This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

KC
906
HN 5ZW3 T

KC15906

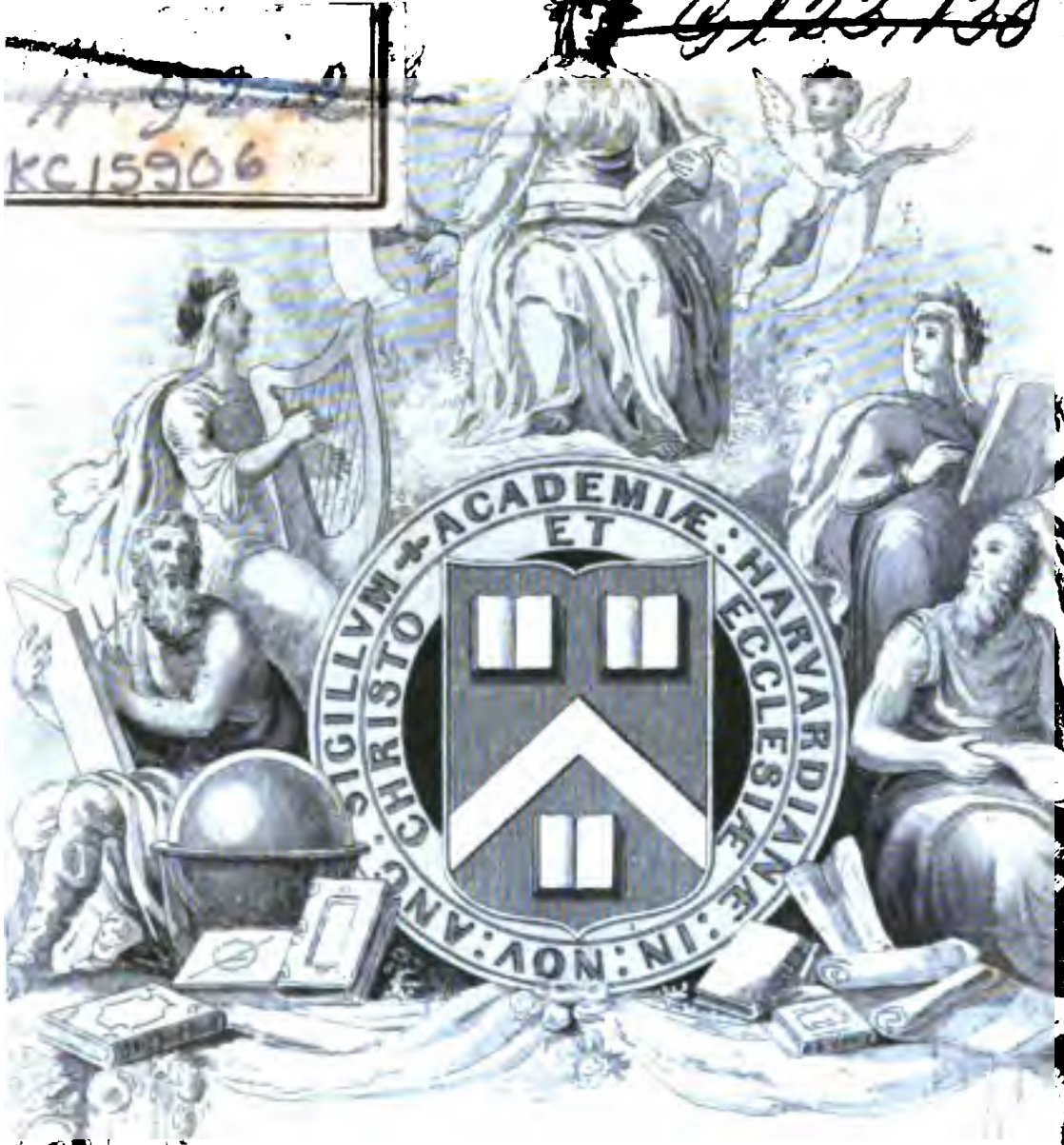

THE BEQUEST OF

HENRY WARE WALES, M. D.,

OF BOSTON.

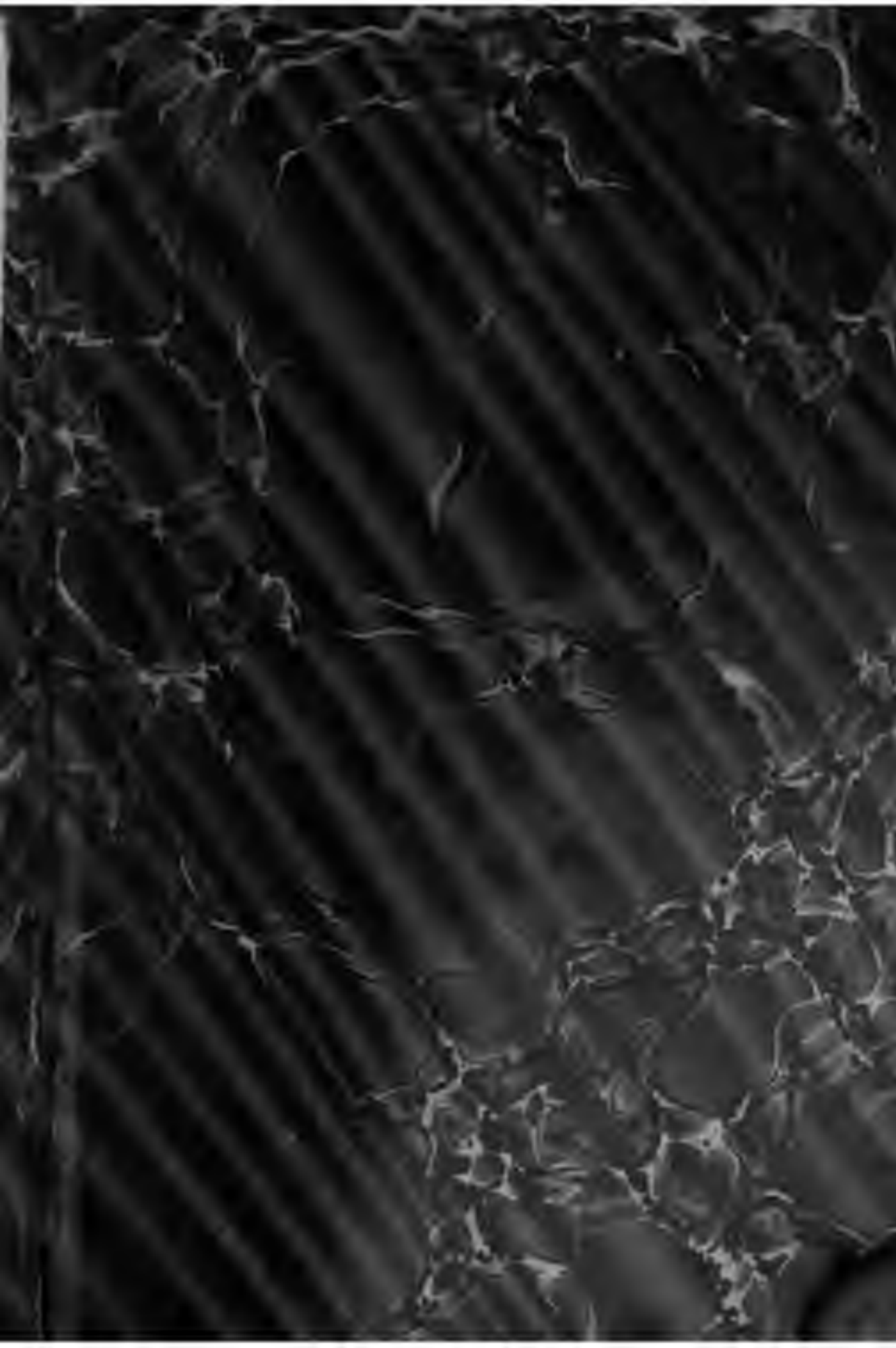

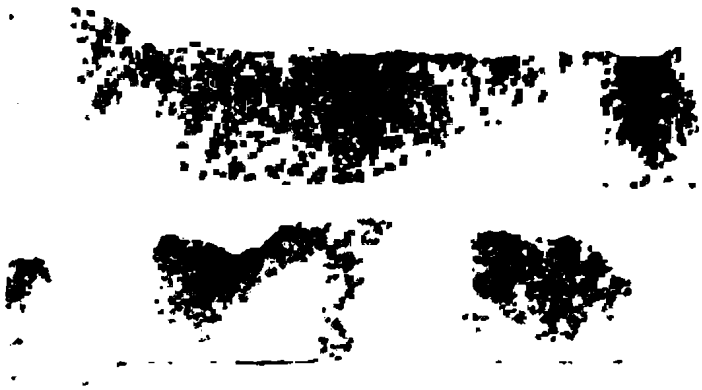

LUCIANI
SAMOSATENSIS
OPERA.

AD

OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM

ACCURATE EDITA.

EDITIO STEREOTYPA.

TOMUS III.

LIPSIAE

SUMTIBUS ET TYPIS CAROLI TAUCHNITII.

1829.

τοῦ μύθου ἐκεῖνο μικροῦ δέω λίθος ἐξ ἀνθρώπου σοι γεγονέναι, πεπηγὼς ὑπὸ τοῦ θαύματος.

ΠΟΛ. Ἡράκλεις ὑπερφυές τι τὸ θέαμα φῂς, καὶ δεινῶς βίαιον, εἴγε καὶ Λυκῖνον ἐξέπληξε γυνή τις οὖσα. σὺ γὰρ ὑπὸ μὲν τῶν μειρακίων καὶ πάνυ ῥᾳδίως αὐτὸ πάσχεις· ὥστε θᾶττον ἄν τις ὅλον τὸν Σίπυλον μετακινήσειεν, ἢ σὲ τῶν καλῶν ἀπάγοι, μὴ οὐχὶ παρεστάναι αὐτοῖς κεχηνότα, καὶ ἐπιδακρύοντά γε πολλάκις, ὥσπερ ἐκείνην αὐτὴν τὴν τοῦ Ταντάλου. ἀτὰρ εἰπέ μοι, τίς ἡ λιθοποιὸς αὕτη Μέδουσα ἡμῖν ἐστι, κἀπόθεν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἴδοιμεν; οὐ γάρ, οἶμαι, φθονήσεις ἡμῖν τῆς θέας, οὐδὲ ζηλοτυπήσεις, εἰ μέλλοιμεν πλησίον που καὶ αὐτοὶ παραπεπηγέναι σοι ἰδόντες.

ΛΥΚ. Καὶ μὴν εὖ εἰδέναι χρή σε, ὡς κἂν ἐπ περιωπῆς μόνον ἀπίδῃς ἐς αὐτὴν, ἀχανῆ σε, καὶ τῶν ἀνδριάντων ἀκινητότερον ἀποφανεῖ. καίτοι τοῦτο μὲν ἴσως εἰρηνικώτερόν ἐστι, καὶ τὸ τραῦμα ἧττον καίριον, εἰ αὐτὸς ἴδοις· εἰ δὲ κἀκείνη προσβλέψειέ σε, τίς ἔσται μηχανὴ ἀπυστῆναι αὐτῆς; ἀπάξει γάρ σε ἀναθησαμένη ἔνθα ἂν ἐθέλῃ, ὅπερ καὶ ἡ λίθος ἡ Ἡρακλεία δρᾷ τὸν σίδηρον.

2. ΠΟΛ. Παύου, ὦ Λυκῖνε, τεράστιόν τι κἄλλος ἀναπλάττων, ἀλλ' εἰπέ μοι τίς ἡ γυνή ἐστιν;

ΛΥΚ. Οἶει γάρ με ὑπερβαλέσθαι τῷ λόγῳ, ὃς δέδια, μή σοι ἰδόντι ἀσθενής τις ἐπαινέσαι δόξω, παρὰ τοσοῦτον ἀμείνων φανεῖται· πλὴν ἀλλὰ ἥτις μέν, οὐκ ἂν εἴπεῖν ἔχοιμι, θεραπεία δὲ πολλὴ, καὶ ἄλλη περὶ αὐτὴν παρασκευὴ λαμπρὰ, καὶ εὐνούχων

τι πλῆθος, καὶ ἄβραι πάνυ πολλαὶ, καὶ ὅλως μεῖζόν γε, ἢ κατὰ ἰδιωτικὴν τύχην ἐδόκει τὸ πρᾶγμα εἶναι.

ΠΟΛ. Οὐδὲ τοὔνομα ἐπύθου σύ γε, ἥτις καλοῖτο;

ΛΥΚ. Οὐδαμῶς, ἢ τοῦτο μόνον, τῆς Ἰωνίας ἐστί. τῶν θεατῶν γάρ τις ἀπιδὼν ἐς τὸν πλησίον, ἐπεὶ παρῆλθε, Τοιαῦτα μέντοι, ἔφη, τὰ Σμυρναϊκὰ κάλλη· καὶ θαυμαστὸν οὐδὲν, εἰ ἡ καλλίστη τῶν Ἰωνικῶν πόλεων τὴν καλλίστην γυναῖκα ἤνεγκεν. ἐδόκει δέ μοι Σμυρναῖος καὶ αὐτὸς ὁ λέγων εἶναι, οὕτως ἐσεμνύνετο ἐπ' αὐτῇ.

3. ΠΟΛ. Οὐκοῦν ἐπεὶ λίθου τοῦτό γε ὡς ἀληθῶς ἐποίησας, οὔτε παρακολουθήσας, οὔτε τὸν Σμυρναῖον ἐκεῖνον ἐρόμενος, ὅστις ἦν, κἂν τὸ εἶδος ὡς οἷόν τε ὑπόδειξον τῷ λόγῳ, τάχα γὰρ ἂν οὕτω γνωρίσαιμι.

ΛΥΚ. Ὁρᾷς ἡλίκον τοῦτο ἠτησας; οὐ κατὰ λόγων δύναμιν, καὶ μάλιστά γε τῶν ἐμῶν, ἐμφανίσαι οὕτω θαυμασίαν εἰκόνα, πρὸς ἣν μόλις ἂν ἢ Ἀπελλῆς, ἢ Ζεῦξις, ἢ Παῤῥάσιος, ἱκανοὶ ἔδοξαν, ἢ εἴ τις Φειδίας, ἢ Ἀλκαμένης. ἐγὼ δὲ λυμανοῦμαι τὸ ἀρχέτυπον ἀσθενείᾳ τῆς τέχνης.

ΠΟΛ. Ὅμως, ὦ Λυκῖνε, ποία τις ἦν τὴν ὄψιν; οὐ γὰρ ἐπισφαλὲς τὸ τόλμημα, εἰ φίλῳ ἀνδρὶ ἐπιδείξαις τὴν εἰκόνα, ὅπως ἂν τῆς γραμμῆς ἔχει,

ΛΥΚ. Καὶ μὴν ἀσφαλέστερον αὐτὸς ποιησειν μοι δοκῶ, τῶν παλαιῶν τινας ἐκείνων τεχνιτῶν παρακαλέσας ἐπὶ τὸ ἔργον, ὡς ἀναπλάσειάν μοι τὴν γυναῖκα.

ΠΟΛ. Πῶς τοῦτο φῄς; ἢ πῶς ἂν ἀφικοιντό σοι πρὸ τοσούτων ἐτῶν ἀποθανόντες;

ΛΥΚ. Ῥᾳδίως, ἥνπερ σὺ μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρινεσθαί τί μοι.

ΠΟΛ. Ἐρώτα μόνον.

4. ΛΥΚ. Ἐπεθήμησάς ποτε, ὦ Πολύστρατε, τῇ Κνιδίων;

ΠΟΛ. Καὶ μάλα.

ΛΥΚ. Οὐκοῦν καὶ τὴν Ἀφροδίτην εἶδες πάντως αὐτῶν;

ΠΟΛ. Νὴ Δία, τῶν Πραξιτέλους ποιημάτων τὸ κάλλιστον.

ΛΥΚ. Ἀλλὰ καὶ τὸν μῦθον, ὃν λέγουσιν, ἤκουσας, οἱ ἐπιχώριοι περὶ αὐτῆς, ὡς ἐρασθείη τις τοῦ ἀγάλματος, καὶ λαθὼν ὑπολειφθεὶς ἐν ἱερῷ, συγγένοιτο, ὡς δυνατόν, ἀγάλματι· τοῦτο μέν σοι ἄλλως ἱστορείσθω. σὺ δὲ (ταύτην γάρ, ὡς φῄς, εἶδες) ἴθι μοι, καὶ τόδε ἀπόκριναι, εἰ καὶ τὴν ἐν κήποις Ἀθήνῃσι, τὴν Ἀλκαμένους ἑώρακας;

ΠΟΛ. Ἡ πάντων γ' ἄν, ὦ Λυκῖνε, ὁ ῥᾳθυμότατος ἦν, εἰ τὸ κάλλιστον τῶν Ἀλκαμένους πλασμάτων παρεῖδον.

ΛΥΚ. Ἐκεῖνο μέν γε, ὦ Πολύστρατε, οὐκ ἐξερήσομαί σε, εἰ πολλάκις ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀνελθὼν, καὶ τὴν Καλάμιδος Σωσάνδραν τεθέασαι.

ΠΟΛ. Εἶδον κἀκείνην πολλάκις.

ΛΥΚ. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα μὲν ἱκανῶς· τῶν δὲ Φειδίου ἔργων τί μάλιστα ἐπῄνεσας;

ΠΟΛ. Τί δ' ἄλλο ἢ τὴν Δημνίαν, ἢ καὶ ἐπι-

γράψαι τοὔνομα ὁ Φειδίας ἠξίωσε; καὶ, νὴ Δία, τὴν Ἀμαζόνα, τὴν ἐπερειδομένην τῷ δορατίῳ.

5. ΛΥΚ. Τὰ κάλλιστα, ὦ ἑταῖρε, ὥστε οὐκέτ' ἄλλων τεχνιτῶν δεήσῃ. φέρε δὴ ἐξ ἁπασῶν ἤδη τούτων, ὡς οἷόν τε συναρμόσας, μίαν σοι εἰκόνα ἐπιδείξω, τὸ ἐξαίρετον παρ' ἑκάστης ἔχουσαν.

ΠΟΛ. Καὶ τίνα ἂν τρόπον τοῦτο γένοιτο;

ΛΥΚ. Οὐ χαλεπόν, ὦ Πολύστρατε, εἰ τὸ ἀπὸ τοῦδε παραδόντες τὰς εἰκόνας τῷ λόγῳ, ἐπιτρέψαιμεν αὐτῷ μετακοσμεῖν, καὶ συντιθέναι καὶ ἁρμόζειν, ὡς ἂν εὐρυθμότατα δύναιτο, φυλάττων ἅμα τὸ συμμιγὲς ἐκεῖνο, καὶ ποικίλον.

ΠΟΛ. Εὖ λέγεις· καὶ δὴ παραλαβὼν δεικνύτω. ἐθέλω γὰρ εἰδέναι ὅ, τι καὶ χρήσεται αὐταῖς, ἢ ὅπως ἐκ τοσούτων μίαν τινὰ συνθεὶς, οὐκ ἀπάδουσαν ἀπεργάσεται.

6. ΛΥΚ. Καὶ μὴν ἤδη σοι δρᾷν παρέχει γιγνομένην τὴν εἰκόνα, οὐδὲ συναρμόζων, τῆς ἐκ Κνίδου ἡκούσης μόναν τὴν κεφαλὴν λαβών· οὐδὲν γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος, γυμνοῦ ὄντος, δεήσεται· τὰ μὲν, ἀμφὶ τὴν κόμην, καὶ μίτραν, ὀφρύων τε τὸ εὔγραμμον, ἐάσει ἔχειν, ὥσπερ ὁ Πραξιτέλης ἐποίησε, καὶ τῶν ὀφθαλμῶν δὲ τὸ ὑγρὸν ἅμα τῷ φαιδρῷ, καὶ κεχαρισμένῳ, καὶ τοῦτο διαφυλάξει κατὰ τὸ Πραξιτέλει δοκοῦν· τὰ μῆλα δὲ, καὶ ὅσα τῆς ὄψεως ἀντωπά, παρ' Ἀλκαμένους καὶ τῆς ἐν κήποις λήψεται· καὶ προσέτι, χειρῶν ἄκρα, καὶ καρπῶν τὸ εὔρυθμον, καὶ δακτύλων τὸ εὐάγωγον, ἐς λεπτὸν ἀπολῆγον, παρὰ τῆς ἐν κήποις καὶ ταῦτα· τὴν δὲ τοῦ παντὸς

προσωπου περιγραφήν, καὶ παρειῶν τὸ ἁπαλόν, καὶ ῥῖνα σύμμετρον, ἡ Λημνία παρέξει, καὶ Φειδίας ἔτι. καὶ στόματος ἁρμογὴν ὁ αὐτὸς, καὶ τὸν αὐχένα παρὰ τῆς Ἀμαζόνος λαβών. ἡ Σωσάνδρα δὲ καὶ ὁ Κάλαμις αἰδοῖ κοσμήσουσιν αὐτήν· καὶ τὸ μειδίαμα λεπτὸν καὶ λεληθὸς, ὥςπερ τὸ ἐκείνης ἔσται· καὶ τὸ εὐσταλὲς δὲ καὶ κόσμιον τῆς ἀναβολῆς παρὰ τῆς Σωσάνδρας· πλὴν ὅτι ἀκάλυπτος αὐτὴ ἔσται τὴν κεφαλήν. τῆς ἡλικίας δὲ τὸ μέτρον ἡλίκον ἂν γένοιτο; κατὰ τὴν ἐν Κνίδῳ ἐκείνην μάλιστα· καὶ γὰρ καὶ τοῦτο κατὰ τὸν Πραξιτέλη μεμετρήσθω. τί σοι, ὦ Πολύστρατε, δοκεῖ καλὴ γενήσεσθαι ἡ εἰκών; καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ἐς τὸ ἀκριβέστατον ἀποτελεσθῇ;

7. ΠΟΛ. Ἔτι γὰρ, ὦ γενναιότατε, καταλέλοιπάς τι κάλλος ἔξω τοῦ ἀγάλματος, οὕτω πάντα ἐς τὸ αὐτὸ συμπεφορηκώς;

ΛΥΚ. Τοῦτο μικρότατον, ὦ φιλότης, εἰ μή σοι δόξει ὀλίγα πρὸς εὐμορφίαν συντελεῖν χρόα, καὶ τὸ ἑκάστῳ πρέπον· ὡς μέλανα μὲν εἶναι ἀκριβῶς, ὁπόσα μέλανα, λευκὰ δὲ ὅσα τοιαῦτα χρὴ, καὶ τὸ ἐρύθημα ἐπανθεῖν· καὶ τὰ τοιαῦτα κινδυνεύει τοῦ μεγίστου ἔτι ἡμῖν προσδεῖν. πόθεν οὖν καὶ ταῦτα πορισαίμεθ' ἄν, ἢ παρακαλέσαιμεν δηλαδὴ τοὺς γραφέας, καὶ μάλιστα ὁπόσοι αὐτῶν ἄριστοι ἐγένοντο κεράσασθαι τὰ χρώματα, καὶ εὔκαιρον ποιεῖσθαι τὴν ἐπιβολὴν αὐτῶν; καὶ δὴ παρακεκλήσθω Πολύγνωτος, καὶ Εὐφράνωρ ἐκεῖνος, καὶ Ἀπελλῆς, καὶ Ἀετίων· οὗτοι δὲ διελόμενοι τὸ ἔργον, ὁ μὲν Εὐφράνωρ χρωσάτω τὴν κόμην, οἵαν τῆς Ἥρας ἔγραψεν· ὁ Πολύ-

γνωτὸς δὲ ὀφρύων τὸ ἐπιπρεπές, καὶ παρειῶν τὸ ἐνερευθές, οἵαν τὴν Κασάνδραν ἐν τῇ λέσχῃ ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς· καὶ ἐσθῆτα δὲ οὗτος ποιησάτω ἐς τὸ λεπτότατον ἐξειργασμένην, ὡς συνεστάλθαι μὲν ὅσα χρὴ, διηνεμῶσθαι δὲ τὰ πολλά. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ὁ Ἀπελλῆς δειξάτω, κατὰ τὴν Πακάτην· μάλιστα μὴ ἄγαν λευκὸν, ἀλλὰ ἔναιμον ἁπλῶς· τὰ χείλη δὲ, οἷα Ῥωξάνης, ὁ Ἀετίων ποιησάτω. 8. Μᾶλλον δὲ τὸν ἄριστον τῶν γραφέων Ὅμηρον, παρόντος Εὐφράνορος καὶ Ἀπελλοῦ δεδέγμεθα. οἷον γάρ τι τοῖς Μενελάου μηροῖς τὸ χρῶμα ἐκεῖνος ἐπέβαλλεν, ἐλέφαντι εἰκάσας ἠρέμα πεφοινιγμένῳ, τοιόνδε ἔστω τὸ πᾶν· ὁ δ' αὐτὸς οὗτος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γραψάτω, βοῶπίν τινα ποιήσας αὐτήν. συνεπιλήψεται τοῦ ἔργου αὐτῷ καὶ ὁ Θηβαῖος ποιητὴς, ὃς ἰοβλέφαρον ἐξεργάσεσθαι· καὶ φιλομειδῆ δὲ Ὅμηρος ποιήσει, καὶ λευκώλενον, καὶ ῥοδοδάκτυλον, καὶ ὅλως τῇ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ εἰκάσει πολὺ δικαιότερον ἢ τὴν τοῦ Βρισέως. 9. Ταῦτα μὲν οὖν πλαστῶν καὶ γραφέων καὶ ποιητῶν παῖδες ἐργάσονται. ὃ δὲ πᾶσιν ἐπανθεῖ τούτοις, ἡ χάρις, μᾶλλον δὲ ἅπασαι ἅμα, ὁπόσαι χάριτες, καὶ ὁπόσοι ἔρωτες περιχορεύοντες, τίς ἂν μιμήσασθαι δύναιτο;

ΠΟΛ. Θεσπέσιόν τι χρῆμα, ὦ Λυκῖνε, φῄς, καὶ διϊπετὲς ὡς ἀληθῶς, οἷόν τι τῶν ἐξ οὐρανοῦ γένοιτο. τί δὲ πράσσουσαν εἶδες αὐτήν;

ΛΥΚ. Βιβλίον ἐν ταῖν χεροῖν εἶχεν, ἐς δύο συνειλημμένον· καὶ ἐῴκει τὸ μέντοι ἀναγινώσκεσθαι αὐτοῦ· τὸ δὲ ἤδη ἀνεγνωκέναι. μεταξὺ δὲ προϊοῦσα,

διελέγετο τῶν παρομαρτούντων τινὶ, οὐκ οἶδ' ὅ, τι· οὐ γὰρ ἐς ἐπήκοον ἐφθέγγετο· πλὴν μειδιάσασά γε, ὦ Πολύστρατε, ὀδόντας ἐξέφηνε· πῶς ἂν εἴποιμί σοι, ὅπως μὲν λευκοὺς, ὅπως δὲ συμμέτρους, καὶ πρὸς ἀλλήλους συνηρμοσμένους; εἶπου κάλλιστον ὅρμον εἶδες ἐκ τῶν στιλπνοτάτων, καὶ ἰσομεγέθων μαργαριτῶν, οὕτως ἐπὶ στίχου ἐπεφύκεσαν· ἐκοσμοῦντο δὲ μάλιστα τῷ τῶν χειλέων ἐρυθήματι. ὑπεφαίνοντο γοῦν αὐτὸ δὴ τῷ τοῦ Ὁμήρου ἐλέφαντι τῷ πριστῷ ὅμοιοι, ὠχῇ οἱ μὲν πλατύτεροι αὐτῶν, οἱ δὲ προέχοντες ἢ διατηκότες, οἷοι ταῖς πλείσταις, ἀλλά τις πάντων ἰσοτιμία καὶ ὁμόχροια, καὶ μέγεθος ἦν, καὶ πρόσχεῖς ὁμοίως· καὶ ὅλως, μέγα τι θαῦμα καὶ θέαμα, πᾶσαν τὴν ἀνθρωπίνην εὐμορφίαν ὑπερπεπαικός.

10. ΠΟΛ. Εἰ ἀτρέμας. συνίημι γὰρ ἤδη σαφῶς ἥν τινα καὶ λέγεις τὴν γυναῖκα, τούτοις τε αὐτοῖς γνωρίσας, καὶ τῇ πατρίδι· καὶ εὐνούχους δέ τινας ἕπεσθαι αὐτῇ ἔφης;

ΛΥΚ. Νὴ Δία, καὶ στρατιώτας τινάς.

ΠΟΛ. Τὴν βασιλεῖ συνοῦσαν, ὦ μακάριε, τὴν ἀοίδιμον ταύτην λέγεις.

ΛΥΚ. Τί δέ ἐστιν αὐτῇ τοὔνομα;

ΠΟΛ. Πάνυ καὶ τοῦτο γλαφυρόν, ὦ Λυκῖνε, καὶ ἐπέραστον. ὁμώνυμος γάρ ἐστι τῇ τοῦ Ἀβραδάτου ἐκείνῃ τῇ καλῇ· οἶσθα πολλάκις ἀκούσας Ξενοφῶντος ἐπαινοῦντός τινα σώφρονα, καὶ καλὴν γυναῖκα;

ΛΥΚ. Νὴ Δία, καὶ ὥσπερ γε ἑρῶν αὐτὴν, εὖ-

τω διατίθεμαι, ὁπόταν κατ' ἐκεῖνό που ἀναγιγνώσκων γένωμαι, καὶ μονονουχὶ καὶ ἀκούω λεγούσης αὐτῆς, ἃ πεποίηται λέγουσα, καὶ ὡς ὤπλιζε τὸν ἄνδρα, καὶ οἷα ἦν παραπέμπουσα αὐτὸν ἐπὶ τὴν μάχην.

11. ΠΟΛ. Ἀλλ', ὦ ἄριστε, σὺ μὲν ὥσπερ τινὰ ἀστραπὴν παραδραμοῦσαν ἅπαξ εἶδες αὐτήν, καὶ ἔοικας τὰ πρόχειρα ταῦτα, λέγω δὲ τὸ σῶμα καὶ τὴν μορφήν, ἐπαινεῖν. τῶν δὲ τῆς ψυχῆς ἀγαθῶν ἀθέατος εἶ, οὐδὲ οἶσθα ὅσον τὸ κάλλος ἐκεῖνό ἐστιν αὐτῆς μακρῷ τινι ἄμεινον, καὶ θειοειδέστερον τοῦ σώματος. ἐγὼ δὲ, συνήθης γάρ εἰμι, καὶ λόγων ἐκοινώνησα πολλάκις ὁμορεθνὴς ὤν. καὶ γάρ, ὡς οἶσθα καὶ αὐτὸς, τὸ ἥμερον καὶ φιλάνθρωπον, καὶ τὸ μεγαλόφρον, καὶ σωφροσύνην, καὶ παιδείαν, πρὸ τοῦ κάλλους ἐπαινῶ· ἄξια γὰρ προκεκρίσθαι ταῦτα τοῦ σώματος· ἐπεὶ ἄλογον ἂν εἴη καὶ γελοῖον, ὥσπερ εἴ τις τὴν ἐσθῆτα πρὸ τοῦ σώματος θαυμάζοι. τὸ δ' ἐντελὲς, οἶμαι, κάλλος τοῦτό ἐστιν, ὁπόταν ἐς τὸ αὐτὸ συνδράμῃ ψυχῆς ἀρετὴ, καὶ εὐμορφία σώματος. ἀμέλει πολλὰς ἄν σοι δείξαιμι, μορφῆς μὲν εὖ ἠκούσας, τὰ δ' ἄλλα αἰσχυνούσας τὸ κάλλος, ὡς καὶ μάνον φθεγξαμένων ἀπανθεῖν αὐτὸ, καὶ ἀπομαραίνεσθαι, ἐλεγχόμενόν τε καὶ ἀσχημονοῦν, καὶ παρ' ἀξίαν συνὸν πονηρᾷ τινι, δεσποίνῃ τῇ ψυχῇ. καί γε αἱ τοιαῦται ὅμοιαί μοι δοκοῦσι τοῖς Αἰγυπτίοις ἱεροῖς· κἀκεῖ γὰρ, αὐτὸς μὲν ὁ νεὼς κάλλιστός τε καὶ μέγιστος, λίθοις τοῖς πολυτελέσιν ἠσκημένος, καὶ χρυσῷ καὶ γραφαῖς διηνθισμένος· ἔνδον δὲ ἦν ζητῇς

τὸν θεὸν, ἢ πίθηκός ἐστιν, ἢ ἴβις, ἢ τράγος, ἢ αἴλουρος. τοιαύτας πολλὰς ἰδεῖν ἔνεστιν. οὐ τοίνυν ἀπόχρη τὸ κάλλος, ἢν μὴ κεκόσμηται τοῖς δικαίοις κοσμήμασι. λέγω δὴ οὐκ ἐσθῆτι ἁλουργεῖ, καὶ ὅρμοις, ἀλλ' οἷς προεῖπον ἐκείνοις, ἀρετῇ, καὶ σωφροσύνῃ, καὶ ἐπιεικείᾳ, καὶ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὁπόσοις ταῦτα ὅρος ἐστίν.

12. ΛΥΚ. Οὐκοῦν, ὦ Πολύστρατε, μῦθον ἀντὶ μύθου ἄμειψαι αὐτῷ τῷ μέτρῳ, φασὶν, ἢ καὶ λῴϊον, δύνασαι γὰρ, καί τινα εἰκόνα γραψάμενος τῆς ψυχῆς ἐπίδειξον, ὡς μὴ ἐξ ἡμισείας θαυμάζοιμι αὐτήν.

ΠΟΛ. Οὐ μικρὸν, ὦ ἑταῖρε, τὸ ἀγώνισμα προστάττεις· οὐ γὰρ ὅμοιον τὸ πᾶσι προφανὲς ἐπαινέσαι, καὶ τὰ ἄδηλα ἐμφανίσαι τῷ λόγῳ. καί μοι δοκῶ συνεργῶν καὶ αὐτὸς δεήσεσθαι πρὸς τὴν εἰκόνα, οὐ πλαστῶν, οὐδὲ γραφέων μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλοσόφων, ὡς πρὸς τοὺς ἐκείνων κανόνας ἀπευθῦναι τὸ ἄγαλμα, καὶ δεῖξαι κατὰ τὴν ἀρχαίαν πλαστικὴν κατεσκευασμένον. 13. Καὶ δὴ πεποιήσθω. αὐδήεσσα μὲν τὸ πρῶτον, καὶ λίγεια, καὶ τὸ, γλυκίων μέλιτος ἀπὸ τῆς γλώττης, περὶ αὐτῆς μᾶλλον ἢ περὶ τοῦ Πυλίου γέροντος ἐκείνου, ὃ Ὅμηρος ἂν εἴρηκε. πᾶς δὲ ὁ τόνος τοῦ φθέγματος, οἷος ἁπαλώτατος, οὔτε βαρὺς, ὡς εἰς τὸ ἀνδρεῖον ἠρμόσθαι, οὔτε πάνυ λεπτὸς, ὡς θηλύτατός τε εἶναι, καὶ κομιδῇ ἔκλυτος, ἀλλ' οἷος γένοιτ' ἂν παιδὶ μήπω ἡβάσκοντι, ἡδὺς, καὶ προσηνὴς, καὶ πρᾴως παραδυόμενος ἐς τὴν ἀκοὴν, ὡς καὶ παυσαμένης ἔναυλον εἶναι τὴν βοὴν, καί τι λεῖψανον ἐνδιατρίβειν καὶ περικομβεῖν

τὰ ὦτα, καθάπερ ἠχώ τινα παρατείνουσαν τὴν ἀκρόασιν, καὶ ἴχνη τῶν λόγων μελιχρὰ ἄττα, καὶ πειθοῦς μεστὰ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἀπολιμπάνουσαν. ὁπόταν δὲ καὶ τὸ καλὸν ἐκεῖνο ᾄδῃ, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν κιθάραν, τότε δὴ τότε, ὥρα μὲν σιωπᾶν ταῦτα ἁλκυόσι, καὶ τέττιξι, καὶ τοῖς κύκνοις. ἄμουσα γὰρ ὡς πρὸς ἐκείνην ἅπαντα· κἂν τὴν Πανδίονος εἴπῃς, ἰδιῶτις κἀκείνη, καὶ ἄτεχνος, εἰ καὶ πολυηχέα τὴν φωνὴν ἀφίησιν. 14. Ὀρφεὺς δὲ καὶ Ἀμφίων, οἵπερ ἐπαγωγότατοι ἐγένοντο τῶν ἀκροατῶν, ὡς καὶ τὰ ἄψυχα ἐπικαλέσασθαι πρὸς τὸ μέλος, αὐτοὶ ἄν, οἶμαι, εἴ γε ἤκουσαν, καταλιπόντες ἂν τὰς κιθάρας, παρεστήκεσαν σιωπῇ, ἀκροώμενοι. τὸ γὰρ τῆς τε ἁρμονίας τὸ ἀκριβέστατον διαφυλάττειν, ὡς μὴ παραβαίνειν τι τοῦ ῥυθμοῦ, ἀλλ' εὐκαίρῳ τῇ ἄρσει, καὶ θέσει διαμετρῆσθαι τὸ ᾆσμα, καὶ συνῳδὸν εἶναι τὴν κιθάραν, καὶ ὁμοχρονεῖν τῇ γλώττῃ τὸ πλῆκτρον, καὶ τὸ εὐαφὲς τῶν δακτύλων, καὶ τὸ εὐκαμπὲς τῶν μελῶν, πόθεν ἂν ταῦτα ὑπῆρχε τῷ Θρᾳκὶ ἐκείνῳ, καὶ τῷ ἀνὰ τὸν Κιθαιρῶνα μεταξὺ βουκολοῦντι, καὶ κιθαρίζειν μελετῶντι; ὥστε ἦν ποτε, ὦ Λυκῖνε, καὶ ᾠδούσης αὐτῆς ἀκούσῃ, οὐκέτι τὸ τῶν Γοργόνων μόνον ἔσῃ πεπονθὼς, λίθος ἐξ ἀνθρώπου γενόμενος, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν Σειρήνων εἴσῃ, ὁποῖόν τι ἦν. παρεστήξῃ γὰρ, εὖ οἶδ' ὅτι, κεκηλημένος, πατρίδος καὶ οἰκείων ἐπιλαθόμενος· καὶ ἢν κηρῷ ἐπιφράξῃ τὰ ὦτα, καὶ διὰ τοῦ κηροῦ διαδύσεταί σοι τὸ μέλος. τοιοῦτόν τι ἄκουσμά ἐστι Τερψιχόρης τινός, ἢ Μελπομένης, ἢ Καλλιόπης αὐτῆς παίδευμα, μυρία τὰ

θέλγητρα καὶ παντοῖα ἐν ἑαυτῷ ἔχον. ἐνί τε λόγῳ συνελὼν, φαίην ἄν, τοιαύτης μοι τῆς ᾠδῆς ἀκούειν νόμιζε, οἵαν εἰκὸς εἶναι τὴν διὰ τοιούτων χειλῶν, δι' ἐκείνων δὲ τῶν ὀδόντων ἐξιοῦσαν. ἑώρακας δὲ καὶ αὐτὸς, ἦν φημι, ὥστε καὶ ἀκηκοέναι νόμιζε. 15. Τὸ μὲν γὰρ ἀκριβὲς τοῦτο τῆς φωνῆς, καὶ καθαρῶς Ἰωνικὸν, καὶ ὅτι ὁμιλῆσαι στωμύλη, καὶ πολὺ τῶν Ἀττικῶν χαρίτων ἔχουσα, οὐδὲ θαυμάζειν ἄξιον· πάτριον γὰρ αὐτῇ, καὶ προγονικὸν, οὐδὲ ἄλλως ἐχρῆν, μετέχουσα τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν ἀποικίαν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκεῖνο θαυμάσαιμ' ἄν, εἰ καὶ ποιήσει χαίρει, καὶ τὰ πολλὰ ταύτῃ ὁμιλεῖ, τοῦ Ὁμήρου πολίτις οὖσα. μία μέν δή σοι, ὦ Λυκῖνε, καλλιφωνίας αὕτη, καὶ ᾠδῆς εἰκών, ὡς ἄν τις ἐπὶ τὸ ἔλαττον εἰκάσειε. σκόπει δὲ δὴ καὶ τὰς ἄλλας· οὐ γὰρ μίαν ὥσπερ σὺ δὴ ἐκ πολλῶν συνθεὶς ἐπιδεῖξαι διέγνωκα, (ἧττον γὰρ τοῦτο, καὶ γραφικῶς συντελεσθὲν, κάλλη τοσαῦτα, καὶ πολυειδές τι ἐκ πολλῶν ἀποτελεῖν αὐτὸ αὑτῷ ἀνθαμιλλώμενον,) ἀλλ' αἱ πᾶσαι τῆς ψυχῆς ἀρεταὶ, καθ' ἑκάστην εἰκὼν μία γεγράψεται, πρὸς τὰ ἀρχέτυπον μεμιμημένη.

ΛΥΚ. Ἑορτὴν, ὦ Πολύστρατε, καὶ πανδαισίαν ἐπαγγέλλεις. ἔοικας γοῦν λώϊον ὡς ἀληθῶς ἀποδώσειν μοι τὸ μέτρον. ἐπιμέτρει δ' οὖν, ὡς οὐκ ἔστιν ὅ, τι ἂν ἄλλο ποιήσας μᾶλλον χαρίσαιό μοι.

16. ΠΟΛ. Οὐκοῦν ἐπειδὴ πάντων καλῶν παιδείαν ἡγεῖσθαι ἀνάγκη, καὶ μάλιστα τούτων, ὁπόσα μελετητά, φέρε καὶ ταύτην ἤδη συσπησώμεθα, ποικίλην

μέντοι, καὶ πολύμορφον, ὡς μηδὲ κατὰ τοῦτο ἀπολιποίμεθα τῆς σῆς πλαστικῆς. καὶ δὴ γεγράφθω πάντα συλλήβδην τὰ ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος ἀγαθὰ ἔχουσα, οὐχ ὥσπερ ἡ Κλειὼ, καὶ ἡ Πολύμνια, καὶ ἡ Καλλιόπη, καὶ αἱ ἄλλαι, ἕν τι ἑκάστη ἐπισταμένη, ἀλλὰ πασῶν, καὶ προσέτι τὰ Ἑρμοῦ καὶ Ἀπόλλωνος. ὁπόσα γὰρ ἢ ποιηταὶ μέτροις διακοσμήσαντες, ἐξενηνόχασιν, ἢ συγγραφεῖς ἱστορήκασιν, ἢ φιλόσοφοι παρηνέκασι, πᾶσι τούτοις ἡ εἰκὼν κεκοσμήσθω· οὐκ ἄχρι τοῦ ἐπικεχρῶσθαι μόνον, ἀλλ' ἐς βάθος δευσοποιοῖς τισι φαρμάκοις ἐς κόρον καταβαφεῖσα. καὶ συγγνώμη, εἰ μηδὲν ἀρχέτυπον ἐπιδεῖξαι ταύτης δυναίμην τῆς γραφῆς. οὐ γάρ ἐσθ' ὅ, τι τοιοῦτον ἐν τοῖς πάλαι παιδείας πέρι μνημονεύεται, πλὴν ἀλλὰ εἴ γε δοκεῖ, ἀνακείσθω καὶ αὕτη· οὐ μεμπτὴ γάρ, ὡς ἐμοὶ φαίνεται.

ΛΥΚ. Καλλίστη μέν, ὦ Πολύστρατε, καὶ πάσαις ταῖς γραμμαῖς ἀπηκριβωμένη.

17. ΠΟΛ. Μετὰ δὲ ταύτην, ἡ τῆς σοφίας καὶ συνέσεως εἰκὼν γραπτέα. δεήσει δὲ ἡμῖν ἐνταῦθα πολλῶν τῶν παραδειγμάτων, ἀρχαίων τῶν πλείστων, ἑνὸς μὲν καὶ αὐτοῦ Ἰωνικοῦ. γραφεῖς δὲ, καὶ δημιουργοὶ αὐτοῦ, Αἰσχίνης Σωκράτους ἑταῖρος, καὶ αὐτὸς Σωκράτης, μιμητὸτατοι τεχνιτῶν ἁπάντων, ὅσῳ καὶ μετ' ἔρωτος ἔγραφον. τὴν δὲ ἐκ τῆς Μιλήτου ἐκείνην Ἀσπασίαν, ἣ καὶ ὁ Ὀλύμπιος θαυμασιώτατος καὶ αὐτὸς συνῆν, οὐ φαῦλον συνέσεως παράδειγμα προθέμενον, ὁπόσον ἐμπειρίας πραγμάτων, καὶ ὀξύτητος ἐς τὰ πολιτικὰ, καὶ ἀγχινοίας, καὶ

δριμύτητος ἐκείνῃ προσῇν, τοῦτο πᾶν ἐπὶ τὴν ἡμετέραν εἰκόνα μεταγάγωμεν ἀκριβεῖ τῇ στάθμῃ. πλὴν ὅσον ἐκείνη μὲν ἐν μικρῷ πινακίῳ ἐγέγραπτο, αὕτη δὲ κολοσσιαία τὸ μέγεθός ἐστι.

ΛΥΚ. Πῶς τοῦτο φῄς;

ΠΟΛ. Ὅτι, ὦ Λυκῖνε, οὐκ ἰσομεγέθεις εἶναι φημὶ τὰς εἰκόνας, ὁμοίας οὔσας· οὐ γὰρ ἴσον, οὐδὲ ἐγγύς, Ἀθηναίων ἡ τότε πολιτεία, καὶ ἡ παροῦσα τῶν Ῥωμαίων δύναμις. ὥστε εἰ καὶ τῇ ὁμοιότητι ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ τῷ μεγέθει γε ἀμείνων αὕτη, ὡς ἂν ἐπὶ πλατυτάτου πίνακος καταγεγραμμένη. 18. Δεύτερον δὲ καὶ τρίτον παράδειγμα, Θεανώ τε ἐκείνη, καὶ ἡ Λεσβία μελοποιὸς, καὶ Διοτίμα ἐπὶ ταύταις. ἡ μὲν τὸ μεγαλόνουν, ἡ Θεανὼ, συμβαλλομένη εἰς τὴν γραφήν· ἡ Σαπφὼ δὲ, τὸ γλαφυρὸν τῆς προαιρέσεως. τῇ Διοτίμᾳ δὲ, οὐχ ἃ Σωκράτης ἐπῄνεσεν αὐτὴν, οἰκυῖα ἔσται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην σύνεσίν τε καὶ συμβουλίαν. τοιαύτη σοι καὶ αὕτη, Λυκῖνε, ἀνακείσθω ἡ εἰκών.

19. ΛΥΚ. Νὴ Δί, ὦ Πολύστρατε, θαυμάσιος οὖσα. σὺ δὲ ἄλλας γράφε, τὰς τῆς χρηστότητος, ὦ ἑταῖρε, καὶ φιλανθρωπίας, ἣ τὸ ἥμερον ἐμφανιεῖ τοῦ τρόπου, καὶ πρὸς τοὺς δεομένους προσηνές.

ΠΟΛ. Εἰκάσθω οὖν καὶ αὐτὴ Θεανοῖ τε ἐκείνῃ τῇ Ἀντήνορος, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ τῇ θυγατρὶ αὐτῆς τῇ Ναυσικάᾳ, καὶ εἴ τις ἄλλη ἐν μεγέθει πραγμάτων ἐσωφρόνησε πρὸς τὴν τύχην. 20. Ἑξῆς δὲ μετὰ ταύτην, ἡ τῆς σωφροσύνης αὐτῆς γεγράφθω, καὶ τῆς πρὸς τὸν συνόντα εὐνοίας, ὡς κατὰ

τὴν τοῦ Ἰκαρίου μάλιστα εἶναι τὴν σώφρονα καὶ τὴν περίφρονα, ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου γεγραμμένην· (τοιαύτην γὰρ τὴν τῆς Πηνελόπης εἰκόνα ἐκεῖνος ἔγραψεν) ἢ καὶ, νὴ Δία, κατὰ τὴν ὁμώνυμον αὐτῆς τὴν τοῦ Ἀβραδάτα, ἧς μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν.

ΔΤΚ. Παγκάλην καὶ ταύτην, ὦ Πολύστρατε, ἀπειργάσω, καὶ σχεδὸν ἤδη τέλος σοι ἔχουσιν αἱ εἰκόνες· ἅπασαν γὰρ ἐπελήλυθας τὴν ψυχήν, καὶ τὰ μέρη ἐπαινῶν.

21. ΠΟΛ. Οὐχ ἅπασαν· ἔτι γὰρ τὰ μέγιστα τῶν ἐπαίνων περιλείπεται. λέγω δὲ τὸ ἐν τηλικούτῳ ὄγκῳ γενομένην αὐτὴν, μήτε τύφον ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ περιβάλλεσθαι, μήτε ὑπὲρ τὸ ἀνθρώπινον μέτρον ἐπαρθῆναι, πιστεύσασαν τῇ τύχῃ· φυλάττειν δὲ ἐπὶ τοῦ ἰσοπέδου ἑαυτὴν, μηδὲν ἀπειρόκαλον ἢ φορτικὸν φρονοῦσαν, καὶ τοῖς προσιοῦσι δημοτικῶς τε καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου προσφέρεσθαι, καὶ δεξιώσεις καὶ φιλοφροσύνας φιλοφρονεῖσθαι, τοσούτῳ ἡδίους τοῖς προσομιλοῦσιν, ὅσῳ καὶ παρὰ μείζονος ὅμως γενόμεναι οὐδὲν τραγικὸν ἐμφαίνουσιν· ὡς ὅπόσοι τῷ μέγα δύνασθαι μὴ πρὸς ὑπεροψίαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς εὐποιΐαν ἐχρήσαντο, οὗτοι καὶ ἄξιοι μάλιστα τῶν παρὰ τῆς τύχης δοθέντων ἀγαθῶν ὤφθησαν. καὶ μόνοι ἂν οὗτοι δικαίως τὸ ἐπίφθονον διαφύγοιεν. οὐδεὶς γὰρ ἂν φθονήσειε τῷ ὑπερέχοντι, ἢν μετριάζοντα ἐπὶ τοῖς εὐτυχήμασιν αὐτὸν ὁρᾷ, καὶ μὴ κατὰ τὴν Ὁμήρου Ἄτην ἐκείνην ἐπ᾽ ἀνδρῶν κράατα βεβηκότα, καὶ τὸ ὑποδεέστερον πατοῦντα· ὅπερ οἱ ταπεινοὶ τὰς γνώμας

πάσχουσιν ἀπειροκαλίᾳ τῆς τύχης· ἐπειδὰν αὐτοὺς ἡ τύχη μηδὲν τοιοῦτον ἐλπίσαντας, ἄφνω ἀναβιβάσῃ ἐς πτηνόν τι, καὶ μετάρσιον ὄχημα, οὐ μένουσιν ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων, οὐδ' ἀφορῶσι κάτω, ἀλλ' ἀεὶ πρὸς τὸ ἄναντες βιάζονται. τοιγαροῦν ὥςπερ ὁ Ἴκαρος, τακέντος αὐτοῖς τάχιστα τοῦ κηροῦ, καὶ τῶν πτερῶν περιῤῥυέντων, γέλωτα ὀφλισκάνουσιν ἐπὶ κεφαλὴν εἰς πελάγη καὶ κλύδωνα ἐμπίπτοντες. ὅσοι δὲ κατὰ τὸν Δαίδαλον ἐχρήσαντο τοῖς πτεροῖς, καὶ μὴ πάνυ ἐπῄρθησαν, εἰδότες ὅτι ἐκ κηροῦ ἦν αὐτοῖς πεποιημένα· ἐταμιεύσαντο δὲ πρὸς τὸ ἀνθρώπειον τὴν φοράν, καὶ ἠγάπησαν ὑψηλότεροι μόνον τῶν κυμάτων ἐνεχθέντες, ὥστε μέντοι νοτίζεσθαι αὐτοῖς ἀεὶ τὰ πτερά, καὶ μὴ παρέχειν αὐτὰ μόνῳ τῷ ἡλίῳ, οὗτοι δὲ ἀσφαλῶς τε ἅμα καὶ σωφρόνως διέπτησαν· ὅπερ καὶ ταύτην ἄν τις μάλιστα ἐπαινέσειε. τοιγαροῦν καὶ ἄξιον παρὰ πάντων ἀπολαμβάνειν τὸν καρπόν, εὐχομένων ταῦτά τε αὐτῇ παραμεῖναι τὰ πτερὰ. καὶ ἐπὶ πλείω ἐπιῤῥεῖν τἀγαθά.

22. ΑΤΚ. Καὶ οὕτως, ὦ Πολύστρατε, γιγνέσθω. ἀξία γὰρ, οὐ τὸ σῶμα μόνον, ὥςπερ ἡ Ἑλένη, καλὴ οὖσα, καλλίω δὲ καὶ ἐρασμιωτέραν ὑπ' αὐτῶν τὴν ψυχὴν σκέπουσα. ἔπρεπε δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ, χρηστῷ καὶ ἡμέρῳ ὄντι, καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὁπόσα ἐστὶν αὐτῷ, εὐδαιμονῆσαι, ὡς ἐπ' αὐτοῦ καὶ φῦναι γυναῖκα τοιαύτην, καὶ συνοῦσαν αὐτῷ ποθεῖν αὐτόν. οὐ γὰρ μικρὸν τοῦτο εὐδαιμόνημα γυνῇ, περὶ ἧς ἄν τις εὐλόγως

τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο εἴποι, „χρυσείῃ μὲν αὐτὴν Ἀφροδίτῃ ἐρίζειν τὸ κάλλος, ἔργα δὲ αὐτὴν Ἀθηναίῃ ἰσοφαρίζειν.“ γυναικῶν γὰρ συνόλως οὐκ ἄν τις παραβληθείη αὐτῇ, „οὐ δέμας, οὐδὲ φυήν, φησιν Ὅμηρος, οὔτ' ἄρ' φρένας, οὔτε τι ἔργα.„

23. ΠΟΛ. Ἀληθῆ φῄς, ὦ Λυκῖνε, ὥστε εἰ δοκεῖ, ἀναμίξαντες ἤδη τὰς εἰκόνας, ἣν τε σὺ ἔπλασας, τὴν τοῦ σώματος, καὶ ἃς ἐγὼ τῆς ψυχῆς ἐγραψάμην, μίαν ἐξ ἁπασῶν συνθέντες, βιβλίον καταθέμενοι, παρέχωμεν ἅπασι θαυμάζειν, τοῖς γε νῦν οὖσι, καὶ τοῖς ἐν ὑστέρῳ ἐσομένοις. μονιμωτέρα γοῦν τῶν Ἀπελλοῦ, καὶ Παῤῥασίου, καὶ Πολυγνώτου γένοιτ' ἄν, καὶ αὐτὴ ἐκείνη παρὰ πολὺ τῶν τοιούτων κεχαρισμένη, ὅσῳ μὴ ξύλου, καὶ κηροῦ, καὶ χρωμάτων πεποίηται, ἀλλὰ ταῖς παρὰ Μουσῶν ἐπινοίαις εἴκασται, ἥπερ ἀκριβεστάτη εἰκὼν γένοιτ' ἄν, σώματος κάλλος καὶ ψυχῆς ἀρετὴν ἅμα ἐμφανίζουσα.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ

ARGVMENTVM.

Adulationem in imaginibus, quum Panthea aegre tulisset, nec non comparationem cum deabus, Junone et Venere, adeoque poposcisset.

ut quae offendissent emendarentur, Lucianus se defendens tantum abesse dicit, ut nimis illam laudasset, ut adeo laus pietatis sit addenda, atque nihil ex reliquis laudibus demendum. Laudatori enim sicut poetae multa licere; in encomiis praeterea comparationes esse necessarias, easque cum melioribus. Explicato deinde discrimine inter adulationem et laudationem, se ab hac in illam delatum negat; se illam comparasse cum imaginibus deorum ab hominibus factis, comparationem vero cum diis ipsis Homero aliisque vel maxime esse solennem. Si igitur peccatum sit, illam esse sine culpa.

ΠΟΛΥΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΛΥΚΙΝΟΣ.

1. ΠΟΛ. Ἐγώ σοι, ὦ Λυκῖνε, φησὶν ἡ γυνή, τὰ μὲν ἄλλα πολλὴν ἐνεῖδον τὴν εὔνοιαν πρὸς ἐμέ, καὶ τιμὴν ἐκ τοῦ συγγράμματος. οὐ γὰρ ἂν οὕτως ὑπερεπῄνει τις, εἰ μὴ καὶ μετ' εὐνοίας συνεγράφετο. τὸ δὲ ἐμὸν ὡς ἂν εἰδῇς, τοιόν δέ ἐστιν· οὐδὲ ἄλλως μὲν χαίρω τοῖς κολακικοῖς τὸν τρόπον, ἀλλά μοι δοκοῦσιν οἱ τοιοῦτοι γόητες εἶναι, καὶ ἥκιστα ἐλεύθεροι τὴν φύσιν. ἐν δὲ τοῖς ἐπαίνοις μάλιστα, ὅταν τις ἐπαινῇ με, φορτικὰς καὶ ὑπερμέτρους ποιούμενος τὰς ὑπερβολάς, ἐρυθριῶ τε, καὶ ὀλίγου δεῖν ἐπιφράττομαι τὰ ὦτα, καὶ τὸ πρᾶγμα χλεύῃ μᾶλλον ἢ ἐπαίνῳ ἐοικέναι μοι δοκεῖ. Μέχρι γὰρ τοῦδε οἱ ἔπαινοι ἀνεκτοί εἰσιν, ἐς ὅσον ἂν ὁ ἐπαινούμενος γνωρίζῃ ἕκαστον τῶν λεγομένων προσὸν ἑαυτῷ. τὸ δὲ ὑπὲρ τοῦτο, ἀλλότριον ἤδη, καὶ κολακεία σαφής. καίτοι πολλοὺς οἶδα, ἔφη, χαίροντας, εἴ τις αὐτοὺς

ἐπαινῶν καὶ ἃ μὴ ἔχουσι προσάπτοι τῷ λόγῳ· οἷον, εἰ γέροντας ὄντας εὐδαιμονίζοι τῆς ἀκμῆς, ἢ ἀμόρφοις οὖσι τὸ Νιρέως κάλλος ἢ τὸ Θάωνος περιθείη. οἴονται γὰρ ὑπὸ τῶν ἐπαίνων ἀλλαγήσεσθαι σφίσι καὶ τὰς μορφὰς, καὶ αὐτοὶ ἀνηβήσειν αὖθις, ὥσπερ ὁ Πελίας ᾤετο. 3. Τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει· πολλοῦ γὰρ ἂν ὁ ἔπαινος ἦν τίμιος, εἴ τι καὶ ἔργον αὐτοῦ ἀπολαῦσαι δυνατὸν ἦν ἐκ τῆς τοιαύτης ὑπερβολῆς. νῦν δὲ ὅμοιόν μοι δοκοῦσιν, ἔφη, πάσχειν, ὥσπερ ἂν εἴ τινι ἀμόρφῳ προσωπεῖον εὔμορφον ἐπιθείη τις φέρων, ὃ δὲ μέγα ἐπὶ τῷ κάλλει φρονοίη, καὶ ταῦτα περιαιρετῷ ὄντι, καὶ ὑπὸ τοῦ τυχόντος συντριβῆναι δυναμένῳ· ὅτε καὶ γελοιότερος ἂν γένοιτο, αὐτοπρόσωπος φανεὶς, οἷος ὢν ὑφ' οἵῳ κέκρυπτο· ἢ καὶ, νὴ Δί', εἴ τις ὑποθησάμενος κοθόρνους, μικρὸς αὐτὸς ὤν, ἐρίζοι περὶ μεγέθους τοῖς ἀπὸ τοῦ ἰσοπέδου ὅλῳ πήχει ὑπερέχουσιν. ἐμέμνητο γὰρ καὶ τοιούτου τινός. 4. Ἔφη γυναῖκά τινα τῶν ἐπιφανῶν, τὰ μὲν ἄλλα καλὴν καὶ κόσμιον, μικρὰν δὲ, καὶ πολὺ τοῦ συμμέτρου ἀποδέουσαν, ἐπαινεῖσθαι πρός τινος ποιητοῦ ἐν ᾄσματι τἆλλα, καὶ ὅτι καλή τε καὶ μεγάλη ἦν· αἰγείρῳ δ' αὐτῆς εἰκάζειν ἐκεῖνος τὸ εὔμηκές τε καὶ ὄρθιον· τὴν μὲν δὴ γάννυσθαι τῷ ἐπαίνῳ, καθάπερ αὐξανομένην πρὸς τὸ μέλος, καὶ τὴν χεῖρα ἐπισείειν· τὸν ποιητήν τε πολλάκις τὸ αὐτὸ ᾄδειν, ὁρῶντα ὡς ἥδοιτο ἐπαινουμένη, ἕως δὴ τῶν παρόντων τινὰ προσκύψαντα πρὸς τὸ οὖς εἰπεῖν αὐτῷ, Πέπαυσο, ὦ οὗτος, μὴ καὶ ἀναστῆναι ποιήσῃς τὴν γυναῖκα. 5. Παραπλήσιον δὲ, καὶ μακρῷ τού-

του γελοιότερον Στρατονίκην ποιῆσαι, τὴν Σελεύκου γυναῖκα. τοῖς γὰρ ποιηταῖς ἀγῶνα προθεῖναι αὐτὴν περὶ ταλάντου, ὅστις ἂν ἄμεινον ἐπαινέσαι αὐτῆς τὴν κόμην. καίτοι φαλακρὰ ἐτύγχανεν οὖσα, καὶ οὐδὲ ὅσας ὀλίγας τὰς ἑαυτῆς τρίχας ἔχουσα, καὶ ὅμως οὕτω διακειμένη τὴν κεφαλὴν ἁπάντων εἰδότων ὅτι ἐκ νόσου μακρᾶς τὸ τοιοῦτον ἐπεπόνθει, ἤκουε τῶν καταράτων ποιητῶν, ὑακινθίνας τὰς τρίχας αὐτῆς λεγόντων καὶ οὔλους τινὰς πλοκάμους ἀναπλεκόντων, καὶ σελίνοις τοὺς μηδὲ ὅλως ὄντας εἰκαζόντων. 6. Ἁπάντων οὖν τῶν τοιούτων κατεγέλα, τῶν παρεχόντων αὐτοὺς τοῖς κόλαξι, καὶ προσετίθει δὲ, ὅτι μὴ ἐν ἐπαίνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν γραφαῖς τὰ ὅμοια πολλοὶ κολακεύεσθαί τε καὶ ἐξαπατᾶσθαι θέλουσι. χαίρουσι γοῦν, ἔφη, τῶν γραφέων ἐκείνοις μάλιστα, οἳ ἂν πρὸς τὸ εὐμορφότερον αὐτοὺς εἰκάσωσιν· εἶναι δέ τινας, οἳ καὶ προστάττουσι τοῖς τεχνίταις, ἢ ἀφελεῖν τι τῆς ῥινὸς, ἢ μελάντερα γράψασθαι τὰ ὄμματα, ἢ ὅ, τι ἂν ἄλλο ἐπιθυμήσωσιν αὐτοῖς προσεῖναι, εἶτα λανθάνειν αὐτοὺς ἀλλοτρίας εἰκόνας στεφανοῦντας, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐοικυίας. 7. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἔλεγε, τὰ μὲν ἄλλα ἐπαινοῦσα τοῦ συγγράμματος, ἓν δὲ τοῦτο οὐ φέρουσα, ὅτι θεαῖς αὐτὴν Ἥρᾳ καὶ Ἀφροδίτῃ εἴκασας. ὑπὲρ ἐμὲ νάρ, φησι, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ ἅπασαν ἀνθρωπίνην φύσιν τὰ τοιαῦτα. ἐγὼ δέ σε οὐδ' ἐκεῖνα ἠξίουν, ταῖς ἡρωΐναις παραθεωρεῖν με, Πηνελόπῃ, καὶ Ἀρήτῃ, καὶ Θεανοῖ, οὐχ ὅπως θεῶν ταῖς ἀρίσταις· καὶ γὰρ αὖ καὶ τόδε πάνυ ἔφη, τὰ πρὸς

τους θεοὺς δεισιδαιμόνως καὶ ψοφοδεῶς ἔχω. δέδια τοίνυν μὴ κατὰ τὴν Κασσιέπειαν εἶναι δόξω, τὸν τοιοῦτον ἔπαινον προσιεμένη. καίτοι Νηρεῖσιν ἐκείνη ἀντεξετάζετο, Ἥραν δὲ καὶ Ἀφροδίτην ἔσεβεν. 8. Ὥστε, ὦ Λυκῖνε, μεταγράψαι σε τὰ τοιαῦτα ἐκέλευσεν, ἢ αὐτὴ μὲν μαρτύρεσθαι τὰς θεὰς, ὡς ἀκούσης αὐτῆς γέγραφας, σὲ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀνιάσει αὐτὴν τὸ βιβλίον οὕτω περινοστοῦν, ὥσπερ νῦν σοι διάκειται, οὐ μάλα εὐσεβῶς οὐδὲ ὁσίως τὰ πρὸς τοὺς θεούς. ἐδόκει τε ἀσέβημα ἑαυτῆς καὶ πλημμέλημα τοῦτο δύξειν, εἰ ὑπομένοι τῇ ἐν Κνίδῳ καὶ τῇ ἐν Κήποις ὁμοία λέγεσθαι. καί σε ὑπεμίμνησκε τῶν τελευταίων ἐν τῷ βιβλίῳ περὶ αὐτῆς εἰρημένων, ὅτι μετρίαν καὶ ἄτυφον ἔφης αὐτὴν, οὐκ ἀνατεινομένην ὑπὲρ τὸ ἀνθρώπινον μέτρον, ἀλλὰ πρόσγειον τὴν πτῆσιν ποιουμένην. ὁ δὲ ταῦτα εἰπὼν, ὑπὲρ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν ἀναβιβάζεις τὴν γυναῖκα, ὡς καὶ θεαῖς αὐτὴν ἀπεικάζειν. 9. Ἥξιου δέ σε μηδὲ ἀξυνοτωτέραν αὐτὴν ἡγεῖσθαι· τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὃς τοῦ ἀρχιτέκτονος ὑπισχνουμένου τὸν Ἄθω ὅλον μετασχηματίσειν, καὶ μορφώσειν πρὸς αὐτὸν, ὡς τὸ ὄρος ἅπαν εἰκόνα γενέσθαι τοῦ βασιλέως, ἔχοντα δύο πόλεις ἐν ταῖν χεροῖν, οὐ προσήκατο τὴν τερατείαν τῆς ὑποσχέσεως, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτὸν ἡγησάμενος τὸ τόλμημα, ἔπαυσε τὸν ἄνθρωπον, οὐ πιθανῶς Κολοσσοὺς ἀναπλάττοντα, καὶ τὸν Ἄθω κατὰ χώραν ἐᾶν ἐκέλευσε, μηδὲ κατασμικρύνειν ὄρος οὕτω μέγα πρὸς μικροῦ σώματος ὁμοιότητα. ἐπῄνει δὲ τὸν Ἀλέξανδρον τῆς μεγαλοψυχίας, καὶ ἀνδριάντα μείζω τοῦτον

τοῦ Ἄθω ἔλεγεν αὐτοῦ ἀνεστάναι, ἐν ταῖς τῶν ἀεὶ μεμνησομένων διανοίαις· οὐ γὰρ μικρᾶς εἶναι γνώμης ὑπεριδεῖν οὕτω παραδόξου τιμῆς. 10. Καὶ ἑαυτὴν οὖν τὸ μὲν πλάσμα σου ἐπαινεῖν, καὶ τὴν ἐπίνοιαν τῶν εἰκόνων, μὴ γνωρίζειν δὲ τὴν ὁμοιότητα· μὴ γὰρ εἶναι τῶν τηλικούτων ἀξίαν, μηδὲ ἐγγὺς, ὅτι μηδὲ ἄλλην τινὰ, γυναῖκά γε οὖσαν· ὥστε ἀφίησί σοι ταύτην τὴν τιμὴν, καὶ προσκυνεῖ σου τὰ ἀρχέτυπα παραδείγματα. σὺ δὲ τὰ ἀνθρώπινα ταῦτα ἐπαίνει αὐτὴν, μὴ δὲ ὑπὲρ τὸν πόδα ἔστω τὸ ὑπόδημα, μὴ καὶ ἐπιστομίσῃ μέ, φησιν, ἐμπεριπατοῦσαν αὐτῷ. κἀκεῖνο δέ σοι εἰπεῖν ἐνετείλατο. 11. Ἀκούω, ἔφη, πολλῶν λεγόντων (εἰ δὲ ἀληθὲς, ὑμεῖς οἱ ἄνδρες ἴστε) μηδ' Ὀλυμπιάσιν ἐξεῖναι τοῖς νικῶσι μείζους τῶν σωμάτων ἀνεστάναι τοὺς ἀνδριάντας, ἀλλ' ἐπιμελεῖσθαι τοὺς Ἑλλανοδίκας, ὅπως μηδὲ εἷς ὑπερβάληται τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀνδριάντων ἀκριβεστέραν γίγνεσθαι τῆς τῶν ἀθλητῶν ἐγκρίσεως. ὥστε ὅρα, ἔφη, μὴ αἰτίαν λάβωμεν ψεύδεσθαι ἐν τῷ μέτρῳ, κἄτα ἡμῶν ἀνατρέψωσιν οἱ Ἑλλανοδίκαι τὴν εἰκόνα. 12. Ταῦτα μὲν ἔλεγεν ἐκείνη. σὺ δὲ σκόπει, ὦ Λυκῖνε, ὅπως μετακοσμήσῃς τὸ βιβλίον, καὶ ἀφαιρήσῃς τὰ τοιαῦτα, μηδὲ ψαλῇς πρὸς τὸ θεῖον, ὡς ἐκείνη πάνυ γε αὐτὰ ἐδυσχέραινε, καὶ ὑπέφριττε μεταξὺ ἀναγινωσκομένων, καὶ παρῃτεῖτο τὰς θεὰς ἵλεως εἶναι αὐτῇ, καὶ συγγνώμη, εἰ γυναικεῖόν τι ἔπαθε. καίτοι εἰ χρὴ τἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ αὐτῷ ἐμοὶ τοιοῦτόν τι εἰπεῖν ἔδοξε. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον ἀκούων, οὐδὲν ἐπλημ-

μέλησα, ἑνορῶν τοῖς γεγραμμένοις. ἐπεὶ δὲ ἐκείνη ἐπεσημήνατο, καὶ αὐτὸς ἄρχομαι τὰ ὅμοια γεγνώσκειν περὶ αὐτῶν· καὶ παραπλήσιόν τι ἔπαθον, οἷς ἐπὶ τῶν ὁρωμένων πάσχομεν. ἢν μὲν πόρρωθεν ἐγγύθεν σκοπῶμέν τι, καὶ ὑπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, οὐδὲν ἀκριβὲς διαγιγνώσκομεν· ἢν δὲ ἀποστάντες ἐκ τοῦ συμμέτρου διαστήματος ἴδωμεν, ἅπαντα σαφῶς καταφαίνεται, τὰ εὖ, καὶ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα. 13. Τὸ δὴ ἄνθρωπον οὖσαν Ἀφροδίτῃ καὶ Ἥρᾳ εἰκάσαι, τί ἄλλο, ἢ ἀπτικρὺς ἐστιν εὐτελίζειν τὰς θεάς; ἐκ γὰρ τοῖς τοιούτοις οὐχ οὕτω τὸ μικρὸν μεῖζον γίγνεται τῇ παραθέσει, ὡς τὸ μεῖζον ἀποσμικρύνεται, πρὸς τὸ τοιοῦτον καταστρώμενον· οἷον, εἴ τινες ἅμα βαδίζοιεν, ὁ μὲν μέγιστος, ὁ δὲ πάνυ τῇ ἡλικίᾳ χαμαίζηλος, εἶτα δεήσειεν ἀπισῶσαι αὐτοὺς, ὡς μὴ ὑπερέχειν θατέρου τὸν ἕτερον, οὐ τοῦ βραχυτέρου ὑπεραναπτεινομένου τοῦτο γένοιτ' ἄν, κἂν ὅτι μάλιστα ἀκροποδητὶ ἐπεγείρῃ ἑαυτόν. ἀλλ' εἰ μέλλουσιν ὁμήλικες φανεῖσθαι, ὁ μείζων ἐκεῖνος ἐπικύψει, καὶ ταπεινότερον ἀποφανεῖ ἑαυτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις εἰκόσιν, οὐχ οὕτως ἄνθρωπος μείζων γίγνεται, ἢν τις αὐτὸν θεῷ ἀπεικάζῃ, ὡς τὸ θεῖον ἀνάγκη ἐλαττοῦσθαι πρὸς τὸ ἐνδεὲς ἐπικλώμενον. καὶ γὰρ εἰ μὲν ὑπὸ ἀπορίας τῶν ἐπιχειρων, ἐπὶ τὰ οὐράνια ἐκτείνοιτό τις τὸν λόγον, ἧττονα ἂν ὁ τοιοῦτος αἰτίαν ἔχοι ὑπὸ ἀσεβείας αὐτὸ δρᾶν. σὺ δὲ τοσαῦτα ἔχων κάλλη γυναικῶν, Ἀφροδίτῃ καὶ Ἥρᾳ εἰκάσαι αὐτὴν ἐτόλμησας, οὐδὲν δέον. 14. Ὥστε τὸ ἄγαν τοῦτο καὶ ἐπίφθονον ἀφαι-

ρει, ὦ Λυκῖνε. οὐ γὰρ πρὸς τοῦ σοῦ τρόπου τὸ τοιοῦτον, ὃς οὐδὲ ἄλλως ῥᾴδιος πρὸς τοὺς ἐπαίνους καὶ πρόχειρος ὢν ἐτύγχανες· ἀλλὰ νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως ἀθρόαν πεποίησαι τὴν μεταβολήν, ἐπιδαψιλευόμενος, καὶ ἐκ τοῦ τέως φειδομένου ἄσωτος ἐν τοῖς ἐπαίνοις ἀναπέφηνας. ἀλλὰ μηδὲ ἐκεῖνο αἰσχυνθῇς, εἰ μεταρυθμιεῖς τὸν λόγον ἤδη διαδεδομένον· ἐπεὶ καὶ Φειδίαν φασὶν οὕτω ποιῆσαι, ὁπότε ἐξεργάσατο τοῖς Ἠλείοις τὸν Δία. στάντα γὰρ αὐτὸν κατόπιν τῶν θυρῶν, ὁπότε τοπρῶτον ἀναπετάσας ἐπεδείκνυε τὸ ἔργον, ἐπακούειν τῶν αἰτιωμένων τι, ἢ ἐπαινούντων· ἠτιᾶτο δὲ, ὁ μὲν τὴν ῥῖνα, ὡς παχεῖαν, ὁ δὲ ὡς ἐπιμηκέστερον τὸ πρόσωπον, ὁ δὲ ἄλλος ἄλλο τι. εἶτ' ἐπειδὴ ἀπηλλάγησαν οἱ θεαταὶ, αὖθις τὸν Φειδίαν, ἐγκλεισάμενον ἑαυτὸν, ἐπανορθοῦν καὶ ῥυθμίζειν τὸ ἄγαλμα πρὸς τὸ τοῖς πλείστοις δοκοῦν. οὐ γὰρ ἡγεῖτο μικρὰν εἶναι συμβουλὴν δήμου τοσούτου, ἀλλ' ἀεὶ ἀναγκαῖον ὑπάρχειν τοὺς πολλοὺς περιττότερον ὁρᾶν τοῦ ἑνός, κἂν Φειδίας ᾖ. ταῦτά σοι παρ' ἐκείνης κομίζω, καὶ αὐτὸς παραινῶ, ἑταῖρός τε, καὶ εὔνους ὤν.

15. ΛΥΚ. Πολύστρατε, οἷος ὢν ῥήτωρ ἐλεήθεις με. ῥῆσιν γοῦν οὕτω μακρὰν, καὶ κατηγορίαν τοσαύτην ἐξενήνοχας κατὰ τοῦ συγγράμματος, ὥστε μηδὲ ἐλπίδα μοι ἀπολογίας ἔτι καταλείπεσθαι· πλὴν ἀλλ' ἐκεῖνό γε οὐ δικαστικὸν ἐποιήσατε, καὶ μάλιστα σὺ, ἐρήμην καταδιαιτήσας τοῦ βιβλίου, μὴ παρόντος αὐτῷ τοῦ συνηγόρου. ῥᾷστον δὲ, οἶμαι, τοῦτό ἐστι, κατὰ τὴν παροιμίαν, Μόνον θέοντα

κρατεῖν· ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν, εἰ καὶ ἡμεῖς ἐάλωμεν, οὔτε ὕδατος ἡμῖν ἐγχυθέντος, οὔτε ἀπολογίας ἀποδοθείσης. μᾶλλον δὲ τοῦτο πάντων ἀτοπώτατον, οἱ αὐτοὶ κατήγοροι καὶ δικασταὶ ἦτε. πότερα δ' οὖν ἐθέλεις, ἀγαπήσας τοῖς ἐγνωσμένοις ἡσυχίαν ἄγω, ἢ, κατὰ τὸν Ἰμεραῖον ποιητὴν, παλινῳδίαν τινὰ συγγράφω, ἢ δώσετέ μοι ἐφέσιμον ἀγωνίσασθαι τὴν δίκην;

ΠΟΛ. Νὴ Δί', ἥνπερ ἔχῃς τι δίκαιον εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἀντιδίκοις, ὡς σὺ φῂς, ἀλλ' ἐν φίλοις ποιήσῃ τὴν ἀπολογίαν. ἐγὼ δὲ, καὶ συνεξετάζεσθαί σοι ἕτοιμος ἐπὶ τῆς δίκης.

16. ΛΥΚ. Ἀλλ' ἐκεῖνο ἀνιαρὸν, ὦ Πολύστρατε, ὅτι μὴ ἐκείνης παρούσης ποιήσομαι τοὺς λόγους· μακρῷ γὰρ ἂν οὕτως ἄμεινον ἦν. νῦν δὲ ἀνάγκη ἀπ' ἐντολῆς ἀπολογήσασθαι. ἀλλ' εἴ μοι τοιοῦτος ἀγγελιαφόρος γένοιο πρὸς αὐτὴν, οἷος παρ' ἐκείνης πρὸς μὲ γεγένησαι, τολμήσω ἀναῤῥίψαι τὸν κύβον.

ΠΟΛ. Θάῤῥει, ὦ Λυκῖνε, τούτου γε ἕνεκα, ὡς οὐ φαῦλόν με ὑποκριτὴν ἕξων τῆς ἀπολογίας, πειρώμενος διὰ βραχέων εἰπεῖν, ὡς ἂν μᾶλλον μνημονεύσαιμι.

ΛΥΚ. Καὶ μὴν πάνυ μὲν ἔδει μοι μακρῶν τῶν λόγων, πρὸς οὕτω σφοδρὰν τὴν κατηγορίαν. ὅμως δὲ, σοῦ ἕνεκα ἐπιτεμοῦμαι τὴν ἀπολογίαν· καὶ παρ' ἐμοῦ τοίνυν τάδε αὐτῇ ἀπάγγελε.

ΠΟΛ. Μηδαμῶς, ὦ Λυκῖνε, ἀλλ' ὥσπερ αὐτῆς ἐκείνης παρούσης λέγε τὸν λόγον, εἶτ' ἐγὼ μιμήσομαί σε πρὸς αὐτήν.

ΛΥΚ. Οὐκοῦν ἐπειδήπερ οὕτω σοι δοκεῖ, ὦ Πολύστρατε, ἡ μὲν πάρεστι, καὶ προείρηκε δηλαδὴ ἐκεῖνα, ὁπόσα σὺ παρ' αὐτῆς ἀπήγγειλας· ἡμᾶς δὲ χρὴ τῶν δευτέρων λόγων ἐνάρχεσθαι. καίτοι, οὐ γὰρ ὀκνήσω πρὸς σὲ εἰπεῖν ὃ πέπονθα, οὐκ οἶδ' ὅπως φοβερώτερόν μοι τὸ πρᾶγμα πεπαίηκας, καὶ, ὡς ὁρᾷς, ἱδρῶ τε ἤδη, καὶ δέδοικα, καὶ μονονουχὶ καὶ ὁρᾷν αὐτὴν οἶμαι, καὶ τὸ πρᾶγμα πολλήν μοι τὴν ταραχὴν πεποίηκεν. ἄρξομαι δ' ὅμως· οὐ γὰρ οἷόν τε ἀναδῦναι, ἤδη παρούσης.

ΠΟΛ. Καὶ, νὴ Δία, πολλὴν τὴν εὐμένειαν ἐπιφαίνει τῷ πρωσώπῳ· φαιδρὰ γάρ, ὡς ὁρᾷς, καὶ προσηνής· ὥστε θαῤῥῶν λέγε τὸν λόγον.

17. ΛΥΚ. Ἐγώ σε, ὦ γυναικῶν ἀρίστη, μεγάλα, ὡς φῂς, καὶ πέρα τοῦ μέτρου ἐπαινέσας, οὐχ ὁρῶ ὅτι τηλικοῦτον ἐπῄνεσα, ἡλίκον αὐτὴ σὺ τοῦτο ἐγκώμιον ὑπὲρ σεαυτῆς ἐξενήνοχας, τὴν πρὸς τὸ θεῖον τιμὴν ἐν μεγάλῳ τιθεμένη. σχεδὸν γὰρ ἁπάντων τοῦτο μεῖζον, ὧν εἴρηκα περὶ σοῦ, καὶ συγγνώμη, εἰ μὴ καὶ ταύτην σοι προσέγραψα τὴν εἰκόνα, ὑπ' ἀγνοίας με διαλαθοῦσαν. οὐ γὰρ ἂν ἄλλην πρὸ αὐτῆς ἐγραψάμην· ὥστε ταύτῃ γε οὐχ ὅπως ὑπερβάλλεσθαι τοὺς ἐπαίνους, ἀλλὰ πολὺ καταδεέστερόν μοι δοκῶ τῆς ἀξίας εἰρηκέναι. σκόπει γοῦν, ἡλίκον τοῦτο παρέλιπον, ὡς παμμέγεθες εἰς ἐπίδειξιν τρόπου χρηστοῦ, καὶ γνώμης ὀρθῆς· ὡς ὅσοι τὸ θεῖον μὴ ἐν παρέργῳ σέβουσιν, οὗτοι καὶ τὰ πρὸς ἀνθρώπους ἄριστοι ἂν εἶεν. ὥστε εἰ πάντως μετακοσμῆσαι δέοι τὸν λόγον, καὶ τὸ ἄγαλμα ἐπανορθώσα-

σθαι, ἀφελεῖν μὲν οὐκ ἄν τι τολμήσαιμι αὐτοῦ· προσθήσω δὲ καὶ τοῦτο, ὡς τινα κεφαλὴν τοῦ παντὸς ἔργου, καὶ κορυφήν. ἐπ' ἐκείνων μέντοι καὶ πάνυ πολλήν σοι εἰδέναι τὴν χάριν ὁμολογῶ. ἐμοῦ γὰρ ἐπαινέσαντος τὸ μέτριον τοῦ σοῦ τρόπου, καὶ ὅτι μηδὲν ὑπερπετὲς, μηδὲ τύφου μεστὸν ἐνεποίησέ σοι ὁ παρὼν ὄγκος τῶν πραγμάτων, σὺ τὰ τοιαῦτα αἰτιασαμένη τοῦ λόγου, ἐπιστώσω τοῦ ἐπαίνου τὴν ἀλήθειαν. τὸ γὰρ μὴ προαρπάζειν τὰ τοιαῦτα τῶν ἐγκωμίων, ἀλλ' αἰδεῖσθαι ἐπ' αὐτοῖς, καὶ μείζω ἢ κατά σὲ εἶναι λέγειν, μετρίας καὶ δημοτικῆς τινος διανοίας δεῖγμά ἐστι. πλὴν ἀλλ' ὅσῳ περ ἂν πρὸς τὸ ἐπαινεῖσθαι αὐτὸ οὕτω διακειμένη τυγχάνεις, τοσούτῳ ἀξιωτέραν ὑπερεπαινεῖσθαι ἀποφαίνεις σεαυτήν. καὶ σχεδὸν ἐς τὸν τοῦ Διογένους λόγον περιελήλυθέ σοι τὸ πρᾶγμα, ὃς ἐρομένου τινὸς, ὅπως ἄν τις ἔνδοξος γένοιτο; εἰ δόξης, ἔφη, καταφρονήσειε· φαίην γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς, εἴ τις ἔροιτό με, Τίνες εἰσὶ μάλιστα ἐπαίνου ἄξιοι; ὁπόσοι ἐπαινεῖσθαι μὴ θέλουσιν. 18. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἴσως ἐξαγώνια, καὶ πόρρω τοῦ πράγματος. ὑπὲρ δὲ οὗ χρὴ ἀπολογήσασθαι, τοῦτό ἐστιν, ὅτι τῇ ἐν Κνίδῳ, καὶ τῇ ἐν κήποις, καὶ Ἥρᾳ, καὶ Ἀθηνᾷ, τὴν μορφὴν ἀναπλάττων εἴκασα. ταῦτά σοι ἔκμετρα ἔδοξε, καὶ ὑπὲρ τὸν πόδα. περὶ αὐτῶν δὴ τούτων ἐρῶ. καίτοι παλαιὸς οὗτος ὁ λόγος, ἀνευθύνους εἶναι ποιητὰς καὶ γραφέας. τοὺς δὲ ἐπαινοῦντας καὶ μᾶλλον, οἶμαι, εἰ καὶ χαμαὶ καὶ βάδην, ὥσπερ ἡμεῖς, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ μέτρων φέροιντο. ἐλεύθερον γάρ τι ὁ ἔπαινος, οὐδ'

ἔστιν αὐτοῦ μέτρον εἰς μέγεθος ἢ βραχύτητα νενομοθετημένον, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἑξάπαντος ὁρᾷ, ὅπως ὑπερθαυμάσηται, καὶ ζηλωτὸν ἀποφάνῃ τὸν ἐπαινούμενον. οὐ μὴν ταύτην ἐγὼ βαδιοῦμαι, μὴ καί σοὶ δύξω ὑπ' ἀπορίας αὐτὸ δρᾷν. Ἐκεῖνο δέ σε φημὶ εἰδέναι, τοιαύτας ἡμῖν τὰς ἀφορμὰς τῶν ἐπαινετικῶν τούτων λόγων, ὡς χρὴ τὸν ἐπαινοῦντα καὶ εἰκόσι καὶ ὁμοιώσεσι προσχρῆσθαι· καὶ σχεδὸν ἐν τούτῳ τὸ μέγιστόν ἐστιν εὖ εἰκάσαι· τὸ δὲ εὖ, ᾧδε μάλιστα κρίνοιτο· οὐκ ἦν τις τοῖς ὁμοίοις παραβάλλῃ, οὐδ' ἢν πρὸς τὸ ὑποδεέστερον ποιῆται τὴν παράθεσιν, ἀλλ' ἤν τις πρὸς τὰ ὑπερέχον, ὡς οἷόν τε, προσβιβάζῃ τὸ ἐπαινούμενον. οἷον, ἤν τις κύνα ἐπαινῶν εἴποι ἀλώπεκος μείζω εἶναι αὐτὸν, ἢ αἰλούρου, ἆρά σοι δοκεῖ ὁ τοιοῦτος ἐπαινεῖν εἰδέναι; οὐκ ἄν εἴποις. ἀλλὰ μὴν οὐδ' εἰ λύκῳ φαίη ἴσον αὐτὸν ὑπάρχειν, οὐδὲ οὕτω μεγάλως τι ἐπῄνεσεν. ἀλλὰ ποῦ τὸ ἴδιον τοῦ ἐπαίνου ἀποτελεῖται; ἦν ὁ κύων τῷ λέοντι ἐοικέναι λέγηται, καὶ μέγεθος καὶ ἀλκήν. ὡς τὸν Ὡρίωνος κύνα ἐπαινῶν, ἔφη ποιητὴς λεοντοδάμαν αὐτόν· οὗτος γὰρ δὴ κυνὸς ἐντελὴς ἔπαινος. καὶ πάλιν εἴ τις Μίλωνα τὸν ἐκ Κρότωνος ἢ Γλαῦκον τὸν ἐκ Καρύστου, ἢ Πολυδάμαντα ἐπαινέσαι θέλων, ἔπειτα λέγοι ἰσχυρότερον ἕκαστον αὐτῶν γυναικὸς γενέσθαι, οὐκ ἄν οἴει γελασθῆναι αὐτὸν ἐπὶ τῇ ἀνοίᾳ τοῦ ἐπαίνου; ὅπου γε εἰ καὶ ἑνὸς ἀνδρὸς ἔλεγεν ἀμείνω εἶναι αὐτὸν, οὐδὲ τοῦτο ἀπέχρησεν ἄν πρὸς ἔπαινον; ἀλλὰ πῶς ἐπῄνεσε ποιητὴς εὐδόκιμος τὸν Γλαῦκον; οὐδὲ Πολυδεύκεος βίαν, φήσας, ἀνα-

τείνασθαι ἂν αὐτῷ ἐναντίας τὰς χεῖρας, οὐδὲ σιδάρεον Ἀλκμάνας τέκος. ὁρᾷς ὁποίοις αὐτὸν θεοῖς εἴκασε; μᾶλλον δὲ καὶ αὐτῶν ἐκείνων ἀμείνω ἀπέφηνε. καὶ οὔτε αὐτὸς ὁ Γλαῦκος ἠγανάκτησε τοῖς ἐφόροις τῶν ἀθλητῶν θεοῖς ἀντεπαινούμενος, οὔτε ἐκεῖνοι ἠμύναντο ἢ τὸν Γλαῦκον, ἢ τὸν ποιητὴν, ὡς ἀσεβοῦντα περὶ τὸν ἔπαινον, ἀλλὰ εὐδοκίμουν ἄμφω, καὶ ἐτιμῶντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· ὁ μὲν ἐπὶ τῇ ἁλκῇ ὁ Γλαῦκος, ὁ δὲ ποιητὴς, ἔπί τε τοῖς ἄλλοις, καὶ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ μάλιστα τῷ ᾄσματι. μὴ δὴ θαυμάσῃς, εἰ καὶ αὐτὸς εἰκάσαι βουλόμενος, ὅπερ ἦν τῷ ἐπαινοῦντι ἀναγκαῖον, ὑψηλοτέρῳ ἐχρησάμην τῷ παραδείγματι, τοῦτο ὑποβαλόντος τοῦ λόγου.

20. Ἐπεὶ δὲ καὶ κολακείας ἐπεμνήσθης, ὅτι μὲν καὶ σὺ μισεῖς τοὺς κολακικοὺς, ἐπαινῶ μέν σε, καὶ οὐκ ἐχρῆν ἄλλως. ἐθέλω δέ σοι διακρῖναι, καὶ ὁρίσαι τό, τε τοῦ ἐπαινοῦντος ἔργον, καὶ τὴν τοῦ κόλακος ὑπερβολήν. ὁ μὲν οὖν κόλαξ, ἅτε τῆς χρείας ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ ἐπαινῶν, ἀληθείας δὲ ὀλίγον ποιούμενος τὴν πρόνοιαν, ἅπαντα ὑπερεπαινεῖν οἴεται δεῖν, ἐπιψευδόμενος καὶ προστιθεὶς παρ' αὐτοῦ τὰ πλείω, ὡς μὴ ἂν ὀκνῆσαι καὶ τὸν Θερσίτην εὐμορφότερον ἀποφῆναι τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ τὸν Νέστορα φάναι τῶν ἐπὶ Ἴλιον στρατευσάντων τὸν νεώτατον εἶναι. διομόσαιτο δ' ἂν καὶ τὸν Κροίσου υἱὸν ὀξυηκοώτερον εἶναι τοῦ Μελάμποδος, καὶ τὸν Φινέα ὀξύτερον δεδορκέναι τοῦ Λυγκέως, ἤνπερ μόνον κερδᾶναί τι ἐλπίσῃ ἐπὶ τῷ ψεύσματι. ὁ δέ γε αὐτὸ τοῦτο ἐπαινῶν, οὐχ ὅπως οὐδ' ἂν ψεύσαιτό τι, ἢ προσθείη τῶν

μηδὲ ὅλως ποοςόντων, τὰ δ' ὑπάρχοντα αὐτῷ φύσει ἀγαθὰ, κἂν μὴ πάνυ μεγάλα ᾖ, παραλαβὼν ἐπηύξησε, καὶ μείζω ἀπέφηνε, καὶ τολμήσειεν ἂν εἰπεῖν, ἵππον ἐπαινέσαι θέλων, φύσει κοῦφον ὧν ἴσμεν ζώων, καὶ δρομικὸν, ὅτι

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέεν, οὐδὲ κατέκλα.

καὶ πάλιν οὐκ ἂν ὀκνήσειε φάναι, Ἀελλοπόδων δρόμον ἵππων. καὶ ἦν οἰκίαν ἐπαινῇ καλὴν, καὶ ἄριστα κατεσκευασμένην, εἴποι ἄν·

Ζηνός που τοιήδε γ' Ὀλυμπίου ἔνδοθεν αὐλή.

ὃ δὲ κόλαξ τοῦτο τὸ ἔπος κἂν περὶ τῆς συβώτου καλύβης εἴποι, εἰ μόνον τι παρὰ τοῦ συβώτου λαβεῖν ἐλπίσειεν· ὅπου Κύναιθος ὁ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ κόλαξ, ἁπάντων αὐτῷ τῶν πρὸς τὴν κολακείαν καταναλωμένων, ἐπῄνει ὑπὸ βηχὸς ἐνοχλούμενον τὸν Δημήτριον, ὅτι ἐμμελῶς ἐχρέμπτετο. 21. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἑκατέρου αὐτῶν γνώρισμά ἐστι, τὸ τοὺς μὲν κόλακας οὐκ ὀκνεῖν, καὶ ψεύσασθαι τοῦ χαρίσεσθαι ἕνεκα τοῖς ἐπαινουμένοις, ἐξαίρειν δὲ τοὺς ἐπαινοῦντας τὰ ὑπάρχοντα πειρᾶσθαι· ἀλλὰ κἀκείνῳ οὐ σμικρῷ διαλλάττουσιν, ὅτι οἱ μὲν κόλακες, ἐφ' ὅσον οἷόν τε αὐτοῖς, χρῶνται ταῖς ὑπερβολαῖς, οἱ ἐπαινοῦντες δὲ, καὶ ἐν αὐταῖς ταύταις σωφρονοῦσι, καὶ ἐντὸς τῶν ὅρων μένουσι. ταῦτά σοι ἀπὸ πολλῶν ὀλίγα κολακείας καὶ ἐπαίνου ἀληθοῦς δείγματα, ὡς μὴ πάντας ὑποπτεύῃς τοὺς ἐπαινοῦντας, ἀλλὰ διακρίνῃς, καὶ παραμετρῇς τῷ οἰκείῳ μέτρῳ ἑκάτερον. 22 Φέρ' οὖν, εἰ δοκεῖ, πρόσαγε τοῖς ὑπ' ἐμοῦ εἰρημένοις τοὺς κανόνας ἀμφοτέ-

ρους, ὡς μάθοις εἴτε τούτῳ εἴτ' ἐκείνῳ ἐοίκασιν. ἐγὼ γὰρ εἰ μέν τινα ἄμορφον οὖσαν ἔφην τῷ ἐν Κνίδῳ ἀγάλματι ὁμοίαν, γόης ἄν, καὶ τοῦ Κυναίθου κολακικώτερος ὄντως νομιζοίμην. εἰ δὲ τοιαύτην ὑπάρχουσαν, οἵαν πάντες ἴσασιν, οὐ πάνυ ἐκ πολλοῦ διαστήματος ἦν τὸ τόλμημα. 23. Τάχα οὖν φαίης, μᾶλλον δὲ ἤδη εἴρηκας, ἐπαινεῖν μέν σοι ἐς τὸ κάλλος ἐφείσθω· ἀνεπίφθονον μέντοι ποιήσασθαι τὸν ἔπαινον ἐχρῆν, ἀλλὰ μὴ θεαῖς ἀπεικάζειν ἄνθρωπον οὖσαν. ἐγὼ δὲ, ἤδη γάρ με προάξεται τἀληθὲς εἰπεῖν, οὐ θεαῖς γε, ὦ βελτίστη, εἴκασα, τεχνιτῶν δ' ἀγαθῶν δημιουργήμασι, λίθου, καὶ χαλκοῦ, ἢ ἐλέφαντος πεποιημένοις. τὰ δὲ ὑπ' ἀνθρώπων γεγενημένα, οὐκ ἀσεβὲς, οἶμαι, ἀνθρώποις εἰκάζειν· ἐκτὸς εἰ μὴ σὺ τοῦτο εἶναι τὴν Ἀθηνῶν ὑπείληφας, τὸ ὑπὸ Φειδίου πεπλασμένον, ἢ τοῦτο τὴν Οὐρανίαν Ἀφροδίτην, ὃ ἐποίησε Πραξιτέλης ἐν Κνίδῳ, οὐ πάνυ πολλῶν ἐτῶν. ἀλλ' ὅρα μὴ ἄσεμνον ᾖ, τὰ τοιαῦτα περὶ τῶν θεῶν δοξάζειν, ὧν τάς τε ἀληθεῖς εἰκόνας ἀνεφίκτους εἶναι ἀνθρωπίνῃ μιμήσει ἔγωγε ὑπολαμβάνω. 24. Εἰ δὲ καὶ ὅ, τι μάλιστά σε αὐταῖς ἐκείναις εἴκασα, οὐκ ἐμὸν τοῦτο, οὐδὲ ἐγὼ πρῶτος ταύτην ἐτεμόμην τὴν ὁδὸν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ποιηταί· καὶ μάλιστα ὁ πολίτης ὁ σὸς Ὅμηρος, ὃν καὶ νῦν ἀναβιβάσομαι συναγορεύσοντά μοι· ἢ οὐδεμία μηχανὴ, μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν σὺν ἐμοὶ ἁλῶναι. ἐρήσομαι τοίνυν αὐτὸν, μᾶλλον δὲ σὲ ὑπὲρ αὐτοῦ, (καὶ γὰρ διαμνημονεύεις, εὖ ποιοῦσα, τὰ χαριέστατα τῶν ἐρραψῳδημένων αὐτῷ) Τί σοι ἐκεῖνο

δοκεῖ, ὁπόταν περὶ τῆς αἰχμαλώτου λέγῃ, τῆς Βρισηΐδος, ὅτι χρυσῇ Ἀφροδίτῃ ἰκέλη, ἐπένθει τὸν Πάτροκλον; εἶτα μετὰ μικρὸν, ὡς οὐχ ἱκανὸν εἰ μόνῃ τῇ Ἀφροδίτῃ ἐοικυῖα ἔσται·

Εἶπε δ' ἄρα (φησὶ) κλαίουσα γυνὴ εἰκυῖα θεῇσιν.

ὁπόταν οὖν τοιαῦτα λέγῃ, μισεῖς κἀκεῖνον, καὶ ἀποῤῥίπτεις τὸ βιβλίον, ἢ δίδως αὐτῷ ἐλευθεριάζειν ἐν τῷ ἐπαίνῳ; ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ δῷς, ὅγε τοσοῦτος αἰὼν δέδωκεν, οὐδ' ἔστιν ὅστις αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ ἠτιάσατο, οὐδὲ ὁ μαστίξαι τολμήσας αὐτοῦ τὴν εἰκόνα, οὐδὲ ὁ τὰ νόθα ἐπισημηνάμενος τῶν ἐπῶν ἐν τῇ παραγραφῇ τῶν ὀβελῶν. εἶτα ἐκείνῳ μὲν ἐφεθήσεται, βάρβαρον γυναῖκα, καὶ ταῦτα, κλαίουσαν, τῇ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ εἰκάσαι· ἐγὼ δ', ἵνα μὴ τὸ κάλλος εἴπω, διότι μὴ ἀνέχῃ ἀκούουσα, οὐκ ἂν παραβάλλοιμι εἰκόσι θεῶν γυναῖκα φαιδρὰν, καὶ μειδιῶσαν τὰ πολλὰ, ὅπερ θεοῖς ὅμοιον ἄνθρωποι ἔχουσιν; 25. Ἐπὶ μέν τοι τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅρα ὅσην αὐτὸς φειδὼ ἐποιήσατο τῶν θεῶν, καὶ ὡς ἐταμιεύσατο τὰς εἰκόνας ἐς τὸ σύμμετρον, ὡς ὄμματα μὲν, φησι, καὶ κεφαλὴν ἴκελον αὐτὸν εἶναι τῷ Διΐ, τῷ Ἄρεϊ δὲ τὴν ζώνην, στέρνον δὲ τῷ Ποσειδῶνι, διαιρῶν τὸν ἄνθρωπον κατὰ μέλη πρὸς τοσούτων θεῶν εἰκόνας· καὶ αὖ πάλιν, βροτολοιγῷ Ἄρεϊ, φησὶν, ὅμοιον εἶναι, καὶ ἄλλον ἄλλῳ, θεοειδῆ τὸν Φρύγα τὸν τοῦ Πριάμου, θεοείκελον πολλάκις τὸν Πηλέως. ἀλλὰ ἐπάνειμι αὖθις ἐπὶ τὰ γυναικεῖα τῶν παραδειγμάτων· ἀκούεις γὰρ δήπου αὐτοῦ λέγοντος·

Ἀρτέμιδι ἰκέλη, ἠὲ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ· καὶ,
Οἵη δ' Ἄρτεμις εἶσι κατ' οὔρεος.

26. Οὐ μόνον δὲ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς θεοῖς ἀπεικάζει, ἀλλὰ καὶ τὴν Εὐφόρβου κύμην ταῖς Χάρισιν ἀπείκασε, καὶ ταῦτα, αἵματι δεδευμένην. καὶ ὅλως, τοσαῦτά ἐστι τὰ τοιαῦτα, ὡς μηδὲν εἶναι τῆς ποιήσεως μέρος, ὃ μὴ ταῖς θείαις εἰκόσι διακεκόσμηται· ὥστε ἢ κἀκεῖνα ἐξαληλίφθω, ἢ καὶ ἡμῖν τὰ ὅμοια τολμᾶν ἐφεῖσθω. οὕτω δὲ τὸ κατὰ τὰς εἰκόνας καὶ τὰς ὁμοιώσεις ἀνεύθυνόν ἐστιν, ὥστε Ὅμηρος καὶ τὰς θεὰς αὐτὰς οὐκ ὤκνησεν ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπαινέσαι. τοὺς γοῦν τῆς Ἥρας ὀφθαλμοὺς τοῖς τῶν βοῶν εἴκασεν. ἕτερος δέ τις ἰοβλέφαρον τὴν Ἀφροδίτην ἔφη· τὴν μὲν γὰρ ῥοδοδάκτυλόν τις ἀγνοεῖ, τῶν κἂν ἐπ' ἐλάχιστον τῇ Ὁμήρου ποιήσει ὡμιληκότων; 27. Καίτοι τὰ μὲν τῆς μορφῆς ἔτι μετριώτερα, εἴ τις θεῷ ἐοικέναι λέγεται· ἀλλὰ τὰς προσηγορίας αὐτὰς πόσοι ἐμιμήσαντο τὰς τῶν θεῶν, Διονύσιοι, καὶ Ἡφαιστίωνες, καὶ Ζήνωνες, καὶ Ποσειδώνιοι, καὶ Ἑρμαῖοι προσαγορευόμενοι; Λητὼ δὲ γυνή τις ἐγένετο Εὐαγόρου τοῦ Κυπρίων βασιλέως, καὶ ὅμως οὐκ ἠγανάκτησεν ἡ Θεός, δυναμένη λίθον αὐτὴν ὥσπερ τὴν Νιόβην ἀπεργάσασθαι. ἐῶ γὰρ τοὺς Αἰγυπτίους, οἵπερ καὶ δεισιδαιμονέστατοί εἰσι πάντων, ὅμως τοῖς θείοις ὀνόμασιν ἐς κόρον ἐπιχρωμένους. σχεδὸν γοῦν τὰ πλεῖστα αὐτοῖς ἐξ οὐρανοῦ ἐστιν. 28. Ὥστε οὐ πρόσγε σοῦ τὸ τοιοῦτον, ψοφοδεῶς διακεῖσθαι πρὸς τὸν ἔπαινον. εἰ γάρ τι ἐν τῷ συγγράμματι πεπλημμέληται ἐς τὸ θεῖον, σὺ μὲν ἀνεύ-

θυνος αὐτοῦ, ἐκτὸς εἰ μή τινα νομίζεις ἀκροάσεως εὐθύνην εἶναι· ἐμὲ δὲ ἀμυνοῦνται οἱ θεοὶ, ἐπειδὰν πρὸ ἐμοῦ τὸν Ὅμηρον καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς ἀμύνωνται. ἀλλ' οὐδέπω οὐδὲ τὸν ἄριστον τῶν φιλοσόφων ἠμύναντο, εἰκόνα θεοῦ τὸν ἄνθρωπον εἰπόντα εἶναι. Πολλὰ ἔτι ἔχων πρὸς σὲ εἰπεῖν, Πολυστράτου ἕνεκα τουτουΐ παύσομαι, ἵνα καὶ ἀπομνημονεῦσαι δυνηθῇ τὰ εἰρημένα.

29. ΠΟΛ. Οὐκ οἶδα, εἴ μοι τοῦτο δυνατὸν ἔτι, ὦ Λυκῖνε· μακρὰ γὰρ εἴρηταί σοι καὶ ταῦτα καὶ ὑπὲρ τὸ ὕδωρ τὸ ἐγχυνόμενον· πειράσομαι δ' ὅμως ἐπιμνησθῆναι αὐτῶν. καὶ ὡς ὁρᾷς, ἤδη ἀποσοβῶ παρ' αὐτὴν, ἐπιβυσάμενος τὰ ὦτα, ὡς μή τι παρεμπεσὸν ἄλλο συγχέῃ τὴν τάξιν αὐτῶν, εἶτά μοι συρίττεσθαι συμβῇ πρὸς τῶν θεατῶν.

ΛΥΚ. Αὐτῷ σοὶ μελήσει, ὦ Πολύστρατε, ὅπως ἄριστα ὑποκρίνῃ· ἐγὼ δὲ, ἐπείπερ ἅπαξ σοι τὸ δρᾶμα παραδέδωκα, νῦν μὲν ἐκ ποδῶν ἀποστήσομαι· ὁπόταν δὲ τὰς ψήφους ἀνακηρύττωσι τῶν κριτῶν, τότε ἤδη καὶ αὐτὸς παρέσομαι, ὀψόμενος ὁποῖόν τι τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ἔσται.

ΤΟΞΑΡΙΣ Η ΦΙΛΙΑ.

ARGVMENTVM.

Narratione de Oreste et Pylade, apud Scythas honore divino cultis, occasionem praebente

inter Mnesippum et Toxarin disputatio oritur, utrum Graeci an Scythae maiora amicitiae verae exempla exhibuerint. Quod ut possit diiudicari, vterque quinque exempla vera suae nationis enarrat, et quidem Mnesippus Agathoclis erga Diniam (c. 12—18.), Euthydici erga Damonem (c. 19—21.), Aretaei erga Eudamidam (c. 22. 23.), Zenothemidis erga Menecratem (c. 24—26.), et Demetrii erga Antiphilum amicitiam (c. 27—34.) Toxaris vero, exposita ante ratione, qua Scythae amicitias ineant (c. 37.); refert amicitiam inter Dandamidem et Amizocum (c. 39—42.); inter Belittam et Basthen (c. 43.), inter Arsacomam, Macentem et Lonchaten (c. 44—55.); Sisinnae erga Toxarin (c. 57—60.), atque inter Abaucham et Gyndunen (c. 61.). Quibus narrationibus auditis non amplius de victoria disceptantes, ipsi amicitiam iungunt.

ΜΝΗΣΙΠΠΟΣ ΚΑΙ ΤΟΞΑΡΙΣ.

ΜΝΗΣ. Τί φῂς, ὦ Τόξαρι; θύετε Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ὑμεῖς οἱ Σκύθαι, καὶ θεοὺς εἶναι πεπιστεύκατε αὐτούς;

ΤΟΞ. Θύομεν, ὦ Μνήσιππε, θύομεν· οὐ μὴν θεούς γε οἰόμενοι, ἀλλὰ ἄνδρας ἀγαθούς.

ΜΝΗΣ. Νόμος δὲ ὑμῖν καὶ ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἀποθανοῦσι θύειν ὥσπερ θεοῖς;

ΤΟΞ. Οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἑορταῖς καὶ πανηγύρεσι τιμῶμεν αὐτούς.

ΜΝΗΣ. Τί θηρώμενοι παρ' αὐτῶν; οὐ γὰρ δὴ ἐπ' εὐμενείᾳ θύετε αὐτοῖς, νεκροῖς γε οὖσιν.

ΤΟΞ. Οὐ χεῖρον μέν ἴσως, εἰ καὶ οἱ νεκροὶ ἡμῖν εὐμενεῖς εἶεν· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς ζῶν-

τας ἄμεινον οἰόμεθα πράξειν, μεμνημενοι τῶν ἀρίστων, καὶ τιμῶντες ἀποθανόντας. ἡγούμεθα γὰρ οὕτως ἂν ἡμῖν πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐθελῆσαι γενέσθαι.

2. ΜΝΗΣ. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀρθῶς γινώσκετε. Ὀρέστην δὲ καὶ Πυλάδην, τίνος μάλιστα θαυμάσαντες ἰσοθέους ἐποιήσασθε, καὶ ταῦτα ,ἐπήλυδας ὑμῖν ὄντας, ἢ τὸ μέγιστον, πολεμίους; οἴγε, ἐπεὶ σφᾶς ναυαγίᾳ περιπεσόντας οἱ τότε Σκύθαι συλλαβόντες ἀπήγαγον, ὡς τῇ Ἀρτέμιδι καταθύσοντες, ἐπιθέμενοι τοῖς δεσμοφύλαξι, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, τόν τε βασιλέα κτείνουσι, καὶ τὴν ἱέρειαν παραλαβόντες, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἄρτεμιν αὐτὴν ἀποσυλήσαντες, ὤχοντο ἀποπλέοντες, κατανελάσαντες τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν [νόμου]. ὥστε εἰ διὰ ταῦτα τιμᾶτε τοὺς ἄνδρας, οὐκ ἂν φθάνοιτε πολλοὺς ὁμοίους αὐτοῖς ἐξεργασάμενοι. καὶ τοὐντεῦθεν αὐτοὶ ἤδη πρὸς τὰ παλαιὰ σκοπεῖτε, εἰ καλῶς ἔχει ὑμῖν πολλοὺς ἐς τὴν Σκυθίαν Ὀρέστας καὶ Πυλάδας καταίρειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖτε τάχιστα ἂν οὕτως ἀσεβεῖς αὐτοὶ καὶ ἄθεοι γενέσθαι, τῶν περιλοίπων θεῶν τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν ἐκ τῆς χώρας ἀποξενωθέντων· εἶτ', οἶμαι, ἀντὶ τῶν θεῶν ἁπάντων, τοὺς ἐπ' ἐξαγωγῇ αὐτῶν ἥκοντας ἄνδρας ἐκθειάσετε· καὶ ἱεροσύλοις ὑμῶν οὖσι θύσετε ὡς θεοῖς. 3. Εἰ γὰρ μὴ ἀντὶ τούτων Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τιμᾶτε, ἀλλ' εἴπέρ τι ἄλλο, ὦ Τόξαρι, ἀγαθὸν ὑμᾶς εἰργάσαντο, ἐνθ' ὅτου, πάλαι οὐ θεοὺς εἶναι δικαιώσαντες αὐτοὺς, νῦν τὸ ἔμπαλιν, θύσαντες αὐτοῖς, θεοὺς εἶ-

ναι νεμομίκατε, καὶ ἱερεῖοις ὀλίγου δεῖν τότε γενομένοις ἱερεῖα νῦν προσάγετε; γελοῖα γὰρ ἂν ταῦτα δόξειε, καὶ ὑπεναντία τοῖς πάλαι.

ΤΟΞ. Καὶ ταῦτα μέν, ὦ Μνήσιππε, γενναῖα τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ἃ κατέλεξας. τὸ γὰρ, δύο ὄντας, οὕτω μέγα τόλμημα τολμῆσαι, καὶ τοσοῦτον ἀπὸ τῆς αὐτῶν ἀπάραντας, ἐκπλεῦσαι εἰς τὸν Πόντον, ἀπείρατον ἔτι τοῖς Ἕλλησιν ὄντα, πλὴν μόνων τῶν ἐπὶ τῆς Ἄργους ἐς τὴν Κολχίδα στρατευσάντων, μὴ καταπλαγέντας, μήτε τοὺς μύθους τοὺς ἐν αὐτῷ, μήτε τὴν προσηγορίαν καταδείσαντας, ὅτι ἄξενος ἐκαλεῖτο, οἶα, οἶμαι, ἀγρίων ἐθνῶν περιοικούντων. καὶ ἐπειδὰν ἐάλωσαν, οὕτως ἀνδρείως χρήσασθαι τῷ πράγματι, καὶ μὴ ἀγαπῆσαι εἰ διαφεύξονται μόνον, ἀλλὰ τιμωρησαμένους τὸν βασιλέα τῆς ὕβρεως, καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἀναλαβόντας, ἀποπλεῦσαι· πῶς ταῦτα οὐ θαυμαστὰ, καὶ θείας τινὸς τιμῆς ἄξια παρὰ πάντων, ὁπόσοι ἀρετὴν ἐπαινοῦσιν; ἀτὰρ οὐ ταῦτα ἡμεῖς Ὀρέστῃ καὶ Πυλάδῃ ἐνιδόντες, ἤρωσιν αὐτοῖς χρώμεθα.

4. ΜΝΗΣ. Λέγοις ἂν ἤδη ὅ, τι σεμνὸν καὶ θεῖον ἄλλο ἐξειργάσαντο. ἐπεὶ ὅσον ἐν τῷ πλῷ καὶ τῇ ἀποδημίᾳ, πολλοὺς ἄν σοι θειοτέρους ἐκείνων ἀποδείξαιμι τοὺς ἐμπόρους, καὶ μάλιστα τοὺς Φοίνικας αὐτῶν, οὐκ ἐς τὸν Πόντον, οὐδὲ ἄχρι τῆς Μαιώτιδος καὶ τοῦ Βοσπόρου μόνον ἐσπλέοντας, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ βαρβαρικῆς θαλάττης ναυτιλλομένους· ἅπασαν γὰρ οὗτοι ἀκτὴν, καὶ πάντα αἰγιαλὸν, ὡς εἰπεῖν, διερευνησάμενοι καθ'

ἕκαστον ἔτος, ὀψὲ τοῦ μετοπώρου εἰς τὴν αὐτῶν ἐπανίασιν. οὓς κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον θεοὺς νόμιζε, καὶ ταῦτα, καπήλους καὶ ταριχοπώλας, εἰ τύχοι, τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ὄντας.

5. ΤΟΞ. Ἄκουε δή, ὦ θαυμάσιε, καὶ σκόπει, καθ' ὅσον ἡμεῖς οἱ βάρβαροι εὐγνωμονέστερον ὑμῶν περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν κρίνομεν, εἴγε ἐν Ἄργει μὲν καὶ Μυκήναις οὐδὲ τάφον ἔνδοξόν ἐστιν ἰδεῖν Ὀρέστου ἢ Πυλάδου, παρ' ἡμῖν δὲ καὶ νεὼς ἀποδέδεικται αὐτοῖς ἅμα ἀμφοτέροις, ὥσπερ εἰκὸς ἦν, ἑταίροις γε οὖσι· καὶ θυσίαι προσάγονται, καὶ ἡ ἄλλη τιμὴ ἅπασα· κωλύει τε οὐδέν, ὅτι ξένοι ἦσαν, ἀλλὰ μὴ Σκύθαι, ἀγαθοὺς κεκρίσθαι. οὐ γὰρ ἐξετάζομεν, ὅθεν οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοί εἰσιν, οὐδὲ φθονοῦμεν, εἰ μὴ φίλοι ὄντες ἀγαθὰ εἰργάσαντο· ἐπαινοῦντες δὲ ἃ ἔπραξαν, οἰκείους αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων ποιούμεθα. ὃ δὲ δὴ μάλιστα καταπλαγέντες τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπαινοῦμεν, τοῦτό ἐστιν, ὅτι ἡμῖν ἔδοξαν φίλοι οὗτοι δὴ ἄριστοι ἁπάντων γεγενῆσθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις νομοθέται καταστῆναι, ὡς χρὴ τοῖς φίλοις ἁπάσης τῆς τύχης κοινωνεῖν, καὶ ὑπὸ Σκυθῶν τῶν ἀρίστων θεραπεύεσθαι. 6. Καὶ ἃ γε μετ' ἀλλήλων, ἢ ὑπὲρ ἀλλήλων ἔπαθον, ἀναγράψαντες οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐπὶ στήλης χαλκῆς, ἀνέθεσαν εἰς τὸ Ὀρέστειον, καὶ νόμον ἐποιήσαντο, πρῶτον τοῦτο μάθημα καὶ παίδευμα τοῖς παισὶ τοῖς σφετέροις εἶναι τὴν στήλην ταύτην, καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς γεγραμμένα διαμνημονεῦσαι. θᾶττον γοῦν νοῦνομα ἕκαστος αὐτῶν ἐπιλάθοιτο τοῦ πατρός, ἢ

τὰς Ὀρέστου καὶ Πυλάδου πράξεις ἀγνοήσειεν· ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ νεὼ τὰ αὐτά, ὁπόσα ἡ στήλη δηλοῖ, γραφαῖς ὑπὸ τῶν παλαιῶν εἰκασμένα δείκνυται· πλέων Ὀρέστης ἅμα τῷ φίλῳ, εἶτα ἐν τοῖς κρημνοῖς διαφθαρείσης αὐτῷ τῆς νεὼς συνειλημμένος, καὶ πρὸς τὴν θυσίαν παρεσκευασμένος, καὶ ἡ Ἰφιγένεια ἤδη καθάρχεται αὐτῶν· καταντικρὺ δὲ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τοίχου, ἤδη ἐκδεδυκὼς τὰ δεσμὰ γέγραπται, καὶ φονεύων τὸν Θόαντα, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῶν Σκυθῶν· καὶ τέλος ἀποπλέοντες, ἔχοντες τὴν Ἰφιγενειαν, καὶ τὴν θεόν. οἱ Σκύθαι δὲ, ἄλλως ἐπιλαμβάνονται τοῦ σκάφους ἤδη πλέοντος, ἐκκρεμαννύμενοι τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπαναβαίνειν πειρώμενοι, εἶτ' οὐδὲν ἀνύσαντες, οἱ μὲν αὐτῶν τραυματίαι, οἱ δὲ καὶ δέει τούτου ἀπονηχονται πρὸς τὴν γῆν. ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἴδοι τις ἄν, ὁπόσην ὑπὲρ ἀλλήλων εὔνοιαν ἐπεδείκνυντο ἐν τῇ πρὸς τοὺς Σκύθας συμπλοκῇ. πεποίηκε γὰρ ὁ γραφεὺς ἑκάτερον, ἀμελοῦντα μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν πολεμίων, ἀμυνόμενον δὲ τοὺς ἐπιφερομένους θατέρῳ, καὶ πρὸ ἐκείνου ἅπαντα πειρώμενον τοῖς τοξεύμασι, καὶ παρ' οὐδὲν τιθέμενον, εἰ ἀποθανεῖται, σώσας τὸν φίλον, καὶ τὴν ἐπ' ἐκεῖνον φερομένην πληγὴν προαρπάσας τῷ ἑαυτοῦ σώματι. 7. Τὴν δὴ τοσαύτην εὔνοιαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς κοινωνίαν, καὶ τὸ πιστὸν, καὶ φιλέταιρον, καὶ τὸ ἀληθὲς, καὶ βέβαιον τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος, οὐκ ἀνθρώπινα ταῦτα ᾠήθημεν εἶναι, ἀλλά τινος γνώμης βελτίονος, ἢ κατὰ τοὺς πολλοὺς τούτους ἀν-

ϑρώπους, οἳ μέχρι μὲν κατ' οὖρον ὁ πλοῦς εἴη, τοῖς φίλοις ἀγαναχτοῦσιν, εἰ μὴ ἐπίσης κοινωνήσουσι τῶν ἡδέων· εἰ δέ τι καὶ μικρὸν ἀντιπνεύσειεν αὐτοῖς, οἴχονται, μόνους τοὺς κινδύνους ἀπολιπόντες. καὶ γὰρ οὖν καὶ τόδε ὅπως εἰδῇς, οὐδὲν Σκύθαι φιλίας μεῖζον οἴονται εἶναι, οὐδὲ ἔστιν ἐφ' ὅτῳ ἄν τις Σκύθης μᾶλλον σεμνύναιτο, ἢ ἐπὶ τῷ συμπονῆσαι φίλῳ ἀνδρὶ, καὶ κοινωνῆσαι τῶν δεινῶν· ὥςπερ οὐδὲν ὄνειδος μεῖζον παρ' ἡμῖν, τοῦ προδότην φιλίας γεγενῆσθαι δοκεῖν. διὰ ταῦτα Ὀρέστην καὶ Πυλάδην τιμῶμεν, ἀρίστους γενομένους τὰ Σκυθῶν ἀγαθὰ, καὶ ἐν φιλίᾳ διενεγκόντας, ὃ πρῶτον ἡμεῖς ἁπάντων θαυμάζομεν, καὶ τοὔνομα ἐπὶ τούτοις αὐτῶν ἐθέμεθα, Κοράκους καλεῖσθαι· τοῦτο δέ ἐστιν, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ, ὥςπερ ἂν εἴ τις λέγοι, φίλιοι δαίμονες.

8. ΜΝΗΣ. Ὦ Τόξαρι, οὐ μόνον ἄρα τοξεύειν ἀγαθοὶ ἦσαν Σκύθαι, καὶ τὰ πολεμικὰ τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀλλὰ καὶ ῥῆσιν εἰπεῖν ἁπάντων πιθανώτατοι. ἐμοὶ γοῦν τέως ἄλλως γιγνώσκοντι, ἤδη καὶ αὐτῷ δίκαια ποιεῖν δοκεῖτε, οὕτως Ὀρέστην καὶ Πυλάδην ἐκθειάσαντες. ἐλελήθεις δέ με, ὦ γενναῖε, καὶ γραφεὺς ἀγαθὸς ὤν. πάνυ γοῦν ἐναργῶς ἐπέδειξας ἡμῖν τὰς ἐν τῷ Ὀρεστείῳ εἰκόνας, καὶ τὴν μάχην τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὲρ ἀλλήλων τραύματα. πλὴν ἀλλ' οὐκ ᾠήθην ἂν οὕτω ποτὲ περισπούδαστον εἶναι φιλίαν ἐν Σκύθαις· ἄτε γὰρ ἀξένους καὶ ἀγρίους ὄντας αὐτοὺς, ἔχθρᾳ μὲν ἀεὶ συνιέναι, καὶ ὀργῇ καὶ θυμῷ, φιλίαν δὲ μηδὲ πρὸς οἰκειοτά-

γους ἐπαναιρεῖσθαι· τεκμαιρόμενος τοῖς τε ἄλλοις, ἃ περὶ αὐτῶν ἀκούομεν, καὶ ὅτι κατεσθίουσι τοὺς πατέρας ἀποθανόντας.

9. ΤΟΞ. Εἰ μὲν καὶ τἆλλα ἡμεῖς τῶν Ἑλλήνων καὶ δικαιότεροι τὰ πρὸς τοὺς γονέας καὶ ὁσιώτεροι ἐσμέν, οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι φιλοτιμηθείην πρὸς σέ· ὅτι δὲ οἱ φίλοι Σκύθαι πολὺ πιστότεροι τῶν Ἑλλήνων φίλων εἰσὶ, καὶ ὅτι φιλίας λόγος πλείων παρ' ἡμῖν, ἢ παρ' ὑμῖν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι· καὶ πρὸς θεῶν τῶν Ἑλλήνων, μὴ πρὸς ἀχθηδόνα μου ἀκούσῃς, ἣν εἴπω τι ὧν κατανενόηκα, πολὺν ἤδη χρόνον ὑμῖν συγγινόμενος. ὑμεῖς γάρ μοι δοκεῖτε τοὺς μὲν περὶ φιλίας λόγους ἄμεινον ἄλλων εἰπεῖν ἂν δύνασθαι, τὰ ἔργα δὲ αὐτῆς, οὐ μόνον οὐ κατ' ἀξίαν τῶν λόγων ἐπμελεῖσθαι, ἀλλ' ἀπόχρη ὑμῖν ἐπαινέσαι τε αὐτὴν, καὶ δεῖξαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστιν· ἐν δὲ ταῖς χρείαις προδόντες τοὺς λόγους, δραπετεύετε, οὐκ οἶδ' ὅπως, ἐκ μέσων τῶν ἔργων. καὶ ὁπόταν ὑμῖν οἱ τραγῳδοὶ τὰς τοιαύτας φιλίας ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀναβιβάσαντες δεικνύωσιν, ἐπαινεῖτε, καὶ ἐπικροτεῖτε, καὶ κινδυνεύουσιν αὐτοῖς ὑπὲρ ἀλλήλων οἱ πολλοὶ καὶ ἐπιδακρύετε, αὐτοὶ δὲ οὐδὲν ἄξιον ἐπαίνου ὑπὲρ τῶν φίλων παρέχεσθαι τολμᾶτε, ἀλλ' ἤν του φίλος δεηθεὶς τύχῃ, αὐτίκα μάλα, ὥσπερ τὰ ὀνείρατα, οἴχονται ὑμῖν ἐκ ποδῶν ἀποπτάμεναι αἱ πολλαὶ ἐκεῖναι τραγῳδίαι, τοῖς κενοῖς τούτοις καὶ κωφοῖς προσωπείοις ἐοικότας ὑμᾶς ἀπολιποῦσαι, ἃ διῃρημένα τὸ στόμα, καὶ παμμέτιθες κεχηνότα, οὐδὲ τὸ σμικρότατον φθέγγεται·

ἡμεῖς δὲ ἔμπαλιν, ὅσον γὰρ δὴ λειπόμεθα ἐν τοῖς περὶ φιλίας λόγοις, τοσοῦτον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῆς πλεονεκτοῦμεν. 10. Εἶγ' οὖν δοκεῖ, οὕτω νῦν ποιῶμεν, τοὺς μὲν παλαιοὺς φίλους ἀτρεμεῖν ἐάσωμεν, εἴ τινας, ἢ ἡμεῖς, ἢ ὑμεῖς τῶν πάλαι καταριθμεῖν ἔχομεν· ἐπεὶ κατά γε τοῦτο πλεονεκτοῖτε ἄν, πολλοὺς καὶ ἀξιοπίστους μάρτυρας τοὺς ποιητὰς παρεχόμενοι, τὴν Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου φιλίαν, καὶ τὴν Θησέως καὶ Πειρίθου, καὶ τῶν ἄλλων ἑταιρείαν, ἐν καλλίστοις ἔπεσι καὶ μέτροις ᾄδοντας. ὀλίγους δέ τινας προχειρισάμενοι, τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν διηγησάμενοι, ἐγὼ μὲν τὰ Σκυθικὰ, σὺ δὲ τὰ Ἑλληνικά· καὶ ὁπότερος ἂν ἐν τούτοις κρατῇ, καὶ ἀμείνους παράσχηται τοὺς φίλους, αὐτός τε νενικηκὼς ἔσται, καὶ τὴν αὐτοῦ ἀνακηρύξει, κάλλιστον ἀγῶνα καὶ σεμνότατον ἀγωνισάμενος· ὡς ἔγωγε πολὺ ἥδιον ἄν μοι δοκῶ μονομαχῶν ἡττηθεὶς, ἀπωτμηθῆναι τὴν δεξιὰν, ὅπερ τῆς Σκυθικῆς ἐπιτίμιόν ἐστιν, ἢ χείρων ἄλλου κατὰ φιλίαν κεκρίσθαι, καὶ ταῦτα Ἕλληνος, Σκύθης αὐτὸς ὤν.

11. ΜΝΗΣ. Ἔστι μέν, ὦ Τόξαρι, οὐ φαῦλον τὸ ἔργον, ἀνδρὶ οἵῳ σοὶ πολεμιστῇ μονομαχῆσαι, πάνυ εὐστόχους καὶ τεθηγμένους παρεσκευασμένῳ τοὺς λόγους· οὐ μὴν ἀγεννῶς γε οὕτω καταπροδοὺς ἐν βραχεῖ τὸ Ἑλληνικὸν ἅπαν, ὑποχωρήσομαί σοι. καὶ γὰρ ἂν εἴη πίνδεινον, ὑπὸ δυοῖν μόνοιν ἐκείνοιν ἡττηθῆναι τοσούτους τῶν Σκυθῶν, ὅσους οἵ τε μῦθοι δηλοῦσι, καὶ αἱ ὑμέτεραι πα-

λαιαὶ γραφαὶ, ἃς μικρῷ πρόσθεν εὖ μάλα ἐξετραγῴδησας· Ἕλληνας δὲ πάντας, τοσαῦτα ἔθνη, καὶ τοσαύτας πόλεις ἐρήμην ὑπὸ σοῦ ἁλῶναι. εἰ γὰρ τοῦτο γένοιτο, οὐ τὴν δεξιὰν ὥσπερ ὑμεῖς, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἀποτμηθῆναι καλόν. πότερον δὲ ὁρίσθαι χρὴ τὸν ἀριθμὸν ἡμῖν τῶν φιλικῶν τούτων πράξεων, ἢ ὁπόσῳ ἄν τις πλείους ἔχῃ λέγειν, τοσούτῳ εὐπορώτερος δόξειεν ἂν πρὸς τὴν νίκην;

ΤΟΞ. Οὐδαμῶς. ἀλλ' ὁρίσθω μὴ ἐν τῷ πλήθει αὐτῶν τὸ κράτος, ἀλλ' εἰ ἀμείνους, καὶ εἰ τομώτεραι φαίνοιντο αἱ σαὶ τῶν ἐμῶν, ἴσαι τὸν ἀριθμὸν οὖσαι· καιριώτερα δηλονότι ἐργάσονταί μοι τραύματα, καὶ θᾶττον ἐνδώσω πρὸς τὰς πληγάς.

ΜΝΗΣ. Εὖ λέγεις, καὶ ὡρίσθωσαν ὁπόσαι ἱκαναί. πέντε ἔμοιγε δοκοῦσιν ἑκατέρῳ.

ΤΟΞ. Κἀμοὶ δοκεῖ, πρότερος δὲ λέγε, ἀλλὰ ἑπομοσάμενος ἢ μὴν ἀληθῆ ἐρεῖν. ἄλλως γὰρ ἂν πλάττειν τὰ τοιαῦτα, οὐ πάνυ χαλεπὸν, καὶ ὁ ἔλεγχος ἀφανής. εἰ δὲ ὀμόσειας, οὐχ ὅσιον ἀπιστεῖν.

ΜΝΗΣ. Ὀμούμεθα, εἴ τι καὶ ὅρκου δεῖν νομίζεις. τίς δέ σοι τῶν ἡμετέρων θεῶν..... ἆρ' ἱκανὸς ὁ Φίλιος;

ΤΟΞ. Καὶ μάλα· ἐγὼ δὲ τὸν ἐπιχώριον ὀμοῦμαί σοι ἐν τῷ ἐμαυτοῦ λόγῳ.

12. ΜΝΗΣ. Ἴστω τοίνυν ὁ Ζεὺς ὁ Φίλιος, ἢ μὴν ὁπόσα ἂν λέγω πρὸς σὲ, ἢ αὐτὸς εἰδὼς, ἢ παρὰ ἄλλων, ὁπόσον οἷόν τε ἦν, δι' ἀκριβείας ἐκπυνθανόμενος, ἐρεῖν, μηδὲν παρ' ἐμαυτοῦ ἐπιτραγῳδῶν. καὶ πρώτην γέ σοι τὴν Ἀγαθοκλέους καὶ Δει-

νίου φιλίαν διηγήσομαι, ἀοίδιμον ἐν τοῖς Ἴωσι γενομένην. Ἀγαθοκλῆς γὰρ οὗτος ὁ Σάμιος οὐ πρὸ πολλοῦ ἐγένετο, ἄριστος μὲν ἐς φιλίαν ὡς ἔδειξε, τἄλλα δὲ οὐδὲν ἀμείνων Σαμίων τῶν πολλῶν, οὔτε ἐς τὸ γένος, οὔτε ἐς τὴν ἄλλην περιουσίαν. Λεινίᾳ δὲ τῷ Λυσίωνος, Ἐφεσίῳ, φίλος ἐκ παίδων ἦν· ὁ δὲ Λεινίας ἐπλούτει ἄρα εἰς ὑπερβολήν· καὶ ὥσπερ εἰκὸς, νεόπλουτον ὄντα, πολλοὺς καὶ ἄλλους εἶχε περὶ ἑαυτὸν, ἱκανοὺς μὲν συμπιεῖν, καὶ πρὸς ἡδονὴν συνεῖναι, φιλίας δὲ πλεῖστον ὅσον ἀποδέοντας. τέως μὲν οὖν ἐν τούτοις καὶ ὁ Ἀγαθοκλῆς ἐξητάζετο, καὶ συνῆν, καὶ συνέπινεν αὐτοῖς, οὐ πάνυ χαίρων τῇ τοιαύτῃ διατριβῇ· καὶ ὁ Λεινίας οὐδὲν αὐτὸν ἐντιμότερον εἶχε τῶν κολάκων· τελευταῖον δὲ καὶ προσέκρουε, τὰ πολλὰ ἐπιτιμῶν. καὶ φορτικὸς ἐδόκει, ὑπομιμνήσκων ἀεὶ τῶν προγόνων, καὶ φυλάττειν παραγγέλλων, ἃ μετὰ πολλῶν καμάτων ὁ πατὴρ αὐτῷ κτησάμενος κατέλιπεν· ὥστε διὰ ταῦτα οὐδὲ ἐπὶ τοὺς κώμους ἐπῆγεν ἔτι αὐτὸν, ἀλλὰ μόνος μετ' ἐκείνων ἐκώμαζε, λανθάνειν πειρώμενος τὸν Ἀγαθοκλέα. Καὶ δή ποτε ὑπὸ τῶν κολάκων ἐκείνων ὁ ἄθλιος ἀναπείθεται, ὡς ἐρᾷη αὐτοῦ Χαρίκλεια, Δημώνακτος γυνὴ, ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς, καὶ πρώτου Ἐφεσίων τὰ πολιτικά· καὶ γραμματεῖά τε εἰσφοίτα παρὰ τῆς γυναικὸς αὐτῷ, καὶ στέφανοι ἡμιμάραντοι, καὶ μῆλά τινα ἀποδεδηγμένα, καὶ ἄλλα ὁπόσα αἱ μαστροποὶ ἐπὶ τοῖς νέοις μηχανῶνται, κεντὰ μικρὸν αὐτοῖς ἐπιτεχνώμεναι τοὺς ἔρωτας, καὶ ἀναφλέγουσαι τὸ πρῶτον ἐρᾶσθαι νομίζοντας. ἐπα-

γοργότατον γὰρ τοῦτό γε καὶ μάλιστα τοῖς καλοῖς εἶναι οἰομένοις, ἄχρις ἂν λάθωσιν εἰς τὰ δίκτυα ἐμπεσόντες. ἡ Χαρίκλεια δὲ ἦν ἀστεῖον μὲν γύναιον, ἑταιρικὸν δὲ ἐκτόπως, καὶ τοῦ προστυχόντος ἀεὶ, καὶ εἰ πάνυ ἐπ' ὀλίγῳ ἐθελήσειέ τις, καὶ εἰ προίδοι τις μόνον, εὐθὺς ἐπένευε, καὶ δέος οὐδὲν ἦν, μή τε ἀντείπῃ Χαρίκλεια. δεινὴ δὲ καὶ τἆλλα τεχνίτις, παρ' ἣν τινα βούλει τῶν ἑταιρῶν, ἐπισπάσασθαι ἐραστήν· καὶ ἀμφίβολον ἔτι ὄντα, ὅλον ὑποποιήσασθαι, καὶ ἐνεχόμενον ἤδη ἐπιτεῖναι, καὶ προσεκκαῦσαι, ἄρτι μὲν ὀργῇ, ἄρτι δὲ κολακείᾳ, καὶ μετὰ μικρὸν ὑπεροψίᾳ, καὶ τῷ πρὸς ἕτερον ἀποκλίνειν δοκεῖν, καὶ ὅλη συγκεκρότητο ἅπανταχόθεν ἡ γυνὴ, καὶ πολλὰ μηχανήματα παρεσκεύαστο κατὰ τῶν ἐραστῶν. 14. Ταύτην οὖν τότε οἱ Δεινίου κόλακες παραλαμβάνουσιν ἐπὶ τὸ μειράκιον, καὶ τὰ πολλὰ ὑπεκωμῴδουν, συνωθοῦντες αὐτὸν εἰς τὸν ἔρωτα τῆς Χαρικλείας. ἡ δὲ πολλοὺς ἤδη νέους ἐκτραχηλίσασα, καὶ μυρίους ἔρωτας ὑποκρινομένη, καὶ οἴκους πολυταλάντους ἀνατρέψασα, ποικίλον τι καὶ πολυγύμναστον κακὸν, παραλαβοῦσα εἰς τὰς χεῖρας ἁπλοϊκὸν καὶ ἄπειρον τῶν τοιούτων μηχανημάτων νεανίσκον, οὐκ ἀνῆκεν ἐκ τῶν ὀνύχων, ἀλλὰ περιέχουσα πανταχόθεν, καὶ διαπείρασα, ὅτε ἤδη παντάπασιν ἐκράτει, αὐτή τε ἀπώλετο ὑπὸ τῆς ἄγρας, καὶ τῷ κακοδαίμονι Δεινίᾳ μυρίων κακῶν αἰτία ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον εὐθὺς ἐκείνα ἐπ' αὐτὸν καθίει τὰ γραμμάτια, καὶ συνεχῶς πεμπομένη τὴν ἄβραν, ὡς ἐδάκρυσε, καὶ ἐπηγρύπνησε, καὶ τέλος,

ὡς ἀπάγξει ἑαυτὴν ἡ ἀθλία ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, ἕως δὴ ὁ μακάριος ἐπείσθη καλὸς εἶναι, καὶ ταῖς Ἐφεσίων γυναιξὶ περιπόθητος. καί που συννηνέχθη πολλὰ ἱκετευθείς. 15. Καὶ τὸ ἐντεῦθεν ἤδη ῥᾷον, ὡς τὸ εἰκὸς, ἀλώσεσθαι ἔμελλεν ὑπὸ γυναικὸς καλῆς, καὶ πρὸς ἡδονὴν τε ὁμιλῆσαι ἐπισταμένης, καὶ ἐν καιρῷ δακρύσαι, καὶ μεταξὺ τῶν λόγων ἐλεεινοῖς ὑποστενάξαι, καὶ ἀπιόντος ἤδη λαβέσθαι, καὶ εἰσελθόντι προσδραμεῖν, καὶ καλλωπίζεσθαι, ὡς ἂν μάλιστα ἀρέσειε, καί που καὶ ᾄσαι, καὶ κιθαρίσαι· οἷς ἅπασι κατὰ τοῦ Δεινίου ἐκέχρητο. καὶ ἐπεὶ ᾔσθετο πονήρως ἔχοντα, καὶ διάβροχον ἤδη τῷ ἔρωτι, καὶ τακερὸν γεγενημένον, ἄλλο ἐπὶ τούτοις ἐπενύει, καὶ τὸν ἄθλιον ἀπώλλυε. κύειν τε γὰρ ἐξ αὐτοῦ σκήπτεται. ἱκανὸν δὲ καὶ τοῦτο, βλάκα ἐραστὴν προσεκπυρῶσαι. καὶ οὐκέτι ἐφοίτα πρὸς αὐτὸν, φυλάττεσθαι ὑπὸ τἀνδρὸς λέγουσα, πεπυσμένου τὸν ἔρωτα· ὁ δ' οὐκέθ' οἷός τε ἦν φέρειν τὸ πρᾶγμα, οὐδὲ ἠνείχετο μὴ ὁρῶν αὐτὴν, ἀλλὰ ἐδάκρυε, καὶ τοὺς κόλακας ἐξέπεμπε, καὶ τοὔνομα τῆς Χαρικλείας ἐπεβοᾶτο, καὶ τὴν εἰκόνα περιβαλὼν αὐτῆς (ἐπεποίητο δὲ λίθου λευκοῦ) ἐκώκυε, καὶ τέλος καταβαλὼν ἑαυτὸν εἰς τοὔδαφος ἐκυλίνδετο, καὶ λύττα ἦν ἀκριβὴς τὸ πρᾶγμα. τὰ μὲν γὰρ δῶρα, οὐ κατὰ μῆλα καὶ στεφάνους ἀντεδίδοτο αὐτῇ, ἀλλὰ συνοικίαι ὅλαι, καὶ ἀγροὶ, καὶ θεράπαιναι, καὶ ἐσθῆτες εὐανθεῖς, καὶ χρυσὸν ὁπόσον ἐθελήσειε. καὶ τί γάρ; ἐν βραχεῖ ὁ Λυσίωνος οἶκος, ὀνομαστότατος τῶν ἐν Ἰωνίᾳ γενόμενος, ἐξήντλητο ἤδη,

καὶ ἐξεκεκώφωτο. 16. Εἶτα ὡς ἤδη αὖος ἦν, ἀπολιποῦσα αὐτὸν, ἄλλον τινὰ Κρῆτα νεανίσκον τῶν ὑποχρύσων ἐθήρα, καὶ μετέβαινεν ἐπ' ἐκεῖνον, καὶ ἦρα ἤδη αὐτοῦ, κἀκεῖνος ἐπίστευεν. ἀμελούμενος δ' οὖν ὁ Δεινίας, οὐχ ὑπὸ τῆς Χαρικλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν κολάκων, (κἀκεῖνοι γὰρ ἐπὶ τὸν Κρῆτα ἤδη τὸν ἐρώμενον μετεληλύθεσαν,) ἔρχεται παρὰ τὸν Ἀγαθοκλέα, καὶ πάλαι εἰδότα ὡς ἔχει πονηρῶς τὰ πράγματα αὐτῷ. καὶ αἰδούμενος τὸ πρῶτον, ὅμως διηγεῖτο πάντα, τὸν ἔρωτα, τὴν ἀπορίαν, τὴν ὑπεροψίαν τῆς γυναικὸς, τὸν ἀντεραστὴν τὸν Κρῆτα, καὶ τέλος, ὡς οὐ βιώσεται μὴ οὐχὶ συνὼν τῇ Χαρικλείᾳ. ὁ δὲ ἄκαιρον εἶναι νομίσας ἐν τούτῳ ἀπομνημονεύειν τῷ Δεινίᾳ, διότι οὐ προείτο μόνον αὐτὸν τῶν φίλων, ἀλλὰ τοὺς κόλακας αὐτοῦ προετίμα, τότε, ἣν μόνην εἶχε πατρῴαν οἰκίαν ἐν Σάμῳ, ἀπεμπολήσας, ἤκεν αὐτῷ τὴν τιμὴν κομίζων τρία τάλαντα. λαβὼν δὲ ὁ Δεινίας οὐκ ἀφανὴς εὐθὺς ἦν τῇ Χαρικλείᾳ, καλός ποθεν αὖθις γεγενημένος· καὶ αὖθις ἡ ἅβρα, καὶ τὰ γραμματεῖα, καὶ μέμψις, ὅτι μὴ πολλοῦ χρόνου ἀφίκετο, καὶ οἱ κόλακες συνέθεον, ἐπικαλαμησόμενοι, ὁρῶντες ἐδώδιμον ἔτι ὄντα τὸν Δεινίαν. 17. Ὡς δὲ ὑπέσχετο ἥξειν παρ' αὐτὴν, καὶ ἦκε περὶ τὸν πρῶτον ὕπνον, καὶ ἔνδον ἦν, ὁ Δημώναξ ὁ τῆς Χαρικλείας ἀνὴρ, εἴτε καὶ ἄλλως αἰσθόμενος, εἴτε καὶ ἀπὸ συνθήματος τῆς γυναικὸς, ἄμφω γὰρ λέγεται, ἐπαναστὰς ὥκρου ἐκ λόχου, τήν τε αὔλειον ἀποκλεῖσαι ἐκέλευε, καὶ συλλαμβάνειν τὸν Δεινίαν, πῦρ καὶ μάστιγας ὑπειλῶν,

καὶ ξίφος ὡς ἐπὶ μοιχὸν σπασάμενος. ὁ δὲ συνιδὼν οὐ κακῶν ἦν, μοχλόν τινα πλησίον κείμενον ἁρπάσας, αὐτόν τε ἀποκτείνει τὸν Δημώνακτα, πατάξας εἰς τὸν κρόταφον, καὶ τὴν Χαρίκλειαν, οὐ μιᾷ πληγῇ ταύτην, ἀλλὰ καὶ τῷ μοχλῷ πολλάκις, καὶ τῷ ξίφει τοῦ Δημώνακτος ὕστερον. οἱ δ' οἰκέται τὰ μὲν ἑστήκεσαν ἄφωνοι, τῷ παραδόξῳ τοῦ πράγματος ἐκπεπληγμένοι, εἶτα πειρώμενοι συλλαμβάνειν, ὡς καὶ αὐτοῖς ἐπῇει μετὰ τοῦ ξίφους, ἐκεῖνοι μὲν ἔφευγον, ὁ Δεινίας δὲ ὑπεξέρχεται, τηλικοῦτον ἔργον ἐργασάμενος· καὶ τὸ μέχρι τῆς ἕω παρὰ τῷ Ἀγαθοκλεῖ διέτριβεν, ἀναλογιζόμενοι τὰ πεπραγμένα, καὶ περὶ τῶν μελλόντων, ὅ, τι ἀποβήσεται σκοποῦντες· ἕωθεν δὲ οἱ στρατηγοὶ παρῆσαν, (ἤδη γὰρ τὸ πρᾶγμα διεβεβόητο) καὶ συλλαβόντες τὸν Δεινίαν, οὐδ' αὐτὸν ἔξαρνον ὄντα μὴ οὐχὶ πεφονευκέναι, ἀπάγουσι παρὰ τὸν ἅρμοστὴν, ὃς ἥρμοζε τὴν Ἀσίαν τότε· ὁ δὲ βασιλεῖ τῷ μεγάλῳ ἀναπέμπει αὐτόν· καὶ μετ' οὐ πολὺ κατεπέμφθη ὁ Δεινίας εἰς Γύαρον νῆσον τῶν Κυκλάδων, ἐν ταύτῃ φεύγειν εἰς ἀεὶ τεταγμένος ὑπὸ τοῦ βασιλέως. 18. Ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς καὶ τἆλλα μὲν συνῆν, καὶ συναπῆρεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ συνεισῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον μόνος τῶν φίλων, καὶ πρὸς οὐδὲν ἐνεδέησεν. ἐπεὶ δὲ ἤδη ἔφευγεν ὁ Δεινίας, οὐδὲ τότε ἀπελείφθη τοῦ ἑταίρου· καταδικάσας δὲ αὐτὸς ἑαυτοῦ, διέτριβεν ἐν Γυάρῳ, καὶ συνέφευγεν αὐτῷ· καὶ ἐπειδὴ παντάπασιν ἠπόρουν τῶν ἀναγκαίων, παραδοὺς ἑαυτὸν τοῖς πορφυ-

ρεῖσα, συγκατεδύετο, καὶ τὸ γινόμενον ἐκ τούτου ἀποφέρων, ἔτρεφε τὸν Δεινίαν, καὶ νοσήσαντα δὲ ἐπιμήκιστον ἐθεράπευσε, καὶ ἀποθανόντος οὐκέτι ἐπανελθεῖν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ἠθέλησεν, ἀλλ' αὐτοῦ ἐν τῇ νήσῳ ἔμεινεν, αἰσχυνόμενος καὶ τεθνεῶτα ἀπολιπεῖν τὸν φίλον. τοῦτό σοι ἔργον φίλου Ἕλληνος, οὐ πρὸ πολλοῦ γενόμενον· ἔτη γὰρ οὐκ οἶδα εἰ πέντε διελήλυθεν, ἀφ' οὗ Ἀγαθοκλῆς ἐν Γυάρῳ ἀπέθανε.

ΤΟΞ. Καὶ εἶθε γε, ὦ Μνήσιππε, ἀνώμοτος ὢν ταῦτα ἔλεγες, ἵνα καὶ ἀπιστεῖν ἂν ἐδυνάμην αὐτοῖς, οὕτω Σκυθικόν τινα φίλον τὸν Ἀγαθοκλέα τοῦτον διηγήσω· πλὴν δέδια μή τινα καὶ ἄλλον ὅμοιον εἴπῃς αὐτῷ.

19. ΜΝΗΣ. Ἄκουε τοίνυν καὶ ἄλλον, ὦ Τόξαρι, Εὐθύδικον τὸν Χαλκιδέα. διηγεῖτο δέ μοι περὶ αὐτοῦ Σίμυλος ὁ ναύκληρος ὁ Μεγαρικός, ἑπομοσάμενος ἢ μὴν αὐτὸς ἑωρακέναι τὸ ἔργον. πλεῖν μὲν γὰρ ἔφη ἐξ Ἰταλίας Ἀθήναζε περὶ δύσιν Πληϊάδος, συλλογιμαίους τινὰς ἀνθρώπων κομίζων, ἐν δὲ τούτοις εἶναι τὸν Εὐθύδικον, καὶ μετ' αὐτοῦ Δάμωνα τὸν Χαλκιδέα, καὶ τοῦτον ἑταῖρον αὐτοῦ· ἡλικιώτας δὲ εἶναι, τὸν μὲν Εὐθύδικον ἐῤῥωμένον καὶ καρτερόν· τὸν δὲ Δάμωνα ὕπωχρον καὶ ἀσθενικόν, ἄρτι ἐκ νόσου μακρᾶς, ὡς ἐδόκει, ἀνιστάμενον. ἄχρι μὲν οὖν Σικελίας εὐτυχῶς διαπλεῦσαι ἔφη ὁ Σίμυλος σφᾶς. ἐπεὶ δὲ τὸν πορθμὸν διαπεράσαντες, ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ Ἰονίῳ ἔπλεον, χειμῶνα μέγιστον ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς. καὶ τὰ μὲν πολλά, τί ἄν τις λέγοι, τρικυμίας τινὰς,

καὶ στροβίλους, καὶ χαλάζας, καὶ ἄλλα, ὅσα χειμῶνος κακά; ἐπεὶ δὲ ἤδη σφᾶς κατὰ τὴν Ζάκυνθον εἶναι ἀπὸ ψιλῆς τῆς κεραίας πλέοντας, ἔτι καὶ σπείρας τινὰς ἐπισυρομένους, ὡς τὸ ῥόθιον ἐπιδέχεσθαι τῆς ὁρμῆς, περὶ μέσας νύκτας, οἷον ἐν τοσούτῳ σάλῳ ναυτιάσαντα τὸν Δάμωνα, ἐμεῖν ἐγκεκυφότα εἰς τὴν θάλατταν· εἶτα, οἶμαι, τῆς νεὼς βιαιότερον ἐς ὃ κεκύφει μέρος ἐπικλιθείσης, καὶ τοῦ κύματος συναπώσαντος, ἐκπεσεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐς τὸ πέλαγος, οὐδὲ γυμνὸν τὸν ἄθλιον, ὡς ἂν καὶ ῥᾷον δύνασθαι νεῖν· εὐθὺς οὖν βοᾷν πνιγόμενον, καὶ μόγις ἑαυτὸν ὑπερέχοντα τοῦ κλύδωνος. 20. Τὸν δὲ Εὐθύδικον, ὡς ἤκουσε, (τυχεῖν δὲ γυμνὸν ἐν τῇ εὐνῇ ὄντα) ῥίψαι ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ καταλαβόντα τὸν Δάμωνα ἤδη ἀπαγορεύοντα (φαίνεσθαι γὰρ ἐπιπολὺ ταῦτα, τῆς σελήνης καταλαμπούσης) συμπαρανήχεσθαι, καὶ συγκουφίζειν. σφᾶς δὲ ἐπιθυμεῖν μὲν αὐτοῖς βοηθεῖν, καὶ ἐλεεῖν τὴν συμφορὰν τῶν ἀνδρῶν, μὴ δύνασθαι δὲ, μεγάλῳ τῷ πνεύματι ἐλαυνομένους· πλὴν ἐκεῖνά γε ποιῆσαι, φελλοὺς τε γὰρ πολλοὺς ἀφεῖναι αὐτοῖς, καὶ τῶν κοντῶν τινας, ὡς ἐπὶ τούτων ἀπονήξαιντο, εἴ τινι αὐτῶν περιτύχοιεν, καὶ τέλος καὶ τὴν ἀποβάθραν αὐτὴν, οὐ μικρὰν οὖσαν. ἐννόησον τοίνυν πρὸς θεῶν, ἤν τινα ἄν τις ἄλλην ἐπίδειξιν ἐπιδείξαιτο εὐνοίας βεβαιοτέραν πρὸς ἄνδρα φίλον, ἐν νυκτὶ ἐκπεσόντα ἐς πέλαγος οὕτως ἠγριωμένον, ἢ κοινωνήσας τοῦ θανάτου; καί μοι ἐπ' ὀφθαλμῶν λάβε τὴν ἐπανάστασιν τῶν κυμάτων, τὸν ἦχον τοῦ ὕδατος ἐπικλωμέ-

νου, τὸν ἀφρὸν περιζέοντα, τὴν νύκτα, καὶ τὴν ἀπώγνωσιν, εἶτα ἀποπνιγόμενον ἐκεῖνον, καὶ μόγις ἀνακύπτοντα, καὶ τὰς χεῖρας ὀρέγοντα τῷ ἑταίρῳ, τὸν δὲ ἐπιπηδῶντα εὐθὺς, καὶ συννέοντα, καὶ δεδιότα μὴ προαπόληται αὐτοῦ ὁ Δάμων. οὕτω γὰρ ἂν μάθοις, ὡς οὐκ ἀγεννῆ σοι καὶ τοῦτον φίλον τὸν Εὐθύδικον διηγησάμην.

21. ΤΟΞ. Πότερον δὲ ἀπώλοντο, ὦ Μνήσιππε, οἱ ἄνδρες, ἤ τις αὐτοῖς ἐκ παραλόγου σωτηρία ἐγένετο; ὡς ἔγωγε οὐ μετρίως δέδοικα ὑπὲρ αὐτῶν.

ΜΝΗΣ. Θάῤῥει, ὦ Τόξαρι, ἐσώθησαν, καὶ ἔτι καὶ νῦν εἰσιν Ἀθήνῃσιν, ἄμφω φιλοσοφοῦντες. ὁ μὲν γὰρ Σίμυλος ταῦτα μόνα εἶχε λέγειν, ἃ ποτε εἶδε τῆς νυκτός· τὸν μὲν ἐκπίπτοντα, τὸν δὲ ἐπιπηδῶντα, καὶ νηχομένους, ἐς ὅσον ἐν νυκτὶ καθορᾶν ἐδύνατο. τὰ δὲ ἀπὸ τούτου οἱ ἀμφὶ τὸν Εὐθύδικον αὐτοὶ διηγοῦνται. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, φελλοῖς τισι περιπεσόντας, ἀνέχειν ἐπὶ τούτων ἑαυτούς, καὶ ἀπονήχεσθαι πονήρως· ὕστερον δὲ τὴν ἀποβάθραν ἰδόντας, ἤδη πρὸς ἕω, προσνήξασθαί τε αὐτῇ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιβάντας, εὐμαρῶς προσενεχθῆναι τῇ Ζακύνθῳ. 22. Μετὰ δὲ τούτους οὐ φαύλους ὄντας, ὡς ἔγωγ' ἄν εἴποιμι, ἄκουσον ἤδη τρίτον ἄλλον οὐδέν τι χείρονα αὐτῶν. Εὐδαμίδας Κόρινθιος Ἀρεταίῳ τῷ Κορινθίῳ καὶ Χαριξείνῳ τῷ Σικυωνίῳ φίλοις ἐκέχρητο εὐπόροις οὖσι, πενέστατος αὐτὸς ὤν· ἐπεὶ δὲ ἀπέθνησκε, διαθήκας ἀπέλιπε, τοῖς μὲν ἄλλοις ἴσως γελοίας, σοὶ δὲ οὐκ οἶδα εἰ τοιαῦται δόξουσιν, ἀνδρὶ

ἀγαθῷ, καὶ φιλίαν τιμῶντι, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῇ πρωτείων ἁμιλλωμένῳ. ἐγέγραπτο γὰρ ἐν αὐταῖς, Ἀπολείπω Ἀρεταίῳ μὲν τὴν μητέρα μου τρέφειν, καὶ γηρωκομεῖν, Χαριξείνῳ δὲ τὴν θυγατέρα μου ἐκδοῦναι μετὰ προικός, ὁπόσην ἂν πλείστην ἐπιδοῦναι παρ' αὐτοῦ δύνηται· (ἦν δὲ αὐτῷ καὶ μήτηρ πρεσβύτις, καὶ θυγάτριον ὡραῖον ἤδη γάμου) ἢν δέ τι ἄτερος αὐτῶν ἐν τοσούτῳ πάθῃ, καὶ τὴν ἐκείνου μερίδα, φησὶν, ἐχέτω ὁ ἕτερος. τούτων ἀναγνωσθεισῶν τῶν διαθηκῶν, οἱ τὴν πενίαν μὲν εἰδότες τοῦ Εὐδαμίδα, τὴν φιλίαν δὲ, ἣ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἦν αὐτῷ, ἀγνοοῦντες, ἐν παιδιᾷ τὸ πρᾶγμα ἐποιοῦντο, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ γελῶν ἀπηλλάττετο, οἷον Ἀρεταῖος καὶ Χαρίξεινος οἱ εὐδαίμονες κλῆρον διαδέξονται, λέγοντες, εἴπερ ἀποτίσουσιν Εὐδαμίδᾳ, καὶ ζῶντες αὐτοὶ κληρονομηθήσονται ὑπὸ τοῦ νεκροῦ. 23. Οἱ κληρονόμοι δὲ, οἷς ταῦτα κατελέλειπτο, ὡς ἤκουσαν, ἦκον εὐθὺς διαιτῶντες τὰ ἐκ τῶν διαθηκῶν. ὁ μὲν οὖν Χαρίξεινος πέντε μόνας ἡμέρας ἐπιβιοὺς, ἀπέθανεν· ὁ δὲ Ἀρεταῖος, ἄριστος κληρονόμων γενόμενος, τήν τε ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ἐκείνου μερίδα παραλαβὼν, τρέφει τε τοῦ Εὐδαμίδα τὴν μητέρα, καὶ τὴν θυγατέρα οὐ πρὸ πολλοῦ ἐκδέδωκεν, ἀπὸ ταλάντων πέντε, ὧν εἶχε, δύο μὲν τῇ αὐτοῦ θυγατρὶ, δύο δὲ τῇ τοῦ φίλου ἐπιδοὺς, καὶ τὸν γάμον γε αὐταῖν ἐπὶ μιᾶς ἡμέρας ἠξίωσε γενέσθαι. τί σοι δοκεῖ, ὦ Τόξαρι, ὁ Ἀρεταῖος οὗτος; ἆρα φαῦλον παράδειγμα φιλίας παρεσχῆσθαι, τοιαῦτα κληρονομήσας, καὶ μὴ προδοὺς τὰς διαθήκας τοῦ φί-

λου; ἢ τίθεμεν καὶ τοῦτον ἐν ταῖς τελείαις ψήφοις μίαν τῶν πέντε εἶναι;

ΤΟΞ. Καὶ οὗτος μὲν καλός· ἐγὼ δὲ τὸν Εὐδαμίδιν πολὺ μᾶλλον ἐθαύμασα τοῦ θάρσους, ὃ εἶχε περὶ τοὺς φίλους. ἐδήλου γὰρ ὡς καὶ αὐτὸς ἂν τὰ ὅμοια ἔπραξεν ἐπ' αὐτοῖς, εἰ μὴ καὶ ἐν διαθήκαις ταῦτα ἐνεγέγραπτο, ἀλλὰ πρὸ τῶν ἄλλων ἦκεν ἂν ἄγραφος κληρονόμος τῶν τοιούτων.

24. ΜΝΗΣ. Εὖ λέγεις. τέταρτον δέ σοι διηγήσομαι, Ζηνόθεμιν τὸν Χαρμόλεω, Μασσαλίηθεν· ἐδείχθη δέ μοι ἐν Ἰταλίᾳ πρεσβεύοντι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, καλὸς ἀνὴρ, καὶ μέγας, καὶ πλούσιος, ὡς ἐδόκει· παρεκάθητο δὲ αὐτῷ γυνὴ ἐπὶ ζεύγους ὁδοιπορούντι, τά τε ἄλλα εἰδεχθὴς, καὶ ξηρὰ τὰ ἥμισυ τὸ δεξιὸν, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένη, παντὸς βητόν τι καὶ ἀπρόσιτον μορμολύκειον. εἶτα ἐπεὶ ἐθαύμασα εἰ καλὸς οὗτος καὶ ὡραῖος ὢν ἀνέχεται παροχουμένην τοιαύτην αὐτῷ γυναῖκα, ὃ δείξας μοι αὐτὸν, διηγεῖτο τὴν ἀνάγκην τοῦ γάμου, ἀκριβῶς εἰδὼς ἕκαστα· Μασσαλιώτης δὲ καὶ αὐτὸς ἦν. Μενεκρίτει γάρ, ἔφη, τῷ πατρὶ τῆς δυσμόρφου ταύτης φίλος ἦν ὁ Ζηνόθεμις, πλουτοῦντι καὶ τιμωμένῳ ὁμότιμος ὤν. χρόνῳ δὲ ὁ Μενεκράτης ἀφῃρέθη τὴν οὐσίαν ἐκ καταδίκης, ὅτεπερ καὶ ἄτιμος ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἑξακοσίων, ὡς ἀποφηνάμενος γνώμην παράνομον. οὕτω δὲ οἱ Μασσαλιῶται κολάζομεν, ἔφη, εἴ τις παράνομα γράψειεν. ἐλυπεῖτο οὖν ὁ Μενεκράτης, καὶ ἐπὶ τῇ καταδίκῃ, καὶ ἐπεὶ ἐκ πλουσίου πένης, καὶ ἐξ ἐνδόξου ἄδοξος ἐν ὀλίγῳ ἐγένετο. μάλιστα

δὲ αὐτὸν ἠνία θυγάτηρ αὕτη, ἐπίγαμος ἤδη, καὶ ὀκτωκαιδεκέτις οὖσα, ἣν οὐδὲ μετὰ πάσης τῆς οὐσίας τοῦ πατρὸς, ἣν γε πρὸ τῆς καταδίκης ἐκέκτητο, ἠξίωσεν ἄν τις τῶν γε ἀγεννῶν καὶ πενήτων ῥᾳδίως παραλαβεῖν, οὕτω κακοδαίμονα οὖσαν τὴν ὄψιν. ἐλέγετο δὲ καὶ καταπίπτειν πρὸς τὴν σελήνην αὐξανομένην. 25. Ὡς δὲ ταῦτα πρὸς τὸν Ζηνόθεμιν ἀπωδύρετο, Θάῤῥει, ἔφη, ὦ Μενέκρατες, οὔτε γὰρ ἀπορήσεις τῶν ἀναγκαίων, καὶ ἡ θυγάτηρ σου ἄξιον τοῦ γένους εὑρήσει νυμφίον τινά· καὶ ταῦτα ἅμα διεξιὼν, λαβόμενος αὐτὸν τῆς δεξιᾶς, ἦγεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν τε οὐσίαν πολλὴν οὖσαν ἐνείματο πρὸς αὐτόν· καὶ δεῖπνον παρασκευασθῆναι κελεύσας, εἱστία τοὺς φίλους, καὶ τὸν Μενεκράτην, ὡς δή τινα τῶν ἑταίρων πεπεικὼς ὑποστῆναι τῆς κόρης τὸν γάμον. ἐπεὶ δὲ ἐδεδείπνητο αὐτοῖς, καὶ ἔσπεισαν τοῖς θεοῖς, ἐνταῦθα δὴ μεστὴν αὐτῷ τὴν φιάλην προτείνας, Δέδεξο, εἶπεν, ὦ Μενέκρατες, παρὰ τοῦ γαμβροῦ τὴν φιλοτησίαν· ἄξομαι γὰρ ἐγὼ τήμερον τὴν σὴν θυγατέρα Κυδιμάχην· τὴν προῖκα δὲ πάλαι εἴληφα, τάλαντα πέντε καὶ εἴκοσι. τοῦ δὲ ἄπαγε λέγοντος, μὴ σύγε, ὦ Ζηνόθεμι, μὴ οὕτω μανείην, ὡς περιϊδεῖν σε νέον καὶ καλὸν ὄντα κόρῃ αἰσχρᾷ καὶ λελωβημένῃ συγκαταζευγνύμενον. ὁ δὲ, ταῦτα διεξιόντος, ἁράμενος τὴν νύμφην, ἀπῄει ἐς τὸν θάλαμον· καὶ μετ' ὀλίγον προῆλθε, διακορήσας αὐτήν. καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου σύνεστιν ὑπεραγαπῶν, καὶ πάντῃ ὡς ὁρᾷς περιαγόμενος αὐτήν. 26. Καὶ οὐχ ὅπως [οὐκ] αἰσχύνεται τῷ γάμῳ, ἀλλὰ καὶ σε-

μνυομένῳ ἔοικεν, ἐπιδεικνύμενος ὡς καταφρονεῖ μὲν τῶν ἐν τῷ σώματι καλῶν, ἢ αἰσχρῶν, καὶ πλούτου, καὶ δόξης, ἀφορᾷ δὲ ἐς τὸν φίλον, καὶ τὸν Μενεκράτην· οὐδὲ οἴεται χεῖρω πρὸς φιλίαν ὑπὸ τῆς ψήφου τῶν ἑξακοσίων γεγονέναι. πλὴν ἤδη γε τούτων οὕτως αὐτὸν ἠμείψατο καὶ ἡ τύχη· παιδίον γὰρ πάγκαλον ἐκ τῆς αἰσχίστης αὐτῷ ταύτης ἐγένετο· καὶ πρώην γε, ἐπεὶ ἀράμενος αὐτὸ εἰσεκόμισεν ὁ πατὴρ εἰς τὸ βουλευτήριον, θαλλῷ ἐστεμμένον, καὶ μέλανα ἀμπεχόμενον, ὡς ἐλεεινότερον φανείη ὑπὲρ τοῦ πάππου, τὸ μὲν βρέφος ἀνεγέλασε πρὸς τοὺς βουλευτάς, καὶ συνεκρότει τὼ χεῖρε· ἡ βουλὴ δὲ ἐπικλασθεῖσα πρὸς αὐτό, ἀφίησι τῷ Μενεκράτει τὴν καταδίκην, καὶ ἤδη ἐπίτιμός ἐστι, τηλικούτῳ συνηγόρῳ χρησάμενος πρὸς τὸ συνέδριον. τοιαῦτα ὁ Μασσαλιώτης ἔλεγε τὸν Ζηνόθεμιν εἰργάσθαι ὑπὲρ τοῦ φίλου, ὡς ὁρᾷς, οὐ μικρά, οὐδὲ ὑπὸ πολλῶν ἂν Σκυθῶν γενόμενα· οἷγε κἂν τὰς παλλακὰς ἀκριβῶς τὰς καλλίστας ἐκλέγεσθαι λέγονται. 27. Λοιπὸς ἡμῖν ὁ πέμπτος· καί μοι δοκῶ οὐκ ἄλλον ἐρεῖν, Δημητρίου τοῦ Σουνιέως ἐπιλαθόμενος. συνεκπλεύσας γὰρ ἐς τὴν Αἴγυπτον ὁ Δημήτριος Ἀντιφίλῳ τῷ Ἀλωπεκῆθεν, ἑταίρῳ ἐκ παίδων ὄντι καὶ συνεφήβῳ, συνῆν καὶ συνεπαιδεύετο, αὐτὸς μὲν τὴν ἄσκησιν τὴν Κυνικὴν ἀσκούμενος ὑπὸ τῷ Ῥοδίῳ ἐκείνῳ σοφιστῇ· ὁ δὲ Ἀντίφιλος ἰατρικὴν ἄρα ἐμελέτα. καὶ δή ποτε ὁ μὲν Δημήτριος ἔτυχεν ἐς τὴν Αἴγυπτον ἀποδημῶν κατὰ θέαν τῶν πυραμίδων καὶ τοῦ Μέμνονος. ἤκουε γὰρ ταύτας, ὑψηλὰς οὔσας,

ἠγνόησεν ἂν ὅστις ἦν, τοσοῦτον ἤλλακτο ὑπὸ τῶν δεινῶν. ὡς δὲ τὴν φωνὴν αἰσθόμενος ἀναβόησε, καὶ προσιόντος, διαστείλας τὴν κόμην, καὶ ἀπαγαγὼν τοῦ προσώπου αὐχμηρὰν καὶ συμπεπιλημένην, ἔδειξεν αὐτὸν ὅστις ἦν, ἄμφω μὲν αὐτίκα πίπτουσιν ἐλιγγιάσαντες ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκήτῳ θέᾳ. χρόνῳ δὲ ἀναλαβὼν αὑτόν τε καὶ τὸν Ἀντίφιλον ὁ Δημήτριος, καὶ σαφῶς ἕκαστα ὡς εἶχεν ἐκπυθόμενος παρ' αὐτοῦ, θαῤῥεῖν τε παρακελεύεται· καὶ διελὼν τὸ τριβώνιον, τὸ μὲν ἥμισυ αὐτὸς ἀναβάλλεται, τὸ λοιπὸν δὲ ἐκείνῳ δίδωσιν, ἃ εἶχε πινακὰ καὶ ἐκτετρυχωμένα ῥάκη περισπάσας. 31. Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου, πάντα τρόπον συνῆν, ἐπιμελούμενος αὐτοῦ καὶ θεραπεύων. παραδοὺς γὰρ ἑαυτὸν τοῖς ἐν τῷ λιμένι ἐμπόροις, ἕωθεν εἰς μέσην ἡμέραν, οὐκ ὀλίγον ἀπέφερεν ἀχθοφορῶν. εἶτ' ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ ἔργου, μέρος μὲν τοῦ μισθοῦ τῷ δεσμοφύλακι καταβαλὼν, τιθασσὸν αὐτῷ καὶ εἰρηνικὸν ἀπειργάζετο αὐτόν· τὸ λοιπὸν δὲ εἰς τὴν τοῦ φίλου θεραπείαν ἱκανῶς αὐτῷ διήρκει, καὶ τὰς μὲν ἡμέρας συνῆν τῷ Ἀντιφίλῳ παραμυθούμενος· ἐπεὶ δὲ νὺξ καταλάβοι, ὀλίγον πρὸ τῆς θύρας τοῦ δεσμωτηρίου, στιβάδιόν τι ποιησάμενος, καὶ φύλλα ὑποβαλλόμενος, ἀνεπαύετο. χρόνον μὲν οὖν τινα οὕτω διῆγον, εἰρκτὴν μὲν ὁ Δημήτριος ἀκωλύτως, φόβον δὲ φέρων τὴν συμφορὰν ὁ Ἀντίφιλος. 32. Ὕστερον δὲ ἀποθανόντος ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λῃστοῦ τινος ὑπὸ φαρμάκων, ὡς ἐδόκει, φυλακή τε ἀκριβὴς ἐγένετο, καὶ οὐκέτι παρῄει τις ἐς τὸ οἴκημα τῶν λελυμένων. ἐφ' οἷς ἀπορῶν καὶ ἀνιώμενος, οὐκ

ἔχων ἄλλως παρεῖναι τῷ ἑταίρῳ, προσαγγέλλει ἑαυτὸν προσελθὼν τῷ συναρμοστῇ, ὡς εἴη κεκοινωνηκὼς τῆς ἐπὶ τὸν Ἄνουβιν ἐπιβουλῆς. ὡς δὲ τοῦτο εἶπεν, ἀπήγετο εὐθὺς εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ ἀχθεὶς παρὰ τὸν Ἀντίφιλον (τοῦτο γοῦν μόλις πολλὰ ἱκετεύσας τὸν δεσμοφύλακα ἐξεργάσατο παρ' αὐτοῦ πλησίον τῷ Ἀντιφίλῳ καὶ ὑπὸ τῷ αὐτῷ κλοιῷ δεδέσθαι) ἔνθα δὴ καὶ μάλιστα ἔδειξε τὴν εὔνοιαν, ἣν εἶχε πρὸς αὐτὸν, ἀμελῶν μὲν τῶν καθ' ἑαυτὸν δεινῶν· καίτοι ἐνόσησε καὶ αὐτός· ἐπιμελούμενος δὲ ὅπως ἐκεῖνος μάλιστα καὶ καθευδήσει, καὶ ἧττον ἀνιάσεται· ὥστε ῥᾳον ἔφερον μετ' ἀλλήλων κακοπαθοῦντες. 33. Χρόνῳ δὲ καὶ τοιόνδέ τι προσπεσὸν ἔπαυσεν ἐπὶ πλέον αὐτοὺς δυστυχοῦντας· εἷς γὰρ τῶν δεδεμένων, οὐκ οἶδ' ὅθεν, ῥίνης εὐπορήσας, καὶ συνωμότας πολλοὺς τῶν δεσμωτῶν προσλαβών, ἀποπρίει τε τὴν ἄλυσιν, ἣ ἐδέδεντο ἑξῆς, τῶν κλοιῶν εἰς αὐτὴν διειρομένων, καὶ ἀπολύει ἅπαντας· οἱ δὲ ἀποκτείναντες εὐμαρῶς ὀλίγους ὄντας τοὺς φύλακας, ἐκπηδῶσιν ἀθρόοι. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὸ παραυτίκα, ἔνθα ἐδύνατο ἕκαστος, διασπαρέντες, ὕστερον συνελήφθησαν οἱ πολλοί. ὁ Δημήτριος δὲ καὶ ὁ Ἀντίφιλος κατὰ χώραν ἔμειναν, καὶ τοῦ Σύρου λαβόμενοι ἤδη ἀπιόντος. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, μαθὼν ὁ τὴν Αἴγυπτον ἐπιτετραμμένος τὸ συμβεβηκὸς, ἐπ' ἐκείνους μὲν ἔπεμψε τοὺς διωξομένους, μεταστειλάμενος δὲ τοὺς ἀμφὶ τὸν Δημήτριον, ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν, ἐπαινέσας ὅτι μόνοι οὐκ ἀπέδρασαν· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοί γε ἠγάπησαν, οὕτως ἀφιέμενοι· ἐβόα δὲ ὁ Δημήτριος, καὶ δεινὰ

ἐποίει, ἀδικεῖσθαι σφᾶς οὐ σμικρά, εἰ δόξουσι κακοῦργοι ὄντες, ἐλέῳ ἢ ἐπαίνῳ τοῦ μὴ ἀποδρᾶναι, ἀφεῖσθαι. καὶ τέλος ἠνάγκασαν τὸν δικαστὴν, ἀκριβῶς τὸ πρᾶγμα ἐξετάσαι. ὁ δὲ ἐπεὶ ἔμαθεν οὐδὲν ἀδικοῦντας, ἐπαινέσας αὐτοὺς, τὸν Δημήτριον δὲ καὶ πάνυ θαυμάσας, ἀφίησι, παραμυθησάμενος ἐπὶ τῇ κολάσει, ἣν ἠνέσχοντο ἀδίκως δεθέντες, καὶ ἑκάτερον δωρησάμενος παρ' αὐτοῦ, δραχμαῖς μὲν μυρίαις τὸν Ἀντίφιλον, δὶς τοσαύταις δὲ τὸν Δημήτριον. 34. Ὁ μὲν οὖν Ἀντίφιλος ἔτι καὶ νῦν ἐν Αἰγύπτῳ ἐστίν. ὁ δὲ Δημήτριος, καὶ τὰς αὐτοῦ δισμυρίας ἐκείνῳ καταλιπὼν, ᾤχετο ἀπιὼν εἰς τὴν Ἰνδικὴν, παρὰ τοὺς Βραχμᾶνας, τοσοῦτον εἰπὼν πρὸς τὸν Ἀντίφιλον, ὡς συγγνωστὸς ἂν εἰκότως νομίζοιτο, ἤδη ἀπολιπὼν αὐτόν· οὔτε γὰρ αὐτὸς δεῖσθαι τῶν χρημάτων, ἔστ' ἂν αὐτὸς ᾖ, ὅπερ ἐστὶ ἀρκεῖσθαι ὀλίγοις δυνάμενος· οὔτε ἐκείνῳ ἔτι δεῖν φίλου, εὐμαρῶν αὐτῷ τῶν πραγμάτων γεγενημένων. Τοιοῦτοι, ὦ Τύξαρι, οἱ Ἕλληνες φίλοι. εἰ δὲ μὴ προδιεβεβλήκεις ἡμᾶς, ὡς ἐπὶ ῥήμασι μέγα φρονοῦντας, καὶ αὐτοὺς ἂν σοι τοὺς λόγους διεξῆλθον πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς ὄντας, οὓς ὁ Δημήτριος εἶπεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὑπὲρ αὐτοῦ μὲν οὐδὲν ἀπολογούμενος, ὑπὲρ τοῦ Ἀντιφίλου δὲ, καὶ δακρύων προσέτι καὶ ἱκετεύων, καὶ τὸ πᾶν ἐφ' ἑαυτὸν ἀναδεχόμενος, ἄχρι μαστιγούμενος ὁ Σύρος ἀμφοτέρους ἀφίησιν αὐτούς. 35. Ἐγὼ μὲν οὖν τούτους ὀλίγους ἀπὸ πλειόνων, οὓς πρώτους ἡ μνήμη ὑπέβαλε, διηγησάμην σοι ἀγαθοὺς καὶ βεβαίους φίλους. καὶ τὸ λοι-

πὸν ἦθη καταβὰς ἀπὸ τοῦ λόγου, σοὶ τὴν φήτραν παραδίδωμι· σὺ δὲ ὅπως μὴ χείρους ἐρεῖς τοὺς Σκύθας, ἀλλὰ πολλῷ τούτων ἀμείνους, αὐτῷ σοι μελήσει, εἴ τι καὶ τῆς δεξιᾶς πεφρόντικας, ὡς μὴ ἀποτμηθείης αὐτήν. ἀλλὰ χρὴ ἄνδρα ἀγαθὸν εἶναι· ἐπεὶ καὶ γελοῖα ἂν πάθοις, Ὀρέστην μὲν καὶ Πυλάδην πάνυ σοφιστικῶς ἐπαινέσας, ὑπὲρ δὲ τῆς Σκυθίας φαῦλος ῥήτωρ φαινόμενος.

ΤΟΞ. Εὖγε, ὦ Μνήσιππε, ὅτι καὶ παροτρύνεις με πρὸς τὸν λόγον, ὥσπερ οὐ πάνυ σοι μέλον, εἰ ἀποτμηθείης τὴν γλῶτταν, κρατηθεὶς ἐν τοῖς λόγοις· πλὴν ἄρξομαί γε ἤδη, μηδὲν ὥσπερ σὺ καλλιλογησάμενος, οὐ γὰρ Σκυθικὸν τοῦτο, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὰ ἔργα ὑπερφθέγγηται τοὺς λόγους. προσδοκήσεις δὲ μηδὲν τοιοῦτο παρ' ἡμῶν, οἷα σὺ διεξελήλυθας ἐπαινῶν, εἴ τις ἄπροικον ἔγημεν αἰσχρὸν γυναῖκα, ἢ εἴ τις ἀργύριον ἐπέδωκε γαμουμένῃ θυγατρὶ φίλου ἀνδρός, δύο τάλαντα, καὶ, νὴ Δί', εἴ τις παρέσχεν ἑαυτὸν δεδησόμενον, ἐπὶ προδήλῳ τῷ μικρὸν ὕστερον λυθήσεσθαι. πάνυ γὰρ εὐτελῆ ταῦτα, καὶ μεγαλουργὸν ἐν αὐτοῖς ἢ ἀνδρεῖον ἔνι οὐδέν. 36. Ἐγὼ δέ σοι διηγήσομαι φόνους πολλοὺς, καὶ πολέμους, καὶ θανάτους ὑπὲρ τῶν φίλων, ἵν' εἰδῇς ὡς παιδιὰ τὰ ὑμέτερά ἐστι, παρὰ τὰ Σκυθικὰ ἐξετάζεσθαι. καίτοι οὐδὲ ἀλόγως αὐτὸ πεπόνθατε, ἀλλὰ εἰκότως τὰ μικρὰ ταῦτα ἐπαινεῖτε· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ εἰσὶν ὑμῖν ὠφορμαὶ ὑπερμεγέθεις πρὸς ἐπίδειξιν φιλίας, ἐν εἰρήνῃ βαθείᾳ βιοῦσιν, ὥσπερ οὐδ' ἐν γαλήνῃ μάθοις, εἰ ἀγαθὸς ὁ κυβερνή-

της ἐστί· χειμῶνος γὰρ δεήσει σοὶ πρὸς τὴν διάγνωσιν· παρ' ἡμῖν δὲ συνεχεῖς οἱ πόλεμοι, καὶ ἢ ἐπελαύνομεν ἄλλοις, ἢ ὑποχωροῦμεν ἐπιόντας, ἢ συμπεσόντες ὑπὲρ νομῆς ἢ λείας μαχόμεθα· ἔνθα μάλιστα δεῖ φίλων ἀγαθῶν, καὶ διὰ τοῦτο ὡς βεβαιότατα συντιθέμεθα τὰς φιλίας, μόνον τοῦτο ὅπλον ἄμαχον καὶ δυσπολέμητον εἶναι νομίζοντες. 37. Πρότερον δέ σοι εἰπεῖν βούλομαι, ὃν τρόπον ποιούμεθα τοὺς φίλους, οὐκ ἐκ τῶν πότων, ὥσπερ ὑμεῖς, οὐδ' εἰ συνέφηβός τις, ἢ γείτων ἦν; ἀλλ' ἐπειδάν τινα ἴδωμεν ἀγαθὸν ἄνδρα, καὶ μεγάλα ἐργάσασθαι δυνάμενον, ἐπὶ τοῦτον ἅπαντες σπεύδομεν. καὶ ὅπερ ὑμεῖς ἐν τοῖς γάμοις, τοῦτο ἡμεῖς ἐπὶ τῶν φίλων ποιεῖν ἀξιοῦμεν, ἐπιπολὺ μνηστευόμενοι, καὶ πάντα ὁμοῦ πράττοντες, ὡς μὴ διαμαρτάνοιμεν τῆς φιλίας, μηδὲ ἀπόβλητοι δόξωμεν εἶναι. κἂπειδὰν προκριθείς τις ἤδη φίλος ᾖ, συνθῆναι τὸ ἀπὸ τούτου, καὶ ὅρκος ὁ μέγιστος, ἢ μὴν καὶ βιώσεσθαι μετ' ἀλλήλων, καὶ ἀποθανεῖσθαι, ἢν δέῃ, ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου τὸν ἕτερον· καὶ οὕτω ποιοῦμεν. ἀφ' οὗ γὰρ ἐντεμόντες ἅπαξ τοὺς δακτύλους, ἐνσταλάξωμεν τὸ αἷμα εἰς κύλικα, καὶ τὰ ξίφη ἄκρα βάψαντες, ἅμα ἀμφότεροι ἐπισχόμενοι πίωμεν, οὐκ ἔστιν ὅ, τι τὸ μετὰ τοῦτο ἡμᾶς διαλύσειεν ἄν. καὶ ἐφεῖται δὲ τὸ μέγιστον ἄχρι τριῶν ἐς τὰς συνθήκας εἰσιέναι· ὡς ὅστις ἂν πολύφιλος ᾖ, ὅμοιος ἡμῖν δοκεῖ ταῖς κοιναῖς ταύταις, καὶ μοιχευομέναις γυναιξί. καὶ οἰόμεθα οὐλέθ' ὁμοίως ἰσχυρὰν τὴν φιλίαν αὐτοῦ εἶναι, πρὸς πολλὰς εὐνοίας διαιρεθεῖσαν. 38. Ἄρξο-

μαι δὲ ἀπὸ τῶν Λαυδάμιδος πρωην γενομένων. ὁ γὰρ Λάνδαμις ἐν τῇ πρὸς Σαυρομάτας συμπλοκῇ, ἀπαχθέντος αἰχμαλώτου Ἀμιζώκου τοῦ φίλου αὐτοῦ ..... μᾶλλον δὲ πρότερον ὀμοῦμαί σοι τὸν ἡμέτερον ὅρκον, ἐπεὶ καὶ τοῦτο ἐν ἀρχῇ διωμολογησάμην· οὐ μὰ γὰρ τὸν Ἄνεμον καὶ τὸν Ἀκινάκην, οὐδὲν πρός σε, ὦ Μνήσιππε, ψεῦδος ἐρῶ περὶ τῶν φίλων τῶν Σκυθικῶν.

ΜΝΗΣ. Ἐγὼ μὲν οὐ πάνυ σου ὀμνύοντος ἐδεόμην, σὺ δὲ ὅμως εὖ ποιῶν οὐδένα τῶν θεῶν ἐπωμόσω.

ΤΟΞ. Τί σὺ λέγεις; οὐ σοι δοκοῦσιν, ὁ Ἄνεμος καὶ ὁ Ἀκινάκης, θεοὶ εἶναι; οὕτως ἄρα ἠγνόησας, ὅτι ἀνθρώποις μεῖζον οὐδέν ἐστι ζωῆς τε καὶ θανάτου; ὁπόταν οὖν τὸν Ἄνεμον καὶ τὸν Ἀκινάκην ὀμνύωμεν, ταῦτα ὀμνύομεν, ὡς τὸν μὲν Ἄνεμον, ζωῆς αἴτιον ὄντα, τὸν Ἀκινάκην δὲ, ὅτι ἀποθνήσκειν ποιεῖ.

ΜΝΗΣ. Καὶ μὴν εἰ διά γε τοῦτο, καὶ ἄλλους ἂν ἔχοιτε πολλοὺς θεούς, οἷος ὁ Ἀκινάκης ἐστὶ, τὸν ὀϊστὸν, καὶ τὴν λόγχην, καὶ κώνειον, καὶ βρόχον, καὶ τὰ τοιαῦτα. ποικίλος γὰρ οὗτος ὁ θεὸς ὁ θάνατος, καὶ ἀπείρους τὰς ἐφ' ἑαυτὸν παρέχεται ἀγούσας ὁδούς.

ΤΟΞ. Ὁρᾷς, τοῦτο ὡς ἐριστικὸν ποιεῖς, καὶ δικανικὸν, ὑποκρούων μεταξὺ καὶ διαφθείρων μου τὸν λόγον· ἐγὼ δὲ ἡσυχίαν ἦγον, σοῦ λέγοντος.

ΜΝΗΣ. Ἀλλ' οὐκ αὖθις γε, ὦ Τόξαρι, ποιήσω τοῦτο, πάνυ γὰρ ὀρθῶς ἐπετίμησας· ὥστε θαῤῥῶν

τὸ γε ἐπὶ τούτῳ λέγε, ὡς μηδὲ παρόντος ἐμοῦ τοῖς λόγοις, οὕτω σιωπήσομαί σοι.

39. ΤΟΞ. Τετάρτη μὲν ἦν ἡμέρα τῆς φιλίας Δανδάμιδι καὶ Ἀμιζώκῃ, ἀφ' οὗ τὸ ἀλλήλων αἷμα συνεπεπώκεσαν· ἦκον δὲ ἡμῖν ἐπὶ τὴν χώραν Σαυρομάται, μυρίοις μὲν ἵπποις· οἱ πεζοὶ δὲ, τρὶς τοσοῦτοι ἐπεληλυθέναι ἐλέγοντο. οἷα δὲ οὐ προειδομένοις τὴν ἔφοδον αὐτῶν ἐπεισπεσόντες, ἅπαντας μὲν τρέπουσι, πολλοὺς δὲ τῶν μαχίμων κτείνουσι· τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἀπάγουσι, πλὴν εἴ τις ἔφθη διανηξάμενος εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἔνθα ἡμῖν τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοπέδου, καὶ μέρος τῶν ἁμαξῶν ἦν· οὕτω γὰρ ἐσκηνώσαμεν τότε, οὐκ οἶδα ὅ, τι δόξαν τοῖς ἀρχιπλάνοις ἡμῶν, ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Τανάϊδος. εὐθὺς οὖν ἡ τε λεία περιηλαύνετο, καὶ τὰ αἰχμάλωτα συνείχετο, καὶ τὰς σκηνὰς διήρπαζον, καὶ τὰς ἁμάξας κατελαμβάνοντο, αὐτάνδρους τὰς πλείστας ἁλισκομένας· καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ὑβρίζοντες τὰς παλλακίδας, καὶ τὰς γυναῖκας. ἡμεῖς δὲ ἠνιώμεθα τῷ πράγματι. 40. Ὁ δὲ Ἀμιζώκης ἀγόμενος, ἐκαλόκει γὰρ, ἐβόα τὸν φίλον ὀνομαστὶ, κακῶς δεδεμένος, καὶ ὑπεμίμνησκε τῆς κύλικος, καὶ τοῦ αἵματος. ἂν ἀκούσας ὁ Δάνδαμις, οὐδὲν ἔτι μελλήσας, ἅπάντων ὁρώντων, διανήχεται εἰς τοὺς πολεμίους· καὶ οἱ μὲν Σαυρομάται, διηρμένοι τοὺς ἄκοντας, ὥρμησαν ἐπ' αὐτὸν ὡς κατακεντήσοντες· ὁ δὲ ἐβόα τὸν Ζίριν. τοῦτο δὲ ἦν τις εἴπῃ, οὐκέτι φονεύουσιν αὐτὸν, ἀλλὰ δέχονται, ὡς ἐπὶ λύτροις ἥκοντα. καὶ δὴ ἀναχθεὶς πρὸς τὸν ἔρ-

χοντα αὐτῶν, ἀπήτει τὸν φίλον· ὁ δὲ λύτρα ἤτει· μὴ γὰρ προήσεσθαι, εἰ μὴ μεγάλα ὑπὲρ αὐτοῦ λάβῃ. ὁ Δάνδαμις δὲ, ἃ μὲν εἶχον, φησὶν, ἅπαντα διήρπασται ὑφ' ὑμῶν, εἰ δέ τι δύναμαι γυμνὸς ὑποτελέσαι, ἕτοιμος ὑποστῆναι ὑμῖν, καὶ πρόσταττε ὅ, τι ἂν θέλῃς· εἰ βούλει δὲ, ἐμὲ ἀντὶ τούτου λαβὼν, κατάχρησαι πρὸς ὅ, τι σοι φίλον. ὁ δὲ Σαυρομάτης, Οὐδὲν, ἔφη, δεῖ ὅλον κατέχεσθαί σε, καὶ ταῦτα Ζίριν ἥκοντα· σὺ δὲ, ὧν ἔχεις μέρος καταβαλὼν, ἄγου τὸν φίλον. ἤρετο ὁ Δάνδαμις ὅ, τι καὶ βούλεται λαβεῖν; ὁ δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤτησεν. ὁ δὲ αὐτίκα παρέσχεν ἐκκόπτειν αὐτούς· κἀπειδὴ ἐξεκέκοπτο, καὶ ἤδη τὰ λύτρα εἶχον οἱ Σαυρομάται, παραλαβὼν τὸν Ἀμιζώκην, ἐπανῆει, ἐπερειδόμενος αὐτῷ, καὶ ἅμα διανηξάμενοι ἀπεσώθησαν πρὸς ἡμᾶς. 41. Τοῦτο γενόμενον παρεμυθήσατο ἅπαντας Σκύθας, καὶ οὐκέτι ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον, ὁρῶντες ὅτι τὸ μέγιστον ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν οὐκ ἀπήγαγον οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅτι ἦν παρ' ἡμῖν ἡ ἀγαθὴ γνώμη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς φίλους πίστις. καὶ τοὺς Σαυρομάτας δὲ τὸ αὐτὸ οὐ μετρίως ἐφόβησε, λογιζομένους πρὸς οἵους ἄνδρας ἐκ παρασκευῆς μαχοῦνται, εἰ καὶ ἐν τῷ ἀπροσδοκήτῳ τότε ὑπερέσχον, ὥστε νυκτὸς ἐπιγενομένης, ἀπολιπόντες τὰ πλεῖστα τῶν βοσκημάτων, καὶ τὰς ἁμάξας ἐμπρήσαντες, ᾤχοντο φεύγοντες. ὁ μέντοι Ἀμιζώκης οὐκέτι ἠνέσχετο βλέπειν αὐτὸς ἐπὶ τυφλῷ τῷ Δανδάμιδι, ἀλλὰ τυφλώσας καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἀμφότεροι κάθηνται ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν δημοσίᾳ μετὰ πάσης τιμῆς τρεφόμενοι.

42. Τί τοιοῦτον, ὦ Μνήσιππε, ὑμεῖς ἔχοιτε ἂν εἰπεῖν, εἰ καὶ ἄλλους σοι δέκα δοίη τις ἐπὶ τοῖς πέντε καταριθμήσασθαι ἀνωμότους, εἰ βούλει, ὡς καὶ πολλὰ ἐπιψεύδοιο αὐτοῖς; καίτοι ἐγὼ μέν σοι γυμνὸν τὸ ἔργον διηγησάμην· εἰ δὲ σὺ τινα τοιοῦτον ἔλεγες, εὖ οἶδα, ὁπόσα ἂν κομψὰ ἐγκατέμιξας τῷ λόγῳ, οἷα ἱκέτευεν ὁ Λάνδαμις, καὶ ὡς ἐτυφλοῦτο, καὶ ἃ εἶπε, καὶ ὡς ἐπανῆκε, καὶ ὡς ὑπεδέξαντο αὐτὸν ἐπευφημοῦντες οἱ Σκύθαι, καὶ ἄλλα ὁποῖα ὑμεῖς μηχανᾶσθαι εἰώθατε πρὸς τὴν ἀκρόασιν. 43. Ἄκουε γοῦν καὶ ἄλλον ἰσότιμον, Βελίτταν, Ἀμιζώκου τούτου ἀνεψιόν· ὃς ἐπεὶ καταπαπαθέντα ἐκ τοῦ ἵππου ὑπὸ λέοντος εἶδε Βάσθην τὸν φίλον (ἅμα δὲ ἔτυχον θηρῶντες) καὶ ἤδη ὁ λέων, περιπλακεὶς αὐτῷ, ἐνεπεφύκει τῷ λαιμῷ, καὶ τοῖς ὄνυξιν ἐυπάρασσε, καταπηδήσας καὶ αὐτός, ἐπιπίπτει κατόπιν τῷ θηρίῳ, καὶ περιέυπα, πρὸς ἑαυτὸν παρυξύνων, καὶ μετάγων, καὶ διὰ τῶν ὀδόντων μεταξὺ διείρων τοὺς δακτύλους, καὶ τὸν Βάσθην, ὡς οἷόν τε ἦν, ὑπεξιλεῖν πειρώμενος τοῦ θήγματος. ἄχρι δὴ ὁ λέων ἀφεὶς ἐκεῖνον ἡμιθνῆτα ἤδη, ἐπὶ τὸν Βελίτταν ἀπεστράφη, καὶ συμπλακεὶς ἀπέκτεινε κἀκεῖνον· ὁ δὲ ἀποθνήσκων τὸ γοῦν τοσοῦτον ἔφθη κατάξας τῷ ἀκινάκῃ τὸν λέοντα εἰς τὸ στέρνον, ὥστε ἅμα πάντες ἀπέθανον, καὶ ἡμεῖς ἐθάψαμεν αὐτούς, δύο τάφους ἀναχώσαντες πλησίον, ἕνα μὲν τῶν φίλων, ἕνα δὲ καὶ ἀντικρὺ τοῦ λέοντος. 44. Τρίτην δέ σοι διηγήσομαι, ὦ Μνήσιππε, τὴν Μακέντου φιλίαν, καὶ Λογχάτου, καὶ Ἀρσακόμα. ὁ γὰρ Ἀρσακόμας οὗτος ἠράσθη Μα-

ξαίας τῆς Λευκάνορος, τοῦ βασιλεύσαντος ἐν Βοσπόρῳ, ὁπότε ἐπρέσβευεν ὑπὲρ τοῦ δασμοῦ, ὃν οἱ Βοσποραγοὶ ἀεὶ φέροντες ἡμῖν τότε ἤδη τρίτον μῆνα ὑπερῆμερον ἐγεγένηντο. ἐν τῷ δείπνῳ γοῦν ἰδὼν τὴν Μαζαίαν, μεγάλην καὶ καλὴν παρθένον, ἤρα, καὶ πονηρῶς εἶχε. τὰ μὲν οὖν περὶ τῶν φόρων διεπέπρακτο ἤδη, καὶ ἐχρημάτιζεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, καὶ εἱστία, ἤδη αὐτὸν ἀποπέμπων. ἔθος δέ ἐστι ἐν Βοσπόρῳ, τοὺς μνηστῆρας ἐπὶ τῷ δείπνῳ αἰτεῖν τὰς κόρας, καὶ λέγειν, οἵ τινες ὄντες ἀξιοῦσι καταλεχθῆναι ἐπὶ τὸν γάμον. καὶ δὴ καὶ τότε ἔτυχον ἐν τῷ δείπνῳ πολλοὶ μνηστῆρες παρόντες, βασιλεῖς, καὶ βασιλέων παῖδες, καὶ Τιγραπάτης ἦν ὁ Δαζῶν δυνάστης, καὶ Ἀδύρμαχος, ὁ Μοχλυΐτης ἄρχων, καὶ ἄλλοι πολλοί. δεῖ δὲ τῶν μνηστήρων ἕκαστον προαγγείλαντα ἑαυτόν, διότι μνηστευσόμενος ἥκει, δειπνεῖν ἐν τοῖς ἄλλοις κατακείμενον ἐφ' ἡσυχίας· ἐπειδὰν δὲ παύσωνται δειπνοῦντες, αἰτήσαντα φιάλην ἐπισπεῖσαι κατὰ τῆς τραπέζης, καὶ μνηστεύεσθαι τὴν παῖδα, πολλὰ ἐπαινοῦντα ἑαυτόν, ὡς τις ἢ γένους, ἢ πλούτου, ἢ δυνάμεως ἔχει. 45. Πολλῶν οὖν κατὰ τόνδε τὸν νόμον ἀπειπάντων, καὶ αἰτησάντων, καὶ βασιλείας καὶ πλούτους καταριθμησαμένων, τελευταῖος ὁ Ἀρσακόμας αἰτήσας τὴν φιάλην, οὐκ ἔσπεισεν· (οὐ γὰρ ἔθος ἡμῖν ἐκχεῖν τὸν οἶνον, ἀλλὰ ὕβρις εἶναι δοκεῖ τοῦτο εἰς τὸν θεόν.) πιὼν δὲ ἀμυστὶ, Δός μοι, ὦ βασιλεῦ, ἔφη, τὴν θυγατέρα σου Μαζαίαν γυναῖκα ἔχειν, πολὺ ἐπιτηδειοτέρῳ τούτων ὄντι, ὁπόσα γε ἐπὶ τῷ πλούτῳ καὶ τοῖς χρήμασι. τοῦ δὲ Λευκάνο-

ρος θαυμάσαντος (ἠπίστατο γὰρ πένητα τὸν Ἀρσακόμαν, καὶ Σκυθῶν τῶν πολλῶν) καὶ ἐρομένου, Πόσα δὲ βοσκήματα, ἢ πόσας ἁμάξας ἔχεις, ὦ Ἀρσακόμα; ταῦτα γὰρ ὑμεῖς πλουτεῖτε· Ἀλλ' οὐχ ἁμάξας, ἔφη, ἔχω, οὐδὲ ἀγέλας, ἀλλ' εἰσί μοι δύο φίλοι καλοὶ καὶ ἀγαθοί, οἷοι οὐκ ἄλλοι Σκυθῶν. τότε μὲν οὖν ἐγελάσθη ἐπὶ τούτοις, καὶ παρώφθη, καὶ μεθύειν ἔδοξεν. ἕωθεν δὲ προχριθεὶς τῶν ἄλλων Ἀδύρμαχος ἔμελλεν ἀπάξειν τὴν νύμφην ἐς τὴν Μαιῶτιν, παρὰ τοὺς Μάχλυας. Ὁ δὲ Ἀρσακόμας ἐπανελθὼν οἴκαδε, μηνύει τοῖς φίλοις, ὡς ἀτιμασθείη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ γελασθείη ἐν τῷ συμποσίῳ, πένης εἶναι δόξας. καίτοι, ἔφη, ἐγὼ διηγησάμην αὐτῷ τὸν πλοῦτον, ὁπόσος ἐστί μοι, ὑμᾶς, ὦ Λογχάτα, καὶ Μακέντα, καὶ τὴν εὔνοιαν τὴν ὑμετέραν πολὺ ἀμείνω καὶ βεβαιοτέραν τῆς Βοσπορανῶν δυνάμεως. ἀλλ' ἐμοῦ ταῦτα διεξιόντος, ἡμᾶς μὲν ἐχλεύαζε, καὶ κατεφρόνει, Ἀδυρμάχῳ δὲ τῷ Μάχλυϊ παρέδωκεν ἀπάγειν τὴν νύμφην, ὅτι χρυσᾶς γε φιάλας ἐλέγετο ἔχειν δέκα, καὶ ἁμάξας τετρακλίνους ὀγδοήκοντα, καὶ πρόβατα καὶ βοῦς πολλούς. οὕτως ἄρα προετίμησεν ἀνδρῶν ἀγαθῶν βοσκήματα πολλά, καὶ ἐκπώματα περίεργα, καὶ ἁμάξας βαρείας. ἐγὼ δέ, ὦ φίλοι, δι' ἀμφότερα ἀνιῶμαι, καὶ γὰρ ἐρῶ τῆς Μαζαίας, καὶ ἡ ὕβρις ἐν τοσούτοις ἀνθρώποις οὐ μετρίως μου καθίκετο· οἶμαι δὲ καὶ ὑμᾶς ἐπίσης ἠδικῆσθαι. τὸ γὰρ τρίτον μετῆν ἑκάστῳ ὑμῶν τῆς ἀτιμίας, εἴγε οὕτω βιοῦμεν, ὡς ἀφ' οὗ συνεληλύθαμεν, εἷς ἄνθρωπος ὄντες, καὶ τὰ αὐτὰ ἀνιώμενοι,

καὶ τὰ αὐτὰ χαίροντες. οὐ μόνον, ἐπεῖπεν ὁ Λογχίτης, ἀλλὰ καὶ ἕκαστος ἡμῶν ὅλος ὕβρισται, ὁπότε σὺ τοιαῦτα ἔπαθες. 47. Πῶς οὖν, ὁ Μαχάντης ἔφη, χρησόμεθα τοῖς παροῦσι; διελώμεθα, ἔφη ὁ Λογχάτης, τὸ ἔργον. καὶ ἐγὼ μὲν ὑπισχνοῦμαι Ἀρσακόμᾳ τὴν κεφαλὴν κομιεῖν τὴν Λευκάνορος, σὲ δὲ χρὴ τὴν νύμφην ἐπανάγειν αὐτῷ. Οὕτω γινέσθω, ἔφη· σὺ δέ, ὦ Ἀρσακόμα, ἐν τοσούτῳ (εἰκὸς γὰρ καὶ στρατείας καὶ πολέμου τὸ μετὰ τοῦτο δεήσειν) ἡμᾶς αὐτοῦ περιμένων συνάγειρε, καὶ παρασκεύαζε ὅπλα, καὶ ἵππους, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν ὡς πλείστην. ῥᾷστα δ' ἂν πολλοὺς προσαγάγοις, αὐτός τε ἀγαθὸς ὢν, καὶ ἡμῖν οὐκ ὀλίγων ὄντων οἰκείων· μάλιστα δὲ εἰ καθέζοιο ἐπὶ τῆς βύρσης τοῦ βοός. ἔδοξε ταῦτα, καὶ ὁ μὲν ἐχώρει, ὡς εἶχεν, αὐθὶς ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, ὁ Λογχάτης· ὁ Μαχάντης δὲ ἐπὶ τοὺς Μάχλυας, ἱππότης ἑκάτερος· ὁ δὲ Ἀρσακόμας, οἴκοι μένων, τοῖς τε ἡλικιώταις διελέγετο, καὶ ὥπλιζε δύναμιν παρὰ τῶν οἰκείων· τέλος δὲ καὶ ἐπὶ τῆς βύρσης ἐκαθέζετο. 48. Τὸ δὲ ἔθος ἡμῖν τὸ περὶ τὴν βύρσαν οὗτοις ἔχει. ἐπειδάν ἀδικηθείς τις πρός ἑτέρου, ἀμύνασθαι βουλόμενος, ἴδῃ καθ' ἑαυτὸν οὐκ ἀξιόμαχος ὤν, βοῦν ἱερεύσας, τὰ μὲν πρόσω κατακόψας ἤψησεν, αὐτὸς δὲ ἐκπετάσας χαμαὶ τὴν βύρσαν, κάθηται ἐπ' αὐτῆς, εἰς τοὐπίσω παραγαγὼν τὼ χεῖρε, ὥσπερ οἱ ἐκ τῶν ἀγκώνων δεδεμένοι. καὶ τοῦτό ἐστιν ἡμῖν ἡ μεγίστη ἱκετηρία. παρακειμένων δὲ τῶν κρεῶν τοῦ βοός, προσιόντες οἱ οἰκεῖοι, καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, μοῖραν ἕκαστος λαβὼν, ἐπι-

βὰς τῇ βύρσῃ τὸν δεξιὸν πόδα, ὑπισχνεῖται κατὰ δύναμιν, ὁ μὲν πέντε ἱππέας παρέξειν ἀσίτους καὶ ἀμίσθους, ὁ δὲ δέκα, ὁ δὲ πλείους, ὁ δὲ ὁπλίτας ἢ πεζοὺς, ὁπόσους ἂν δύνηται, ὁ δὲ μόνον ἑαυτὸν, ὁ πενέστατος. ἀθροίζεται γοῦν ἐπὶ τῆς βύρσης πολὺ πλῆθος ἐνίοτε, καὶ τὸ τοιοῦτον σύνταγμα βεβαιότατόν τε ἐστὶ συμμεῖναι, καὶ ἀπρόσμαχον τοῖς ἐχθροῖς, ἅτε καὶ ἔνορκον ὄν. τὸ γὰρ ἐπιβῆναι τῆς βύρσης, ὅρκος ἐστίν. ὁ μὲν οὖν Ἀρσακόμας ἐν τούτοις ἦν καὶ ἠθροίσθησαν αὐτῷ ἱππεῖς μὲν ἀμφὶ τοὺς πεντακισχιλίους, ὁπλῖται δὲ, καὶ πεζοὶ, συναμφότεροι δισμύριοι. 49. Ὁ δὲ Λογχάτης ἀγνοούμενος παρελθὼν ἐς τὸν Βόσπορον προσέρχεται τῷ βασιλεῖ διοικουμένῳ τι τῆς ἀρχῆς, καὶ φησὶν ἥκειν μὲν ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν, ἰδίᾳ δὲ αὐτῷ μεγάλα πράγματα κομίζων. τοῦ δὲ λέγειν κελεύσαντος, Οἱ μὲν Σκύθαι, φησὶ, τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ἀξιοῦσι, μὴ ὑπερβαίνειν τοὺς νομέας ὑμῶν ἐς τὰ πεδίον, ἀλλὰ μέχρι τοῦ τριχώνος νέμειν· τοὺς δὲ λῃστὰς, οὓς αἰτιᾶσθε ὡς καταδρέχοντας ὑμῶν τὴν χώραν, οὔ φασιν ἀπὸ κοινῆς γνώμης ἐκπέμπεσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ ἕκαστον ἐπὶ τῷ κέρδει κλωπεύειν· εἰ δέ τις ἁλίσκοιτο αὐτῶν, σὲ κύριον εἶναι κολάζειν· ταῦτα μὲν ἐκεῖνοι ἐπεστάλκασιν. 50. Ἐγὼ δὲ, μηνύω σοι μεγάλην ἔφοδον ἐσομένην ἐφ' ὑμᾶς ὑπ' Ἀρσακόμα τοῦ Μαριάντα, ὃς ἐπρέσβευε πρώην παρὰ σὲ, καὶ, οἶμαι, διότι αἰτήσας τὴν θυγατέρα οὐκ ἔτυχε παρὰ σοῦ, ἀγανακτεῖ, καὶ ἐπὶ τῆς βύρσης ἑβδόμην ἡμέραν ἤδη κάθηται, καὶ συνῆκται στρατὸς οὐκ ὀλίγος αὐ-

τῷ. Ἤκουσα, ἔφη ὁ Λιγκάνωρ, καὶ αὐτός, ἀθροίζεσθαι δύναμιν ἀπὸ βύρσης· ὅτι δ' ἐφ' ἡμᾶς συνίσταται, καὶ ὅτι Ἀρσακόμας ὁ ἐλαύνων ἐστὶν, ἠγνόουν. Ἀλλ' ἐπὶ σὶ, ἔφη ὁ Λογχάτης, ἡ παρασκευή· ἐμοὶ δὲ ἐχθρὸς ὁ Ἀρσακόμας ἐστί· καὶ ἄχθεται διότι προτιμῶμαι αὐτοῦ ὑπὸ τῶν γεραιτέρων, καὶ ἐμεῖναν τὰ πάντα δοκῶ εἶναι· εἰ δέ μοι ὑπόσχοιο τὴν ἑτέραν σου θυγατέρα Βαρκέτιν, οὔτε τἀ ἄλλα ἀναξίῳ ὑμῶν ὄντι, οὐκ εἰς μακράν σοι ἥξω, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κομίζων. Ὑπισχνοῦμαι, ἔφη ὁ βασιλεὺς, μέλα περιδεὴς γενόμενος· ἔγνω γὰρ τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς τῆς Ἀρσακόμα, τὴν ἐπὶ τῷ γάμῳ, καὶ ἄλλως ὑπέπτησσεν ἀεὶ τοὺς Σκύθας. ὁ δὲ Λογχάτης, Ὄμοσον, ἔφη, ἢ μὴν φυλάξαι τὰς συνθήκας, μηδὲ ἀπαρνήσασθαι. τότε ἤδη τούτων γενομένων, καὶ ἐπεὶ ἀνατείνας εἰς τὸν οὐρανὸν ἤθελεν ὀμνύειν, Μὴ σύγε ἐνταῦθα, εἶπε, μὴ καί τις ὑπίδηται τῶν ὁρώντων ἐφ' ὅτῳ ὁρκωμοτοῦμεν, ἀλλ' εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἄρεος τουτὶ εἰσελθόντες, ἐπικλεισάμενοι τὰς θύρας, ὀμνύωμεν, ἀκουσάτω δὲ μηδείς. εἰ γάρ τι τούτων πύθοιτο Ἀρσακόμας, δέδια μὴ προθύσηταί με τοῦ πολέμου, χεῖρα οὐ μικρὰν ἤδη περιβεβλημένος. Εἰσίωμεν, ἔφη ὁ βασιλεὺς, ὑμεῖς δὲ ἀπόστητε ὅτι πορρωτάτω· μηδεὶς δὲ παρέστω ἐς τὸν νεὼν, ὃν τινα μὴ ἐγὼ καλέσω. ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν εἰσῆλθον, οἱ δορυφόροι δὲ ἀπέστησαν, σπασάμενος τὸν ἀκινάκην, ἐπισχὼν τῇ ἑτέρᾳ τὸ στόμα, ὡς μὴ βοήσειε, παίει παρὰ τὸν μαστόν· εἶτα ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν, ὑπὸ τῇ χλαμύδι ἔχων, ἐξήει, μεταξὺ διαλε-

γόμενος δῆθεν αὐτῷ, καὶ διὰ ταχέων ἥξειν λέγων, ὡς δὴ ἐπί τι πεμφθεὶς ὑπ' ἐκείνου. καὶ οὕτως ἐπὶ τὸν τόπον ἀφικόμενος, ἔνθα δεδεμένον καταλελοίπει τὸν ἵππον, ἀναβὰς, ἀφιππάσατο εἰς τὴν Σκυθίαν. δίωξις δὲ οὐκ ἐγένετο αὐτοῦ, ἐπιπολὺ ἀγνοησάντων τὸ γεγονὸς τῶν Βοσπορανῶν, καὶ ὅτι ἔγνωσαν, ὑπὲρ τῆς βασιλείας στασιαζόντων. 51. Ταῦτα μὲν ὁ Λογχάτης ἔπραξε, καὶ τὴν ὑπόσχεσιν ἀπεπλήρωσε, τῷ Ἀρσακόμᾳ παραδοὺς τὴν κεφαλὴν τοῦ Λευκάνορος. ὁ Μακέντης δὲ, καθ' ὁδὸν ἀκούσας τὰ ἐν Βοσπόρῳ γενόμενα, ἦκεν ἐς τοὺς Μάχλυας, καὶ πρῶτος ἀγγείλας αὐτοῖς τὸν φόνον τοῦ βασιλέως, Ἡ πόλις δὲ, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, σὲ γαμβρὸν ὄντα, ἐπὶ τὴν βασιλείαν καλεῖ, ὥστε σὺ μὲν προελάσας, παραλάμβανε τὴν ἀρχὴν, τεταραγμένοις τοῖς πράγμασιν ἐπιφανείς. ἡ κόρη δὲ κατόπιν σοι ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἑπέσθω· ῥᾴον γὰρ οὕτω προσάξεις Βοσπορανῶν τοὺς πολλοὺς, ἰδόντας τὴν Λευκάνορος θυγατέρα. ἐγὼ δὲ Ἀλανός τέ εἰμι, καὶ τῇ παιδὶ ταύτῃ συγγενὴς μητρόθεν· παρ' ἡμῶν γὰρ οὖσαν τὴν Μάστειραν ἠγάγετο ὁ Λευκάνωρ· καὶ νῦν σοι ἦκω παρὰ τῶν Μαστείρας ἀδελφῶν, τῶν ἐν Ἀλανίᾳ, παρακελευομένων, ὅτι τάχιστα ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν Βόσπορον, καὶ μὴ περιϊδεῖν ἐς Εὐβίοτον περιελθοῦσαν τὴν ἀρχήν· ὃς ἀδελφὸς ὢν νόθος Λευκάνορος, Σκύθαις μὲν ἀεὶ φίλος ἐστὶν, Ἀλανοῖς δὲ ἀπέχθεται. ταῦτα δὲ ἔλεγεν ὁ Μακέντης, ὁμόσκευος καὶ ὁμόγλωττος τοῖς Ἀλανοῖς ὤν· κοιναὶ γὰρ ταῦτα Ἀλανοῖς καὶ Σκύθαις· πλὴν ὅτι οὐ πάνυ κομῶσιν οἱ Ἀλα-

νοὶ, ὥςπερ οἱ Σκύθαι· ἀλλὰ ὁ Μακέντης καὶ τοῦτο εἴωιστο αὐτοῖς, καὶ ἀποκεκάρκει τῆς κόμης, ὁπύσον εἰκὸς ἦν ἔλαττον κομᾶν τὸν Ἀλανὸν τοῦ Σκύθου· ὥςτε ἐπιστεύετο διὰ ταῦτα, καὶ ἐδόκει Μαστείρας καὶ Μαζαίας συγγενὴς εἶναι. 52. Καὶ νῦν, ἔφη, ὦ Ἀδύρμαχε, ἑλαύνειν ἕτοιμος ἅμα σοι ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἢν ἐθέλῃς, μένειν τε εἰ δέοι, καὶ τὴν παῖδα ἄγειν. τοῦτο, ἔφη, καὶ μᾶλλον, ὁ Ἀδύρμαχος, ἐθελήσαιμ' ἄν, ἀφ' αἵματος ὄντα σε Μαζαίαν ἄγειν. ἦν μὲν γὰρ ἅμα ἡμῖν ἴῃς ἐπὶ τὸν Βόσπορον, ἵππεῖ ἐνὶ πλείους ἂν γενοίμεθα· εἰ δέ μοι τὴν γυναῖκα ἄγοις, ἀντὶ πολλῶν ἂν γένοιο. ταῦτα ἐγίνετο· καὶ ὁ μὲν ἀπήλαυνε, παραδοὺς τῷ Μακέντῃ ἄγειν τὴν Μαζαίαν, παρθένον ἔτι οὖσαν. ὁ δὲ ἡμέρας μὲν ἐπὶ τῆς ἁμάξης ἦγεν αὐτήν. ἐπεὶ δὲ νὺξ κατέλαβεν, ἀναθέμενος ἐπὶ τὸν ἵππον, (ἐτεθεραπεύκει δὲ ἄλλον ἕνα σφίσιν ἱππέα ἕπεσθαι) ἀναπηδήσας καὶ αὐτὸς, οὐκέτι παρὰ τὴν Μαιῶτιν ἤλαυνεν, ἀλλ' ἀποτραπόμενος εἰς τὴν μεσόγειαν, ἐν δεξιᾷ λαβὼν τὰ Μιτραίων ὄρη, διαναπαύων μεταξὺ τὴν παῖδα, τριταῖος ἐτέλεσεν ἐκ Μαχλύων ἐς Σκύθας. καὶ ὁ μὲν ἵππος αὐτῷ, ἐπειδὴ ἐπαύσατο τοῦ δρόμου, μικρὸν ἐπιστὰς ἀποθνήσκει. 53. Ὁ δὲ Μακέντης, ἐγχειρίσας τὴν Μαζαίαν τῷ Ἀρσακόμᾳ, Δέδεξο, εἶπε, καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν ὑπόσχεσιν. τοῦ δὲ πρὸς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ θεάματος καταπλαγέντος, καὶ χάριν ὁμολογοῦντος, Παῦε, ἔφη ὁ Μακέντης, ἄλλον με ποιῶν σεαυτοῦ. τὸ γὰρ χάριν ἐμοὶ ὁμολογεῖν ἐφ' οἷς ἔπραξα τούτοις, τοιόν δέ ἐστιν, ὥςπερ ἂν ἡ ἀρε-

στερά μου χάριν εἰδείη τῇ δεξιᾷ, διότι τρωθεῖσάν ποτε αὐτὴν ἐθεράπευσε, καὶ φιλοφρόνως ἐπεμελήθη καμνούσης. γελοῖα τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἂν ποιοῖμεν, εἰ πάλαι ἀναμιχθέντες, καὶ ὡς οἷόν τε ἦν, εἰς ἕνα συνελθόντες, ἔτι μέγα νομίζοιμεν εἶναι, εἰ τὸ μέρος ἡμῶν ἔπραξέ τι χρηστὸν ὑπὲρ ὅλου τοῦ σώματος· ὑπὲρ ἑαυτοῦ γὰρ ἔπραττε, μέρος ὂν τοῦ ὅλου εὖ πάσχοντος. οὕτω μὲν ὁ Μακέντης ἔφη τῷ Ἀρσακόμᾳ χάριν ὁμολογήσαντι. Ὁ δὲ Ἀδύρμαχος, ὡς ἦκουσε τὴν ἐπιβουλήν, εἰς μὲν τὸν Βόσπορον οὐκέτι ἦλθεν, (ἤδη γὰρ Εὐβίοτος ἦρχεν, ἐπικληθεὶς ἐκ Σαυροματῶν, παρ' οἷς διέτριβεν) εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ ἐπανελθὼν, καὶ στρατιὰν πολλὴν συναγαγὼν, διὰ τῆς ὀρεινῆς ἐξέβαλεν ἐς τὴν Σκυθίαν· καὶ ὁ Εὐβίοτος οὐ μετὰ πολὺ καὶ οὗτος εἰσέπεσεν, ἄγων παν-δημεὶ μὲν τοὺς Ἕλληνας, Ἀλανοὺς δὲ καὶ Σαυρομάτας ἐπικλήτους ἑκατέρους δισμυρίους· ἀναμίξαντες δὲ τὰ στρατεύματα, ὁ Εὐβίοτος καὶ ὁ Ἀδύρμαχος, ἐννέα μυριάδες ἅπαντες ἐγένοντο, καὶ τούτων τὸ τρίτον, ἱπποτοξόται. ἡμεῖς δὲ (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς μετέσχον τῆς ἐξόδου, αὐτοῖς ἐπιδοὺς ἐν τῇ βύρσῃ τότε ἱππέας αὐτοτελεῖς ἑκατὸν) οὐ πολλῷ ἔλαττον τῶν τρισμυρίων σὺν τοῖς ἱππεῦσι συναθροισθέντες, ὑπεμένομεν τὴν ἔφοδον· ἐστρατήγει δὲ ὁ Ἀρσακόμας. καὶ ἐπειδὴ προσιόντας εἴδομεν αὐτοὺς, ἀντεπήγομεν, προεπαφέντες τὸ ἱππικόν. γενομένης δὲ ἐπιπολὺ μάχης καρτερᾶς, ἐνεδίδου ἤδη τὰ ἡμέτερα, καὶ παρεῤῥήγνυτο ἡ φάλαγξ· καὶ τέλος εἰς δύο διεκόπη τὸ Σκυθικὸν ἅπαν, καὶ τὸ μὲν ὑπέ-

φευγεν, οὐ πανυ σαφῶς ἡττημένον, ἀλλ' ἀναχώρησις ἐδύκει ἡ φυγή. οὐδὲ γὰρ οἱ Ἀλανοὶ ἑτόλμων ἐπιπρολὺ διώκειν· τὸ δὲ ἥμισυ, ὅπερ καὶ ἔλαττον, περισχόντες οἱ Ἀλανοὶ καὶ Μάχλυες ἔκοπτον πανταχόθεν, ἀφθόνως ἀφιέντες τῶν ὀϊστῶν καὶ ἀκοντίων, ὥστε πάνυ ἐπονοῦντο ἡμῶν οἱ περιεσχημένοι, καὶ ἤδη προΐεντο οἱ πολλοὶ τὰ ὅπλα. 55. Ἐν τούτοις δὲ ὁ Λογχάτης καὶ ὁ Μαχέντης ἔτυχον ὄντες, καὶ ἐτίτρωντο ἤδη, προκινδυνεύοντες, ὁ μὲν πυραχτωθεὶς τὸν μηρὸν ὁ Λογχάτης, ὁ Μαχέντης δὲ πελέκει εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ κοντῷ εἰς τὸν ὦμον· ὅπερ αἰσθόμενος ὁ Ἀρσακόμας, ἐν ἡμῖν τοῖς ἄλλοις ὤν, δεινὸν ἡγησάμενος, εἰ ἅπεισι καταλιπὼν τοὺς φίλους, προσβαλὼν τοὺς μύωπας τῷ ἵππῳ, ἐμβοήσας ἤλαυνε διὰ τῶν πολεμίων, κοπίδα διηρμένος, ὥστε τοὺς Μάχλυας μηδὲ ὑποστῆναι τὸ ῥόθιον τοῦ θυμοῦ, ἀλλὰ διαιρεθέντες ἔδωκαν αὐτῷ διεξελθεῖν. ὁ δὲ ἀνακτησάμενος τοὺς φίλους, καὶ τοὺς ἄλλους ἅπαντας παρακαλέσας, ὥρμησεν ἐπὶ τὸν Ἀδύρμαχον, καὶ πατάξας τῇ κοπίδι παρὰ τὸν αὐχένα, μέχρι τῆς ζώνης διέτεμε. πεσόντος δὲ ἐκείνου, διελύθη τὸ Μαχλυϊκὸν ἅπαν, καὶ τὸ Ἀλανικὸν οὐ μετὰ πολὺ, καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τούτοις· ὥστε ἐκρατοῦμεν ἐξ ὑπαρχῆς ἡμεῖς, καὶ ἐπεξήλθομεν ἂν ἐπιπολὺ κτείνοντες, εἰ μὴ νὺξ τὸ ἔργον ἀφείλετο. εἰς δὲ τὴν ἑπομένην ἱκέται παρὰ τῶν πολεμίων ἥκοντες ἐδέοντο φιλίαν ποιεῖσθαι. Βοσπορανοὶ μὲν ὑποτελέσειν διπλάσιον τὸν δασμὸν ὑπισχνούμενοι, Μάχλυες δὲ ὁμήρους δώσειν ἔφασαν, οἱ Ἀλανοὶ δὲ ἀντὶ τῆς ἐφόδου

ἐκείνης, Σινδιανοὺς ἡμῖν χειρώσασθαι ὑπέστησαν ἐκ παλλοῦ διαστῶτας. ἐπὶ τούτοις ἐπείσθημεν, δόξαν πολὺ πρότερον Ἀρσακόμᾳ καὶ Λογχάτῃ· καὶ ἐγένετο εἰρήνη, ἐκείνων πρυτανευόντων ἕκαστα.

Τοιαῦτα, ὦ Μνήσιππε, τολμῶσι ποιεῖν Σκύθαι ὑπὲρ τῶν φίλων.

56. ΜΝΗΣ. Πάνυ τραγικά, ὦ Τόξαρι, καὶ μύθοις ὅμοια, καὶ ἴλεως μὲν ὁ Ἀκινάκης καὶ ὁ Ἄνεμος εἶεν, οὓς ὤμοσας· εἰ γοῦν τις ἀπιστοίη αὐτοῖς, οὐ πάνυ μεμπτὸς εἶναι δόξειεν ἄν.

ΤΟΞ. Ἀλλ' ὅρα, ὦ γενναῖε, μὴ φθόνος ὑμῶν ἡ ἀπιστία ᾖ· πλὴν οὐκ ἐμὲ ἀποτρέψεις ἀπιστῶν καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἰπεῖν, ἃ οἶδα ὑπὸ Σκυθῶν γιγνόμενα.

ΜΝΗΣ. Μὴ μακρὰ μόνον, ὦ ἄριστε, μηδὲ οὕτως ἀφέτοις χρώμενος τοῖς λόγοις, ὡς νῦν γε ἄνω καὶ κάτω τὴν Σκυθίαν καὶ τὴν Μαχλυανὴν διαθέων, καὶ εἰς τὸν Βόσπορον ἀπιὼν, εἶτ' ἐπανιὼν, πάνυ μου κατεχρήσω τῇ σιωπῇ.

ΤΟΞ. Πειστέον καὶ ταῦτά σοι νομοθετοῦντι, καὶ διὰ βραχέων λεκτέον, μὴ καὶ κάμῃς ἡμῖν τῇ ἀκοῇ συμπερινοστῶν. 57. Μᾶλλον δὲ ἄκουσον, ἐμοὶ αὐτῷ οἷα φίλος, Σισίννης τοὔνομα, ὑπηρέτησεν· ὅτε γὰρ Ἀθήναζε ἀπῄειν οἴκοθεν ἐπιθυμίᾳ παιδείας τῆς Ἑλληνικῆς, κατέπλευσα ἐς Ἄμαστριν τὴν Ποντικήν· ἐν προσβολῇ δέ ἐστι τοῖς ἀπὸ Σκυθίας προσπλέουσιν οὐ πολὺ τῆς Καράμβεως ἀπέχουσα ἡ πόλις. εἵπετο δὲ ὁ Σισίννης, ἑταῖρος ἐκ παιδὸς ὤν. ἡμεῖς μὲν οὖν καταγωγήν τινα ἐπὶ τῷ λιμένι σκεψάμενοι, κἀκ τοῦ πλοίου ἐς αὐτὴν μετασκευασάμενοι, ἠγοράζομεν, οἷ-

δὲν πονηρὸν ὑφορώμενοι· ἐν τοσούτῳ δὲ κλῶπές τινες ἀνασπάσαντες τὸ κλεῖθρον ἐκφέρουσιν ἅπαντα, ὡς μηδὲ τὰ ἐς ἐκείνην τὴν ἡμέραν διαρκέσοντα καταλιπεῖν. ἐπανελθόντες οὖν οἴκαδε, καὶ τὸ γεγονὸς μαθόντες, δικάζεσθαι μὲν τοῖς γείτοσι πολλοῖς οὖσιν, ἢ τῷ ξένῳ, οὐκ ἐδοκιμάζομεν, δεδιότες μὴ συκοφάνται δόξωμεν τοῖς πολλοῖς, λέγοντες, ὡς ὑφείλετο ἡμῶν τις Δαρεικοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐσθῆτα πολλὴν, καὶ τάπιδας τινὰς, καὶ τἄλλα ὁπόσα εἴχομεν.

58. Ἐσκοπούμεθα δὲ περὶ τῶν παρόντων ὅ,τι πράξομεν, ἄποροι παντάπασιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γενόμενοι· κἀμοὶ μὲν ἐδόκει, ὡς εἶχον, αὐτοῦ παραβύσαντα ἐς τὴν πλευρὰν τὸν ἀκινάκην ἀπελθεῖν τοῦ βίου, πρὶν ἀγεννές τι ὑποστῆναι, λιμῷ ἢ δίψει πιεσθέντα· ὁ δὲ Σισίννης παρεμυθεῖτο, καὶ ἱκέτευε μηδὲν τοιοῦτον ποιεῖν· αὐτὸς γὰρ ἐπινοήσειν ἔλεγεν, ὅθεν ἕξομεν ἱκανῶς τὰς τροφάς· καὶ τότε μὲν ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος παρεκόμισε, καὶ ἦκεν ἡμῖν ἐκ τοῦ μισθοῦ ἐπισιτισάμενος. ἕωθεν δὲ περιὼν κατὰ τὴν ἀγορὰν εἶδε πομπήν τινα, ὡς ἔφη, γενναίων καὶ καλῶν νεανίσκων· μονομαχεῖν δὲ οὗτοι ἐπὶ μισθῷ ἀνδρολογηθέντες, ἐς τρίτην ἡμέραν διαγωνιεῖσθαι ἔμελλον. καὶ δὴ τὸ πᾶν ὡς εἶχεν ἀμφ' αὐτοὺς πυθόμενος, ἐλθὼν ὡς ἐμέ, μηκέτι, ὦ Τόξαρι, ἔφη, σαυτὸν πένητα λέγε, εἰς γὰρ τρίτην ἡμέραν πλούσιόν σε ἀποφανῶ.

59. Ταῦτα εἶπε, καὶ πονήρως τὸ μεταξὺ ἀποζήσαντες, ἐνστάσης ἤδη τῆς θέας, ἐθεώμεθα καὶ αὐτοί. παραλαβὼν γάρ με ὡς ἐπὶ τερπνόν τι καὶ παράδοξον θέαμα τῶν Ἑλληνικῶν, ἄγει εἰς τὸ θέατρον· καὶ

καθίσαντες ἐωρῶμεν, τὸ μὲν πρῶτον θηρία καταγωνιζόμενα, καὶ ὑπὸ κυνῶν διωκόμενα, καὶ ἐπ' ἀνθρώπους δεδεμένους ἀφιέμενα, κακούργους τινὰς, ὡς εἰκάζομεν. ἐπεὶ δὲ εἰσῆλθον οἱ μονομάχοι, καί τινα παραγαγὼν ὁ κῆρυξ εὐμεγέθη νεανίσκον, εἶπεν, ὅστις ἂν ἐθέλῃ τοῦτῳ μονομαχῆσαι, ἥκειν εἰς τὰ μέσον, δραχμὰς ληψόμενος μυρίας, μισθὸν τῆς μάχης, ἐνταῦθα ἐξανίσταται ὁ Σισίννης, καὶ καταπηδήσας ὑπέστη μαχεῖσθαι, καὶ τὰ ὅπλα ᾔτει. καὶ τὸν μισθὸν λαβὼν, τὰς μυρίας, ἐμοὶ φέρων, ἐνεχείρισε· καὶ εἰ μὲν κρατήσαιμι, ὦ Τόξαρι, εἶπεν, ἅμα ἄπιμεν, ἔχοντες τὰ ἀρχοῦντα· ἢν δὲ πέσω, θάψας με ὑποχώρει ὀπίσω ἐς Σκύθας. ἐγὼ μὲν ἐπὶ τούτοις ἐκώκυον.

60. Ὁ δὲ λαβὼν τὰ ὅπλα, τὰ μὲν ἄλλα περιεδήσατο, τὸ κράνος δὲ οὐ κατέθηκεν, ἀλλ' ἀπὸ γυμνῆς τῆς κεφαλῆς κατεστὰς ἐμάχετο· καὶ τὸ μὲν πρῶτον τιτρώσκεται αὐτὸς, καμπύλῳ τῷ ξίφει ὑποτμηθεὶς τὴν ἰγνύην, ὥστε αἷμα ἔῤῥει πολύ· ἐγὼ δὲ προστεθήκειν ἤδη τῷ δέει· θρασύτερον δὲ ἐπιφερόμενον τηρήσας τὸν ἀντίπαλον παίει εἰς τὸ στέρνον, καὶ διήλασεν, ὥστε αὐτίκα ἐπεπτώκει πρὸς τοῖν ποδοῖν αὐτοῦ· ὁ δὲ κάμνων καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ τραύματος, ἐπεκάθιζε τῷ νεκρῷ, καὶ μικροῦ δεῖν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἡ ψυχή· ἀλλ' ἐγὼ προσδραμὼν ἀνέστησα καὶ παρεμυθησάμην. ἐπεὶ δὲ ἀφεῖτο ἤδη νενικηκὼς, ἁρπάμενος αὐτὸν ἐκόμισα εἰς τὴν οἰκίαν· καὶ ἐπιπολὺ θεραπευθεὶς ἐπέζησε μὲν, καὶ ἔστι μέχρι νῦν ἐν Σκύθαις, γήμας τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν, χωλὸς δέ ἐστιν ὅμως ἀπὸ τοῦ τραύματος. τοῦτο, ὦ Μνήσιππε, οὐκ ἐν Μάλχυσιν, οὐδ'

ἐν Ἀλανίᾳ ἐγένετο, ὡς ἄμαρτυρον εἶναι, καὶ ἀπιστεῖσθαι δύνασθαι, ἀλλὰ πολλοὶ πάρεισιν Ἀμαστριανῶν, μεμνημένοι τὴν μάχην τοῦ Σισίννου. 61. Πέμπτον ἔτι σοι τὸ Ἀβαύχα ἔργον διηγησάμενος, παύσομαι. ἦκέ ποτε οὗτος ὁ Ἀβαύχας εἰς τὴν Βορυσθενιτῶν πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ γυναῖκα, ἧς ἥρα μάλιστα, καὶ παιδία δύο. τὸ μὲν ἐπιμαστίδιον ἄρρεν, τὸ δὲ ἕτερον κόρη ἑπτέτις ἦν· συναπεδήμει δὲ καὶ ἑταῖρος αὐτοῦ Γυνδάνης, οὗτος μὲν καὶ νοσῶν ἀπὸ τοῦ τραύματος, ὃ ἐτέτρωτο κατὰ τὴν ὁδὸν ὑπὸ λῃστῶν, ἐπιπεσόντων σφίσι· διαμαχόμενος γὰρ πρὸς αὐτοὺς, ἐλαύνεται εἰς τὸν μηρὸν, ὥστε οὐδὲ ἑστάναι ἐδύνατο ὑπὸ τῆς ὀδύνης· νύκτωρ δὲ καθευδόντων (ἔτυχον γὰρ ἐν ὑπερῴῳ τινὶ κατοικοῦντες) πυρκαϊὰ μεγάλη ἐξανίσταται, καὶ πάντα περιεκλείετο, καὶ περιεῖχεν ἡ φλὸξ ἅπανταχόθεν τὴν οἰκίαν· ἐνταῦθα δὴ ἀνεγρόμενος ὁ Ἀβαύχας, καταλιπὼν τὰ παιδία κλαυθμυριζόμενα, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκκρεμαμένην ἀποσεισάμενος, καὶ σώζειν αὐτὴν περικελευσάμενος, ἁρπάμενος τὸν ἑταῖρον, κατῆλθε, καὶ ἔφθη διεκπαίσας, καθὸ μηδέπω τελέως ἀπεκέκαυτο ὑπὸ τοῦ πυρός· ἡ γυνὴ δὲ φέρουσα τὸ βρέφος εἵπετο, ἀκολουθεῖν κελεύσασα καὶ τὴν κόρην, ἡ δὲ ἡμίφλεκτος ἀφεῖσα τὸ παιδίον ἐκ τῆς ἀγκάλης, μόλις διεπήδησε τὴν φλόγα, καὶ ἡ παῖς σὺν αὐτῇ, παρὰ μικρὸν ἐλθοῦσα κἀκείνη ἀποθανεῖν. καὶ ἐπειδὴ ὠνείδισέ τις ὕστερον τὸν Ἀβαύχαν, διότι προδοὺς τὰ τέκνα, καὶ τὴν γυναῖκα, ὁ δὲ Γυνδάνην ἐξεκόμισεν, Ἀλλὰ παῖδας μέν, ἔφη, καὶ αὖθις ποιήσασθαί μοι ῥᾴδιον, καὶ ἄδηλον εἰ ἀγα-

θοὶ ἔσονται οὗτοι· φίλον δ' οὐκ ἂν εὕροιμι ἄλλον ἐν πολλῷ χρόνῳ τοιοῦτον, οἷος Γυνδάνης ἐστὶ, πεῖράν μοι πολλὴν τῆς εὐνοίας παρεσχημένος. 62. Εὕρηκα, ὦ Μνήσιππε, ἀπὸ πολλῶν πέντε τούτους προχειρισάμενος. ἤδη δὲ καιρὸς εἴη κεκρίσθαι, ὁπότερον ἡμῶν ἢ τὴν γλῶτταν ἢ τὴν δεξιὰν ἀποτετμῆσθαι δέοι. τίς οὖν ὁ δικάσων ἐστίν;

ΜΝΗΣ. Οὐδὲ εἷς· οὐ γὰρ ἐκαθίσαμέν τινα δικαστὴν τοῦ λόγου· ἀλλ' οἶσθα ὃ δράσομεν; ἐπειδὴ γὰρ ἄσκοπα τετοξεύκαμεν, αὖθις ἐλόμενοι διαιτητὴν, ἄλλους ἐπ' ἐκείνῳ εἴπωμεν φίλους, εἶτα ὃς ἂν ἧττων γένηται, ἀποτετμήσεται τότε, ἢ ἐγὼ τὴν γλῶτταν, ἢ σὺ τὴν δεξιάν. ἢ τοῦτο μὲν ἄγροικον, ἐπεὶ δὲ καὶ σὺ φιλίαν ἐπαινεῖν ἔδοξας, ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄλλο ἡγοῦμαι ἀνθρώποις εἶναι τούτου κτῆμα ἄμεινον ἢ κάλλιον· τί οὐχὶ καὶ ἡμεῖς συνθέμενοι πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς, φίλοι τε αὐτόθεν εἶναι, καὶ εἰσαεὶ ἔσεσθαι ἀγαπῶμεν, ἄμφω νικήσαντες, τὰ μέγιστα ἆθλα προσλαβόντες, ἀντὶ μιᾶς γλώττης, καὶ μιᾶς δεξιᾶς, δύο ἑκάτερος ἐπικτησάμενοι, καὶ προσέτι γε, καὶ ὀφθαλμοὺς τέτταρας, καὶ πόδας τέτταρας, καὶ ὅλως διπλᾶ πάντα; τοιοῦτόν τι γάρ ἐστι συνελθόντες δύο ἢ τρεῖς φίλοι, ὁποῖον τὸν Γηρυόνην οἱ γραφεῖς ἐνδείκνυνται, ἄνθρωπον ἑξάχειρα, καὶ τρικέφαλον· ἐμοὶ γὰρ δοκεῖ τρεῖς ἐκεῖνοι ἦσαν, ἅμα πράττοντες πάντα, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον φίλους γε ὄντας.

63. ΤΟΞ. Εὖγε λέγεις· καὶ οὕτω ποιῶμεν.

ΜΝΗΣ. Ἀλλὰ μήτε αἵματος, ὦ Τόξαρι, μήτε ἀκινάκου δεώμεθα, τὴν φιλίαν ἡμῖν βεβαιώσοντος.

ὁ γὰρ λόγος ὁ παρὼν, καὶ τὸ τῶν ὁμοίων ὀρέγεσθαι, πολὺ πιστότερα τῆς κύλικος ἐκείνης, ἣν πίνετε. ἐπεὶ τά γε τοιαῦτα, οὐκ ἀνάγκης ἀλλὰ γνώμης δεῖσθαί μοι δοκεῖ.

ΤΟΞ. Ἐπαινῶ ταῦτα, καὶ ἤδη ὑμῶν φίλοι, καὶ ξένοι, ἐμοὶ μὲν σὺ ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, ἐγὼ δέ σοι, εἴ ποτε ἐς τὴν Σκυθίαν ἀφίκοιο.

ΜΝΗΣ. Καὶ μὴν εὖ ἴσθι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι καὶ ἔτι πορρωτέρω ἐλθεῖν, εἰ μέλλοι τοιούτοις φίλοις ἐντεύξεσθαι, οἷος σὺ, ὦ Τόξαρι, διεφάνης ἡμῖν ἀπὸ τῶν λόγων.

ΛΟΥΚΙΟΣ Η ΟΝΟΣ.

ARGVMENTVM.

Narrantur in fabula hac milesiaca Lucii Patrensis fata. Profectus erat Hypata, Thessaliae urbem; ubi quum audisset, uxorem hospitis artis magicae peritam esse, ab ancilla, quam in suas partes traxerat, impetrat, ut mulierem noctu sese in corvum mutantem observaret. Quo viso ipse eius rei periculum facturus, in asinum mutatur. Promittit serva, se cum prima luce rosas, ut in humanam formam redeat, ei edendas praebituram; interim in stabulum abducitur. At eadem illa nocte, quum irrupissent praedones, praeda onustus abducitur. Narrantur fata eius inter latrones, c. 16—26; quibus ca-

ptis paullo post inciderat in malitiosi mulionis manus, c. 27—33; post in Macedoniam abductus Cinaedo vendebatur, qui Syriam deam per agros circumferebat, c. 34—41; deinde deducitur in pistrinum, c. 42; post haec emitur ab olitore, c. 43—51; denique ab servo viri perdivitis, ubi quum cibo et potu non asinorum, sed hominum, vescens, adeoque cum muliere libidinosa rem habens insignem se reddidisset, tandem ut populo spectaculum praeberet, in theatrum abductus, rosas videt; quibus devoratis formam humanam recepit. Per occasionem mores eorum, inter quos versabatur, et multa ridicula narrantur.

1. Ἀπῄειν ποτὲ ἐς Θετταλίαν, ἦν δέ μοι πατρικόν τι συμβόλαιον ἐκεῖ, πρὸς ἄνθρωπον ἐπιχώριον· ἵππος δέ με κατῆγε, καὶ τὰ σκεύη, καὶ θεράπων ἠκολούθει εἷς. ἐπορευόμην οὖν τὴν προκειμένην ὁδόν· καί πως ἔτυχον καὶ ἄλλοι ἀπιόντες ἐς Ὕπατα, πόλιν τῆς Θετταλίας, ἐκεῖθεν ὄντες· καὶ ἁλῶν ἐκοινωνοῦμεν, καὶ οὕτως ἐκείνην τὴν ἀργαλέαν ὁδὸν ἀνύσαντες, πλησίον ἤδη τῆς πόλεως ἦμεν, κἀγὼ ἠρόμην τοὺς Θετταλοὺς, εἴπερ ἐπίστανται ἄνδρα οἰκοῦντα ἐς τὰ Ὕπατα, Ἵππαρχον τοὔνομα, γράμματα δὲ αὐτῷ ἐκόμιζον οἴκοθεν, ὥστε οἰκῆσαι παρ' αὐτῷ· οἱ δὲ εἰδέναι τὸν Ἵππαρχον τοῦτον ἔλεγον, καὶ ὅπη τῆς πόλεως οἰκεῖ, καὶ ὅτι ἀργύριον ἱκανὸν ἔχει, καὶ ὅτι μίαν θεράπαιναν τρέφει, καὶ τὴν αὐτοῦ γαμετὴν μόνας. ἔστι γὰρ φιλαργυρώτατος δεινῶς. ἐπεὶ δὲ πλησίον τῆς πόλεως ἐγεγόνειμεν, κῆπός τις ἔνδον ἦν, καὶ οἰκίδιον ἀνεκτὸν, ἔνθα ὁ Ἵππαρχος ᾤκει. 2. Οἱ

μὲν οὖν ἀσπασάμενοί με ᾤχοντο, ἐγὼ δὲ κόπτω προσελθὼν τὴν θύραν, καὶ μόλις μὲν καὶ βραδέως, ὑπήκουσε δ' οὖν ἡ γυνή. εἶτα καὶ προσῆλθεν· ἐγὼ μὲν ἠρόμην, εἰ ἔνδον εἴη ὁ Ἵππαρχος; Ἔνδον, ἔφη· σὺ δὲ τίς, ἢ τί βουλόμενος πυκθάνῃ; γράμματα, εἶπον, κομίζω αὐτῷ παρὰ Δεκριανοῦ τοῦ Πατρέως σοφιστοῦ. Μεῖνόν με, ἔφη, αὐτοῦ, καὶ τὴν θύραν συγκλείσασα ᾤχετο ἔσω πάλιν· καί ποτε ἐξελθοῦσα κελεύει ἡμᾶς εἰσελθεῖν· κἀγὼ δὲ παρελθὼν εἴσω ἀσπάζομαι αὐτὸν, καὶ τὰ γράμματα ἐπέδωκα. ἔτυχε δὲ ἐν ἀρχῇ δείπνου ὤν, καὶ κατέκειτο ἐπὶ κλινιδίου στενοῦ, γυνὴ δὲ αὐτοῦ καθῆστο πλησίον, καὶ τράπεζα μηδὲν ἔχουσα παρέκειτο. ὁ δὲ ἐπειδὴ τοῖς γράμμασιν ἐνέτυχεν, Ἀλλ' ὁ μὲν φίλτατος ἐμοὶ, ἔφη, καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξοχώτατος Δεκριανὸς εὖ ποιεῖ, καὶ θαῤῥῶν πέμπει παρ' ἐμὲ τοὺς ἑταίρους τοὺς ἑαυτοῦ· τὸ δὲ οἰκίδιον τοὐμὸν ὁρᾷς, ὦ Λούκιε, ὡς ἔστι μικρὸν μὲν, ἀλλὰ εὔγνωμον τὸν οἰκοῦντα ἐνεγκεῖν· ποιήσεις δὲ αὐτὸ σὺ μεγάλην οἰκίαν, ἀνεξικάκως οἰκήσας. καὶ καλεῖ τὴν παιδίσκην, ὦ Παλαίστρα, δὸς τῷ ἑταίρῳ κοιτῶνα, καὶ θὲς λαβοῦσα, εἴ τι κομίζει σκεῦος, εἶτα πέμπε αὐτὸν εἰς βαλανεῖον, οὐχὶ γὰρ μετρίαν ἐλήλυθεν ὁδόν. 8. Ταῦτα εἰπόντος, τὸ παιδισκάριον ἡ Παλαίστρα ἄγει με καὶ δείκνυσί μοι κάλλιστον οἰκημάτιον, Καὶ σὺ μὲν, ἔφη, ἐπὶ ταύτης τῆς κλίνης κοιμήσῃ, τῷ δὲ παιδί σου σκιμπόδιον αὐτοῦ παραθήσω, καὶ προσκεφάλαιον ἐπιθήσω. ταῦτα εἰπούσης ἡμεῖς ἀπῄειμεν λουσόμενοι, δόντες αὐτῇ κριθιδίων τιμὴν εἰς τὸν ἵππον· ἡ δὲ πάντα ἔφερε λαβοῦσα

εἴσω, καὶ κατέθηκεν. ἡμεῖς δὲ λουσάμενοι, ἀναστρέψαντες, εἴσω εὐθὺς παρήλθομεν, καὶ ὁ Ἵππαρχός με δεξιωσάμενος, ἐκέλευε συνανακλίνεσθαι μετ' αὐτοῦ. τὸ δὲ δεῖπνον οὐ σφόδρα λιτόν· ὁ δὲ οἶνος ἡδὺς καὶ παλαιὸς ἦν. ἐπεὶ δὲ ἐδεδειπνήκειμεν, ποτὸς ἦν καὶ λόγος, οἷος ἐπὶ δείπνου ξένου, καὶ οὕτω τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ποτῷ δόντες ἐκοιμήθημεν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Ἵππαρχος ἤρετό με, τίς μὲν ἔσται ἡ νῦν μοι ὁδὸς, καὶ εἰ πάσαις ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ προσμενῶ. Ἄπειμι μὲν, ἔφην, ἐς Λάρισσαν, ἔοικα δὲ ἐνταῦθα διατρίψειν τριῶν ἢ πέντε ἡμερῶν. 4. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἦν σκῆψις· ἐπεθύμουν δὲ σφόδρα μείνας ἐνταῦθα ἐξευρεῖν τινα τῶν μαγεύειν ἐπισταμένων γυναικῶν, καὶ θεάσασθαί τι παράδοξον, ἢ πετόμενον ἄνθρωπον, ἢ λιθούμενον. καὶ τῷ ἔρωτι τῆς θέας ταύτης δοὺς ἐμαυτὸν, περιῄειν τὴν πόλιν, ἀπορῶν μὲν τῆς ἀρχῆς τοῦ ζητήματος, ὅμως δὲ περιῄειν. κἂν τούτῳ γυναῖκά τινα ὁρῶ προσιοῦσαν, ἔτι νέαν, εὐπορουμένην, ὅσον ἦν ἐκ τῆς ὁδοῦ συμβαλεῖν. ἱμάτια γὰρ ἀνθινὰ, καὶ παῖδες συχνοὶ, καὶ χρυσίον περιττόν. ὡς δὲ πλησιαίτερον γίγνομαι, προσαγορεύει με ἡ γυνή· καὶ ἀμείβομαι αὐτῇ ὁμοίως· καὶ φησὶν, Ἐγὼ Ἀβροιά εἰμι, εἴ τινα τῆς σῆς μητρὸς φίλην ἀκούεις· καὶ ὑμᾶς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνης γενομένους φιλῶ, ὥσπερ οὓς ἔτεκον αὐτή· τί οὖν οὐχὶ παρ' ἐμοὶ καταλύεις, ὦ τέκνον; Ἀλλά σοὶ μὲν, ἔφην, πολλὴ χάρις, αἰδοῦμαι δὲ οὐδὲν ἀνδρὶ φίλῳ ἐγκαλῶν, ἔπειτα φεύγων τὴν ἐκείνου οἰκίαν· ἀλλὰ τῇ γνώμῃ, ὦ φιλτάτη, κατάγομαι παρὰ σοί. Ποῖ δὲ, ἔφη, καὶ κατάγῃ,

Παρὰ Ἱππάρχῳ. Τῷ φιλαργύρῳ; ἔφη. Μηδαμῶς, εἶπον, ὦ μῆτερ, τοῦτο εἴπῃς· λαμπρὸς γὰρ καὶ πολυτελὴς γέγονεν εἰς ἐμέ, ὥστε καὶ ἐγκαλέσαι ἄν τις τῇ τρυφῇ. ἡ δὲ μειδιάσασα, καί με τῆς χειρὸς λαβομένη, ἄγει ἀπωτέρω καὶ λέγει πρὸς ἐμέ, Φυλάττου μοι, ἔφη, τὴν Ἱππάρχου γυναῖκα πάσῃ μηχανῇ, μάγος γάρ ἐστι δεινὴ, καὶ μάχλος, καὶ πᾶσι τοῖς νέοις ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμόν· καὶ εἰ μή τις ὑπακούσει αὐτῇ, τοῦτον τῇ τέχνῃ ἀμύνεται, καὶ πολλοὺς μετεμόρφωσεν εἰς ζῶα, τοὺς δὲ τέλεον ἀπώλεσε, σὺ δὲ καὶ νέος εἶ, τέκνον, καὶ καλὸς, ὥστε εὐθὺς ἁρέσαι γυναικί· καὶ ξένος, πρᾶγμα εὐκαταφρόνητον. 5. Ἐγὼ δὲ πυθόμενος, ὅτι τὰ πάλαι μοι ζητούμενον οἴκοι παρ' ἐμοὶ κάθηται, προσεῖχον αὐτῇ οὐδὲν ἔτι. ὡς δέ ποτε ἀφείθην, ἀπῄειν οἴκαδε, λαλῶν πρὸς ἐμαυτὸν ἐν τῇ ὁδῷ, ἄγε δὴ σὺ ὁ φάσκων ἐπιθυμεῖν ταύτης τῆς παραδόξου θέας, ἔγειρέ μοι σεαυτὸν, καὶ τέχνην εὕρισκε σοφὴν, ᾗ τεύξῃ ταύτων, ὧν ἐρᾷς, καὶ ἐπὶ τὴν θεράπαιναν τὴν Παλαίστραν ἤδη ἀποδύου· τῆς γὰρ γυναικὸς τοῦ ξένου καὶ φίλου πάρδω ἵστασο· κἀπὶ ταύτης κυλιόμενος, καὶ γυμναζόμενος, καὶ ταύτῃ συμπλεκόμενος, εὖ ἴσθι ὡς ῥᾳδίως γνώσῃ. δοῦλοι γὰρ τὰ δεσποτῶν ἐπίστανται καὶ καλὰ καὶ αἰσχρά. ταῦτα λέγων πρὸς ἐμαυτὸν εἰσῄειν οἴκαδε. τὸν μὲν οὖν Ἵππαρχον οὐ κατέλαβον ἐν τῇ οἰκίᾳ, οὐδὲ τὴν ἐκείνου γυναῖκα· ἡ δὲ Παλαίστρα τῇ ἑστίᾳ παρῆδρευε, δεῖπνον ἡμῖν εὐτρεπίζουσα. 6. Κἀγὼ εὐθὺς ἔνθεν ἀρξάμενος, Ὡς εὐρύθμως, ἔφην, ὦ καλὴ Παλαίστρα, τὴν πυγὴν τῇ κύτρᾳ δμοῦ συμπεριφέρεις

καὶ κλίνεις. ἡ δὲ ὀσφὺς ἡμῖν ὑγρῶς ἐπικινεῖται. μακάριος, ὅςτις ἐνταῦθα ἐνεβάψατο. ἡ δὲ, σφόδρα γὰρ ἦν ἰταμὸν καὶ χαρίτων μεστὸν τὸ κοράσιον, Φεύγοις ἂν, εἶπεν, ὦ νεανίσκε, εἴγε νοῦν ἔχοις, καὶ ζῆν ἐθέλοις, ὡς πολλοῦ πυρὸς καὶ κνίσσης μεστά. ἣν γὰρ αὐτοῦ μόνον ἅψῃ, τραῦμα ἔχων πυρίκαυστον αὐτοῦ μοι παρεδρεύεις, θεραπεύσαι δέ σε οὐδεὶς ἄλλος, οὐδὲ θεὸς ἰατρὸς, ἀλλὰ κατακαύσασά σε μόνη ἐγὼ, καὶ τὸ παραδοξότατον, ἐγὼ μέν σε ποιήσω πλέον πονεῖν, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς θεραπείας ὀδύνης ἀρδόμενος ἀεὶ ἀνέξῃ, καὶ οὐδὲ λίθοις βαλλόμενος τὴν γλυκείαν ὀδύνην φεύξῃ. τί γελᾷς; ἀκριβῆ βλέπεις ἀνθρωπομάγειρον. οὐ γὰρ μόνα ταῦτα φαῦλα ἐδώδιμα κατασκευάζω, ἀλλ' ἤδη τὸ μέγα τοῦτο καὶ καλὸν, τὸν ἄνθρωπον, οἶδα ἔγωγε καὶ σφάττειν, καὶ δέρειν, καὶ κατακόπτειν, ἥδιστα δὲ τῶν σπλάγχνων αὐτῶν καὶ τῆς καρδίας ἅπτομαι. Τοῦτο μὲν ὀρθῶς, ἔφην, λέγεις· καὶ γὰρ ἐμὲ πόῤῥωθεν, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ὄντα, οὐ κατακαύματι, μὰ Δί', ἀλλὰ ὅλῳ ἐμπρησμῷ ἐπέθηκας, καὶ διὰ τῶν ὀμμάτων τῶν ἐμῶν, τὸ σὸν μὴ φαινόμενον πῦρ κάτω ἐς τὰ σπλάγχνα τἀμὰ ῥίψασα, φρύγεις, καὶ ταῦτα, οὐδὲν ἀδικοῦντα. ὥςτε πρὸς θεῶν, ἴασαί με ταύταις, αἷς λέγεις αὐτὴ, ταῖς πικραῖς καὶ ἡδείαις θεραπείαις· καί με ἤδη ἀπεσφαγμένον λαβοῦσα δεῖρε, ὅπως ἂν αὐτὴ ἐθέλῃς. ἡ δὲ μέγα καὶ ἥδιστον ἐκ τούτου ἀνακαγχάσασα, ἐμὴ τὸ λοιπὸν ἦν, καὶ συνέκειτο ἡμῖν, ὅπως, ἐπειδὰν κατακοιμήσῃ τοὺς δεσπότας, ἔλθῃ εἴσω παρ' ἐμὲ, καὶ καθευδήσῃ. 7. Κἀπειδὴ ἀφίκετό ποτε ὁ Ἵππαρχος,

λουσάμενοι ἐδειπνοῦμεν, καὶ ποτὸς ἦν συχνὸς ἡμῶν διαλυόντων. εἶτα ὕπνου καταψευσάμενος ἀνίσταμαι, καὶ ἔργῳ ἄπῃειν ἔνθα ᾤκουν. πάντα δὲ τὰ ἔνδον εὖ παρεσκεύαστο. τῷ μὲν παιδὶ ἔξω ὑπέστρωτο. τράπεζα δὲ τῇ κλίνῃ παρειστήκει, ποτήριον ἔχουσα· καὶ οἶνος αὐτοῦ παρέκειτο, καὶ ὕδωρ ἕτοιμον, καὶ ψυχρὸν, καὶ θερμόν. πᾶσα δὲ ἦν αὕτη τῆς Παλαίστρας παρασκευή. τῶν δὲ στρωμμάτων ῥοῦδα πολλὰ κατεπέπαστο, τὰ μὲν οὕτω γυμνὰ καθ' αὑτά, τὰ δὲ ἐλλυμένα, τὰ δὲ στεφάνοις συμπεπλεγμένα. κἀγὼ τὸ συμπόσιον εὑρὼν ἕτοιμον, ἔμενον τὸν συμπότην. 8. Ἡ δὲ ἐπειδὴ κατέκλινε τὴν δέσποιναν, σπουδῇ παρ' ἐμὲ ἦκε, καὶ ἦν εὐφροσύνη ἡμῶν τὸν οἶνον καὶ τὰ φιλήματα προπινόντων ἀλλήλοις. ὡς δὲ τῷ ποτῷ παρεσκευάσαμεν ἑαυτοὺς εὖ πρὸς τὴν νύκτα, λέγει πρός με ἡ Παλαίστρα· Τοῦτο μὲν δὴ πάντας δεῖ σε μνημονεύειν, ὦ νεανίσκε, ὅτι εἰς Παλαίστραν ἐμπέπτωκας, καὶ χρή σε νῦν ἐπιδείξασθαι εἰ γέγονας ἐν τοῖς ἐφήβοις γοργὸς, καὶ παλαίσματα πολλὰ ἔμαθές ποτε. Ἀλλ' οὐκ ἂν ἴδοις, ἔφην, φεύγοντά με τὸν ἔλεγχον τοῦτον· ὥστε ἀπόδυσαι, καὶ ἤδη παλαίωμεν· ἡ δὲ, Ὅπως, ἔφη, ὡς ἐγὼ θέλω, παράσχου μοι τὴν ἐπίδειξιν· ἐγὼ μὲν σὸν νόμῳ διδασκάλου καὶ ἐπιστάτου τὰ ὀνόματα τῶν παλαισμάτων, ὧν ἔθελω, εὑροῦσα ἐρῶ. σὺ δὲ ἕτοιμος γίγνου ἐς τὸ ὑπακούειν, καὶ ποιεῖν πᾶν τὸ κελευόμενον. Ἀλλ' ἐπίταττε, ἔφην, καὶ σκόπει, ὅπως εὐχερῶς καὶ ὑγρῶς τὰ παλαίσματα, καὶ εὐτόνως ἔσται. 9. Ἡ δὲ ἀποδυσαμένη τὴν ἐσθῆτα, καὶ στᾶσα ὅλη γυμνὴ, ἔνθεν ἤρξατο ἐπι-

τάττειν, Ὦ μειράκιον, ἔκδυσαι, καὶ ἀλειψάμενος ἔνθεν ἐκ τοῦ μύρου, συμπλέκου τῷ ἀνταγωνιστῇ. δύο μηρῶν σπάσας, κλίνον ὑπτίαν, ἔπειτα ἀνώτερος ὑποβάλλων διὰ μηρῶν, καὶ διαστείλας, αἰώρει καὶ τεῖνε ἄνω τὰ σκέλη, καὶ χαλάσας, καὶ ατήσας, καλλῷ αὐτῷ, καὶ παρεισελθὼν βάλε, καὶ τρέψας, νῦσσε ἤδη πανταχοῦ, ἕως πονέσῃ, καὶ ἡ ὀσφὺς ἰσχυέτω, εἶτα ἐξελκύσας κατὰ πλάτους διὰ βουβῶνος, δῆξον, καὶ πάλιν συνῶθει εἰς τὸν ταῖχον, εἶτα τύπτε· ἐπειδὰν δὲ χάλασμα ἴδῃς, τότ' ἤδη ἐπιβάς, ἅμμα κατ' ἰξύος δήσας, σύνεχε, καὶ πειρῶ μὴ σπεύδειν, ἀλλ' ὀλίγον διακαρτερήσας, σύντρεχε, ἤδη ἀπολέλυσαι. 10. Κἀγὼ ἐπειδὴ ῥᾳδίως πάντα ὑπήκουσα, καὶ εἰς τέλος ἤμῖν ἔληξε τὰ παλαίσματα, καὶ λέγω πρὸς τὴν Παλαίστραν, ἅμα ἐπιγελάσας, Ὦ διδάσκαλε, ὁρᾷς μὲν ὅπως εὐχερῶς καὶ εὐηκόως πεπάλαισταί μοι, σκόπει δὲ, μὴ οὐκ ἐν κόσμῳ τὰ παλαίσματα ὑποβάλλῃς, ἄλλα γὰρ ἐξ ἄλλων ἐπιτάττεις. ἡ δὲ ἐπὶ κόρρης πλήξασά με, Ὡς φλύαρον, ἔφη, παρέλαβον τὸν μαθητήν· σκόπει οὖν μὴ πληγὰς ἔτι πλείω λάβῃς, ἄλλα καὶ οὐ τὰ ἐπιτατόμενα παλαίων. καὶ ταῦτ' εἰποῦσα, ἐπανίσταται, καὶ θεραπεύσασά ἑαυτὴν, Νῦν, ἔφη, δείξεις, εἴπερ νέος εἶ, καὶ εὔτονος παλαιστὴς, καὶ εἰ ἐπίστασαι παλαίειν, καὶ ποιεῖν τὰ ἀπὸ γονατίου. καὶ πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ λέχους ἐς γόνυ, ἄγε δὴ σὺ ὁ παλαιστὴς, ἔχεις τὰ μέσα, ὥστε τινάξας ὀξεῖαν, ἐπίπρωσον, καὶ βάθυνον, ψιλὸν ὁρᾷς αὐτοῦ παρακείμενον, τούτῳ χρῆσαι, πρῶτον δὲ κατὰ λόγον, ὡς ἅμμα σφίγγε, εἶτα

ἀνακλάσας ἔμβαλλε, καὶ σύνεχε, καὶ μὴ δίδου διάστημα. ἐὰν δὲ χαλᾶται, θᾶττον ἑπάρας ἀνώτερον μετάθες, καὶ κρούσας κρύψον, καὶ σκέπει ὅπως μὴ ἀνασπάσῃς θᾶττον, ἢ κελευσθεὶς, ἀλλὰ δὴ κυρτώσας πολὺ αὐτόν, ὕφελε, καὶ ὑποβαλὼν κάτω αὖθις τὴν παρεμβολὴν, σύνεχε, καὶ κίνου, εἶτα ἄφες αὐτόν, πέπτωκε γὰρ, καὶ λέλυται, καὶ ὕδωρ ὅλος ἔστι σοι ὁ ἀνταγωνιστής. ἐγὼ δὲ, ἤδη μέγα ἀναγελῶν, Ἔθελω, ἔφην, καὶ αὐτὸς, ὦ διδάσκαλε, παλαίσματα ὀλίγ' ἄττα ἐπιτάξαι, σὺ δὲ ὑπάκουσον ἐπαναστᾶσα, καὶ κάθησον, εἶτα δοῦσα κατὰ χειρὸς, πάραψαι τὰ λοιπὸν, καὶ καταμάττου, καί με, πρὸς τοῦ Ἡρακλέους, περιλαβοῦσα ἤδη κοίμισον. 11. Ἐν τοιαύταις ἡδοναῖς καὶ παιδιαῖς παλαισμάτων, ἀγωνιζόμενοι νυκτερινοὺς ἀγῶνας ἐστεφανούμεθα, καὶ ἦν πολλὴ μὲν ἐν τούτῳ τρυφή· ὥστε τῆς εἰς τὴν Λάρισσαν ὁδοῦ παντάπασιν ἐπιλελήσμην. καί ποτε ἐπὶ νοῦν μοι ἦλθεν τὸ μαθεῖν ὧν ἕνεκα ἤθλουν, καὶ φημὶ πρὸς αὐτὴν, Ὦ φιλτάτη, δεῖξόν μοι μαγγανεύσασαν, ἢ μεταμορφουμένην τὴν δέσποιναν· πάλαι γὰρ τῆς παραδύξου ταύτης θέας ἐπιθυμῶ, μᾶλλον εἴ τι σὺ οἶδας, αὐτὴ μαγγάνευσον, ὥστε φανῆναί μοι ἄλλην ἐξ ἄλλης ὄψιν. οἶμαι δὲ καὶ σὲ οὐκ ἀπείρως τῆσδε τῆς τέχνης ἔχειν· τοῦτο δὲ οὐ παρ' ἑτέρου μαθὼν, ἀλλὰ παρὰ τῆς ἐμαυτοῦ ψυχῆς λαβὼν, οἶδα. ἐπεί με τὸν πάλαι ἀδαμάντινον, ὡς ἔλεγον αἱ γυναῖκες, ἐς μηδεμίαν γυναῖκα τὰ ὄμματα ταῦτα ἐρωτικῶς ποτε ἐκτείναντα, συλλαβοῦσα τῇ τέχνῃ ταύτῃ, αἰχμάλωτον ἔχεις, ἐρωτικῷ πολέμῳ

ψυχαγωγοῦσα. ἡ δὲ Παλαιστρα, Παῦσαι, φησὶ προσπαίζων. τίς γὰρ ᾠδὴ δύναται μαγεῦσαι τὸν ἔρωτα, ὄντα τῆς τέχνης κύριον; ἐγὼ δέ, ὦ φίλτατε, τούτων μὲν οἶδα οὐδὲν, μὰ τὴν κεφαλὴν τὴν σὴν, καὶ τήνδε τὴν μακαρίαν εὐνὴν, οὐδὲ γὰρ γράμματα ἔμαθον, καὶ ἡ δέσποινα βάσκανος οὖσα τυγχάνει εἰς τὴν αὐτῆς τέχνην· εἰ δέ μοι καιρὸς ἐπιτρέψει, πειράσομαι παρασχεῖν σοι ἰδεῖν μεταμορφουμένην τὴν κεκτημένην. καὶ τότε μὲν ἐπὶ τούτοις ἐκοιμήθημεν. 12. Ἡμέραις δὲ ὕστερον οὐ πολλαῖς, ἀγγέλλει πρός με ἡ Παλαίστρα, ὡς ἡ δέσποινα αὐτῆς μέλλει ὄρνις γενομένη πέτεσθαι πρὸς τὸν ἐρώμενον. κἀγὼ, Νῦν, ἔφην, ὁ καιρὸς, ὦ Παλαίστρα, τῆς εἰς ἐμὲ χάριτος, ᾗ νῦν ἔχεις τὸν σαυτῆς ἱκέτην ἀναπαῦσαι πολυχρονίου ἐπιθυμίας. Θάῤῥει, ἔφη· κἀπειδὴ ἑσπέρα ἦν, ἄγει με λαβοῦσα πρὸς τὴν θύραν τοῦ δωματίου, ἔνθα ἐκεῖνοι ἐκάθευδον· καὶ κελεύει με προσάγειν ὀπῇ τινι τῆς θύρας λεπτῇ, καὶ ἀποσκοπεῖν τὰ γιγνόμενα ἔνδον. ὁρῶ οὖν τὴν μὲν γυναῖκα ἀποδυομένην, εἶτα γυμνὴ τῷ λύχνῳ προσελθοῦσα, καὶ χόνδρους δύο λαβοῦσα, τὸν μὲν λιβανωτὸν τῷ πυρὶ τοῦ λύχνου ἐπέθηκε, καὶ στᾶσα πολλὰ τοῦ λύχνου κατελάλησεν· εἶτα κιβώτιον ἁδρὸν ἀνοίξασα, πάνυ πολλὰς ἔχον πυξίδας ἐν αὐτῷ, ἔνθεν ἀναιρεῖται καὶ προφέρει μίαν· ἡ δὲ εἶχεν ἐμβεβλημένον, ὅ, τι μὲν οὐκ οἶδα, τῆς δὲ ὄψεως αὐτῆς ἕνεκα ἔλαιον αὐτὸ ἐδόκουν εἶναι. ἐκ τούτου λαβοῦσα χρίεται ὅλη, ἀπὸ τῶν ὀνύχων ἀρξαμένη τῶν κάτω, καὶ ἄφνω πτερὰ ἐκφύεται αὐτῇ, καὶ ἡ

ρὼν κεφαλὴν καὶ χροιὴν ἐγένετο, καὶ πάλιν δὲ ὅσα ὀρνέων πτήματα καὶ σύμβολα πάντα εἶχε· καὶ ἦν ἄλλο οὐδὲν ἢ χόρακος συμπέρισσος. ὅπως δὲ εἶδεν ἑαυτὴν ἐπτερωμένην, πρόσωπα δεινὰ, καὶ οἷον ἐκπλαγεῖσα ὠλόλυζε πενθοῦσα ἔξω διὰ τῆς θυρίδος. 13. Ἐγὼ δὲ ὄναφ ἐπεῖνα σύμενος ὄρθρου, τοῖς δακτύλοις τῶν ἐμαυτοῦ βλεφάρων ἥπτομην, οὐ πιστεύων τοῖς ἐμαυτοῦ ὀφθαλμοῖς, οὔθ' ἃ βλέπουσιν, οὔθ' ὅτι ἐγρηγόρασιν. ὡς δὲ μόλις καὶ βραδέως ἐπεισθην ὅτι μὴ καθεύδω, ἐδεόμην τότε τῆς Παλαιστίρας πτερόεσσαν πέμψαι, καὶ χρίσασαν ἐξ ἐκείνου τοῦ φαρμάκου ἔασαι πέτεσθαι μοι ἐβουλόμην γὰρ πεῖραν μαθεῖν, εἰ μεταμορφωθεὶς ἐκ τοῦ ὄνου, εἶτα καὶ τὴν φυχὴν ὄρνις ἔσομαι. ἡ δὲ τὸ δωμάτιον ὑπανοίξασα, καμίζει τὴν πυξίδα· ἐγὼ δὲ ὀπεύδων ἤδη, ἀποδύσας, χρίω ὅλον ἐμαυτὸν· καὶ ὄρνις μὲν οὐ γίγνομαι ὁ δυστυχής· ἀλλά μου οὐρὰ ὄπισθεν ἐξῆλθε, καὶ αἱ δάκτυλοι πόδες ἔφυοντο, οὐκ οἶδ' ὅπου, ὄνυχας δὲ τοὺς πάντα τέσσαρας εἶχον· καὶ τούτους οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὁπλάς, καὶ μοι αἱ χεῖρες, καὶ οἱ πόδες, πήνους πόδες ἐγένοντο, καὶ τὰ ὦτα δὲ μακρά· καὶ τὸ πρόσωπον μέγα. ἐπεὶ δὲ κύκλῳ περιεσκόπουν, ἑαυτὸν εἶδον ὄνον, φυγὴν δὲ ἀνθρώπου ἐς τὸ μέμψασθαι τὴν Παλαίστραν, οὐκέτι εἶχον. τὸ δὲ χεῖλος ἐκτείνας κάτω, καὶ αὐτῷ δὴ τῷ σχήματι ἐς ὄνος ὑποβλέπων, ἠπόρουν αὐτὴν, ὅση δύναμις, ὄνος ἀντὶ ὄρνιθος γενόμενος. 14. Ἡ δὲ ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ τυψαμένη τὸ πρόσωπον, Τάλαινα, εἶπεν, ἐγὼ, μέγα σῖγασόμαι κακόν· σπεύ-

σασα γὰρ ἥμαρτον ἐν τῇ ὁμοιότητι τῶν πυξίδων, καὶ ἄλλην ἔλαβον οὐχὶ τὴν τὰ πτερὰ φύουσαν. ἀλλὰ θάῤῥει μοι, ὦ φίλτατε· ῥᾴων γὰρ ἡ τούτου θεραπεία. ῥόδα γὰρ μόνον εἰ φάγοις, ἀποδύσῃ μὲν αὐτίκα τὸ κτῆνος, τὸν δὲ ἐραστήν μοι τὸν ἐμὸν αὖθις ἀποδώσεις· ἀλλά μοι, φίλτατε, τὴν μίαν νύκτα ταύτην ὑπόμεινον ἐν τῷ ὄνῳ· ἕῳθρον δὲ δραμοῦσα οἴσω σοι ῥόδα, καὶ φαγὼν ἰαθήσῃ. ταῦτα εἶπε καταψήσασά μοι τὰ ὦτα, καὶ τὸ λοιπὸν δέρμα. 15. Ἐγὼ δὲ τὰ μὲν ἄλλα ὄνος ἦμην, τὰς δὲ φρένας καὶ τὸν νοῦν ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ Λούκιος, δίχα τῆς φωνῆς. πολλὰ οὖν κατ' ἐμαυτὸν μεμψάμενος τὴν Παλαίστραν ἐπὶ τῇ ἁμαρτίᾳ, δακὼν τὸ χεῖλος, ἀπῄειν, ἔνθα ἠπιστάμην ἑστῶτα τὸν ἐμαυτοῦ ἵππον, καὶ ἄλλον ἀληθινὸν ὄνον τὸν Ἱππάρχου. οἱ δὲ αἰσθάμενοί με εἴσω παριόντα, δείσαντες μὴ τοῦ χόρτου αὐτοῖς κοινωνὸς ἐπεισέρχομαι, τὰ ὦτα κατακλίναντες, ἕτοιμοι ἦσαν τοῖς ποσὶν ἀμύνειν τῇ γαστρί· κἀγὼ συνεὶς, ποῤῥωτέρω ποι τῆς φάτνης ὑπαχωρήσας, ἑστὼς ἐγέλων, ὃ δέ μοι γέλως ὀγκηθμὸς ἦν. ταῦτα γὰρ ἐνενόουν πρὸς ἐμαυτόν· ὦ τῆς ἀκαίρου ταύτης περιεργίας. τί δὲ εἰ λύκος παρεισέλθοι, ἢ ἄλλο τι θηρίον; κινδυνεύεταί μοι, μηδὲν κακὸν πεποιηκότι, διαφθαρῆναι. ταῦτα ἐνενοῶν ἠγνόουν ὁ δυστυχὴς τὸ μέλλον κακόν. 16. Ἐπεὶ γὰρ ἦν ἤδη νὺξ βαθεῖα, καὶ σιωπὴ πολλὴ, καὶ ὕπνος ὁ γλυκὺς, ψοφεῖ μὲν ἔξωθεν ὁ τοῖχος, ὡς διορυττόμενος, καὶ διωρύττετό γε, καὶ ὀπὴ ἤδη ἐγεγόνει, ἄνθρωπον δέξασθαι δυναμένη, καὶ εὐθὺς ἄνθρω

πος ταὐτῃ παρῄει, καὶ ἄλλος ὁμοίως, καὶ πολλοὶ ἔνδον ἦσαν, καὶ πάντες εἶχον ξίφη. εἶτα καταδήσαντες ἔνδον ἐν τοῖς δωματίοις τὸν Ἵππαρχον, καὶ τὴν Παλαίστραν, καὶ τὸν ἐμὸν οἰκέτην, ἅδεως ἤδη τὴν οἰκίαν ἐκένουν, τά τε χρήματα, καὶ τὰ ἱμάτια, καὶ τὰ σκεύη κομίζοντες ἔξω. ὡς δὲ οὐδὲν ἄλλο κατελείπετο, λαβόντες με καὶ τὸν ἄλλον ὄνον, καὶ τὸν ἵππον, ἐπέσαξαν· ἔπειτα ὅσα ἐβάστασαν, ἐπικατέδησαν ἡμῖν· καὶ οὕτω μέγα ἄχθος φέροντας ἡμᾶς, ξύλοις παίοντες ἤλαυνον, ὡς εἰς τὸ ὄρος ἀτρίπτῳ ὁδῷ φεύγειν πειρώμενοι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα κτήνη, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ὅ, τι ἔπασχεν, ἐγὼ δὲ ἀνυπόδετος ἀσυνήθης ἀπιὼν, πέτραις ὀξείαις ἐπιβαίνων, τοσαῦτα σκεύη φέρων, ἀπωλλύμην. καὶ πολλάκις προσέπταιον, καὶ οὐκ ἦν ἔξον καταπεσεῖν, καὶ εὐθὺς ἄλλος ὄπισθε κατὰ τῶν μηρῶν ἔπαιεν ἀεὶ ξύλῳ. ἐπεὶ δὲ πολλάκις, ὦ Καῖσαρ, ἀναβοῆσαι ἐπεθύμουν, οὐδὲν ἄλλο, ἢ ὠγκώμην, καὶ τὸ μὲν Ω μέγιστον καὶ μεγαλοφωνότατον ἐβόων, τὸ δὲ ΚΑΙΣΑΡ οὐκ ἐπηκολούθει. ἀλλὰ μὴν καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο ἐτυπτόμην, ὡς προδιδοὺς αὐτοὺς τῷ ὀγκηθμῷ. μαθὼν οὖν ὅτι ἄλλο ἐβόων, ἔγνων σιγῇ προϊέναι, καὶ κερδαίνειν τὸ μὴ παίεσθαι. 17. Ἐπὶ τούτῳ ἡμέρα τε ἦν ἤδη, καὶ ἡμεῖς ὄρη πολλὰ ἀνεβεβήκειμεν, καὶ στόματα δὲ ἡμῶν δεσμῷ ἐπείχετο, ὡς μὴ περιβοσκόμενοι τὴν ὁδὸν ἐς τὸ ἄριστον ἀναλίσκοιμεν, ὥστε ἐς τὴν τότε καὶ ἔμεινα ὄνος. ἐπεὶ δὲ ἦν αὐτὸ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας, καταλύομεν εἴς τινα ἔπαυλιν συνήθων ἐκείνοις ἀνθρώπων, ὅσον ἦν ἐκ

τῶν γιγνομένων σκοπεῖν. καὶ γὰρ φιλήμασιν ἠσπάζοντο ἀλλήλους καὶ καταλύειν ἐκέλευον αὐτοὺς οἱ ἐν τῇ ἐπαύλει, καὶ παρέθηκαν ἄριστον, καὶ τοῖς κτήνεσιν ἡμῖν παρέβαλον κριθίδια. καὶ οἱ μὲν ἠρίστων, ἐγὼ δὲ ἐπείνων μὲν κακῶς· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐ πώποτε κριθὰς ὠμὰς ἠριστήκειν, ἐσκοπούμην ὅ, τι καὶ καταφάγοιμι· ὁρῶ δὲ κῆπον αὐτοῦ ὀπίσω τῆς αὐλῆς, καὶ εἶχε λάχανα πολλὰ καὶ καλὰ, καὶ ῥόδα ὑπὲρ αὐτῶν ἐφαίνετο· κἀγὼ λαθὼν πάντας τοὺς ἔνδον, ἀσχολουμένους περὶ τὸ ἄριστον, ἔρχομαι ἐπὶ τὸν κῆπον, τοῦτο μὲν ὠμῶν λαχάνων ἐμπλησθησόμενος, τοῦτο δὲ τῶν ῥόδων ἕνεκα. ἐλογιζόμην γὰρ ὅτι δῆθεν φαγὼν τῶν ἀνθέων πάλιν ἄνθρωπος ἔσομαι. εἶτα ἐμβὰς εἰς τὸν κῆπον, θριδάκων μὲν καὶ ῥαφανίδων καὶ σελίνων, ὅσα ὠμὰ ἐσθίει ἄνθρωπος, ἐνεπλήσθην, τὰ δὲ ῥόδα ἐκεῖνα οὐκ ἦν ῥόδα ἀληθινά· τάδ' ἦν ἐκ τῆς ἀγρίας δάφνης φυόμενα [ῥόδα ἐκεῖνα, δάφνην αὐτὴν καλοῦσιν ἄνθρωποι,] κακὸν ἄριστον ὄνῳ τοῦτο παντὶ, καὶ ἵππῳ. φασὶ γὰρ τὸν φαγόντα ἀποθνήσκειν αὐτίκα. 18. Ἐν τούτῳ ὁ κηπουρὸς αἰσθόμενος, καὶ ξύλον ἁρπάσας, εἰσελθὼν εἰς τὸν κῆπον, καὶ τὸν πολέμιον ἰδὼν, καὶ τῶν λαχάνων τὸν ὄλεθρον, ὥσπερ τις δυνάστης μισοπόνηρος, κλέπτην λαβὼν, οὕτω με συνέκοψε τῷ ξύλῳ, μήτε πλευρῶν φεισάμενος, μήτε μηρῶν, καὶ μὴν καὶ τὰ ὦτά μου κατέκλασε, καὶ τὸ πρόσωπον συνέτριψεν· ἐγὼ δὲ οὐκέτ' ἀνεχόμενος, ἀπολακτίσας ἀμφοτέροις, καὶ καταβαλὼν ὕπτιον ἐπὶ τῶν λαχάνων. ἔφευγον ἄνω ἐς τὸ ὄρος. ὁ δὲ ἐπειδὴ εἶδε

θρόμῳ ἐπιόντα, ἀνέκραγε λῦσαι τοὺς κύνας ἐπ' ἐμέ· οἱ δὲ κύνες πολλοί τε ἦσαν καὶ μεγάλοι, καὶ ἔρκτοις μάχεσθαι ἱκανοί· ἔγνων ὅτι δὴ διασπάσονταί με οὗτοι λαβόντες· καὶ ὀλίγον ἐκπεριελθών, ἵκανα τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου, παλινδρομῆσαι μᾶλλον, ἢ καπὰς θρασύνεσθαι. ὑπέσω οὖν ἐκεῖθεν, καὶ εἶχόμην αὖθις εἰς τὴν ἔπαυλιν. οἱ δὲ τοὺς μὲν κύνας θρόμῳ ἐπιφερομένους ἐθέσποντο, καὶ κατέδησαν. ἡμᾶς δὲ παίοντες οὐ πρότερον ἔφηκαν, πρὶν ἢ ὑπὸ τῆς ὀδύνης πάντα καὶ λίχνα κάτωθεν ἐξεμέσαι. 19. Καὶ μὴν ὅτε ὀδοιπορῶν ὥρα ἦν, τὰ βαφύτατα τῶν ἱματίων καὶ τὰ πίλινα ἐμοὶ ἐπέθηκαν· κἀπεῖθεν τότε οὕτως ἐξελαύνομεν. ἐπεὶ δὲ ἀπηγόρευον ἤδη, παύομαί τε καὶ τῷ φορτίῳ ἀχθόμενος, καὶ τὰς ὁπλὰς ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐκτετριμμένος, ἔγνων αὐτοῦ καταπαυσεῖν, καὶ μηδ' ὧν ἐποσφάττουσί με παῖς πληγαῖς, ἀναστῆναί ποτε, τοῦτο ἐλπίσας μέγα μοι ὄφελος ἔσεσθαι ἐκ τοῦ βουλεύματος· ᾠήθην γὰρ ὅτι πάντας ἡττάμενοι τὰ μὲν ἐμὰ σκεύη διανεμοῦσι τῷ τε ἵππῳ, καὶ τῷ ἡμιόνῳ, ἐμὲ δὲ αὐτοῦ θάψουσι κἀκεῖθεν κἀκεῖνος· ἄλλοι τις δαίμων βάσκανος, συντὶς τῶν ἐμῶν βουλευμάτων, ἐς τοὐναντίον περιήγαγεν. ὁ γὰρ ἕτερος ὄνος ἴσος ἐμοὶ τὰ αὐτὰ φορτίσας πίπτει ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ξύλῳ παίοντες ἀνασπᾶσαι τὸν ἄθλιον ἐκέλευον. ὡς δὲ οὐδὲν ὑπήκουε ταῖς πληγαῖς, λαβόντες αὐτόν, οἱ μὲν τῶν ὤτων, οἱ δὲ τῆς οὐρᾶς, ἐνεγείρειν ἐπειρῶντο. ὡς δ' οὐδὲν ἤνυσαν, ἔκειτο δὲ ὥσπερ λίθος ἐν τῇ ὁδῷ ἀπηγορευκώς, λογισάμενοι ἐν ἀλλήλοις ὅτι δὴ μάτην πονοῦσι, καὶ

τὸν χρόνον τῆς φυγῆς ἀναλίσκουσιν, ὄνῳ νεκρῷ παρεδρεύοντες, τὰ μὲν σκεύη πάντα, ὅσα ἐκόμιζεν ἐκεῖνος, διανέμουσιν ἐμοί τε, καὶ τῷ ἵππῳ· τὸν δὲ ἄθλιον κοινωνὸν καὶ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τῆς ἀχθοφορίας, λαβόντες, τῷ ξίφει ὑποτέμνουσιν ἐκ τῶν σκελῶν, καὶ σπαίροντα ἔτι ὠθοῦσιν ἐς τὸν κρημνόν. ὃ δὲ ἅπτεται κάτω, τὸν θάνατον ὀρχούμενος. 20. Ἐγὼ δὲ ὁρῶν ἐν τῷ συνοδοιπόρῳ τῶν ἐμῶν βουλευμάτων τὸ τέλος, ἔγνων φέρειν εὐγενῶς τὰ ἐν ποσὶ, καὶ προθύμως περιπατεῖν, ἐλπίδας ἔχων πάντως ποτὲ ἐμπεσεῖσθαι εἰς τὰ ῥόδα, κἀκ τούτων εἰς ἐμαυτὸν ἀνασωθήσεσθαι· καὶ τῶν λῃστῶν δὲ ἤκουον, ὡς οὐκ ἂν εἴη ἔτι πολὺ τῆς ὁδοῦ, καὶ ὅτι καταλύσουσι, λοιπὸν, ἔνθα καταμένουσιν, ὥστε πάντα ταῦτα δρόμῳ ἐκομίζομεν, καὶ πρὸ τῆς ἑσπέρας ἤλθομεν εἰς τὰ οἰκεῖα. γραῦς δὲ γυνὴ ἔνδον καθῆστο, καὶ πῦρ πολὺ ἐκαίετο. οἱ δὲ πάντα ἐκεῖνα, ἅπερ ἐτυγχάνομεν ἡμεῖς κομίζοντες, εἴσω κατέθηκαν. εἶτα ἤροντο τὴν γραῦν διὰ τί οὕτω καθέζῃ, καὶ οὐ παρασκευάζεις ἄριστον; Ἀλλὰ πάντα, εἶπεν ἡ γραῦς, εὐτρεπῆ ὑμῖν, ἄρτοι πολλοὶ, οἴνου παλαιοῦ πίθοι, καὶ τὰ κρέα δὴ ὑμῖν τὰ ἄγρια σκευάσασα ἔχω. οἱ δὲ τὴν γραῦν ἐπαινέσαντες, ἀποδυσάμενοι ἠλείφοντο πρὸς τὸ πῦρ, καὶ λέβητος ἔνδον ὕδωρ θέρμον ἔχοντος, ἀρυσάμενοι ἔνθεν, καὶ καταχεάμενοι, αὐτοσχεδίῳ τῷ λουτρῷ ἐχρήσαντο. 21. Εἶτα ὀλίγον ὕστερον ἦκον νεανίσκοι πολλοὶ κομίζοντες σκεύη πλεῖστα ὅσα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, καὶ ἱμάτια, καὶ κόσμον γυναικεῖον καὶ ἀνδρεῖον πολύν. ἐκοινώνουν δὲ οὗτοι ἀλλήλοις· καὶ

ἐπειδὴ ταῦτα ἔνδον κατέθεντο, ὁμοίως ἐλούσαντο καὶ οὗτοι. λοιπὸν μετὰ τοῦτο ἦν ἄριστον δαψιλές, καὶ λόγος πολὺς ἐν τῷ συμποσίῳ τῶν ἀνδροφόνων· ἡ δὲ γραῦς ἐμοὶ καὶ τῷ ἵππῳ κριθὰς παρέθηκεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν σπουδῇ τὰς κριθὰς κατέπινε, δεδιὼς, οἶα εἰκὸς, ἐμὲ τὸν συνάριστον. ἐγὼ δὲ ἐπειδὴν ἴδοιμι τὴν γραῦν ἐξιοῦσαν, τῶν ἔνδον ἄρτων ἤσθιον· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ καταλιπόντες τὴν γραῦν, καὶ νεανίσκον ἕνα, οἱ λοιποὶ πάντες ἐπὶ ἔργον ἀπῄεσαν. ἐγὼ δὲ ἔστενον ἐμαυτὸν καὶ τὴν ἀκριβῆ φρουράν. τῇ μὲν γὰρ γραυὶ καταφρονῆσαι ἦν μοι, καὶ φυγεῖν ἐκ τῶν ἐκείνης ὀμμάτων δυνατόν. ὁ δὲ νεανίσκος μέγας τε ἦν, καὶ φοβερὸν ἔβλεπε· καὶ τὸ ξίφος ἀεὶ ἐφερε, καὶ τὴν θύραν ἀεὶ ἐπῆγε. 22. Τρισὶ δὲ ὕστερον ἡμέραις, μεσούσης σχεδὸν τῆς νυκτὸς, ἀναστρέφουσιν οἱ λῃσταὶ, χρυσίον μὲν, οὐδὲ ἀργύριον, οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν κομίζοντες, μόνην δὲ παρθένον ὡραίαν, σφόδρα καλὴν, κλαίουσαν, καὶ κατεσπαραγμένην τὴν ἐσθῆτα, καὶ τὴν κόμην· καὶ καταθέμενοι αὐτὴν ἔνδον ἐπὶ τῶν στιβάδων, θαρρεῖν ἐκέλευον, καὶ τὴν γραῦν ἐκέλευον ἔνδον μένειν, καὶ τὴν παῖδα ἐν φρουρᾷ ἔχειν. ἡ δὲ παῖς, οὔτε ἐμφαγεῖν τι ἤθελεν, οὔτε πιεῖν, ἀλλὰ πάντα ἔκλαε· καὶ τὴν κόμην τὴν αὑτῆς ἐσπάραττεν· ὥστε καὶ αὐτὸς πλησίον ἐστὼς παρὰ τῇ φάτνῃ, συνέκλαιον ἐκείνῃ τῇ καλῇ παρθένῳ. ἐν δὲ τούτῳ οἱ λῃσταὶ ἔξω ἐν τῷ προδύμῳ ἐδείπνουν. πρὸς ἡμέραν δὲ τῶν σκοπῶν τις, τῶν τὰς ὁδοὺς φρουρεῖν εἰληχότων, ἔρχεται ἀπαγγέλλων, ὅτι ξένος ταύτῃ παριέναι μέλλοι, καὶ πολὺν πλοῦτον κομίζοι· οἱ δὲ

οὕτως ὡς εἶχον ἀναστάντες, καὶ ὁπλισάμενοι, κἀμὲ καὶ τὸν ἵππον ἐπισάξαντες, ἤλαυνον. ἐγὼ δὲ ὁ δυστυχὴς, ἐπιστάμενος ἐπὶ μάχην καὶ πόλεμον ἐξελαύνεσθαι, ὀκνηρῶς προῄειν, ἔνθεν ἐπαιόμην τῷ ξύλῳ, ἐπειγομένων αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ ἤκομεν ἐς τὴν ὁδὸν, ἔνθα ὁ ξένος παρελώσειν ἔμελλε, συμπεσόντες οἱ λῃσταὶ τοῖς ὀχήμασιν αὐτόν τε καὶ τοὺς ἐκείνου θεράποντας ἀπέκτειναν. καὶ ὅσα ἦν τιμιώτατα ἐξελόντες, τῷ ἵππῳ κἀμοὶ ἐπέθηκαν· τὰ δὲ ἕτερα τῶν σκευῶν αὐτοῦ ἐν τῇ ὕλῃ ἔκρυψαν. ἔπειτα ἤλαυνον ἡμᾶς οὕτως ὀπίσω, κἀγὼ ἐπειγόμενος, καὶ τῷ ξύλῳ τυπτόμενος, κρούω τὴν ὁπλὴν παρὰ πέτραν ὀξεῖαν, καί μοι ἀπὸ τῆς πληγῆς γίγνεται τραῦμα ἀλγεινόν· καὶ χωλεύων ἔνθεν τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοῦ ἐβάδιζον. οἱ δὲ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον, τί γὰρ ἡμῖν δοκεῖ τρέφειν τὸν ὄνον τοῦτον, πάντα καταπίπτοντα; ῥίψωμεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ οἰωνὸν οὐκ ἀγαθόν· ναί φασι, ῥίψωμεν αὐτὸν, καθαρισμὸν τοῦ στρατοῦ ἐσόμενον. καὶ οἱ μὲν συνετάττοντο ἐπ' ἐμέ. ἐγὼ δὲ ἀκούων ταῦτα, τῷ τραύματι λοιπὸν ὡς ἀλλοτρίῳ ἐπέβαινον, ὁ δὲ τοῦ θανάτου μεφόβος ἀναίσθητον τῆς ὀδύνης ἔθηκεν.

23. Ἐπεὶ δὲ ἤλθομεν εἴσω, ἔνθα κατελύομεν, τὰ μὲν σκεύη τῶν ἡμετέρων ὤμων ἀφελόντες, εὖ κατέθηκαν· αὐτοὶ δὲ ἀναπεσόντες ἐδείπνουν. καὶ ἐπειδὴ νὺξ ἦν, ἀπῆεσαν, ὡς τὰ λοιπὰ τῶν σκευῶν ἀνασῶσαι· τὸν δὲ ἄθλιον τοῦτον ὄνον, ἔφη τις αὐτῶν, τί ἐπάγομεν ἄχρηστον ἐκ τῆς ὁπλῆς; τῶν δὲ σκευῶν ἃ μὲν ἡμεῖς οἴσομεν, ἃ δὲ καὶ ὁ ἵππος· καὶ ἀπῆεσαν, τὸν ἵππον ἄγοντες. νὺξ δὲ ἦν λαμπροτάτη ἐκ τῆς σελήνης. κἀγὼ

τότε πρὸς ἐμαυτὸν εἶπον, Ἄθλιε, τί μένεις ἔτι ἐνταῦθα; γύπες σε καὶ γυπῶν τέκνα δειπνήσουσιν. οὐκ ἀκούεις οἷα περὶ σοῦ ἐβουλεύσαντο; θέλεις τῷ κρημνῷ περιπεσεῖν; νὺξ μὲν αὕτη, καὶ σελήνη πολλή. οἱ δὲ οἴχονται ἀπιόντες. φυγῇ σῶζε σαυτὸν ἀπὸ δεσποτῶν ἀνδροφόνων. ταῦτα πρὸς ἐμαυτὸν ἐννοούμενος, ὁρῶ ὅτι οὐδὲ προσεδεδέμην οὐδενὶ, ἀλλά με ὁ σύρων ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱμὰς παρεκρέματο, τοῦτό με καὶ παρώξυνεν ὡς μάλιστα ἐς τὴν φυγήν· καὶ δρόμῳ ἐξιὼν, ἀπῄειν· ἡ δὲ γραῦς, ἐπειδὴ εἶδεν ἀποδιδράσκειν ἕτοιμον, λαμβάνεταί με ἐκ τῆς οὐρᾶς, καὶ εἶχετο. ἐγὼ δὲ ἄξιον κρημνοῦ καὶ θανάτων ἄλλων εἰπὼν εἶναι τὸ ὑπὸ γραίας ἁλῶναι, ἔσυρον αὐτήν· ἡ δὲ μάλ' ἀνέκραγεν ἔνδοθεν τὴν παρθένον τὴν αἰχμάλωτον· ἣ καὶ προσελθοῦσα, καὶ ἰδοῦσα γραῦν, δίκην κέρκου ἐξ ὄνου ἠμμένην, τολμᾷ τόλμημα γενναῖον, καὶ ἄξιον ἀπονενοημένου νεανίσκου· ἀναπηδᾷ γὰρ εἰς ἐμέ· καὶ ἐπικαθίσασά μοι, ἤλαυνε· κἀγὼ τῷ τε ἔρωτι τῆς φυγῆς, καὶ τῇ τῆς κόρης σπουδῇ ἔφυγον ἵππου δρόμῳ· ἡ δὲ γραῦς ὀπίσω ἀπελέλειπτο. ἡ δὲ παρθένος τοῖς θεοῖς ηὔχετο, σῶσαι αὐτὴν τῇ φυγῇ· πρὸς δὲ ἐμὲ, Ἴθι με, ἔφη, κομίσῃς πρὸς τὸν πατέρα, ὦ καλὲ σὺ, ἐλεύθερον μέν σε παντὸς ἔργου ἀφήσω, κριθῶν δὲ μέδιμνος ἔσται σοι ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας τὸ ἄριστον. ἐγὼ δὲ καὶ τοὺς φονεῖς τοὺς ἐμαυτοῦ φευξόμενος, καὶ πολλὴν ἐπικουρίαν καὶ θεραπείαν ἐκ τῆς ἀνασωθείσης ἐμοὶ κόρης ἐλπίζων, ἔθεον τοῦ τραύματος ἀμελήσας. 24. Ἐπεὶ δὲ ἤκαμεν ἔνθα ἐσχίζετο διπλῆ ὁδὸς, καὶ πολέμιοι ἡμᾶς

καταλαμβάνουσιν ἀναστρέφοντες, καὶ πόρρωθεν εὐθὺς πρὸς τὴν σελήνην ἔγνωσαν τοὺς δυστυχεῖς αἰχμαλώτους, καὶ προσδραμόντες λαμβάνονταί μου, καὶ λέγουσιν, Ὦ καλὴ κἀγαθὴ σὺ παρθένε, ποῖ βαδίζεις ἀωρία ταλαίπωρε; οὐδὲ τὰ δαιμόνια δέδοικας; ἀλλὰ δεῦρο ἴθι πρὸς ἡμᾶς, ἡμεῖς σε τοῖς οἰκείοις ἀποδώσομεν, Σαρδώνιον γελῶντες ἔλεγον· κἀμὲ ἀποστρέψαντες, εἶλκον ὀπίσω· κἀγὼ περὶ τοῦ ποδὸς καὶ τοῦ τραύματος ἀναμνησθεὶς, ἐχώλευον· οἱ δὲ, Νῦν, ἔφασαν, χωλὸς, ὅτε ἀποδιδράσκων ἑάλωκας; ἀλλ' ὅτε φεύγειν ἐδόκει σοι, ὑγιαίνων, ἵππου ὠκύτερος, καὶ πτηνὸς ἦσθα. τοῖς δὲ λόγοις τούτοις τὸ ξύλον εἵπετο, καὶ ἤδη ἕλκος τῷ μηρῷ εἶχον νουθετούμενος. ἐπεὶ δὲ εἴσω πάλιν ἀνεστρέψαμεν, τὴν μὲν γραῦν εὕρομεν ἐκ τῆς πέτρας κρεμαμένην ἐν καλωδίῳ. δείσασα γὰρ, οἷον εἰκὸς, τοὺς δεσπότας ἐπὶ τῇ τῆς παρθένου φυγῇ, κρεμᾷ ἑαυτὴν, σφίγξασα ἐκ τοῦ τραχήλου· οἱ δὲ τὴν γραῦν θαυμάσαντες τῆς εὐγνωμοσύνης, τὴν μὲν ἀπολύσαντες ἐς τὸν κρημνὸν κάτω ἀφῆκαν, ὡς ἦν ἐν τῷ δεσμῷ, τὴν δὲ παρθένον ἔνδον κατέδησαν, εἶτα ἐδείπνουν, καὶ πότος ἦν μακρός. 25. Κἂν τούτῳ ἤδη περὶ τῆς κόρης διελέγοντο πρὸς ἀλλήλους· Τί ποιοῦμεν, ἔφη τις αὐτῶν, τὴν δραπέτιν; τί δὲ, ἄλλος εἶπεν, ἕτερον, ἢ τῇ γραῒ ταύτῃ κάτω ἐπιῤῥίψωμεν αὐτὴν, ἀφελομένην μὲν ἡμῖν χρήματα πολλὰ, ὅσον ἐπ' αὐτῇ, καὶ προδοῦσαν ἡμῶν ὅλον τὸ ἐργαστήριον; εὖ ἴστε γὰρ, ὦ φίλοι, ὅτι αὕτη εἰ τῶν οἴκοι ἐδράξατο, οὐδὲ εἷς ἂν ἡμῶν ζῶν ὑπελείπετο· πάντες γὰρ ἂν ἁλῶμεν, τῶν

ἐχθρῶν ἐκ παρασκευῆς ἡμῖν ἐπιπεσόντων· ὥστε ἀμυνώμεθα μὲν τὴν πολεμίαν· ἀλλὰ μὴ οὕτω ῥᾳδίως ἀποθνῃσκέτω, πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ λίθου· θάνατον δὲ αὐτῇ τὸν ἀλγεινότατον καὶ μακρότατον ἐξεύρωμεν, καὶ ὅστις αὐτὴν χρόνῳ καὶ βασάνῳ φυλάξας ὕστερον ἀπολεῖ. εἶτα ἐζήτουν θάνατον. καί τις εἶπεν, Οἶδα ὅτι ἐπαινέσεσθε τὸ ἀρχιτεκτόνημα. τὸν ὄνον δεῖ ἀπολέσαι, ὀκνηρὸν ὄντα, νῦν δὲ καὶ χωλὸν εἶναι ψευδόμενον, καὶ μὴν καὶ τῆς φυγῆς τῆς παρθένου γενόμενον ὑπηρέτην καὶ διάκονον. τοῦτον οὖν ἔωθεν ἀποσφάξαντες, ἀνατέμωμεν ἐκ τῆς γαστρὸς, καὶ τὰ μὲν ἔγκατα πάντα ἔξω βάλωμεν, τὴν δὲ ἀγαθὴν ταύτην παρθένον τῷ ὄνῳ ἐγκατοικίσωμεν, τὴν μὲν κεφαλὴν ἔξω τοῦ ὄνου πρόχειρον, ὡς ἂν μὴ εὐθὺς ἀποπνιγείη, τὸ δὲ ἄλλο σῶμα πᾶν ἔνδον κρυπτόμενον, ὡς ἂν αὐτὴν κατακειμένην εὖ μάλα συῤῥάψαντες ῥίψωμεν ἔξω ἄμφω ταῦτα τοῖς γυψὶ, καινῶς τοῦτο ἐσκευασμένον ἄριστον. σκοπεῖτε δὲ, ὦ φίλοι, τῆς βασάνου τὸ δεινόν· πρῶτον μὲν τὸ, νεκρῷ ὄνῳ συνοικεῖν, εἶτα τὸ, θέρους ὥρᾳ θερμοτάτῳ ἡλίῳ ἐν πτήνει καθεψεῖσθαι, καὶ λιμῷ ἀεὶ κτείνοντι ἀποθνήσκειν, καὶ μηδ' ἑαυτὴν ἀποπνίξαι ἔχειν. τὰ μὲν γὰρ ἄλλ', ὅσα πείσεται, σηπομένου τοῦ ὄνου τῇ τε ὀδμῇ, καὶ τοῖς σκώληξι πεφυρμένη, ἐῶ λέγειν. τέλος δὲ οἱ γῦπες διὰ τοῦ ὄνου παρεισιόντες εἶσω, καὶ ταύτην, ὡς ἐκεῖνον, ἴσως καὶ ζῶσαν ἔτι διασπάσονται. 26. Πάντες ἀνεβόησαν, ὡς ἐπὶ ἀγαθῷ μεγάλῳ τῷ τερατώδει τούτῳ εὑρήματι. ἐγὼ δὲ ἀνέστενον αὐτόν, ὡς ἂν ἀποσφαγησόμενος, καὶ μηδὲ νεκρὸς εὐτυχὴς

ξὲπεμπον ὀνηλάτην, παιδάριον ἀκάθαρτον. τοῦτό με καινῶς ἑκάστοτε ἀπώλλυε. πρῶτον μὲν ἔπαιέ με καὶ τρέχοντα λίαν, οὐ ξύλῳ ἁπλῷ, ἀλλὰ τῷ ὄζους πυκνοὺς ἔχοντι καὶ ὀξεῖς, καὶ ἀεὶ ἔπαιεν εἰς τὸ αὐτὸ τοῦ μηροῦ, ὥστε ἀνέῳκτό μοι κατ' ἐκεῖνο ὁ μηρὸς τῇ ῥάβδῳ, ὁ δὲ ἀεὶ τὸ τραῦμα ἔπαιεν. εἶτά μοι ἐπετίθει φορτίον, ὅσον χαλεπὸν εἶναι καὶ ἐλέφαντι ἐνεγκεῖν, καὶ ἄνωθεν ἡ κατάβασις ὀξεῖα ἦν. ὁ δὲ καὶ ἐνταῦθα ἔπαιεν. εἰ δέ μοι περιπίπτων ἴδοι τὸ φορτίον, καὶ εἰς τὸ ἕτερον ἐπικλίνον, δέον τῶν ξύλων ἀφαιρεῖν, καὶ τῷ κουφοτέρῳ προσβαλεῖν, καὶ τὸ ἴσον ποιεῖν, τοῦτο μὲν οὐδέποτε εἰργάσατο, λίθους δὲ μεγάλους ἐκ τοῦ ὄρους ἀναιρούμενος, εἰς τὸ κουφότερον καὶ ἄνω νεῦον τοῦ φορτίου προσετίθει· καὶ κατῄειν ἄθλιος τοῖς ξύλοις ὁμοῦ καὶ λίθους ἀχρείους προσεπιφέρων. καὶ ποταμὸς ἦν ἀέναος ἐν τῇ ὁδῷ· ὁ δὲ τῶν ὑποδημάτων φειδόμενος, ὄπισω τῶν ξύλων ἐπ' ἐμοὶ καθίζων, ἐπέρα τὸν ποταμόν. ΘΘ. Εἰ δέ ποτε οἷα κάμνων καὶ ἀχθοφορῶν καταπέσοιμι, τότε δὴ τὸ δεινὸν ἀφόρητον ἦν. οὐ γὰρ ἦν καταβὰς τοῦ χεῖρά μοι ἐπιδοῦναι, καμόντι ἐπεγεῖραι, καὶ τὸ φορτίον ἀφελεῖν, ἄν ποτε καὶ δέοι· ὁ δὲ οὔτε κατῆλθεν, οὔτε χεῖρά μοι ἄν ποτε ἐπέδωκεν, ἀλλ' ἄνωθεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, καὶ τῶν ὤτων ἀρξάμενος, συνεχόπτε με τῷ ξύλῳ, ἕως ἐπεγείρωσί με αἱ πληγαί. καὶ μὴν καὶ ἄλλο κακὸν εἰς ἐμὲ ἀφόρητον ἔπαιζε. συνενεγκὼν ἀκανθῶν ὀξυτάτων φορτίον, καὶ τοῦτο δισμῷ περισφίγξας, ἀπεκρέμα ὄπισθεν ἐκ τῆς οὐρᾶς, αἱ δὲ, οἷον εἰκὸς, ἀπιόντος τὴν ὁδὸν ἀποκρεμάμε-

να προσέπιπτόν μοι, καὶ πάντα μοι τὰ ὄπίσθε νύττουσαι ἐτίτρωσκον· καὶ ἦν μοι τὸ ἀμύνειν ἀδύνατον, τῶν τιτρωσκόντων ἀεί μοι ἑπομένων, κἀμοῦ ἠρτημένων. εἰ μὲν γὰρ ἀτρέμα προΐοιμι φυλαττόμενος τῶν ἀκανθῶν τὴν προσβολήν, ὑπὸ τῶν ξύλων ἀπωλλύμην· εἰ δὲ φεύγοιμι τὸ ξύλον, τότ' ἤδη τὸ δεινὸν ὄπισθεν ἐξὺ προσέπιπτε. καὶ ὅλως ἔργον ἦν τῷ ὀνηλάτῃ τῷ ἐμῷ ἀποκτεινεῖν με. 31. Ἐπεὶ δέ ποτε ἅπαξ κακὰ πάσχων πολλά, οὐκ ἔτι φέρων, πρὸς αὐτὸν λάξ ἐκίνησα, εἶχεν αἰεὶ τοῦτο τὸ λὰξ ἐν μνήμῃ. καί ποτε κελεύεται στυππεῖον ἐξ ἑτέρου χωρίου εἰς ἕτερον χωρίον μετενεγκεῖν. κομίσας οὖν με, καὶ τὸ στυππεῖον τὸ πολὺ συνενεγκών, κατέδησεν ἐπ' ἐμέ, καὶ δεσμῷ ἀργαλέῳ εὖ μάλα προσέδησε με τῷ φορτίῳ, κακὸν ἐμοὶ μέγα τυρεύων. ἐπεὶ δὲ προϊέναι λοιπὸν ἔδει, ἐκ τῆς ἑστίας κλέψας δαλὸν ἔτι θερμόν, ἔπειδὴ πύῤῥῳ τῆς αὐλῆς ἐγενόμεθα, τὸν δαλὸν ἐνέκρυψεν εἰς τὸ στυππεῖον. τὸ δὲ (τί γὰρ ἄλλο ἐδύνατο;) εὐθὺς ἀνάπτεται, καὶ λοιπὸν οὐδὲν ἕφερον ἄλλο, ἢ πῦρ ἄπλετον. μαθὼν οὖν ὡς αὐτίκα ὀπτήσομαι ἐν τῇ ὁδῷ, τέλματι βαθεῖ ἐντυχών, ῥίπτω ἐμαυτὸν τοῦ τέλματος ἐς τὸ ὑγρότατον· εἶτα ἑκούσιον ἐνταῦθα τὸ στυππεῖον, καὶ δινῶν καὶ στρέφων ἐμαυτόν, τῷ πηλῷ κατέσβεσα τὸ θερμὸν ἐκεῖνο, καὶ πικρὸν ἐμοὶ φορτίον, καὶ οὕτω λοιπὸν ἀκινδυνότερον ἐβάδιζον τῆς ὁδοῦ τὸ ἐπίλοιπον. οὐδὲ γὰρ ἔτι ἀνάψαι με τῷ παιδὶ δυνατὸν ἦν τοῦ στυππείου πηλῷ ὑγρῷ πεφυρμένου. καὶ τοῦτό γε ὁ τολμηρὸς παῖς προσελθὼν ἐμοῦ κατεμεύσατο, εἰπών, ὡς παριὼν, ἐκὼν ἑαυτὸν ἐνσείσαιμι τῇ ἑστίᾳ· καὶ τότε μὲν ἐκ τοῦ στυππείου μηδὲ

ἐλπίζων ὑπεξῆλθον. 32. Ἀλλ' ἕτερον ὁ ἀκάθαρτος παῖς ἐξεῦρεν ἐπ' ἐμὲ μακρῷ κάκιον. νομίσας γάρ με ἐς τὸ ὄρος, καί μοι φορτίον ἀδρὸν ἐπιθεὶς ἐκ τῶν ξύλων, τοῦτο μὲν πιπράσκει γεωργῷ πλησίον οἰκοῦντι, ἐμὲ δὲ γυμνὸν καὶ ἄξυλον νομίσας οἴκαδε, καταψεύδεταί μου πρὸς τὸν αὐτὸν δεσπότην ἔργον ἀνόσιον. τοῦτον, δέσποτα, τῶν ὄνων οὐκ οἶδ' ὅτι βόσκομεν, δεινῶς ἀργὸν ὄντα καὶ βραδύν. ἀλλά μὴν νῦν ἐπιτηδεύει καὶ ἄλλο ἔργον, ἐπὰν γυναῖκα ἢ παρθένον καλὴν καὶ ὡραίαν ἴδῃ, ἢ παῖδα, ἀπολακτίσας ἔπεται δρόμῳ ἐπ' αὐτούς, ὡς εἴ τις ἐρᾷ ἄνθρωπος ἄρρην, ἐπὶ ἐρωμένῃ γυναικὶ κινούμενος, καὶ δάκνει ἐν φιλήματος σχήματι, καὶ πλησιάζειν βιάζεται, ἐκ δὲ τούτου σοὶ δίκας καὶ πράγματα παρέξει, πάντων ὑβριζομένων, πάντων ἀνατρεπομένων. καὶ χὠ νῦν ξύλα κομίζων, γυναῖκα εἰς ἀγρὸν ἀπιοῦσαν ἰδὼν, τὰ μὲν ξύλα πάντα χαμαὶ ἐσκόρπισεν ἀπρεπισάμενος· τὴν δὲ γυναῖκα ἐς τὴν ὁδὸν ἀνατρέψας, γαμεῖν ἐβούλετο, ἕως ἄλλος ἄλλοθεν ἐκδραμόντες, ἠμύναμεν τῇ γυναικὶ, ἐς τὸ μὴ διασπασθῆναι ὑπὸ τοῦ καλοῦ τούτου ἐραστοῦ. 33. Ὁ δὲ ταῦτα πυθόμενος, Ἀλλ' εἰ μήτε βαδίζειν, ἔφη, ἐθέλει, μήτε φορτηγεῖν, καὶ ἔρωτας ἀνθρωπίνους ἐρᾷ, ἐπὶ γυναῖκας καὶ παῖδας οἰστρούμενος, ἀποσφάξατε αὐτόν· καὶ τὰ μὲν ἔγκατα τοῖς κυσὶ δότε, τὰ δὲ κρέα τοῖς ἐργάταις φυλάξατε· καὶ ἢν ἔρηται, πῶς οὗτος ἀπέθανε, λύκου τοῦτο καταψεύσασθε. ὁ μὲν οὖν ἀκάθαρτος παῖς, οὑμὸς ὀνηλάτης, ἔχαιρε, καί μ' αὐτίκα ἤθελεν ἀποσφάττειν. ἀλλ' ἔτυχε γάρ τις

παρὼν τότε τῶν γειτόνων γεωργῶν, καὶ οὗτος ἐρυσατό με ἐκ τοῦ θανάτου, δεινὰ ἐπ' ἐμοὶ βουλευσάμενος. Μηδαμῶς, ἔφη, ἀποσφάξῃς ὄνον, καὶ ἁλεῖν καὶ ἀχθοφορεῖν δυνάμενον· καὶ οὐ μέγα ἔργον. ἐπειδὴ γὰρ εἰς ἀνθρώπους ἔρωτι καὶ οἴστρῳ φέρεται, λαβὼν αὐτὸν ἔκτεμε· τῆς γὰρ ἐπαφροδίτου ταύτης ὁρμῆς ἀφαιρεθεὶς, ἥμερός τε εὐθὺς καὶ πίων ἔσται, καὶ οἴσει φορτίον μέγα, οὐδὲν ἀχθόμενος. εἰ δὲ αὐτὸς ἀπείρως ἔχεις ταύτης τῆς ἰατρείας, ἀφίξομαι δεῦρο μεταξὺ τριῶν ἢ τεττάρων ἡμερῶν, καί σοι τοῦτον σωφρονέστερον προβατίου παρέξω τῇ τομῇ. οἱ μὲν οὖν ἔνδον ἅπαντες ἐπῄνουν τὸν σύμβουλον, ὡς εὖ λέγει, ἐγὼ δὲ ἤδη ἐδάκρυον, ὡς ἀπολέσων αὐτίκα τὸν ἐν τῷ ὄνῳ ἄνδρα, καὶ ζῆν οὐκ ἔτι ἐθέλειν ἔφην, εἰ γενοίμην εὐνοῦχος. ὥστε καὶ ὅλως ἀποσιτῆσαι τοῦ λοιποῦ ἐγνώκειν, ἢ ῥίψαι ἐμαυτὸν ἐκ τοῦ ὄρους, ἔνθα ἐκπεσὼν, θανάτῳ οἰκτίστῳ ὁλόκληρος ἔτι καὶ ἀκέραιος νεκρὸς τεθνήξομαι.

34. Ἐπεὶ δὲ ἦν νὺξ βαθεῖα, ἄγγελός τις ἀπὸ τῆς κώμης ἦλθεν εἰς τὸν ἀγρὸν, καὶ τὴν ἔπαυλιν, ταύτην λέγων τὴν νεόνυμφον κύρην, τὴν ὑπὸ τοῖς λῃσταῖς γενομένην, καὶ τὸν ταύτης νυμφίον, περὶ δείλην ὀψίαν ἀμφοτέρους αὐτοὺς ἐν τῷ αἰγιαλῷ περιπατοῦντας, ἐπιπολάσασαν ἄφνω τὴν θάλασσαν ἁρπάσαι, καὶ ἀφανεῖς ποιῆσαι, καὶ τέλος αὐτοῖς τοῦτο τῆς συμφορᾶς καὶ τοῦ θανάτου γενέσθαι. οἱ δὲ, οἷα δὴ κεκενωμένης οἰκίας νέων δεσποτῶν, ἔγνωσαν μηκέτι μένειν ἐν τῇ δουλείᾳ, ἀλλὰ πάντα διαρπάσαντες τὰ ἔνδον, φυγῇ ἐσώζοντο. ὁ δὲ νομεὺς τῶν

ἵππων, κἀμὲ παραλαβών, καὶ πάνθ' ὅσα δυνατὸς ἦν συλλαβών, ἐπικατέδησέ μοι καὶ ταῖς ἵπποις· ἐγὼ δὲ ἠχθόμην μέν, φέρων φορτίον ὄνου ἀληθινοῦ, ἀλλ' οὖν ἄσμενος τὸ ἐμπόδιον τοῦτο τῆς ἐμῆς ἐξεκάμην ἑκτομῆς· καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐλθόντες ὁδὸν ἀργαλέαν, καὶ τριῶν ἄλλων ἡμερῶν τὴν ὁδὸν ἀνύσαντες, ἐρχόμεθα ἐς πόλιν τῆς Μακεδονίας, Βέροιαν, μεγάλην καὶ πολυάνθρωπον. 35. Ἐνταῦθα ἔγνωσαν οἱ ἄγοντες ἡμᾶς ἱδρῦσαι, καὶ ἑαυτούς. καὶ τότε δὴ πρᾶσις ἦν ἡμῶν τῶν κτηνῶν, καὶ κῆρυξ εἶφωνος ἐν ἀγορᾷ μέσῃ ἑστὼς, ἐκήρυττεν· οἱ δὲ προσιόντες ἰδεῖν ἤθελον, τὰ στόματα ἡμῶν ἀνοίγοντες, καὶ τὴν ἡλικίαν ἐν τοῖς ὀδοῦσιν ἑκάστῳ ἔβλεπον, καὶ τοὺς μὲν ὠνήσαντο ἄλλος ἄλλον, ἐμὲ δὲ ὕστατον ἀπολελειμμένον ὁ κῆρυξ ἐκέλευσιν αὖθις ἐπανάγειν ἐς οἶκον, ὁρᾷς, λέγων, οὗτος μόνος οὐχ εὑρίσκει κύριον. ἡ δὲ πολλὰ πολλάκις δινουμένη καὶ μεταπίπτουσα Νέμεσις ἤγαγε κἀμοὶ τὸν δεσπότην, οἷον οὐκ εὐξαίμην· κίναιδος γὰρ καὶ γέρων ἦν, τούτων εἷς τῶν τὴν θεὰν τὴν Συρίαν εἰς τὰς κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς περιφερόντων, καὶ τὴν θεὺν ἐπαιτεῖν ἀναγκαζόντων. τούτῳ πιπράσκομαι πολλῆς πάνυ τιμῆς, τριάκοντα δραχμῶν· καὶ στένων ἤδη, τῷ δεσπότῃ εἱπόμην ἄγοντι. 36. Ἐπεὶ δὲ ἤκομεν ἔνθα ᾤκει Φίληβος, (τοῦτο γὰρ εἶχεν ὄνομα ὁ ὠνησάμενός με) μέγα εὐθὺς πρὸ τῆς θύρας ἀνακέκραγεν, Ὦ κοράσια, δοῦλον ὑμῖν ἐώνημαι καλὸν καὶ ἀνδρόν, καὶ Καππαδόκην τὸ γένος. ἦσαν δὲ τὰ κοράσια ταῦτα, ὄχλος κιναίδων συνεργῶν τοῦ ἀν-

λήθου, καὶ πάντες πρὸς τὴν βοὴν ἀνεκρότησαν. ᾤοντο γὰρ ἀληθῶς ἄνθρωπον εἶναι τὸν ἐωνημένον· ὡς δὲ εἶδον ὄνον ὄντα τὸν δοῦλον, ἤδη ταῦτα ἐς τὸν Φίληβον ἔσκωπτον, Τοῦτον οὐ δοῦλον, ἀλλὰ νυμφίον σαυτῇ πόθεν ἄγεις λαβοῦσα; ἄναιο δὲ τούτων τῶν καλῶν γάμων, καὶ τέκοις ταχέως ἡμῖν πώλους τοιούτους. καὶ οἱ μὲν ἐγέλων. 37. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ συνετάττοντο ἐπ' ἔργον, ὥσπερ αὐτοὶ ἔλεγον, καὶ τὴν θεὸν ἐνσκευασάμενοι ἐμοὶ ἐπέθηκαν. εἶτα ἐκ τῆς πόλεως ἐξηλαύνομεν, καὶ τὴν χώραν περιήειμεν. ἐπειδὴν δ' εἰς κώμην τινὰ προσέλθοιμεν, ἐγὼ μὲν ὁ θεοφόρητος ἱστάμην, ὁ δὲ αὐλητὴς ὅμιλος ἐφύσα ἔνθεον, οἱ δὲ τὰς μίτρας ἀποῤῥίψαντες τὴν κεφαλὴν κάτωθεν ἐκ τοῦ αὐχένος ἐλίσσοντες, τοῖς ξίφεσιν ἐτέμνοντο τοὺς πήχεις, καὶ τὴν γλῶτταν τῶν ὀδόντων ὑπερβάλλων ἕκαστος, ἔτεμνε καὶ ταύτην· ὥστε ἐν ἀκαρεῖ πάντα πεπλῆσθαι μαλακοῦ αἵματος. ἐγὼ δὲ ταῦτα ὁρῶν, τὰ πρῶτα ἔτρεμον ἐμαυτὸν, μήποτε χρεία τῇ θεῷ καὶ ἐμοῦ αἵματος γένοιτο. ἐπειδὰν δὲ κατακόψειαν οὕτως ἑαυτούς, ἐκ τῶν περιεστηκότων θεατῶν συνέλεγον ὀβολοὺς καὶ δραχμάς· ἄλλος ἰσχάδας, καὶ τυρὸν, καὶ οἴνου κάδον ἐπέδωκε, καὶ πυρῶν μέδιμνον καὶ κριθῶν τῷ ὄνῳ. οἱ δὲ ἐκ τούτων ἐτρέφοντο, καὶ τὴν ἐπ' ἐμοὶ κομιζομένην θεὸν ἐθεράπευον. 38. Καί ποτε εἰς κώμην τινὰ αὐτῶν εἰσβαλλόντων ἡμῶν, νεανίσκων τῶν κωμητῶν μέγαν ἀγρεύσαντες, εἰσάγουσιν εἴσω, ἔνθα καταλύοντες ἔτυχον. ἔπειτα ἔπασχον ἐκ τοῦ κωμήτου, ὅσα συνήθη καὶ φίλα τοιούτοις ἀνοσίοις κιναί-

δοις ἦν. ἐγὼ δὲ ὑπεραλγήσας ἐπὶ τῇ ἐμαυτοῦ μεταβολῇ, ὅτι μέχρι νῦν ἀνέχομαι κακῶν, ἀναβοῆσαι, ὦ Ζεῦ σχέτλιε, ἠθέλησα, ἀλλ' ἡ μὲν φωνὴ οὐκ ἀνέβη μοι ἡ ἐμὴ, ἀλλ' ἡ τοῦ ὄνου ἐκ τοῦ φάρυγγος, καὶ μέγα ὠγκησάμην. τῶν δὲ κωμητῶν τινες (ἔτυχον γὰρ τότε ὄνον ἀπολωλεκότες, καὶ τὸν ἀπολωλότα ζητοῦντες) ἀκούσαντές μου μέγα βοήσαντος, παρέρχονται εἴσω, οὐδενὶ οὐδὲν εἰπόντες, ὡς ἐμοῦ τοῦ ἐκείνων ὄντος, καὶ καταλαμβάνουσι τοὺς κιναίδους, ἄῤῥητα ἔνδον ἐργαζομένους· καὶ γέλως ἐκ τῶν ἐπεισελθόντων πολὺς γίγνεται ἔξω· καὶ ἐκδραμόντες, ὅλῃ τῇ κώμῃ τῷ λόγῳ διέδωκαν τῶν ἱερέων τὴν ἀσέλγειαν. οἱ δὲ αἰδούμενοι δεινῶς ταῦτα ἐληλεγμένα, τῆς ἐπιούσης νυκτὸς εὐθὺς ἔνθεν ἐξήλασαν. καὶ ἐπειδὴ ἐγένοντο ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ὁδοῦ, ἐχαλέπαινον, καὶ ὠργίζοντο ἐμοὶ τῷ μηνύσαντι τὰ ἐκείνων μυστήρια. καὶ τοῦτο μὲν ἀνεκτὸν· τὸ δεινὸν ἦν, κακῶς τῷ λόγῳ ἀκούειν, ἀλλὰ τὰ μετὰ τοῦτο οὐκέτ' ἀνεκτά· τὴν γὰρ θεὸν ἀφελόντες μου, καὶ χαμαὶ καταθέμενοι, καὶ τὰ στρώματά μου πάντα περισπάσαντες, γυμνὸν ἤδη προσδιδοῦσί με δένδρῳ μεγάλῳ, εἶτα ἐκείνῃ τῇ ἐκ τῶν ἀστραγάλων μάστιγι παίοντες, ὀλίγου ἐδέησαν ἀποκτεῖναι, κελεύοντές με τοῦ λοιποῦ ἄφωνον εἶναι θεοφόρητον, καὶ μὴν καὶ ἀποσφάξαι μετὰ τὰς μάστιγας ἐβουλεύσαντο, ὡς ἐς ὕβριν αὐτοὺς βαλόντα πολλὴν, καὶ τῆς κώμης οὐκ ἐργασαμένους ἐκβαλόντα· ἀλλ' ὥστε με μὴ ἀποκτεῖναι, δεινῶς αὐτοὺς ἡ θεὸς ἐδυςώπησε, χαμαὶ καθημένη, καὶ οὐκ ἔχουσα ὅπως ὁδεύοι. 39. Ἐν-

τεῦθεν οὖν μετὰ τὰς μαστιγας λαβὼν τὴν δέσποιναν, ἐβάδιζον, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἤδη καταλύομεν εἰς ἀγρὸν πλουτοῦντος ἀνθρώπου· καὶ ἦν οὗτος ἔνδον, καὶ τὴν θεὸν μάλα ἄσμενος τῇ οἰκίᾳ ὑπεδέξατο, καὶ θυσίας αὐτῇ προσήγαγεν. ἐνθάδε οἶδα μέγαν κίνδυνον αὐτὸς ὑποστάς· τῶν φίλων γάρ τις τῷ δεσπότῃ τῶν ἀγρῶν ἔπεμψε δῶρον, ὄνου ἀγρίου μηρόν· τοῦτον ὁ μάγειρος σκευάσαι λαβὼν, ῥαθυμίᾳ ἀπώλεσε, κυνῶν πολλῶν λαθραίως εἴσω παρελθόντων· ὃς διδιὼς πληγὰς πολλὰς, καὶ βάσανον ἐκ τῆς ἀπωλείας τοῦ μηροῦ, ἔγνω κρεμάσαι ἑαυτὸν ἐκ τοῦ τραχήλου. ἡ δὲ γυνὴ ἡ τούτου, κακὸν ἐξαίσιον ἐμὸν, Ἀλλὰ μήτε ἀπόθνησκε, εἶπεν, ὦ φίλτατε, μήτε ἀθυμίᾳ τοιαύτῃ δῶς σεαυτόν· πειθόμενος γάρ μοι, πράξεις εὖ πάντα. τῶν κιναίδων τὸν ὄνον λαβὼν ἔξω εἰς ἔρημον χωρίον, κἄπειτα σφάξας αὐτὸν, τὸ μέρος μὲν ἐκεῖνο, τὸν μηρὸν ἀποτεμὼν, κόμιζε δεῦρο, καὶ σκευάσας, τῷ δεσπότῃ ἀπόδος, καὶ τὸ ἄλλο τοῦ ὄνου κάτω που ἐς τὸν κρημνὸν ἄφες. δόξει γὰρ ἀποδρὰς οἴχεσθαί ποι, καὶ εἶναι ἀφανής· ὁρᾷς δὲ ὡς ἔστιν εὔσαρκος, καὶ τοῦ ἀγρίου ἐκείνου πάντα ἀμείνων; ὁ δὲ μάγειρος, τῆς γυναικὸς ἐπαινέσας τὸ βούλευμα, Ἄριστα, ἔφη, σοι, ὦ γύναι, ταῦτα, καὶ τούτῳ μόνῳ τῷ ἔργῳ τὰς μάστιγας φυγεῖν ἔχω, καὶ τοῦτό μοι ἤδη πεπράξεται. ὁ μὲν οὖν ἀνόσιος οὗτος οὐμὸς μάγειρος ἐμοῦ πλησίον ἑστὼς, τῇ γυναικὶ ταῦτα συνεβούλευετο. 40. Ἐγὼ δὲ τὸ μέλλον ἤδη προορώμενος, κράτιστόν ἔγνων τὸ σώζειν ἐμαυτὸν ἐκ τῆς καινίδος, καὶ ῥήξας τὸν ἱμάντα, ᾧ

διηγόμην, καὶ ἀναστρεψάμενος, ἴεμαι δρόμῳ εἴσω, ἔνθα ἐδείπνουν οἱ κίναιδοι σὺν τῷ δεσπότῃ τῶν ἀγρῶν· ἔνταῦθα εἰσδραμὼν, ἀνατρέπω πάντα τῷ σκιρτήματι, καὶ λυχνίαν, καὶ τραπέζας· κἀγὼ μὲν ᾠμην κομψόν τι τοῦτο πρὸς σωτηρίαν ἐμὴν εὑρηκέναι, καὶ τὸν δεσπότην τῶν ἀγρῶν κελεύειν εὐθέως ὡς ἀγέρωχον ὄνον ἐμὲ καταχλεισθέντα, φυλάττεσθαι ἀσφαλῶς· ἀλλά με τοῦτο τὸ κομψὸν, εἰς ἔσχατον ἤνεγκε κίνδυνον. λυττᾷν γὰρ δύξαντές με, ξίφη πολλὰ ἤδη καὶ λόγχας ἐπ' ἐμὲ ἐσπάσαντο, καὶ ξύλα μακρά· καὶ εἶχον οὕτως, ὥστε ἀποκτεῖναί με. ἐγὼ δὲ ὁρῶν τοῦ δεινοῦ τὸ μέγεθος, δρόμῳ εἴσω παρέρχομαι, ἔνθα οἱ ἐμοὶ δεσπόται κοιμηθήσεσθαι ἔμελλον. οἱ δὲ θεασάμενοι τοῦτο, συγκλείουσι τὰς θύρας εὖ μάλα ἔξωθεν. Ἐπεὶ δὲ ἤδη ὄρθρος ἦν, ἀράμενος τὴν θεὸν αὖθις ἀπῄειν ἅμα τοῖς ἀγύρταις, καὶ ἀφικόμεθα εἰς κώμην ἄλλην μεγάλην, καὶ πολυάνθρωπον, ἐν ᾗ καὶ καινότερόν τι ἐτερατεύσαντο, τὴν θεὸν μὴ μεῖναι ἐν ἀνθρώπου οἰκίᾳ, τῆς δὲ παρ' ἐκείνοις μάλιστα τιμωμένης ἐπιχωρίου δαίμονος τὸν ναὸν οἰκῆσαι· οἱ δὲ καὶ μάλα ἄσμενοι τὴν ξένην θεὸν ὑπεδέξαντο, τῇ σφῶν αὐτῶν θεῷ συνοικίσαντες· ἡμῖν δὲ οἰκίαν ἀπέδειξαν ἀνθρώπων πενήτων. ἐνταῦθα συχνὰς ἡμέρας οἱ δεσπόται διατρίψαντες, ἀπιέναι ἤθελον εἰς τὴν πλησίον πόλιν, καὶ τὴν θεὸν ἀπῄτουν τοὺς ἐπιχωρίους, καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ τέμενος παρελθόντες ἐκομίζοντο αὐτήν· καὶ θέντες ἐπ' ἐμοὶ, ἤλαυνον ἔξω. ἔτυχον δὲ οἱ δυσσεβεῖς εἰς τὸ τέμενος ἐκεῖνο παρελθόντες, ἀνάθημα φιάλην χρυσῆν κλέ-

ψαντες, ἦν ὑπὸ τῇ θεῷ ἔφερον· οἱ δὲ κώμῆται, αἰσθόμενοι τοῦτο, εὐθὺς ἐδίωκον, εἶτα ὡς πλησίον ἐγένοντο, καταπηδήσαντες ἀπὸ τῶν ἵππων, εἶχοντο αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ δυσσεβεῖς καὶ ἱεροσύλοις ἐκάλουν, καὶ ἀπῄτουν τὸ κλαπὲν ἀνάθημα· καὶ ἐρευνῶντες πάντα, εὗρον αὐτὸ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς θεοῦ. δήσαντες οὖν τοὺς γυναικίας, ἦγον ὀπίσω, καὶ τοὺς μὲν εἰς τὴν εἱρκτὴν ἐμβάλλουσι, τὴν δὲ θεὸν τὴν ἐπ' ἐμοὶ νομιζομένην ἀράμενοι, ναῷ ἄλλῳ ἔδωκαν, τὸ δὲ χρυσίον τῇ πολίτιδι θεῷ πάλιν ἀπέδωκαν. 42. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, τά τε σκεύη κἀμὲ πιπράσκειν διέγνωσαν, καὶ ἀπέδοντό με ξένῳ ἀνθρώπῳ, τὴν πλησίον κώμην οἰκοῦντι, τέχνην ἔχοντι ἄρτους πέττειν· οὗτός με παραλαβὼν, καὶ πυρῶν μεδίμνους δέκα ὠνησάμενος, ἐπιθεὶς μοι τὸν πυρὸν, ὡς ἑαυτὸν ἔλαυνεν ὁδὸν ἀργαλέαν, ὡς δὲ ἤκομεν, εἰσάγει με εἰς τὸν μυλῶνα, καὶ ὁρῶ πολὺ πλῆθος ἔνδον ὁμοδούλων κτηνῶν, καὶ μύλαι πολλαὶ ἦσαν, καὶ πᾶσαι τούτοις ἐστρέφοντο, καὶ πάντα ἐκεῖνα μεστὰ ἦν ἀλεύρων. καὶ τότε μέν με, οἷα ξένον δοῦλον, καὶ φορτίον βαρύτατον ἀράμενον, καὶ ὁδὸν ἀργαλέαν ἀφιγμένον, ἀναπαύεσθαι ἔνδον ἀφῆκαν· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, ὀθόνην τοῖς ὄμμασιν ἐπιπετάσαντες ὑποζευγνύουσί με τῇ κώπῃ τῆς μύλης, εἶτα ἤλαυνον. ἐγὼ δὲ ἠπιστάμην ὅπως χρὴ ἀλεῖν, πολλάκις μαθών· προσεποιούμην δὲ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μάτην ἤλπισα. λαβόντες γὰρ πολλοὶ τῶν ἔνδον βακτηρίας, περιίστανταί με, καὶ μὴ προσδοκήσαντα, ὡς οὐχ ὁρῶντα, παίουσιν ἀθρόᾳ τῇ χειρὶ, ὥστε με ὑπὸ τῆς πληγῆς ὥσπερ στρόμβον ἐξαπίνης στρέφεσθαι·

καὶ πείρᾳ ἔμαθον, ὡς χρὴ δοῦλον, ἐς τὸ τὰ δέοντα ποιεῖν, μὴ περιμένειν τὴν χεῖρα τοῦ δεσπότου. 43. Λεπτὸς οὖν πάνυ γίγνομαι, καὶ ἀσθενὴς τῷ σώματι, ὥστε ἔγνω με ὁ δεσπότης πωλῆσαι, καὶ ἀποδίδοταί με ἀνθρώπῳ κηπουρῷ τὴν τέχνην· οὗτος γὰρ εἶχε κῆπον, λαβὼν γεωργεῖν, καὶ τοῦτο εἶχομεν ἔργον. ὁ δεσπότης οὖν ἔωθεν ἐπιθείς μοι τὰ λάχανα, ἐκόμιζεν εἰς τὴν ἀγορήν· καὶ παραδοὺς τοῖς ταῦτα πιπράσκουσιν, ἦγέ με πάλιν εἰς τὸν κῆπον. εἶτα ἐκεῖνος μὲν καὶ ἔσκαπτε, καὶ ἐφύτευε, καὶ τὸ ὕδωρ τοῖς φυτοῖς ἐπῆγεν, ἐγὼ δὲ ἐν τούτῳ εἱστήκειν ἀργός. ἦν δέ μοι δεινῶς ἀλγεινὸς ὁ τότε βίος. πρῶτον μὲν, ἐπεὶ χειμὼν ἤδη ἦν, κἀκεῖνος οὐδὲ αὐτῷ στρῶμα εἶχεν ἀγοράσαι, οὐχ ὅπως ἐμοί· καὶ ἀνυπόδητος πηλὸν ὑγρὸν, καὶ πάλιν σκληρὸν, καὶ ὀξὺν ἐπάτουν, καὶ φαγεῖν τοῦτο μόνον ἀμφοτέροις ἦν, θρίδακας πικρὰς, καὶ σκληράς. 44. Καί ποτε ἐξιόντων ἡμῶν ἐς τὸν κῆπον, ἐντυγχάνει ἀνὴρ γενναῖος, στρατιώτου στολὴν ἠμφιεσμένος, καὶ τὰ μὲν πρῶτα λαλεῖ πρὸς ἡμᾶς τῇ Ἰταλῶν φωνῇ, καὶ ἤρετο τὸν κηπουρὸν ὅποι ἀπάγει τὸν ὄνον ἐμέ· ὁ δὲ, οἶμαι, τῆς φωνῆς ἀνόητος ὢν, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ὁ δὲ ὀργιζόμενος, ὡς ὑπερορώμενος, παίει τῇ μάστιγι τὸν κηπουρόν· κἀκεῖνος συμπλέκεται αὐτῷ, καὶ ἐκ τῶν ποδῶν ὑποσπάσας, εἰς τὴν ὁδὸν ἐκτείνει· καὶ κείμενον ἔπαισεν οὕτω, καὶ χειρὶ, καὶ ποδὶ, καὶ λίθῳ τῷ ἐκ τῆς ὁδοῦ· καὶ ὃς τὰ πρῶτα καὶ ἀντεμάχετο, καὶ ἠπείλει, εἰ ἀναστείη, ἀποκτενεῖν τῇ μαχαίρᾳ· ὁ δὲ, ὥσπερ ὑπ' αὐτοῦ ἐκείνου

διδαχθεὶς τὸ ἀκινδυνότατον, σπᾷ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ ῥιπτεῖ πόρρω, εἶτα αὖθις ἔπαιε κείμενον. ὁ δὲ τὸ κακὸν ὁρῶν ἤδη ἀφόρητον, ψεύδεται ὡς τεθνηκὼς ἐν ταῖς πληγαῖς· ὁ δὲ δείσας ἐπὶ τούτῳ, τὸν μὲν αὐτοῦ, ὡς εἶχε, κείμενον ἀπολείπει, τὴν δὲ μάχαιραν βαστάσας, ἐπ' ἐμοὶ ἤλαυνεν ἐς τὴν πόλιν. 45. Ὡς δὲ ἤλθομεν, τὸν μὲν κῆπον αὐτοῦ συνεργῷ τινι ἐπέδωκε γεωργεῖν· αὐτὸς δὲ, τὸν κίνδυνον τὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ διδιὼς, κρύπτεται ἅμα ἐμοὶ, πρός τινος τῶν ἐν ἄστει συνήθων. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, δόξαν αὐτοῖς οὕτω ποιοῦσι· τὸν μὲν ἐμὸν δεσπότην κιβωτῷ ἐνέκρυψαν, ἐμὲ δὲ ἀράμενοι ἐκ τῶν ποδῶν κομίζουσιν ἄνω τῇ κλίμακι, ἐς οἴκημα ὑπερῷον, κἀκεῖ με ἄνω συγκλείουσιν. ὁ δὲ στρατιώτης, ἐκ τῆς ὁδοῦ τότε μόλις ἐξαναστὰς, ὡς ἔφασαν, καρηβαρῶν ταῖς πληγαῖς, ἦκεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις τοῖς οὐν αὐτῷ ἐντυχὼν, λέγει τὴν ἀπόνοιαν τοῦ κηπουροῦ. οἱ δὲ σὺν αὐτῷ συνελθόντες, μανθάνουσιν ἔνθα ἦμεν κεκρυμμένοι, καὶ παραλαμβάνουσι τοὺς τῆς πόλεως ἄρχοντας. οἱ δὲ εἴσω τινὰ τῶν ὑπηρετῶν πέμπουσι, καὶ τοὺς ἔνδον ἅπαντας προελθεῖν ἔξω κελεύουσιν· ὡς δὲ προῆλθον, ὁ κηπουρὸς οὐδαμοῦ ἐφαίνετο. οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ἔνδον ἔφασαν εἶναι τὸν κηπουρὸν, κἀμὲ τὸν ἐκείνου ὄνον· οἱ δὲ οὐδὲν ἄλλο ὑπολελεῖφθαι ἔλεγον, οὔτε ἄνθρωπον, οὔτε ὄνον. θορύβου δὲ ἐν τῷ στενωπῷ, καὶ πολλῆς βοῆς ἐκ τούτου γενομένης, ὁ ἀγέρωχος, καὶ πάντα περίεργος ἐγὼ, βουλόμενος μαθεῖν τίνες εἶεν οἱ βοῶντες, διακύπτω ἄνωθεν κά-

τω διὰ τῆς θυρίδος. οἱ δέ με ἰδόντες, εὐθὺς ἀνέκραγον· οἱ δὲ ἐαλώκεσαν ψευδῆ λέγοντες· καὶ οἱ ἄρχοντες εἴσω παρελθόντες, καὶ πάντα ἀνερευνῶντες, εὑρίσκουσι τὸν ἐμὸν δεσπότην τῇ κιβωτῷ ἐγκείμενον, καὶ λαβόντες τὸν μὲν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἔπεμψαν, λόγον τῶν τετολμημένων ὑφέξοντα· ἐμὲ δὲ κάτω βαστάσαντες τοῖς στρατιώταις παρέδωκαν· πάντες δὲ ἄσβεστον ἐγέλων ἐπὶ τῷ μηνύσαντι ἐκ τῶν ὑπερῴων, καὶ προδόντι τὸν ἑαυτοῦ δεσπότην, κἀκτοτε ἐξ ἐμοῦ πρώτου ἦλθεν εἰς ἀνθρώπους ὁ λόγος οὗτος, Ἐξ ὄνου παρακύψεως. 46. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, τί μὲν ἔπαθεν ὁ κηπουρὸς ὁ ἐμὸς δεσπότης, οὐκ οἶδα· ὁ δὲ στρατιώτης πωλήσειν με ἔγνω, καὶ πιπράσκει με πέντε καὶ εἴκοσιν Ἀττικῶν· ὁ δὲ ὠνησάμενος, θεράπων ἦν ἀνδρὸς σφόδρα πλουσίου, πόλεως τῶν ἐν Μακεδονίᾳ τῆς μεγίστης, Θεσσαλονίκης· οὗτος τέχνην εἶχε ταύτην, τὰ ὄψα τῷ δεσπότῃ ἐσκεύαζε, καὶ εἶχεν ἀδελφὸν σύνδουλον, ἄρτους πέττειν, καὶ μελίπηκτα κιρνᾶν ἐπιστάμενον. οὗτοι οἱ ἀδελφοὶ, σύσκηνοί τε ἀεὶ ἦσαν ἀλλήλοις, καὶ κατέλυον ἐν ταὐτῷ, καὶ τὰ σκεύη τῶν τεχνῶν εἶχον ἀναμεμιγμένα, καὶ μετὰ ταῦτα κἀμὲ ἵστασαν ἔνθα κατέλυον, καὶ οὗτοι μετὰ τὸ δεῖπνον τοῦ δεσπότου, πολλὰ λείψανα ἄμφω εἴσω ἐκόμιζον, ὁ μὲν κρεῶν καὶ ἰχθύων, ὁ δὲ ἄρτων καὶ πλακούντων. οἱ δὲ κατακλείσαντες ἔνδον ἐμὲ μετὰ τούτων, καὶ φυλακὴν ἐμοὶ γλυκυτάτην περιστήσαντες, ἀπῄεσαν, ὥστε ἀπολούσασθαι· κἀγὼ τοῖς παρακειμένοις κριθιδίοις μακρὰ χαίρειν λέγων, ταῖς τέχναις καὶ τοῖς

κερδεσι τῶν δεσποτῶν ἐδίδουν ἑμαυτὸν, καὶ διὰ μακροῦ πάνυ ἐγεμιζόμην ἀνθρωπείου τροφῆς. οἱ δὲ ἀναστρέψαντες εἶσω, τὰ μὲν πρῶτα οὐδὲν ἠσθάνοντο τῆς ὀψοφαγίας τῆς ἐμῆς, ἐκ τοῦ πλήθους τῶν παρακειμένων, κἀμοῦ ἔτι ἐν φόβῳ καὶ φειδοῖ κλέπτοντος τὸ ἄριστον. ἐπεὶ δὲ καὶ τέλεον ἦμην αὐτῶν καταγνοὺς ἄνοιαν, τὰς καλλίστας τῶν μερίδων, καὶ ἄλλα πολλὰ κατέτρωγον. καὶ ἐπειδὴ ἤσθοντο ἤδη τῆς ζημίας, τὰ μὲν πρῶτα ἄμφω ὕποπτον πρὸς ἀλλήλους ἔβλεπον, καὶ κλέπτην ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον, καὶ ἅρπαγα τῶν κοινῶν, καὶ ἀναίσχυντον ἔλεγον, καὶ ἦσαν ἀκριβεῖς λοιπὸν ἄμφω, καὶ τῶν μερίδων ἀριθμὸς ἐγίνετο. 47. Ἐγὼ δὲ τὸν βίον εἶχον ἐν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ, καὶ τὸ σῶμά μου ἐκ τῆς συνήθους τροφῆς πάλιν καλὸν ἐγεγόνει, καὶ τὸ δέρμα ἐπανθούσῃ τῇ τριχὶ ἀπέστιλβεν. οἱ δὲ γενναιότατοι, μέγαν τέ με καὶ πίονα ὁρῶντες, καὶ τὰ κριθίδια μὴ δαπανώμενα, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ μέτρῳ ὄντα, εἰς ὑπόνοιαν ἔρχονται τῶν τολμημάτων τῶν ἐμῶν, καὶ προελθόντες, ὡς εἰς τὸ βαλανεῖον ἀπιόντες, ἔπειτα τὰς θύρας συγκλείσαντες, προσβαλόντες ὀπῇ τινὶ τὰ ὄμματα τῆς θύρας, ἐσκοποῦντο τἄνδον. κἀγὼ τότε τοῦ δόλου μηδὲν εἰδὼς, ἠρίστων προσελθών. οἱ δὲ τὰ μὲν πρῶτα ἐγέλων, ὁρῶντες ἄριστον ἄπιστον· εἶτα δὲ τοὺς ὁμοδούλους ἐκάλουν ἐπὶ τὴν ἐμοῦ θέαν, καὶ γέλως πολὺς ἦν, ὥστε καὶ ὁ δεσπότης αὐτῶν ἤκουσε τοῦ γέλωτος, θορύβου ὄντος ἔξωθεν, καὶ ἤρετό τινα ἐφ' ᾧ τοσοῦτον οἱ ἔξω γελῶσιν. ἐπεὶ δὲ ἤκουσεν, ἐξανίσταται τοῦ συμποσίου, καὶ δια-

κύψας εἴσω, ὁρᾷ με συὸς ἀγρίου μερίδα καταπίνοντα, καὶ μέγα ἐν γέλωτι ἀναβοήσας, εἰστρέχει εἴσω. κἀγὼ σφόδρα ἠχθόμην ἐπὶ τοῦ δεσπότου, κλέπτης ἅμα καὶ λίχνος ἁλωκώς. ὁ δὲ πολὺν εἶχεν ἐπ' ἐμοὶ γέλωτα, καὶ τὰ μὲν πρῶτα κελεύει με εἴσω ἄγεσθαι εἰς τὸ ἐκείνου συμπόσιον, ἔπειτα τράπεζάν μοι παραθεῖναι εἶπε, καὶ εἶναι ἐπ' αὐτῇ πολλὰ τῶν ὅσα μὴ δυνατὸν ἄλλῳ ὄνῳ καταφαγεῖν, κρέα, λοπάδας, ζωμούς, ἰχθῦς, τοῦτο μὲν γάρῳ καὶ ἐλαίῳ κατακειμένους, τοῦτο δὲ νάπυϊ ἐπικεχυμένους. κἀγὼ τὴν τύχην ὁρῶν ἤδη ἁπαλόν μοι προσμειδιῶσαν, καὶ μαθὼν ὅτι με τοῦτο μόνον τὸ παίγνιον ἀνασώσει, καίτοι ἤδη ἐμπεπλησμένος, ὅμως ἠρίστων τῇ τραπέζῃ παραστάς. τὸ δὲ συμπόσιον ἐκλονεῖτο τῷ γέλωτι. καί τις εἶπε, καὶ πίεται οἶνον οὗτος ὁ ὄνος, ἤν τις αὐτῷ ἐγκεράσαμενος ἐπιδῷ· καὶ ὁ δεσπότης ἐκέλευε, κἀγὼ τὸ προσενεχθὲν ἔπιον. 48. Ὁ δὲ, οἷον εἰκὸς, ὁρῶν με κτῆμα παράδοξον, τὴν μὲν τιμὴν τὴν ἐμὴν κελεύει τῶν διοικητῶν τινι καταβαλεῖν τῷ ἐμὲ ὠνησαμένῳ, καὶ ἄλλο τοσοῦτον, ἐμὲ δὲ παρέδωκεν ἀπελευθέρῳ τινὶ τῶν ἑαυτοῦ νεανίσκων, καὶ εἶπε κατηχεῖν, ὅσα ποιῶν μάλιστα ψυχαγωγεῖν αὐτὸν δυναίμην. τῷ δέ γε ῥᾳδία ἦν πάντα, ὑπήκουον γὰρ εὐθὺς εἰς ἅπαντα διδασμόμενος. καὶ πρῶτον μὲν κατακλίνεσθαί με ἐπὶ κλίνης, ὥσπερ ἄνθρωπον, ἐπ' ἀγκῶνος ἐποίησεν, εἶτα καὶ προσπαλαίειν αὐτῷ, καὶ μὴν καὶ ὀρχεῖσθαι, ἐπὶ τοὺς δύο ἐπανιστάμενον ὀρθὸν, καὶ κατανεύειν, καὶ ἀνανεύειν πρὸς τὰς φωνάς, καὶ πάνθ' ὅσα ἐδυνάμην μὲν, καὶ δίχα

τοῦ μανθάνειν, ποιεῖν. καὶ τὸ πρᾶγμα περιβόητον ἦν, ὄνος ὁ τοῦ δεσπότου, οἰνοπότης παλαιῶν ὀρχούμενος. τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι πρὸς τὰς φωνὰς ἀνένευον ἐν καιρῷ, καὶ κατένευον· καὶ πιεῖν δέ, ὁπότε θελήσαιμι, ᾔτουν τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸν οἰνοχόον κινήσας· καὶ οἱ μὲν ἐθαύμαζον τὸ πρᾶγμα, ὡς παράδοξον, ἀγνοοῦντες ἄνθρωπον ἐν τῷ ὄνῳ κείμενον· ἐγὼ δὲ τρυφὴν ἐποιούμην τὴν ἐκείνων ἄγνοιαν. καὶ μὴν καὶ βαδίζειν ἐμάνθανον, καὶ κομίζειν τὸν δεσπότην ἐπὶ τοῦ νώτου, καὶ τρέχειν δρόμον ἁλυπότατον, καὶ τῷ ἀναβάτῃ ἀναίσθητον. καὶ σκευή μοι ἦν πολυτελής· καὶ στρώματα πορφυρᾶ ἐπιβάλλομαι· καὶ χαλινοὺς εἰσεδεχόμην ἀργύρῳ καὶ χρυσῷ πεποικιλμένους· καὶ κώδωνες ἐξήπτοντό μου μέλος μουσικώτατον ἐκφωνοῦντες. Ὁ δὲ Μενεκλῆς ὁ δεσπότης ἡμῶν, ὥσπερ ἔφην, ἐκ τῆς Θεσσαλονίκης δεῦρο ἐληλύθει ἐπ' αἰτίᾳ τοιαύτῃ· ὑπέσχετο τῇ πατρίδι θέαν παρέξειν ἀνδρῶν, ὅπλοις πρὸς ἀλλήλους μονομαχεῖν εἰδότων. καὶ οἱ μὲν ἄνδρες τῆς μάχης ἤδη ἦσαν ἐν παρασκευῇ, καὶ ἀφῖκτο ἡ πορεία. ἐξελαύνομεν οὖν ἔωθεν· κἀγὼ τὸν δεσπότην ἔφερον, εἰ ποτε χωρίον εἴη τῆς ὁδοῦ τραχὺ, καὶ τοῖς ὀχήμασιν ἐπιβαίνειν χαλεπόν. ὡς δὲ κατέβημεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην, οὐκ ἦν ὅστις ἐπὶ θέαν οὐκ ἠπείγετο, καὶ τὴν ὄψιν τὴν ἐμήν. ἡ γὰρ ἐμὴ δόξα προεληλύθει ἐκ μακροῦ, καὶ τὸ πολυπρόσωπον καὶ τὸ ἀνθρώπινον τῶν ἐμῶν ὀρχημάτων καὶ παλαισμάτων· ἀλλ' ὁ μὲν δεσπότης τοῖς ἐνδοξοτάτοις τῶν αὐτοῦ πολιτῶν παρὰ τὸν πάτον ἐδείκνυέ με, καὶ τὰ παράδοξα

τὸν ἐπιστάτην τὸν ἐμὸν οἴσειν ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς τὸν μισθὸν τὸν αὐτὸν τῆς νυκτός. ὁ δὲ ἅμα μὲν πλουσιώτερος ἐκ τῶν ἐμῶν γενόμενος, καὶ τῷ δεσπότῃ καινότεραν ἐν ἐμοὶ ἐπιδειξόμενος, συγκατακλείει με τῇ γυναικί. ἡ δὲ κατεχρήσατό μοι δεινῶς. καί ποτε ἐλθὼν ὁ ἐπιστάτης, ἀπαγγέλλει τῷ δεσπότῃ τὸ ἔργον, ὡς ἦν αὐτὸς διδάξας, καὶ ἐμοῦ μὴ εἰδότος ἄγει αὐτὸν ἑσπέρας ἤδη, ἔνθα ἐκαθεύδομεν, καὶ διά τινος ὀπῆς τῆς θύρας δείκνυσί με, ἔνδον τῇ μείρακι συνευναζόμενον. ὁ δὲ ἡσθεὶς τῇ θέᾳ, καὶ δημοσίᾳ με δεῖξαι ταῦτα ποιοῦντα ἐπεθύμησε, καὶ κελεύει πρὸς μηδένα ἔξω τοῦτο εἰπεῖν, ἵνα, ἔφη, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς θέας παραγάγωμεν τοῦτον ἐς τὸ θέατρον σύν τινι τῶν καταδεδικασμένων γυναικῶν, καὶ πάντων ὀφθαλμοῖς ἐπὶ τὴν γυναῖκα ἀναβήσεται. καί τινα τῶν γυναικῶν, ἥτις κατεκέκριτο θηρίοις ἀποθανεῖν, ἄγουσιν ἔνδον παρ' ἐμέ, καὶ προσιέναι τε ἐκέλευον, καὶ ψαύειν ἐμοῦ. 53. Εἶτα τὸ τελευταῖον τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐνστάσης, ἐν ᾗ τὰς φιλοτιμίας ἦγεν ὁ ἐμὸς δεσπότης, εἰσάγειν ἐγνωσάν με εἰς τὸ θέατρον· καὶ εἰσῆειν οὕτω. κλίνη ἦν μεγάλη, ἀπὸ χελώνης Ἰνδικῆς πεποιημένη, χρυσῷ ἐσφηνωμένη, ἐπὶ ταύτης με ἀνακλίνουσι, κἀκεῖ μοι τὴν γυναῖκα παρακατέκλιναν. εἶτα οὕτως ἡμᾶς ἐπέθηκαν ἐπί τινος μηχανήματος, καὶ εἴσω εἰς τὸ θέατρον παρενέγκαντες, κατέθηκαν ἐν τῷ μέσῳ, καὶ οἱ ἄνθρωποι μέγα ἀνεβόησαν, καὶ κρότος πάσης χειρὸς ἐξήλατο ἐπ' ἐμοί, καὶ τράπεζα ἡμῖν παρέκειτο, καὶ πολλὰ ἐσκευασμένα ἐν αὐτῇ ἔκειτο, ὅσα τρυφῶντες ἄνθρω-

ποι ἐν δείπνῳ ἔχουσι. καὶ παῖδες ἡμῖν πάρειστήκεισαν οἰνοχόοι, καλοὶ, τὸν οἶνον ἡμῖν χρυσίῳ διακονούμενοι. ὁ μὲν οὖν ἐμὸς ἐπιστάτης ἑστὼς ὄπισθεν, ἐκέλευέ με ἀριστᾶν· ἐγὼ δὲ, ἅμα μὲν ἡδούμην ἐν τῷ θεάτρῳ κατακείμενος, ἅμα δὲ ἐδεδίειν μή που ἄρκτος ἢ λέων ἀναπηδήσηται. 54. Ἐν τούτῳ δέ τινος ἄνθη φέροντος παροδεύοντος, ἐν τοῖς ἄλλοις ἄνθεσιν ὁρῶ καὶ ῥόδων χλωρῶν φύλλα, καὶ μηδὲν ἔτι ὀκνῶν, ἀναπηδήσας τοῦ λέχους ἐκπίπτω, καὶ οἱ μὲν ᾤοντό με ἀνίστασθαι ὀρχησόμενον. ἐγὼ δὲ ἓν ἐξ ἑνὸς ἐπιτρέχων, καὶ ἀπανθιζόμενος ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀνθέων τὰ ῥόδα, κατέπινον. τῶν δὲ ἔτι θαυμαζόντων ἐπ' ἐμοὶ, ἀποπίπτει ἐξ ἐμοῦ ἐκείνη ἡ τοῦ κτήνους ὄψις, καὶ ἀπόλλυται, καὶ ἀφανὴς ἦν ἐκεῖνος ὁ πάλαι ὄνος, ὁ δὲ Λούκιος αὐτὸς ἔνδον μοι γυμνὸς εἱστήκει· τῇ δὲ παραδόξῳ ταύτῃ καὶ μηδέποτε ἐλπισθείσῃ θέᾳ πάντες ἐκπεπληγμένοι, δεινὸν ἐπεθορύβησαν, καὶ τὸ θέατρον εἰς δύο γνώμας ἐσχίζετο. οἱ μὲν γὰρ ὥσπερ φάρμακα δεινὰ ἐπιστάμενον, καὶ κακόν τι πολύμορφον, ἠξίουν εὐθὺς ἔνδον πυρὶ με ἀποθανεῖν· οἱ δὲ περιμεῖναι καὶ τοὺς ἀπ' ἐμοῦ λόγους ἔλεγον δεῖν, καὶ πρότερον διαγνῶναι, εἶθ' οὕτω δικάσαι περὶ τούτων. κἀγὼ δραμὼν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς ἐπαρχίας, ἔτυχε δὲ τῇ θέᾳ ταύτῃ παρὼν, ἔλεγον κάτωθεν ὅτι γυνή με Θετταλὴ, γυναικὸς Θετταλῆς δούλῃ, χρίσματι μεμαγευμένῳ ἐπαλείψασα, ὄνον ποιήσειε. καὶ ἱκέτευον αὐτὸν, λαβόντα ἔχειν με ἐν φρουρᾷ, ἕστ' ἂν αὐτὸν πείσαιμι, ὡς οὐ κατὰ ψεύδομαι οὕτω γεγονός. 55. Καὶ ὁ ἄρχων, Λέγε,

φησὶν, ἡμῖν ὄνομα τὸ σὸν, καὶ γονέων τῶν σῶν, καὶ συγγενῶν, εἴ τινας φῂς ἔχειν τῷ γένει προσήκοντας, καὶ πόλιν. κἀγὼ, Πατὴρ μὲν, ἔφην, ἔστι μοι Λούκιος, τῷ δὲ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ Γάϊος. ἄμφω δὲ τὰ λοιπὰ δύο ὀνόματα κοινὰ ἔχομεν· κἀγὼ μὲν ἱστοριῶν καὶ ἄλλων εἰμὶ συγγραφεύς· ὁ δὲ ποιητὴς ἐλεγείων ἐστὶ, καὶ μάντις ἀγαθός· πατρὶς δὲ ἡμῖν, Πάτραι τῆς Ἀχαΐας. ὁ δὲ δικαστὴς, ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσε, Φιλτάτων ἐμοὶ, ἔφη, λίαν ἀνδρῶν υἱὸς εἶ καὶ ξένων, οἰκίᾳ τέ με ὑποδεξαμένων, καὶ δώροις τιμησάντων, καὶ ἐπίσταμαι ὅτι οὐδὲν ψεύδῃ, παῖς ἐκείνων ὤν. καὶ τοῦ δίφρου ἀναπηδήσας, περιβάλλει τε, καὶ πολλὰ ἐφίλει, καί με καὶ οἴκαδε ἦγεν ὡς ἑαυτόν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς ἀφίκετο, ἀργύριον, καὶ ἄλλα μοι πολλὰ κομίζων, κἀν τούτῳ με ὁ ἄρχων δημοσίᾳ πάντων ἀκουόντων, ἀπολύει· καὶ ἐλθόντες ἐπὶ θάλατταν ναῦν ἐσκεψάμεθα, καὶ τὴν ἀποσκευὴν ἐνεθέμεθα. 56. Ἐγὼ δὲ κράτιστον εἶναι ἔγνων ἐλθεῖν παρὰ τὴν γυναῖκα τὴν ἐρασθεῖσάν μου τοῦ ὄνου, καλλίων αὐτῇ φανεῖσθαι λέγων, νῦν ἐν ἀνθρώπῳ ὤν. ἡ δὲ ἀσμένη τέ μ' εἰσεδέξατο, τῷ παραδόξῳ, οἶμαι, τοῦ πράγματος ἐπιτερπομένη, καὶ δειπνεῖν σὺν αὐτῇ, καὶ καθεύδειν ἱκέτευε, κἀγὼ ἐπειθόμην, Νεμέσεως ἄξιον εἶναι νομίζων τὸν ὄνον τὸν ἀγαπηθέντα, νῦν γενόμενον ἄνθρωπον, ὑπερτρυφᾶν, καὶ τὴν ἐρασθεῖσαν ὑπεροράν· καὶ δειπνῶ σὺν αὐτῇ, καὶ πολὺ ἐκ τοῦ μύρου ἀλείφομαι, καὶ στεφανοῦμαι τῷ φιλτάτῳ καὶ ἐς ἀνθρώπους με ἀνασώσαντι ῥόδῳ· ἐπεὶ δὲ ἦν νὺξ βαθεῖα, ἤδη καὶ καθεύ-

δειν ἔδει, κἀγὼ δ' ἐπανίσταμαι, καὶ ὥσπερεὶ μέγα τι ποιῶν ἀγαθὸν, ἀποδύομαι, καὶ ἵσταμαι γυμνὸς, ὡς δῆθεν ἔτι μᾶλλον ἀρέσων ἐκ τῆς πρὸς τὸν ὄνον συγκρίσεως. ἡ δὲ ἐπειδὴ εἶδέ με πάντα ἀνθρώτινα ἔχοντα, προσπτύσασά μοι, Οὐ φθείρῃ ἀπ' ἐμοῦ, ἔφη, καὶ τῆς ἐμῆς οἰκίας, καὶ μακράν ποι ἀπελθὼν, κοιμήσῃ; ἐμοῦ δ' ἐρομένου, Τί γὰρ καὶ ἡμάρτηταί μοι τοιοῦτον; Ἐγὼ δὲ, ἔφη, μὰ Δί', οὐχὶ σοῦ, ἀλλὰ τοῦ ὄνου τοῦ σοῦ ἐρῶσα τότε, ἐκείνῳ, καὶ οὐχὶ σοὶ, συνεκάθευδον. καὶ ᾤμην σε καὶ νῦν κἂν ἐκεῖνό γε μόνον τὸ μέγα τοῦ ὄνου σύμβολον διασώζειν, καὶ σύρειν. σὺ δέ μοι ἐλήλυθας ἐξ ἐκείνου τοῦ καλοῦ καὶ χρησίμου ζώου ἐς πίθηκον μεταμορφωθείς. καὶ καλεῖ ἤδη εὐθὺς τοὺς οἰκέτας, καὶ κελεύει μετὰ τῶν νώτων μετέωρον κομισθῆναι ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ ἐξωσθεὶς πρὸ τοῦ δωματίου ἕξω γυμνὸς, καλὸς, ἐστεφανωμένος, καὶ μεμυρισμένος, τὴν γῆν γυμνὴν περιλαβὼν, ταύτῃ συνεκάθευδον. ἅμα δὲ τῷ ὄρθρῳ γυμνὸς ὢν, ἔθεον ἐπὶ ναῦν, καὶ λέγω πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν ἐμαυτοῦ ἐν γέλωτι συμφοράν. ἔπειτα ἐκ τῆς πόλεως δεξιοῦ πνεύσαντος ἀνέμου, πλέομεν ἔνθεν, καὶ ὀλίγαις ἡμέραις ἔρχομαι εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα. ἐνταῦθα θεοῖς σωτῆρσιν ἔθυον, καὶ ἀναθήματα ἀνέθηκα, μὰ Δί', οὐκ ἐκ κυνὸς πρωκτοῦ (τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου) ἀλλ' ἐξ ὄνου περιεργίας διὰ μακροῦ πάνυ, καὶ οὕτω δὴ μόλις, οἷα δὲ ἀνασωθείς.

ΖΕΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ.

ARGVMENTVM.

Hoc in dialogo Jupiter Cynisco concedere coactus est partim alia in religione vulgi sibi contradicere, partim vero, si ab Diis hominibusque evitari non possint, quae Parcae neverint, 1) inutilia esse sacrificia, quum dii praeter imperium Parcarum nec bona dare, nec mala avertere possint; 2) nec mereri deos sacra ob praestantiorem forte naturam, eos enim aeternos Parcarum servos, et ex parte etiam alias ob causas infelices esse; 3) nec, si ministri tantum Parcarum sint, per quos omnia illae perpetrent; 4) nec quod vaticinentur, quia hoc inutile sit; 5) nec esse providentiam, praesertim quum, impunitis improbissimis, tot probi malis premerentur; 6) nec vera esse posse illa de iudiciis apud inferos, quia nemo ex sua voluntate, sed ex Parcarum imperio agat.

ΚΥΝΙΣΚΟΣ ΚΑΙ ΖΕΥΣ.

1. ΚΥΝ. Ἐγὼ δὲ, ὦ Ζεῦ, τὰ μὲν τοιαῦτα οὐκ ἐνοχλήσω σε, πλοῦτον, ἢ χρυσὸν, ἢ βασιλείαν αἰτῶν, ἅπερ εὐκταιότατα τοῖς πολλοῖς, σοὶ δ' οὐ πάνυ ῥᾴδια παρασχεῖν. ὁρῶ γοῦν σε τὰ πολλὰ παρακούοντα εὐχομένων αὐτῶν. ἓν δὲ, καὶ τοῦτο ῥᾷστον, ἐβουλόμην παρὰ σοῦ μοι γενέσθαι.

ΖΕΥΣ. Τί τοῦτό ἐστιν; ὦ Κυνίσκε· οὐ γὰρ ἀτυχήσεις, καὶ μάλιστα μετρίων, ὡς ἔφης, δεόμενος.

ΚΤΝ. Ἀπόκριναί δή μοι πρός τινα οὐ χαλεπὴν ἐρώτησιν.

ΖΕΥΣ. Μικρά γε ὡς ἀληθῶς ἡ εὐχή, καὶ πρόχειρος· ὥστε ἐρώτα ὁπόσα ἂν ἐθέλῃς.

ΚΤΝ. Ἰδοὺ ταῦτα, ὦ Ζεῦ· ἀνέγνως γὰρ δηλονότι καὶ σὺ τὰ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ποιήματα· εἰπὲ οὖν μοι, εἰ ἀληθῆ ἐστιν, ἃ περὶ τῆς Εἱμαρμένης καὶ τῶν Μοιρῶν ἐκεῖνοι ἐρραψῳδήκασιν, ἄφυκτα εἶναι, ὁπόσα ἂν αὗται ἐπινήσωσι γεινομένῳ ἑκάστῳ.

ΖΕΥΣ. Καὶ πάνυ ἀληθῆ ταῦτα. οὐδὲν γάρ ἐστιν ὅτι μὴ αἱ Μοῖραι διατάττουσιν· ἀλλὰ πάντα, ὁπόσα γίγνεται, ὑπὸ τῷ τούτων ἄτρακτῳ στρεφόμενα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἕκαστον ἐπικεκλωσμένην ἔχει τὴν ἀπόβασιν, καὶ οὐ θέμις ἄλλως γενέσθαι.

2. ΚΤΝ. Οὐκοῦν ὁπόταν ὁ αὐτὸς Ὅμηρος ἐν ἑτέρῳ μέρει τῆς ποιήσεως λέγῃ,

Μὴ καὶ ὑπὲρ Μοῖραν δόμον Ἄϊδος εἰσαφίκηαι,

καὶ τὰ τοιαῦτα, ληρεῖν δηλαδὴ φήσομεν τότε αὐτόν;

ΖΕΥΣ. Καὶ μάλα· οὐδὲν γὰρ οὕτω γένοιτ' ἂν ἔξω τοῦ νόμου τῶν Μοιρῶν, οὐδὲ ὑπὲρ τὸ λῖνον. οἱ ποιηταὶ δὲ ὁπόσα μὲν ἂν ἐκ τῶν Μουσῶν κατεχόμενοι ᾄδουσιν, ἀληθῆ ταῦτά ἐστιν. ὁπόταν δὲ ἀφῶσιν αὐτοὺς αἱ θεαὶ, καὶ καθ' αὑτοὺς ποιῶσι, τότε δὴ καὶ σφάλλονται, καὶ ὑπεναντία τοῖς πρότερον διεξιᾶσι· καὶ ξυγγνώμη, εἰ ἄνθρωποι ὄντες, ἀγνοοῦσι τἀληθές, ἀπελθόντος ἐκείνου, ὃ τέως παρὸν, ἐρραψῴδει δι' αὐτῶν.

ΚΥΝ. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὕτω φήσομεν. ἔτι δὲ κἀκεῖνό μοι ἀπόκριναι. οὐ τρεῖς αἱ Μοῖραί εἰσι, Κλωθώ, Λάχεσις, οἶμαι, καὶ Ἄτροπος;

ΖΕΥΣ. Πάνυ μὲν οὖν.

3. ΚΥΝ. Ἡ Εἱμαρμένη τοίνυν, καὶ ἡ Τύχη (πολυθρύλλητοι γὰρ καὶ αὗται) τίνες πότ' εἰσὶν, καὶ τί δύναται αὐτῶν ἑκατέρα; πότερον τὰ ἴσα ταῖς Μοίραις, ἢ τί καὶ ὑπὲρ ἐκείνας; ἀκούω γοῦν ἁπάντων λεγόντων, μηδὲν εἶναι Τύχης καὶ Εἱμαρμένης δυνατώτερον.

ΖΕΥΣ. Οὐ θέμις ἅπαντά σε εἰδέναι, ὦ Κυνίσκε. τίνος δ' οὖν ἕνεκα ἠρώτησας τὸ περὶ τῶν Μοιρῶν;

4. ΚΥΝ. Ἦν πρότερόν μοι, ὦ Ζεῦ, κἀκεῖνο εἶπῃς, εἰ καὶ ὑμῶν αὗται ἄρχουσι, καὶ ἀνάγκη ὑμῖν ἠρτῆσθαι ἀπὸ τοῦ λίνου αὐτῶν.

ΖΕΥΣ. Ἀνάγκη, ὦ Κυνίσκε. τί δ' οὖν ἐμειδίασας;

ΚΥΝ. Ἀνεμνήσθην ἐκείνων τῶν Ὁμήρου ἐπῶν, ἐν οἷς πεποίησαι αὐτῷ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν θεῶν δημηγορῶν, ὁπότε ἠπείλεις αὐτοῖς, ὡς ἀπὸ σειρᾶς τινος χρυσῆς ἀναρτησόμενος τὰ πάντα. ἔφης γὰρ αὐτὸς μὲν τὴν σειρὰν καθήσειν ἐξ οὐρανοῦ, τοὺς θεοὺς δὲ ἅπαντας, εἰ βούλοιντο ἐκκρεμαννυμένους κατασπᾶν βιάζεσθαι, οὐ μὴν κατασπάσειν γε, σὺ δὲ, ὁπόταν ἐθελήσῃς, ῥᾳδίως ἅπαντας

Αὐτῇ κεν γαίῃ ἐρύσαις, αὐτῇ τε θαλάσσῃ.

τότε μὲν οὖν θαυμάσιος ἐδόκεις μοι τὴν βίαν, καὶ ὑπερέφριττον μεταξὺ ἀκούων τῶν ἐπῶν. νυνὶ δὲ αὐτόν σε ἤδη ὁρῶ μετὰ τῆς σειρᾶς, καὶ τῶν ἁπειλῶν, ἀπὸ λεπτοῦ νήματος, ὡς φῂς, κρεμάμενον. δοκεῖ

γοῦν μοι δικαιότερον ἂν ἡ Κλωθὼ μεγαλαυχήσασθαι, ὡς καὶ αὐτόν σε ἀνάσπαστον αἰωροῦσα ἐκ τοῦ ἀτράκτου, καθάπερ οἱ ἁλιεῖς ἐκ τοῦ καλάμου τὰ ἰχθύδια.

5. ΖΕΤΣ. Οὐκ οἶδ' ὅ,τι σοι ταυτὶ βούλεται τὰ ἐρωτήματα.

ΚΤΝ. Ἐκεῖνο, ὦ Ζεῦ, καὶ πρὸς τῶν Μοιρῶν, καὶ τῆς Εἱμαρμένης, μὴ τραχέως μηδὲ πρὸς ὀργὴν ἀκούσῃς μου τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας λέγοντος. εἰ γὰρ οὕτως ἔχει ταῦτα, καὶ πάντων αἱ Μοῖραι κρατοῦσι, καὶ ῥᾴδιον ἂν ὑπ' οὐδενὸς ἀλλαγείη τῶν ἅπαξ δοξάντων αὐταῖς, τίνος ἕνεκα ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι θύομεν, καὶ ἑκατόμβας προσάγομεν, εὐχόμενοι γενέσθαι ἡμῖν παρ' ὑμῶν τἀγαθά, οὐχ ὁρῶ γὰρ ὅ,τι ἂν ἀπολαύσαιμεν τῆς ἐπιμελείας ταύτης, εἰ μήτε τῶν φαύλων ἀποτροπὰς εὑρέσθαι δυνατὸν ἡμῖν ἐκ τῶν εὐχῶν, μήτε ἀγαθοῦ τινος θεοδότου ἐπιτυχεῖν.

6. ΖΕΤΣ. Οἶδα ὅθεν σοι τὰ κομψὰ ταῦτα ἐρωτήματά ἐστι, παρὰ τῶν καταράτων σοφιστῶν, οἳ μηδὲ προνοεῖν ἡμᾶς τῶν ἀνθρώπων φασίν. ἐκεῖνοι γοῦν τὰ τοιαῦτα ἐρωτῶσιν ὑπ' ἀσεβείας, ἀποτρέποντες καὶ τοὺς ἄλλους θύειν, καὶ εὔχεσθαι, ὡς εἰκαῖον ὄν· ἡμᾶς γὰρ οὔτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν πραττομένων παρ' ὑμῖν, οὔθ' ὅλως τὶ δύνασθαι πρὸς τὰ ἐν τῇ γῇ πράγματα· πλὴν οὐ χαιρήσουσί γε, τὰ τοιαῦτα διεξιόντες.

ΚΤΝ. Οὐ, μὰ τὸν τῆς Κλωθοῦς ἄτρακτον, ὦ Ζεῦ, οὐχ ὑπ' ἐκείνων ἀναπεισθείς, ταῦτά σε ἠρώτησα. ὁ δὲ λόγος αὐτὸς (οὐκ οἶδ' ὅπως ἡμῖν προϊὼν ἐς

τοῦτο ἀπέβη) περιττὰς εἶναι τὰς θυσίας φησίν. αὖθις δ' εἰ δοκεῖ, διὰ βραχέων ἐρήσομαί σε, σὺ δὲ μὴ ὀκνήσῃς ἀποκρίνασθαι, καὶ ὅπως ἀσφαλέστερον ἀποκρίνῃ.

ΖΕΤΣ. Ἐρώτα, εἴ σοι σχολὴ τὰ τοιαῦτα ληρεῖν.

7. ΚΤΝ. Πάντα φῂς ἐκ τῶν Μοιρῶν γίγνεσθαι;

ΖΕΤΣ. Φημὶ γάρ.

ΚΤΝ. Ἡμῖν δὲ δυνατὸν ἀλλάττειν ταῦτα, καὶ ἀνακλώθειν;

ΖΕΤΣ. Οὐδαμῶς.

ΚΤΝ. Βούλει οὖν ἐπαγάγω καὶ τὸ μετὰ τοῦτο, ἢ δῆλον, κἂν μὴ εἴπω αὐτό;

ΖΕΤΣ. Δῆλον μέν. οἱ δέ γε θύοντες οὐ τῆς χρείας ἕνεκα θύουσιν, ἀντίδοσιν [δὲ] τινα ποιούμενοι, καὶ ὥσπερ ὠνούμενοι τὰ ἀγαθὰ παρ' ἡμῶν, ἢ τι μῶντες ἄλλως τὸ βέλτιον.

ΚΤΝ. Ἱκανὸν [καὶ] τοῦτο, εἰ καὶ σὺ φῂς ἐπὶ μηδενὶ χρησίμῳ γίγνεσθαι τὰς θυσίας, χρηστότητι δέ τινι τῶν ἀνθρώπων τιμώντων τὸ βέλτιον. καίτοι εἴ τις τῶν σοφιστῶν ἐκείνων παρῆν, ἤρετο ἄν σε καθ' ὅ,τι βελτίους φῂς τοὺς θεούς, καὶ ταῦτα ὁμοδούλους τῶν ἀνθρώπων ὄντας, καὶ ὑπὸ ταῖς αὐταῖς δεσποίναις ταῖς Μοίραις ταττομένους. οὐ γὰρ ἀποχρήσει αὐτοῖς τὸ ἀθανάτους εἶναι, ὡς δι' αὐτὸ ἀμείνους δοκεῖν. ἐπεὶ τοῦτό γε μακρῷ χεῖρόν ἐστιν, εἴγε τοὺς μέν, εἰ μηδὲν ἄλλο, ὁ θάνατός γε εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλετο· ὑμῖν δὲ ἐς ἄπειρον ἐκπίπτει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀΐδιος ἡ δουλεία γίγνεται, ὑπὸ μακρῷ τῷ λίνῳ στρεφομένη.

8. ΖΕΤΣ. Ἀλλ', ὦ Κυνίσκε, τὸ ἀΐδιον τοῦτο, καὶ ἄπειρον, εὔδαιμον ἡμῖν ἐστι, καὶ ἐν ἅπασιν ἀγαθοῖς ἡμεῖς βιοῦμεν.

ΚΤΝ. Οὐχ ἅπαντες, ὦ Ζεῦ, ἀλλὰ διώρισται καὶ παρ' ὑμῖν τὸ πρᾶγμα, καὶ πολλὴ ταραχὴ ἔνεστι· σὺ μὲν γὰρ εὐδαίμων, βασιλεὺς γὰρ, καὶ δύνασαι ἀνασπᾶν τὴν γῆν, καὶ τὴν θάλατταν, ὥσπερ ἰμόνιαν καθείς· ὁ δὲ Ἥφαιστος χωλός ἐστι, βάναυσός τις καὶ πυρίτης τὴν τέχνην· ὁ Προμηθεὺς δὲ καὶ ἀνεσκολοπίσθη ποτέ. τὸν γὰρ πατέρα σου τί ἂν λέγοιμι, πεδήτην ἔτι ἐν τῷ ταρτάρῳ ὄντα; καὶ ἐρᾶν δέ φασιν ὑμᾶς, καὶ τιτρώσκεσθαι, καὶ δουλεύειν ἐνίοτε παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὸν σὸν ἀδελφὸν παρὰ τῷ Λαομέδοντι, καὶ παρὰ τῷ Ἀδμήτῳ τὸν Ἀπόλλω. ταῦτα δέ μοι οὐ πάνυ εὐδαίμονα [εἶναι] δοκεῖ, ἀλλ' ἐοίκασιν ὑμῶν οἱ μέν τινες εὐτυχεῖς τε καὶ εὔμοιροι εἶναι, οἱ δὲ ἔμπαλιν. ἐῶ γὰρ λέγειν ὅτι καὶ λῃστεύεσθε, ὥσπερ ἡμεῖς, καὶ περισυλᾶσθε ὑπὸ τῶν ἱεροσύλων, καὶ ἐκ πλουσιωτάτων πενέστατοι ἐν ἀκαρεῖ χρόνου γίγνεσθε. πολλοὶ δὲ καὶ κατεχωνεύθησαν ἤδη, χρυσοῖ ἢ ἀργυροῖ ὄντες, οἷς τοῦτο εἵμαρτο δηλαδή.

9. ΖΕΤΣ. Ὁρᾷς; ταῦτ' ἤδη ὑβριστικὰ, ὦ Κυνίσκε, φῂς· καί σοι τάχα μεταμελήσει ποτὲ αὐτῶν.

ΚΤΝ. Φείδου, ὦ Ζεῦ, τῶν ἀπειλῶν, εἰδὼς οὐδέν με πεισόμενον, ὅ,τι μὴ καὶ τῇ Μοίρᾳ πρὸ σοῦ ἔδοξεν. ἐπεὶ οὐδ' αὐτοὺς ἐκείνους ὁρῶ τοὺς ἱεροσύλους κολαζομένους, ἀλλ' οἵγε πλεῖστοι διαφεύγουσιν ὑμᾶς· οὐ γὰρ εἵμαρτο, οἶμαι, ἁλῶναι αὐτούς.

ΖΕΤΣ. Οὐκ ἔλεγον ὡς ἄρ' ἐκεινων τις εἰ, τῶν ἀναιρούντων τὴν πρόνοιαν τῷ λόγῳ;

ΚΤΝ.] Πάνυ, ὦ Ζεῦ, δέδιας αὐτοὺς, οὐκ οἶδ' ὅτου ἕνεκα. παντα γοῦν ὁπόσα ἂν εἴπω, οἴει, ἐκείνων παιδεύματα εἶναι. 10. Ἐγὼ δὲ (παρὰ τίνος γὰρ ἂν ἄλλου ταῦληθὲς, ἢ παρὰ σοῦ μάθοιμι;) ἡδέως [δ'] ἂν καὶ τοῦτο ἐροίμην σε, τίς ἡ πρόνοια ὑμῖν αὕτη ἐστὶ, Μοῖρά τις, ἢ καὶ ὑπὲρ ταύτας θεὸς, ὥσπερ ἄρχουσα καὶ αὐτῶν ἐκείνη;

ΖΕΤΣ. Ἤδη σοι καὶ πρότερον ἔφην, οὐ θεμιτὸν εἶναι πάντα σε εἰδέναι· σὺ δ' ἔν τι ἐν ἀρχῇ ἐρωτήσειν φήσας, οὐ παύῃ τοσαῦτα πρὸς μὲ λεπτολογούμενος. καὶ ὁρῶ ὅτι σοι τὸ κεφάλαιόν ἐστι τοῦ λόγου, ἐπιδεῖξαι οὐδενὸς ἡμᾶς προνοοῦντας τῶν ἀνθρωπίνων.

ΚΤΝ. Οὐκ ἐμὸν τοῦτο, ἀλλὰ σὺ μικρὸν ἔμπροσθεν ἔφησθα τὰς Μοίρας εἶναι τὰς πάντα ἐπιτελούσας, ἐκτὸς εἰ μὴ μεταμέλει σοι ἐκείνων, καὶ μετατίθεσαι αὖθις τὰ εἰρημένα, καὶ ἀμφισβητεῖτε τῆς ἐπιμελείας, παρωσάμενοι τὴν Εἱμαρμένην.

11. ΖΕΤΣ. Οὐδαμῶς· ἀλλ' ἡ Μοῖρα δι' ἡμῶν ἕκαστα ἐπιτελεῖ.

ΚΤΝ. Μανθάνω, ὑπηρέται καὶ διάκονοί τινες τῶν Μοιρῶν εἶναι φατέ. πλὴν ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐκεῖναι ἂν εἶεν αἱ προνοοῦσαι, ὑμεῖς δὲ ὥσπερ σκεύη τινά, καὶ ἐργαλεῖα ἐστὲ αὐτῶν.

ΖΕΤΣ. Πῶς λέγεις;

ΚΤΝ. Ὥσπερ, οἶμαι, καὶ τὸ σκέπαρνον τῷ τέκτονι, καὶ τὸ τρύπανον, συνεργεῖ μέν τι πρὸς τὴν τέ-

χνην, οὐδεὶς δὲ ἂν εἴποι, ὡς ταῦτα ὁ τεχνίτης ἐστὶν, οὐδ' ἡ ναῦς ἔργον τοῦ σκεπώρνου, ἢ τοῦ τρυπάνου, ἀλλὰ τοῦ ναυπηγοῦ· ἀνάλογον τοίνυν, ἡ μὲν ναυπηγουμένη ἕκαστα, ἡ Εἱμαρμένη ἐστίν· ὑμεῖς δὲ ἄρα τρύπανα καὶ σκέπαρνα ἐστὲ τῶν Μοιρῶν· καὶ, ὡς ἔοικεν, οἱ ἄνθρωποι, δέον τῇ Εἱμαρμένῃ θύειν, καὶ παρ' ἐκείνης αἰτεῖν τἀγαθὰ, οἱ δὲ ἐφ' ὑμᾶς ἴασι, προσόδοις καὶ θυσίαις γεραίροντες· οἱ δ' οὐδὲ τὴν Εἱμαρμένην τιμῶντες ἄν, εἰς δέον αὐτὸ ἔπραττον. οὐ γὰρ οἶμαι δυνατὸν εἶναι, οὐδὲ αὐταῖς ἔτι ταῖς Μοίραις, ἀλλάξαι καὶ μετατρέψαι τὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς δοξάντων περὶ ἑκάστου. ἡ γοῦν Ἄτροπος οὐκ ἀνάσχοιτ' ἄν, εἴ τις εἰς τοὐναντίον στρέψειε τὸν ἄτρακτον, ἀναλύων τῆς Κλωθοῦς τὸ ἔργον.

12. ΖΕΥΣ. Σὺ δ' ἤδη, ὦ Κυνίσκε, οὐδὲ τὰς Μοίρας τιμᾶσθαι πρὸς τῶν ἀνθρώπων ἀξιοῖς, ἀλλ' ἔοικας ἅπαντα συγχεῖν προαιρεῖσθαι. ἡμεῖς δὲ εἰ καὶ μηδενὸς ἄλλου ἕνεκα, τοῦ γε μαντεύεσθαι, καὶ προμηνύειν ἕκαστα τῶν ὑπὸ τῆς Μοίρας κεκυρωμένων, δικαίως τιμοίμεθα ἄν.

ΚΥΝ. Τὸ μὲν ὅλον, ἄχρηστον, ὦ Ζεῦ, προειδέναι τὰ μέλλοντα, οἷς γε τὸ φυλάξασθαι αὐτὰ παντελῶς ἀδύνατον. ἐκτὸς εἰ μὴ τοῦτο φῂς, ὡς ὁ προμαθὼν, ὡς ὑπ' αἰχμῆς σιδηρᾶς τεθνήξεται, δύναιτ' ἂν ἐκφυγεῖν τὸν θάνατον καθείρξας ἑαυτόν· ἀλλ' ἀδύνατον· ἐξάγει γὰρ αὐτὸν ἡ Μοῖρα κυνηγετήσοντα, καὶ παραδώσει τῇ αἰχμῇ· καὶ ὁ Ἄδραστος ἐπὶ τὸν σῦν ἀφεὶς τὴν λύγχην, ἐκείνου μὲν ἁμαρτήσεται, φονεύσει δὲ τὸν Κροίσου παῖδα, ὡς ἂν ἀπ'

ἰσχυρᾶς ἐντολῆς τῶν Μοιρῶν φερομένου τοῦ ἀκοντίου ἐπὶ τὸν νεανίσκον. 13. Τὸ μὲν γὰρ τοῦ Λαΐου καὶ γελοῖον, τό·

Μὴ σπεῖρε τέκνων ἄλοκα, δαιμόνων βίᾳ,
Εἰ γὰρ τεκνώσεις (φησὶ) παῖδα, ἀποκτενεῖ σ' ὁ φύς.

περιττὴ γάρ, οἶμαι, ἡ παραίνεσις πρὸς τὰ πάντως οὕτω γενησόμενα. τοιγάρτοι μετὰ τὸν χρησμόν, καὶ ἔσπειρε, καὶ ὁ φὺς ἀπέκτεινεν αὐτόν. ὥστε οὐχ ὁρῶ ἀνθ' ὅτου ἀπαιτεῖτε τὸν μισθὸν ἐπὶ τῇ μαντικῇ. 14. Ἐῶ γὰρ λέγειν ὡς λοξὰ καὶ ἐπαμφοτερίζοντα τοῖς πολλοῖς χρᾶν εἰώθατε, οὐ πάνυ ἀποσαφοῦντες, εἰ ὁ τὸν Ἅλυν διαβὰς τὴν αὑτοῦ ἀρχὴν καταλύσει, ἢ τὴν τοῦ Κύρου. ἄμφω γὰρ δύναται ὁ χρησμός.

ΖΕΥΣ. Ἦν τις, ὦ Κυνίσκε, τῷ Ἀπόλλωνι ὀργῆς αἰτία κατὰ τοῦ Κροίσου, διότι ἐπειρᾶτο ἐκεῖνος αὐτοῦ, ἄρνεια κρέα καὶ χελώνης ἑψῶν.

ΚΥΝ. Ἔχρῆν μὲν μηδὲ ὀργίζεσθαι, θεὸν ὄντα· πλὴν ἄλλα καὶ τὸ ἐξαπατηθῆναι τῷ Λυδῷ ὑπὸ τοῦ χρησμοῦ ἐπέπρωτο, οἶμαι. καὶ ἄλλως τὸ μὴ σαφῶς ἀκοῦσαι τὰ μέλλοντα ἡ Εἱμαρμένη ἐπέκλωσεν. ὥστε καὶ ἡ μαντικὴ ὑμῶν ἐκείνης ἔργον ἐστίν.

15. ΖΕΥΣ. Ἡμῖν δὲ οὐδὲν ἀπολείπεις, ἀλλὰ μάτην θεοί ἐσμεν, οὔτε πρόνοιάν τινα ἐσφερόμενοι ἐς τὰ πράγματα, οὔτε τῶν θυσιῶν ἄξιοι, καθάπερ τρύπανα, ὡς ἀληθῶς, ἢ σκέπαρνα; καί μοι δοκεῖς εἰκότως μου καταφρονεῖν, ὅτι κραυνόν, ὡς ὁρᾷς, διηγκυλημένος ἀνέχομαί σου τοσαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντος.

ΚΥΝ. Βάλλε, ὦ Ζεῦ, εἴ μοι κραυνῷ πληγῆναι

εἵμαρται, καί σε οὐδὲν αἰτιάσομαι τῆς πληγῆς, ἀλλὰ τὴν Κλωθὼ τὴν διὰ σοῦ τιτρώσκουσαν· οὐδὲ γὰρ τὸν κεραυνὸν αὐτὸν φαίην ἂν αἴτιόν μοι γενέσθαι τοῦ τραύματος· πλὴν ἐκεῖνό γε ὑμᾶς ἐρήσομαι, καὶ σὲ καὶ τὴν Εἱμαρμένην. σὺ δέ μοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνης ἀπόκριναι· ἀνέμνησας γάρ με ἀπειλήσας. 16. Τί δήποτε τοὺς ἱεροσύλους, καὶ λῃστὰς ἀφέντες, καὶ τοσούτους ὑβριστὰς, καὶ βιαίους, καὶ ἐπιόρκους, δρῦν τινα πολλάκις κεραυνοῦτε, ἢ λίθον, ἢ νεὼς ἱστὸν, οὐδὲν ἀδικούσης; ἐνίοτε δὲ χρηστόν τινα καὶ ὅσιον ὁδοιπόρον; τί σιωπᾷς, ὦ Ζεῦ; ἢ οὐδὲ τοῦτό με θέμις εἰδέναι;

ΖΕΥΣ. Οὐ γάρ, ὦ Κυνίσκε. σὺ δὲ πολυπράγμων τις εἶ, καὶ οὐκ οἶδ' ὅθεν ταῦτα ἥκεις μοι συμπεφορημένος.

ΚΥΝ. Οὐκοῦν μηδὲ ἐκεῖνο ὑμᾶς ἔρωμαι, σέ τε καὶ τὴν Πρόνοιαν, καὶ τὴν Εἱμαρμένην, τί δήποτε Φωκίων μὲν ὁ χρηστὸς, ἐν τοσαύτῃ πενίᾳ καὶ σπάνει τῶν ἀναγκαίων ἀπέθανε, καὶ Ἀριστείδης πρὸ αὐτοῦ· Καλλίας δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, ἀκόλαστα μειράκια, ὑπερεπλούτουν, καὶ Μειδίας ὁ ὑβριστὴς, καὶ Χάροψ ὁ Αἰγινήτης, κίναιδος ἄνθρωπος, τὴν μητέρα λιμῷ ἀπεκτονώς· καὶ πάλιν Σωκράτης μὲν παρεδόθη τοῖς ἕνδεκα, Μέλιτος δὲ οὐ παρεδόθη· καὶ Σαρδανάπαλος μὲν ἐβασίλευε θῆλυς ὤν· Περσῶν δὲ τοσοῦτοι καλοὶ κἀγαθοὶ ἄνδρες ἀνεσκολοπίζοντο πρὸς αὐτοῦ, διότι μὴ ἠρέσκοντο τοῖς γιγνομένοις; 17. Ἵνα δὲ ὑμῖν μὴ τὰ νῦν λέγω καθ' ἕκαστον ἐπεξιὼν, τοὺς μὲν πονηροὺς εὐδαιμονοῦντας, καὶ τοὺς πλεονέκτας, ἀγο-

μένους δὲ καὶ φερομένους τοὺς χρηστοὺς ἐν πενίᾳ καὶ νόσοις, καὶ μυρίοις κακοῖς πιεζομένους.

ΖΕΥΣ. Οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ Κυνίσκε, ἡλίκας μετὰ τὸν βίον οἱ πονηροὶ τὰς κολάσεις ὑπομένουσιν, ἢ ἐν ὅσῃ οἱ χρηστοὶ εὐδαιμονίᾳ διατρίβουσιν;

ΚΥΝ. Ἅδην μοι λέγεις, καὶ Τιτυοὺς, καὶ Ταντάλους. ἐγὼ δὲ, εἴ μέν τι καὶ τοιοῦτόν ἐστιν, εἴσομαι τὸ σαφὲς ἐπειδὰν ἀποθάνω· τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἐβουλόμην τὸν ὁποσονοῦν τοῦτον χρόνον εὐδαιμόνως διαβιώσας, ὑπὸ ἑκκαίδεκα γυπῶν κείρεσθαι τὸ ἧπαρ ἀποθανών, ἀλλὰ μὴ ἐνταῦθα διψήσας, ὥσπερ ὁ Τάνταλος, ἐν μακάρων νήσοις πίνειν μετὰ τῶν ἡρώων, ἐν τῷ Ἠλυσίῳ λειμῶνι κατακείμενος.

18. ΖΕΥΣ. Τί φῄς; ἀπιστεῖς εἶναι τινὰς κολάσεις, καὶ τιμὰς, καὶ δικαστήριον, ἔνθα δὴ καὶ ἐξετάζεται ὁ ἑκάστου βίος;

ΚΥΝ. Ἀκούω τινὰ Μίνω Κρῆτα δικάζειν κεῖσε τὰ τοιαῦτα· καί μοι ἐπώκρινάί τι καὶ ὑπὲρ ἐκείνου· σὸς γὰρ υἱὸς εἶναι λέγεται.

ΖΕΥΣ. Τί δὲ καὶ δι' αὐτὸν ἐρωτᾷς, ὦ Κυνίσκε;

ΚΥΝ. Τίνας κολάζει μάλιστα;

ΖΕΥΣ. Τοὺς πονηροὺς δηλαδή, οἷον ἀνδραφόνους, καὶ ἱεροσύλους.

ΚΥΝ. Τίνας δὲ παρὰ τοὺς ἥρωας ἀποπέμπει;

ΖΕΥΣ. Τοὺς ἀγαθούς τε καὶ ὁσίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας.

ΚΥΝ. Τίνος ἕνεκα, ὦ Ζεῦ;

ΖΕΥΣ. Διότι οἱ μὲν τιμῆς, οἱ δὲ κολάσεως

ΚΤΝ. Εἰ δέ τις ἀκούσιόν τι δεινὸν ἐργάσαιτο, κολάζεσθαι καὶ τοῦτον δίκαιον;

ΖΕΤΣ. Οὐδαμῶς.

ΚΤΝ. Οὐδ' ἄρα εἴ τις ἄκων τι ἀγαθὸν ἔδρασεν, οὐδὲ τοῦτον τιμᾶν ἀξιώσειεν ἄν;

ΖΕΤΣ. Οὐ γὰρ οὖν.

ΚΤΝ. Οὐδένα τοιγαροῦν, ὦ Ζεῦ, οὔτε τιμᾶν οὔτε κολάζειν αὐτῷ προσήκει.

ΖΕΤΣ. Πῶς οὐδένα;

ΚΤΝ. Ὅτι οὐδὲν ἑκόντες οἱ ἄνθρωποι ποιοῦμεν, ἀλλά τινι ἀνάγκῃ ἀφύκτῳ κεκελευσμένοι, εἴ γε ἀληθῆ ἐκεῖνά ἐστι τὰ ἔμπροσθεν ὁμολογημένα, ὡς ἡ Μοῖρα πάντων αἰτία· καὶ ἦν φονεύσῃ τις, ἐκείνη ἐστὶν ἡ φονεύσασα, καὶ ἦν ἱεροσυλῇ, προστεταγμένον αὐτῷ δρᾷ. ὥστε εἴ γε τὰ δίκαια ὁ Μίνως δικάζειν μέλλοι, τὴν Εἱμαρμένην ἀντὶ τοῦ Σισύφου κολάσεται, καὶ τὴν Μοῖραν ἀντὶ τοῦ Ταντάλου· τί γὰρ ἐκεῖνοι ἠδίκησαν πεισθέντες τοῖς ἐπιτάγμασιν;

ΖΕΤΣ. 19. Οὐκ ἔτι οὐδὲ ἀποκρίνεσθαί σοι ἄξιον τοιαῦτα ἐρωτῶντι· θρασὺς γὰρ εἶ, καὶ σοφιστής· καί σε ἄπειμι ἤδη κατάλιπών.

ΚΤΝ. Ἐδεόμην μὲν ἔτι καὶ τοῦτο ἔρεσθαί σε, ποῦ αἱ Μοῖραι διατρίβουσιν, ἢ πῶς ἐφικνοῦνται τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν τοσούτων ἐς τὸ λεπτότατον, καὶ ταῦτα τρεῖς οὖσαι; ἐπίπονον γάρ τινα, καὶ οὐκ εὔμοιρόν μοι δοκοῦσι βιοῦν τὸν βίον, τοσαῦτα ἔχουσαι πράγματα, καὶ ὡς ἔοικεν, οὐ πάνυ οὐδὲ αὐταὶ ὑπὸ χρηστῇ ἐγεννήθησαν. ἐγὼ γοῦν, εἴ μοι αἵρεσις δοθείη, οὐκ ἂν ἀλλαξαίμην πρὸς αὐτὰς τὸν ἐμαυτοῦ

βίον, ἀλλ' ἐλοίμην ἂν ἔτι πενέστερος διαβιῶναι, ἢπερ καθῆσθαι κλώθων ἄτρακτον τοσούτων πραγμάτων μεστόν, ἐπιτηρῶν ἕκαστα. εἰ δὲ μὴ ῥᾴδιόν σοι ἀποκρίνασθαι τρὸς ταῦτα, ὦ Ζεῦ, καὶ τούτοις ἀγαπήσομεν, οἷς ἀπεκρίνω. ἱκανὰ γὰρ ἐμφανίσαι τὸν περὶ τῆς Εἱμαρμένης καὶ Προνοίας λόγον· τὰ λοιπὰ δ' ἴσως οὐχ εἵμαρτο ἀκοῦσαί μοι.

ΖΕΥΣ ΤΡΑΓΩΙΔΟΣ.

ARGVMENTVM

Liber hic est eiusdem ferme argumenti cum praecedente, quo Iovis reliquorumque deorum auctoritati gravissima inferuntur vulnera. Damis Epicureus quum Athenis multis coram hominibus negasset, Timocles vero Stoicus quum affirmasset, deos esse, inque ea disputatione, illo die continuanda, quum Damis videretur superior futurus, Iupiter anxietate confectus deos ad unum omnes convocari iubet. Quorum tumultu et contentionibus de loco superiori tandem sedatis, Iupiter perturbatus et ab Demosthene primordium orationis mutuans rem narrat, deorumque consilia, ut Timocles reddatur superior, implorat. Momus deos contemtionem hominum mereri censet, atque in posterum merituros, nisi meliores facti atque maiori cura rebus humanis prospicientes malum illud praeveniant. Neptunus

Damidem ante disputationem, Hercules, si forte vicerit, interimendum censent, sed hoc praeter Parcarum voluntatem fieri posse negatur. Reiicitur etiam Apollinis, qui oraculo de hac contentione edito, eoque absurdissimo, risum movet, sententia, ut Timocli eloquentior quis auxilio constituatur. Interim, quum nuncius afferretur, disputationem iam incipere, Iupiter deos, ut certamen ipsi audiant, et pro Timocle orent, monet. — Argumenta, quibus Timocles, deos et deorum providentiam esse, probare vult, sunt 1) ordo naturae; 2) quod Homerus, deorum providentiam esse, clarissime ostendat, et Euripides in tragoediis per deos puniri impios, pios iuvari doceat; 3) quod omnes gentes antiquitus deos crediderint; 4) quod sint oracula et vaticinationes futurorum; 5) quod Iupiter tonet; 6) quod sicut navis sine gubernatore salva ire nequeat, ita universum sine providentia salvum esse non possit; 7) quod sint altaria. Quibus ab Damide vel refutatis vel derisis, Momus, Iovem consolaturus, suadet, ne tanti hoc facere videatur; vulgus enim et barbaros nihilominus semper deos veneraturos, quamvis pauci contraria sentiant.

1. *ΕΡΜ.* Ὦ Ζεῦ, τί σύννους καταμόνας σαυτῷ λαλεῖς,
Ὠχρός, περιπατῶν, φιλοσόφου τὸ χρῶμα ἔχων;
Ἐμοὶ προσανάθου, λάβε με σύμβουλον πόνων,
Μὴ καταφρονήσῃς οἰκέτου φλυαρίας.
ΑΘΗΝ. Ναὶ πάτερ ἡμέτερε Κρονίδη, ὕπατε κρειόντων,
Γουνοῦμαί σε θεὰ γλαυκῶπις, τριτογένεια,

Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἤδη,
Τίς μῆτις δάκνει σε κατὰ φρένα, καὶ κατὰ θυμόν;
Ἦ τὶ βαρὺ στενάχεις, ὠχρός τέ σε εἶλε παρειάς;

ΖΕΥΣ. Οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινόν, ᾧδ' εἰπεῖν ἔπος,
Οὐδὲ πάθος, οὐδὲ ξυμφορὰ τραγῳδική,
Ἥς οὐκ ἂν ἄραιτ' ἄχθος ἡ θεῶν φύσις.

ΑΘΗΝ. Ἄπολλον, οἵοις φροιμίοις ἄρχῃ λόγων.

ΖΕΥΣ. Ὦ παγκάκιστοι, χθόνια γῆς παιδεύματα,
Σύτ', ὦ Προμηθεῦ, οἷά μ' εἴργασαι κακά.

ΑΘΗΝ. Τί δ' ἐστί; πρὸς χορὸν γὰρ οἰκείων ἐρεῖς.

ΖΕΥΣ. Ὦ μεγαλοσμαράγου στεροπᾶς ζοίζημα, τί (μοι) ῥέξεις;

ΑΘΗΝ. Κοίμισον ὀργήν, εἰ μὴ κωμῳδεῖν ὡς περ οὗτοι δυνάμεθα, μηδὲ τὸν Εὐριπίδην ὅλον καταπεπώκαμεν, ὥστε σοι ὑποδραματουργεῖν.

2. ΗΡΑ. Ἀγνοεῖν ἡμᾶς νομίζεις τὴν αἰτίαν τῆς λύπης, ἥτις ἐστί σοι;

ΖΕΥΣ. Οὐκ οἶσθ', ἐπεὶ τοι κἂν ἐκώκυες μέγα.

ΗΡΑ. Οἶδα τὸ κεφάλαιον αὐτό, ὧν πάσχεις, ὅτι ἐρωτικόν ἐστιν, οὐ μὴν κωκύω γε, ὑπὸ ἔθους ἤδη πολλάκις ὑβρισθεῖσα ὑπὸ σοῦ τὰ τοιαῦτα. εἰκὸς γοῦν ἤτοι Δανάην τινὰ, ἢ Σεμέλην, ἢ Εὐρώπην αὖθις εὑρόντα σε ἀνιᾶσθαι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος, εἶτα βουλεύεσθαι ταῦρον, ἢ σάτυρον, ἢ χρυσὸν γενόμενον, ῥυῆναι διὰ τοῦ ὀρόφου εἰς τὸν κόλπον τῆς ἀγαπωμένης· τὰ σημεῖα γὰρ ταῦτα, οἱ στεναγμοὶ,

καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τὸ ὠχρὸν εἶναι, οὐκ ἄλλου του, ἢ ἔρωτός ἐστιν.

ΖΕΥΞ. Ὦ μακαρία, ἥτις ἐν ἔρωτι καὶ ταῖς τοιαύταις παιδιαῖς οἴει τὰ ἡμέτερα πράγματα εἶναι.

ΗΡΑ. Ἀλλὰ τί ἄλλο, εἰ μὴ τοῦτο ἀνιᾷ σε, Δία ὄντα;

3. ΖΕΥΣ. Ἐν ἐσχάτοις, ὦ Ἥρα, τὰ θεῶν πράγματα, καὶ τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου, ἐπὶ ξυροῦ ἕστηκεν, εἴτε χρὴ τιμᾶσθαι ἡμᾶς ἔτι, καὶ τὰ γέρα ἔχειν τὰν τῇ γῇ, εἴτε καὶ ἠμελῆσθαι παντάπασι, καὶ τὸ μηδὲν εἶναι δοκεῖν.

ΗΡΑ. Μῶν γίγαντάς τινας ἡ γῆ αὖθις ἔφυσεν; ἢ οἱ Τιτᾶνες τὰ δεσμὰ διαῤῥήξαντες, καὶ τῆς φρουρᾶς ἐπικρατήσαντες, αὖθις ἡμῖν ἐναντία αἴρονται τὰ ὅπλα;

ΖΕΥΣ. Θάρσει, τὰ νέρθεν ἀσφαλῶς ἔχει θεοῖς.

ΗΡΑ. Τί οὖν ἄλλο δεινὸν ἂν γένοιτο; οὐχ ὁρῶ γάρ, ὅτε μὴ τὰ τοιαῦτα παραλυπεῖ, ἐφ' ὅτῳ Πῶλος, ἢ Ἀριστόδημος, ἀντὶ Διὸς ἡμῖν ἀναπέφηνας.

4. ΖΕΥΣ. Τιμοκλῆς, ὦ Ἥρα, ὁ Στωϊκὸς, καὶ Δάμις ὁ Ἐπικούρειος, χθὲς, οὐκ οἶδα ὅθεν σφίσιν ἀρξαμένου τοῦ λόγου, προνοίας περὶ διελεγέσθην, παρόντων μάλα συχνῶν καὶ δοκίμων ἀνθρώπων, ὅπερ μάλιστα ἠνίασέ με· καὶ ὁ μὲν Δάμις οὔτ' εἶναι θεοὺς ἔφασκεν, οὔθ' ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπισκοπεῖν, ἢ διατάττειν· ὁ Τιμοκλῆς δὲ ὁ βέλτιστος ἐπειρᾶτο ξυναγωνίζεσθαι ἡμῖν· εἶτα ὄχλου πολλοῦ ἐπιῤῥυέντος, οὐδὲν πέρας ἐγένετο τῆς ξυνουσίας. διελύθησαν γὰρ ἑαυθις ἐπισκέψασθαι τὰ λοιπὰ

ξυνθέμενοι, καὶ νῦν μετέωροι πάντες εἰσὶ πρὸς τὴν ἀκρόασιν, ὁπότερος κρατήσει, καὶ ἀληθέστερα δόξει λέγειν. ὁρᾶτε τὸν κίνδυνον, ὡς ἐν στενῷ παντάπασι τὰ ἡμέτερα, ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ κινδυνευόμενα; καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ παρεωρᾶσθαι ἀνάγκη ὀνόματα μόνον εἶναι δόξαντας, ἢ τιμᾶσθαι ὥσπερ πρὸ τοῦ, ἢν ὁ Τιμοκλῆς ὑπέρσχῃ λέγων.

5. ΗΡΑ. Δεινότατα, ὡς ἀληθῶς, καὶ οὐ μάτην, ὦ Ζεῦ, ἐπετραγῴδεις αὐτοῖς.

ΖΕΥΣ. Σὺ δὲ ᾧου, Δαναΐς τινός, ἢ Ἀντιόπης, εἶναί μοι λόγον ἐν ταράχῳ τοσούτῳ. τί δ' οὖν, ὦ Ἑρμῆ, καὶ Ἥρα, καὶ Ἀθηνᾶ, πράττοιμεν ἄν; ξυνευρίσκετε γὰρ καὶ αὐτοὶ τὸ μέρος.

ΕΡΜ. Ἐγὼ μὲν ἐπὶ τὸ κοινὸν φημι δεῖν τὴν ἐπίσκεψιν ἐπανενεγκεῖν, ἐκκλησίαν ξυναγαγόντα.

ΗΡΑ. Κἀμοὶ ταῦτα ξυνδοκεῖ, ἅπερ καὶ τούτῳ.

ΑΘΗΝ. Ἀλλ' ἐμοὶ μὲν τἀναντία δοκεῖ, ὦ πάτερ, [καὶ] μὴ ξυνταράττειν τὸν οὐρανὸν, μηδὲ δῆλον εἶναί σε θαρυβούμενον τῷ πράγματι, πράττειν δὲ ἰδίᾳ ταῦτα, ἐξ ὧν κρατήσει μὲν ὁ Τιμοκλῆς λέγων, ὁ Δάμις δὲ καταγελασθεὶς ἅπεισιν ἐκ τῆς συνουσίας.

ΕΡΜ. Ἀλλ' οὔτε ἀγνοήσεταί ταῦτα, ὦ Ζεῦ, ἐν φανερῷ ἐσομένης τῆς ἔριδος τοῖς φιλοσόφοις, καὶ σὺ δόξεις τυραννικὸς εἶναι, μὴ κοινούμενος περὶ τῶν οὕτω μεγάλων καὶ κοινῶν ἅπασιν.

6. ΖΕΥΣ. Οὐκοῦν ἤδη κήρυττε, καὶ παρέστωσαν ἅπαντες· ὀρθῶς γὰρ λέγεις.

ΕΡΜ. Ἰδοὺ δὴ ἐς ἐκκλησίαν ξυνέλθετε οἱ θεοί· μὴ μέλλετε, ξυνέλθετε πάντες, ἥκετε, περὶ μεγάλων ἐκκλησιάσομεν.

ΖΕΤΣ. Οὕτω ψιλὰ, ὦ Ἑρμῆ, καὶ ἁπλοϊκὰ καὶ πεζὰ κηρύττεις, καὶ ταῦτα ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ξυγκαλῶν;

ΕΡΜ. Ἀλλὰ πῶς γὰρ, ὦ Ζεῦ, ἄξιοῖς;

ΖΕΤΣ. Ὅπως ἀξιῶ; ἀποσεμνύναι φημὶ δεῖν τὸ κήρυγμα μέτροις τισὶ, καὶ μεγαλοφωνίᾳ ποιητικῇ, ὡς μᾶλλον συνέλθοιεν.

ΕΡΜ. Ναί. ἀλλ' ἐποποιῶν, ὦ Ζεῦ, καὶ ῥαψῳδῶν τὰ τοιαῦτα· ἐγὼ δὲ ἥκιστα ποιητικός εἰμι· ὥστε διαφθερῶ τὸ κήρυγμα, ἢ ὑπέρμετρα ἢ ἐνδεᾶ ξυνείρων, καὶ γέλως ἔσται παρ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἀμουσίᾳ τῶν ἐπῶν. ὁρῶ γοῦν καὶ τὸν Ἀπόλλω γελώμενον ἐπ' ἐνίοις τῶν χρησμῶν, καίτοι ἐπικρυπτούσης τὰ πολλὰ τῆς [μαντικῆς] ἀσαφείας, ὡς μὴ πάνυ σχολὴν ἄγειν τοὺς ἀκούοντας ἐξετάζειν τὰ μέτρα.

ΖΕΤΣ. Οὐκοῦν, ὦ Ἑρμῆ, τῶν Ὁμήρου ἐπῶν ἐγκαταμίγνυε τὰ πολλὰ τῷ κηρύγματι, ὡς ἐκεῖνος ἡμᾶς ξυνεκάλει, μεμνῆσθαι δέ σε εἰκός.

ΕΡΜ. Οὐ πάνυ μὲν οὕτω σαφῶς, καὶ προχείρως πειράσομαι δὲ ὅμως.

Μήτε τις οὖν θήλεια θεὸς, τόγε μήτε τις ἄρσην,
Μηδ' αὐτῶν ποταμῶν μενέτω νόσφ' Ὠκεανοῖο,
Μηδέ τε νυμφάων, αἳ ἐς Διὸς ἔλθετ πάντες

Εἰς ἀγορὴν, ὅσσοι τε κλυτὰς δαίνυσθ' ἑκατόμβας·
Ὅσσοι τ' αὖ μέσατοι, ἢ ὕστατοι, ἢ μάλα πάγχυ
Νώνυμνοι, βωμοῖσι παρὰ κνίσσῃσι κάθησθε.

7. ΖΕΤΣ. Εὖγε, ὦ Ἑρμῆ, ἄριστα κεκήρυκταί σοι, καὶ ξυνθέουσι γὰρ ἤδη· ὥστε παραλαμβάνων κάθιζε αὐτοὺς, κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστον, ὡς ἂν ὕλης ἢ τέχνης ἔχοι· ἐν προεδρίᾳ μὲν τοὺς χρυσοῦς, εἶτα ἐπὶ τούτοις τοὺς ἀργυροῦς, εἶτα ἐξῆς, ὁπόσοι ἐλεφάντινοι, εἶτα τοὺς χαλκοῦς, ἢ τοὺς λιθίνους, καὶ ἐν αὐτοῖς τούτοις, οἱ Φειδίου μὲν, ἢ Ἀλκαμένους, ἢ Μύρωνος, ἢ Εὐφράνορος, ἢ τῶν ὁμοίων τεχνιτῶν, προτετιμήσθων· οἱ συρφετώδεις δὲ οὗτοι καὶ ἄτεχνοι πόῤῥω που ξυνωσθέντες καθεδοῦνται σιωπῇ, ἀναπληροῦντες μόνον τὴν ἐκκλησίαν.

ΕΡΜ. Ἔσται ταῦτα, καὶ καθεδοῦνται ὡς προσήκει. ἀλλ' ἐκεῖνο οὐ πρόχειρον εἰδέναι, ἤν τις αὐτῶν, χρυσοῦς μὲν καὶ πολυτάλαντος τὴν ὕλην, οὐκ ἀκριβὴς δὲ τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ κομιδῇ ἰδιωτικὸς καὶ ἀσύμμετρος, πρὸ τῶν χαλκῶν τῶν Μύρωνος, καὶ Πολυκλείτου, καὶ τῶν Φειδίου, καὶ Ἀλκαμένους τῶν λιθίνων καθεδεῖται, ἢ προτιμοτέραν χρὴ νομίζειν τὴν τέχνην;

ΖΕΤΣ. Ἐχρῆν μὲν οὕτως, ἀλλ' ὁ χρυσὸς ὅμως προτιμητέος.

ΕΡΜ. Μανθάνω, ὅτι Πλουτίνδην κελεύεις, ἀλλὰ μὴ Ἀριστίνδην καθίζειν, καὶ ἀπὸ τιμημάτων· ἥκετε οὖν εἰς τὴν προεδρίαν ὑμεῖς οἱ χρυσοῖ. 8. Ἔοικασι δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, οἱ βαρβαρικοὶ προεδρεύσειν μό-

νοι, ὡς τοὺς γε Ἕλληνας ὁρᾷς ὁποῖοι εἰσι, χαρίεντες μὲν, καὶ εὐπρόσωποι, καὶ κατὰ τέχνην ἐσχηματισμένοι, λίθινοι δὲ, ἢ χαλκοῖ ὅμως ἅπαντες, ἢ οἴγε πολυτελέστατοι αὐτῶν ἐλεφάντινοι, ὀλίγον ὅσον τοῦ χρυσοῦ ἐπιστίλβον ἔχοντες, ὡς ἐπιχρῶσθαι καὶ ἐπηυγάσθαι μόνον, τὰ δὲ ἔνδον ὑπόξυλοι, καὶ οὕτω μυῶν ἀγέλας ὅλας ἐμπολιτευομένας σκέποντες. ἡ Βενδὶς δὲ αὕτη, καὶ ὁ Ἄνουβις ἐκεινοσὶ, καὶ ὁ παρ' αὐτὸν ὁ Ἄττις, καὶ ὁ Μίθρης, καὶ ὁ Μὴν ὅλοι ὁλόχρυσοι, καὶ βαρεῖς, καὶ πολύτιμοι ὡς ἀληθῶς.

9. ΠΟΣ. Καὶ ποῦ τοῦτο, ὦ Ἑρμῆ, δίκαιον, τὸν κυνοπρόσωπον τοῦτον προκαθίζειν μου τὸν Αἰγύπτιον, καὶ ταῦτα Ποσειδῶνος ὄντος;

ΕΡΜ. Ναί. ἀλλὰ σὲ μὲν, ὦ ἐννοσίγαιε, χαλκοῦν ὁ Λύσιππος καὶ πτωχὸν ἐποίησεν, οὐκ ἐχόντων τότε Κορινθίων χρυσόν. οὗτος δὲ ὅλοις μετάλλοις πλουσιώτερός ἐστιν. ἀνέχεσθαι οὖν χρὴ παρεωσμένον, καὶ μὴ ἀγανακτεῖν εἴ τις ῥῖνα τηλικαύτην χρυσῆν ἔχων προτιμήσεταί σου.

10. ΑΦΡ. Οὐκοῦν, ὦ Ἑρμῆ, κἀμὲ λαβὼν, ἐν τοῖς προεδρίοις που κάθιζε· χρυσῆ γὰρ εἰμι.

ΕΡΜ. Οὐχ ὅσα γε, ὦ Ἀφροδίτη, κἀμὲ ὁρᾷν, ἀλλ' εἰ μὴ πάνυ ληρῶ, λίθου τοῦ λευκοῦ Πεντέληθεν, οἶμαι, λιθοτομηθεῖσα, εἶτα δόξαν οὕτω Πραξιτέλει, Ἀφροδίτη γενομένη, Κνιδίοις παρεδόθης.

ΑΦΡ. Καὶ μὴν ἀξιόπιστόν σοι μάρτυρα τὸν Ὅμηρον παρέξομαι, ἄνω καὶ κάτω τῶν ῥαψῳδιῶν χρησῆν με τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγοντα.

ΕΡΜ. Καὶ γὰρ καὶ τὸν Ἀπόλλω ὁ αὐτὸς πολὺ-

χρυσον ἔφη εἶναι καὶ πλούσιον· ἀλλὰ νῦν ὄψει κἀκεῖνον ἐν τοῖς ζευγίταις που καθήμενον, ἀπεστεφανωμένον γε ὑπὸ τῶν λῃστῶν, καὶ τοὺς κόλλοπας τῆς κιθάρας περισεσυλημένον, ὥστε ἀγάπα καὶ σὺ μὴ πάνυ ἐν τῷ θητικῷ ἐκκλησιάζουσα.

11. *ΚΟΛ.* Ἐμοὶ δὲ τίς ἂν ἐρίσαι τολμήσειεν, ἡλίῳ τε ὄντι, καὶ τηλικούτῳ τὸ μέγεθος; εἰ γοῦν μὴ ὑπερφυᾶ, μηδ' ὑπέρμετρον οἱ Ῥόδιοι κατασκευάσασθαί με ἠξίωσαν, ἀπὸ τοῦ ἴσου τελέσματος ἐκκαίδεκα χρυσοῦς θεοὺς ἐπεποίηντο ἄν· ὥστε ἀνάλογον πολυτελέστερος ἂν νομιζοίμην, καὶ πρόσεστιν ἡ τέχνη, καὶ τῆς ἐργασίας τὸ ἀκριβὲς ἐν μεγέθει τοσούτῳ.

ΕΡΜ. Τί, ὦ Ζεῦ, χρὴ ποιεῖν; δύσκριτον γὰρ ἐμοὶ γοῦν καὶ τοῦτο. εἰ μὲν γὰρ ἐς τὴν ὕλην ἀποβλέποιμι, χαλκοῦς ἐστιν· εἰ δὲ λογιζοίμην, ἀφ' ὁπόσων ταλάντων κεχάλκευται, ὑπὲρ τοὺς πεντακοσιομεδίμνους, [καὶ τὴν ἱππάδα] ἂν εἴη.

ΖΕΤΣ. Τί γὰρ ἔδει παρεῖναι καὶ τοῦτον ἐλέγξοντα τὴν τῶν ἄλλων σμικρότητα, καὶ ἐνοχλήσοντα τῇ καθέδρᾳ; πλὴν ἀλλ', ὦ Ῥοδίων ἄριστε, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα προτιμητέος εἶ τῶν χρυσῶν, πῶς ἂν καὶ προεδρεύοις, εἰ μὴ δεήσει ἀναστῆναι πάντας, ὡς μόνος καθέζοιο, τὴν Νύκα ὅλην θατέρᾳ τῶν πυγῶν ἐπιλαβών; ὥστ' ἄμεινον ποιήσεις ὀρθοστάδην ἐκκλησιάζων, ἐπικεκυφὼς τῷ συνεδρίῳ.

12. *ΕΡΜ.* Ἰδοὺ πάλιν ἄλλο δύσλυτον καὶ τοῦτο. χαλκῷ μὲν γὰρ ἀμφοτέρω ἐστόν, καὶ τέχνης τῆς αὐτῆς, Λυσίππου ἑκάτερον τὸ ἔργον, καὶ τὸ μέγιστον, ὁμοτίμω τὰ ἐς γένος, ἅτε δὴ παῖδες ὄντες Διός, ὁ

Διονυσος οὗτοσὶ, καὶ Ἡρακλῆς. πότερος οὖν αὐτῶν προκαθεδεῖται; φιλονεικοῦσι γάρ, ὡς ὁρᾷς.

ΖΕΤΣ. Διατρίβομεν, ὦ Ἑρμῆ, πάλαι δέον ἐκκλησιάζειν· ὥστε νῦν μὲν ἀναμὶξ καθιζόντων, ἔνθα ἂν ἕκαστος ἐθέλῃ, ἐσαῦθις δὲ ἀποδοθήσεται περὶ τούτων ἐκκλησία· κἀγὼ εἴσομαι τότε, ἥν τινα χρὴ ποιήσασθαι τὴν τάξιν ἐπ' αὐτοῖς.

13. ΕΡΜ. Ἀλλ', Ἡράκλεις, ὡς θορυβοῦσι, τὰ κοινὰ καὶ τὰ καθ' ἡμέραν ταῦτα βοῶντες, διανομὰς, ποῦ τὸ νέκταρ, καὶ ἡ ἀμβροσία ἐπέλιπε; ποῦ αἱ ἑκατόμβαι; κοινὰς τὰς θυσίας.

ΖΕΤΣ. Κατασιώπησον αὐτοὺς, ὦ Ἑρμῆ, ὡς μάθωσιν ὅτου ἕνεκα ξυνελέγησαν, τοὺς λήρους τούτους ἀφέντες.

ΕΡΜ. Οὐχ ἅπαντες, ὦ Ζεῦ, τὴν Ἑλλήνων φωνὴν ξυνιᾶσιν. ἐγὼ δὲ οὐ πολύγλωττός εἰμι, ὥστε καὶ Σκύθαις, καὶ Πέρσαις, καὶ Θραξὶ, καὶ Κελτοῖς ξυνετὰ κηρύττειν. ἄμεινον οὖν, οἶμαι, τῇ χειρὶ σημαίνειν, καὶ παρακελεύεσθαι σιωπᾷν.

ΖΕΤΣ. Οὕτω ποίει.

14. ΕΡΜ. Εὖγε, ἀφωνότεροι γεγένηνταί σοι τῶν σοφιστῶν. ὥστε ὥρα δημηγορεῖν· ὁρᾷς, πάλαι πρὸς σὲ ἀποβλέπουσι, περιμένοντες ὅ,τι καὶ ἐρεῖς.

ΖΕΤΣ. Ἀλλ' ὅ γε πέπονθα, ὦ Ἑρμῆ, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι πρὸς σὲ εἰπεῖν υἱὸν ὄντα. οἶσθα ὅπως θαῤῥαλέος ἀεὶ, καὶ μεγαλήγορος ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἦν;

ΕΡΜ. Οἶδα, καὶ ἐδεδίειν γε ἀκούων σου δημηγοροῦντος· καὶ μάλιστα ὁπόταν ἠπείλεις ἀναστά-

σειν ἐκ βάθρων τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν αὐτοῖς θεοῖς, τὴν σειρὰν ἐκείνην τὴν χρυσῆν καθείς.

ΖΕΥΣ. Ἀλλὰ νῦν, ὦ τέκνον, οὐκ οἶδα, εἴτε ὑπὸ μεγέθους τῶν ἐφεστώτων δεινῶν, εἴτε καὶ ὑπὸ πλήθους τῶν παρόντων (πολυθεωτάτη γὰρ ὡς ὁρᾷς ἡ ἐκκλησία) διατετάραγμαι τὴν γνώμην, καὶ ὑπότρομός εἰμι, καὶ ἡ γλῶττά μοι πεπεδημένη ἔοικε· τὸ δὲ ἀτοπώτατον ἁπάντων, ἐπιλέλησμαι τὸ προοίμιον τῶν λόγων, ὃ παρεσκευασάμην, ὡς εὐπροσωποτάτη μοι ἡ ἀρχὴ γένοιτο πρὸς αὐτούς.

ΕΡΜ. Ἀπολώλεκας, ὦ Ζεῦ, πάντα· οἱ δὲ ὑποπτεύουσι τὴν σιωπὴν, καί τι ὑπέρμεγα κακὸν ἀκούσεσθαι προσδοκῶσιν, ἐφ' ὅτῳ σὺ διαμέλλεις.

ΖΕΥΣ. Βούλει οὖν, ὦ Ἑρμῆ, τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο προοίμιον ἀναῤῥαψῳδήσω πρὸς αὐτούς;

ΕΡΜ. Τὸ ποῖον;

ΖΕΥΣ. Κέκλυτέ μευ πάντες τε θεοὶ, πᾶσαί τε θέαιναι.

ΕΡΜ. Ἄπαγε, ἱκανὰ καὶ πρὸς ἡμᾶς πεπαρῴδηται σοι τὰ πρῶτα. πλὴν εἰ δοκεῖ, τὸ μὲν φορτικὸν τῶν μέτρων ἄφες· σὺ δὲ τῶν Δημοσθένους δημηγοριῶν τῶν κατὰ Φιλίππου ἥν τινα ἂν ἐθέλοις ξύνειρε, ὀλίγα ἐναλλάττων. οὕτω γοῦν οἱ πολλοὶ νῦν ῥήτορες ποιοῦσιν.

ΖΕΥΣ. Εὖ λέγεις σύντομόν τινα ῥητορείαν, καὶ ῥᾳδιουργίαν ταύτην εὔκαιρον τοῖς ἀπορουμένοις. 15. Ἄρξομαι δ' οὖν ποτε· Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες θεοὶ, χρημάτων, ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο ὑμῖν, ὅ,τι δήποτε ἄρα τοῦτό ἐστιν, ἐφ' ὅτῳ νῦν συνελέγητε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει,

προσήκει προθύμως ἀκροᾶσθαί μου λέγοντος. ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ θεοί, μονονουχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν παρόντων ἐῤῥωμένως ἀντιληπτέον ἡμῖν ἐστιν· ἡμεῖς δὲ πάνυ ὀλιγώρως ἔχειν δοκοῦμεν πρὸς αὐτά. βούλομαι δὲ ἤδη, (καὶ γὰρ ἐπιλείπει ὁ Δημοσθένης,) αὐτὰ ὑμῖν δηλῶσαι σαφῶς, ἐφ' οἷς διαταραχθεὶς, ξυνήγαγον τὴν ἐκκλησίαν. χθὲς γάρ, ὡς ἔστε, Μνησιθέου τοῦ ναυκλήρου θύσαντος τὰ σωτήρια ἐπὶ τῇ νηῒ ὀλίγου δεῖν ἀπολουμένῃ περὶ τὸν Καφηρέα, εἱστιώμεθα ἐν Πειραιεῖ, ὁπόσους ἡμῶν ὁ Μνησίθεος ἐπὶ τὴν θυσίαν ἐκάλεσεν. εἶτα μετὰ τὰς σπονδὰς, ὑμεῖς μὲν ἄλλος ἄλλην ἐτράπεσθε, ὡς ἑκάστῳ ἔδοξεν. ἐγὼ δὲ (οὐδέπω γὰρ πάνυ ὀψὲ ἦν) ἀνῆλθον ἐς τὸ ἄστυ, ὡς περιπατήσαιμι τὸ δειλινὸν ἐν Κεραμεικῷ, ἐννοῶν ἅμα τοῦ Μνησιθέου τὴν σμικρολογίαν· ὃς ἑκκαίδεκα θεοὺς ἑστιῶν, ἀλεκτρυόνα μόνον κατέθυσε, γέροντα κἀκεῖνον ἤδη καὶ κορυζῶντα, καὶ λιβανωτοῦ χόνδρους τέτταρας, εὖ μάλα εὐρωτιῶντας, ὡς αὐτίκα ἐπισβεσθῆναι τῷ ἄνθρακι, μηδὲ ὅσον ἅπαξ τῇ ῥινὶ ὀσφραίνεσθαι τοῦ καπνοῦ παρασχόντος· καὶ ταῦτα ἑκατόμβας ὅλας ὑποσχόμενος, ὁπότε ἡ ναῦς ἤδη προσεφέρετο τῷ σκοπέλῳ, καὶ ἐντὸς ἦν τῶν ἑρμάτων. 16. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐννοῶν γίγνομαι κατὰ τὴν Ποικίλην, ὁρῶ πλῆθος ἀνθρώπων πάμπολυ ξυνεστηκός· ἐνίους μὲν ἔνδον ἐν αὐτῇ τῇ στοᾷ, πολλοὺς δὲ καὶ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ· καί τινας βοῶντας, καὶ διατεινομένους, καὶ ἐπὶ τῶν θάκων καθημένους. εἰκάσας οὖν ὅπερ ἦν, φιλοσόφους εἶναι τῶν ἀριστικῶν τούτων, ἐβουλήθην ἐπιστὰς ἀκοῦσαι

αὐτῶν ὅ,τι καὶ λέγουσι. καὶ ἔτυχον γὰρ νεφέλην τῶν παχειῶν περιβεβλημένος, σχηματίσας ἐμαυτὸν εἰς τὸν ἐκείνων τρόπον· καὶ τὸν πώγωνα ἐπισπασάμενος, εὖ μάλα ἐώκειν φιλοσόφῳ· καὶ δὴ παραγκωνισάμενος τοὺς πολλοὺς, εἰσέρχομαι ἀγνοούμενος ὅς τις ἦν. εὑρίσκω δὲ τὸν Ἐπικούρειον Δάμιν, τὸν ἐπίτριπτον, καὶ Τιμοκλέα τὸν Στωϊκὸν, ἀνδρῶν βέλτιστον, ἐκθύμως πάνυ ἐρίζοντας. ὁ γοῦν Τιμοκλῆς καὶ ἵδρου, καὶ τὴν φωνὴν ἤδη ἐξεκέκοπτο ὑπὸ τῆς βοῆς· ὁ Δάμις δὲ, τὸ Σαρδώνιον ἐπιμειδιῶν, ἔτι μᾶλλον παρώξυνε τὸν Τιμοκλέα. 17. Ἦν δὲ ἄρα περὶ ἡμῶν ὁ πᾶς λόγος αὐτοῖς. ὁ μὲν γὰρ κατάρατος Δάμις οὔτε προνοεῖν ἡμᾶς ἔφασκε τῶν ἀνθρώπων, οὔτε ἐπισκοπεῖν τὰ γιγνόμενα παρ' αὐτοῖς, οὐδὲν ἄλλο, ἢ μηδὲ ὅλως ἡμᾶς εἶναι, λέγων. τοῦτο γὰρ αὐτῷ δηλαδὴ ὁ λόγος ἐδύνατο, καὶ ἦσαν τινὲς, οἳ ἐπῄνουν αὐτόν. ὁ δ' ἕτερος τὰ ἡμέτερα ὁ Τιμοκλῆς ἐφρόνει, καὶ ὑπερεμάχει, καὶ ἠγανάκτει, καὶ πάντα τρόπον, ξυνηγωνίζετο, τὴν ἐπιμέλειαν ἡμῶν ἐπαινῶν, καὶ διεξιών, ὡς ἐν κόσμῳ τε, καὶ τάξει τῇ προσηκούσῃ ἐξηγούμεθα, καὶ διατάττομεν ἕκαστα. καὶ εἶχε μέν τινας καὶ αὐτὸς τοὺς ἐπαινοῦντας. πλὴν ..... ἐκεκμήκει γὰρ ἤδη, καὶ πονήρως ἐφώνει, καὶ τὸ πλῆθος ἐς τὸν Δάμιν ἀπέβλεπε. συνεὶς δὲ ἐγὼ τὸ κινδυνευόμενον, τὴν νύκτα ἐκέλευσα περιχυθεῖσαν διαλῦσαι τὴν ξυνουσίαν. ἀπῇλθον οὖν, ἐς τὴν ὑστεραίαν ξυνθέμενοι ἐς τέλος ἐπεξελεύσεσθαι τὸ σκέμμα, κἀγὼ παρομαρτῶν τοῖς πολλοῖς ἐπήκουον μεταξὺ ἀπιόντων οἰκάδε [παρ' αὐτοὺς] ἐπαινούντων τὰ τοῦ Δάμιδος, καὶ ἤδη

παρὰ πολὺ αἱρουμένων τὰ ἐκείνου. ἦσαν δὲ καὶ οἱ μὴ ἀξιοῦντες προκατεγνωκέναι τῶν ἐναντίων, ἀλλὰ περιμένειν, εἴτι καὶ ὁ Τιμοκλῆς αὔριον ἐρεῖ. 18. Ταῦτ' ἐστιν ἐφ' οἷς ὑμᾶς ξυνεκάλεσα, οὐ μικρά, ὦ θεοί, εἰ λογιεῖσθε ὡς ἡ πᾶσα μὲν ἡμῖν τιμὴ, καὶ δόξα, καὶ πρόσοδος, οἱ ἄνθρωποί εἰσιν. εἰδ' οὗτοι πεισθεῖεν ἢ μηδὲ ὅλως θεοὺς εἶναι, ἢ ὄντας ἀπρονοήτους εἶναι σφῶν αὐτῶν, ἄθυτα καὶ ἀγέραστα καὶ ἄτιμα ἡμῖν ἔσται τὰ ἐκ γῆς, καὶ μάτην ἐν οὐρανῷ καθεδούμεθα, λιμῷ ἐχόμενοι, ἑορτῶν ἐκείνων, καὶ πανηγύρεων, καὶ ἀγώνων, καὶ θυσιῶν, καὶ πανυχίδων, καὶ πομπῶν στερούμενοι. ὡς οὖν ὑπὲρ τηλικούτων φημὶ δεῖν ἅπαντας ἐπινοεῖν τι σωτήριον τοῖς παροῦσι, καὶ ἀφ' ὅτου κρατήσει μὲν ὁ Τιμοκλῆς, καὶ δόξει ἀληθέστερα λέγειν, ὁ Δάμις δὲ καταγελασθήσεται πρὸς τῶν ἀκουόντων· ὡς ἔγωγε οὐ πάνυ τῷ Τιμοκλεῖ πέποιθα, ὡς κρατήσει καθ' ἑαυτόν, ἢν μὴ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν αὐτῷ προσγένηται. κήρυττε, ὦ Ἑρμῆ, τὸ κήρυγμα τὸ ἐκ τοῦ νόμου, ὡς ἀνιστάμενοι συμβουλεύοιεν.

ΕΡΜ. Ἄκουε, σίγα, μὴ τάραττε, τίς ἀγορεύειν βούλεται τῶν τελείων θεῶν, οἷς ἔξεστι; τί τοῦτο, οὐδεὶς ἀνίσταται, ἀλλ' ἡσυχάζετε, πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἠγγελμένων ἐκπεπληγμένοι;

19. ΜΩΜ. Ἀλλ' ὑμεῖς μὲν πάντες ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε. Ἐγὼ δὲ, εἴγε μοι μετὰ παῤῥησίας δοθείη λέγειν, πολλὰ ἂν, ὦ Ζεῦ, ἔχοιμι εἰπεῖν,

ΖΕΥΣ. Λέγε, ὦ Μῶμε, πάνυ θαῤῥῶν. δῆλος γὰρ εἶ ἐπὶ τῷ συμφέροντι παῤῥησιαζόμενος.

ΜΩΜ. Οὐκοῦν ἀκούετε, ὦ θεοὶ, τἀ γε ἀπὸ παρρησίας, φασίν. ἐγὼ γὰρ καὶ πάνυ προσεδόκων ἐς τόδε ἀμηχανίας περιστήσεσθαι τὰ ἡμέτερα, καὶ πολλοὺς τοιούτους ἀναφυήσεσθαι ἡμῖν σοφιστὰς, παρ' ἡμῶν αὐτῶν τὴν τῆς τόλμης αἰτίαν λαμβάνοντας, καὶ, μὰ τὴν Θέμιν, σύτε τῷ Ἐπικούρῳ ἄξιον ὀργίζεσθαι, οὔτε τοῖς ὁμιληταῖς αὐτοῦ, καὶ διαδόχοις τῶν δογμάτων, εἰ τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ὑπειλήφασιν. ἢ τί γὰρ ἂν αὐτοὺς ἀξιώσειέ τις ἂν φρονεῖν, ὁπόταν ὁρῶσι τοσαύτην ἐν τῷ βίῳ τὴν ταραχήν; καὶ τοὺς μὲν χρηστοὺς αὐτῶν ἀμελουμένους, ἐν πενίᾳ, καὶ νόσοις, καὶ δουλείᾳ καταφθειρομένους· παμπονήρους δὲ καὶ μιαροὺς ἀνθρώπους προτιμωμένους, καὶ ὑπερπλουτοῦντας, καὶ ἐπιτάττοντας τοῖς κρείττοσι· καὶ τοὺς μὲν ἱεροσύλους οὐ κολαζομένους, ἀλλὰ διαλανθάνοντας· ἀνασκολοπιζομένους δὲ, καὶ συμπανιζομένους ἐνίοτε τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας; εἰκότως τοίνυν ταῦτα ὁρῶντες οὕτω διανοοῦνται περὶ ἡμῶν, ὡς οὐδὲ ὅλως ὄντων. 20. Καὶ μάλιστα ὅταν ἀκούωσι τῶν χρησμῶν λεγόντων· Ὡς διαβὰς τὸν Ἅλυν, μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει· οὐ μέντοι δηλούντων, εἴτε τὴν αὐτοῦ, εἴτε τὴν τῶν πολεμίων; καὶ πάλιν,

Ὦ θεὶη Σιλαμὶς, ἰὴ πολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν.

καὶ Πέρσαι γὰρ, οἶμαι, καὶ Ἕλληνες τέκνα γυναικῶν ἦσαν. ὅτε μὲν γὰρ πάλιν τῶν ῥαψῳδῶν ἀκούουσιν, ὅτι καὶ ἐρῶμεν, καὶ τιτρωσκόμεθα, καὶ δεσμούμεθα, καὶ δουλεύομεν, καὶ στασιάζομεν, καὶ

μυρία ὅσα πράγματα ἔχομεν, καὶ ταῦτα μακάριοι καὶ ἄφθαρτοι ἀξιοῦντες εἶναι, τί ἄλλο ἢ δικαίως καταγελῶσι, καὶ ἐν οὐδενὶ λόγῳ τίθενται τὰ ἡμέτερα; ἡμεῖς δὲ ἀγανακτοῦμεν, εἴ τινες ἄνθρωποι ὄντες, οὐ πάνυ ἀνόητοι, διελέγχουσι ταῦτα, καὶ τὴν πρόνοιαν ἡμῶν παρωθοῦνται, δέον ἀγαπᾶν εἴ τινες ἡμῖν ἔτι θύουσι, τοιαῦτα ἐξαμαρτάνουσι. Καί μοι ἐνταῦθα, ὦ Ζεῦ, (μόνοι γὰρ ἐσμὲν, καὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος πάρεστιν ἐν τῷ ξυλλόγῳ, ἔξω Ἡρακλέους, καὶ Διονύσου, καὶ Γανυμήδους, καὶ Ἀσκληπιοῦ, τῶν παρεγγράπτων τούτων) ἀπόκριναί μοι μετ' ἀληθείας, εἴ ποτέ σοι ἐμέλησεν ἐς τοσοῦτον τῶν ἐν τῇ γῇ, ὡς ἐξετάσαι εἴ τινες αὐτῶν εἰσὶ φαῦλοι, ἢ οἵ τινες εἰς χρηστοί εἰσιν· ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν. εἰ γοῦν μὴ ὁ Θησεὺς ἐκ Τροιζῆνος ἐς Ἀθήνας ἰὼν, ὁδοῦ πάρεργον, ἐξέκοψε τοὺς κακούργους, ὅσον ἐπὶ σοὶ καὶ τῇ σῇ προνοίᾳ, οὐδὲν ἂν ἐκώλυε ζῆν ἐντρυφῶντας ταῖς τῶν παροδοιπορούντων σφαγαῖς, τὸν Σκείρωνα, καὶ τὸν Πιτυοκάμπτην, καὶ Κερκύονα, καὶ τοὺς ἄλλους, ἢ εἴγε μὴ ὁ Εὐρυσθεὺς, ἀνὴρ δίκαιος καὶ προνοητικὸς, ὑπὸ φιλανθρωπίας ἀναπυνθανόμενος τὰ παρ' ἑκάστοις, ἐξέπεμπε τουτονὶ τὸν οἰκέτην αὐτοῦ, ἐργατικὸν ἄνθρωπον, καὶ πρόθυμον ἐς τοὺς πόνους, ὦ Ζεῦ, σὺ ὀλίγον ἐφρόντισας ἂν τῆς Ὕδρας, καὶ τῶν ἐν Στυμφάλῳ ὀρνέων, καὶ ἵππων τῶν Θρακικῶν, καὶ τῆς Κενταύρων ὕβρεως, καὶ παροινίας. 22. Ἀλλ' εἰ χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καθήμεθα τοῦτο μόνον ἐπιτηροῦντες, εἴ τις θύει, καὶ κνισσᾷ περὶ τοὺς βωμούς. τὰ δ' ἄλλα κατὰ ῥοῦν φέρεται, ὡς ἂν τύχοι

ἕκαστον, παρασυρόμενα. τοιγαροῦν εἰκότα νῦν πάσχομεν, καὶ ἔτι πεισόμεθα, ἐπειδὰν κατ᾽ ὀλίγον οἱ ἄνθρωποι ἀνακύπτοντες εὑρίσκωσιν, οὐδὲν ὄφελος αὐτοῖς ὂν, εἰ θύοιεν ἡμῖν, καὶ τὰς πομπὰς πέμποιεν. εἶτ᾽ ἐν βραχεῖ ὄψει καταγελῶντας μὲν τοὺς Ἐπικούρους, καὶ Μητροδώρους, καὶ Δάμιδας, κρατουμένους δὲ καὶ ἀποφραττομένους ὑπ᾽ αὐτῶν τοὺς ἡμετέρους ξυνηγόρους, ὥστε ὑμέτερον ἂν εἴη παύειν καὶ ἰᾶσθαι τὰ τοιαῦτα, τῶν καὶ ἐς τόδε αὐτὰ προαγαγόντων. Μώμῳ δὲ οὐ μέγας ὁ κίνδυνος, εἰ ἄτιμος ἔσται, οὐδὲ γὰρ πάλαι τῶν τιμωμένων ἦν, ὑμῶν ἔτ᾽ εὐτυχούντων, καὶ τὰς θυσίας καρπουμένων.

23. ΖΕΤΣ. Τοῦτον μέν, ὦ θεοὶ, ληρεῖν ἐάσωμεν, ἀεὶ τραχὺν ὄντα, καὶ ἐπιτιμητικόν. ἔστι μὲν γάρ, ὡς ὁ θαυμαστὸς Δημοσθένης ἔφη, τὸ μὲν ἐγκαλέσαι, καὶ μέμψασθαι, καὶ ἐπιτιμῆσαι, ῥᾴδιον καὶ τοῦ βουλομένου παντός· τὸ δὲ ὅπως τὰ παρόντα βελτίω γένηται, ξυμβουλεῦσαι, τοῦτ᾽ ἔμφρονος ὡς ἀληθῶς ξυμβούλου· ὅπερ οἱ ἄλλοι, εὖ οἶδ᾽, ὅτι ποιήσετε, καὶ τούτου σιωπῶντος.

24. ΠΟΣ. Ἐγὼ τὰ μὲν ἄλλα ὑποβρύχιός εἰμι, ὡς ἴστε, καὶ ἐν βυθῷ πολιτεύομαι, κατ᾽ ἐμαυτὸν εἰς ὅσον ἐμοὶ δυνατόν, σώζων τοὺς πλέοντας, καὶ παραπέμπων τὰ πλοῖα, καὶ τοὺς ἀνέμους καταμαλάττων. ὅμως δ᾽ οὖν (μέλει γάρ μοι καὶ τῶν ἐνταῦθα) φημὶ δεῖν τὸν Δάμιν τοῦτον ἐκποδὼν ποιήσασθαι πρὶν ἐπὶ τὴν ἔριν ἥκειν, ἤτοι κεραυνῷ, ἢ ἄλλῃ τινὶ μηχανῇ, μὴ καὶ ὑπέρσχῃ λέγων. (φῂς γάρ, ὦ Ζεῦ, πιθανόν τινα εἶναι, αὐτόν.) ἅμα γὰρ καὶ δεί-

ξομεν αὐτοῖς, ὡς μετερχόμεθα τοὺς τὰ τοιαῦτα καθ' ἡμῶν διεξιόντας.

25. ΖΕΤΣ. Παίζεις, ὦ Πόσειδον, ἢ τέλεον ἐπιλέλησαι, ὡς οὐδὲν ἐφ' ἡμῖν τῶν τοιούτων ἐστίν; ἀλλ' αἱ Μοῖραι ἑκάστῳ ἐπικλώθουσι, τὸν μὲν κεραυνῷ, τὸν δὲ ξίφει, τὸν δὲ πυρετῷ, ἢ φθόῃ ἀποθανεῖν. ἐπεὶ εἴ γε μοι ἐπ' ἐξουσίας τὸ πρᾶγμα ἦν, εἴασα ἂν οἶει τοὺς ἱεροσύλους πρώην ἀπελθεῖν ἀκεραυνώτους ἐξ Ὀλυμπίας, δύο μου τῶν πλοκάμων ἀποκειραντας, ἕξ μνᾶς ἑκάτερον ἕλκοντα; ἢ σὺ αὐτὸς περιεῖδες ἂν ἐν Γεραιστῷ τὸν ἅλιέα τὸν ἐξ Ὠρεοῦ, ὑφαιρούμενόν σου τὴν τριαιναν; ἄλλως τε, καὶ δόξομεν ἀγανακτεῖν, λελυπημένοι τῷ πράγματι, καὶ δεδιέναι τοὺς παρὰ τοῦ Δάμιδος λόγους, καὶ δι' αὐτὸ ἀποσκευάζεσθαι τὸν ἄνδρα, οὐ περιμείναντες ἀντεξετασθῆναι αὐτὸν τῷ Τιμοκλεῖ· ὥστε τί ἄλλο, ἢ ἐξ ἐρήμης κρατεῖν οὕτω δόξομεν;

ΠΟΣ. Καὶ μὴν σύντομόν τινα ταύτην ᾠμην ἐπινενοηκέναι ἔγωγε πρὸς τὴν νίκην.

ΖΕΤΣ. Ἄπαγε, θυννῶδες τὸ ἐνθύμημα, ὦ Πόσειδον, καὶ κομιδῇ παχὺ, προαναιρεῖν τὸν ἀνταγωνιστὴν, ὡς ἀποθάνῃ ἀήττητος, ἀμφήριστον ἔτι, καὶ ἀδιάκριτον καταλιπὼν τὸν λόγον.

ΠΟΣ. Οὐκοῦν ἄμεινόν τι ὑμεῖς ἐπινοεῖτε ἄλλο, εἰ ταμὰ οὕτως ὑμῖν ἀποτεθύννισται.

26. ΑΠΟΛ. Εἰ καὶ τοῖς νέοις ἔτι καὶ ἀγενείοις ἡμῖν ἐφεῖτο ἐκ τοῦ νόμου δημηγορεῖν, ἴσως ἂν εἶπόν τι ξυμφέρον ἐς τὴν διάσκεψιν.

ΜΩΜ. Ἡ μὲν σκέψις, ὦ Ἄπολλον, οὕτω περὶ

μεγάλων, ὥστε μὴ καθ' ἡλικίαν, ἀλλὰ κοινὸν ἅπασι προκεῖσθαι τὸν λόγον. χαρίεν γὰρ εἰ καὶ περὶ τῶν ἐσχάτων κινδυνεύοντες, περὶ τῆς ἐν τοῖς νόμοις ἐξουσίας σμικρολογοίμεθα. σὺ δὲ καὶ πάνυ ἤδη ἔννομος εἶ δημηγόρος, πρόπαλαι μὲν ἐξ ἐφήβων γεγονὼς, ἐγγεγραμμένος δὲ ἐς τὸ τῶν δώδεκα ληξιαρχικόν· καὶ ὀλίγου δεῖν, τῆς ἐπὶ Κρόνου βουλῆς ὤν. ὥστε μὴ μειρακιεύου πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ λέγε θαῤῥῶν ἤδη τὰ δοκοῦντα, μηδὲν αἰδεσθεὶς, εἰ ἀγένειος ὢν δημηγορήσεις, καὶ ταῦτα βαθυπώγωνα καὶ εὐγένειον οὕτως υἱὸν ἔχων τὸν Ἀσκληπιόν. ἄλλως τε καὶ πρέπον ἂν εἴη σοὶ νῦν μάλιστα ἐκφαίνειν τὴν σοφίαν, εἰ μὴ μάτην ἐν τῷ Ἑλικῶνι κάθησαι ταῖς Μούσαις συμφιλοσοφῶν.

ΑΠΟΛ. Ἀλλ' οὐ σέ, ὦ Μῶμε, χρὴ τὰ τοιαῦτα ἐφιέναι, τὸν Διὰ δέ. καὶ ἦν οὗτος κελεύσῃ, τάχ' ἄν τι οὐκ ἄμουσον εἴποιμι, ἀλλὰ τῆς ἐν τῷ Ἑλικῶνι μελέτης ἄξιον.

ΖΕΥΣ. Λέγε, ὦ τέκνον, ἐφίημι γάρ.

27. ΑΠΟΛ. Ὁ Τιμοκλῆς οὗτος ἔστι μὲν χρηστὸς ἀνὴρ καὶ φιλόθεος, καὶ τοὺς λόγους πάνυ ἠκρίβωκε τοὺς τῶν Στωϊκῶν· ὥστε καὶ σύνεστιν ἐπὶ φιλοσοφίᾳ πολλοῖς τῶν νέων, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐπὶ τούτῳ ἐκλέγει, σφόδρα πιθανὸς ὤν, ὁπόταν ἰδίᾳ τοῖς μαθηταῖς διαλέγοιτο· ἐν πλήθει δὲ εἰπεῖν ἀτολμότατός ἐστι, καὶ τὴν φωνὴν ἰδιώτης καὶ μιξοβάρβαρος, ὥστε γέλωτα ὀφλισκάνειν διὰ τοῦτο ἐν ταῖς συνουσίαις, οὐ συνείρων, ἀλλὰ βατταρίζων καὶ ταραττόμενος· καὶ μάλιστα ὁπόταν οὕτως ἔχων

καὶ καλλιρρήμοσύνην ἐπιδείκνυσθαι βούληται· ξυνεῖναι μὲν γὰρ ἐς ὑπερβολὴν ὀξύς ἐστι καὶ λεπτογνώμων, ὥς φασιν οἱ ἄμεινον τὰ τῶν Στωϊκῶν εἰδότες. λέγων δὲ καὶ ἑρμηνεύων ὑπ' ἀσθενείας διαφθείρει αὐτὰ καὶ συγχεῖ, οὐκ ἀποσαφῶν ὅ, τι βούλεται, ἀλλ' αἰνίγμασιν ἐοικότα προτείνων, καὶ πάλιν αὖ πολὺ ἀσαφέστερα πρὸς τὰς ἐρωτήσεις ἀποκρινόμενος. οἱ δὲ, οὐ ξυνιέντες, καταγελῶσιν αὐτοῦ. δεῖ δὲ, οἶμαι, σαφῶς λέγειν, καὶ τούτου μάλιστα πολλὴν ποιεῖσθαι τὴν πρόνοιαν, ὡς ξυνήσουσιν οἱ ἀκούοντες.

28. *ΜΩΜ.* Τοῦτο μὲν ὀρθῶς ἔλεξας, ὦ Ἄπολλον, ἐπαινέσας τοὺς σαφῶς λέγοντας, εἰ καὶ μὴ πάνυ ποιεῖς αὐτὸ σὺ, ἐν τοῖς χρησμοῖς λοξὸς ὤν, καὶ γριφώδης, καὶ ἐς τὸ μεταίχμιον ἀσφαλῶς ἀποῤῥίπτων τὰ πολλά, ὡς τοὺς ἀκούοντας ἄλλου δεῖσθαι Πυθίου πρὸς τὴν ἐξήγησιν αὐτῶν. ἀτὰρ τί τὸ ἐπὶ τούτῳ ξυμβουλεύεις; τίνα ἴασιν ποιήσασθαι τῆς τοῦ Τιμοκλέους ἀδυναμίας ἐν τοῖς λόγοις;

29. *ΑΠΟΛ.* Ξυνήγορον, ὦ Μῶμε, εἴ πως δυνηθείημεν αὐτῷ παρασχεῖν ἄλλον τῶν δεινῶν τούτων, ἐροῦντα κατ' ἀξίαν, ἅπερ ἂν ἐκεῖνος ἐνθυμηθεὶς ὑποβάλῃ.

ΜΩΜ. Ἀγένειον τοῦτο ὡς ἀληθῶς εἴρηκας, ἔτι παιδαγωγοῦ τινος δεόμενον, ξυνήγορον ἐν ξυνουσίᾳ φιλοσόφων παραστήσασθαι ἑρμηνεύσοντα πρὸς τοὺς παρόντας, ἅπερ ἂν δοκῇ Τιμοκλεῖ· καὶ τὸν μὲν Δάμιν, αὐτοπρόσωπον, καὶ δι' αὐτοῦ λέγειν, τὸν δὲ ὑποκριτῇ προσχρώμενον, ἰδίᾳ πρὸς τὸ

οὓς ἐκείνῳ ὑποβάλλειν τὰ δοκοῦντα· τὸν ὑπσκριτὴν δὲ ῥητορεύειν, οὐδ' αὐτὸν ἴσως ξυνιέντα ὅ, τι ἀκούσειε. ταῦτα πῶς οὐ γέλως ἂν εἴη τῷ πλήθει; ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἄλλως ἐπινοήσομεν. 30. Σὺ δὲ, ὦ θαυμάσιε, (φῂς γὰρ καὶ μάντις εἶναι, καὶ μισθοὺς οὐκ ὀλίγους ἐπὶ τῷ τοιούτῳ ἐξέλεξας, ἄχρι τοῦ καὶ πλίνθους χρυσᾶς ποτε εἰληφέναι) τί οὐκ ἐπεδείξω ἡμῖν κατὰ καιρὸν τὴν τέχνην, προειπὼν ὁπότερος τῶν σοφιστῶν κρατήσει λέγων; οἶσθα γὰρ δήπου τὸ ἀποβησόμενον, μάντις ὤν.

ΑΠΟΛ. Πῶς, ὦ Μῶμε, δυνατὸν ποιεῖν ταῦτα, μήτε τρίποδος ἡμῖν παρόντος, μήτε θυμιαμάτων, ἢ πηγῆς μαντικῆς, οἵα ἡ Κασταλία ἐστίν;

ΜΩΜ. Ὁρᾷς; ἀποδιδράσκεις τὸν ἔλεγχον, ἐν τῷ στενῷ ἐχόμενος.

ΖΕΤΣ. Ὅμως, ὦ τέκνον, εἰπὲ, καὶ μὴ παράσχῃς τῷ συκοφάντῃ τούτῳ ἀφορμὰς διαβάλλειν καὶ χλευάζειν τὰ σὰ, ὡς ἐπὶ τρίποδι, καὶ ὕδατι, καὶ λιβανωτῷ κείμενα· ὥςτ' εἰ μὴ ἔχοις ταῦτα, στερησόμενόν σε τῆς τέχνης.

ΑΠΟΛ. Ἄμεινον μὲν ἦν, ὦ πάτερ, ἐν Δελφοῖς, ἢ ἐν Κολοφῶνι, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν, ἁπάντων μοι τῶν χρησίμων παρόντων, ὡς ἔθος. ὅμως δὲ καὶ οὕτω γυμνὸς ἐκείνων, καὶ ἄσκευος πειράσομαι προειπεῖν ὁποτέρου τὸ κράτος ἔσται· ἀνέξεσθε δὲ, εἰ μὴ ἔμμετρα λέγοιμι.

ΜΩΜ. Λέγε, σαφῆ δὲ μόνον, ὦ Ἄπολλον, καὶ μὴ ξυνηγόρου καὶ αὐτὰ ἢ ἑρμηνέως δεόμενα καὶ γὰρ οὐκ ἄρνεια κρέα καὶ χελώνη νῦν ἐν Λυδίᾳ ξυνέψεται· ἀλλὰ οἶσθα περὶ ὅτου ἡ σκέψις.

ΖΕΥΣ. Τί ποτε ἐρεῖς, ὦ τεκνον; ὡς τάχε πρὸ τοῦ χρησμοῦ, ταῦτα ἤδη φοβερά· ἡ χρόα τετραμμένη, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ περιφερεῖς, καὶ κόμη ἀνασοβουμένη, καὶ κίνημα κορυβαντῶδες, καὶ ὅλως κατόχιμα πάντα, καὶ φρικώδη, καὶ μυστικά.

31. ΑΠΟΛ. Κέκλυτε μαντιπόλου τόδε θέσφατον Ἀπόλλωνος,
Ἀμφ' ἔριδος κρυερῆς, τὴν ἀνέρες ἑστήσαντο
Ὀξυβόαι, μύθοισι κορυσσόμενοι πυκινοῖσι.
Πολλὰ γὰρ ἔνθα καὶ ἔνθα μόθου ἑτεραλκέϊ κλωγμῷ,
Ταρφέος ἄκρα κόρυμβα καταπλήσσουσιν ἐχέτλης.
Ἀλλ' ὅταν αἰγυπιὸς γαμψώνυχος ἀκρίδα μάρψῃ,
Δὴ τότε λοίσθιον ὀμβροφόροι κλάγξουσι κορῶναι.
Νίκη δ' ἡμιόνων, ὁ δ' ὄνος θοὰ τέκνα κορύψει.

ΖΕΥΣ. Τί τοῦτο ἀνεκάγχασας, ὦ Μῶμε; καὶ μὴν οὐ γελοῖα τὰ ἐν ποσί· παῦσαι κακόδαιμον, ἀποπνιγήσῃ ὑπὸ τοῦ γέλωτος.

ΜΩΜ. Καὶ πῶς δυνατόν, ὦ Ζεῦ, ἐφ' οὕτω σαφεῖ καὶ προδήλῳ τῷ χρησμῷ;

ΖΕΥΣ. Οὐκοῦν ἤδη καὶ ἡμῖν ἑρμηνεύοις ἂν αὐτόν ὅ, τι καὶ λέγει.

ΜΩΜ. Πάνυ πρόδηλα, ὥστε οὐδὲν ἡμῖν Θεμιστοκλέους δεήσει. φησὶ γὰρ τὸ λόγιον οὕτωσὶ διαῤῥήδην, γόητα μὲν εἶναι τοῦτον, ἡμᾶς δὲ ὄνους κανθηλίους, νὴ Δία, καὶ ἡμιόνους, τοὺς πιστεύοντας αὐτῷ, οὐδ' ὅσον αἱ ἀκρίδες τὸν νοῦν ἔχοντας.

32. *ΗΡΑΚ.* Ἐγὼ δέ, ὦ πάτερ, εἰ καὶ μέτοικός εἰμι, οὐκ ὀκνήσω ὅμως τὰ δοκοῦντά μοι εἰπεῖν. ὁπόταν γὰρ ἤδη συνελθόντες διαλέγωνται τηνικαῦτα, ἢν μὲν ὁ Τιμοκλῆς ὑπέρσχῃ, ἐάσωμεν προχωρεῖν τὴν συνουσίαν ὑπὲρ ἡμῶν· ἢν δέ τι ἑτεροῖον ἀποβαίνῃ, τότε ἤδη τὴν στοὰν αὐτὴν ἔγωγε, εἰ δοκεῖ, διασείσας, ἐμβαλῶ τῷ Λάμιδι, ὡς μὴ κατάρατος ὢν ὑβρίζῃ ἐς ἡμᾶς.

ΖΕΥΣ. Ἡράκλεις, ἰὼ Ἡράκλεις, ἄγροικον τοῦτο εἴρηκας, καὶ δεινῶς Βοιώτιον, ξυναπολέσαι ἑνὶ πονηρῷ τοσούτους, καὶ προσέτι τὴν στοάν, αὐτῷ Μαραθῶνι, καὶ Μιλτιάδῃ, καὶ Κυναιγείρῳ; καὶ πῶς ἂν τούτων ξυμπεσόντων, οἱ ῥήτορες ἔτι ῥητορεύοιεν, τὴν μεγίστην εἰς τοὺς λόγους ὑπόθεσιν ἀφῃρημένοι; ἄλλως τε ζῶντι μέν σοι δυνατὸν ἴσως ἦν τι πρᾶξαι τοιοῦτο· ἀφ' οὗ δὲ θεὸς γεγένησαι, μεμάθηκας, οἶμαι, ὡς αἱ Μοῖραι μόναι τὰ τοιαῦτα δύνανται, ἡμεῖς δὲ αὐτῶν ἄμοιροι ἐσμέν.

ΗΡΑΚ. Οὐκοῦν καὶ ὁπότε τὸν λέοντα, ἢ τὴν ὕδραν ἐφόνευον, αἱ Μοῖραι δ' ἐμοῦ ἐκεῖνα ἔπραττον;

ΖΕΥΣ. Καὶ μάλα.

ΗΡΑΚ. Καὶ νῦν ἤν τις ὑβρίζῃ εἰς ἐμέ, ἢ περισταλῶν μου τὸν νεὼν, ἢ ἀνατρέπων τὸ ἄγαλμα, ἢν μὴ ταῖς Μοίραις πάλαι δεδογμένον ᾖ, οὐκ ἐπιτρίψω αὐτόν;

ΖΕΥΣ. Οὐδαμῶς.

ΗΡΑΚ. Οὐκοῦν ἄκουσον, ὦ Ζεῦ, μετὰ παῤῥησίας. ἐγὼ γὰρ, ὡς ὁ κωμικὸς ἔφη, ἄγροικός εἰμι, τὴν σκάφην, σκάφην λέγων. εἰ τοιαῦτά ἐστι τὰ ὑμέτερα, μακρὰ χαίρειν φράσας ταῖς ἐνταῦθα τιμαῖς,

καὶ κνίσσῃ, καὶ ἱερείων αἵματι, κάτειμι ἐς τὸν ᾅδην, ὅπου με γυμνὸν τὸ τόξον ἔχοντα, κἂν τὰ εἴδωλα φοβηθήσεται τῶν ὑπ' ἐμοῦ πεφονευμένων θηρίων.

ΖΕΤΣ. Εὖγε, οἴκοθεν ὁ μάρτυς, φασίν· ἀπέσωσας γοῦν τῷ Δάμιδι ταῦτα εἰπεῖν ὑποβάλλων. 33. Ἀλλὰ τίς ὁ σπουδῇ προσιὼν οὗτός ἐστιν, ὁ χαλκοῦς, ὁ εὔγραμμος, ὁ ἐὐπερίγραφος, ὁ ἀρχαῖος τὴν ἀνάδεσιν τῆς κόμης; μᾶλλον δὲ ὁ σός, ὦ Ἑρμῆ, ἀδελφός ἐστιν, ὁ ἀγοραῖος, ὁ παρὰ τὴν Ποικίλην. πίττης γοῦν ἀναπέπλησται, ὁσημέραι ἐκματτόμενος ὑπὸ τῶν ἀνδριαντοποιῶν. τί, ὦ παῖ, δρομαῖος ἡμῖν ἀφῖξαι; ἢ που τι ἐκ γῆς νεώτερον ἀναγγέλλεις;

ΕΡΜΑΓ. Ὑπέρμεγα, ὦ Ζεῦ, καὶ μυρίας τῆς σπουδῆς δεόμενον.

ΖΕΤΣ. Λέγε ἤδη· εἴ τι καὶ ἄλλο ἡμᾶς ἐπανιστάμενον λέληθεν.

ΕΡΜΑΓ. Ἐτύγχανον μὲν ἄρτι χαλκουργῶν ὕπο
Πιττούμενος στέρνον τε καὶ μετάφρενον·
Θώρηξ δέ μοι γέλοιος ἀμφὶ σώματι
Πλασθεὶς, παρῃώρητο μιμηλῇ τέχνῃ,
Σφραγῖδα χαλκοῦ πᾶσαν ἐντυπούμενος.
Ὁρῶ δ' ὄχλον στείχοντα, καί τινας δύο
Ὠχροὺς κεκράκτας, πυγμάχους σοφισμάτων,
Δάμιν τε καὶ —

ΖΕΤΣ. Παύου, ὦ Ἑρμαγόρα βέλτιστε, ἰαμβίζων. οἶδα γὰρ οὕς τινας λέγεις. ἀλλ' ἐκεῖνό μοι φράσον, εἰ πάλαι ξυγκροτεῖται αὐτοῖς ἡ ἔρις.

ΕΡΜΑΓ. Οὐδέπω, ἀλλ' ἐν ἀκροβολισμοῖς ἔτι

ἦσαν, ἀποσφενδονῶντες ἀλλήλοις, πόρρωθέν ποθεν λοιδορούμενοι.

ΖΕΥΣ. Τί οὖν ἔτι χρὴ ποιεῖν λοιπόν, ὦ θεοί, ἢ ἀκροᾶσθαι ἐπικύψαντας αὐτῶν; ὥστε ἀφαιρείτωσαν αἱ Ὧραι τὸν μοχλὸν ἤδη, καὶ ἀπάγουσαι τὰ νέφη ἀναπεταννύτωσαν τὰς πύλας τοῦ οὐρανοῦ. 34. Ἡράκλεις, ὅσον τὸ πλῆθος ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν ἀπηντήκασιν. ὁ δὲ Τιμοκλῆς αὐτὸς οὐ πάνυ μοι ἀρέσκει, ὑποτρέμων καὶ ταραττόμενος, ἀπολεῖ πάντα οὗτος τήμερον. δῆλος γοῦν ἐστιν οὐδὲ ἀντάρασθαι τῷ Δάμιδι δυνησόμενος, ἀλλ' ὅπερ ἡμῖν δυνατώτατον, εὐχώμεθα ὑπὲρ αὐτοῦ,

Σιγῇ, ἐφ' ἡμείων, ἵνα μὴ Δάμις γε πύθηται.

35. ΤΙΜ. Τί φῄς, ὦ ἱερόσυλε Δάμι, θεοὺς μὴ εἶναι, μηδὲ προνοεῖν τῶν ἀνθρώπων;

ΔΑΜ. Οὔκ· ἀλλὰ σὺ πρότερον ἀπόκριναί μοι, ᾧ τινι λόγῳ ἐπείσθης εἶναι αὐτούς.

ΤΙΜ. Οὔμενουν· ἀλλὰ σύ, ὦ μιαρέ, ἀπόκριναι.

ΔΑΜ. Οὔμενουν, ἀλλὰ σύ.

ΖΕΥΣ. Ταυτὶ μὲν παραπολὺ ὁ ἡμέτερος ἄμεινον καὶ εὐφωνότερον τραχύνεται. εὖγε, ὦ Τιμόκλεις, ἐπίσχει τῶν βλασφημιῶν· ἐν γὰρ τούτῳ σοι τὸ κράτος, ὡς τά γε ἄλλα ἰχθὺν σε ἀποφανεῖ ἐπιστομίζων.

ΤΙΜ. Ἀλλά, μὰ τὴν Ἀθηνᾶν, οὐκ ἂν ἀποκριναίμην σοι πρότερον.

ΔΑΜ. Οὐκοῦν, ὦ Τιμόκλεις, ἐρώτα· ἐκράτησας γὰρ τοῦτό γε, ὁμωμοκώς· ἀλλ' ἄνευ τῶν βλασφημιῶν, εἰ δοκεῖ.

36. *TIM.* Εὖ λέγεις, εἰπὲ οὖν μοι, οὐ δοκοῦσί σοι, ὦ κατάρατε, προνοεῖν οἱ θεοί;

ΔΑΜ. Οὐδαμῶς.

TIM. Τί φῄς; ἀπρονόητα οὖν τὰ πάντα;

ΔΑΜ. Ναί.

TIM. Οὐδ' ὑπό τινι οὖν θεῷ τάττεται ἡ τῶν ὅλων ἐπιμέλεια;

ΔΑΜ. Οὔ.

TIM. Πάντα δὲ εἰκῇ φέρεται ἀλόγῳ τῇ φορᾷ;

ΔΑΜ. Ναί.

TIM. Εἶτ' ἄνθρωποι, ταῦτα ἀκούοντες, ἀνέχεσθε, καὶ οὐ καταλεύσετε τὸν ἁλιτήριον;

ΔΑΜ. Τί τοὺς ἀνθρώπους ἐπ' ἐμὲ παροξύνεις, ὦ Τιμόκλεις; ἢ τίς ὢν ἀγανακτεῖς ὑπὲρ τῶν θεῶν; καὶ ταῦτα ἐκείνων αὐτῶν οὐκ ἀγανακτούντων; οἵ γε οὐδὲν δεινὸν διατεθείκασί με πάλαι ἀκούοντες, εἴ γε ἀκούουσι.

TIM. Ἀκούουσι γάρ, ὦ Δάμι, ἀκούουσι, καὶ σε μετίασι ποτὲ χρόνῳ ὕστερον.

37. *ΔΑΜ.* Καὶ πότε ἂν ἐκεῖνοι σχολὴν ἀγάγοιεν ἐπ' ἐμὲ, τοσαῦτα, ὡς φῄς, πράγματα ἔχοντες, καὶ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ, ἄπειρα τὸ πλῆθος ὄντα, οἰκονομούμενοι; ὥστε οὐδὲ σέ πω ἠμύναντο ὧν ἐπιορκεῖς ἀεὶ, καὶ τῶν ἄλλων, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς βλασφημεῖν ἀναγκάζωμαι παρὰ τὰ ξυγκείμενα. καίτοι οὐχ ὁρῶ ἥν τινα ἂν ἄλλην ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῶν προνοίας μείζω ἐξενεγκεῖν ἐδύναντο, ἢ σὲ κακὸν, κακῶς ἐπιτρίψαντες, ἀλλὰ δῆλοί εἰσιν ἀποδημοῦντες ὑπὲρ τὸν Ὠκεανὸν ἴσως μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας. ἔθος γοῦν αὐτοῖς

Ἀθηνᾶ μὲν Ἄρην καταγωνίζεται, ἅτε καὶ προπεπονηκότα, οἶμαι, ἐκ τοῦ τραύματος, ὃ παρὰ τοῦ Διομήδους εἰλήφει, Λητοῖ δ' ἀντέστη σῶκος ἐριούνιος Ἑρμῆς. ἢ τὰ περὶ τῆς Ἀρτέμιδός σοι πιθανὰ ἔδοξεν, ὡς ἐκείνη μεμψιμοιροῦσα ἠγανάκτησεν οὐ κληθεῖσα ἐφ' ἑστιάσιν ὑπὸ τοῦ Οἰνέως. καὶ διὰ τοῦτο σῦν τινα ὑπερφυᾶ, καὶ ἀνυπόστατον τὴν ἀλκήν, ἐπαφῆκεν ἐπὶ τὴν χώραν αὐτοῦ. ἆρ' οὖν τὰ τοιαῦτα λέγων σε Ὅμηρος πεπεικε;

41. ΖΕΥΣ. Βαβαί. ἡλίκον, ὦ θεοί, ἀνεβόησε τὸ πλῆθος, ἐπαινοῦντες τὸν Δάμιν· ὁ δ' ἡμέτερος, ἀπορουμένῳ ἔοικε· δέδιε γοῦν, καὶ ὑποτρέμει, καὶ δῆλός ἐστιν ἀποῤῥίψων τὴν ἀσπίδα, καὶ ἤδη περιβλέπει οἷ παρεκδὺς ἀποδράσεται.

ΤΙΜ. Οὐδ' Εὐριπίδης ἄρά σοι δοκεῖ λέγειν τι ὑγιὲς, ὁπόταν αὐτοὺς ἀναβιβασάμενος τοὺς θεοὺς ἐπὶ τὴν σκηνὴν, δεικνύῃ σώζοντας μὲν τοὺς χρηστοὺς τῶν ἡρώων, τοὺς δὲ πονηροὺς, καὶ τὴν ἀσέβειαν κατὰ σὲ ἐπιτρίβοντας;

ΔΑΜ. Ἀλλ', ὦ γενναιότατε φιλοσόφων Τιμόκλεις, εἰ ταῦτα ποιοῦντες οἱ τραγῳδοὶ πεπείκασί σε, ἀνάγκη δυοῖν θάτερον, ἤτοι Πῶλον, καὶ Ἀριστόδημον, καὶ Σάτυρον, ἡγεῖσθαί σε θεοὺς εἶναι τότε, ἢ τὰ πρόσωπα τῶν θεῶν αὐτὰ, καὶ τοὺς ἐμβάτας, καὶ τοὺς ποδήρεις χιτῶνας, καὶ χλαμύδας, καὶ χειρίδας, καὶ προγαστρίδια, καὶ σωμάτια, καὶ τἄλλ', οἷς ἐκεῖνοι σεμνύνουσι τὴν τραγῳδίαν, ὅπερ καὶ γελοιότατον οἶμαι. ἐπεὶ καθ' ἑαυτὸν ὁπόταν ὁ Εὐριπίδης, μηδὲν ἐπειγούσης τῆς χρείας τῶν δραμάτων, τὰ δο-

κοῦντα οἱ λέγῃ; ἀκούσῃ αὐτοῦ τότε παῤῥησιαζομένου,

Ὁρᾷς τὸν ὕψοῦ, τὸν δ' ἄπειρον αἰθέρα,
Καὶ γῆν πέριξ ἔχονθ' ὑγραῖς ἐν ἀγκάλαις,
Τοῦτον νόμιζε Ζῆνα, τόνδ' ἡγοῦ θεόν.

καὶ πάλιν,

Ζεὺς, ὅστις ἐστὶν ὁ Ζεύς·
Οὐ γὰρ οἶδα, πλὴν λόγῳ κλύων.

καὶ τὰ τοιαῦτα.

42. *TIM.* Οὐκοῦν ἅπαντες ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἔθνη, ἐξηπάτηνται, θεοὺς νομίζοντες, καὶ πανηγυρίζοντες.

ΔΑΜ. Εὖγε, ὦ Τιμόκλεις, ὅτι με ὑπέμνησας τῶν κατὰ τὰ ἔθνη νομιζομένων, ἀφ' ὧν μάλιστα συνίδοι τις ἄν, ὡς γε οὐδὲν βέβαιον ὁ περὶ θεῶν λόγος πῶς ἔχει. πολλὴ γὰρ ἡ ταραχὴ, καὶ ἄλλοι ἄλλα νομίζουσι, Σκύθαι μὲν Ἀκινάκῃ θύοντες καὶ [Θρᾷκες] Ζαμόλξιδι, δραπέτῃ ἀνθρώπῳ ἐκ Σάμου, ὡς αὐτοὺς ἤκοντι, Φρύγες δὲ Μήνῃ, καὶ Αἰθίοπες ἡμέρᾳ, καὶ Κυλλήνιοι Φάλητι, καὶ Ἀσσύριοι περιστερᾷ, καὶ Πέρσαι πυρὶ, καὶ Αἰγύπτιοι ὕδατι. καίτοι τοῦτο μὲν ἅπασι κοινὸν τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ ὕδωρ, ἰδίᾳ δὲ, Μεμφίταις μὲν ὁ βοῦς θεός· Πηλουσιώταις δὲ κρόμυον· καὶ ἄλλοις ἶβις, ἢ κροκόδειλος, καὶ ἄλλοις κυνοκέφαλος, ἢ αἴλουρος, ἢ πίθηκος· καὶ ἔτι κατὰ κώμας, τοῖς μὲν ὁ δεξιὸς ὦμος θεός· τοῖς δὲ κατ' ἀντιπέρας οἰκοῦσιν, ἕτερος. καὶ ἄλλοις κεφαλῆς ἡμίτομον, καὶ ἄλλοις ποτήριον κεραμεοῦν, ἢ τρύβλιον. ταῦτα πῶς οὐ γέλως ἐστὶν. ὦ καλε Τιμόκλεις;

ΜΩΜ. Οὐκ ἔλεγον, ὦ θεοὶ, ταῦτα πάντα ἥξειν εἰς τοὐμφανές, καὶ ἀκριβῶς ἐξετασθήσεσθαι;

ΖΕΥΣ. Ἔλεγες, ὦ Μῶμε; καὶ ἐπετίμας ὀρθῶς, καὶ ἔγωγε πειράσομαι ἐπανορθώσασθαι αὐτὰ, ἢν τὸν ἐν ποσὶ κίνδυνον διαφύγωμεν.

43. ΤΙΜ. Ἀλλ', ὦ θεοῖς ἐχθρὲ σὺ, τοὺς χρησμοὺς καὶ προαγορεύσεις τῶν ἐσομένων, τίνος ἔργον ἂν εἴποις, ἢ θεῶν καὶ τῆς προνοίας τῆς ἐκείνων;

ΔΑΜ. Σιώπησον, ὦ ἄριστε, περὶ τῶν χρησμῶν, ἐπεὶ ἐρήσομαί σε, τίνος αὐτῶν μάλιστα μεμνῆσθαι ἀξιοῖς; ἆρ' ἐκείνου, ὃν τῷ Λυδῷ ὁ Πύθιος ἔχρησεν; ὃς ἀκριβῶς ἀμφήκης ἦν καὶ διπρόσωπος, οἷοί εἰσι τῶν Ἑρμῶν ἔνιοι, διττοὶ καὶ ἀμφοτέρωθεν ὅμοιοι, πρὸς ὁπότερον ἂν αὐτῶν μέρος ἐπιστραφήσῃ· τί γάρ; μᾶλλον ὁ Κροῖσος διαβὰς τὸν Ἅλυν, τὴν αὑτοῦ ἀρχὴν, ἢ τὴν Κύρου καταλύσει; καίτοι οὐκ ὀλίγων ταλάντων ὁ Σαρδιανὸς ἐκεῖνος ὄλεθρος τὸ ἀμφιδέξιον τοῦτο ἔπος ἐπρίατο.

ΜΩΜ. Αὐτά που, ὦ θεοὶ, ἀνὴρ διεξέρχεται λέγων, ἃ ἐγὼ ἐδεδίειν μάλιστα. ποῦ νῦν ὁ καλὸς ἡμῖν κιθαρῳδός; ἀπολόγησαι αὐτῷ κατελθὼν πρὸς ταῦτα.

ΖΕΥΣ. Σὺ ἡμᾶς ἀποσφάττεις, ὦ Μῶμε, οὐκ ἐν καιρῷ νῦν ἐπιτιμῶν.

44. ΤΙΜ. Ὅρα οἷα ποιεῖς, ὦ ἀλιτήριε Δάμι, μονονουχὶ τὰ ἕδη αὐτὰ τῶν θεῶν ἀνατρέπεις τῷ λόγῳ, καὶ βωμοὺς αὐτῶν.

ΔΑΜ. Οὐ πάντας ἔγωγε τοὺς βωμοὺς, ὦ Τιμώκλεις. τί γὰρ καὶ δεινὸν ἀπ' αὐτῶν γίγνεται, εἰ

θυμιαμάτων καὶ εὐωδίας μεστοί εἰσι; τοὺς δὲ ἐν Ταύροις τῆς Ἀρτέμιδος ἡδέως ἂν ἐπεῖδον ἐκ βάθρων ἐπὶ κεφαλὴν ἀνατρεπομένους, ἐφ' ὧν τοιαῦτα ἡ παρθένος εὐωχουμένη ἔχαιρε.

ΖΕΤΣ. Τουτὶ πόθεν ἡμῖν τὸ ἄμαχον κακὸν ἐπῆλθεν; ὡς δαιμόνων οὐδενὸς ἀνὴρ φείδεται, ἀλλ' ἐξ ἁμάξης παῤῥησιάζεται, καὶ

Μάρπτει ἐξείης, ὅστ' αἴτιος, ὅστε καὶ οὐκί.

ΜΩΜ. Καὶ μὴν ὀλίγους ἄν, ὦ Ζεῦ, τοὺς ἀναιτίους εὕροις ἐν ἡμῖν· καί που τάχα προϊὼν ὁ ἄνθρωπος ἅψεται καὶ τῶν κορυφαίων τινός.

45. ΤΙΜ. Οὐδὲ βροντῶντος αὐτοῦ τοῦ Διὸς ἀκούεις, ὦ θεομάχε Δάμι;

ΔΑΜ. Καὶ πῶς οὐ μέλλω βροντῆς ἀκούειν, ὦ Τιμόκλεις; εἰ δὲ ὁ Ζεὺς ὁ βροντῶν ἐστι, σὺ ἂν ἄμεινον εἰδείης, ἐκεῖθέν ποθεν παρὰ τῶν θεῶν ἀφιγμένος. ἐπεὶ οἵ γε ἐκ Κρήτης ἥκοντες ἄλλα ἡμῖν διηγοῦνται, τάφον τινὰ κεῖθι δείκνυσθαι, καὶ στήλην ἐφεστάναι δηλοῦσαν ὡς οὐκέτι βροντήσειεν ἂν ὁ Ζεὺς, πάλαι τεθνεώς.

ΜΩΜ. Τοῦτ' ἐγὼ πρὸ πολλοῦ ἠπιστάμην ἐροῦντα τὸν ἄνθρωπον. τί δ' οὖν, ὦ Ζεῦ, ὠχρίακας ἡμῖν, καὶ συγκροτεῖς τοὺς ὀδόντας ὑπὸ τοῦ τρόμου; θαῤῥεῖν χρὴ, καὶ τῶν τοιούτων ἀνθρωπίσκων καταφρονεῖν.

ΖΕΤΣ. Τί λέγεις, ὦ Μῶμε; καταφρονεῖν; σὺχ ὁρᾷς ὅσοι ἀκούουσι, καὶ ὡς συμπεπεισμένοι εἰσὶν ἤδη καθ' ἡμῶν, καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ἀναδησάμενος τῶν ὤτων ὁ Δάμις;

ΜΩΜ. Ἀλλὰ σὺ ὁπόταν, ὦ Ζεῦ, θελήσῃς σειρὴν χρυσείην καθεὶς, ἅπαντας αὐτοὺς

Αὐτῇκεν γαίῃ ἐρύσαις, αὐτῇ τε θαλάσσῃ.

46. ΤΙΜ. Εἰπέ μοι, ὦ κατάρατε, πέπλευκας ἤδη ποτέ;

ΔΑΜ. Καὶ πολλάκις, ὦ Τιμόκλεις.

ΤΙΜ. Οὐκοῦν ἔφερεν μὲν ὑμᾶς τότε ἡ ἄνεμος ἐμπίπτων τῇ ὀθόνῃ, καὶ ἐμπιπλὰς τὰ ἀκάτια, ἢ οἱ ἐρέττοντες; ἐκυβέρνα δὲ [εἷς] τις ἑφεστὼς, καὶ ἔσωζε τὴν ναῦν;

ΔΑΜ. Καὶ μάλα.

ΤΙΜ. Εἶτα ἡ ναῦς μὲν οὐκ ἂν ἔπλει μὴ κυβερνωμένη· τὸ δὲ ὅλον τοῦτο ἀκυβέρνητον οἴει, καὶ ἀνηγεμόνευτον φέρεσθαι;

ΖΕΥΣ. Εὖγε, ὦ Τιμόκλεις ταῦτα, καὶ ἰσχυρῶς τῷ παραδείγματι.

47. ΔΑΜ. Ἀλλ', ὦ θεοφιλέστατε Τιμόκλεις, τὸν μὲν κυβερνήτην ἐκεῖνον εἶδες ἄν, ἀεὶ τὰ ξυμφέροντα ἐπινοοῦντα, καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ παρασκευαζόμενον, καὶ προστάττοντα τοῖς ναύταις, ἀλυσιτελὲς δὲ οὐδὲ ἄλογον οὐδέν τι εἶχεν ἡ ναῦς, ὃ μὴ χρήσιμον πάντως καὶ ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τὴν ναυτιλίαν αὐτοῖς. ὁ δὲ σὸς οὗτος κυβερνήτης, ὃν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ νηῒ ἑφεστάναι ἀξιοῖς, καὶ οἱ ξυνναῦται αὐτοῦ, οὐδὲν εὐλόγως, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀξίαν διατάττουσιν· ἀλλ' ὁ μὲν πρότονος, εἰ τύχοι, ἐς τὴν πρῴμνην ἂν ἀποτέταται, οἱ πόδες δὲ ἐς τὴν πρῴραν ἀμφότεροι· καὶ χρυσαῖ μὲν αἱ ἄγκυραι ἐνίοτε, ὁ χηνίσκος δὲ μολιβδοῦς· καὶ τὰ μὲν ὕφαλα κατάγραφα, τὰ δὲ ἔξαλα

τῆς νεὼς ἄμορφα. 48. Καὶ αὐτῶν δὲ τῶν ναυτῶν ἴδοις ἂν τὸν μὲν ἀργὸν καὶ ἄτεχνον, καὶ ἄτολμον πρὸς τὰ ἔργα, διμοιρίτην ἢ τριμοιρίτην· τὸν δὲ κατακολυμβῆσαί τε δεινὸν, καὶ ἐπὶ τὴν κεραίαν ἀναπηδῆσαι ῥᾴδιον, καὶ εἰδότα τῶν χρησίμων ἕκαστα, μόνον τοῦτον ἀντλεῖν προστεταγμένον. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐν τοῖς ἐπιβάταις, μαστιγίαν μέν τινα ἐν προεδρίᾳ παρὰ τὸν κυβερνήτην καθήμενον, καὶ θεραπευόμενον, καὶ ἄλλον κίναιδον, ἢ πατραλοίαν, ἢ ἱερόσυλον, ὑπερτιμώμενον, καὶ τὰ ἄκρα τῆς νεὼς κατειληφότα· χαρίεντας δὲ πολλοὺς ἐν μυχῷ τοῦ σκάφους στενοχωρουμένους, καὶ ὑπὸ τῶν πρὸς ἀλήθειαν χειρόνων πατουμένους. ἐννόησον γοῦν, ὅπως μὲν Σωκράτης καὶ Ἀριστείδης ἔπλευσε, καὶ Φωκίων, οὐδὲ τὰ ἄλφιτα διαρκῆ ἔχοντες, οὐδὲ ἀποτεῖναι τοὺς πόδας δυνάμενοι ἐπὶ γυμνῶν τῶν σανίδων παρὰ τὸν ἄντλον· ἐν ὅσοις δὲ ἀγαθοῖς Καλλίας, καὶ Μειδίας, καὶ Σαρδανάπαλος ἐντρυφῶντες, καὶ τῶν ὑφ' αὑτοῖς καταπτύοντες. 49. Τοιαῦτα ἐν τῇ νηΐ σου γίγνεται, ὦ σοφώτατε Τιμόκλεις· διὰ τοῦτο αἱ ναυαγίαι μυρίαι. εἰ δέ τις κυβερνήτης ἐφεστὼς ἑώρα καὶ διέταττεν ἕκαστα, πρῶτον μὲν οὐκ ἂν ἠγνόησεν οὗ τινες οἱ χρηστοὶ, καὶ οἵ τινες οἱ φαῦλοι τῶν ἐμπλεόντων· ἔπειτα ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἀξίαν τὰ προσήκοντα ἀπένειμεν ἄν, χώραν τε τὴν ἀμείνω τοῖς ἀμείνοσι παρ' αὐτὸν ἄνω, τὴν κάτω δὲ τοῖς χείροσι· καὶ ξυσσίτους ἔστιν οὓς ἀμείνους καὶ ξυμβούλους ἐποιήσατ' ἄν· καὶ τῶν ναυτῶν ὁ μὲν πρόθυμος ἢ πρώρας ἐπιμελητὴς ἀπεδέδειχτ' ἄν, ἢ τοίχου ἄρχων,

ἢ πάντως πρὸ τῶν ἄλλων· ὁ δὲ ὀκνηρὸς, καὶ ῥάθυμος, ἐπαίετ' ἂν τῷ καλωδίῳ πεντάκις τῆς ἡμέρας τὴν κεφαλήν. ὥστέ σοι, ὦ θαυμάσιε, τὸ τῆς νεὼς τοῦτο παράδειγμα κινδυνεύει περιτετράφθαι, κακοῦ τοῦ κυβερνήτου τετυχηκός.

50. ΜΩΜ. Ταῦτὶ μὲν ἤδη κατὰ ῥοῦν προχωρεῖ τῷ Δάμιδι, καὶ πλησίστιος ἐπὶ τὴν νίκην φέρεται.

ΖΕΥΣ. Ὀρθῶς, ὦ Μῶμε, εἰκάζεις. ὁ δ' οὐδὲν ἰσχυρὸν ὁ Τιμοκλῆς ἐπινοεῖ, ἀλλὰ τὰ κοινὰ ταῦτα, καὶ καθ' ἡμέραν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις εὐπερίτρεπτα πάντα ἐπαντλεῖ.

51. ΤΙΜ. Οὐκοῦν ἐπεὶ τῆς νεὼς τὸ παράδειγμα οὐ πάνυ σοι ἰσχυρὸν ἔδοξεν εἶναι, ἄκουσαν δὴ τὴν ἱεράν, φασιν, ἄγκυραν, καὶ ἣν οὐδεμιᾷ μηχανῇ ἀποῤῥήξεις.

ΖΕΥΣ. Τί ποτε ἄρα καὶ ἐρεῖ;

ΤΙΜ. Ἴδοις γὰρ εἰ ἀκόλουθα ταῦτα συλλογίζομαι, καὶ εἴ πῃ αὐτὰ δυνατόν σοι περιτρέψαι. εἰ γὰρ εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοὶ, εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί. τί πρὸς ταῦτα φῄς;

ΔΑΜ. Ἦν πρότερον γελάσω εἰς κόρον, ἀποκρινοῦμαί σοι.

ΤΙΜ. Ἀλλ' ἔοικας οὐδὲ παύσεσθαι γελῶν, εἰπὲ δὲ ὅμως ὅπῃ σοι γελάσιμον ἔδοξε τὸ εἰρημένον εἶναι.

ΔΑΜ. Ὅτι οὐκ αἰσθάνῃ ἀπὸ λεπτῆς κρόκης ἐξαψάμενός σου τὴν ἄγκυραν, καὶ ταῦτα ἱερὰν οὖσαν. τὸ γὰρ εἶναι θεους, τῷ βωμοὺς εἶναι συν-

δησας, ἰσχυρὸν οἴει ποιήσασθαι ἀπ' αὐτῶν τὸν ὅρμον. ὥστε ἐπεὶ μηδὲν ἄλλο τούτου φῆς ἔχειν εἰπεῖν ἱερώτερον, ἀπίωμεν ἤδη.

52. *TIM.* Ὁμολογεῖς τοίνυν ἡττῆσθαι προαπιών;

ΔΑΜ. Ναὶ, ὦ Τιμόκλεις. σὺ γὰρ ὥσπερ οἱ ὑπὸ τινῶν βιαζόμενοι, ἐπὶ τοὺς βωμοὺς ἡμῖν κατεπέφευγας. ὥστε, νὴ τὴν ἄγκυραν τὴν ἱεράν, ἐθέλω σπείσασθαι ἤδη πρὸς σὲ, ἐπ' αὐτῶν τε τῶν βωμῶν, ὡς μηκέτι περὶ τούτων ἐρίζοιμεν.

TIM. Εἰρωνεύῃ ταῦτα πρὸς ἐμὲ, τυμβωρύχε, καὶ μιαρὲ, καὶ κατάπτυστε, καὶ μαστιγία, καὶ κάθαρμα· οὐ γὰρ ἴσμεν οὗ τινος μὲν πατρὸς εἶ, πῶς δὲ ἡ μήτηρ σου ἐπορνεύετο; καὶ ὡς τὸν ἀδελφὸν ἀπέκτεινας, καὶ μοιχεύεις, καὶ τὰ μειράκια διαφθείρεις, λιχνότατε καὶ ἀναισχυντότατε. μὴ φεῦγε δ' οὖν, ἕως καὶ πληγὰς παρ' ἐμοῦ λαβὼν ἀπέλθῃς· ἤδη γάρ σε τουτωῒ τῷ ὀστράκῳ ἀποσφάξω, παμμίαρον ὄντα.

ΖΕΥΣ. Ὁ μὲν γελῶν, ὦ θεοὶ, ἅπεισιν, ὁ δ' ἀκολουθεῖ λοιδορούμενος, οὐ φέρων κατατρυφῶντα τὸν Δάμιν· καὶ ἔοικε πατάξειν αὐτὸν τῷ κεράμῳ ἐς τὴν κεφαλήν. ἡμεῖς δὲ τί ποιοῦμεν ἐπὶ τούτοις;

53. *ΕΡΜ.* Ὀρθῶς ἐκεῖνό μοι ὁ κωμικὸς εἰρηκέναι δοκεῖ, Οὐδὲν πέπονθας δεινὸν, ἂν μὴ προσποιῇ. τί γὰρ καὶ ὑπέρμεγα κακὸν, εἰ ὀλίγοι ἄνθρωποι πεπεισμένοι ταῦτα ἀπίασι; πολλοὶ γάρ εἰσιν οἱ τἀναντία γιγνώσκοντες, πλείους Ἑλλήνων, ὁ πολὺς λεὼς καὶ ὁ σύρφαξ, βάρβαροί τε ἅπαντες.

ΖΕΤΣ. Ἀλλ', ὦ Ἑρμῆ, τὸ τοῦ Δαρείου πάνυ καλῶς ἔχον ἐστὶν, ὃ εἶπεν ἐπὶ τοῦ Ζωπύρου· ὥστε καὶ αὐτὸς ἐβουλόμην ἂν ἕνα τοιοῦτον ἔχειν οἷον τὸν Δάμιν, σύμμαχον, ἢ μυρίας μοι Βαβυλῶνας ὑπάρχειν.

ΟΝΕΙΡΟΣ Η ΑΛΕΚΤΡΥΩΝ.

ARGVMENTVM.

Micyllus sutor, quum per somnium repente divitem se factum gauderet, ab gallo suo, in quem Pythagorae animam transmigrasse fictum est, expergefactus post primum terrorem narrat, et epulas apud divitem Eucratem, et somnium inde natum, se cum aliis multis divitiarum maxime esse appetentem, et vicino nuper ex paupere ditissimo facto invidere, non negat. Quem morbum Gallus sanaturus, divites felices esse prorsus negat; ex sua experientia, quum saepe fuerit dives, miseram exponit divitum conditionem, et contra pauperum multo meliorem; eademque illa nocte per magicam vim longissimarum in cauda sua pennarum domos quorundam divitum Micyllo aperit, ipsiusque oculis miseriam illorum conspiciendam praebet. Per occasionem fabulosae de Pythagora narrationes aliaque non pauca ridentur.

ΜΙΚΤΑΛΟΣ, ΑΛΕΚΤΡΥΩΝ ΚΑΙ ΣΙΜΩΝ.

1. ΜΙΚ. Ἀλλά σε, ὦ κάκιστε ἀλεκτρυών, ὁ Ζεὺς αὐτὸς ἐπιτρίψειε, φθονερὸν οὕτω καὶ ὀξύφωνον ὄντα, ὅς με πλουτοῦντα, καὶ ἡδίστῳ ὀνείρῳ ξυνόντα, καὶ θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν εὐδαιμονοῦντα, διάτορόν τι καὶ γεγωνὸς ἀναβοήσας, ἐπήγειρας, ὡς μηδὲ νύκτωρ γοῦν τὴν πολὺ σοῦ μιαρωτέραν πενίαν διαφύγοιμι. καίτοι εἴγε χρὴ τεκμαίρεσθαι τῇ τε ἡσυχίᾳ, πολλῇ ἔτι οὔσῃ, καὶ τῷ κρύει, μηδέπω με τὸ ὀρθρινὸν ὥσπερ εἴωθεν ἀποκναίοντι (γνώμων γὰρ οὗτος ἀψευδέστατός μοι, προσελαυνούσης ἡμέρας) οὐδέπω μέσαι νύκτες εἰσίν. ὁ δὲ ἄϋπνος οὗτος, ὥσπερ τὸ χρυσοῦν ἐκεῖνο κώδιον φυλάττων, ἀφ' ἑσπέρας εὐθὺς ἤδη κέκραγεν· ἀλλ' οὔτι χαίρων γε· ἀμυνοῦμαι γὰρ εὐθύς σε, ἢν μόνον ἡμέρα γένηται, συντρίβων τῇ βακτηρίᾳ· νῦν γάρ μοι πράγματα παρέξεις, μεταπηδῶν ἐν τῷ σκότῳ.

ΑΛΕΚ. Μίκυλλε δέσποτα, ᾤμην τι χαριεῖσθαί σοι φθάνων τῆς νυκτὸς, ὁπόσον ἂν δυναίμην, ὡς ἔχοις ἐπορθρευόμενος προανύειν τὰ πολλὰ τῶν ἔργων. ἢν γοῦν πρὶν ἀνίσχειν ἥλιον μίαν κρηπῖδα ἐργάσῃ, προοδοῦ ἔσῃ τοῦτο ἐς τὰ ἄλφιτα πεπονηκώς. εἰ δέ σοι καθεύδειν ἥδιον, ἐγὼ μὲν ἡσυχάσομαί σοι, καὶ πολὺ ἀφωνότερος ἔσομαι τῶν ἰχθύων. σὺ δὲ ὅρα ὅπως μὴ ὄναρ πλουτῶν, λιμώττῃς ἀνεγρόμενος.

2. *ΜΙΚ.* Ὦ Ζεῦ τεράστιε, καὶ Ἡράκλεις ἀλεξίκακε, τί τὸ κακὸν τοῦτό ἐστιν; ἀνθρωπίνως ἐλάλησεν ὁ ἀλεκτρυών.

ΑΛΕΚ. Εἶτά σοι τέρας εἶναι δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, εἰ ὁμόφωνος ὑμῖν εἰμι;

ΜΙΚ. Πῶς γὰρ οὐ τέρας; ἀλλ' ἀποτρέποιτε, ὦ θεοί, τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν.

ΑΛΕΚ. Σὺ μοι δοκεῖς, ὦ Μίκυλλε, κομιδῇ ἀπαίδευτος εἶναι, μηδὲ ἀνεγνωκέναι τὰ Ὁμήρου ποιήματα, ἐν οἷς καὶ ὁ τοῦ Ἀχιλλέως ἵππος ὁ Ξάνθος, μακρὰ χαίρειν φράσας τῷ χρεμετίζειν, ἔστηκεν ἐν μέσῳ τῷ πολέμῳ διαλεγόμενος, ἔπη ὅλα ῥαψῳδῶν, οὐχ ὥσπερ ἐγὼ νῦν, ἄνευ τῶν μέτρων, ἀλλὰ καὶ ἐμαντεύετο ἐκεῖνος, καὶ τὰ μέλλοντα προεθέσπιζε, καὶ οὐδέν τι παράδοξον ἐδόκει ποιεῖν, οὐδὲ ὁ ἀκούων ἐπεκαλεῖτο, ὥσπερ σὺ τὸν ἀλεξίκακον, ἀποτρόπαιον ἡγούμενος τὸ ἄκουσμα. καίτοι τί ἂν ἐποίησας, εἰ σοι ἡ τῆς Ἀργοῦς τρόπις ἐλάλησεν, ὥσπερ ποτὲ ἡ φηγὸς ἐν Δωδώνῃ αὐτόφωνος ἐμαντεύετο; ἢ εἰ βύρσας εἶδες ἑρπούσας, καὶ βοῶν κρέα μυκώμενα, ἡμίοπτα καὶ ἐφθά, περιπεπαρμένα τοῖς ὀβελοῖς; ἐγὼ δὲ, Ἑρμοῦ πάρεδρος ὤν, λαλιστάτου καὶ λογιωτάτου θεῶν ἁπάντων, καὶ τἆλλα ὁμοδίαιτος ὑμῖν καὶ σύντροφος, οὐ χαλεπῶς ἔμελλον ἐκμαθήσεσθαι τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. εἰ δὲ ἐχεμυθήσειν ὑπόσχοιό μοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμί σοι τὴν ἀληθεστέραν αἰτίαν εἰπεῖν τῆς πρὸς ὑμᾶς ὁμοφωνίας, καὶ ὅθεν ὑπάρχει μοι οὕτω λαλεῖν.

3. *ΜΙΚ.* Ἀλλὰ μὴ ὄνειρος καὶ ταῦτά ἐστιν,

ἀλεκτρυὼν οὕτω πρὸς ἐμὲ διαλεγόμενος; εἰπὲ δ' οὖν πρὸς τοῦ Ἑρμοῦ. ὦ βελτιστε, ὅ, τι καὶ ἄλλο σοι τῆς φωνῆς αἴτιον. ὡς δὲ σιωπήσομαι, καὶ πρὸς οὐδένα ἐρῶ, τί σε χρὴ δεδιέναι; τίς γὰρ ἂν πιστεύσειέ μοι, εἴ τινι διηγοίμην ὡς ἀλεκτρυόνος αὐτὰ εἰπόντος ἀκηκοώς;

ΑΛΕΚ. Ἄκουε τοίνυν. παραδοξότατόν σοι λόγον ἐροῦ οἶδ' ὅτι λέγω, ὦ Μίκυλλε. οὗτοσὶ γὰρ ὁ νῦν σοι ἀλεκτρυὼν φαινόμενος, οὐ πρὸ πολλοῦ ἄνθρωπος ἦν.

ΜΙΚ. Ἠκουσά τι καὶ πάλαι τοιοῦτον ἀμέλει περὶ ὑμῶν, ὡς Ἀλεκτρυών τις νεανίσκος φίλος γένοιτο τῷ Ἄρει, καὶ ξυμπίνοι τῷ θεῷ καὶ ξυγκωμάζοι, καὶ κοινωνοίη τῶν ἐρωτικῶν. εἴποτε γοῦν ἀποίοι παρὰ τὴν Ἀφροδίτην μοιχεύσων ὁ Ἄρης, ἐπάγεσθαι καὶ τὸν Ἀλεκτρυόνα, καὶ ἐπειδήπερ μάλιστα τὸν Ἥλιον ὑφεωρᾶτο, μὴ κατιδὼν ἐξείπῃ πρὸς τὸν Ἥφαιστον, ἔξω πρὸς ταῖς θύραις ἀπολείπειν ἀεὶ τὸν νεανίσκον, μηνύσοντα ὁπότε φαίνοι ὁ Ἥλιος. εἶτα ποτὲ κατακοιμηθῆναι μὲν τὸν Ἀλεκτρυόνα, καὶ προδοῦναι τὴν φρουρὰν ἄκοντα· τὸν δὲ Ἥλιον λαθόντα ἐπιστῆναι τῇ Ἀφροδίτῃ, καὶ τῷ Ἄρει ἀφρόντιδι ἀναπαυομένῳ, διὰ τὸ πιστεύειν τὸν Ἀλεκτρυόνα μηνῦσαι ἄν, εἴ τις ἐπίοι, καὶ οὕτω τὸν Ἥφαιστον παρ' Ἡλίου μαθόντα συλλαβεῖν αὐτούς, περιβαλόντα καὶ σαγηνεύσαντα τοῖς δεσμοῖς, ἃ πάλαι μεμηχάνητο ἐπ' αὐτούς· ἀφεθέντα δὲ, [ὡς ἀφείθη] τὸν Ἄρην ἀγανακτῆσαι κατὰ τοῦ Ἀλεκτρυόνος, καὶ μεταβαλεῖν αὐτὸν εἰς τουτὶ τὸ ὄρνεον αὐτοῖς ὅπλοις, ὡς ἀντὶ τοῦ κράνους τὸν λόφον ἔχειν ἐπὶ τῇ κεφαλῇ. διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἀπολογουμέ-

νους τῷ Ἄρει, ὅτ' οὐδὲν ὄφελος, ἐπειδὰν αἴσθησθε ἀνατέλλοντα τὸν Ἥλιον, πρὸ πολλοῦ βοᾶν, ἐπισημαινομένους τὴν ἀνατολὴν αὐτοῦ.

4. ΑΛΕΚ. Φασὶ μὲν καὶ ταῦτα, ὦ Μίκυλλε. τὸ δὲ ἐμὸν ἑτεροῖόν τι ἐγένετο, καὶ πάνυ ἔναγχος εἰς ἀλεκτρυόνα σοὶ μεταβέβηκα.

ΜΙΚ. Πῶς; ἐθέλω γὰρ τοῦτο μάλιστα εἰδέναι.

ΑΛΕΚ. Οἶσθα ἆρα τὸν Πυθαγόραν Μνησαρχίδην Σάμιον;

ΜΙΚ. Τὸν σοφιστὴν λέγεις; τὸν ἀλαζόνα, ὃς ἐνομοθέτει μήτε κρεῶν γεύεσθαι, μήτε κυάμους ἐσθίειν, ἥδιστον ἐμοὶ γοῦν ὄψον ἐκτράπεζον ἀποφαίνων; ἔτι δὲ καὶ πείθων τοὺς ἀνθρώπους ἐς πέντε ἔτη μὴ διαλέγεσθαι.

ΑΛΕΚ. Ἴσθι δῆτα κἀκεῖνο, ὡς πρὸ τοῦ Πυθαγόρου, Εὔφορβος γένοιτο.

ΜΙΚ. Γόητα, φασὶ, καὶ τερατουργὸν τὸν ἄνθρωπον, ὦ ἀλεκτρυών.

ΑΛΕΚ. Ἐκεῖνος αὐτὸς ἐγώ σοι εἰμὶ ὁ Πυθαγόρας, ὥστε παύου, ὦ γαθέ, λοιδορούμενός μοι, καὶ ταῦτα, οὐκ εἰδὼς οἷος τις ἦν τὸν τρόπον.

ΜΙΚ. Τοῦτ' αὖ μακρῷ ἐκείνου τερατωδέστερον, ἀλεκτρυὼν φιλόσοφος. εἰπὲ δὲ ὅμως, ὦ Μνησάρχου παῖ, ὅπως ἡμῖν ἀντὶ μὲν ἀνθρώπου ὄρνις, ἀντὶ δὲ Σαμίου Ταναγραῖος ἀναπέφηνας; οὐ πεθανὰ γὰρ ταῦτα, οὐδὲ πάνυ πιστεῦσαι ῥᾴδια, ἐπεὶ καὶ δύο ἤδη μοι τετηρηκέναι δοκῶ πάνυ ἀλλότρια ἐν σοὶ τοῦ Πυθαγόρου.

ΑΛΕΚ. Τὰ ποῖα;

ΜΙΚ. Ἓν μέν, ὅτι λάλος εἶ, καὶ κρακτικός· ὁ δὲ σιωπᾷν ἐς πέντε ὅλα ἔτη, οἶμαι, παρῄνει· ἕτερον δὲ καὶ παντελῶς παράνομον. οὐ γὰρ ἔχων ὅ, τι σοι παραβάλοιμι, κυάμους χθὲς, ὡς οἶσθα, ἔχων, ἦκον· καὶ σὺ οὐδὲν μελλήσας ἀνέλεξας αὐτούς· ὥστε ἢ ἐψεῦσθαί σοι ἀνάγκη, καὶ ἄλλῳ εἶναι, ἢ Πυθαγόρᾳ ὄντι παρανενομηκέναι, καὶ τὸ ἴσον ἠσεβηκέναι κυάμους φαγόντα, ὡς ἂν εἰ τὴν κεφαλὴν τοῦ πατρὸς ἐδηδόκεις.

5. *ΑΛΕΚ.* Οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ Μίκυλλε, ἥτις αἰτία τούτων, οὐδὲ τὰ πρόσφορα ἑκάστῳ βίῳ. ἐγὼ δὲ τότε μὲν οὐκ ἤσθιον τῶν κυάμων, ἐφιλοσόφουν γάρ· νῦν δὲ φάγοιμι ἄν, ὀρνιθικὴ γὰρ καὶ οὐκ ἀπόῤῥητος ἡμῖν ἡ τροφή. πλὴν ἀλλὰ, εἴ σοι φίλον, ἄκουε πῶς ἐκ Πυθαγόρου τοῦτο νῦν εἰμι, καὶ ἐν ὅσοις πρότερον ἐβιώτευσα βίοις, καὶ ἅτινα τῆς μεταβολῆς ἀπολέλαυκα ἑκάστης.

ΜΙΚ. Λέγοις ἄν, ὡς ἔμοιγε ὑπερήδιστον ἂν τὸ ἄκουσμα γένοιτο, ὥστε εἴ τις αἵρεσιν προθείη, πότερον μᾶλλον ἐθέλω σου ἀκούειν τὰ τοιαῦτα διεξιόντος, ἢ τὸν πανευδαίμονα ὄνειρον ἐκεῖνον αὖθις ὁρᾷν, τὸν μικρὸν ἔμπροσθεν, οὐκ οἶδα, ὁπότερον ἂν ἑλοίμην, οὕτως ἀδελφὰ ἡγοῦμαι τὰ σὰ τοῖς ἡδίστοις φαντάσμασι, καὶ ἐν ἴσῃ τιμῇ ὑμᾶς ἄγω, σέ τε, καὶ τὸ πολυτίμητον ἐνύπνιον.

ΑΛΕΚ. Ἔτι γὰρ σὺ ἀναπεμπάζῃ τὸν ὄνειρον, ὅστις ποτὲ ὁ φανείς σοι ἦν, καί τινα ἐνδιάλματα μάταια διαφυλάττεις, κενὴν, καὶ ὡς ὁ ποιητικὸς λόγος, ἀμενηνὴν τινα εὐδαιμονίαν τῇ μνήμῃ μεταδιώκων;

6. *ΜΙΚ.* Ἀλλ' οὐδ' ἐπιλήσομαί ποτε, ὦ ἀλεκτρυών, εὖ ἴσθι, τῆς ὄψεως ἐκείνης. οὕτω μοι πολὺ τὸ μέλι ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὁ ὄνειρος καταλιπὼν ᾤχετο, ὡς μόγις ἀνοίγειν τὰ βλέφαρα ὑπ' αὐτοῦ, εἰς ὕπνον αὖθις κατασπώμενα. οἷον οὖν ἐν τοῖς ὠσὶ τὰ πτερὰ ἐργάζεται στρεφόμενα, τοιοῦτον γάργαλον παρείχετό μοι τὰ ὁρώμενα.

ΑΛΕΚ. Ἡράκλεις, δεινόν τινα φῂς τὸν ἔρωτα τοῦ ἐνυπνίου, εἴγε πτηνὸς ὢν, ὥς φασι, καὶ ὄρον ἔχων τῆς πτήσεως τὸν ὕπνον, ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα ἤδη πηδᾷ, καὶ ἐνδιατρίβει ἀνεφγόσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, μελιχρὸς οὕτω καὶ ἐναργὴς φαινόμενος· ἐθέλω γοῦν ἀκοῦσαι οἷός τίς ἐστιν, οὕτω σοι τριπόθητος ὤν.

ΜΙΚ. Ἕτοιμος λέγειν. ἡδὺ γοῦν τὸ μεμνῆσθαι, καὶ διεξιέναι τι περὶ αὐτοῦ. σὺ δὲ πηνίκα, ὦ Πυθαγόρα, διηγήσῃ τὰ περὶ τῶν μεταβολῶν;

ΑΛΕΚ. Ἐπειδὰν σὺ, ὦ Μίκυλλε, παύσῃ ὀνειρώττων, καὶ ἀποψήσῃ ἀπὸ τῶν βλεφάρων τὸ μέλι. τὸ νῦν δὲ πρότερος εἰπέ, ὡς μάθω εἴτε διὰ τῶν ἐλεφαντίνων πυλῶν, εἴτε διὰ τῶν κερατίνων σοι ὁ ὄνειρος ἦκε πετόμενος.

ΜΙΚ. Οὐδὲ δι' ἑτέρας τούτων, ὦ Πυθαγόρα.

ΑΛΕΚ. Καὶ μὴν Ὅμηρος δύο ταύτας μόνας λέγει.

ΜΙΚ. Ἔα χαίρειν τὸν λῆρον ἐκεῖνον ποιητὴν, οὐδὲν εἰδότα ὀνείρων πέρι. οἱ πένητες ἴσως ὄνειροι διὰ τῶν τοιούτων ἐκφοιτῶσιν, οἵους ἐκεῖνός ἑώρα, οὐδὲ πάνυ σαφῶς, τυφλὸς αὐτὸς ὤν. ἐμοὶ δὲ διὰ

χρυσῶν τινων πυλῶν ὁ ἥδιστος ἀφίκετο, χρυσοῦς καὶ αὐτὸς, καὶ χρυσᾶ πάντα περιβεβλημένος, καὶ πολὺ ἐπαγόμενος χρυσίον.

ΑΛΕΚ. Παῦε, ὦ Μίδα βέλτιστε, χρυσολογῶν. ἀτεχνῶς γὰρ ἐκ τῆς ἐκείνου σοι εὐχῆς τὸ ἐνύπνιον, καὶ μέταλλα ὅλα χρυσίου κεκοιμῆσθαί μοι δοκεῖς.

7. ΜΙΚ. Πολὺ, ὦ Πυθαγόρα, χρυσίον εἶδον, πολύ· πῶς οἶει καλὸν, ἢ οἵαν τὴν αὐγὴν ἀπαστράπτον; τί ποτε ὁ Πίνδαρός φησι περὶ αὐτοῦ ἐπαινῶν; ἀνάμνησον γάρ με, εἴπερ οἶσθα, ὁπότε ὕδωρ ἄριστον εἰπὼν, εἶτα τὸ χρυσίον θαυμάζει, εὖ ποιῶν, ἐν ἀρχῇ εὐθὺς τοῦ καλλίστου τῶν ᾀσμάτων ἁπάντων.

ΑΛΕΚ. Μῶν ἐκεῖνο ζητεῖς,

Ἄριστον μὲν ὕδωρ·
Ὁ δὲ χρυσὸς, αἰθόμενον πῦρ
Ἅτε διαπρέπει νυκτὶ,
Μεγάνορος ἔξοχα πλούτου;

ΜΙΚ. Νὴ Δία, αὐτὸ τοῦτο. ὥσπερ γὰρ τοῦμὸν ἐνύπνιον ἰδὼν ὁ Πίνδαρος, οὕτως ἐπῃνεῖ τὸ χρυσίον. ὡς δὲ ἤδη μάθῃς οἷόν τι ἦν, ἄκουσον, ὦ σοφώτατε ἀλεκτρυών. ὅτι μὲν οὐκ οἰκόσιτος ἦν χθές, οἶσθα· Εὐκράτης γάρ με ὁ πλούσιος ἐντυχὼν ἐν ἀγορᾷ, λουσάμενον ἥκειν ἐκέλευε τὴν ὥραν ἐπὶ τὸ δεῖπνον.

8. ΑΛΕΚ. Οἶδα πάνυ τοῦτο, πεινάσας παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἄχρι μοι βαθείας ἤδη ἑσπέρας ἧκες ὑποβεβρεγμένος, τοὺς πέντε ἐκείνους κυάμους πο-

μίζων, οὐ πάνυ δαψιλὲς τὸ δεῖπνον ἀλεκτρυόνι ἀθλητῇ ποτε γενομένῳ, καὶ Ὀλύμπια οὐκ ἀφανῶς ἀγωνισαμένῳ.

ΜΙΚ. Ἐπεὶ δὲ δειπνήσας ἐπανῆλθον, ἐκάθευδον εὐθύς, τοὺς κυάμους σοι παραβαλών. εἶτά μοι κατὰ τὸν Ὅμηρον, ἀμβροσίην διὰ νύκτα θεῖός τις, ὡς ἀληθῶς, ὄνειρος ἐπιστὰς . . .

ΑΛΕΚ. Τὰ παρὰ τῷ Εὐκράτει πρότερον, ὦ Μίκυλλε, διήγησαι, καὶ τὸ δεῖπνον, οἷον ἐγένετο, καὶ τὰ ἐν τῷ συμποσίῳ ἅπαντα. κωλύει γὰρ οὐδὲν αὖθις σε δειπνεῖν, ὥσπερ ὄνειρόν τινα τοῦ δείπνου ἐκείνου ἀναπλάττοντα, καὶ ἀναμηρυκώμενον τῇ μνήμῃ τὰ βεβρωμένα.

9. *ΜΙΚ.* Ὤμην ἐνοχλήσειν, καὶ ταῦτα διηγούμενος. ἐπεὶ δὲ σὺ προθυμῇ, καὶ δὴ λέγω. οὐ πρότερον, ὦ Πυθαγόρα, παρὰ πλουσίῳ τινὶ δειπνήσας ἐν ἅπαντι τῷ βίῳ, τύχῃ τινὶ ἀγαθῇ ἐντυγχάνω χθὲς τῷ Εὐκράτει· καὶ ἐγὼ μὲν προσειπὼν αὐτὸν, ὥσπερ εἰώθειν, δεσπότην, ἀπηλλαττόμην, ὡς μὴ καταισχύναιμι αὐτὸν, ἐν πενιχρῷ τῷ τρίβωνι συμπαρομαρτῶν. ὁ δὲ, Μίκυλλέ, φησι, θυγατρὸς τήμερον ἔστιῶ γενέθλια, καὶ παρεκάλεσα τῶν φίλων μάλα πολλούς. ἐπεὶ δέ τινα φασὶν αὐτῶν μαλακῶς ἔχοντα οὐχ οἷόν τε εἶναι ξυνδειπνεῖν μεθ' ἡμῶν, σὺ ἀντ' ἐκείνου ἧκε λουσάμενος, ἢν μὴ ὄγε κληθεὶς αὖθις εἴπῃ ἀφίξεσθαι, ὡς νῦν γε ἀμφίβολός ἐστι. τοῦτο ἀκούσας ἐγὼ, προσκυνήσας, ἀπῄειν εὐχόμενος ἅπασι θεοῖς ἠπίαλόν τινα, ἢ πλευρῖτιν, ἢ ποδάγραν ἐπιπέμψαι τῷ μαλακιζομένῳ ἐκείνῳ, οὗ ἔφεδρος ἐγὼ,

καὶ ἀντίδειπνος, καὶ διάδοχος ἐκεκλήμην· καὶ τὸ ἄχρι τοῦ λουτροῦ, αἰῶνα μήκιστον ἐτιθέμην, συνεχὲς ἐπισκοπῶν, ὁπόσα πουν τὸ στοιχεῖον εἴη, καὶ πηνίκα ἤδη λελοῦσθαι δέοι. κἂπειδή ποτε ὁ καιρὸς ἀφίκετο, πρὸς τάχος ἐμαυτὸν ἀποῤῥύψας ἀπέρχομαι, κομψίως μάλα ἐσχηματισμένος, ἀντιστρέψας τὸ τριβώνιον, ὡς ἐπὶ τοῦ καθαρωτέρου γένοιτο ἡ ἀναβολή. 10. Καταλαμβάνω τε πρὸς ταῖς θύραις ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ δὴ κἀκεῖνον, φοράδην ὑπὸ τεττάρων κεκομισμένον, ᾧ με ὑποδειπνεῖν ἔδει, τὸν νοσεῖν λεγόμενον· καὶ ἐδήλου δὲ πονήρως ἔχων. ὑπέστενε γοῦν, καὶ ὑπέβηττε, καὶ ἐχρέμπτετο μύχιόν τι, καὶ δυσπρόσοδον, ὠχρὸς ὢν ὅλος, καὶ διῳδηκὼς, ἀμφὶ τὰ ἑξήκοντα ἔτη σχεδόν. ἐλέγετο δὲ φιλόσοφός τις εἶναι τῶν πρὸς τὰ μειράκια φλυαρούντων. ὁ γοῦν πώγων μάλα τραγικὸς ἦν, ἐς ὑπερβολὴν κουριῶν· καὶ αἰτιωμένου δὲ Ἀρχιβίου τοῦ ἰατροῦ, διότι οὕτως ἔχων ἀφίκετο, Τὰ καθήκοντα, ἔφη, οὐ χρὴ προδιδόναι, καὶ ταῦτα φιλόσοφον ἄνδρα, κἂν μυρίαι νόσοι ἐμποδὼν ἱστῶνται. ἡγήσεται γὰρ Εὐκράτης ὑπερεωρᾶσθαι πρὸς ἡμῶν. οὔμενουν εἶπον ἐγὼ, ἀλλ' ἐπαινέσεταί σε, ἢν οἶκοι παρὰ σεαυτῷ μᾶλλον ἀποθανεῖν ἐθέλῃς, ἥπερ ἐν τῷ συμποσίῳ συναναχρεμψάμενος τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ φλέγματος. ἐκεῖνος μὲν οὖν ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐ προσεποιεῖτο ἀκηκοέναι τοῦ σκώμματος· ἐφίσταται δὲ μετὰ μικρὸν ὁ Εὐκράτης λελουμένος, καὶ ἰδὼν τὸν Θεσμόπολιν, (τοῦτο γὰρ ὁ φιλόσοφος ἐκαλεῖτο) Διδάσκαλέ, φησιν, εὖ μὲν ἐποίησας αὐτὸς ἥκων πρὸς ἡμᾶς· οὐ μεῖον δ'

ἄν τι σοι ἐγένετο, καὶ ἀπόντι γὰρ ἅπαντα ἐξῆς ἐπέσταλτο ἄν. καὶ ἅμα λέγων εἰςῄει χεῖρας ὀρέγων αὐτῷ, ἐπερειδομένῳ καὶ τοῖς οἰκέταις. 11. Ἐγὼ μὲν οὖν ἀπιέναι παρεσκευαζόμην· ὁ δὲ ἐπιστραφείς, καὶ ἐπιπολὺ ἐνδυιάσας, ἐπεί με πάνυ σκυθρωπὸν εἶδε, Πάριθι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδείπνει μεθ' ἡμῶν· τὸν υἱὸν γὰρ ἐγὼ κελεύσω ἐν τῇ γυναικωνίτιδι μετὰ τῆς μητρὸς ἑστιαθῆναι, ὡς σὺ χώραν ἔχοις. εἰςῄειν οὖν. μάτην λύκος χανὼν παρὰ μικρόν· αἰσχυνόμενος ὅτι ἐδύκουν ἐξεληλακέναι τοῦ συμποσίου τὸ παιδίον τοῦ Εὐκράτους. κἀπειδὴ κατακλίνεσθαι καιρὸς ἦν, πρῶτον μὲν ἀράμενοι, ἀνέθεσαν τὸν Θεσμόπολιν, οὐκ ἀπραγμόνως, μὰ Δία, πέντε, οἶμαι, νεανίσκοι εὐμεγέθεις, ὑπαυχένια περιβύσαντες αὐτῷ πάντοθεν, ὡς διαμένοι ἐν τῷ χρήματι, καὶ ἐπιπολὺ καρτερεῖν δύναιτο. εἶτα μηδενὸς ἀνεχομένου πλησίον κατακεῖσθαι αὐτοῦ, ἐμὲ ὑποκατακλίνουσι φέροντες, ὡς ὁμοτράπεζοι εἴημεν. τοὐντεῦθεν ἐδειπνοῦμεν, ὦ Πυθαγόρα, πολύοψόν τι καὶ ποικίλον δεῖπνον, ἐπὶ χρυσοῦ πολλοῦ, καὶ ἀργύρου· καὶ ἐκπώματα ἦν χρυσᾶ, καὶ διάκονοι ὡραῖοι, καὶ μουσουργοὶ, καὶ γελωτοποιοὶ, καὶ ὅλως, ἡδίστη τις ἦν ἡ διατριβὴ, πλὴν ἀλλά ἓν με ἐλύπει οὐ μετρίως, ὁ Θεσμόπολις ἐνοχλῶν, καὶ ἀρετήν τινα πρὸς μὲ διεξιών, καὶ διδάσκων, ὡς αἱ δύο ἀποφάσεις μίαν κατάφασιν ἀποτελοῦσι, καὶ ὡς εἰ ἡμέρα ἐστὶ, νὺξ οὐκ ἔστιν, ἐνίοτε δὲ καὶ κέρατα ἔφασκεν εἶναί μοι, καὶ τοιαῦτα πολλὰ οὐδὲν δεομένῳ προσφιλοσοφῶν συνεῖρεν, καὶ ὑπετέμνετο τὴν εὐφροσύνην, οὐκ ἐῶν ἀ-

κούειν τῶν κιθαριζόντων, ἢ ᾀδόντων. τοῦτο μέν σοι, ὦ ἀλεκτρυὼν, τὸ δεῖπνον.

ΑΛΕΚ. Οὐχ ἥδιστον, ὦ Μίκυλλε, καὶ μάλιστα ἐπεὶ συνεκληρώθης τῷ λήρῳ ἐκείνῳ γέροντι.

12. ΜΙΚ. Ἄκουε δὲ ἤδη καὶ τὸ ἐνύπνιον. ᾤμην γὰρ τὸν Εὐκράτην αὐτὸν ἄπαιδα ὄντα, οὐκ οἶδ' ὅπως ἀποθνήσκειν, εἶτα προςκαλέσαντά με, καὶ διαθήκας θέμενον, ἐν αἷς ὁ κληρονόμος ἦν ἁπάντων ἐγὼ, μικρὸν ἐπισχόντα, ἀποθανεῖν· ἐμαυτὸν δὲ παρελθόντα ἐς τὴν οὐσίαν, τὸ μὲν χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐξαντλεῖν σκάφαις τισὶ μεγάλαις, ἀένναόν τε καὶ πολὺ ἐπιῤῥέον· τὰ δ' ἄλλα, τὴν ἐσθῆτα, καὶ τραπέζας, καὶ ἐκπώματα, καὶ διακόνους, πάντα ἐμά, ὡς τὸ εἰκὸς, εἶναι. εἶτα ἐξήλαυνον ἐπὶ λευκοῦ ζεύγους, ἐξυπτιάζων, περίβλεπτος ἅπασι τοῖς ὁρῶσι καὶ ἐπίφθονος. καὶ προέθεον πολλοὶ, καὶ περιΐππευον, καὶ εἵποντο πλείους. ἐγὼ δὲ τὴν ἐσθῆτα τὴν ἐκείνου ἔχων, καὶ δακτυλίους βαρεῖς ὅσον ἑκκαίδεκα ἐξημμένος τῶν δακτύλων, ἐκέλευον ἑστίασίν τινα λαμπρὰν εὐτρεπισθῆναι ἐς ὑποδοχὴν τῶν φίλων. οἱ δὲ, ὡς ἐν ὀνείρῳ εἰκὸς, ἤδη παρῆσαν, καὶ τὸ δεῖπνον ἄρτι συνεκομίζετο, καὶ ὁ πότος συνεκροτεῖτο· ἐν τούτῳ ὄντα με, καὶ φιλοτησίας προπίνοντα ἐν χρυσαῖς φιάλαις ἑκάστῳ τῶν παρόντων, ἤδη τοῦ πλακοῦντος ἐςκομιζομένου, ἀναβοήσας ἀκαίρως, συνετάραξας μὲν ἡμῖν τὸ συμπόσιον, ἀνέτρεψας δὲ τὰς τραπέζας, τὸν δὲ πλοῦτον ἐκεῖνον διασκεδάσας, ὑπηνέμιον φέρεσθαι παρεσκεύασας. ἆρά σοι ἀλόγως

ἀγαναχτῆσαι κατὰ σοῦ δοκῶ, ὡς τριέσπερον ἂν ἡδέως ἔτι εἶδον τὸν ὄνειρόν μοι γενόμενον;

13. ΑΛΕΚ. Οὕτω φιλόχρυσος εἶ καὶ φιλόπλουτος, ὦ Μίκυλλε, καὶ μόνον τοῦτο ἐξ ἅπαντος θαυμάζεις, καὶ ἡγῇ εὔδαιμον εἶναι τὸ πολὺ κεκτῆσθαι χρυσίον;

ΜΙΚ. Οὐκ ἐγὼ μόνος, ὦ Πυθαγόρα, τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σὺ αὐτὸς, ὁπότε Εὔφορβος ἦσθα, χρυσὸν καὶ ἄργυρον ἐξημμένος τῶν βοστρύχων, ἐξῄεις πολεμήσων τοῖς Ἀχαιοῖς, καὶ ἐν τῷ πολέμῳ, ἔνθα σιδηροφορεῖν μᾶλλον ἢ χρυσοφορεῖν ἄμεινον ἦν· σὺ δὲ καὶ τότε ἠξίους χρυσῷ ἀναδεδεμένος τοὺς πλοκάμους διακινδυνεύειν. καί μοι δοκεῖ Ὅμηρος διὰ τοῦτο Χαρίτεσσιν ὁμοίας εἰπεῖν σου τὰς κόμας, ὅτι χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο· μακρῷ γὰρ ἀμείνους δηλαδὴ καὶ ἐρασμιώτεραι ἐφαίνοντο συναναπεπλεγμέναι τῷ χρυσίῳ, καὶ συναπολάμπουσαι μετ' αὐτοῦ. καίτοι τὰ μὲν σὰ, ὦ χρυσοκόμη, μέτρια, εἰ Πάνθου υἱὸς ὤν, ἐτίμας τὸ χρυσίον. ὁ δὲ πάντων θεῶν πατὴρ, καὶ ἀνδρῶν, ὁ Κρόνου καὶ Ῥέας, ὁπότε ἠράσθη τῆς Ἀργολικῆς ἐκείνης μείρακος, οὐκ ἔχων εἰς ὅ, τι ἐρασμιώτερον αὐτὸν μεταβάλοι, οὐδὲ ὅπως ἂν διαφθείρειε τοῦ Ἀκρισίου τὴν φρουρὰν, ἀκούεις δήπου ὡς χρυσίον ἐγένετο, καὶ ῥυεὶς διὰ τοῦ τέγους, συνῆν τῇ ἀγαπωμένῃ. ὥστε τί ἄν σοι τὸ ἐπὶ τούτῳ ἔτι λέγοιμι; ὅσας μὲν χρείας παρέχεται ὁ χρυσός· ὡς δὲ οἷς ἂν παρῇ, καλούς τε αὐτοὺς, καὶ σοφοὺς, καὶ ἰσχυροὺς ἀπεργάζεσθαι, τιμὴν καὶ δόξαν προσάπτων, καὶ ἐξ ἀφανῶν καὶ ἀδόξων ἐνίοτε περιβλέπτους καὶ

ἀοιδίμους ἐν βραχεῖ τίθησι. 14. Τὸν γείτονα γοῦν μοι τὸν δημότεχνον οἶσθα, τὸν Σίμωνα, οὐ πρὸ πολλοῦ δειπνήσαντα παρ' ἐμοὶ, ὅτε τὸ ἔτνος ἤψησα τοῖς Κρονίοις, δύο τεμάχη τοῦ ἀλλάντος ἐμβαλών.

ΑΛΕΚ. Οἶδα, τὸν σιμόν, τὸν βραχὺν, ὃς τὸ κεραμεοῦν τρύβλιον ὑφελόμενος, ᾤχετο ὑπὸ μάλης ἔχων, μετὰ τὸ δεῖπνον, ὃ μόνον ἡμῖν ὑπῆρχεν. εἶδον γὰρ αὐτὸς, ὦ Μίκυλλε.

ΜΙΚ. Οὐκοῦν ἐκεῖνος αὐτὸ κλέψας, εἶτα ἐπωμόσατο θεοὺς τοσούτους; ἀλλὰ τί οὐκ ἐβόας, καὶ ἐμήνυες τότε, ὦ ἀλεκτρυών, ληϊζομένους ἡμᾶς ὁρῶν;

ΑΛΕΚ. Ἐκόκκυζον, ὃ μόνον μοι τότε δυνατὸν ἦν. τί δ' οὖν ὁ Σίμων; ἐώκεις γάρ τι περὶ αὐτοῦ ἐρεῖν.

ΜΙΚ. Ἀνεψιὸς ἦν αὐτῷ πλούσιος ἐς ὑπερβολὴν, Δριμύλος τοὔνομα. οὗτος ζῶν μὲν οὐδὲ ὀβολὸν ἔδωκε τῷ Σίμωνι· πῶς γάρ; ὃς οὐδὲ αὐτὸς ἥπτετο τῶν χρημάτων; ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε πρώην, ἅπαντα ἐκεῖνα κατὰ τοὺς νόμους Σίμωνός ἐστι· καὶ νῦν ἐκεῖνος ὁ τὰ ῥάκια τὰ πιναρὰ, ὁ τὸ τρύβλιον περιλείχων ἅσμενος, ἐξελαύνει ἁλουργῇ καὶ ὑσγινοβαφῇ ἀμπεχόμενος, οἰκέτας, καὶ ζεύγη, καὶ χρυσᾶ ἐκπώματα, καὶ ἐλεφαντόποδας τραπέζας ἔχων, ὑφ' ἁπάντων προσκυνούμενος, οὐδὲ προσβλέπων ἔτι ἡμᾶς. ἔναγχος γοῦν ἐγὼ μὲν ἰδὼν προσιόντα, Χαῖρε, ἔφην, ὦ Σίμων. ὁ δὲ ἀγανακτήσας, Εἶπατε, ἔφη, τῷ πτωχῷ τούτῳ, μὴ κατασμικρύνειν μου τοὔνομα· οὐ γὰρ Σίμων, ἀλλὰ Σιμωνίδης ὀνομάζομαι. τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ ἐρῶσιν αὐτοῦ αἱ γυναῖκες· ὁ δὲ θρύ-

πτεται πρὸς ταύτας, καὶ ὑπερορᾷ, καὶ τὰς μὲν προσίεται, καὶ ἵλεώς ἐστιν, αἱ δὲ ἀπειλοῦσιν ἀναρτήσειν αὑτὰς, ἀμελοῦμεναι. ὁρᾷς ὅσων ἀγαθῶν ὁ χρυσὸς αἴτιος, εἴ γε καὶ μεταποιεῖ τοὺς ἀμόρφους, καὶ ἐρασμίους ἀπεργάζεται, ὥςπερ ὁ ποιητικὸς ἐκεῖνος κεστός. ἀκούεις δὲ καὶ τῶν ποιητῶν λεγόντων·

Ὦ χρυσὲ δεξίωμα κάλλιστον βροτοῖς. καὶ,

Χρυσὸς γάρ ἐστιν, ὃς βροτῶν ἔχει κράτη.

ἀλλὰ τί μεταξὺ ἐγέλασας, ὦ ἀλεκτρυών;

15. ΑΛΕΚ. Ὅτι ὑπ' ἀγνοίας, ὦ Μίκυλλε, καὶ σὺ τὰ ὅμοια τοῖς πολλοῖς ἐξηπάτησαι περὶ τῶν πλουσίων. οἶδ', εὖ ἴσθι; πολὺ ἀθλιώτερον ὑμῶν τὸν βίον βιοῦσι. λέγω δέ σοι, καὶ πένης καὶ πλούσιος πολλάκις γενόμενος, καὶ ἅπαντος βίου πεπειραμένος· μετὰ μικρὸν δὲ καὶ αὐτὸς εἴσῃ ἕκαστα.

ΜΙΚ. Νὴ Δία, καιρὸς γοῦν ἤδη καὶ σὲ εἰπεῖν ὅπως ἠλλάγης, καὶ ἃ σύνοισθα τῷ βίῳ ἑκάστῳ.

ΑΛΕΚ. Ἄκουε, τοσοῦτόν γε προειδὼς, μηδένα με σοῦ εὐδαιμονέστερον βιοῦντα ἑωρακέναι.

ΜΙΚ. Ἐμοῦ, ὦ ἀλεκτρυών; οὕτω σοι γένοιτο. προάγεις γάρ με λοιδορεῖσθαί σοι. ἀλλὰ εἰπὲ ἀπὸ τοῦ Εὐφόρβου ἀρξάμενος, ὅπως ἐς Πυθαγόραν μετεβλήθης, εἶτα ἐξῆς ἄχρι τοῦ ἀλεκτρυόνος. εἰκὸς γάρ σε ποικίλα καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν, ἐν πολυειδέσι τοῖς βίοις.

16. ΑΛΕΚ. Ὡς μὲν ἐξ Ἀπόλλωνος τὸ πρῶτον ἡ ψυχή μοι καταπταμένη ἐς τὴν γῆν ἐνέδυ ἐς ἀνθρώπου σῶμα, ἦν τινα τὴν καταδίκην ἐκτελοῦσα, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, ἄλλως τε οὔτε ὅσιον οὔτε ἐμοὶ

εἰπεῖν, οὔτε σοὶ ἀκούειν τὰ τοιαῦτα. ἐπεὶ δὲ Εὔφορβος ἐγενόμην. . . .

ΜΙΚ. Ἐγὼ δὲ πρό γε τούτου, ὦ θαυμάσιε, τίς ἦν; τοῦτό μοι πρότερον εἰπέ, εἰ κἀγώ ποτε ἠλλάγην ὥσπερ σύ.

ΑΛΕΚ. Καὶ μάλα.

ΜΙΚ. Τίς οὖν ἦν; [εἰ τι ἔχεις εἰπεῖν; ἐθέλω γὰρ τοῦτο εἰδέναι.]

ΑΛΕΚ. [Σὺ,] μύρμηξ Ἰνδικὸς τῶν τὸ χρυσίον ἀνορυττόντων.

ΜΙΚ. Εἶτα ὤκνουν ὁ κακοδαίμων κἂν ὀλίγα τῶν ψηγμάτων ἥκειν ἐς τόνδε τὸν βίον ἐξ ἐκείνου ἐπισιτισάμενος; ἀλλὰ καὶ τί μετὰ τοῦτο ἔσομαι, εἰπέ· εἰκὸς γὰρ εἰδέναι σε. εἰ γάρ τι ἀγαθὸν εἴη, ἀπάγξομαι ἤδη ἀναστὰς ἀπὸ τοῦ παττάλου, ἐφ' οὗ σὺ ἕστηκας.

17. *ΑΛΕΚ.* Οὐκ ἄν μάθοις τοῦτο οὐδεμιᾷ μηχανῇ. Πλὴν ἀλλὰ ἐπείπερ Εὔφορβος ἐγενόμην, (ἐπάνειμι γὰρ ἐπ' ἐκεῖνα) ἐμαχόμην ἐν Ἰλίῳ, καὶ ἀποθανὼν ὑπὸ Μενελάῳ, χρόνῳ ὕστερον ἐς Πυθαγόραν ἦκον. τέως δὲ περιέμενον ἄοικος ἑστὼς, ἄχρι δὴ ὁ Μνήσαρχος ἐξεργάσηταί μοι τὸν οἶκον.

ΜΙΚ. Ἄσιτος ὢν, ὦ τᾶν, καὶ ἄποτος;

ΑΛΕΚ. Καὶ μάλα. οὐδὲ γὰρ ἔδει τούτων, ἢ μόνῳ τῷ σώματι.

ΜΙΚ. Οὐκοῦν τὰ ἐν Ἰλίῳ πρότερόν μοι εἰπέ· τοιαῦτα ἦν οἷά φησιν Ὅμηρος γενέσθαι αὐτά;

ΑΛΕΚ. Πόθεν ἐκεῖνος ἠπίστατο, ὦ Μίκυλλε, ὃς γιγνομένων ἐκείνων, κάμηλος ἐν Βάκτροις ἦν.

ἐγὼ δὲ τοσοῦτόν σοι φημὶ ὑπερφυὲς μηδὲν γενέσθαι τότε, μήτε τὸν Αἴαντα οὕτω μέγαν, μήτε τὴν Ἑλένην αὐτὴν οὕτω καλὴν, ὡς οἴονται. εἶδον γὰρ λευκὴν μέν τινα καὶ ἐπιμήκη τὸν τράχηλον, ὡς εἰκάζειν κύκνου θυγατέρα εἶναι· τἆλλα δὲ, πάνυ πρεσβύτιν, ἡλικιῶτιν σχεδὸν τῆς Ἑκάβης, ἣν γε Θησεὺς πρῶτον ἁρπάσας, ἐν Ἀφίδναις εἶχε, κατὰ τὸν Ἡρακλέα γενόμενος· ὁ δὲ Ἡρακλῆς πρότερον εἷλε Τροίαν κατὰ τοὺς πατέρας ἡμῶν, τοὺς τότε μάλιστα. διηγεῖτο γάρ μοι ὁ Πάνθους ταῦτα, κομιδῇ μειράκιον ὤν, ξωρακέναι λέγων τὸν Ἡρακλέα.

ΜΙΚ. Τί δὲ, ὁ Ἀχιλλεὺς τοιοῦτος ἦν ἄριστος τὰ πάντα, ἢ μῦθος ἄλλος καὶ ταῦτα;

ΑΛΕΚ. Ἐκείνῳ μὲν οὐδὲ συνηνέχθην, ὦ Μίκυλλε, οὐδ' ἂν ἔχοιμί σοι οὕτως ἀκριβῶς τὰ παρὰ τοῖς Ἀχαιοῖς λέγειν· πόθεν γὰρ, πολέμιος ὤν; τὸν μέντοι ἑταῖρον αὐτοῦ τὸν Πάτροκλον οὐ χαλεπῶς ἀπέκτεινα, διελάσας τῷ δόρατι.

ΜΙΚ. Εἶτά σε ὁ Μενέλαος μακρῷ εὐχερέστερον· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἱκανῶς· τὰ Πυθαγόρου δὲ, ἤδη λέγε.

18. *ΑΛΕΚ.* Τὸ μὲν ὅλον, ὦ Μίκυλλε, σοφιστὴς ἄνθρωπος ἦν, χρὴ γὰρ, οἶμαι, τἀληθῆ λέγειν. ἄλλως δὲ οὐκ ἀπαίδευτος οὐδ' ἀμελέτητος τῶν καλλίστων μαθημάτων. ἀπεδήμησα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον, ὡς συγγενοίμην τοῖς προφήταις ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ ἐς τὰ ἄδυτα κατελθὼν, ἐξέμαθον τὰς βίβλους τὰς Ὥρου καὶ Ἴσιδος, καὶ αὖθις ἐς Ἰταλίαν ἐκπλεύσας, οὕτω διέθηκα τοὺς κατ' ἐκεῖνα Ἕλληνας, ὥστε θεὸν ἦγόν με

ΜΙΚ. Ἤκουσα ταῦτα, καὶ ὡς δόξειάς ἀναβεβιωκέναι ἀποθανών, καὶ ὡς χρυσοῦν τὸν μηρὸν ἐπιδείξαιό ποτε αὐτοῖς. ἐκεῖνο δέ μοι εἰπέ, τί σοι ἐπῆλθε νόμον ποιήσασθαι, μήτε κρεῶν, μήτε κυάμων ἐσθίειν;

ΑΛΕΚ. Μὴ ἀνάκρινε τὰ τοιαῦτα, ὦ Μίκυλλε.

ΜΙΚ. Διατί, ὦ ἀλεκτρυών;

ΑΛΕΚ. Ὅτι αἰσχύνομαι λέγειν πρὸς σὲ τὴν ἀλήθειαν περὶ αὐτῶν.

ΜΙΚ. Καὶ μὴν οὐδὲν οἰκεῖν ἐχρῆν λέγειν πρὸς ἄνδρα σύνοικον, καὶ φίλον· δεσπότην γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμι ἔτι.

ΑΛΕΚ. Οὐδὲν ὑγιὲς, οὐδὲ σοφὸν ἦν, ἀλλ' ἑώρων ὅτι εἰ μὲν τὰ συνήθη, καὶ ταὐτὰ τοῖς πολλοῖς νομίζοιμι, ἥκιστα ἐπισπάσομαι τοὺς ἀνθρώπους ἐς τὸ θαῦμα· ὅσῳ δὲ ἄν ξενίζοιμι, τοσούτῳ καινότερος ὤμην αὐτοῖς ἔσεσθαι. διὰ τοῦτο καινοποιεῖν εἱλόμην, ἀπόῤῥητον ποιησάμενος τὴν αἰτίαν, ὡς εἰκάζοντες ἄλλοι ἄλλως, ἅπαντες ἐκπλήττωνται, καθάπερ ἐν τοῖς ἀσαφέσι τῶν χρησμῶν.

ΜΙΚ. Ὁρᾷς; καταγελᾷς μου καὶ σὺ ἐν τῷ μέρει τοσοῦτον, ὅσον Κροτωνιατῶν, καὶ Μεταποντίων, καὶ Ταραντίνων, καὶ τῶν ἄλλων ἀφώνων σοι ἑπομένων, καὶ προσκυνούντων τὰ ἴχνη, ἃ σὺ πατῶν ἀπολιμπάνοις. Ἀμοδυσάμενος δὲ τὸν Πυθαγόραν, τίνα μετημφιάσω μετ' αὐτόν;

ΑΛΕΚ. Ἀσπασίαν τὴν ἐκ Μιλήτου ἑταῖρον.

ΜΙΚ. Φεῦ τοῦ λόγου, καὶ γυνὴ γὰρ ἐγένετο ἐν τοῖς ἄλλοις ὁ Πυθαγόρας; καὶ ἦν ποτε χρόνος, ὅτε καὶ σὺ ὠοτόκεις, ὦ ἀλεκτρυόνων γενναιότατε, καὶ

συνῆσθα Περικλεῖ, Ἀσπασία οὖσα; καὶ ἐκύνεις ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἔρια ἔξαινες, καὶ κρόκην κατῆγες, καὶ ἐγυναικίζου ἐς τὸ ἑταιρικόν;

ΑΛΕΚ. Πάντα ταῦτα ἐποίουν, οὐ μόνος, ἀλλὰ καὶ Τειρεσίας πρὸ ἐμοῦ, καὶ ὁ Ἐλάτου παῖς ὁ Καινεύς, ὥστε ὁπόσα ἂν ἀποσκώψῃς εἰς ἐμέ, καὶ εἰς ἐκείνους ἀποσκώψας ἔσῃ.

ΜΙΚ. Τί οὖν, πότερος ὁ βίος ἡδιων σοι ἦν, ὅτε ἀνὴρ ἦς, ἢ ὅτε σε ὁ Περικλῆς ὤπυιεν;

ΑΛΕΚ. Ὁρᾷς, οἷον τοῦτο ἠρώτησας, οὐδὲ τῷ Τειρεσίᾳ συνενεγκοῦσαν τὴν ἀπόκρισιν;

ΜΙΚ. Ἀλλὰ κἂν σὺ μὴ εἴπῃς, ἱκανῶς ὁ Εὐριπίδης διέκρινε τὸ τοιοῦτον, εἰπών, ὡς τρὶς ἂν θέλοι παρ' ἀσπίδα στῆναι, ἢ ἅπαξ τεκεῖν.

ΑΛΕΚ. Καὶ μὴν ἀναμνήσω σε, ὦ Μίκυλλε, οὐκ εἰς μακρὰν ὠδινοῦσαν· ἔσῃ γάρ ποτε γυνὴ καὶ σὺ ἐν πολλῇ τῇ περιόδῳ πολλάκις.

ΜΙΚ. Οὐκ ἀπάγξῃ, ὦ ἀλεκτρυών, ἅπαντας οἰόμενος Μιλησίους, ἢ Σαμίους εἶναι; σὲ γοῦν φασι, καὶ Πυθαγόραν ὄντα τὴν ὥραν λαμπρόν, πολλάκις Ἀσπασίαν γενέσθαι τῷ τυράννῳ. 20. Τίς δὲ δὴ μετὰ τὴν Ἀσπασίαν ἀνὴρ, ἢ γυνὴ αὖθις ἀνεφάνης;

ΑΛΕΚ. Ὁ Κυνικὸς Κράτης.

ΜΙΚ. Ὦ Διοσκόρω, τῆς ἀνομοιότητος, ἐξ ἑταίρας φιλόσοφος;

ΑΛΕΚ. Εἶτα βασιλεύς, εἶτα πένης, καὶ μετ' ὀλίγον Σατράπης, εἶτα ἵππος, καὶ κολοιὸς, καὶ βάτραχος, καὶ ἄλλα μυρία· μακρὸν δ' ἂν γένοιτο καταριθμήσασθαι ἕκαστα· τὰ τελευταῖα δὲ ἀλεκτρυ-

ὼν πολλάκις· ἤσθην γὰρ τοιούτῳ τῷ βίῳ· καὶ παρὰ πολλοῖς ἄλλοις δουλεύσας βασιλεῦσι, καὶ πένησι, καὶ πλουσίοις, τὰ τελευταῖα καὶ σοὶ νῦν σύνειμι καταγελῶν ὅσημέραι σοῦ ποτνιωμένου καὶ οἰμώζοντος ἐπὶ τῇ πενίᾳ, καὶ τοὺς πλουσίους θαυμάζοντος, ὑπ' ἀγνοίας τῶν ἐκείνοις προσόντων κακῶν. εἰ γοῦν ἤδεις τὰς φροντίδας αὐτῶν, ἃς ἔχουσιν, ἐγέλασας ἂν ἐπὶ σαυτῷ, πρῶτον οἰηθέντι ὑπερευδαιμονεῖν ἀεὶ τὸν πλούσιον.

MIK. Οὐκοῦν, ὦ Πυθαγόρα, ἦ δ', τι μάλιστα χαίρεις καλούμενος, ὡς μὴ ἐπιταράττοιμι τὸν λόγον, ἄλλοτε ἄλλον καλῶν ....

ΑΛΕΚ. Διοίσει μὲν οὐδέν, ἤν τε Εὔφορβον, ἤν τε Πυθαγόραν, ἤν τε Ἀσπασίαν καλῇς, ἢ Κράτητα, πάντα γὰρ ἐγὼ ταῦτά εἰμι· πλὴν τό νῦν ὁρώμενον τοῦτο, ἀλεκτρυόνα ὀνομάζων ἄμεινον ἂν ποιοῖς, ὡς μὴ ἀτιμάζοις εὐτελὲς εἶναι δοκοῦν τὸ ὄρνεον, καὶ ταῦτα, τοσαύτας ἐν αὐτῷ ψυχὰς ἔχον.

21. *MIK.* Οὐκοῦν, ὦ ἀλεκτρυών, ἐπειδὴ ἁπάντων σχεδὸν [ἤδη] τῶν βίων ἐπειράθης, καὶ πάντα οἶσθα, λέγοις ἂν ἤδη σαφῶς, ἰδίᾳ μὲν τὰ τῶν πλουσίων, ὅπως βιοῦσιν, ἰδίᾳ δὲ τὰ πτωχικά, ὡς μάθω εἰ ἀληθῆ ταῦτα φῂς, εὐδαιμονέστερον ἀποφαίνων μὲ τῶν πλουσίων.

ΑΛΕΚ. Ἰδοὺ δὴ οὗτος ἐπίσκεψαι, ὦ Μίκυλλε, σοὶ μὲν οὔτε πολέμου πολὺς λόγος, ἤν λέγηται ὡς οἱ πολέμιοι ἐπελαύνουσιν, οὐδὲ φροντίζεις μὴ τὸν ἀγρὸν τέμωσιν ἐμβαλόντες, ἢ τὸν παράδεισον ξυμπατήσωσιν, ἢ τὰς ἀμπέλους δηιώσωσιν, ἀλλὰ

τῆς σάλπιγγος ἀκούων μόνον, εἴπερ ἄρα, περιβλέπεις τὸ κατὰ σεαυτὸν, οἷ τραπόμενον χρὴ σωθῆναι, καὶ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν. οἱ δ' εὐλαβοῦνται μὲν καὶ ἀμφ' αὐτοῖς, ἀνιῶνται δὲ ὁρῶντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀγόμενα καὶ φερόμενα ὅσα εἶχον ἐν τοῖς ἀγροῖς. καὶ ἢν τε εἰσφέρειν δέῃ, μόνοι καλοῦνται· ἢν τε ἐπεξιέναι, προκινδυνεύουσι στρατηγοῦντες ἢ ἱππαρχοῦντες· σὺ δὲ οἰσυΐνην ἀσπίδα ἔχων, εὐσταλὴς καὶ κοῦφος ἐς σωτηρίαν, ἕτοιμος ἑστιᾶσθαι τὰ ἐπινίκια, ἐπειδὰν θύῃ ὁ στρατηγὸς νενικηκώς. 22. Ἐν εἰρήνῃ τε αὖ, σὺ μὲν τοῦ δήμου ὤν, ἀναβὰς εἰς ἐκκλησίαν, τυραννεῖς τῶν πλουσίων, οἱ δὲ φρίττουσι, καὶ ὑποπτήσσουσι, καὶ διανομαῖς ἱλάσκονταί σε. λουτρὰ μὲν γὰρ ὡς ἔχοις καὶ ἀγῶνας καὶ θεάματα καὶ τἆλλα διαρκῆ ἅπαντα ἐκεῖνοι πονοῦσι, σὺ δὲ ἐξεταστὴς καὶ δοκιμαστὴς πικρὸς ὥσπερ δεσπότης, οὐδὲ λόγου μεταδιδοὺς ἐνίοτε, κἂν σοι δοκῇ, κατεχαλάζησας αὐτῶν ἀφθόνους τοὺς λίθους, ἢ τὰς οὐσίας αὐτῶν ἐδήμευσας· οὔτε δὲ συκοφάντην δέδιας αὐτὸς, οὔτε λῃστὴν, μὴ ὑφέληται τὸ χρυσίον, ὑπερβὰς τὸ θριγκίον, ἢ διορύξας τὸν τοῖχον, οὔτε πράγματα ἔχεις λογιζόμενος, ἢ ἀπαιτῶν, ἢ τοῖς καταράτοις οἰκονόμοις διαπυκτεύων, καὶ πρὸς τοσαύτας φροντίδας μεριζόμενος· ἀλλὰ κρηπῖδα συντελέσας, ἑπτὰ ὀβολοὺς τὸν μισθὸν ἔχων, ἀπαναστὰς περὶ δείλην ὀψίαν, λουσάμενος, ἢν δοκῇ, σαπέρδην τινὰ, ἢ μαινίδας, ἢ κρομμύων κεφαλίδας ὀλίγας πριάμενος, εὐφραίνεις σαυτὸν, ᾄδων τὰ πολλὰ, καὶ τῇ βελτίστῃ πενίᾳ προσφιλοσοφῶν. Ὥστε διὰ ταῦτα ὑγιαί-

νεις τε, καὶ ἔῤῥωσαι τὸ σῶμα, καὶ διακαρτερεῖς πρὸς τὸ κρῦος. οἱ πόνοι γάρ σε παραθήγοντες οὐκ εὐκαταφρόνητον ἀνταγωνιστὴν ἀποφαίνουσι πρὸς τὰ δοκοῦντα τοῖς ἄλλοις ἄμαχα εἶναι. ἀμέλει οὐδέν σοι τῶν χαλεπῶν τούτων νοσημάτων ἐπιβουλεύει. ἀλλ' ἤν ποτε κοῦφος πυρετὸς ἐπιλάβηται, πρὸς ὀλίγον ὑπηρετήσας αὐτῷ ἀνεπήδησας εὐθὺς, ἀποσεισάμενος, τῇ ἀσιτίᾳ, ὃ δὲ φεύγει αὐτίκα φοβηθείς σε. ψυχροῦ τε ὁρῶν ἐμφορούμενον, καὶ μακρὰ οἰμώζειν λέγοντα ταῖς ἰατρικαῖς περιόδοις· οἱ δὲ ὑπ' ἀκρασίας ἄθλιοι, τί τῶν κακῶν οὐκ ἔχουσι, ποδάγρας, καὶ φθόας, καὶ περιπνευμονίας, καὶ ὑδέρους; ταῦτα γὰρ τῶν πολυτελῶν ἐκείνων δειπνων ἀπόγονα. τοιγαροῦν οἱ μὲν αὐτῶν ὥςπερ ὁ Ἴκαρος ἐπιπολὺ ἄραντες αὐτοὺς, καὶ πλησιάσαντες τῷ ἡλίῳ, οὐκ εἰδότες ὅτι κηρῷ ἥρμοστο αὐτοῖς ἡ πτέρωσις, μέγαν ἐνίοτε τὸν πάταγον ἐποίησαν, ἐπὶ κεφαλὴν ἐς πέλαγος ἐμπεσόντες· ὅσοι δὲ κατὰ τὸν Δαίδαλον μὴ πάνυ μετέωρα μηδὲ ὑψηλὰ ἐφρόνησαν, ἀλλὰ πρόσγεια, ὡς νοτίζεσθαι ἐνίοτε τῇ ἁλμῇ τὸν κηρὸν, ὡς τὸ πολὺ οὗτοι ἀσφαλῶς διέπτησαν.

ΜΙΚ. Ἐπιεικεῖς τινας καὶ συνετοὺς λέγεις.

ΑΛΕΚ. Τῶν μέντοι γε ἄλλων, ὦ Μίκυλλε, τας ναυαγίας πάνυ αἰσχρὰς ἴδοις ἄν, ὅταν ὁ Κροῖσος παρατετελμένος τὰ πτερὰ, γέλωτα παρέχῃ Πέρσαις, ἀναβαίνων ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἢ Διονύσιος καταλυθεὶς τῆς τυραννίδος, ἐν Κορίνθῳ γραμματα διδάσκῃ, μετὰ τηλικαύτην ἀρχὴν παιδία συλλαβίζειν ἀναγκάζων.

24. *ΜΙΚ.* Εἰπέ μοι, ὦ ἀλεκτρυών, σὺ δὲ ὁπότε βασιλεὺς ἦσθα, (φῂς γὰρ καὶ βασιλεῦσαί ποτε) ποίου τότ' ἐπειράθης ἐκείνου τοῦ βίου; ἦπου πανευδαίμων ἦσθα, τὸ κεφάλαιον ὤ, τι πέρ ἐστι τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων, ἔχων.

ΑΛΕΚ. Μὴ δὲ ἀναμνήσῃς με, ὦ Μίκυλλε, οὕτω τριςάθλιος ἦν τότε. τοῖς μὲν ἔξω πᾶσιν, ὅπερ ἔφησθα, πανευδαίμων εἶναι δοκῶν, ἔνδον δὲ μυρίαις ἀνίαις ξυνών.

ΜΙΚ. Τίσι ταύταις; ταράττει γάρ, καὶ οὐ πάνυ πιστὰ φῄς.

ΑΛΕΚ. Ἦρχον μὲν οὐκ ὀλίγης χώρας, ὦ Μίκυλλε, παμφόρου τινός, καὶ πλήθει ἀνθρώπων, καὶ κάλλει τῶν πόλεων ἐν ταῖς μάλιστα θαυμάζεσθαι ἀξίας, ποταμοῖς τε ναυσιπόροις καταῤῥεομένης, καὶ θαλάττῃ εὐόρμῳ χρωμένης. καὶ στρατιὰ ἦν πολλὴ, καὶ ἵππος συγκεκροτημένη, καὶ δορυφορικὸν οὐκ ὀλίγον, καὶ τριήρεις, καὶ χρημάτων πλῆθος ἀνάριθμον, καὶ χρυσὸς ὁ κοῖλος πάμπολυς, καὶ ἡ ἄλλη τῆς ἀρχῆς τραγῳδία πᾶσα, ἐς ὑπερβολὴν ἐξωγκωμένη· ὥστε, ὁπότε προοίμιοι, οἱ μὲν πολλοὶ προσεκύνουν, καὶ θεόν τινα ὁρᾶν ᾤοντο, καὶ ἄλλοι ἐπ' ἄλλοις συνέθεον ὀψόμενοί με· οἱ δὲ καὶ ἐπὶ τὰ τέγη ἀνιόντες, ἐν μεγάλῳ ἐτίθεντο ἀκριβῶς ἑωρακέναι τὸ ζεῦγος, τὴν ἐφεστρίδα, τὸ διάδημα, τοὺς προπέμποντας, τοὺς ἑπομένους· ἐγὼ δὲ εἰδὼς ὁπόσα με ἠνία καὶ ἔστρεφεν, ἐκείνοις μὲν τῆς ἀγνοίας συνεγίγνωσκον, ἐμαυτὸν δὲ ἠλέουν, ὅμοιον ὄντα τοῖς μεγάλοις ἐκείνοις Κολοσσοῖς, οἵους ἢ Φει-

δίας, ἢ Μύρων, ἢ Πραξιτέλης ἐποίησεν. κἀκείνων γὰρ ἕκαστος, τὰ ἐκτὸς, ὁ μὲν Ποσειδῶν ἢ Ζεύς ἐστι πάγκαλος, ἐκ χρυσοῦ [τε] καὶ ἐλέφαντος ξυνειργασμένος, κεραυνὸν, ἢ ἀστραπὴν, ἢ τρίαιναν ἔχων τῇ δεξιᾷ· ἢν δὲ ὑποκύψας ἴδῃς τὰ ἔνδοθεν, ὄψει μοχλούς τινας καὶ γόμφους, καὶ ἧλους διαμπὰξ πεπερονημένους, καὶ κορμοὺς καὶ σφῆνας, καὶ πίτταν, καὶ πηλὸν, καὶ πολλὴν τινὰ τοιαύτην ἀμορφίαν ὑποικουροῦσαν· ἐῶ λέγειν μυῶν πλῆθος, ἢ μυγαλῶν ἐμπολιτευόμενον αὐτοῖς ἐνίοτε. τοιοῦτόν τι καὶ βασιλεία ἐστίν.

25. ΜΙΚ. Οὐδέπω ἔφησθα τὸν πηλὸν, καὶ τοὺς γόμφους, καὶ μοχλοὺς, οἵ τινες τῆς ἀρχῆς, οὐδὲ τὴν ἀμορφίαν ἐκείνην τὴν πολλὴν, ἥτις ἐστίν. ὡς τόγε ἐξελαύνειν ἀποβλεπόμενον, καὶ τοσούτων ἄρχοντα, καὶ προσκυνούμενον δαιμονίως, ἔοικεν οὕτως Κολοσσιαίῳ παραδείγματι. θεσπέσιον γάρ τι καὶ τοῦτο. σὺ δὲ καὶ τὰ ἔνδον ἤδη τοῦ Κολοσσοῦ λέγε.

ΑΛΕΚ. Τί πρῶτον εἴπω σοι, ὦ Μίκυλλε; τοὺς φόβους, καὶ τὰ δείγματα, καὶ τὰς ὑποψίας, καὶ μῖσος τὸ παρὰ τῶν συνόντων, καὶ ἐπιβουλὰς, καὶ διὰ ταῦτα, ὕπνον τε ὀλίγον, ἐπιπόλαιον κἀκεῖνον, καὶ ταραχῆς μεστὰ ὀνείρατα, καὶ ἐννοίας πολυπλόκους, καὶ ἐλπίδας ἀεὶ πονηρὰς, ἢ τὴν ἀσχολίαν, καὶ χρηματισμοὺς, καὶ δίκας, καὶ ἐκστρατείας, καὶ προστάγματα, καὶ συνθήματα, καὶ λογισμούς; ὑφ' ὧν οὐδὲ ὄναρ ἀπολαῦσαί τινος ἡδέος ἐγγίγνεται, ἀλλὰ ἀνάγ-

κη ὑπὲρ ἁπάντων μόνον διασκοπεῖν, καὶ μυρία ἔχειν πράγματα·

Οὐδὲ γὰρ Ἀτρείδην Ἀγαμέμνονα, —

Ὕπνος ἔχε γλυκερὸς, πολλὰ φρεσὶν ὁρμαίνοντα.

καὶ ταῦτα ῥεγκόντων Ἀχαιῶν ἁπάντων. λυπεῖ δὲ τὸν μὲν Λυδὸν ὁ υἱὸς κωφὸς ὢν· τὸν Πέρσην δὲ Κλέαρχος Κύρῳ ξενολογῶν· ἄλλον δὲ Λίων, πρὸς οὓς τισι τῶν Συρακουσίων κοινολογούμενος· καὶ ἄλλον Παρμενίων ἐπαινούμενος, καὶ Περδίκκαν Πτολεμαῖος, καὶ Πτολεμαῖον Σέλευκος· ἀλλὰ κἀκεῖνα λυπεῖ, ὁ ἐρώμενος πρὸς ἀνάγκην ξυνὼν, καὶ παλλακὶς ἄλλῳ χαίρουσα, καὶ ἀποστήσεσθαί τινες λεγόμενοι, καὶ δὺ ἢ τέτταρες τῶν δορυφόρων πρὸς ἀλλήλους διαψιθυρίζοντες. τὸ δὲ μέγιστον ὑφορᾶσθαι δεῖ τοὺς φιλτάτους μάλιστα, κἀξ ἐκείνων ἀεί τι δεινὸν ἧξειν ἐλπίζειν. ἐγὼ μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ παιδὸς ἀπέθανον ἐκ φαρμάκων, ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου, τὸν δὲ ἄλλος ἴσως ὁμοιότροπος θάνατος κατέλαβεν.

26. ΜΙΚ. Ἄπαγε. δεινὰ ταῦτα φῂς, ὦ ἀλεκτρυών. ἐμοὶ γοῦν πολὺ ἀσφαλέστερον σκυτοτομεῖν ἐπικεκυφότα, ἢ πίνειν ἀπὸ χρυσῆς φιάλης, κωνείῳ καὶ ἀκονίτῳ συνανακραθεῖσαν φιλοτησίαν· ὁ δὲ κίνδυνος ἐμοὶ μὲν, εἰ παρολισθοῖ τὸ σμιλίον, καὶ ἁμάρτοι τῆς τομῆς τῆς ἐπ᾽ εὐθὺ, ὀλίγον τι αἱμάξαι τοὺς δακτύλους ἐντεμόντα· οἶδε, ὡς φῂς, θανάσιμα εὐωχοῦνται, καὶ ταῦτα μυρίοις κακοῖς ξυνόντες. εἶτ᾽ ἐπειδὰν πέσωσιν, ὅμοιοι μάλιστα φαίνονται τοῖς τραγικοῖς ὑποκριταῖς, ὧν πολλοὺς ἰδεῖν ἔστι, τέως μὲν Κέκροπας δῆθεν ὄντας, ἢ Σισύφους, ἢ Τηλέφους, διαδή-

ματα ἔχοντας, καὶ ξίφη ἐλεφαντόκοπα, καὶ ἐπίσειστον κόμην, καὶ χλαμύδα χρυσόπαστον. ἦν δὲ, οἷα πολλὰ γίγνεται, κενεμβατήσας τις αὐτῶν ἐν μέσῃ τῇ σκηνῇ καταπέσῃ, γέλωτα δηλαδὴ παρέχει τοῖς θεαταῖς, τοῦ προσωπείου μὲν συντριβέντος αὐτῷ διαθήματι, ἠμαγμένης δὲ τῆς ἀληθοῦς κεφαλῆς τοῦ ὑποκριτοῦ, καὶ τῶν σκελῶν ἐπιπολὺ γυμνουμένων, ὡς τῆς τε ἐσθῆτος τὰ ἔνδοθεν φαίνεσθαι ῥάκια δύστηνα ὄντα, καὶ τῶν ἐμβάδων τὴν ὑπόδεσιν ἀμορφοτάτην, καὶ οὐχὶ κατὰ λόγον τοῦ ποδός. ὁρᾷς ὅπως με καὶ εἰκάζειν ἐδίδαξας ἤδη, ὦ βέλτιστε ἀλεκτρυών; ἀλλὰ τυραννὶς μὲν τοιοῦτόν τι ὤφθη οὖσα· ἵππος δὲ, ἢ κύων, ἢ ἰχθὺς, ἢ βάτραχος ὁπότε γένοιο, πῶς ἔφερες ἐκείνην τὴν διατριβήν;

27. *ΑΛΕΚ.* Μακρὸν τοῦτον ἀνακινεῖς τὸν λόγον, καὶ οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ, πλὴν τόγε κεφάλαιον, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἀπραγμονέστερος τῶν βίων ἔδοξέ μοι τοῦ ἀνθρωπείου, μόναις ταῖς φυσικαῖς ἐπιθυμίαις καὶ χρείαις ξυμμετρημένος· τελώνην δὲ ἵππον, ἢ συκοφάντην βάτραχον, ἢ σοφιστὴν κολοιὸν, ἢ ὀψοποιὸν κώνωπα, ἢ κίναιδον ἀλεκτρυόνα, καὶ τἄλλα, ὅσα ὑμεῖς ἐπιτηδεύετε, οὐκ ἂν ἴδοις ἐν ἐκείνοις.

28. *ΜΙΚ.* Ἀληθῆ ταῦτα ἴσως, ὦ ἀλεκτρυών. ἐγὼ δὲ ὅγε πέπονθα, οὐκ αἰσχύνομαι πρὸς σὲ λέγειν. οὐδέπω δύναμαι ἀπομαθεῖν τὴν ἐπιθυμίαν, ἣν ἐκ παίδων εἶχον πλούσιος γενέσθαι· ἀλλά μοι καὶ τοὐνύπνιον ἔτι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἕστηκεν, ἐπιδεικνύμενον τὸ χρυσίον· καὶ μάλιστα ἐπὶ τῇ καταράτῳ Σίμωνι ἀποπνίγομαι, τρυφῶντι ἐν ἀγαθοῖς τοσούτοις.

ΑΛΕΚ. Ἐγώ σε ἰάσομαι, ὦ Μίκυλλε, καὶ ἐπεί-

περ ἔτι νὺξ ἐστιν, ἐξαναστὰς ἔπου μοι, ἀπαξω γάρ σε παρ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν Σίμωνα, καὶ εἰς τὰς τῶν ἄλλων πλουσιων οἰκίας, ὡς ἴδοις, οἷα τὰ παρ' αὐτοῖς ἐστι.

ΜΙΚ. Πῶς τοῦτο, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν; εἰ μὴ καὶ τοιχωρυχεῖν γε σὺ με ἀναγκάσεις;

ΑΛΕΚ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' ὁ Ἑρμῆς, οὗπερ ἱερός εἰμι, ἐξαίρετον ἔδωκέ μοι τοῦτο, ἤν τις τὸ οὐραῖον πτερὸν τὸ μήκιστον, ὃ δι' ἀπαλότητα ἐπικαμπές ἐστι . . . .

ΜΙΚ. Λύε δ' ἔστι σοι τοιαῦτα.

ΑΛΕΚ. Τὸ δεξιὸν τοίνυν, ὅπῃ ἂν ἐγὼ ἀπασπάσας παράσχω ἔχειν, ἐς ὅσον ἂν βούλωμαι, ἀνοίγειν τε ὁ τοιοῦτος πᾶσαν θύραν δύναται, καὶ ὁρᾶν τὰ πάντα, οὐχ ὁρώμενος αὐτός.

ΜΙΚ. Ἐλεήθεις με, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ σὺ γόης ὤν. ἐμοὶ δ' οὖν ἤν τοῦτο ἅπαξ παρέσχῃς, ὄψει τὰ Σίμωνος πάντα ἐν βραχεῖ δεῦρο μετενηνεγμένα· μετοίσω γὰρ αὐτὰ παρελθών. ὁ δὲ αὖθις περιτρώξεται ἀποτείνων τὰ καττύματα.

ΑΛΕΚ. Οὐ θέμις γενέσθαι τοῦτο. παρήγγειλε γὰρ ὁ Ἑρμῆς, ἤν τοιοῦτόν τι ἐργάσηται ὁ ἔχων τὸ πτερόν, ἀναβοήσαντά με καταφωρᾶσαι αὐτόν.

ΜΙΚ. Ἀπίθανον λέγεις· κλέπτην τὸν Ἑρμῆν αὐτὸν ὄντα τοῖς ἄλλοις φθονεῖν τοῦ τοιούτου. ἀπίωμεν δ' ὅμως· ἀφέξομαι γὰρ τοῦ χρυσίου, ἤν δύνωμαι.

ΑΛΕΚ. Ἀπότιλον, ὦ Μίκυλλε, πρότερον τὸ πτίλον. . . . τί τοῦτο; ἄμφω ἀπέτιλας.

ΜΙΚ. Ἀσφαλέστερον οὕτως, ὦ ἀλεκτρυών, καὶ σοὶ ἧττον ἄμορφον τὸ πρᾶγμα ἂν εἴη, ὡς μὴ χωλεύοις διὰ θάτερον τῆς οὐρᾶς μέρος.

29. ΑΛΕΚ. Εἶεν· ἐπὶ τὸν Σίμωνα πρῶτον ἄπιμεν, ἢ παρ' ἄλλον τινὰ τῶν πλουσίων;

ΜΙΚ. Οὔμενουν, ἀλλὰ παρὰ τὸν Σίμωνα, ὃς ἀντὶ δισυλλάβου τετρασύλλαβος ἤδη, πλουτήσας, εἶναι ἀξιοῖ. καὶ δὴ πάρεσμεν ἐπὶ τὰς θύρας. τί οὖν ποιῶ τὸ μετὰ τοῦτο;

ΑΛΕΚ. Ἐπίθες τὸ πτερον ἐπὶ τὸ κλεῖθρον.

ΜΙΚ. Ἰδοὺ δή. ὦ Ἡράκλεις, ἀναπεπέτασται ὥςπερ κλειδὶ ἡ θύρα.

ΑΛΕΚ. Ἡγοῦ ἐς τὸ πρόσθεν, ὁρᾷς αὐτὸν ἀγρυπνοῦντα, καὶ λογιζόμενον;

ΜΙΚ. Ὁρῶ, νὴ Δία, πρὸς ἀμαυράν τε καὶ διψῶσαν τὴν θρυαλλίδα, καὶ ὠχρὸς δ' ἔστιν οὐκ οἶδ' ὁπόθεν, ὦ ἀλεκτρυὼν, καὶ κατέσκληκεν ὅλος, ἐκτετηκὼς ὑπὸ φροντίδων δηλαδὴ, οὐ γὰρ νοσεῖν ἄλλως ἐλέγετο.

ΑΛΕΚ. Ἄκουσον ἅ φησιν, εἴσῃ γὰρ ὅθεν οὕτως ἔχει.

ΣΙΜ. Οὐκοῦν τάλαντα μὲν ἑβδομήκοντα ἐκεῖνα πάνυ ἀσφαλῶς ὑπὸ τῇ κλίνῃ κατορώρυκται, καὶ οὐδεὶς ἄλλος εἶδε· τὰ δὲ ἑκκαίδεκα εἶδε, οἶμαι, Σωσύλος ὁ ἱπποκόμος ὑπὸ τῇ φάτνῃ κατακρύπτοντά με· ὅλως γοῦν περὶ τὸν ἱππῶνά ἐστιν, οὐ πάνυ ἐπιμελὴς ἄλλως, οὐδὲ φιρόπονος ὤν. εἰκὸς δὲ διῃρπᾶσθαι πολλῷ πλείω τούτων. ἢ πόθεν γὰρ ὁ Τίβιος τάριχον αὐτῷ οὕτω μέγαν ὠψώνηκεν ἐχθές; ἐλέγετο δὲ τῇ γυναικὶ ἐλλόβιον ἐωνῆσθαι πέντε δραχμῶν· ὅλως τἀμὰ οὗτοι σπαθῶσι τοῦ κακοδαίμονος. ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἐκπώματα ἐν ἀσφαλεῖ μοι ἀπόκειται, τοσαῦτα ὄντα. δέδια γοῦν μή τις ὑπορύξας τὸν τοῖχον, ὑφέλητα.

αὐτά. πολλοὶ φθονοῦσι, καὶ ἐπιβουλευουσί μοι, καὶ μάλιστα ὁ γείτων Μίκυλλος.

ΜΙΚ. Νὴ Δία, σοὶ γὰρ ὅμοιος ἐγὼ, καὶ τὰ τρύβλια ὑπὸ μάλης ἄπειμι ἔχων.

ΑΛΕΚ. Σιώπησον, ὦ Μίκυλλε, μὴ καταφωράσῃ παρόντας ἡμᾶς.

ΣΙΜ. Ἄριστον γοῦν ἄγρυπνον αὐτὸν φυλάττειν· ὅπασαν περίειμι διαναστὰς ἐν κύκλῳ τὴν οἰκίαν· τίς οὗτος; ὁρῶ σέ γε, ὦ τοιχωρύχε, μὰ Δία .... ἐπεὶ κἰων γε ὧν τυγχάνεις, εὖ ἔχει. ἀριθμήσω αὖθις ἀνορύξας τὸ χρυσίον, μή τι με πρώην διέλαθεν. — ἰδοὺ πάλιν ἐψόφηκέ τις ἐπ' ἐμὲ, δηλαδὴ πολιορκοῦμαι, καὶ ἐπιβουλεύομαι πρὸς ἁπάντων. ποῦ μοι τὸ ξιφίδιον; ἂν λάβω τινά..... θάπτωμεν αὖθις τὸ χρυσίον.

30. ΑΛΕΚ. Τοιαῦτα μέν σοι, ὦ Μίκυλλε, τὰ Σίμωνος. ἀπίωμεν δὲ καὶ παρ' ἄλλον τινὰ, ἕως ἔτι ὀλίγον τῆς νυκτὸς λοιπόν ἐστιν.

ΜΙΚ. Ὁ κακοδαίμων, οἷον βιοτὸν βίον· ἐχθροῖς οὕτω πλουτεῖν γένοιτο· κατὰ κόρρης γοῦν πατάξας αὐτὸν, ἀπελθεῖν βούλομαι.

ΣΙΜ. Τίς ἐπάταξέ με; λῃστεύομαι ὁ δυστυχής.

ΜΙΚ. Οἴμωξε, καὶ διαγρύπνει, καὶ ὅμοιος γίγνου τὸ χρῶμα τῷ χρυσῷ, προστετηκὼς αὐτῷ. ἡμεῖς δὲ, εἰ δοκεῖ, Γνίφωνα τὸν δανειστὴν ἴδωμεν, οὐ μακρὰν δὲ καὶ οὗτος οἰκεῖ, ἀνέῳκται αὔτη ἡμῖν ἡ θύρα.

31. ΑΛΕΚ. Ὁρᾷς ἐπαγρυπνοῦντα καὶ τοῦτον ἐπὶ φροντίδων, ἀναλογιζόμενον τοὺς τόκους, καὶ τοὺς δακτύλους κατεσκληκότα, ὃν δεήσει μετ' ὀλίγον πάντα ταῦτα λιπόντα, σίλφην, ἢ ἐμπίδα, ἢ κυνόμυιαν νενέσθαι;

ΜΙΚ. Ὁρῶ κακοδαίμονα, καὶ ἀνόητον ἄνθρωπον, οὐδὲ νῦν πολὺ τῆς σίλφης, ἢ ἐμπίδος ἄμεινον βιοῦντα· ὡς δὲ καὶ οὗτος ἐκτέτηκεν ὅλος ὑπὸ τῶν λογισμῶν. ἐπ' ἄλλον ἀπίωμεν.

32. ΑΛΕΚ. Παρὰ τὸν σὸν Εὐκράτην, εἰ δοκεῖ· καὶ ἰδοὺ γὰρ ἀνέῳκται καὶ αὕτη ἡ θύρα, ὥστε εἰσίωμεν.

ΜΙΚ. Ἅπαντα ταῦτα μικρὸν ἔμπροσθεν ἐμὰ ἦν.

ΑΛΕΚ. Ἔτι γὰρ σὺ ὀνειροπολεῖς τὸν πλοῦτον; ὁρᾷς γοῦν τὸν Εὐκράτην αὐτὸν μὲν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου, πρεσβύτην ἄνθρωπον;

ΜΙΚ. Ὁρῶ, νὴ Δία, καταπυγοσύνην τινὰ, καὶ, πασχητιασμὸν, καὶ ἀσέλγειαν οὐκ ἀνθρωπίνην· τὴν γυναῖκα δὲ ἑτέρωθι ὑπὸ τοῦ μειρακίου μοιχευομένην καὶ αὐτήν.

33. ΑΛΕΚ. Τί οὖν ἐθέλοις ἂν καὶ τούτων κληρονομεῖν, ὦ Μίκυλλε, καὶ πάντα ἔχειν τὰ Εὐκράτους;

ΜΙΚ. Μηδαμῶς, ὦ ἀλεκτρυών· λιμῷ πρότερον ἀπολοίμην ἢ τοιοῦτόν τι πείσωμαι. χαιρέτω τὸ χρυσίον, καὶ τὰ δεῖπνα, δύο ὀβολοὶ ἔμοιγε πλοῦτός ἐστι μᾶλλον, ἢ τοιχωρυχεῖσθαι πρὸς τῶν οἰκετῶν.

ΑΛΕΚ. Ἀλλὰ νῦν μὲν, ἡμέρα γὰρ ἤδη ἀμφὶ τὸ λυκαυγὲς αὐτὸ, ἀπίωμεν οἴκαδε παρ' ἡμᾶς· τὰ λοιπὰ δὲ εἰσαῦθις ὄψει, ὦ Μίκυλλε.

ΙΚΑΡΟΜΕΝΙΠΠΟΣ
Η ΥΠΕΡΝΕΦΕΛΟΣ

ARGVMENTVM.

Menippus quum humana omnia inveniret ridicula et infirma, de universo vero et singulis ejus partibus, quum ad certa pervenire nequiret, primum ut vera disceret, philosophos adibat; a quibus vero de deo, mundo etc. maxime contraria ridiculaque imprudenter docentibus, quum longe incertior redditus esset, in terra veri quid se auditurum desperans alis sibi aptatis fingitur per aërem Olympum versus volasse. Primum venerat in lunum, ex qua in terram despiciens, aucta ex Empedoclis praescripto oculorum acie hominum videt vitam, sceleratissimam in regiis, sceleratam inter privatos; alii alia studiose agebant eaque diversissima; maxime deridendi videbantur, qui de finibus pugnarent, et ob divitias inflati essent; urbes formicarum foris similimae erant. In Olympum deinde abiturum Luna rogat, ut suo nomine apud Jovem philosophos accuset, multa et molesta de se disputantes, quos per noctem turpissima quaeque facere videat. Quum in Olympo advenisset, primo die Jovi omnia haec narrat; Jovem audit de neglecto cultu suo in terris querentem; eundem videt per aliam fenestram putei orificio similem preces hominum maxime contra-

rias et diuersas audientem, justasque admittentem, nefarias aspernantem; per aliam deinde jurantibus, per aliam auguriis, per quartam denique sacrificiis vacantem; deinde ventis et tempestatibus, quid hoc die faciendum sit, imperantem. Posthaec Menippus cum diis et coenabatur et paulisper obdormiscebat. Postero die, concione deorum convocata, contra philosophos orationem habet Iupiter, eosque tanquam homines deperditos et inutile telluris pondus describit, ex quibus Epicurei adeo deorum providentiam negent. Sententia fertur, omnes male deperdendos esse. Quibus auditis Menippus a Mercurio in Graeciam reportatur.

ΜΕΝΙΠΠΟΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΟΣ.

1. *ΜΕΝ.* Οὐκοῦν τρισχίλιοι μὲν ἦσαν ἀπὸ γῆς στάδιοι μέχρι πρὸς τὴν σελήνην, ὁ πρῶτος ἡμῖν σταθμός. τοὐντεῦθεν δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἄνω παρασάγγαι που πεντακόσιοι. τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἐς αὐτὸν ἤδη τὸν οὐρανὸν, καὶ τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς, ἄνοδον, καὶ ταῦτα γένοιτο εὐζώνῳ ἀετῷ μιᾶς ἡμέρας.

ΕΤΑΙΡ. Τί ταῦτα πρὸς Χαρίτων, ὦ Μένιππε, ἀστρονομεῖς, καὶ ἡσυχῇ πῶς ἀναμετρεῖς; πάλαι γὰρ ἐπακροῶμαί σου παρακολουθῶν, ἡλίους καὶ σελήνας, ἔτι δὲ τὰ φορτικὰ ταῦτα, σταθμούς [τινας] καὶ παρασάγγας, ὑποξενίζοντος.

ΜΕΝ. Μὴ θαυμάσῃς, ὦ ἑταῖρε, εἰ μετέωρα καὶ διαίρια δοκῶ σοι λέγειν· τὸ κεφάλαιον γὰρ δὴ πρὸς ἐμαυτὸν λογίζομαι τῆς ἔναγχος ἀποδημίας.

ΕΤΑΙΡ. Εἶτα, ὦ γαθὲ, καθάπερ οἱ Φοίνικες, ἄστροις ἐτεκμαίρου τὴν ὁδόν;

MEN. Οὔ, μὰ Δία, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς ἄστροις ἐποιούμην τὴν ἀποδημίαν.

ETAIP. Ἡράκλεις, μακρόν γε τὸν ὄνειρον λέγεις, εἴ γε σαυτὸν ἔλαθες κατακοιμηθεὶς παρασάγγας ὅλους.

2. *MEN.* Ὄνειρον γάρ, ὦ τὰν, δοκῶ σοι λέγειν, ὃς ἀρτίως ἀφῖγμαι παρὰ τοῦ Διός;

ETAIP. Πῶς ἔφησθα; Μένιππος ἡμῖν Διοπετὴς πάρεστιν ἐξ οὐρανοῦ;

MEN. Καὶ μὴν ἐγώ σοι παρ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ πάνυ Διὸς ἥκω τήμερον, θαυμάσια καὶ ἀκούσας καὶ ἰδών· εἰ δὲ ἀπιστεῖς, καὶ αὐτὸ τοῦτο ὑπερευφραίνομαι, τὸ πέρα πίστεως εὐτυχεῖν.

ETAIP. Καὶ πῶς ἔγωγε, ὦ θεσπέσιε καὶ Ὀλύμπιε Μένιππε, γεννητὸς αὐτός, καὶ ἐπίγειος ὤν, ἀπιστεῖν δυναίμην ὑπερνεφέλῳ ἀνδρὶ, καὶ, ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, τῶν οὐρανιώνων ἑνί; ἀλλ' ἐκεῖνά μοι φράσον, εἰ δοκεῖ, τίνα τρόπον ἦρθης ἄνω, καὶ ὁπόθεν ἐπορίσω κλίμακα τηλικαύτην τὸ μέγεθος; τὰ μὲν γὰρ ἀμφὶ τὴν ὄψιν οὐ πάνυ ἔοικας ἐκείνῳ τῷ Φρυγὶ, ὥστε [καὶ] ἡμᾶς εἰκάζειν καὶ σὲ οἰνοχοήσαντά που ἀνάρπαστον γεγονέναι πρὸς τοῦ ἀετοῦ.

MEN. Σὺ μὲν πάλαι σκώπτων δῆλος εἶ, καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, εἴ σοι τὸ παράδοξον τοῦ λόγου μύθῳ δοκεῖ προσφερές· ἀτὰρ οὐδὲν ἐδέησέ μοι πρὸς τὴν ἄνοδον, οὔτε τῆς κλίμακος, οὔτε παιδικὰ γενέσθαι τοῦ ἀετοῦ. οἰκεῖα γὰρ ἦν μοι τὰ πτερά.

ETAIP. Τοῦτο μὲν ἤδη καὶ ὑπὲρ αὐτὸν Δαίδαλον ἔφησθα, εἴγε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐλελήθεις ἡμᾶς ἴραξ τις ἢ κολοιὸς ἐξ ἀνθρώπου γενόμενος.

MEN. Ὀρθῶς, ὦ ἑταῖρε, καὶ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ εἴκασας. τὸ Δαιδάλειον γὰρ ἐκεῖνο σόφισμα τῶν πτερῶν καὶ αὐτὸς ἐμηχανησάμην.

3. *ETAIP.* Εἶτα, ὦ τολμηρότατε πάντων, οὐκ ἐδεδοίκεις μὴ καὶ σύ που τῆς θαλάσσης καταπεσὼν, Μενίππειόν τι πέλαγος ἡμῖν ὥσπερ τὸ Ἰκάριον ἀποδείξῃς ἐπὶ τῷ σεαυτοῦ ὀνόματι;

MEN. Οὐδαμῶς. ὁ μὲν γὰρ Ἴκαρος, ἅτε κηρῷ τὴν πτέρωσιν ἡρμοσμένος, ἐπειδὴ τάχιστα πρὸς τὸν ἥλιον ἐκεῖνος ἐτάκη, πτεροῤῥυήσας, εἰκότως κατέπεσεν· ἡμῖν δὲ ἀκήρωτα ἦν τὰ ὠκύπτερα.

ETAIP. Πῶς λέγεις; ἤδη γὰρ οὐκ οἶδ' ὅπως ἠρέμα με προσάγεις πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς διηγήσεως.

MEN. Ὧδέ πως· ἀετὸν εὐμεγέθη συλλαβὼν, ἔτι δὲ γῦπα τῶν καρτερῶν, ἀποτεμὼν αὐταῖς ὠλέναις τὰ πτερὰ, ... μᾶλλον δὲ καὶ πᾶσαν ἐξαρχῆς τὴν ἐπίνοιαν, εἴ σοι σχολὴ, δίειμι.

ETAIP. Πάνυ μὲν οὖν, ὡς ἐγώ σοι μετέωρός εἰμι ὑπὸ τῶν λόγων, καὶ πρὸς τὸ τέλος ἤδη κέχηνα τῆς ἀκροάσεως. μὴ δὲ πρὸς Φιλίου με περιΐδῃς, ἄνω που τῆς διηγήσεως ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον.

4. *MEN.* Ἄκουε τοίνυν. οὐ γὰρ ἀστεῖόν γε τὸ θέαμα, κεχηνότα φίλον ἐγκαταλιπεῖν, καὶ ταῦτα, ὡς σὺ φῂς, ἐκ τῶν ὤτων ἀπηρτημένον. ἐγὼ γὰρ ἐπειδὴ τάχιστα ἐξετάζων τὰ κατὰ τὸν βίον, γελοῖα, καὶ ταπεινὰ, καὶ ἀβέβαια τὰ ἀνθρώπινα πάντα εὗρισκον, πλούτους λέγω, καὶ ἀρχὰς, καὶ δυναστείας, καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ τὴν περὶ ταῦτα σπουδὴν ἀσχολίαν τῶν ἀληθῶς σπουδαίων ὑπολαβὼν, ἀνακύπτειν τε

καὶ πρὸς τὸ πᾶν ἀποβλέπειν ἐπειρώμην. καί μοι ἐνταῦθα πολλήν τινα παρεῖχε τὴν ἀπορίαν, πρῶτον μὲν αὐτός οὗτος ὁ ὑπὸ τῶν σοφῶν καλούμενος κόσμος. οὐ γὰρ εἶχον εὑρεῖν οὔθ' ὅπως ἐγένετο, οὔτε τὸν δημιουργόν, οὔτε ἀρχήν, οὔθ' ὅ, τι τὸ τέλος ἐστὶν αὐτοῦ. ἔπειτα δὲ κατὰ μέρος ἐπισκοπῶν, πολὺ μᾶλλον ἀπορεῖν ἠναγκαζόμην· τούς τε γὰρ ἀστέρας ἑώρων ὡς ἔτυχε τοῦ οὐρανοῦ διερριμμένους, καὶ τὸν ἥλιον αὐτὸν τί ποτε ἦν ἄρα ἐπόθουν εἰδέναι, μάλιστα δὲ τὰ κατὰ τὴν σελήνην ἄτοπά μοι, καὶ παντελῶς παράδοξα κατεφαίνετο, καὶ τὸ πολυειδὲς αὐτῆς τῶν σχημάτων ἀπόῤῥητόν τινα τὴν αἰτίαν ἔχειν ἐνόμιζον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀστραπὴ διαΐξασα, καὶ βροντὴ καταῤῥαγεῖσα, καὶ ὗετός, ἢ χιών, ἢ χάλαζα κατενεχθεῖσα, καὶ ταῦτα δυσείκαστα πάντα καὶ ἀτέκμαρτα ἦν. 5 Οὐκοῦν ἐπειδήπερ οὕτω διεκείμην, ἄριστον εἶναι ὑπελάμβανον παρὰ τῶν φιλοσόφων τούτων ταῦτα ἕκαστα ἐκμαθεῖν. ᾤμην γὰρ ἐκείνους πᾶσάν γε ἔχειν ἂν εἰπεῖν τὴν ἀλήθειαν. οὕτω δὴ τοὺς ἀρίστους ἐπιλεξάμενος αὐτῶν, ὡς ἐνῆν τεκμήρασθαι, προσώπου τε σκυθρωπότητι, καὶ χρόας ὠχρότητι, καὶ γενείου βαθύτητι, (μάλα γὰρ ὑψαγόραι τινὲς, καὶ οὐρανογνώμονες οἱ ἄνδρες αὐτίκα μοι κατεφάνησαν) τούτοις ἐγχειρίσας ἑμαυτὸν, καὶ συχνὸν ἀργύριον, τὸ μὲν αὐτόθεν ἤδη καταβαλὼν, τὸ δὲ εἰσαῦθις ἀποδώσειν ἐπὶ κεφαλαίῳ τῆς σοφίας διομολογησάμενος, ἠξίουν μετεωρολέσχης τε διδάσκεσθαι, καὶ τὴν τῶν ὅλων διακόσμησιν καταμαθεῖν. οἱ δὲ τοσοῦτον ἄρα ἐδέησάν με τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἀγνοίας ἀπαλλάξαι, ὥστε

καὶ εἰς μείζους ἀπορίας φέροντες ἐνέβαλον, ἀρχάς τινας, καὶ τέλη, καὶ ἀτόμους, καὶ κενά, καὶ ὕλας, καὶ ἰδέας, καὶ τὰ τοιαῦτα ὅσημέραι μου καταχέοντες. ὃ δὲ πάντων ἔμοιγ' οὖν ἐδόκει χαλεπώτατον, ὅτι μηδὲν ἄτερος θατέρῳ λέγοντες ἀκόλουθον, ἀλλὰ μαχόμενα πάντα, καὶ ὑπεναντία, ὅμως πείθεσθαί τέ με ἠξίουν, καὶ πρὸς τὸν αὑτοῦ λόγον ἕκαστος ὑπάγειν ἐπειρῶντο.

ΕΤΑΙΡ. Ἄτοπον λεγεις, εἰ σοφοὶ ὄντες οἱ ἄνδρες, ἐστασίαζον πρὸς αὑτοὺς περὶ τῶν ὄντων, καὶ οὐ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἐδόξαζον.

6. ΜΕΝ. Καὶ μήν, ὦ ἑταῖρε, γελάσῃ ἀκούσας τήν τε ἀλαζονείαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐν τοῖς λύγοις τερατουργίαν· οἵγε πρῶτα μὲν ἐπὶ γῆς βεβηκότες, καὶ μηδὲν τῶν χαμαὶ ἐρχομένων ἡμῶν ὑπερέχοντες, ἀλλ' οὐδὲ ὀξύτερον τοῦ πλησίον δεδορκότες, ἔνιοι δὲ ὑπὸ γήρως, ἢ ἀργίας ἀμβλυώττοντες, ὅμως οὐρανοῦ τε πέρατα διορᾶν ἔφασκον, καὶ τὸν ἥλιον περιεμέτρουν, καὶ τοῖς ὑπὲρ τὴν σελήνην ἐπεβάτευον, καὶ ὥςπερ ἐκ τῶν ἀστέρων καταπεσόντες, μεγέθη τε αὐτῶν, καὶ σχήματα διεξήεσαν. καὶ πολλάκις, εἰ τύχοι, μηδὲ ὁπόσοι στάδιοι Μεγαρόθεν Ἀθήναζε εἰσιν ἀκριβῶς ἐπιστάμενοι, τὸ μεταξὺ τῆς σελήνης, καὶ τοῦ ἡλίου χωρίον ὁπόσων εἴη πηχῶν τὸ μέγεθος, ἐτόλμων λέγειν, ἄερος τε ὕψη, καὶ θαλάττης βάθη, καὶ γῆς περιόδους ἀναμετροῦντες, ἔτι δὲ κύκλους καταγράφοντες, καὶ τρίγωνα ἐπὶ τετραγώνοις διασχηματίζοντες, καὶ σφαίρας τινὰς ποικίλας, τὸν οὐρανὸν δῆθεν αὐτὸν ἐπιμετροῦντες. 7. Ἔπειτα δὲ

κἀκεῖνο πῶς οὐκ ἄγνωμον αὐτῶν, καὶ παντελῶς τετυφωμένον, τὸ περὶ τῶν οὕτως ἀδήλων λέγοντας, μηδὲν ὡς εἰκάζοντας ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ' ὑπερδιατείνεσθαί τε, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἄλλοις ὑπερβολὴν ἀπολιμπάνειν, μονονουχὶ διομνυμένους, μύδρον μὲν εἶναι τὸν ἥλιον, κατοικεῖσθαι δὲ τὴν σελήνην, ὑδατοποτεῖν δὲ τοὺς ἀστέρας, τοῦ ἡλίου καθάπερ ἱμονιᾷ τινι τὴν ἰκμάδα ἐκ τῆς θαλάττης ἀναspῶντος, καὶ ἅπασιν αὐτοῖς τὸ ποτὸν ἑξῆς διανέμοντος. 8. Τὴν μὲν γὰρ ἐναντιότητα, ὁπόση τῶν λόγων, ῥᾴδιον καταμαθεῖν. καὶ σκόπει πρὸς Διὸς εἰ ἐν γειτόνων ἐστὶ τὰ δόγματα, καὶ μὴ παμπολὺ διεστηκότα. πρῶτα μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ περὶ τοῦ κόσμου γνώμη διάφορος, εἴγε τοῖς μὲν ἀγέννητός τε, καὶ ἀνώλεθρος εἶναι δοκεῖ· οἱ δὲ καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ καὶ τῆς κατασκευῆς τὸν τρόπον εἰπεῖν ἐτόλμησαν· οὓς καὶ μάλιστα ἐθαύμαζον, θεὸν μέν τινα τεχνίτην τῶν ὅλων ἐπιστάντας, οὐ προστιθέντας δὲ οὔτε ὅθεν ἦκων, οὔτε ὅπου ἑστὼς, ἕκαστα ἐτεκταίνετο. καίτοι πρό γε τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως, ἀδύνατον καὶ χρόνον καὶ τόπον ἐπινοεῖν.

ETAIP. Μάλα τινὰς, ὦ Μένιππε, τολμητὰς, καὶ θαυματοποιοὺς ἄνδρας λέγεις.

MEN. Τί δ' εἰ ἀκούσειας, ὦ θαυμάσιε, περὶ τε ἰδεῶν, καὶ ἀσωμάτων, ἃ διεξέρχονται, ἢ τοὺς περὶ τοῦ πέρατός τε καὶ ἀπείρου λόγους; καὶ γὰρ αὖ καὶ αὕτη νεανικὴ αὐτοῖς ἡ μάχη, τοῖς μὲν τέλειν τὸ πᾶν περιγράφουσι, τοῖς δὲ ἀτελὲς τοῦτο εἶναι ὑπολαμβάνουσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παμπόλλους τι-

νὰς εἶναι τοὺς κόσμους ἀπεφαίνοντο, καὶ τῶν ὡς περὶ ἑνὸς αὐτοῦ διαλεγομένων κατεγίγνωσκον. ἕτερος δέ τις, οὐκ εἰρηνικὸς ἀνὴρ, πόλεμον τῶν ὅλων πατέρα εἶναι ἐδόξαζε. 9. Περὶ μὲν γὰρ τῶν θεῶν, τί χρὴ καὶ λέγειν; ὅπου τοῖς μὲν ἀριθμός τις ὁ θεὸς ἦν· οἱ δὲ κατὰ κυνῶν, καὶ χηνῶν, καὶ πλατάνων ἐπόμνυντο. καὶ οἱ μὲν τοὺς ἄλλους ἅπαντας θεοὺς ἀπελάσαντες, ἑνὶ μόνῳ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν ἀπένεμον· ὥστε ἠρέμα καὶ ἄχθεσθαί με, τοσαύτην ἀπορίαν θεῶν ἀκούοντα. οἵδ' ἔμπαλιν ἐπιδαψιλευόμενοι, πολλούς τε αὐτοὺς ἀπέφαινον, καὶ διελόμενοι, τὸν μέν τινα πρῶτον θεὸν ἐπεκάλουν, τοῖς δὲ τὰ δεύτερα καὶ τρίτα ἔνεμον τῆς θεότητος. ἔτι δὲ, οἱ μὲν ἀσώματόν τι καὶ ἄμορφον ἡγοῦντο εἶναι τὸ θεῖον· οἱ δὲ ὡς περὶ σώματος αὐτοῦ διενοοῦντο. εἶτα καὶ προνοεῖν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων οὐ πᾶσιν ἐδόκουν οἱ θεοί· ἀλλ' ἦσάν τινες, οἱ τῆς συμπάσης ἐπιμελείας αὐτοὺς ἀφιέντες, ὥσπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν ἀπολύειν τῶν λειτουργιῶν τοὺς παρηβηκότας· οὐδὲν γὰρ ὅτι μὴ τοῖς κωμικοῖς δορυφορήμασιν ἐοικότας αὐτοὺς εἰσάγουσιν. ἔνιοι δὲ, ταῦτα πάντα ὑπερβάντες, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν εἶναι θεούς τινας ἐπίστευον, ἀλλ' ἀδέσποτον καὶ ἀνηγεμόνευτον φέρεσθαι τὸν κόσμον ἀπελίμπανον. 10. Τοιγάρτοι ταῦτα ἀκούων, ἀπιστεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμων ὑψιβρεμέταις τε καὶ ἠϋγενείοις ἀνδράσιν. οὐ μὴν εἶχόν γε ὅπη τῶν λόγων τραπόμενος ἀνεπίληπτόν τι αὐτῶν εὕροιμι, καὶ ὑπὸ θατέρου μηδαμῇ περιτρεπόμενον. ὥστε δὴ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἀτεχνῶς ἔ-

πιεσχον· πολλάκις μὲν γὰρ ἀνωρμησα πιστεύειν τινὶ αὐτῶν, ἕτερος δέ με θυμὸς ἔρυκεν. ἐφ' οἷς ἅπασιν ἀμηχανῶν, ἐπὶ γῆς μὲν ἀκούσεσθαί τι περὶ τούτων ἀληθὲς, ἀπεγίγνωσκον· μίαν δὲ τῆς συμπάσης ἀπορίας ἀπαλλαγὴν ᾠμην ἔσεσθαι, εἰ αὐτὸς πτερωθείς πως, ἀνέλθοιμι ἐς τὸν οὐρανόν. τούτου δέ μοι παρεῖχε τὴν ἐλπίδα, μάλιστα μὲν καὶ ἡ ἐπιθυμία, καὶ ὁ λογοποιὸς Αἴσωπος, ἀετοῖς καὶ κανθάροις ἐνίοτε, καὶ καμήλοις βάσιμον ἀποφαίνων τὸν οὐρανόν. αὐτὸν μὲν οὖν πτεροφυῆσαί ποτε οὐδεμιᾷ μηχανῇ δυνατὸν εἶναί μοι κατεφαίνετο. εἰ δὲ γυπὸς ἢ ἀετοῦ περιθείμην πτερὰ, (ταῦτα γὰρ μόνα διαρκέσαι πρὸς μέγεθος ἀνθρωπίνου σώματος) τάχα ἄν μοι τὴν πεῖραν προχωρῆσαι. καὶ δὴ συλλαβὼν τὰ ὄρνεα, θατέρου μὲν τὴν δεξιὰν πτέρυγα, τοῦ γυπὸς δὲ τὴν ἑτέραν ἀπέτεμον οὐ μάλα. εἶτα διαδήσας, καὶ κατὰ τοὺς ὤμους τελαμῶσι καρτεροῖς ἁρμοσάμενος, καὶ πρὸς ἄκροις τοῖς ὠκυπτέροις λαβάς τινας ταῖς χερσὶ παρασκευάσας, ἐπειρώμην ἐμαυτοῦ τὸ πρῶτον ἀναπηδῶν, καὶ ταῖς χερσὶν ὑπηρετῶν, καὶ ὥσπερ οἱ χῆνες ἔτι χαμαιπετῶς ἐπαιρόμενος, καὶ ἀκροβατῶν ἅμα μετὰ τῆς πτήσεως. ἐπεὶ δὲ ὑπήκουέ μοι τὸ πρᾶγμα, τολμηρότερον ἤδη τῆς πείρας ἥπτόμην· καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, ἀφῆκα ἐμαυτὸν κατὰ τοῦ κρημνοῦ φέρων ἐς αὐτὸ τὸ θέατρον. 11 Ὡς δὲ ἀκινδύνως κατεπτόμην, ὑψηλὰ ἤδη καὶ μετέωρα ἐφρόνουν, καὶ ἄρας ἀπὸ Πάρνηθος ἢ ἀπὸ Ὑμηττοῦ, μέχρι Γερανείας ἐπετόμην, εἶτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἀκροκόρινθον ἄνω·

εἶτα ὑπὲρ Φολόης καὶ Ἐρυμάνθου, μέχρι πρὸς τὸν Ταΰγετον. ἤδη δ' οὖν μοι τοῦ τολμήματος μεμελετημένου, τέλειός τε καὶ ὑψιπέτης γενόμενος, οὐκ ἔτι τὰ νεοττῶν ἐφρόνουν· ἀλλ' ἐπὶ τὸν Ὄλυμπον ἀναβὰς, καὶ ὡς ἐνῆν μάλιστα κούφως ἐπισιτισάμενος τὸ λοιπὸν ἔτεινον εὐθὺ τοῦ οὐρανοῦ, τὸ μὲν πρῶτον ἰλιγγιῶν ὑπὸ τοῦ βάθους, μετὰ δὲ ἔφερον καὶ τοῦτο εὐμαρῶς. ἐπεὶ δὲ κατ' αὐτὴν ἤδη τὴν σελήνην ἐγεγόνειν, πάμπολυ τῶν νεφῶν ἀποσπάσας, ἠσθόμην κάμνοντος ἐμαυτοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τὴν γυπίνην. προσελάσας οὖν, καὶ καθεζόμενος ἐπ' αὐτῆς, διανεπαυόμην, ἐς τὴν γῆν ἄνωθεν ἀποβλέπων· καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ὁμήρου, Ζεὺς ἐκεῖνος, ἄρτι μὲν τὴν τῶν ἱπποπόλων Θρηκῶν καθορώμενος, ἄρτι δὲ τὴν Μυσῶν· μετ' ὀλίγον δὲ, εἰ δόξειέ μοι, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Περσίδα, καὶ τὴν Ἰνδικήν. ἐξ ὧν ἁπάντων ποικίλης τινὸς ἡδονῆς ἐνεπιμπλάμην.

ΕΤΑΙΡ. Οὐκοῦν καὶ ταῦτα λέγοις ἄν, ὦ Μένιππε, ἵνα μηδὲ καθ' ἓν ἀπολειπώμεθα τῆς ἀποδημίας, ἀλλ' εἴ τι σοι καὶ ὁδοῦ πάρεργον ἱστόρηται, καὶ τοῦτο εἰδῶμεν. ὡς ἔγωγε οὐκ ὀλίγα προσδοκῶ ἀκούσεσθαι, σχήματός τε πέρι γῆς, καὶ τῶν ἐπ' αὐτῆς ἁπάντων, οἷά σοι ἄνωθεν ἐπισκοποῦντι κατεφαίνετο.

ΜΕΝ. Καὶ ὀρθῶς γάρ, ὦ ἑταῖρε, εἰκάζεις. διόπερ ὡς οἷόν τε ἀναβὰς ἐπὶ τὴν σελήνην, τῷ λόγῳ συναποδήμει τε καὶ συνεπισκόπει τὴν ὅλην τῶν ἐπὶ γῆς διάθεσιν. 12. Καὶ πρῶτόν γέ μοι πάνυ μικρὸν δό-

κει τινὰ τὴν γῆν ὁρᾷν, πολὺ λέγω τῆς σελήνης βραχυτέραν· ὥστε ἐγὼ ἄφνω κατακύψας ἐπὶ πολὺ ἠπύρουν, ποῦ εἴη τὰ τηλικαῦτα ὄρη, καὶ ἡ τοσαύτη θάλασσα. καὶ εἴγε μὴ τὸν Ῥοδίων κολοσσὸν ἐθεασάμην, καὶ τὸν ἐπὶ τῇ Φάρῳ πύργον, εὖ ἴσθι, παντελῶς ἂν με ἡ γῆ διέλαθε. νῦν δὲ ταῦτα ὑψηλὰ ὄντα καὶ ὑπερανεστηκότα, καὶ ὁ Ὠκεανὸς ἠρέμα πρὸς τὸν ἥλιον ὑποστίλβων, διεσήμαινέ μοι γῆν εἶναι τὸ ὁρώμενον. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ τὴν ὄψιν ἐς τὸ ἀτενὲς ἀπηρεισάμην, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος ἤδη μοι κατεφαίνετο, οὐ κατὰ ἔθνη μόνον καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ σαφῶς οἱ πλέοντες, οἱ πολεμοῦντες, οἱ γεωργοῦντες, οἱ δικαζόμενοι, τὰ γύναια, τὰ θηρία, καὶ πάνθ' ἁπλῶς, ὁπόσα τρέφει ζείδωρος ἄρουρα.

ΕΤΑΙΡ. Παντελῶς ἀπίθανα φῂς ταῦτα, καὶ αὐτοῖς ὑπεναντία. ὃς γὰρ ἀρτίως, ὦ Μένιππε, τὴν γῆν ἐζήτεις ὑπὸ τοῦ μεταξὺ διαστήματος ἐς βραχὺ συνεσταλμένην, καὶ εἴγε μὴ ὁ κολοσσὸς ἐμήνυσέ σοι, τάχα ἂν ἄλλο τι ᾠήθης ὁρᾷν, πῶς νῦν καθάπερ Λυγκεύς τις ἄφνω γενόμενος, ἅπαντα διαγινώσκεις τὰ ἐπὶ γῆς, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ θηρία, μικροῦ δεῖν, τὰς τῶν ἐμπίδων νεοττιάς;

13. ΜΕΝ. Εὖ με ὑπέμνησας. ὃ γὰρ μάλιστα ἐχρῆν εἰπεῖν, τοῦτο οὐκ οἶδ' ὅπως παρέλιπον. ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν μὲν ἐγνώρισα τὴν γῆν ἰδών, τὰ δ' ἄλλα σὺχ οἷός τε ἦν καθορᾷν ὑπὸ τοῦ βάθους, ἅτε τῆς ὄψεως μηκέτι ἐφικνουμένης, πάνυ μ' ἠνία τὸ χρῆμα, καὶ πολλὴν παρεῖχε τὴν ἀπορίαν. κατηφεῖ δὲ ἔντι μοι, καὶ ὀλίγου δεῖν δεδακρυμένῳ, ἐφίσταταί πως ὁ

πιν ὁ σοφὸς Ἐμπεδοκλῆς, ἀνθρακίας τις ἰδεῖν, καὶ σποδοῦ πλέως, καὶ κατωπτημένος. κἀγὼ μέν, ὡς εἶδον (εἰρήσεται γὰρ) ὑπεταράχθην, καί τινα σεληναῖον δαίμονα ᾠήθην ὁρᾶν. ὁ δέ, Θάῤῥει, φησὶν, ὦ Μένιππε,

Οὔτις τοι θεός εἰμι· τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις;

ὁ φυσικὸς οὗτός εἰμι Ἐμπεδοκλῆς. ἐπεὶ γὰρ ἐς τοὺς κρατῆρας ἐμαυτὸν φέρων ἐνέβαλον, ὁ καπνός με ἀπὸ τῆς Αἴτνης ἀναρπάσας, δεῦρο ἀνήγαγε, καὶ νῦν ἐν τῇ σελήνῃ κατοικῶ ἀεροβατῶν τὰ πολλὰ, καὶ σιτοῦμαι δρόσον. ἦκω τοίνυν σε ἀπολύσων τῆς παρούσης ἀπορίας. ἀνιᾷ γάρ σε, οἶμαι, καὶ στρέφει, τὸ μὴ σαφῶς τὰ ἐπὶ γῆς ὁρᾶν. εὖγε ἐποίησας, ἦν δ' ἐγὼ, βέλτιστε Ἐμπεδόκλεις. κἀπειδὰν τάχιστα καταπτῶμαι πάλιν ἐς τὴν Ἑλλάδα, μεμνήσομαι σπένδειν τί σοι ἐπὶ τῆς καπνοδόχης· κἂν ταῖς νουμηνίαις πρὸς τὴν σελήνην τρὶς ἐγχανὼν προσεύχεσθαι. ἀλλὰ, μὰ τὸν Ἐνδυμίωνα, ἦδ' ὅς, οὐχὶ τοῦ μισθοῦ χάριν ἄφιγμαι· πέπονθα δέ τι τὴν ψυχὴν, ἰδὼν σε λελυπημένον. ἆταρ οἶσθα ὅ, τι δράσας, ὀξυδερκὴς γενήσῃ; 14. Μὰ Δί' ἦν δ' ἐγὼ, ἢν μὴ σύ μοι τὴν ἀχλύν πως ἀφέλῃς ἀπὸ τῶν ὀμμάτων. νῦν γὰρ δὴ λημᾷν οὐ μετρίως δοκῶ. καὶ μὴν οὐδέν γε, ἦδ' ὅς, ἐμοῦ δεήσει. τὸ γὰρ ὀξυδερκὲς αὐτὸς ἤδη γῆθεν ἥκεις ἔχων. τί δ' οὖν τοῦτό ἐστιν; οὐ γὰρ οἶδ', ἔφην. οὐκ οἶσθα, ἦδ' ὅς, αἰετοῦ τὴν πτέρυγα τὴν δεξιὰν περικείμενος; καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. τί δ' οὐ πτέρυγι καὶ ὀφθαλμῷ κοινόν ἐστιν; ὅτι, ἦδ' ὅς, παρα-

πολὺ τῶν ἄλλων ζώων αἰετός ἐστιν ὀξυωπέστερος, ὥστε μόνος ἀντίον δέδορκε τῷ ἡλίῳ· καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ βασιλεὺς, καὶ γνήσιος αἰετὸς, ἢν ἀσκαρδαμυκτὶ πρὸς τὰς ἀκτῖνας βλέπῃ. φασὶ ταῦτα, ἦν δ' ἐγώ· καί μοι ἤδη μεταμέλει, ὅτι δεῦρο ἀνιὼν οὐχὶ τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ αἰετοῦ ἐνεθέμην, τοὺς ἐμοὺς ἐξελὼν, ὡς νῦν γε ἡμιτελὴς ἀφῖγμαι, καὶ οὐ πάντα βασιλικῶς ἐνεσκευασμένος· ἀλλ' ἔοικα τοῖς νόθοις ἐκείνοις, καὶ ἀποκηρύκτοις. καὶ μὴν παρὰ σοὶ, ἦδ' ὅς, αὐτίκα μάλα τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἔχειν βασιλικόν. ἢν γὰρ ἐθελήσῃς, μικρὸν ἀναστὰς, ἐπισχὼν τοῦ γυπὸς τὴν πτέρυγα, θατέρᾳ μόνῃ πτερύξασθαι, κατὰ λόγον τῆς πτέρυγος, τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν ὀξυδερκὴς ἔσῃ· τὸν γὰρ ἕτερον, οὐδεμία μηχανὴ μὴ οὐκ ἀμβλῦτερον δεδορκέναι, τῆς μερίδος ὄντα τῆς χείρονος. ἄλις, ἦν δ' ἐγὼ, εἰ καὶ ὁ δεξιὸς μόνος αἰετῶδες βλέποι. οὐδὲν γὰρ ἂν ἔλαττον γένοιτο· ἐπεὶ καὶ τοὺς τέκτονας πολλάκις ἑωρακέναι μοι δοκῶ, θατέρῳ τῶν ὀφθαλμῶν ἄμεινον πρὸς τοὺς κανόνας ἀπευθύνοντας τὰ ξύλα. Ταῦτα εἰπὼν, ἐποίουν ἅμα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐμπεδοκλέους παρηγγελμένα· ὃ δὲ κατ' ὀλίγον ὑπαπιὼν, ἐς καπνὸν ῥῆμα διελύετο. 15. Κἀπειδὴ τάχιστα ἐπτερυξάμην, αὐτίκα με φῶς πάμμεγα περιέλαμψε, καὶ τὰ τέως λανθάνοντα πάντα διεφαίνετο. κατακύψας γοῦν ἐς τὴν γῆν, ἑώρων σαφῶς τὰς πόλεις, τοὺς ἀνθρώπους, τὰ γιγνόμενα, καὶ οὐ τὰ ἐν ὑπαίθρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁπόσα οἴκοι ἔπραττον, οἰόμενοι λανθάνειν. Πτολεμαῖον μὲν συνόντα τῇ ἀδελφῇ, Λυσιμάχῳ δὲ τὸν υἱὸν

ἐπιβουλεύοντα, τὸν Σελεύκου δὲ Ἀντιοχον Στρατονίκῃ διανεύοντα λάθρα τῇ μητρυιᾷ, τὸν δὲ Θετταλὸν Ἀλέξανδρον ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἀναιρούμενον, καὶ Ἀντίγονον μοιχεύοντα τοῦ υἱοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ Ἀττάλῳ τὸν υἱὸν ἐγχέοντα τὸ φάρμακον. ἑτέρωθι δ' αὖ Ἀρσάκην φονεύοντα τὸ γύναιον, καὶ τὸν εὐνοῦχον Ἀρβάκην, ἕλκοντα τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀρσάκην· Σπαρτῖνος δὲ ὁ Μῆδος ἐκ τοῦ συμποσίου πρὸς τῶν δορυφορούντων εἵλκετο ἔξω τοῦ ποδὸς, σκύφῳ χρυσῷ τὴν ὀφρὺν κατηλοημένος. ὅμοια δὲ τούτοις ἐν τῇ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Σκύθαις, καὶ Θρᾳξὶ γιγνόμενα ἐν τοῖς βασιλείοις ἦν ὁρᾶν, μοιχεύοντας, φονεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἁρπάζοντας, ἐπιορκοῦντας, δεδιότας, ὑπὸ τῶν οἰκειοτάτων προδιδομένους. 16. Καὶ τὰ μὲν τῶν βασιλέων τοιαύτην παρέσχε μοι τὴν διατριβήν· τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν πολὺ γελοιότερα. καὶ γὰρ αὖ κἀκείνους εἶδον, Ἑρμόδωρον μὲν τὸν Ἐπικούρειον, χιλίων ἕνεκα δραχμῶν ἐπιορκοῦντα, τὸν Στωϊκὸν δὲ Ἀγαθοκλέα περὶ μισθοῦ τῷ μαθητῇ δικαζόμενον, Κλεινίαν δὲ τὸν ῥήτορα ἐκ τοῦ Ἀσκληπείου φιάλην ὑφαιρούμενον, τὸν δὲ Κυνικὸν Ἡρόφιλον ἐν τῷ χαμαιτυπείῳ καθεύδοντα. τί γὰρ ἂν τοὺς ἄλλους λέγοιμι, τοὺς τοιχωρυχοῦντας, τοὺς δικαζομένους, τοὺς δανείζοντας, τοὺς ἀπαιτοῦντας; ὅλως γὰρ ποικίλη καὶ παντοδαπή τις ἦν ἡ θέα.

ΕΤΑΙΡ. Καὶ μὴν καὶ ταῦτα, ὦ Μένιππε, καλῶς εἶχε λέγειν. ἔοικε γὰρ οὐ τὴν τυχοῦσαν τερπωλὴν σοι παρεσχῆσθαι.

MEN. Πάντα μὲν ἐξῆς διελθεῖν, ὦ φιλότης, ἀδύνατον, ὅπου γε καὶ ὁρᾶν αὐτὰ ἔργον ἦν. τὰ μέντοι κεφάλαια τῶν πραγμάτων τοιαῦτα ἐφαίνετο, οἷα φησὶν Ὅμηρος τὰ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος· οὗ μὲν γὰρ ἦσαν εἰλαπίναι, καὶ γάμοι· ἑτέρωθι δὲ δικαστήρια, καὶ ἐκκλησίαι· καθ' ἕτερον δὲ μέρος ἔθυέ τις· ἐν γειτόνων δὲ πενθῶν ἄλλος ἐφαίνετο· καὶ ὅτε μὲν ἐς τὴν Γετικὴν ἀποβλέψαιμι, πολεμοῦντας ἂν ἑώρων τοὺς Γέτας· ὅτε δὲ μεταβαίην ἐπὶ τοὺς Σκύθας, πλανωμένους ἐπὶ τῶν ἁμαξῶν ἦν ἰδεῖν. μικρὸν δὲ ἐπικλίνας τὸν ὀφθαλμὸν ἐπὶ θάτερα, τοὺς Αἰγυπτίους γεωργοῦντας ἐπέβλεπον. καὶ ὁ Φρόνιξ [δὲ] ἐνεμπορεύετο, καὶ ὁ Κίλιξ ἐλῃστευε, καὶ ὁ Λάκων ἐμαστιγοῦτο, καὶ ὁ Ἀθηναῖος ἐδικάζετο. 17. Ἁπάντων τούτων ὑπὸ τὸν αὐτὸν γινομένων χρόνον, ὥρα σοι ἤδη ἐπινοεῖν ὁποῖός τις ὁ κυκεὼν οὗτος ἐφαίνετο. ὥςπερ ἂν εἴ τις παραστησάμενος πολλοὺς χορευτὰς, μᾶλλον δὲ πολλοὺς χορούς, ἔπειτα προστάξειε τῶν ᾀδόντων ἑκάστῳ, τὴν συνῳδίαν ἀφέντα, ἴδιόν τινα ᾆδειν μέλος. φιλοτιμουμένου δὲ ἑκάστου, καὶ τὸ ἴδιον περαίνοντος, καὶ τὸν πλησίον ὑπερβαλέσθαι τῇ μεγαλοφωνίᾳ προθυμουμένου, ἆρα ἐνθυμῇ, πρὸς Διὸς, οἷα γένοιτ' ἂν ἡ ᾠδή;

ΕΤΑΙΡ. Παντάπασιν, ὦ Μένιππε, παγγέλοιος καὶ τεταραγμένη.

MEN. Καὶ μὴν, ὦ ἑταῖρε, τοιοῦτοι πάντες εἰσὶν οἱ ἐπὶ γῆς χορευταὶ, κἀκ τοιαύτης ἀναρμοστίας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος συντέτακται, οὐ μόνον ἀπῳδὰ φθεγγομένων, ἀλλὰ καὶ ἀνομοίων τὰ σχήματα, καὶ

τἀναντία κινουμένων, καὶ ταυτὸν οὐδὲν ἐπινοούντων, ἄχρις ἂν αὐτῶν ἕκαστον ὁ χορηγὸς ἀπελάσῃ τῆς σκηνῆς, οὐκ ἔτι δεῖσθαι λέγων. τοὐντεῦθεν δὲ ὅμοιοι πάντες ἤδη σιωπῶντες, οὐκ ἔτι τὴν συμμιγῆ ἐκείνην καὶ ἄτακτον ᾠδὴν ἀπᾴδοντες, ἀλλ' ἐν αὐτῷ γε ποικίλῳ καὶ πολυειδεῖ τῷ θεάτρῳ πάντα μὲν γελοῖα ὁπουθενοῦν ἦν τὰ γιγνόμενα. 18. Μάλιστα δὲ ἐπ' ἐκείνοις ἐπῄει μοι γελᾶν τοῖς περὶ γῆς ὅρων ἐρίζουσι, καὶ τοῖς μέγα φρονοῦσιν ἐπὶ τῷ τὸ Σικυώνιον πεδίον γεωργεῖν, ἢ Μαραθῶνος ἔχειν τὰ περὶ τὴν Οἰνόην, ἢ Ἀχαρνῆσι πλέθρα κεκτῆσθαι χίλια. τῆς γοῦν Ἑλλάδος ὅλης, ὡς τότε μοι ἄνωθεν ἐφαίνετο, δακτύλων οὔσης τὸ μέγεθος τεττάρων, κατὰ λόγον, οἶμαι, ἡ Ἀττικὴ παλλοστημόριον ἦν. ὥστε ἐνενόουν ἐφ' ὁπόσῳ τοῖς πλουσίοις τούτοις μέγα φρονεῖν κατελείπετο. σχεδὸν γὰρ ὁ πολυπλεθρότατος αὐτῶν, μίαν τῶν Ἐπικουρείων ἀτόμων ἐδόκει μοι γεωργεῖν. ἀποβλέψας δὲ δὴ καὶ ἐς τὸν Πελοπόννησον, εἶτα τὴν Κυνουρίαν γῆν ἰδών, ἀνεμνήσθην περὶ ὅσου χωρίου, κατ' οὐδὲν φακοῦ Αἰγυπτίου πλατυτέρου, τοσοῦτοι ἔπεσον Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων μιᾶς ἡμέρας. καὶ μὴν εἴ τινα ἴδοιμι ἐπὶ χρυσῷ μέγα φρονοῦντα, ὅτι δακτυλίους τε εἶχεν ὀκτὼ, καὶ φιάλας τέτταρας, πάνυ καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀνεγέλων. τὸ γὰρ Πάγγαιον ὅλον, αὐτοῖς μετάλλοις, κεγχριαῖον ἦν τὸ μέγεθος.

19. ΕΤΑΙΡ. Ὦ μακάριε Μένιππε, τῆς παραδόξου θέας. αἱ δὲ δὴ πόλεις, πρὸς Διός, καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοὶ, πηλίκοι διεφαίνοντο ἄνω;

ΜΕΝ. Οἶμαί σε πολλάκις ἤδη μυρμήκων ἀγὸ-

ραν ἑωρακέναι, τοὺς μὲν εἱλουμένους, ἐνίους δ' ἐξιόντας, ἑτέρους δὲ ἐπανιόντας αὖθις εἰς τὴν πόλιν· καὶ ὁ μέν τις, τὴν κόπρον ἐκφέρει, ὁ δὲ ἁρπάσας ποθὲν ἢ κυάμου λέπος. ἢ πυροῦ ἡμίτομον, ὑεῖ φέρων. εἰκὸς δὲ εἶναι παρ' αὐτοῖς κατὰ λόγον τοῦ μυρμήκων βίου, καὶ οἰκοδόμους τινὰς, καὶ δημαγωγοὺς, καὶ πρυτάνεις, καὶ μουσικοὺς, καὶ φιλοσόφους. πλὴν αἴγε πόλεις αὐτοῖς ἀνδράσι ταῖς μυρμηκιαῖς μάλιστα ἐῴκεσαν. εἰ δέ σοι δοκεῖ μικρὸν τὸ παράδειγμα, τὸ, ἀνθρώπους εἰκάσαι τῇ μυρμήκων πολιτείᾳ, τοὺς παλαιοὺς μύθους ἐπίσκεψαι τῶν Θατταλῶν. εὑρήσεις γὰρ τοὺς Μυρμιδόνας, τὸ μαχιμώτατον φῦλον, ἐκ μυρμήκων ἄνδρας γεγονότας. ἐπειδὴ δ' οὖν πάντα ἱκανῶς ἑωρῶτο, καὶ κατεγελάστό μοι, διασείσας ἐμαυτὸν, ἀνεπτόμην.

Δώματ' ἐς αἰγιόχοιο Διὸς μετὰ δαίμονας ἄλλους.

20. Οὕπω στάδιον ἀνεληλύθειν, καὶ ἡ Σελήνη, γυναικείαν φωνὴν προϊεμένη, Μένιππε, φησὶν, οὕτως ὄναιο, διακόνησαί μοι τι πρὸς τὸν Δία. λέγοις ἄν, ἦν δ' ἐγὼ, βαρὺ γὰρ οὐδὲν, ἢν μή τι φέρειν δέῃ. Πρεσβείαν, ἔφη, τινὰ οὐ χαλεπὴν καὶ δέησιν ἀπένεγκαι παρ' ἐμοῦ τῷ Διΐ. ἀπείρηκα γάρ, ὦ Μένιππε, πολλὰ καὶ δεινὰ παρὰ τῶν φιλοσόφων ἀκούουσα, οἷς οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἔργον, ἢ τἀμὰ πολυπραγμονεῖν, τίς εἰμι, καὶ πηλίκη, ἢ καὶ δι' ἣν τινα αἰτίαν διχότομος ἢ ἀμφίκυρτος γίγνομαι. καὶ οἱ μὲν κατοικεῖσθαί με φασίν· οἱ δὲ, κατόπτρου δίκην ἐπικρέμασθαι τῇ θαλάσσῃ· οἱ δὲ ὅ, τι ἂν ἕκαστος ἐπινοήσῃ, τοῦτό μοι προσάπτουσι. τὰ τελευταῖα

δὲ, καὶ τὸ φῶς αὐτὸ κλοπιμαῖόν τε καὶ νόθον εἶναί μοι φασὶ, ἄνωθεν ἧκον παρὰ τοῦ ἡλίου, καὶ οὐ παύονται, καὶ πρὸς τοῦτόν με, ἀδελφὸν ὄντα μου, συγκροῦσαι, καὶ στασιάσαι προαιρούμενοι. οὐ γὰρ ἱκανὰ ἦν αὐτοῖς ἃ περὶ αὐτοῦ εἰρήκασι τοῦ ἡλίου. λίθον αὐτὸν εἶναι, καὶ μύδρον διάπυρον. 21. Καίτοι πόσα ἐγὼ συνεπίσταμαι αὐτοῖς, ἃ πράττουσι τῶν νυκτῶν, αἰσχρὰ καὶ κατάπτυστα, οἱ μεθ' ἡμέραν σκυθρωποὶ, καὶ ἀνδρώδεις τὸ βλέμμα, καὶ τὸ σχῆμα σεμνοὶ, καὶ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν ἀποβλεπόμενοι; κἀγὼ μὲν ταῦτα ὁρῶσα, ὅμως σιωπῶ. οὐ γὰρ ἡγοῦμαι πρέπειν ἀποκαλύψαι καὶ διαφωτίσαι τὰς νυκτερινὰς ἐκείνας διατριβὰς, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἑκάστου βίον. ἀλλὰ κἄν τινα ἴδω αὐτῶν μοιχεύοντα, ἢ κλέπτοντα, ἢ ἄλλο τι τολμῶντα νυκτερινώτατον, εὐθὺς ἐπισπασαμένη τὸ νέφος, ἐνεκαλυψάμην, ἵνα μὴν δείξω τοῖς πολλοῖς γέροντας ἄνδρας βαθεῖ πώγωνι καὶ ἀρετῇ ἐνασχημονοῦντας. οἱ δὲ οὐδὲν ἀνιῶσι, διασπαράττοντές με τῷ λόγῳ, καὶ πάντα τρόπον ὑβρίζοντες· ὥστε, νὴ τὴν Νύκτα, πολλάκις ἐβουλευσάμην μετοικῆσαι ὅτι ποῤῥωτάτω, ἵν' αὐτῶν τὴν περίεργον ἂν γλῶτταν διέφυγον. μέμνησο οὖν ταῦτά τε ἀπαγγεῖλαι τῷ Διΐ, καὶ προσθεῖναι δ' ὅτι μὴ δυνατόν ἐστί μοι κατὰ χώραν μένειν, ἢν μὴ τοὺς φυσικοὺς ἐκείνους ἐπιτρίψῃ, καὶ τοὺς διαλεκτικοὺς ἐπιστομίσῃ, καὶ τὴν στοὰν κατασκάψῃ, καὶ τὴν Ἀκαδημίαν καταφλέξῃ, καὶ παύσῃ τὰς ἐν περιπάτῳ διατριβάς· οὕτω γὰρ ἂν εἰρήνην ἄγοιμι, ὅσημέραι πρὸς αὐτῶν γεωμετρουμένη. 22. Ἔσται ταῦτα, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ ἅμα πρὸς τὸ ἄνω τεῖνον μὲν ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ.

Ἔνθα μὲν οὔτε βοῶν, οὔτ' ἀνδρῶν φαίνετο ἔργα. μετ' ὀλίγον γὰρ καὶ ἡ σελήνη βραχεῖά μοι καθεωρᾶτο, καὶ τὴν γῆν ἤδη ἀπέκρυπτε. λαβὼν δὲ τὸν ἥλιον ἐν δεξιᾷ, διὰ τῶν ἀστέρων πετόμενος, τριταῖος ἐπλησίασα τῷ οὐρανῷ· καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐδόκει μοι, ὡς εἶχον εὐθὺς εἴσω παριέναι, ῥᾳδίως γὰρ ᾤμην διαλαθεῖν, ἅτε ἐξ ἡμισείας ὢν ἀετός· τὸν δὲ ἀετὸν ἠπιστάμην ἐκ παλαιοῦ συνήθη τῷ Διΐ. ὕστερον δὲ ἐλογισάμην ὡς τάχιστα καταφωράσουσί με, γυπὸς τὴν ἑτέραν πτέρυγα περικείμενον. ἄριστον γοῦν κρίνας τὸ μὴ παρακινδυνεύειν, ἔκοπτον προσελθὼν τὴν θύραν. ὑπακούσας δὲ ὁ Ἑρμῆς, καὶ τοὔνομα ἐκπυθόμενος, ἀπῄει κατὰ σπουδὴν φράσων τῷ Διΐ, καὶ μετ' ὀλίγον εἰσεκλήθην πάνυ δεδιὼς καὶ τρέμων, καταλαμβάνω τε πάντας ἅμα συγκαθημένους, οὐδὲ αὐτοὺς ἀφρόντιδας· ὑπετάραττε γὰρ ἡσυχῇ τὸ παράδοξόν μου τῆς ἐπιδημίας· καὶ ὅσον οὐδέπω πάντας ἀνθρώπους ἀφίξεσθαι προσεδόκων, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπτερωμένους. 23. Ὁ δὲ Ζεὺς μάλα φοβερῶς δριμύ τε καὶ τιτανῶδες εἰς ἐμὲ ἀπιδών, φησὶ,

Τίς, πόθεν εἰς ἀνδρῶν, πόθι τοι πόλις, ἠδὲ τοκῆες;

ἐγὼ δὲ, ὡς τοῦτ' ἤκουσα, μικροῦ μὲν ἐξέθανον ὑπὸ τοῦ δέους, εἱστήκειν δὲ ὅμως ἀχανὴς, καὶ ὑπὸ τῆς μεγαλοφωνίας ἐμβεβροντημένος· χρόνῳ δ' ἐμαυτὸν ἀναλαβὼν, ἅπαντα διηγούμην σαφῶς, ἄνωθεν ἀρξάμενος, ὡς ἐπιθυμήσαιμι τὰ μετέωρα ἐκμαθεῖν, ὡς ἔλθοιμι παρὰ τοὺς φιλοσόφους, ὡς τἀναντία λεγόντων ἀκούσαιμι, ὡς ἀπαγορεύσαιμι διασπώμενος ὑπὸ τῶν λόγων, εἶτα ἑξῆς τὴν ἐπίνοιαν, καὶ τὰ πτερὰ, καὶ

τἆλλα πάντα, μέχρι πρὸς τὸν οὐρανόν. ἐπὶ πᾶσι δὲ προσέθηκα τὰ ὑπὸ τῆς σελήνης ἐπεσταλμένα. μειδιάσας δ' οὖν ὁ Ζεὺς, καὶ μικρὸν ἐπανεὶς τῶν ὀφρύων, Τί ἂν λέγοις, φησὶν, Ὦτον πέρι καὶ Ἐφιάλτου, ὅπου καὶ Μένιππος ἐτόλμησεν ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνελθεῖν; ἀλλὰ νῦν μὲν ἐπὶ ξενίᾳ σε καλοῦμεν, αὔριον δὲ, ἔφη, περὶ ὧν ἥκεις χρηματισάντες, ἀποπέμψομεν. καὶ ἅμα ἐξαναστὰς, ἐβάδιζεν ἐς τὸ ἐπηκοώτατον τοῦ οὐρανοῦ. καιρὸς γὰρ ἦν ἐπὶ τῶν εὐχῶν καθέζεσθαι. 24. Μεταξύ τε προϊὼν, ἀνέκρινέ με περὶ τῶν ἐν τῇ γῇ πραγμάτων, τὰ πρῶτα μὲν ἐκεῖνα, πόσου νῦν ὁ πυρός ἐστιν ὤνιος ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος; καὶ εἰ σφόδρα ὑμῶν ὁ πέρυσι χειμὼν καθίκετο; καὶ εἰ τὰ λάχανα δεῖται πλείονος ἐπομβρίας; μετὰ δὲ ἠρώτα, εἴ τις ἔτι λείπεται τῶν ἀπὸ Φειδίου, καὶ δι' ἣν αἰτίαν ἐλλιποιεν Ἀθηναῖοι τὰ Διάσια τοσούτων ἐτῶν; καὶ εἰ τὸ Ὀλύμπιον αὐτῶν ἐπιτελέσαι διανοοῦνται; καὶ εἰ συνελήφθησαν οἱ τὸν ἐν Δωδώνῃ νεὼν σεσυληκότες; ἐπεὶ δὲ περὶ τούτων ἀπεκρινάμην, εἰπέ μοι, Μένιππε, ἔφη, περὶ δὲ ἐμοῦ οἱ ἄνθρωποι τίνα γνώμην ἔχουσι; τίνα, ἔφην, δέσποτα, ἢ τὴν εὐσεβεστάτην, βασιλέα σε εἶναι πάντων θεῶν; παίζεις ἔχων, ἔφη. τὸ δὲ φιλόκαινον αὐτῶν ἀκριβῶς οἶδα, κἂν μὴ λέγῃς. ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτε καὶ μάντις ἐδόκουν αὐτοῖς, καὶ ἰατρὸς, καὶ πάντα ὅλως ἦν ἐγὼ, μεσταὶ δὲ Διὸς πᾶσαι μὲν ἀγυιαὶ, πᾶσαι δ' ἀνθρώπων ἀγοραί. καὶ ἡ Δωδώνη τε καὶ ἡ Πίσα λαμπραὶ, καὶ περίβλεπτοι πᾶσιν ἦσαν, ὑπὸ δὲ τοῦ καπνοῦ τῶν θυσιῶν, οὐδὲ ἀναβλέπειν μοι δυνατόν· ἐξ οὗ δὲ ἐν Δελφοῖς μὲν

Ἀπόλλων τὸ μαντεῖον κατεστήσατο, ἐν Περγάμῳ δὲ τὸ ἰατρεῖον ὁ Ἀσκληπιὸς, καὶ τὸ Βενδίδειον ἐγένετο ἐν Θρᾴκῃ, καὶ τὸ Ἀνουβείδιον ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἐν Ἐφέσῳ, ἐπὶ ταῦτα μὲν ἅπαντες θέουσι, καὶ πανηγύρεις ἀνάγουσι, καὶ ἑκατόμβας παριστᾶσιν, ἐμὲ δὲ ὥσπερ παρηβηκότα ἱκανῶς τετιμηκέναι νομίζουσιν, ἂν διὰ πέντε ὅλων ἐτῶν θύσωσιν ἐν Ὀλυμπίᾳ. τοιγαροῦν ψυχροτέρους ἄν μου τοὺς βωμοὺς ἴδοις τῶν Πλάτωνος νόμων, ἢ τῶν Χρυσίππου συλλογισμῶν. 25. Τοιαῦτ' ἄττα διεξιόντες, ἀφικνούμεθα ἐς τὸ χωρίον, ἔνθα ἔδει αὐτὸν καθεζόμενον διακοῦσαι τῶν εὐχῶν. θυρίδες δὲ ἦσαν ἑξῆς, τοῖς στομίοις τῶν φρεάτων ἐοικυῖαι, πώματα ἔχουσαι, καὶ παρ' ἑκάστῃ θρόνος ἔκειτο χρυσοῦς. καθίσας οὖν ἑαυτὸν ἐπὶ τῆς πρώτης ὁ Ζεὺς, καὶ ἀφελὼν τὸ πῶμα, παρεῖχε τοῖς εὐχομένοις ἑαυτόν. ἠὔχοντο δὲ πανταχόθεν τῆς γῆς διάφορα καὶ ποικίλα. συμπαρακύψας γὰρ καὶ αὐτὸς, ἐπήκουον ἅμα τῶν εὐχῶν· ἦσαν δὲ τοιαίδε, Ὦ Ζεῦ, βασιλεῦσαί μοι γένοιτο· ὦ Ζεῦ, τὰ κρόμμυά μοι φῦναι, καὶ τὰ σκόροδα· ὦ Ζεῦ, τὸν πατέρα μοι ταχέως ἀποθανεῖν. ὁ δέ τις ἂν φαίη, εἴθε κληρονομήσαιμι τῆς γυναικὸς, εἴθε λάθοιμι ἐπιβουλεύσας τῷ ἀδελφῷ, γένοιτό μοι νικῆσαι τὴν δίκην, στεφθῆναι τὰ Ὀλύμπια. τῶν πλεόντων δὲ ὁ μὲν Βορέαν ἠὔχετο ἐπιπνεῦσαι, ὁ δὲ Νότον· ὁ δὲ γεωργὸς ἤτει ὑετὸν, ὁ δὲ ναυφεὺς ἥλιον. ἐπακούων δὲ ὁ Ζεὺς, καὶ τὴν εὐχὴν ἑκάστην ἀκριβῶς ἐξετάζων, οὐ πάντα ὑπισχνεῖτο·

Ἀλλ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνέτευσε.

τὰς μὲν γὰρ δικαίας τῶν εὐχῶν, προσίετο ἄνω διὰ τοῦ στομίου, καὶ ἐπὶ τὰ δεξιὰ κατετίθει φέρων, τὰς δὲ ἀνοσίους, ἀπράκτους αὖθις ἀπέπεμπεν ἀποφυσῶν κάτω, ἵνα μηδὲ πλησίον γένοιντο τοῦ οὐρανοῦ. ἐπὶ μιᾶς δέ τινος εὐχῆς, καὶ ἀποροῦντα αὐτὸν ἐθεασάμην. δύο γὰρ ἀνδρῶν τἀναντία εὐχομένων, καὶ τὰς ἴσας θυσίας ὑπισχνουμένων, οὐκ εἶχεν ὁποτέρῳ μᾶλλον ἐπινεύσειεν αὐτῶν· ὥστε δὴ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἐκεῖνο ἐπεπόνθει, καὶ οὐδέν τι ἀποφήνασθαι δυνατὸς ἦν, ἀλλ' ὥσπερ ὁ Πυῤῥων ἐπεῖχεν ἔτι καὶ διεσκέπτετο. 26. Ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐχρημάτισε ταῖς εὐχαῖς, ἐπὶ τὸν ἑξῆς μεταβὰς θρόνον, καὶ τὴν δευτέραν θυρίδα, κατακάμψας, τοῖς ὅρκοις ἐσχόλαζε καὶ τοῖς ὀμνύουσι. χρηματίσας δὲ καὶ τούτοις, καὶ τὸν Ἐπικούρειον Ἑρμόδωρον ἐπιτρίψας, μετεκαθέζετο ἐπὶ τὸν ἑξῆς θρόνον, κληδόσι, καὶ φήμαις, καὶ οἰωνοῖς προσέξων. εἶτ' ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν τῶν θυσιῶν θυρίδα μετῄει, δι' ἧς ὁ καπνὸς ἀνιὼν ἀπήγγελλε τῷ Διὶ τοῦ θύοντος ἑκάστου τοὔνομα. ἀποστὰς δὲ τούτων, προσέτατε τοῖς ἀνέμοις, καὶ ταῖς ὥραις, ἃ δεῖ ποιεῖν· Τὴμερον παρὰ Σκύθαις ὑέτω, παρὰ Λίβυσιν ἀστραπτέτω, παρ' Ἕλλησι νιφέτω, σὺ δὲ ὁ Βορέας, πνεῦσον ἐν Λυδίᾳ, σὺ δὲ ὁ Νότος, ἡσυχίαν ἄγε, ὁ δὲ Ζέφυρος τὸν Ἀδρίαν διακυμαινέτω, καὶ τῆς χαλάζης ὅσον μέδιμνοι χίλιοι διασκεδασθήτωσαν ὑπὲρ Καππαδοκίας. 27. Ἁπάντων δὲ ἤδη σχεδὸν αὐτῷ διῳκημένων, ἀπῄειμεν ἐς τὸ συμπόσιον. δεῖπνου γὰρ ἤδη καιρὸς ἦν, καί με ὁ Ἑρμῆς παραλαβὼν κατέκλινε παρὰ τὸν Πᾶνα, καὶ τοὺς Κορύβαντας, καὶ

τὸν Ἄττιν, καὶ τὸν Σαβάζιον, τοὺς μετοίκους τοὺτους καὶ ἀμφιβόλους θεούς. καὶ ἄρτον δὲ ἡ Δημήτηρ παρεῖχε, καὶ ὁ Διόνυσος οἶνον, καὶ ὁ Ἡρακλῆς κρέα, καὶ μύρτα ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ Ποσειδῶν μαννίδας. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀμβροσίας ἠρέμα καὶ τοῦ νέκταρος παρεγευόμην. ὁ γὰρ βέλτιστος Γανυμήδης, ὑπὸ φιλανθρωπίας, εὖ θεάσαιτο ἀπαβλέποντά μοι τὸν Δία, κοτύλην ἔν ἢ καὶ δύο τοῦ νέκταρος ἐνέχει μοι φέρων· οἱ δὲ θεοὶ, ὡς Ὅμηρός που λέγει, καὶ αὐτὸς οἶμαι, καθάπερ ἐγὼ τἀκεῖ τεθεαμένος, οὔτε σῖτον ἔδουσιν, οὔτε πίνουσιν αἴθοπα οἶνον, ἀλλὰ τὴν ἀμβροσίαν παρατίθενται, καὶ τοῦ νέκταρος μεθύσκονται, μάλιστα δὲ ἥδονται σιτούμενοι τὸν ἐκ τῶν θυσιῶν καπνὸν αὐτῇ κνίσσῃ ἀνηνεγμένον, καὶ τὸ αἷμα δὲ τῶν ἱερείων, ὃ τοῖς βωμοῖς οἱ θύοντες περιχέουσιν. ἐν δὲ τῷ δείπνῳ, ὅτε Ἀπόλλων ἐκιθάρισε, καὶ ὁ Σεληνὸς κόρδακα ὠρχήσατο, καὶ αἱ Μοῦσαι ἀναστᾶσαι τῆς τε Ἡσιόδου Θεογονίας ἦσαν ἡμῖν, καὶ τὴν πρώτην ᾠδὴν τῶν ὕμνων τῶν Πινδάρου, κἀπειδὴ κόρος ἦν, ἀνεπαυόμεθα. ὡς εἶχεν ἕκαστος, ἱκανῶς ὑποβεβρεγμένοι.

28. Ἄλλοι μέν ῥα θεοί τε καὶ ἀνέρες ἱπποκορυσταὶ
Εὗδον παννύχιοι, ἐμὲ δ' οὐκ ἔχε νήδυμος ὕπνος.

ἀνελογιζόμην γὰρ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μᾶλλον δὲ ἐκεῖνα, πῶς ἐν τοσούτῳ χρόνῳ ὁ Ἀπόλλων οὐ φύει πώγωνα, ἢ πῶς γίνεται νὺξ ἐν οὐρανῷ, τοῦ ἡλίου παρόντος ἀεὶ, καὶ συναυγοῦντος. τότε μὲν οὖν μικρόν τι κατέδαρθον. ἔωθεν δὲ διαστὰς ὁ Ζεὺς προσέταττε κηρύττειν ἐκκλησίαν. 29. Κἀπειδὴ πα-

ρῆσαν ἅπαντες, ἄρχεται λέγειν· Τὴν μὲν αἰτίαν τοῦ ξυναγαγεῖν ὑμᾶς ὁ χθιζὸς οὗτος ξένος παρέσχηται· πάλαι δὲ βουλόμενος ὑμῖν κοινώσασθαι περὶ τῶν φιλοσόφων, μάλιστά γε ὑπὸ τῆς σελήνης, καὶ ὧν ἐκείνη μέμφεται, προτραπεὶς ἔγνων μηκέτ' ἐπὶ πλεῖον παρατεῖναι τὴν διάσκεψιν. γένος γάρ τι ἀνθρώπων ἐστὶν, οὐ πρὸ πολλοῦ τῷ βίῳ ἐπιπολάζον, ἀργόν, φιλόνεικον, κενόδοξον, ὀξύχολον, ὑπόλιχνον, ὑπόμωρον, τετυφωμένον, ὕβρεως ἀνάπλεων, καὶ ἵνα καθ' Ὅμηρον εἴπω, ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. οὗτοι τοίνυν εἰς συστήματα διαιρεθέντες, καὶ διαφόρους λόγων λαβυρίνθους ἐπινοήσαντες, οἱ μὲν Στωϊκοὺς ὠνομάκασιν, οἱ δὲ Ἀκαδημαϊκοὺς, οἱ δὲ Ἐπικουρείους, οἱ δὲ Περιπατητικοὺς, καὶ ἄλλα πολλῷ γελοιότερα τούτων. ἔπειτα δὲ ὄνομα σεμνὸν τὴν ἀρετὴν περιθέμενοι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἐπάραντες, καὶ πώγωνας ἐπισπασάμενοι, περιέρχονται ἐπιπλάστῳ σχήματι κατάπτυστα ἤθη περιστέλλοντες, ἐοικότες μάλιστα τοῖς τραγικοῖς ἐκείνοις ὑποκριταῖς, ὧν ἢν ἀφέλῃς τὰ προσωπεῖα, καὶ τὴν χρυσόπαστον ἐκείνην στολὴν, τὸ καταλειπόμενόν ἐστι γελοῖον, ἄνθρώπιον ἑπτὰ δραχμῶν ἐς τὸν ἀγῶνα μεμισθωμένον. 30. Τοιοῦτοι δὲ ὄντες, ἀνθρώπων μὲν ἁπάντων καταφρονοῦσι, περὶ θεῶν δὲ ἀλλύκοτα διιξέρχονται, καὶ συνάγοντες εὐεξαπάτητα μειράκια, τὴν τε πολυθρύλλητον ἀρετὴν τραγῳδοῦσι, καὶ τὰς τῶν λόγων ἀπορίας ἐκδιδάσκουσι· καὶ πρὸς μὲν τοὺς μαθητὰς καρτερίαν ἀεὶ καὶ σωφροσύνην ἐπαινοῦσι, καὶ πλούτου καὶ ἡδονῆς καταπτύουσι, μόνοι δὲ καὶ καθ'

ἑαυτοὺς γενόμενοι, τί ἂν λέγοι τις, ὅσα μὲν ἐσθίουσιν, ὅσα δὲ ἀφροδισιάζουσιν, ὅπως δὲ περιλείχουσι τῶν ὀβολῶν τὸν ῥύπον; τὸ δὲ πάντων δεινότατον, ὅτι μηδὲν αὐτοὶ μήτε κοινὸν, μήτε ἴδιον ἐπιτελοῦντες, ἀλλ' ἀχρεῖοι καὶ περιττοὶ καθεστῶτες. Οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναρίθμιοι, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ· ὅμως τῶν ἄλλων κατηγοροῦσι, καὶ λόγους τινὰς πικροὺς συμφορήσαντες, καὶ λοιδορίας τινὰς ἐκμελετηκότες, ἐπιτιμῶσι, καὶ ὀνειδίζουσι τοῖς πλησίον. καὶ οὗτος αὐτῶν τὰ πρῶτα φέρεσθαι δοκεῖ, ὃς ἂν μεγαλοφωνότατός τε ᾖ, καὶ ἰταμώτατος, καὶ πρὸς τὰς βλασφημίας θρασύτατος. 31. Καίτοι τὸν διατεινόμενον αὐτῶν, καὶ βοῶντα, καὶ κατηγοροῦντα τῶν ἄλλων, ἦν ἔρῃ, Σὺ δὲ δὴ τί πράττων τυγχάνεις; ἢ τί φῶμεν, πρὸς θεῶν, σε πρὸς τὸν βίον συντελεῖν; φαίη ἄν, εἰ τὰ δίκαια καὶ ἀληθῆ θέλοι λέγειν, ὅτι πλεῖν μὲν, ἢ γεωργεῖν, ἢ στρατεύεσθαι, ἢ τινα τέχνην μετιέναι περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ· κέκραγα δὲ, καὶ αὐχμῶ, καὶ ψυχρολουτῶ, καὶ ἀνυπόδητος τοῦ χειμῶνος περιέρχομαι· καὶ ὥσπερ ὁ Μῶμος, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων γιγνόμενα συκοφαντῶ· καὶ εἰ μέν τις ὠψώνηκε τῶν πλουσίων πολυτελῶς, ἢ ἑταίραν ἔχει, τοῦτο πολυπραγμονῶ, καὶ ἀγανακτῶ. εἰ δὲ τῶν φίλων τις ἢ ἑταίρων κατάκειται νοσῶν, ἐπικουρίας τε καὶ θεραπείας δεόμενος, ἀγνοῶ. τοιαῦτα μέν ἐστιν ἡμῖν, ὦ θεοὶ, ταῦτα τὰ θρέμματα. 32. Οἱ δὲ δὴ Ἐπικούρειοι αὐτῶν λεγόμενοι, μάλα δὴ καὶ ὑβρισταί εἰσι, καὶ οὐ μετρίως ἡμῶν καθάπτονται, μήτε ἐπιμελεῖσθαι τῶν ἀνθρωπίνων λέγοντες τοὺς

θεους, μήτε ὅλως τὰ γιγνόμενα ἐπισκοπεῖν, ὥστε ὥρα ὑμῖν λογίζεσθαι, διότι ἦν ἅπαξ οὗτοι πεῖσαι τὸν βίον δυνηθῶσιν, οὐ μετρίως πεινήσετε. τίς γὰρ ἂν ἔτι θύσειεν ὑμῖν, πλέον οὐδὲν ἕξειν προσδοκῶν; ἃ μὲν γὰρ ἡ σελήνη αἰτιᾶται, πάντες ἠκούσατε τοῦ ξένου χθὲς διηγουμένου. πρὸς ταῦτα βουλεύεσθε ἃ καὶ τοῖς ἀνθρώποις γένοιτ' ἂν ὠφελιμώτατα, καὶ ἡμῖν ἀσφαλέστατα. 33. Εἰπόντος ταῦτα τοῦ Διός, ἡ ἐκκλησία διετεθρύλλητο· καὶ εὐθὺς ἐβόων ἅπαντες, κεραύνωσον, κατάφλεξον, ἐπίτριψον, ἐς τὸ βάραθρον, ἐς τὸν Τάρταρον ὡς τοὺς Γίγαντας. ἡσυχίαν δὲ ὁ Ζεὺς αὖθις παραγγείλας, Ἔσται ταῦτα ὡς βούλεσθε, ἔφη, καὶ πάντες ἐπιτρίψονται αὐτῇ διαλεκτικῇ· πλὴν τόγε νῦν εἶναι, οὐ θέμις κολασθῆναί τινα, ἑρομηνία γάρ ἐστιν, ὡς ἴστε, μηνῶν τούτων τεττάρων, καὶ ἤδη τὴν ἐκεχειρίαν ἐπηγγειλάμην. ἐς νέωτα οὖν ἀρχομένου ἦρος, κακοὶ κακῶς ἀπολοῦνται τῷ σμερδαλέῳ κεραυνῷ.

Ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων.

34. Περὶ δὲ Μενίππου ταῦτα, ἔφη, μοι δοκεῖ, περιαιρεθέντα αὐτὸν τὰ πτερά, ἵνα μὴ καὶ αὖθις ἔλθῃ ποτέ, ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ ἐς τὴν γῆν κατενεχθῆναι τήμερον. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἰπών, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐμὲ δὲ ὁ Κυλλήνιος τοῦ δεξιοῦ ὠτὸς ἀποκρεμάσας, περὶ ἑσπέραν χθὲς κατέθηκε φέρων ἐς τὸν Κεραμεικόν. Ἅπαντα ἀκήκοας, ἅπαντα, ὦ ἑταῖρε, τὰ ἐξ οὐρανοῦ. ἄπειμι τοίνυν καὶ τοῖς ἐν τῇ Ποικίλῃ περιπατοῦσι τῶν φιλοσόφων, αὐτὰ ταῦτα εὐαγγελιούμενος.

ΔΙΣ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΣ, Η ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ.

ARGVMENTVM.

Principio queritur Iupiter et de aliorum deorum et praecipue de suis laboribus continuis, prae quorum multitudine multos antiquos causarum libellos apud se adhuc iacere repositos. Mercurio suadente Iustitiae eos Athenis diiudicandos tradit. Aegre illa inter homines, quamvis per philosophiam meliores facti narrentur, redit, qua occasione Lucianus ut solet philosophos deridet. Habetur iudicium; prima causa est Ebrietatis contra Academiam, quod sibi abstulerit Polemonem (c. 15—18.); secunda porticus contra Voluptatem, quod ab se alienaverit Dionysium (c. 19 — 22.); tertia causa virtutis contra Luxuriam de Aristippo, differtur (c. 23); Mensariam contra se causam acturam in fugam agit Diogenes (c. 24.); Pyrrho, a Pictoria accusatus, ob absentiam desertae litis condemnatur. Denique, id quod caput est totius libri, Rhetorice et Dialogus accusant Lucianum ipsum, prior, quod ipsam, per quam celeberrimus factus sit, relinquens ad Dialogum transierit; hic quod se subtilia et sublimia, utpote philosophiae filium, hucusque tractantem iocosum fecerit, et ad homines detruxerit. Contra quos quum Lucianus suam et agendi et scribendi rationem defendisset, causa cadunt.

ΖΕΤΣ, ΕΡΜΗΣ, ΔΙΚΗ, ΠΑΝ, ΑΘΗΝΑΙΟΣ, ΑΛΛΟΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ, ΑΚΑΔΗΜΙΑ, ΣΤΟΑ, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ, ΑΡΕΤΗ, ΤΡΥΦΗ, ΔΙΟΓΕΝΗΣ, ΡΗΤΟΡΙΚΗ, ΣΤΡΟΣ, ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

1. ΖΕΤΣ. Ἀλλ' ἐπιτριβεῖεν ὁπόσοι τῶν φιλοσόφων παρὰ μόνοις τὴν εὐδαιμονίαν φασὶν εἶναι τοῖς θεοῖς. εἰ γοῦν ἤδεσαν, ὁπόσα τῶν ἀνθρώπων ἕνεκα πάσχομεν, οὐκ ἂν ἡμᾶς τοῦ νέκταρος ἢ τῆς ἀμβροσίας ἐμακάριζον, Ὁμήρῳ πιστεύσαντες ἀνδρὶ τυφλῷ καὶ γόητι, μάκαρας καλοῦντι ἡμᾶς, καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ διηγουμένῳ, ὃς οὐδὲ τὰ ἐν τῇ γῇ καθορᾶν ἐδύνατο. αὐτίκα γέ τοι ὁ μὲν ἥλιος οὑτοσὶ, ζευξάμενος τὸ ἅρμα, πανημέριος τὸν οὐρανὸν περιπολεῖ, πῦρ ἐνδεδυκὼς, καὶ τῶν ἀκτίνων ἀποστίλβων, οὐδὲ ὅσον κνήσασθαι τὸ οὖς, φασι, σχολὴν ἄγων. ἦν γάρ τι κἂν ὀλίγον ἐπιῤῥαθυμήσας λάθῃ, ἀφηνιάσαντες οἱ ἵπποι, καὶ τῆς ὁδοῦ παρατραπόμενοι, κατέφλεξαν τὰ πάντα. ἡ σελήνη δὲ ἄγρυπνος καὶ αὐτὴ περιέρχεται, φαίνουσα τοῖς κωμάζουσι, καὶ τοῖς ἀωρὶ τῶν δείπνων ἐπανιοῦσιν. ὁ Ἀπόλλων τε αὖ πολυπράγμονα τὴν τέχνην ἐπανελόμενος, ὀλίγου δεῖν τὰ ὦτα ἐκκεκώφωται πρὸς τῶν ἐνοχλούντων κατὰ χρείαν τῆς μαντικῆς· καὶ ἄρτι μὲν αὐτῷ ἐν Δελφοῖς ἀναγκαῖον εἶναι, μετ' ὀλίγον δὲ ἐς Κολοφῶνα θεῖ, κἀκεῖθεν ἐς Ξάνθον μεταβαίνει, καὶ δρομαῖος αὖθις ἐς τὴν Κλάρον, εἶτα ἐς Δῆλον, ἢ ἐς Βραγχίδας, καὶ ὅλως, ἔνθα ἂν ἡ πρόμαντις, πιοῦσα τοῦ ἱεροῦ νάματος, καὶ μαντησαμένη τῆς δάφνης, καὶ τὸν τρίποδα διευσει-

σαμένη, κελεύῃ παρεῖναι, ἄοκνον χρὴ αὐτίκα μάλα παρεστάναι ξυνείροντα τοὺς χρησμοὺς, ἢ οἴχεσθαι οἱ τὴν δόξαν τῆς τέχνης. ἐὼ γὰρ λέγειν ὁπόσα ἐπὶ πείρᾳ τῆς μαντικῆς ἐπιτεχνῶνται αὐτῷ, ἄρνεια κρέα καὶ χελώνας ἑψοντες· ὥστε εἰ μὴ τὴν ῥῖνα ὀξὺς ἦν, κἂν ἀπῆλθεν αὐτοῦ ὁ Λυδὸς καταγελῶν. ὁ μὲν γὰρ Ἀσκληπιὸς ὑπὸ τῶν νοσούντων ἐνοχλούμενος, ὁρῇ τε δεινὰ, θιγγάνει τε ἀηδέων, ἐπ᾽ ἀλλοτρίῃσί τε ξυμφορῇσιν ἰδίας καρποῦται λύπας. τί γὰρ ἄν, εἰ τοὺς ἀνέμους φυτουργοῦντας λέγοιμι, καὶ παραπέμποντας τὰ πλοῖα, καὶ τοῖς λιμῶσιν ἐπιπνέοντας; ἢ τὸν ὕπνον ἐπὶ πάντας πετόμενον, ἢ τὸν ὄνειρον μετὰ τοῦ ὕπνου διανυκτερεύοντα, καὶ ὑποφητεύοντα αὐτῷ; πάντα γὰρ ταῦτα ὑπὸ φιλανθρωπίας οἱ θεοὶ πονοῦσι, καὶ πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς γῆς βίον ἑκάστοις ξυντελοῦσι. 2. Καίτοι τὰ μὲν τῶν ἄλλων μέτρια· ἐγὼ δὲ αὐτὸς ὁ πάντων βασιλεὺς, καὶ πατὴρ, ὅσας μὲν ἀηδίας ἀνέχομαι, ὅσα δὲ πράγματα ἔχω πρὸς τοσαύτας φροντίδας διῃρημένος; ᾧ πρῶτα μὲν τὰ τῶν ἄλλων θεῶν ἔργα ἐπισκοπεῖν ἀναγκαῖον, ὁπόσοι τι ἡμῖν ξυνδιαπράττουσι τῆς ἀρχῆς, ὡς μὴ βλακεύωσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς· ἔπειτα δὲ καὶ αὐτῷ μυρία ἄττα πράττειν, καὶ σχεδὸν ἀνέφικτα ὑπὸ λεπτότητος. οὐ γὰρ μόνον τὰ κεφάλαια ταῦτα τῆς διοικήσεως, ὑετοὺς, καὶ χαλάζας, καὶ πνεύματα, καὶ ἀστραπὰς αὐτὸς οἰκονομησάμενος, καὶ διατάξας, πέπαυμαι τῶν ἐπὶ μέρους φροντίδων ἀπηλλαγμένος· ἀλλά με δεῖ καὶ ταῦτα μὲν ποιεῖν, ἀποβλέπειν δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἅπανταχόσε, καὶ πάντα ἐπι-

σκοπεῖν, ὥσπερ τὸν ἐν τῇ Νεμέᾳ βουκόλον, τοὺς κλέπτοντας, τοὺς ἐπιορκοῦντας, τοὺς θύοντας, εἴ τις ἔσπεισε, πόθεν ἡ κνίσσα καὶ ὁ καπνὸς ἀνέρχεται, τίς νοσῶν ἢ πλέων ἐκάλεσε· καὶ τὸ πάντων ἐπιπονώτατον, ὑφ' ἕνα καιρὸν ἔν τε Ὀλυμπίᾳ τῇ ἑκατόμπῃ παρεῖναι, καὶ ἐν Βαβυλῶνι τοὺς πολεμοῦντας ἐπισκοπεῖν, καὶ ἐν Γέταις χαλαζᾶν, καὶ ἐν Αἰθίοψιν εὐωχεῖσθαι. τὸ δὲ μεμψίμοιρον οὐδὲ οὕτω διαφυγεῖν ῥᾴδιον, ἀλλὰ πολλάκις οἱ μὲν ἄλλοι θεοί τε, καὶ ἄνέρες ἱπποκορυσταὶ, εὕδουσι παννύχιοι· τὸν Δία δὲ ἐμὲ, οὐκ ἔχει νήδυμος ὕπνος. εἰ γάρ που καὶ μικρὸν ἐπινυστάξομεν, ἀληθὴς εὐθὺς ὁ Ἐπίκουρος, ἀπρονοήτους ἡμᾶς ἀποφαίνων τῶν ἐπὶ γῆς πραγμάτων· καὶ ὁ κίνδυνος οὐκ εὐκαταφρόνητος, εἰ ταῦτα οἱ ἄνθρωποι πιστεύσουσιν αὐτῷ, ἀλλ' ἀστεφάνωτοι μὲν ἡμῖν οἱ ναοὶ ἔσονται, ἀκνίσσωτοι δὲ αἱ ἀγυιαὶ, ἄσπονδοι δὲ οἱ κρατῆρες, ψυχροὶ δὲ οἱ βωμοί· καὶ ὅλως ἄθυτα καὶ ἀκαλλιέρητα, καὶ ὁ λιμὸς πολύς. τοιγαροῦν, ὥσπερ οἱ κυβερνῆται, ὑψηλὸς μόνος ἐπὶ τῆς πρύμνης ἕστηκα τὸ πηδάλιον ἔχων ἐν ταῖν χεροῖν· καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἐπιβάται μεθύουσι, καὶ εἰ τύχοι, ἐγκαθεύδουσιν· ἐγὼ δὲ ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος ὑπὲρ ἁπάντων μερμηρίζω κατὰ φρένα, καὶ κατὰ θυμὸν, μόνῳ τῷ δεσπότῃ εἶναι δοκεῖν τετιμημένος. 3. Ὥστε ἡδέως ἂν ἐροίμην τοὺς φιλοσόφους, οἳ μόνους τοὺς θεοὺς εὐδαιμονίζουσι, πότε καὶ σχολάζειν ἡμᾶς τῷ νέκταρι καὶ τῇ ἀμβροσίᾳ νομίζουσι, μυρία ὅσα ἔχοντας πράγματα: ἰδού νέ τοι ὑπ' ἀσχολίας τοσαύτας ἑώλους

δίκας φυλάττομεν ἀποκειμένας, ὑπ' εὐρῶτος ἤδη, καὶ ἀραχνίων διεφθαρμένας· καὶ μάλιστα ὁπόσαι ταῖς ἐπιστήμαις καὶ τέχναις πρὸς ἀνθρώπους τινὰς ξυνέστησαν, πάνυ παλαιὰς ἐνίας αὐτῶν. οἱ δὲ χειρώγασιν ἅπανταχόθεν, καὶ ἀγανακτοῦσι, καὶ τὴν δίκην ἐπιβοῶνται, κἀμὲ τῆς βραδύτητος αἰτιῶνται, ἀγνοοῦντες ὡς οὐκ ὀλιγωρίᾳ τὰς κρίσεις ὑπερημέρους ξυνέβη γενέσθαι, ἀλλὰ ὑπὸ τῆς εὐδαιμονίας, ἣ ξυνεῖναι ἡμῖν ὑπολαμβάνουσι· τοῦτο γὰρ τὴν ἀσχολίαν καλοῦσι.

4. *ΕΡΜ.* Καὐτός, ὦ Ζεῦ, πολλὰ τοιαῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ἀκούσας δυσχεραινόντων, λέγειν πρὸς σὲ οὐκ ἐτόλμων. ἐπεὶ δὲ σὺ περὶ τούτων τοὺς λόγους ἐνέβαλες, καὶ δὴ λέγω. πάνυ ἀγανακτοῦσιν, ὦ πάτερ, καὶ σχετλιάζουσι, καὶ ἐς τὸ φανερὸν μὲν οὐ τολμῶσι λέγειν, ὑποτονθρύζουσι δὲ συγκεκυφότες, αἰτιώμενοι τὸν χρόνον· οἷς ἔδει πάλαι, τὰ καθ' αὑτοὺς εἰδότας, στέργειν ἕκαστον τοῖς δεδικασμένοις.

ΖΕΤΣ. Τί οὖν, ὦ Ἑρμῆ, δοκεῖ; προτίθεμεν αὐτοῖς ἀγορὰν δικῶν, ἢ θέλεις ὡς νέωτα παραγγελοῦμεν;

ΕΡΜ. Οὔμενουν, ἀλλὰ ἤδη προθῶμεν.

ΖΕΤΣ. Οὕτω ποίει. σὺ μὲν κήρυττε καταπτάμενος, ὅτι ἀγορὰ δικῶν ἐστι κατὰ τάδε, πάντας ὁπόσοι τὰς γραφὰς ἀπενηνόχασιν, ἥκειν τήμερον ἐς Ἄρειον πάγον, ἐκεῖ δὲ τὴν μὲν Δίκην ἀποκληροῦν σφίσι τὰ δικαστήρια κατὰ τὸν λόγον τῶν τιμημάτων, ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων. εἰ δέ τις ἄδικον οἴοιτο γεγενῆσθαι τὴν κρίσιν, ἐξεῖναι ἐφέντα

ἐπ' ἐμὲ, δικάζεσθαι ἐξυπαρχῆς, ὡς εἰ μηδὲ τὸ παριὰπαν ἐδεδίκαστο. σὺ δὲ, ὦ θύγατερ, καθεζομένη παρὰ τὰς σεμνὰς θεὰς, ἀποκλήρου τὰς δίκας, καὶ ἐπισκόπει τοὺς δικάζοντας.

5. ΔΙΚ. Αὖθις ἐς τὴν γῆν; ἵν' ἐξελαυνομενη πρὸς αὐτῶν δραπετεύω πάλιν ἐκ τοῦ βίου, τὴν Ἀδικίαν ἐπιγελῶσαν οὐ φέρουσα;

ΖΕΥΣ. Χρηστὰ ἐλπίζειν σε δεῖ· πάντως γὰρ ἤδη πεπείκασιν αὐτοὺς οἱ φιλόσοφοι σὲ τῆς Ἀδικίας προτιμᾶν, καὶ μάλιστα ὁ τοῦ Σωφρονίσκου τὸ δίκαιον ὑπερεπαινέσας, καὶ ἀγαθῶν τὸ μέγιστον ἀποφήνας.

ΔΙΚ. Πάνυ γοῦν ὃν φῂς αὐτὸν ἐκεῖνον ὤνησαν οἱ περὶ ἐμοῦ λόγοι· ὃς παραδοθεὶς τοῖς ἕνδεκα, καὶ ἐς τὸ δεσμωτήριον ἐμπεσὼν, ἔπιεν ἄθλιος τοῦ κωνείου, μηδὲ τὸν ἀλεκτρυόνα τῷ Ἀσκληπιῷ ἀποδεδωκώς· παρὰ τοσοῦτον ὑπερέσχον οἱ κατήγοροι τἀναντία περὶ τῆς Ἀδικίας φιλοσοφοῦντες.

6. ΖΕΥΣ. Ξένα ἔτι τοῖς πολλοῖς τὰ τῆς φιλοσοφίας ἦν τότε, καὶ ὀλίγοι ἦσαν οἱ φιλοσοφοῦντες, ὥστε εἰκότως ἐς τὸν Ἄνυτον καὶ Μέλιτον ἔρρεπε τὰ δικαστήρια. τὸ δὲ νῦν εἶναι, οὐχ ὁρᾷς ὅσοι τρίβωνες, καὶ βακτηρίαι, καὶ πῆραι; καὶ ἁπανταχῆ πώγων βαθὺς, καὶ βιβλίον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ πάντες ὑπὲρ σοῦ φιλοσοφοῦσι; μεστοὶ δὲ οἱ περίπατοι κατὰ ἴλας, καὶ φάλαγγας, ἀλλήλοις ἀπαντώντων, καὶ οὐδεὶς ὅστις οὐ τρόφιμος τῆς ἀρετῆς εἶναι δοκεῖν βούλεται. πολλοὶ γοῦν τὰς τέχνας ἀφέντες, ἃς εἶχον τέως, ἐπὶ τὴν πήραν ἄιξαντες, καὶ τὸ τριβώνιον, καὶ

τὸ σῶμα πρὸς ἥλιον εἰς τὸ Αἰθιόπειον ἐπιχράναντες, αὐτοσχέδιοι φιλόσοφοι ἐκ σκυτοτόμων ἢ τεκτόνων περινοστοῦσι, σὲ καὶ τὴν σὴν ἀρετὴν ἐπαινοῦντες. ὥστε κατὰ τὴν παροιμίαν, Θᾶττον ἄν τις ἐν πλοίῳ πεσὼν διαμάρτοι ξύλου, ἢ ἔνθα ἂν ἀπίδῃ ὁ ὀφθαλμὸς, ἀπορήσει φιλοσόφου.

7. ΔΙΚ. Καὶ μὴν οὗτοί με, ὦ Ζεῦ, δεδίττονται, πρὸς ἀλλήλους ἐρίζοντες, καὶ ἀγνωμονοῦντες ἐν αὐτοῖς, οἷς περὶ ἐμοῦ διεξέρχονται. φασὶ δὲ καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν ἐν μὲν τοῖς λόγοις προσποιεῖσθαί με: ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων μηδὲ τὸ παράπαν ἐς τὴν οἰκίαν παραδέχεσθαι, ἀλλὰ δήλους εἶναι ἀποκλείοντας, ἢν ἀφίκωμαί ποτε αὐτοῖς ἐπὶ τὰς θύρας. πάλαι γὰρ τὴν Ἀδικίαν προεπεξενῶσθαι αὐτοῖς.

ΖΕΥΣ. Οὐ πάντες, ὦ θύγατερ, μοχθηροί εἰσιν· ἱκανὸν δὲ κἂν ἐνίοις τισὶ χρηστοῖς ἐντύχῃς. ἀλλ' ἄπιτε ἤδη, ὡς κἂν ὀλίγαι τήμερον ἐκδικασθῶσιν.

8. ΕΡΜ. Ἀπίωμεν, ὦ Λίχη, εὐθὺ τοῦ Σουνίου, μικρὸν ὑπὸ τὸν Ὑμηττὸν ἐπὶ τὰ λαιὰ τῆς Πάρνηθος, ἔνθα αἱ δύο ἐκεῖναι ἄκραι. σὺ γὰρ ἔοικας ἐκλελῆσθαι πάλαι τὴν ὁδόν. ἀλλὰ τί δακρύεις καὶ σχετλιάζεις; μὴ δέδιθι. οὐκ ἔθ' ὅμοια τὰ ἐν τῷ βίῳ. τεθνᾶσιν ἐκεῖνοι πάντες οἱ Σκείρωνες, καὶ Πιτυοκάμπται, καὶ Βουσίριδες, καὶ Φαλάριδες, οἷς ἐδεδίεις τότε· νυνὶ δὲ Σοφία, καὶ Ἀκαδημία, καὶ Στοὰ, κατέχουσι πάντα, καὶ παντάχοῦ σε ζητοῦσι, καὶ περὶ σοῦ διαλέγονται, κεχηνότες εἴ θεν ἐς αὐτοὺς καταπτοῖο πάλιν.

ΔΙΚ. Σὺ γοῦν μοι τἀληθὲς, ὦ Ἑρμῆ, ἂν εἴποις μόνος, ἅτε ξυνὼν αὐτοῖς τὰ πολλὰ, καὶ ξυνδιατρίβων, ἔν τε γυμνασίοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, (καὶ ἀγοραῖος γὰρ εἶ, καὶ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κηρύττεις) ὁποῖοι γεγένηνται, καὶ εἰ δυνατή μοι παρ' αὐτοῖς ἡ μονή.

ΕΡΜ. Νὴ Δια· ἀδικοίην γὰρ ἄν, πρὸς ἀδελφὴν σε οὖσαν μὴ λέγων. οὐκ ὀλίγα γὰρ πρὸς τῆς φιλοσοφίας ὠφέληνται οἱ πολλοὶ αὐτῶν· καὶ γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, αἰδοῖ γοῦν τοῦ σχήματος, μετριώτερα διαμαρτάνουσι· πλὴν ἀλλὰ καὶ μοχθηροῖς τισιν ἐντεύξῃ αὐτῶν, (χρὴ γὰρ οἶμαι τἀληθῆ λέγειν) ἐνίοις δὲ ἡμισόφοις καὶ ἡμιφαύλοις. ἐπεὶ γὰρ αὐτοὺς μετέβαπτεν ἡ φιλοσοφία παραλαβοῦσα, ὁπόσοι μὲν ἐς κόρον ἔπιον τῆς βαφῆς, χρηστοὶ ἀκριβῶς ἀπετελέσθησαν, ἀμιγεῖς ἑτέρων χρωμάτων, καὶ πρός γε τὴν σὴν ὑποδοχὴν οὗτοι ἑτοιμότατοι· ὅσοι δὲ ὑπὸ τοῦ πάλαι ῥύπου μὴ ἐς βάθος παρεδέξαντο ὁπόσον δευσοποιὸν τοῦ φαρμάκου, τῶν ἄλλων ἀμείνους, ἀτελεῖς δὲ ὅμως, καὶ μιξόλευκοι, καὶ κατεστιγμένοι, καὶ παρδαλωτοὶ τὴν χρόαν. εἰσὶ δ' οἳ καὶ μόνον ψαύσαντες ἔκτοσθεν τοῦ λέβητος ἄκρῳ τῷ δακτύλῳ, καὶ ἐπιχρισάμενοι τῆς ἀσβόλου, ἱκανῶς οἴονται καὶ οὗτοι μεταβεβάφθαι. σοὶ μέντοι δῆλον ὅτι μετὰ τῶν ἀρίστων ἡ διατριβὴ ἔσται. 9. Ἀλλὰ μεταξὺ λόγων ἤδη πλησιάζομεν τῇ Ἀττικῇ· ὥστε τὸ μὲν Σούνιον ἐν δεξιᾷ καταλείπωμεν, ἐς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἀπονεύωμεν ἤδη. καὶ ἐπείπερ καταβεβήκαμεν, αὐτὴ μὲν ἐνταῦθά που ἐπὶ τοῦ πώγου κάθησο, ἐς τὴν

νύκα ὁρῶσα, καὶ περιμένουσα ἐς τ' ἂν κηρύξω τὰ παρὰ τοῦ Διός· ἐγὼ δ' ἐς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβὰς, ῥᾷον οὕτως ἅπαντας ἐκ τοῦ ἐπηκόου προσκαλέσομαι.

ΔΙΚ. Μὴ πρότερον ἀπέλθῃς, ὦ Ἑρμῆ, πρὶν εἰπεῖν, ὅστις οὗτος ὁ προσιὼν ἐστιν, ὁ κερασφόρος, ὁ τὴν σύριγγα, ὁ λάσιος ἐκ τοῖν σκελοῖν.

ΕΡΜ. Τί φῂς, ἀγνοεῖς τὸν Πᾶνα, τῶν Διονύσου θεραπόντων τὸν βακχικώτατον; οὗτος ᾤκει μὲν τὸ πρόσθεν ἀνὰ τὸ Παρθένιον· ὑπὸ δὲ τὸν Δάτιδος ἐπίπλουν, καὶ τὴν Μαραθώναδε τῶν βαρβάρων ἀπόβασιν, ἦκεν ἄκλητος τοῖς Ἀθηναίοις ξύμμαχος· καὶ τὸ ἀπ' ἐκείνου, τὴν ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει σπήλυγγα ταύτην ἀπολαβόμενος, οἰκεῖ μικρὸν ὑπὸ τοῦ Πελασγικοῦ, ἐς τὸ μετοικικὸν ξυντελῶν, καὶ νῦν, ὡς τὸ εἰκός, ἰδὼν ἡμᾶς ἐν γειτόνων, πρόσεισι δεξιωσόμενος.

10. ΠΑΝ. Χαίρετε, ὦ Ἑρμῆ καὶ Λίκη.

[ΕΡΜ. καὶ] ΔΙΚ. Καὶ σύ γε, ὦ Πάν, μουσικώτατε καὶ παιδικώτατε Σατύρων ἁπάντων, Ἀθήνησι δὲ καὶ πολεμικώτατε.

ΠΑΝ. Τίς δαὶ ὑμᾶς, ὦ Ἑρμῆ, δεῦρο χρεία ἤγαγεν;

ΕΡΜ. Αὕτη σοι διηγήσεται τὰ πάντα· ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὸ κήρυγμα.

ΔΙΚ. Ὁ Ζεὺς, ὦ Πάν, κατέπεμψέ με ἀποκληρώσουσιν τὰς δίκας· σοὶ δὲ πῶς τὰ ἐν Ἀθήναις ἔχει;

ΠΑΝ. Τὸ μὲν ὅλον οὐ κατ' ἀξίαν πράττω παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ πολὺ καταδεέστερον τῆς ἐλπίδος· καὶ ταῦτα τηλικοῦτον ἀπωσάμενος κυδοιμὸν, τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων. ὅμως δὲ δὶς ἢ τρὶς τοῦ ἔτους ἀνιόντες.

ἐπιλεξάμενοι τράγον ἔνορχιν θύουσί μοι, πολλῆς τῆς κινάβρας ἀπόζοντα, εἶτ' εὐωχοῦνται τὰ κρέα, ποιησάμενοί με τῆς εὐφροσύνης μάρτυρα, καὶ ψιλῷ τιμήσαντες τῷ κρότῳ· πλὴν ἀλλὰ ἔχει τινά μοι ψυχαγωγίαν ὁ γέλως αὐτῶν, καὶ ἡ παιδιά.

11. *ΔΙΚ.* Τὰ ἄλλα δέ, ὦ Πάν, ἀμείνους πρὸς ἀρετὴν ἐγένοντο ὑπὸ τῶν φιλοσόφων;

ΠΑΝ. Τίνας; λέγεις [τοὺς] φιλοσόφους; ἆρ' ἐκείνους τοὺς κατηφεῖς, τοὺς σκυθρωποὺς ξυνάμα πολλούς, τοὺς τὸ γένειον ὁμοίους ἐμοὶ, τοὺς λάλους;

ΔΙΚ. Καὶ μάλα.

ΠΑΝ. Οὐκ οἶδα ὅ,τι καὶ λέγουσιν, οὐδὲ ξυνίημι τὴν σοφίαν αὐτῶν. ὄρειος γὰρ ἔγωγε, καὶ τὰ κομψὰ ταῦτα ῥημάτια, καὶ ἀστυκὰ, οὐ μεμάθηκα, ὦ Δίκη. πόθεν γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ σοφιστὴς, ἢ φιλόσοφος; μέχρι τοῦ πλαγίου καλάμου, καὶ τῆς σύριγγος, ἐγὼ σοφός· τὰ δ' ἄλλα αἰπόλος, καὶ χορευτὴς, καὶ πολεμικὸς, ἢν δέῃ. πλὴν ἀλλ' ἀκούω γε αὐτῶν ἀεὶ κεκραγότων, καὶ ἀρετήν τινα, καὶ ἰδέας, καὶ φύσιν, καὶ ἀσώματα διεξιόντων, ἄγνωστα ἐμοὶ καὶ ξένα ὀνόματα. καὶ τὰ πρῶτα μὲν εἰρηνικῶς ἐνάρχονται τῶν πρὸς ἀλλήλους λόγων· προϊούσης δὲ τῆς ξυνουσίας ἐπιτείνουσι τὸ φθέγμα μέχρι πρὸς τὸ ὄρθιον· ὥστε ὑπερδιατεινομένων, καὶ μεγάλα λέγειν ἐθελόντων, τό,τε πρόσωπον ἐρυθριᾷ, καὶ ὁ τράχηλος οἰδεῖ, καὶ αἱ φλέβες ἐξανίστανται, ὥσπερ τῶν αὐλητῶν, ὁπόταν ἐς στενὸν τὸν αὐλὸν ἐμπνεῖν βιάζωνται. διαταράξαντές γε οὖν τοὺς λόγους, καὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπισκοποῦμενον ξυγχέαντες, ἀπίασι λοιδορησάμενοι

ἀλλήλοις οἱ πολλοὶ, τὸν ἱδρῶτα ἐκ τοῦ μετώπου ἀγκύλῳ τῷ δακτύλῳ ἀπεξεσμένοι. καὶ οὗτος κρατεῖν ἔδοξεν ὃς ἂν μεγαλοφωνότερος αὐτῶν ἦν, καὶ θρασύτερος. πλὴν ἀλλ' ὅγε λεὼς ὁ πολὺς τεθήπασιν αὐτούς· καὶ μάλιστα ὁπόσους μηδὲν τῶν ἀναγκαιοτέρων ἀσχολεῖ· καὶ παρεστῶσι, πρὸς τὸ θράσος καὶ τὴν βοὴν κεκηλημένοι. ἐμοὶ μὲν οὖν ἀλαζόνες τινὲς ἐδόκουν ἀπὸ τούτων, καὶ ἠνιώμην ἐπὶ τῇ τοῦ πώγωνος ὁμοιότητι. εἰ δέ γε δημωφελές τι ἐνῆν τῇ βοῇ αὐτῶν, καί τι ἀγαθὸν ἐκ τῶν ῥημάτων ἐκείνων ἀνεφύετο αὐτοῖς, οὐκ ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι. πλὴν ἀλλ' εἴγε δεῖ μηδὲν ὑποστειλάμενον ταὐληθὲς διηγήσασθαι, (οἰκῶ γὰρ ἐπὶ σκοπῆς, ὡς ὁρᾷς) πολλοὺς αὐτῶν πολλάκις ἤδη ἐθεασάμην περὶ δείλην ὀψίαν . . . . .

12. ΔΙΚ. Ἐπίσχες, ὦ Πάν· οὐχ ὁ Ἑρμῆς σοι κηρύττειν ἔδοξε;

ΠΑΝ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΕΡΜ. Ἀκούετε, λεὼς, ἀγορὰν δικῶν ἀγαθῇ τύχῃ καταστησόμεθα τήμερον, Ἐλαφηβολιῶνος ἑβδόμῃ ἱσταμένου. ὁπόσοι γραφὰς ἀπήνεγκαν, ἥκειν ἐς Ἄρειον πάγον, ἔνθα ἡ Δίκη ἀποκληρώσει τὸ δικαστήριον, καὶ αὐτὴ παρέσται τοῖς δικάζουσιν· οἱ δικασταὶ ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων· ὁ μισθὸς τριώβολον ἑκάστης δίκης· ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν κατὰ λόγον τοῦ ἐγκλήματος. ὁπόσοι δὲ ἀποθέμενοι γραφὴν, πρὶν ἐξελθεῖν, ἀπέθανον, καὶ τούτους ὁ Αἰακὸς ἀναπεμψάτω. ἢν δέ τις ἄδικα δεδικάσθαι οἴηται, ἐφέσιμον ἀγωνιεῖται τὴν δίκην. ἡ δὲ ἔφεσις ἐπὶ τὸν Δία.

ΠΑΝ. Βαβαὶ τοῦ θορύβου, ἡλίκον, ὦ Δίκη, ἀνεβόησαν. ὡς δὲ καὶ σπουδῇ ξυνθέουσιν ἕλκοντες ἀλλήλους πρὸς τὸ ἄναντες εὐθὺ τοῦ Ἀρείου πάγου; καὶ ὁ Ἑρμῆς δὲ ἤδη πάρεστιν. ὥστε ὑμεῖς μὲν ἀμφὶ τὰς δίκας ἔχετε, καὶ ἀποκληροῦτε, καὶ διακρίνετε, ὥσπερ ὑμῖν νόμος· ἐγὼ δὲ, ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἀπελθὼν, συρίξομαί τι μέλος τῶν ἐρωτικῶν, ᾧ τὴν Ἰχὼ εἴωθα ἐπικερτομεῖν· ἀκροάσεων δὲ, καὶ λόγων τῶν δικανικῶν, ἄλις ἐμοίγε, ὅσημέραι τῶν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ δικαζομένων ἀκούοντι.

13. ΕΡΜ. Ἄγε, ὦ Δίκη, προσκαλῶμεν.

ΔΙΚ. Εὖ λέγεις. ἀθρόοι γοῦν, ὡς ὁρᾷς, προίασι θορυβοῦντες, ὥσπερ οἱ σφῆκες περιβομβοῦντες τὴν ἄκραν.

ΑΘΗΝ. Εἴληφά σε, ὦ κατάρατε.

ΑΛΛ. Συκοφαντεῖς.

ΑΛΛ. Λώσεις ποτὲ ἤδη τὴν δίκην.

ΑΛΛ. Ἐξελέγξω σε δεινὰ εἰργασμένον.

ΑΛΛ. Ἐμοὶ πρῶτον ἀποκλήρωσον.

ΑΛΛ. Ἕπου, μιαρὲ, πρὸς τὸ δικαστήριον.

ΑΛΛ. Μὴ ἄγχε με.

ΔΙΚ. Οἶσθα ὃ δράσομεν, ὦ Ἑρμῆ; τὰς μὲν ἄλλας δίκας ἐς τὴν αὔριον ὑπερβαλώμεθα, σήμερον δὲ κληρῶμεν τὰς τοιαύτας, ὁπόσαι τέχναις, ἢ βίοις, ἢ ἐπιστήμαις, πρὸς ἄνδρας εἰσὶν ἐπηγγελμέναι. καί μοι ταύτας ἀνάδος τῶν γραφῶν.

ΕΡΜ. Μέθη κατὰ τῆς Ἀκαδημίας ὑπὲρ Πολέμωνος ἀνδραποδισμοῦ;

ΔΙΚ. Ἑπτὰ κλήρωσον.

ΕΡΜ. Ἡ Στοὰ κατὰ τῆς Ἡδονῆς, ἀδικίας, ὑπὲρ τὸν ἐραστὴν αὐτῆς Διονύσιον ἀπεβουκόλησε.

ΔΙΚ. Πέντε ἱκανοί.

ΕΡΜ. Περὶ Ἀριστίππου Τρυφὴ πρὸς Ἀρετήν.

ΔΙΚ. Πέντε καὶ τούτοις δικασάτωσαν.

ΕΡΜ. Ἀργυραμοιβικὴ δρασμοῦ Διογένει.

ΔΙΚ. Τρεῖς ἀποκλήρου μόνους.

ΕΡΜ. Ἡ Γραφικὴ κατὰ Πύῤῥωνος λειποταξίου.

ΔΙΚ. Ἐννέα κρινέτωσαν.

14. ΕΡΜ. Βούλει καὶ ταύτας ἀποκληροῦμεν, ὦ Δίκη, τὰς δύο, τὰς πρώην, τὰς ἀπενηνεγμένας κατὰ τοῦ ῥήτορος;

ΔΙΚ. Τὰς παλαιὰς πρότερον διαλύσωμεν· αὗται δὲ ἐς ὕστερον δεδικάσονται.

ΕΡΜ. Καὶ μὴν ὅμοιαί γε καὶ αὗται, καὶ τὸ ἔγκλημα, εἰ καὶ νεωρόν, ἀλλὰ παραπλήσιον τοῖς προαποκεκληρωμένοις· ὥστε ἐν τούτοις δικασθῆναι ἄξιον.

ΔΙΚ. Ἔοικας, ὦ Ἑρμῆ, χαριζομένῳ τὴν δέησιν· ἀποκληρῶμεν δὲ ὅμως, εἰ δοκεῖ· πλὴν ἀλλὰ ταύτας μόνας, ἱκαναὶ γὰρ αἱ ἀποκεκληρωμέναι. δὸς τὰς γραφάς.

ΕΡΜ. Ῥητορικὴ κακώσεως τῷ Σύρῳ· Διάλογος τῷ αὐτῷ, ὕβρεως.

ΔΙΚ. Τίς δαὶ οὗτός ἐστιν; οὐ γὰρ ἐγγέγραπται τοὔνομα.

ΕΡΜ. Οὕτως ἀποκλήρου, τῷ ῥήτορι τῷ Σύρῳ· καλύσει γὰρ οὐδὲν καὶ ἄνευ τοῦ ὀνόματος.

ΔΙΚ. Ἰδοὺ καὶ τὰς ὑπεροπίας ἤδη Ἀθήνησιν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ἀποκληρώσομεν, ἃς ὑπὲρ τὸν Εὐφράτην καλῶς εἶχε δεδικάσθαι· πλὴν ἀποκλήρου ἕνδεκα τοὺς αὐτοὺς ἑκατέρᾳ τῶν δικῶν.

ΕΡΜ. Εὖγε, ὦ Δίκη, φείδῃ, μὴ πολὺ ἀναλίσκεσθαι τὸ δικαστικόν.

15. *ΔΙΚ. Οἱ πρῶτοι καθήσθωσαν τῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ τῇ Μέθῃ, σὺ δὲ τὸ ὕδωρ ἔγχει. προτέρα δὲ σὺ λέγε ἡ Μέθη. τί σιγᾷς, καὶ διανεύῃ; μάθε, ὦ Ἑρμῆ, προσελθών.*

ΕΡΜ. Οὐ δύναμαί, φησι, τὸν ἀγῶνα εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ ἀκράτου τὴν γλῶτταν πεπεδημένη, μὴ καὶ γέλωτα ὄφλω ἐν τῷ δικαστηρίῳ, μόγις δὲ καὶ ἕστηκα, ὡς ὁρᾷς.

ΔΙΚ. Οὐκοῦν συνήγορον ἀναβιβασάτω τῶν δεινῶν τούτων τινά· πολλοὶ γὰρ οἱ κἂν ἐπὶ τριωβόλῳ διαῤῥαγῆναι ἕτοιμοι.

ΕΡΜ. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐθελήσει ἔν γε τῷ φανερῷ συναγορεῦσαι Μέθῃ· πλὴν εὐγνώμονά γε ταῦτα ἔοικεν ἀξιοῦν.

ΔΙΚ. Τὰ ποῖα;

ΕΡΜ. Ἡ Ἀκαδημία ἀεὶ πρὸς ἀμφοτέρους παρεσκεύασται τοὺς λόγους, καὶ τοῦτ' ἀσκεῖ, τἀναντία καλῶς δύνασθαι λέγειν. αὕτη τοίνυν, φησὶν, ὑπὲρ ἐμοῦ προτέρα εἰπάτω· εἶτα ὕστερον ὑπὲρ ἑαυτῆς ἐρεῖ.

ΔΙΚ. Καινὰ μὲν ταῦτα· εἰπὲ δὲ ὅμως, ὦ Ἀκαδημία, τὸν λόγον ἑκάτερον, ἐπεί σοι ῥᾴδιον.

16. *ΑΚΑΔ. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρότερον τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης· ἐκείνης γὰρ τόγε νῦν ῥέον. ἠδίκηται δὲ ἡ ἀθλία τὰ μέγιστα ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐμοῦ, ἀνδράποδον ὃ μόνον εἶχεν εὔνουν καὶ πιστὸν αὐτῇ, μηδὲν αἰσχρὸν ὧν προστάξειεν οἰόμενον, ἀφαιρεθεῖσα τὸν Πολέμωνα ἐκεῖνον, ὃς μεθ' ἡμέραν ἐκώμαζε διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης, ψάλτριαν ἔχων, καὶ κα-*

ταδόμενος ἔωθεν ἐς ἑσπέραν, μεθύων ἀεὶ καὶ κραιπαλῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν τοῖς στεφάνοις διηνθισμένος. καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ, μάρτυρες Ἀθηναῖοι ἅπαντες, οἳ μηδὲ πώποτε νήφοντα Πολέμωνα εἶδον. ἐπεὶ δὲ ὁ κακοδαίμων ἐπὶ τὰς τῆς Ἀκαδημίας θύρας ἐκώμασεν, ὥσπερ ἐπὶ πάντας εἰώθει, ἀνδραποδισαμένη αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς Μέθης ἁρπάσασα μετὰ βίας, καὶ πρὸς αὑτὴν ἀπαγαγοῦσα, ὑδροποτεῖν τε κατηνάγκασε, καὶ νήφειν μετεδίδαξε, καὶ τοὺς στεφάνους περιέσπασε, καὶ δέον πίνειν κατακείμενον, ῥημάτια σκολιὰ καὶ δύστηνα, καὶ πολλῆς φροντίδος ἀνάμεστα ἐπαίδευσεν· ὥστε ἀντὶ τοῦ τέως ἐπανθοῦντος αὐτῷ ἐρυθήματος, ὠχρὸς, ἄθλιος, καὶ ῥικνὸς τὸ σῶμα γεγένηται, καὶ τὰς ὠδὰς ἅπάσας ἀπομαθὼν, ἄσιτος ἐνίοτε καὶ διψαλέος ἐς μέσην ἑσπέραν κάθηται ληρῶν, ὁποῖα πολλὰ ἡ Ἀκαδημία ἐγὼ ληρεῖν διδάσκω. τὸ δὲ μέγιστον, ὅτι καὶ λοιδορεῖται τῇ Μέθῃ πρὸς ἐμοῦ ἐπαρθεὶς, καὶ μυρία κακὰ διέξεισι περὶ αὐτῆς. εἴρηται σχεδὸν τὰ ὑπὲρ τῆς Μέθης. ἤδη καὶ ὑπὲρ ἐμαυτῆς ἐρῶ· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἐμοὶ ῥευσάτω.

ΔΙΚ. Τί ἄρα πρὸς ταῦτα ἐρεῖ; πλὴν ἀλλ' ἔγχει τὸ ἴσον ἐν τῷ μέρει.

17. ΑΚΑΔ. Οὕτωσὶ μὲν ἀκοῦσαι πάνυ εὔλογα, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἡ ξυνήγορος εἴρηκεν ὑπὲρ τῆς Μέθης· εἰ δὲ κἀμοῦ μετ' εὐνοίας ἀκούσετε, εἴσεσθε ὡς οὐδὲν αὐτὴν ἠδίκηκα. τὸν γὰρ Πολέμωνα τοῦτον, ὃν φησιν ἑαυτῆς οἰκέτην εἶναι, πεφυκότα οὐ φαύλως, οὐδὲ κατὰ τὴν Μέθην, ἀλλ' οἰκεῖον ἐμοὶ,

καὶ τὴν φύσιν ὅμοιον, προαρπάσασα νέον ἔτι καὶ ἁπαλὸν ὄντα, συναγωνιζομένης τῆς Ἡδονῆς, ἥπερ αὐτῇ τὰ πολλὰ ξυνυπουργεῖ, διέφθειρε, τὸν ἄθλιον τοῖς κώμοις καὶ ταῖς ἑταίραις παρασχοῦσα ἔκδοτον, ὡς μηδὲ μικρὸν αὐτῷ τῆς αἰδοῦς ὑπολείπεσθαι· καὶ ἃ γε ὑπὲρ ἑαυτῆς λέγεσθαι μικρὸν ἔμπροσθεν ᾤετο, ὑπὲρ ἐμοῦ εἰρῆσθαι νομίσατε. περιῄει γὰρ ἔωθεν ὁ ἄθλιος ἐστεφανωμένος, κραιπαλῶν, διὰ τῆς ἀγορᾶς μέσης καταυλούμενος, οὐδέποτε νήφων, κωμάζων ἐπὶ πάντας, ὕβρις τῶν προγόνων, καὶ τῆς πόλεως ὅλης, καὶ γέλως τοῖς ξένοις. ἐπεὶ μέντοι παρ' ἐμὲ ἦκεν, ἐγὼ μὲν ἔτυχον, ὥσπερ εἴωθα ποιεῖν, ἀναπεπταμένων τῶν θυρῶν, πρὸς τοὺς παρόντας τῶν ἑταίρων λόγους τινὰς περὶ ἀρετῆς καὶ σωφροσύνης διεξιοῦσα. ὁ δὲ μετὰ τοῦ αὐλοῦ, καὶ τῶν στεφάνων ἐπιστὰς, τὰ μὲν πρῶτα ἐβόα, καὶ ξυγχεῖν ἡμῶν ἐπειρᾶτο τὴν ξυνουσίαν, ἐπιταράξας τῇ βοῇ. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἡμεῖς ἐπεφροντίκειμεν αὐτοῦ, κατ' ὀλίγον (οὐ γὰρ τέλεον ἦν διάβροχος τῇ Μέθῃ) ἀνένηφε πρὸς τοὺς λόγους, καὶ ἀφῄρει τε τοὺς στεφάνους, καὶ τὴν αὐλητρίδα κατεσιώπα, καὶ ἐπὶ τῇ πορφυρίδι ἠσχύνετο. καὶ ὥσπερ ἐξ ὕπνου βαθέος ἀνεγρόμενος, ἑαυτόν τε ἐώρα ὅπως διέκειτο, καὶ τοῦ πάλαι βίου κατεγίγνωσκε, καὶ τὸ μὲν ἐρύθημα τὸ ἐκ τῆς Μέθης ἀπῄνθει, καὶ ἠφανίζετο. ἠρυθρία δὲ κατ' αἰδῶ τῶν δρωμένων, καὶ τέλος, ἀποδρὰς ὥσπερ εἶχεν, ηὐτομόλησε παρ' ἐμὲ, οὔτε ἐπικαλεσαμένης, οὔτε βιασαμένης, ὡς αὐτή φησιν, ἐμοῦ, ἀλλ' ἑκὼν αὐτὸς ἀμείνω ταῦτα εἶναι ὑπολαμβάνων. καί μοι ἤδη κάλει αὐτὸν, ὅπως καταμάθητε ὃν τρό-

πον διάκειται πρὸς ἐμοῦ. τοῦτον, ὦ ἄνδρες δικασταί, παραλαβοῦσα, γελοίως ἔχοντα, καὶ μήτε φωνὴν ἀφιέναι, μήτε ἑστάναι ὑπὸ τοῦ ἀκράτου δυνάμενον, ἐπέστρεψα, καὶ ἀνένηψα, καὶ ἀντὶ ἀνδραπόδου κόσμιον ἄνδρα καὶ σώφρονα, καὶ πολλοῦ ἄξιον τοῖς Ἕλλησιν ἀπέδειξα. καί μοι αὐτός τε χάριν οἶδεν ἐπὶ τούτοις, καὶ οἱ προσήκοντες ὑπὲρ αὐτοῦ. εἴρηκα· ὑμεῖς δὲ ἤδη σκοπεῖτε, ποτέρᾳ ἡμῶν ἄμεινον ἦν αὐτῷ συνεῖναι.

18. *ΕΡΜ.* Ἄγε δή, μὴ μέλλετε, ψηφοφορήσατε, ἀνάστητε· καὶ ἄλλοις χρὴ δικάζειν.

ΔΙΚ. Πάσαις ἡ Ἀκαδημία κρατεῖ, πλὴν μιᾶς.

ΕΡΜ. Παράδοξον οὐδέν, εἶναί τινα καὶ τῇ Μέθῃ τιθέμενον. 19. Καθήσατε οἱ τῇ Στοᾷ πρὸς τὴν Ἡδονὴν λαχόντες περὶ τοῦ ἐραστοῦ δικάζειν. ἐγκέχυται τὸ ὕδωρ· ἡ κατάγραφος, ἡ τὰ ποικίλα, σὺ ἤδη λέγε.

20. *ΣΤΟΑ.* Οὐκ ἄγνοῶ μέν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὡς πρὸς εὐπρόσωπόν μοι τὴν ἀντίδικον ὁ λόγος ἔσται, ἀλλὰ καὶ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς ὁρῶ πρός μὲν ἐκείνην ἀπόβλέποντας, καὶ μειδιῶντας πρὸς αὐτήν, ἐμοῦ δὲ καταφρονοῦντας, ὅτι ἐν χρῷ κέκαρμαι, καὶ ἀῤῥενωπὸν βλέπω, καὶ σκυθρωπὴ δοκῶ· ὅμως δέ, ἢν ἐθέλήσητε ἀκοῦσαί μου λεγούσης, θαῤῥῶ πολὺ δικαιότέρα ταύτης ἐρεῖν. τοῦτο γάρ τοι καὶ τὸ παρὸν ἔγκλήμά ἐστιν, ὅτι οὕτως ἑταιρικῶς ἐσκευασμένη τῷ ἐπαγοίγῳ τῆς ὄψεως, ἐραστὴν ἐμὸν ἄνδρα τότε σώφρονα τὸν Διονύσιον φενακίσασα, πρὸς ἑαυτὴν περιέσπασε. καὶ ἦν γε οἱ πρὸ ὑμῶν δίκην ἐδίκασαν τῇ

Ἀκαδημίᾳ, καὶ τῇ Μέθῃ, ἀδελφῇ τῆς παρούσης δίκης ἐστίν· ἐξετάζετε γὰρ ἐν τῷ παρόντι, πότερα χοίρων δίκην νενευκότας κάτω, ἡδομένους δεῖ ζῆν, μηδὲν μεγαλόφρον ἐπινοοῦντας, ἢ ἐν δευτέρῳ τοῦ καλῶς ἔχοντος ἡγησαμένους τὸ τερπνὸν, ἐλευθέρους ἐλευθέρως φιλοσοφεῖν· μήτε τὸ ἀλγεινὸν ὡς ἄμαχον δεδιότας, μήτε τὸ ἡδὺ ἀνθρακοδωδῶς προαιρουμένους, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ζητοῦντας ἐν τῷ μέλιτι, καὶ ταῖς ἰσχάσι. τοιαῦτα γὰρ αὕτη δελέατα τοῖς ἀνοήτοις προτείνουσα, καὶ μορμολυττομένη τῷ πόνῳ, προσάγεται αὐτῶν τοὺς πολλοὺς, ἐν οἷς καὶ τὸν δείλαιον ἐκεῖνον ἀφηνιάσαι ἡμῶν πεποίηκε, νοσοῦντα τηρήσασα. οὐ γὰρ ἂν ὑγιαίνων ποτὲ προσήκατο τοὺς παρὰ ταύτης λόγους. καίτοι τί ἂν ἐγὼ ἀγανακτοίην κατ' αὐτῆς, ὅπου μηδὲ τῶν θεῶν φείδεται, ἀλλὰ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν διαβάλλει; ὥστε εἰ σωφρονεῖτε, καὶ ἀσεβείας ἂν δίκην λάβοιτε παρ' αὐτῆς. ἔκουον δὲ ἔγωγε ὡς οὐδὲ αὐτὴ παρεσκεύαστο ποιήσασθαι τοὺς λόγους, ἀλλὰ τὸν Ἐπίκουρον ἀναβιβάσεται συναγορεύσοντα· οὕτως ἐντρυφᾷ τῷ δικαστηρίῳ. πλὴν ἀλλὰ ἐκείνά γε αὐτὴν ἐρωτᾶτε, οἵους ἂν οἴεται γενέσθαι τὸν Ἡρακλέα, καὶ τὸν ἡμέτερον Θησέα, εἰ πεισθέντες τῇ ἡδονῇ, ἔφυγον τοὺς πόνους; οὐδὲν γὰρ ἂν ἐκώλυε μεστὴν ἀδικίας εἶναι τὴν γῆν, ἐκείνων μὴ πονησάντων. ταῦτα εἶπον, οὐ πάνυ τοῖς μακροῖς τῶν λόγων χαίρουσα. εἰ δέ γε ἐθελήσεις κατὰ μικρὸν ἀποκρίνασθαί μοι συνερωτωμένη, τάχιστα ἂν γνωσθείη τὸ μηδὲν οὖσα. πλὴν ἀλλὰ ὑμεῖς γε τοῦ ὅρκου μνημονεύσαντες, ψηφίσασθε

ἤδη τὰ εὔορκα, μὴ πιστεύσαντες Ἐπικούρῳ λέγοντι μηδὲν ἐπισκοπεῖν τῶν παρ' ἡμῖν γιγνομένων τοὺς θεούς.

ΕΡΜ. Μετάστηθι. Ὁ Ἐπίκουρος, ὑπὲρ τῆς Ἡδονῆς λέγει.

21. ΕΠΙΚ. Οὐ μακρὰ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. δεῖ γὰρ οὐδὲ πολλῶν μοι τῶν λόγων. ἀλλ' εἰ μὲν ἐπῳδαῖς τισιν, ἢ φαρμάκοις, ὃν φησιν ἐραστὴν ἑαυτῆς ἡ Στοὰ τὸν Διονύσιον κατηνάγκασε, ταύτης μὲν ἀπέχεσθαι, πρὸς ἑαυτὴν δὲ βλέπειν ἡ Ἡδονὴ, φαρμακὶς ἂν εἰκότως ἔδοξε, καὶ ἀδικεῖν ἐκέκριτο, ἐπὶ τοὺς ἀλλοτρίους ἐραστὰς μαγγανεύουσα. εἰ δέ τις ἐλεύθερος, ἐν ἐλευθέρᾳ τῇ πόλει, μὴ ἀπαγορευόντων τῶν νόμων, τὴν παρὰ ταύτης ἀηδίαν μυσαχθεὶς, καὶ ἣν φησι κεφάλαιον τῶν πόνων τὴν εὐδαιμονίαν παραγίγνεσθαι λῆρον οἰηθεὶς, τοὺς μὲν ἀγκύλους ἐκείνους λόγους, καὶ λαβυρίνθοις ὁμοίους ἀπέφυγε· πρὸς δὲ τὴν ἡδονὴν ἅσμενος ἐδραπέτευσεν, ὥσπερ δεσμά τινα διακόψας τὰς τῶν λόγων πλεκτάνας, ἀνθρώπινα καὶ οὐ βλακώδη φρονήσας, καὶ τὸν μὲν πόνον, ὅπερ ἐστὶ, πονηρὸν, ἡδεῖαν δὲ τὴν ἡδονὴν οἰηθείς· ἀποκλείειν ἐχρῆν αὐτὸν, ὥσπερ ἐκ ναυαγίου λιμένι προσνέοντα, καὶ γαλήνης ἐπιθυμοῦντα, συνωθοῦντας ἐπὶ κεφαλὴν ἐς τὸν πόνον, καὶ ἔκδοτον τὸν ἆθλιον παρέχειν ταῖς ἀπορίαις, καὶ ταῦτα, ὥσπερ ἱκέτην ἐπὶ τὸν τοῦ ἐλέου βωμὸν, ἐπὶ τὴν ἡδονὴν καταφεύγοντα; ἵνα τὴν πολυθρύλλητον ἀρετὴν δηλαδὴ ἐπὶ τὸ ὄρθιον ἱδρῶτι πολλῷ ἀνελθὼν ἴδῃ, κἄπειτα δι' ὅλου πονήσας τοῦ βίου, εὐδαιμονήσῃ μετὰ τὸν βίον; καίτοι τίς ἂν κριτὴς δι-

καιότερος δόξειεν αὐτοῦ ἐκείνου, ὃς καὶ τὰ παρὰ τῆς Στοᾶς εἰδὼς, εἰ καί τις ἄλλος, καὶ μόνον τέως τὸ καλὸν ἀγαθὸν οἰόμενος εἶναι; μεταμαθὼν ὡς κακὸν ὁ πόνος ἦν, τὸ βέλτιον ἐξ ἀμφοῖν δοκιμάσας εἵλετο; ἑώρα γὰρ, οἶμαι, τοὺς περὶ τοῦ καρτερεῖν καὶ ἀνέχεσθαι πόνους πολλὰ διεξιόντας, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἡδονὴν θεραπεύοντας, καὶ μέχρι μὲν τοῦ λόγου νεανιευομένους, οἴκοι δὲ κατὰ τοὺς τῆς ἡδονῆς νόμους βιοῦντας, αἰσχυνομένους μὲν, εἰ φανοῦνται χαλῶντες τοῦ τόνου, καὶ προδιδόντες τὸ δόγμα, πεπονθότας δὲ ἀθλίως τὸ τοῦ Ταντάλου· καὶ ἔνθα ἂν λήσειν καὶ ἀσφαλῶς παρανομήσειν ἐλπίσωσι, χανδὸν ἐμπιπλαμένους τοῦ ἡδέος. εἰ γοῦν τις αὐτοῖς τὸν τοῦ Γύγου δακτύλιον ἔδωκεν, ὡς περιθεμένους μὴ ὁρᾶσθαι, ἢ τὴν τοῦ Ἅιδος κυνέην, εὖ οἶδ' ὅτι μακρὰ χαίρειν τοῖς πόνοις φράσαντες, ἐπὶ τὴν ἡδονὴν ὠθοῦντο ἄν, καὶ ἐμιμοῦντο ἅπαντες τὸν Διονύσιον, ὃς μέχρι μὲν τῆς νόσου, ἤλπιζεν ὠφελήσειν τι αὐτὸν τοὺς περὶ τῆς καρτερίας λόγους· ἐπεὶ δὲ ἤλγησε καὶ ἐνόσησε, καὶ ὁ πόνος ἀληθέστερον αὐτοῦ καθίκετο, ἰδὼν τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ ἀντιφιλοσοφοῦν τῇ Στοᾷ, καὶ τἀναντία δογματίζον, αὐτῷ μᾶλλον ἢ τούτοις ἐπίστευσε, καὶ ἔγνω ἄνθρωπος ὢν, καὶ ἀνθρώπου σῶμα ἔχων· καὶ διετέλεσεν οὐχ ὡς ἀνδριάντι αὐτῷ χρώμενος, εἰδὼς ὅτι ὃς ἂν ἄλλως λέγῃ, καὶ ἡδονῆς κατηγορῇ, λόγοισι χαίρει, τὸν δὲ νοῦν ἐκεῖσ' ἔχει. εἴρηκα· ὑμεῖς δ' ἐπὶ τούτοις ψηφοφορήσατε.

22. ΣΤΟΑ. Μηδαμῶς. ἀλλ' ὀλίγα μοι συνεραπῆσαι ἐπιτρέψατε.

ΕΠΙΚ. Ἐρώτησον. ἀποκρινοῦμαι γάρ.

ΣΤΟΑ. Κακὸν ἡγῇ τὸν πόνον;

ΕΠΙΚ. Ναί.

ΣΤΟΑ. Τὴν ἡδονὴν δὲ ἀγαθόν;

ΕΠΙΚ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΤΟΑ. Τί δαί; οἶσθα ὅ,τι διάφορον καὶ ἀδιάφορον, καὶ προηγμένον καὶ ἀποπροηγμένον;

ΕΠΙΚ. Μάλιστα.

ΕΡΜ. Οὔ φασιν, ὦ Στοά, συνιέναι οἱ δικασταὶ τὰ δισύλλαβα ταῦτα ἐρωτήματα· ὥστε ἡσυχίαν ἄγετε. ψηφοφορήσουσι γάρ.

ΣΤΟΑ. Καὶ μὴν ἐκράτησα ἄν, εἰ συνηρώτησα ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ἀναποδείκτων σχήματι.

ΔΙΚ. Τίς ὑπερέσχεν;

ΕΡΜ. Πάσαις ἡ Ἡδονή.

ΣΤΟΑ. Ἔφημι ἐπὶ τὸν Δία.

ΔΙΚ. Τύχῃ τῇ ἀγαθῇ. σὺ δὲ ἄλλους κάλει.

23. ΕΡΜ. Περὶ Ἀριστίππου Ἀρετὴ καὶ Τρυφή, καὶ Ἀρίστιππος δὲ αὐτὸς παρέστω.

ΑΡΕΤ. Προτέραν ἐμὲ χρὴ λέγειν τὴν Ἀρετήν ἐμοὺς γάρ ἐστιν Ἀρίστιππος, ὡς δηλοῦσιν οἱ λόγοι, καὶ τὰ ἔργα.

ΤΡΥΦ. Οὔμενουν, ἀλλ' ἐμὲ τὴν Τρυφήν· ἐμὸς γὰρ ὁ ἀνήρ, ὡς ἔστιν ὁρᾶν ἀπὸ τῶν στεφάνων, καὶ τῆς πορφυρίδος, καὶ τῶν μύρων.

ΔΙΚ. Μὴ φιλονεικῆτε, ὑπερκείσεται γὰρ καὶ αὕτη ἡ δίκη ἔστ' ἂν ὁ Ζεὺς δικάσῃ περὶ τοῦ Διονυσίου, παραπλήσιον γάρ τι καὶ τοῦτο ἔοικεν εἶναι, ὥστε ἂν μὲν ἡ Ἡδονὴ κρατήσῃ, καὶ τὸν Ἀρίστιππον

ἔξει ἡ Τρυφή· νικώσης δὲ αὖ τῆς Στοᾶς, καὶ οὗτος ἔσται τῆς Ἀρετῆς κεκριμένος. ὥστε ἄλλοι παρέστωσαν. τὸ δεῖνα μέντοι μὴ λαμβανέτωσαν οὗτοι, τὸ δικαστικόν, ἀδίκαστος γὰρ ἡ δίκη μεμένηκεν αὐτοῖς.

ΕΡΜ. Μάτην οὖν ἀνεληλυθότες ὦσι γέροντες ἄνδρες οὕτω μακρὰν τὴν ἀνάβασιν.

ΔΙΚ. Ἱκανόν, εἰ τριτημόριον λάβοιεν. ἄπιτε, μὴ ἀγανακτεῖτε, αὖθις δικάσετε.

24. ΕΡΜ. Διογένη Σινωπέα παρεῖναι καιρός, καὶ σὺ τοίνυν ἡ Ἀργυραμοιβικὴ λέγε.

ΔΙΟΓ. Καὶ μὴν ἄν γε μὴ παύσηται ἐνοχλοῦσα, ὦ Δίκη, οὐκ ἔτι δρασμοῦ δικάσεταί μοι, ἀλλὰ πολλῶν καὶ βαθέων τραυμάτων· ἐγὼ γὰρ αὐτίκα μάλα πατάξω τῷ ξύλῳ.

ΔΙΚ. Τί τοῦτο; ἀπέφευγεν ἡ Ἀργυραμοιβική, ὁ δὲ διώκει ἐπηρμένος τὸ βάκτρον. οὐ μέτριόν τι κακὸν ἡ ἀθλία ἔοικε λήψεσθαι. τὸν Πύῤῥωνα κήρυττε.

25. ΕΡΜ. Ἀλλ' ἡ μὲν Γραφικὴ πάρεστιν, ὦ Δίκη, ὁ Πύῤῥων δὲ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀνελήλυθε· καὶ ἐώκει τοῦτο πράξειν.

ΔΙΚ. Διὰ τί, ὦ Ἑρμῆ;

ΕΡΜ. Ὅτι οὐδὲν ἡγεῖται κριτήριον ἀληθὲς εἶναι.

ΔΙΚ. Τοιγαροῦν ἐρήμην αὐτοῦ κατεδικασάτωσαν. τὸν λογογράφον ἤδη κάλει τὸν Σύρον· καίτοι πρώην ἀπηνέχθησαν κατ' αὐτοῦ αἱ γραφαί, καὶ οὐδὲν ἤπειγεν ἤδη κεκρίσθαι· πλὴν ἀλλ' ἐπεὶ ἔδοξε, προτέραν ἐσάγαγε τῆς Ῥητορικῆς τὴν δίκην. βαβαί, ὅσοι συνεληλύθασιν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν.

ΕΡΜ. Εἰκότως, ὦ Δίκη· νόησε γὰρ μὴ ἕωλον

εἶναι τὴν κρίσιν, ἀλλὰ καινὴν καὶ ξένην, χθὲς, ὥςπερ ἔφης, ἐπηγγελμένην, καὶ τὸ ἐλπίζειν ἀκούσεσθαι Ρητορικῆς μὲν καὶ Διαλόγου ἐν τῷ μέρει κατηγορούντων, ἀπολογουμένου δὲ πρὸς ἀμφοτέρους τοῦ Σύρου, τοῦτο πολλοὺς ἐπήγαγε τῷ δικαστηρίῳ. πλὴν ἀλλὰ ἄρξαι ποτὲ, ὦ Ρητορικὴ, τῶν λόγων.

26. ΡΗΤ. Πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι, καὶ πάσαις, ὅσην εὔνοιαν ἔχουσα διατελῶ τῇ τε πόλει, καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα. εἶθ', ὅπερ ἐστὶν μάλιστα δίκαιον, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, τὸν μὲν ἀντίδικον σιωπᾷν κελεύειν· ἐμὲ δὲ, ὡς προῄρημαι καὶ βεβούλημαι, τὴν κατηγορίαν ἐᾶσαι ποιήσασθαι. οὐχὶ ταὐτὰ δέ μοι παρίσταται γιγνώσκειν, ὅταν τε ἐς ἃ πέπονθα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν ἐς τοὺς λόγους, οὓς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους ὡς ὁμοιοτάτους τοῖς ἐμοῖς οὗτος ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς· τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προῄκοντα ὄψεσθε, ὥστε, ὅπως μὴ χεῖρόν τι πείσωμαι πρὸς αὐτοῦ, σκέψασθαι δέον. ἀλλὰ γὰρ, ἵνα μὴ μακρὰ προοιμιάζωμαι, τοῦ ὕδατος πάλαι εἰκῇ ῥέοντος, ἄρξομαι τῆς κατηγορίας. 27. Ἐγὼ γὰρ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τουτονὶ, κομιδῇ μειράκιον ὄντα, βάρβαρον ἔτι τὴν φωνὴν, καὶ μονονουχὶ κάνδυν ἐνδεδυκότα ἐς τὸν Ἀσσύριον τρόπον, περὶ τὴν Ἰωνίαν εὑροῦσα πλαζόμενον ἔτι, καὶ ὅ,τι χρήσαιτο ἑαυτῷ οὐκ εἰδότα, παραλαβοῦσα ἐπαίδευσα· καὶ ἐπειδὴ ἐδύκει μοι εὐμαθὴς εἶναι, καὶ ἀτενὲς ὁρᾷν ἐς ἐμὲ. ὑπέπτησέ τε γὰρ ἔτι τότε καὶ ἐθεράπευε, καὶ μόνην ἐθαύμαζεν, ἀπο-

λιποῦσα τοὺς ἄλλους, ὁπόσοι ἐμνήστευόν με πλούσιοι, καὶ καλοὶ, καὶ λαμπροὶ τὰ προγονικά, τῷ ἀχαρίστῳ τούτῳ ἐμαυτὴν ἐνέγγύησα πένητι, καὶ ἀφανεῖ, καὶ νέῳ, προῖκα οὐ μικρὰν ἐπεσενεγκαμένη, πολλοὺς καὶ θαυμασίους λύγους. εἶτα ἀγαγοῦσα αὐτὸν εἰς τοὺς φυλέτας τοὺς ἐμοὺς, παρενέγραψα, καὶ ἀστὸν ἀπέφηνα· ὥστε τοὺς διαμαρτάνοντας τῆς ἐγγύης ἀποπνίγεσθαι, δόξαν δὲ αὐτῷ περινοστεῖν ἐπιδεικνυμένῳ τοῦ γάμου τὴν εὐποτμίαν, οὐδὲ τότε περιελείφθην· ἀλλὰ πανταχοῦ ἑπομένη, ἄνω καὶ κάτω περιαγομένη, καὶ κλεινὸν αὐτὸν καὶ ἀοίδιμον ἐποίουν, κατακοσμοῦσα καὶ περιστέλλουσα. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῆς Ἰωνίας, μέτρια· ἐς δὲ τὴν Ἰταλίαν ἀποδημῆσαι ἐθελήσαντι αὐτῷ, τὸν Ἰόνιον συνδιέπλευσα, καὶ τὰ τελευταῖα, μέχρι τῆς Κελτικῆς συναπάρασα, εὐπορεῖσθαι ἐποίησα, καὶ μέχρι μὲν πολλοῦ πάντα μοι ἐπείθετο, καὶ συνῆν ἀεὶ, μηδεμίαν νύκτα ἀπόκοιτος γιγνόμενος παρ' ἡμῶν. 28. Ἐπεὶ δὲ ἱκανῶς ἐπεσιτίσατο, καὶ τὰ πρὸς τὴν εὐδοξίαν εὖ ἔχειν αὐτῷ ὑπέλαβε, τὰς ὀφρῦς ἐπάρας, καὶ μέγα φρονήσας, ἐμοῦ μὲν ἠμέλησε, μᾶλλον δὲ τέλεον εἴασεν· αὐτὸς δὲ τὸν γενειήτην ἐκεῖνον, τὸν ἀπὸ τοῦ σχήματος τὸν Διάλογον, φιλοσοφίας υἱὸν εἶναι λεγόμενον, ὑπεραγαπήσας μάλα ἐρωτικῶς πρεσβύτερον αὐτοῦ ὄντα, τούτῳ σύνεστι· καὶ οὐκ αἰσχύνεται, τὴν μὲν ἐλευθερίαν, καὶ τὸ ἄνετον τῶν ἐν ἐμοὶ λόγων συντεμών· εἰς μικρὰ δὲ καὶ κομματικὰ ἐρωτήματα κατακλείσας ἑαυτὸν, καὶ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὅ,τι βούλεται μεγάλῃ τῇ φωνῇ, βραχεῖς τινας λόγους ἀναπαί-

κων, καὶ συλλαβίζων· ἀφ' ὧν ἀθρόος μὲν ἔπαινος, ἢ κρότος πολὺς, οὐκ ἂν ἀπαντήσειεν αὐτῷ, μειδίαμα δὲ παρὰ τῶν ἀκουόντων, καὶ τὸ ἐπισεῖσαι τὴν χεῖρα ἐντὸς τῶν ὀρῶν, καὶ μακρὰ ἐπινεῦσαι τῇ κεφαλῇ, καὶ ἐπιστενάξαι τοῖς λεγομένοις. τοιούτων ἠράσθη ὁ γενναῖος, ἐμοῦ καταφρονήσας. φασὶ δὲ αὐτὸν μηδὲ πρὸς τὸν ἐρώμενον τοῦτον εἰρήνην ἄγειν, ἀλλὰ, οἶμαι, καὶ ἐς ἐκεῖνον ὑβρίζειν. 29. Πῶς οὖν οὐκ ἀχάριστος οὗτος, καὶ ἔνοχος τοῖς περὶ τῆς κακώσεως νόμοις, ὃς τὴν μὲν νόμῳ γαμετὴν, παρ' ἧς τοσαῦτα εἴληφε, καὶ δι' ἣν ἔνδοξός ἐστιν, οὕτως ἀτίμως ἀπέλιπε, καὶ καινῶν ἠρέχθη πραγμάτων· καὶ ταῦτα νῦν, ὁπότε μόνην ἐμὲ θαυμάζουσι, καὶ ἐπιγράφονται ἅπαντες προστάτιν ἑαυτῶν; ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἀντέχω, τοσούτων μνηστευόντων, καὶ κόπτουσιν αὐτοῖς τὴν θύραν, καὶ τοὔνομα ἐπιβοωμένοις μεγάλῃ τῇ φωνῇ, οὔτε ἀνοίγειν, οὔτε ὑπακούειν βούλομαι· ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς οὐδὲν πλέον τῆς βοῆς κομίζοντας. οὗτος δὲ οὐδὲ οὕτως ἐπιστρέφεται πρὸς ἐμὲ, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐρώμενον βλέπει, τί, ὦ θεοὶ, χρηστὸν παρ' αὐτοῦ λήψεσθαι προσδοκῶν; ὃν τοῦ τρίβωνος οὐδὲν ὁρᾷ πλέον ἔχοντα. εἴρηκα, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ὑμεῖς δὲ, ἢν ἐς τὸν ἐμὸν τρόπον τῶν λόγων ἀπολογεῖσθαι θέλῃ, τοῦτο μὲν μὴ ἐπιτρέπετε· ἄγνωμον γὰρ ἐπ' ἐμὲ τὴν ἐμὴν μάχαιραν ἀκονᾶν. κατὰ δὲ τὸν αὐτοῦ ἐρώμενον τὸν Διάλογον, οὗτος ἀπολογείσθω, ἢν δύνηται.

ΕΡΜ. Τοῦτο μὲν ἀπίθανον· οὐ γὰρ οἷόν τε, ὦ Ῥητορικὴ, μόνον αὐτὸν ἀπολογεῖσθαι κατὰ σχῆμα τοῦ Διαλόγου, ἀλλὰ ῥῆσιν καὶ αὐτὸς εἰπάτω.

30. ΣΤΡ. Ἐπεὶ καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ἡ ἀντίδικος ἠγανάκτησεν, εἰ μακρῷ χρήσομαι τῷ λόγῳ, καὶ αὐτὸ τὸ δύνασθαι λέγειν παρ' ἐκείνης λαβών, πολλὰ μὲν οὐκ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, τὰ κεφάλαια δὲ αὐτὰ ἐπιλυσάμενος τῶν κατηγορηθέντων, ὑμῖν ἀπολείψω σκοπεῖν περὶ ἁπάντων. πάντα γὰρ ὁπόσα διηγήσατο περὶ ἐμοῦ, ἀληθῆ ὄντα διηγήσατο· καὶ γὰρ ἐπαίδευσε, καὶ συναπεδήμησε, καὶ ἐς τοὺς Ἕλληνας ἐνέγραψε, καὶ κατά γε τοῦτο χάριν ἂν εἰδείην τῷ γάμῳ· δι' ἃς δὲ αἰτίας ἀπολιπὼν αὐτὴν ἐπὶ τουτονὶ τὸν Διάλογον ἐτραπόμην, ἀκούσατε, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καί με μηδὲν τοῦ χρησίμου ἕνεκα ψεύδεσθαι ὑπολάβοιτε. 31. Ἐγὼ γὰρ ὁρῶν ταύτην οὐκ ἔτι σωφρονοῦσαν, οὐδὲ ἐμμένουσαν ἐπὶ τοῦ κοσμίου σχήματος, οἷόν ποτε ἐσχηματισμένην αὐτὴν ὁ Παιανιεὺς ἐκεῖνος ἠγάγετο, κοσμουμένην δὲ, καὶ τὰς τρίχας εὐθετίζουσαν ἐς τὸ ἑταιρικὸν, καὶ φυκίον ἐντριβομένην, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ὑπογραφομένην, ὑπάπτευον εὐθὺς, καὶ παρεφύλαττον ὅποι τὸν ὀφθαλμὸν φέροι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐῶ· καθ' ἑκάστην δὲ τὴν νύκτα ὁ μὲν στενωπὸς ἡμῶν ἐνεπίμπλατο μεθυόντων ἐραστῶν, κωμαζόντων ἐπ' αὐτὴν, καὶ κοπτόντων τὴν θύραν, ἐνίων δὲ, καὶ ἐσβιάζεσθαι σὺν οὐδενὶ κόσμῳ τολμώντων. αὕτη δὲ ἐγέλα, καὶ ἥδετο τοῖς δρωμένοις, καὶ τὰ πολλὰ ἢ παρέκυπτεν ἀπὸ τοῦ τέγους, ᾀδόντων ἀκούουσα τραχεῖα τῇ φωνῇ ᾠδάς τινας ἐρωτικὰς, ἢ καὶ παρανοίγουσα τὰς θύρας, ἐμὲ οἰομένη λαθεῖν, ἡσέλγαινε, καὶ ἐμοιχεύετο πρὸς αὐτῶν. ὅπερ ἐγὼ μὴ φέρων, γράμ-

σθαι μὲν αὐτὴν μοιχείας οὐκ ἐδοκίμαζον· ἐν χειτόνων δὲ οἰκοῦντι τῷ Διαλόγῳ προσελθὼν ἠξίουν καταδεχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. 32. Ταῦτά ἐστιν, ἃ ἐγὼ τὴν Ῥητορικὴν μεγάλα ἠδίκησα. καίτοι εἰ καὶ μηδὲν αὐτῇ τοιοῦτο ἐπέπρακτο, καλῶς εἶχέ μοι ἀνδρὶ ἤδη τετταράκοντα ἔτη σχεδὸν γεγονότι, θορύβων μὲν ἐκείνων, καὶ δικῶν, ἀπηλλάχθαι, καὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς δικαστὰς ἀτρεμεῖν ἐᾶν, καὶ τυράννων κατηγορίας, καὶ ἀριστέων ἐπαίνους ἐκφυγόντα· ἐς δὲ τὴν Ἀκαδημίαν, ἢ ἐς τὸ Λύκειον ἐλθόντα, τῷ βελτίστῳ τούτῳ Διαλόγῳ συμπεριπατεῖν, ἠρέμα συνδιαλεγόμενον. πολλὰ ἔχων εἰπεῖν, ἤδη παύσομαι. ὑμεῖς δὲ εὔορκον τὴν ψῆφον ἐνέγκατε.

ΔΙΚ. Τίς κρατεῖ;

ΕΡΜ. Πάσαις ὁ Σῦρος, πλὴν μιᾶς.

ΔΙΚ. Ῥήτωρ τις ἔοικεν εἶναι ὁ τὴν ἐναντίαν θέμενος. 33. Ὁ Διάλογος ἐπὶ τῶν αὐτῶν λέγε. ὑμεῖς δὲ περιμείνατε, διπλασίονα ἀποισόμενοι τὸν μισθὸν ἐπ' ἀμφοτέραις ταῖς δίκαις.

ΔΙΑΛ. Ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, μακροὺς μὲν ἀποτείνειν τοὺς λόγους οὐκ ἂν ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὥσπερ εἴωθα. ὅμως δὲ ὡς νόμος ἐν τοῖς δικαστηρίοις, οὕτω ποιήσομαι τὴν κατηγορίαν, ἰδιώτης παντάπασι καὶ ἄτεχνος τῶν τοιούτων ὤν. καί μοι τοῦτο ἔστω πρὸς ὑμᾶς τὸ προοίμιον. ἃ δὲ ἠδίκημαι, καὶ περιὑβρισμαι πρὸς τούτου, ταῦτά ἐστιν· ὅτι με σεμνὸν τέως ὄντα, καὶ θεῶν τε πέρι, καὶ φύσεως, καὶ τῆς τῶν ὅλων περιόδου σκοπούμενον, ὑψηλὸν ἄνω που τῶν νε-

φῶν ἀεροβατοῦντα, ἔνθα ὁ μέγας ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνων φέρεται, κατασπάσας αὐτὸς ἤδη κατὰ τὴν ἀψίδα πετόμενον, καὶ ἀναβαίνοντα ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὰ πτερὰ συντρίψας, ἰσοδίαιτον τοῖς πολλοῖς ἐποίησε. καὶ τὸ μὲν τραγικὸν ἐκεῖνο καὶ σωφρονικὸν προσωπεῖον ἀφεῖλέ μου. κωμικὸν δὲ ἄλλο καὶ σατυρικὸν ἐπέθηκέ μοι, καὶ μικροῦ δεῖν γελοῖον. εἶτά μοι ἐς τὸ αὐτὸ φέρων συγκαθεῖρξε τὸ σκῶμμα, καὶ τὸν Ἴαμβον, καὶ κυνισμὸν, καὶ τὸν Εὔπολιν, καὶ τὸν Ἀριστοφάνην, δεινοὺς ἄνδρας ἐπικερτομῆσαι τὰ σεμνὰ, καὶ χλευάσαι τὰ καλῶς ἔχοντα. τελευταῖον δὲ, καὶ Μένιππόν τινα τῶν παλαιῶν κυνῶν μάλα ὑλακτικὸν, ὡς δοκεῖ, καὶ κάρχαρον ἀνορύξας, καὶ τοῦτον ἐπεισήγαγέ μοι φοβερόν τινα ὡς ἀληθῶς κύνα, καὶ τὸ δῆγμα λαθραῖον, ὅσῳ καὶ γελῶν ἅμα ἔδακνε. πῶς οὖν οὐ δεινὰ ὕβρισμαι μηκέτ' ἐπὶ τοῦ οἰκείου σχήματος διαμένων, ἀλλὰ κωμῳδῶν, καὶ γελωτοποιῶν, καὶ ὑποθέσεις ἀλλοκότους ὑποκρινόμενος αὐτῷ; τὸ γὰρ πάντων ἀτοπώτατον, κρᾶσίν τινα παράδοξον κέκραμαι; καὶ οὔτε πεζός εἰμι, οὔτε ἐπὶ τῶν μέτρων βέβηκα· ἀλλὰ ἱππόκενταύρου δίκην, σύνθετόν τι καὶ ξένον φάσμα τοῖς ἀκούουσι δοκῶ.

34. *ΕΡΜ.* Τί οὖν πρὸς ταῦτα ἐρεῖς, ὦ Σύρε;

ΣΥΡ. Ἀπροσδόκητον, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀγωνίζομαι παρ' ὑμῖν. πάντα γοῦν μᾶλλον ἂν ἤλπισα, ἢ τὸν Διάλογον τοιαῦτα ἐρεῖν περὶ ἐμοῦ, ὃν παραλαβὼν ἐγὼ, σκυθρωπὸν ἔτι τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα, καὶ ὑπὸ τῶν συνεχῶν ἐρω-

τήσεων κατεσκληκότα, καὶ ταύτῃ εὐδόκιμον μὲν εἶναι δοκοῦντα, οὐ πάντῃ δὲ ἡδὺν, οὐδὲ τοῖς πλήθεσι κεχαρισμένον, πρῶτον μὲν αὐτὸν ἐπὶ γῆς βαίνειν εἰθισα ἐς τὸν ἀνθρώπινον τοῦτον τρόπον. μετὰ δὲ τὸν αὐχμὸν τὸν πολὺν ἀποπλύνας, καὶ μειδιᾷν καταναγκάσας, ἡδίω τοῖς ὁρῶσι παρεσκεύασα. ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν κωμῳδίαν αὐτῷ παρέζευξα, καὶ κατὰ τοῦτο πολλὴν οἱ μηχανώμενος τὴν εὔνοιαν παρὰ τῶν ἀκουόντων, οἳ τέως τὰς ἀπαιθρίας τὰς ἐν αὐτῷ δεδιότες, ὥσπερ τὸν ἐχῖνον, λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας ἐφυλάττοντο. ἀλλ' ἐγὼ οἶδ' ὅπερ μάλιστα λυπεῖ αὐτὸν, ὅτι μὴ τὰ ἰσχνὰ ἐκεῖνα καὶ λεπτὰ καθήμενος πρὸς αὐτὸν σμικρολογοῦμαι, εἰ ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, καὶ πόσας κοτύλας ὁ θεὸς, ὁπότε τὸν κόσμον εἰργάσατο, τῆς ἀμιγοῦς καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ ἐχούσης οὐσίας ἐνέχεεν εἰς τὸν κρατῆρα, ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐκεράννυτο, καὶ, εἰ Ῥητορικὴ πολιτικῆς μορίου εἴδωλον, κολακείας τὸ τέταρτον. χαίρει γὰρ, οὐκ οἶδ' ὅπως, τὰ τοιαῦτα λεπτολογῶν, καθάπερ οἱ τὴν ψώραν ἡδέως κνώμενοι. καὶ τὸ φρόντισμα ἡδὺ αὐτῷ δοκεῖ, καὶ μέγα φρονεῖ, ἢν λέγηται, ὡς οὐ παντὸς ἀνδρός ἐστι συνιδεῖν ἃ περὶ τῶν ἰδεῶν ὀξυδορκεῖ. ταῦτα δηλαδὴ καὶ παρ' ἐμοῦ ἀπαιτεῖ, καὶ τα πτερὰ ἐκεῖνα ζητεῖ, καὶ ἐπιβλέπει, τὰ πρὸ τοῖν ποδοῖν οὐχ ὁρῶν. ἐπεὶ τῶν γε ἄλλων ἕνεκα οὐκ ἄν, οἶμαι, μέμψαιτό μοι, ὡς θρυμάτιον τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν περισπάσας αὐτοῦ, βαρβαρικὸν μετενέδυσα· καὶ ταῦτα βάρβαρος αὐτὸς εἶναι δοκῶν. ἠδίκουν γὰρ ἄν, τὰ τοιαῦτα εἰς αὐτὸν παρανομῶν,

καὶ τὴν πάτριον ἐσθῆτα λοποδυτῶν. ἀπολελόγημαι ὡς δυνατὸν ἐμοί. ὑμεῖς δὲ ἐμοίαν τῇ πάλαι τὴν ψῆφον ἐνέγκατε.

35. ΕΡΜ. Βαβαὶ, δέκα ὅλαις χρατεῖς. ὁ γὰρ αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ πάλαι οὐδὲ νῦν ὁμόψηφός ἐστι. ἀμέλει τοῦτο ἔθος ἐστὶ, καὶ πᾶσι τὴν τετρυπημένην οὗτος φέρει, καὶ μὴ παύσαιτο φθονῶν τοῖς ἀρίστοις. ἀλλ' ὑμεῖς μὲν ἅπιτε ἀγαθῇ τύχῃ· αὖριον δὲ τὰς λοιπὰς δικάσομεν.

ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΣΙΤΟΥ ΗΤΟΙ ΟΤΙ ΤΕΧΝΗ ΠΑΡΑΣΙΤΙΚΗ.

ARGVMENTVM.

Hoc in dialogo, quo Lucianus Platonicos imitatur, Simo quidam, parasitus, parasiticam esse artem demonstrat. Ars constat ex perceptionibus consentientibus et coexercitatis ad finem vitae utilem; primo igitur parasiticam esse compagem perceptionum docet. Parasito enim, ut eum, qui ad se nutriendum idoneus sit, exploret, sibique benevolentem reddat, se vero ut iucundum faciat convivam, atque de ciborum virtutibus ac vitiis instruat, magna ad percipiendum facultate opus esse. Exercitari deinde debere perceptiones, ne pereat parasitus; et ad vitam utilem esse parasiticam, negari non posse. Parasitica est ars

esculentorum et poculentorum, atque propter ista dicendorum, cuius finis est voluptas. Iam Homerus parasitorum vitam beatam praedicavit. Voluptas in eo consistit, ut ab corpore molesta, ab anima perturbationes absint. Ergo Epicurei non habent voluptatem, qui de figura terrae aliisque multis quaerunt; non ita parasitus. Ceterum illi vel pauperes sunt, et tunc vel infelices vel parasiti; vel divites, et tunc necessario multis molestiis obnoxii. Parasitica est artium adeo optima; — communiter omnibus praestat; discitur sine molestia, sponte cupideque; fructum, quem aliae artes post disciplinam praebent, parasitus statim quum inceperit, habet; huic quotidie sunt dies festi, copioso semper gaudet cibo et potu; non opus sunt instrumenta, praeceptores; mercedem non dat, sed accipit; ubivis arte sua uti potest; reliquae artes appetunt suam, cuius origo est amicitia; sine ulla molestia exercetur, et parasitus non potest esse stultus, nec malus. — Singulatim omnibus praestat. Si optimis reliquarum, rhetoricae et philosophiae praestat, omnibus reliquis praestare credenda est. De illis dubitatur, an sint; vel saltem, quid sint ambiguum est; parasitica quid sit certum est, et ubivis est eadem; nullus parasitus amavit philosophiam, multi vero philosophi parasiticam; philosophi multi rigent esuriuntque, non vero parasitus; — in bello hic illis praeferendus est et corporis ratione et animi; qui enim philosophi et rhethores quondam militarent, fugae se mandare non erubuere; celeberrimi contra heroes parasiti erant, Nestor, Idomeneus, Patroclus, Meriones, Aristogiton; defendunt in bello suo corpore nutritores suos, et si cecidere, corporis adhuc conditione urbem honestant, quum illorum sint arida et te-

nuia; — in pace vero sycophantis forum et iudicia relinquentes, palaestris gymnasiis, venationibus, conviviis ornamento sunt; longe secus philosophi et rhetores. Parasitus non avidus est gloriae et pecuniae sicut illi, absunt ab eo omnis generis affectus. Cibo indigere nequit, nihil timet, neminem afficit iniuria, nam tum non esset, non maneret parasitus. Mors eius beatissima est, bibentis nempe et edentis. Tandem parasitos divitibus quoque, a quibus nutriuntur, utilissimos, nomenque ipsum honorabile esse monet.

ΤΥΧΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΙΤΟΣ.

1. ΤΥΧ. Τί ποτε ἄρα, ὦ Σίμων, οἱ μὲν ἄλλοι ἄνθρωποι, καὶ ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι, τέχνην ἕκαστός τινα ἐπίστανται, δι' ἧς ἑαυτοῖς τέ εἰσι καὶ ἄλλοι χρήσιμοι· σὺ δὲ, ὡς ἔοικεν, ἔργον οὐδὲν ἔχεις, δι' οὗ ἄν τι ἢ αὐτὸς ἀπόναιο, ἢ ἄλλῳ μεταδώης;

ΠΑΡ. Πῶς τοῦτο ἐρωτᾷς, ὦ Τυχιάδη, οὐδέπω οἶδα. πειρῶ δὴ σαφέστερον ἐρωτᾶν.

ΤΥΧ. Ἔστιν ἥν τινα τυγχάνεις ἐπισταμενος τέχνην, οἷον μουσικήν;

ΠΑΡ. Μὰ Δία.

ΤΥΧ. Τί δὲ, ἰατρικήν;

ΠΑΡ. Οὐδέπω ταύτην.

ΤΥΧ. Ἀλλὰ γεωμετρίαν;

ΠΑΡ. Οὐδαμῶς.

ΤΥΧ. Τί δὲ ῥητορικήν; φιλοσοφίας μὲν γὰρ τοσοῦτον ἀπέχεις, ὅσον καὶ ἡ κακία.

ΠΑΡ. Ἐγὼ μὲν, εἰ οἷόν τε εἶναι, καὶ πλεῖον.

ὥστε μὴ δόκει τοῦτο καθάπερ ἀγνοοῦντι ὀνειδίσειφημὶ γὰρ κακὸς εἶναι, καὶ χείρων ἢ σὺ δοκεῖς.

ΤΥΧ. Ναί. ἀλλὰ ταύτας μὲν ἴσως τὰς τέχνας οὐκ ἐξέμαθες διὰ μέγεθος αὐτῶν καὶ δυσκολίαν· τῶν δὲ δημοτικῶν τίνα, τεκτονικὴν, ἢ σκυτοτομικήν; καὶ γὰρ οὐδὲ τἆλλα οὕτως ἔχει σοι, ὡς μὴ καὶ τοιαύτης ἂν δεηθῆναι τέχνης.

ΠΑΡ. Ὀρθῶς λέγεις, ὦ Τυχιάδη· οὐδὲ γὰρ τούτων οὐδεμιᾶς ἐπιστήμων εἰμί.

ΤΥΧ. Τίνος οὖν ἑτέρας;

ΠΑΡ. Τίνος; ὡς ἐγὼ οἶμαι, γενναίας· ἢν εἰ μάθοις, καὶ σὲ ἐπαινέσειν οἶομαι. ἔργῳ μὲν οὖν κατορθοῦν φημι ἤδη, εἰ καὶ σοὶ λόγῳ οὐκ ἔχω εἰπεῖν.

ΤΥΧ. Τίνα ταύτην;

ΠΑΡ. Οὔπω μοι δοκῶ τοὺς περὶ ταύτην ἐκμεμελετηκέναι λόγους. ὥστε ὅτι τέχνην μέν τινα ἐπίσταμαι, ὑπάρχει ἤδη σοι γιγνώσκειν, καὶ μὴ διὰ τοῦτο χαλεπῶς μοι ἔχειν· ἢν τινα δὲ, αὖθις ἀκούσῃ.

ΤΥΧ. Ἀλλ' οὐκ ἀνέξομαι.

ΠΑΡ. Τόγε τῆς τέχνης παράδοξον ἴσως φανεῖταί σοι ἀκούσαντι.

ΤΥΧ. Καὶ μὴν διὰ τοῦτο σπουδάζω μαθεῖν.

ΠΑΡ. Εἰσαῦθις, ὦ Τυχιάδη.

ΤΥΧ. Μηδαμῶς, ἀλλ' ἤδη λέγε, εἰ μήτερ ἄρα αἰσχύνῃ.

ΠΑΡ. Ἡ Παρασιτική.

2. ΤΥΧ. Κἄτα εἰ μὴ μαίνοιτό τις, ὦ Σίμων, τέχνην ταύτην φαίη ἂν;

ΠΑΡ. Ἔγωγε· εἰ δέ σοι μαίνεσθαι δοκῶ, τοῦ μηδεμίαν ἄλλην ἐπίστασθαι τέχνην, αὐτὴν αἰτίαν εἶναί μοι τὴν μανίαν δόκει, καί με τῶν ἐγκλημάτων ἤδη ἀφίει. φασὶ γὰρ τὴν δαίμονα ταύτην τὰ μὲν ἄλλα χαλεπὴν εἶναι τοῖς ἔχουσι, παραιτεῖσθαι δὲ τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοὺς, ὥσπερ διδάσκαλον ἢ παιδαγωγὸν τούτων ἀναδεχομένην εἰς αὑτὴν τὰς αἰτίας.

ΤΥΧ. Οὔκουν, ὦ Σίμων, ἡ παρασιτικὴ τέχνη ἐστί;

ΠΑΡ. Τέχνη γάρ. κἀγὼ ταύτης δημιουργός.

ΤΥΧ. Καὶ σὺ ἄρα παράσιτος;

ΠΑΡ. Πάνυ ὠνείδισας, ὦ Τυχιάδη.

ΤΥΧ. Ἀλλ' οὐκ ἐρυθριᾷς, παράσιτον σαυτὸν καλῶν;

ΠΑΡ. Οὐδαμῶς, αἰσχυνοίμην γὰρ ἄν, εἰ μὴ λέγοιμι.

ΤΥΧ. Καὶ μὴ Δία, ὁπόταν σε βουλώμεθα γνωρίζειν τῶν οὐκ ἐπισταμένων τῳ, ὅ τε χρῄζοι μαθεῖν, ὁ παράσιτος δηλονότι φήσομεν;

ΠΑΡ. Πολὺ μᾶλλον τοῦτο λέγοντες ἐμὲ, ἢ Φειδίαν ἀγαλματοποιόν. χαίρω γὰρ τῇ τέχνῃ οὐδέν τι ἧττον, ἢ Φειδίας ἔχαιρε τῷ Διΐ.

ΤΥΧ. Καὶ μὴν ἐκεῖνό μοι σκοποῦντι προοῖσται γέλως πάμπολυς.

ΠΑΡ. Τὸ ποῖον;

ΤΥΧ. Εἰ ταῖς ἐπιστολαῖς ἄνωθεν, ὥσπερ ἔθος, ἐπιγράφοιμεν Σίμωνι παρασίτῳ.

ΠΑΡ. Καὶ μὴν ἂν ἐμοὶ μᾶλλον χαρίζοιο, ἢ Δίωνι ἐπιγράφων φιλοσόφῳ.

3. ΤΥΧ. Ἀλλὰ σὺ μὲν ὅπως χαίρεις καλούμενος, οὐδὲν ἢ μικρόν μοι μέλει· σκοπεῖν δὲ δεῖ καὶ τὴν ἄλλην ἀτοπίαν.

ΠΑΡ. Τίνα μήν;

ΤΥΧ. Εἰ καὶ ταύτην ταῖς ἄλλαις τέχναις ἐγκαταλέξομεν. ὥστε ἐπειδάν πυνθάνηταί τις, ὁποῖά τις αὕτη τέχνη ἐστί; λέγειν, οἷον γραμματική, ἰατρική, παρασιτική.

ΠΑΡ. Ἐγὼ μέν, ὦ Τυχιάδη, πολὺ μᾶλλον ταύτην, ἤ τινα ἑτέραν τέχνην φαίην ἄν· εἰ δέ σοι φίλον ἀκούειν, καὶ ὅπως οἶομαι, λέγοιμι ἄν, καίπερ οὐ παντάπασιν ὢν, ὡς ἔφθην εἰπών, ἐπὶ τούτῳ παρεσκευασμένος οὐδέν.

ΤΥΧ. Εἰ καὶ σμικρὰ δὲ τοῖς ἀληθέσι διοίσει.

ΠΑΡ. Ἴθι δή, πρῶτον περὶ τῆς τέχνης, εἴ σοι δοκεῖ, ἥτις ποτὲ οὖσα τυγχάνει τῷ γένει, σκοπῶμεν· οὕτωσὶ γὰρ ἐπακολουθήσαιμεν ἂν καὶ ταῖς κατ' εἶδος τέχναις, εἴπερ ἄρα ὀρθῶς μετέχοιμεν αὐτῆς.

ΤΥΧ. Τί ποτ' οὖν ἐστι τέχνη, ὡς ἐπίστασαι;

ΠΑΡ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΤΥΧ. Μὴ τοίνυν ὄκνει λέγειν αὐτήν, εἴπερ οἶσθα.

4. ΠΑΡ. Τέχνη ἐστὶν, ὡς ἐγὼ διαμνημονεύω, σοφοῦ τινος ἀκούσας, σύστημα ἐκ καταλήψεων ἐγγεγυμνασμένων πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ.

ΤΥΧ. Ὀρθῶς ἐκείνου γε εἰπόντος, οὕτως ἀπεμνημόνευσας.

ΠΑΡ. Εἰ δὲ μετέχοι τούτων ἁπάντων ἡ παρασιτική, τί ἂν ἄλλο ἢ καὶ αὐτὴ τέχνη εἴη;

ΤΥΧ. Τέχνη γάρ, εἴπερ οὕτως ἔχοι.

ΠΑΡ. Φέρε δὴ καθ' ἕκαστον τοῖς τῆς τέχνης

εἴδεσιν ἐφαρμόζοντες τὴν παρασιτικὴν, εἰ συνᾴδει, σκοπῶμεν, καὶ ὁ περὶ αὐτῆς λόγος, ἀλλὰ μὴ καθάπερ αἱ πονηραὶ χύτραι διακρουόμεναι, μὴ σαθρὸν ἀποφθέγγηται. δεῖ τοίνυν εἶναι καὶ ταύτην ὥςπερ καὶ πᾶσαν τέχνην, σύστημα ἐκ καταλήψεων. πρῶτον μὲν τὸ δοκιμάζειν, καὶ διακρίνειν, ὅστις ἂν ἐπιτήδειος γένοιτο τρέφειν αὐτόν· καὶ ὅτῳ παρασιτεῖν ἀρξάμενος, οὐκ ἂν μεταγνοίη. ἢ τὸν μὲν ἀργυρογνώμονα τέχνην τινὰ φήσομεν ἔχειν, εἴπερ ἐπίσταιτο διαγιγνώσκειν τά τε κίβδηλα τῶν νομισμάτων, καὶ τὰ μή, τοῦτον δὲ ἄνευ τέχνης διακρίνειν τούς τε κιβδήλους τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἀγαθοὺς, καὶ ταῦτα, ὥςπερ τῶν νομισμάτων, καὶ τῶν ἀνθρώπων μὴ φανερῶν εὐθὺς ὄντων; αὐτὰ μέντοι ταῦτα καὶ ὁ σοφὸς Εὐριπίδης καταμέμφεται, λέγων·

Ἀνδρῶν δ' ὅτῳ χρὴ τὸν κακὸν διειδέναι,
Οὐδεὶς χαρακτὴρ ἐμπέφυκε σώματι.

ᾧ δὴ καὶ μείζων ἡ τοῦ παρασίτου τέχνη πέφυκεν, εἴγε καὶ τὰ οὕτως ἄδηλα καὶ ἀφανῆ, μᾶλλον τῆς μαντικῆς γνωρίζει τε καὶ οἶδε. 5. Τὸ δέ γε ἐπίστασθαι λόγους λέγειν ἐπιτηδείους, καὶ πράγματα πράττειν, δι' ὧν οἰκειώσεται, καὶ εὐνούστατον ἑαυτὸν τῷ τρέφοντι ἀποδείξει, ἆρ' οὐ συνέσεως καὶ καταλήψεως ἐρῳωμένης εἶναί σοι δοκεῖ;

ΤΥΧ. Καὶ μάλα.

ΠΑΡ. Τὸ δέ γε ἐν ταῖς ἑστιάσεσιν αὐταῖς, ὅπως παντὸς ἀπέλθῃ πλέον ἔχων, καὶ παρευδοκιμῶν τοὺς μὴ τὴν αὐτὴν αὐτῷ κεκτημένους τέχνην, ἄνευ τινὸς λόγου καὶ σοφίας πλάττεσθαι οἴει;

ΤΡΥ. Οὐδαμῶς.

ΠΑΡ. Τί δὲ, τὸ ἐπίστασθαι τὰς ἀρετὰς καὶ κακίας τῶν ὄψων καὶ τῶν σκίων, πολυπραγμοσύνην ἀτέχνου τινὸς εἶναί σοι δοκεῖ; καὶ ταῦτα τοῦ γενναιοτάτου Πλάτωνος οὕτως λέγοντος, Τοῦ μέλλοντος ἐστιάσεσθαι μὴ μαγειρικοῦ ὄντος, σπουδαζομένης θοίνης ἀκυροτέρα ἡ κρίσις. 6. Ὅτι γε μὴν οὐκ ἐκ καταλήψεως μόνον, ἀλλὰ συγγεγυμνασμένης ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, μάθοις ἂν ἐνθένδε ῥᾳδίως. εἰ μὲν γὰρ τῶν ἄλλων τεχνῶν καταλήψεις καὶ ἡμέρας, καὶ νύκτας, καὶ μῆνας, καὶ ἐνιαυτοὺς πολλάκις ἀσυγγύμναστοι μένουσι, καὶ ὅμως οὐκ ἀπόλλυνται παρὰ τοῖς κεκτημένοις αἱ τέχναι· αἱ δὲ τοῦ παρασίτου καταλήψεις, εἰ μὴ καθ' ἡμέραν εἶεν ἐν γυμνασίῳ, ἀπολλῦσιν οὐ μόνον, οἶμαι, τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν τεχνίτην. 7. Τό γε μὴν, πρὸς τὸ τέλος εὔχρηστον τῷ βίῳ, μὴ καὶ μανίας ἔδη ζητεῖν; ἐγὼ γὰρ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν οὐδὲν εὐχρηστότερον εὑρίσκω ἐν τῷ βίῳ ὄν, οὐδὲ ζῆν γε ἄνευ τούτου ἐστί.

ΤΡΥ. Πάνυ μὲν οὖν.

8. ΠΑΡ. Καὶ μὴν οὐδὲ τοσοῦτόν τι ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, ὑποῖον τὸ κάλλος, καὶ ἡ ἰσχύς, ὥστε τέχνην μὲν μὴ δοκεῖν αὐτὴν, δύναμιν δέ τινα τοιαύτην.

ΤΡΥ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΠΑΡ. Ἀλλὰ μέντοι οὐδὲ ἀτεχνία ἐστίν. ἡ γὰρ ἀτεχνία οὐδέποτε οὐδὲν κατορθοῖ τῷ κεκτημένῳ. φέρε γὰρ, εἰ ἐπιτρέψας σὺ σεαυτῷ ναῦν ἐν θαλάττῃ καὶ χειμῶνι, μὴ ἐπιστάμενος κυβερνᾶν, σωθείης ἄν;

ΤΡΥ. Οὐχ οὕτω.

ΠΑΡ. Τί δή ποτε, ἢ τῷ μὴ ἔχειν τέχνην, δι' ἣν δυνήσεσαι σώζειν ἑαυτόν;

ΤΤΧ. Καὶ μάλα.

ΠΑΡ. Οὐκοῦν καὶ παράσιτος ὑπὸ τῆς παρασιτικῆς, εἴπερ ἦν ἀτεχνία, οὐκ ἂν ἐσώζετο;

ΤΤΧ. Ναί.

ΠΑΡ. Θύκοῦν τέχνῃ σώζεται, ἀτεχνίᾳ δὲ οὔ;

ΤΤΧ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΠΑΡ. Τέχνη ἄρα ἐστὶν ἡ παρασιτική.

ΤΤΧ. Τέχνη, ὡς ἔοικε.

ΠΑΡ. Καὶ μὴν κυβερνήτας μὲν ἀγαθοὺς, καὶ ἡνιόχους τεχνίτας ἐκπεσόντας τῶν δίφρων οἶδα ἐγὼ πολλάκις, καὶ τοὺς μὲν ξυντριβέντας, τοὺς δὲ καὶ πάμπαν διαφθαρέντας· παρασίτου δὲ ναυάγιον οὐδὲ εἷς ἔχοι τοιοῦτον εἰπεῖν. οὐκοῦν εἰ μήτε ἀτεχνία ἐστὶν ἡ παρασιτικὴ, μήτε δύναμις, σύστημα δέ τι, καὶ ἐκ καταλήψεων γεγυμνασμένων, τέχνη δηλονότι διωμολόγηται ἡμῖν σήμερον.

9. ΤΤΧ. Ὅσον ἐκ τούτου εἰκάζω· ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει δή, ὅπως καὶ ὅρον ἡμῖν τινα γενναῖον ἀποδώσῃς τῆς παρασιτικῆς.

ΠΑΡ. Ὀρθῶς σύγε λέγων. δοκεῖ γάρ δή μοι οὕτως ἂν μάλιστα διωρίσθαι· παρασιτική ἐστι τέχνη ποτέων, καὶ βρωτέων, καὶ τῶν διὰ ταῦτα λεκτέων, τέλος δὲ αὐτῆς τὸ ἡδύ.

ΤΤΧ. Ἐπέρευγέ μοι δοκεῖς ὁρίσασθαι τὴν σεαυτοῦ τέχνην. ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, μὴ πρὸς ἐνίους τῶν φιλοσόφων μάχῃ σοι περὶ τοῦ τέλους ᾖ.

ΠΑΡ. Καὶ μὴν ἀπόχρη γε, εἴπερ ἔσται τὸ αἰτεῖ

τέλος εὐδαιμονίας καὶ παρασιτικῆς. 10. Φανεῖται δὲ οὕτως. ὁ γὰρ σοφὸς Ὅμηρος τὸν τοῦ παρασίτου βίον θαυμάζων, ὡς ἄραμακάριος καὶ ζηλωτὸς εἴη μόνος,

Οὐ γάρ ἔγωγέ τις φημὶ τέλος χαριέστερον εἶναι,
Ἢ ὅταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
— — παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι, καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι.

καὶ ὡς οὐχ ἱκανῶς ταῦτα θαυμάζων, μᾶλλον τὴν αὐτοῦ γνώμην ποιεῖ φανερωτέραν, εὖ λέγων·

Τοῦτο τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι,

οὐχ ἕτερόν τι ἐξ ὧν φησιν, ἢ τὸ παρασιτεῖν, εὔδαιμον νομίζων. καὶ μὴν οὐδὲ τῷ τυχόντι ἀνδρὶ περιτέθεικε τούτους τοὺς λόγους, ἀλλὰ τῷ σοφωτάτῳ τῶν Ἑλλήνων. καίτοι γε εἴπερ ἐβούλετο Ὀδυσσεὺς τὸ κατὰ τοὺς Στωϊκοὺς ἐπαινεῖν τέλος, ἐδύνατο ταυτὶ λέγειν, ὅτε τὸν Φιλοκτήτην ἀνήγαγεν ἐκ τῆς Λήμνου, ὅτε τὸ Ἴλιον ἐξεπόρθησεν, ὅτε τοὺς Ἕλληνας φεύγοντας κατέσχεν, ὅτε εἰς Τροίαν εἰςῆλθεν, ἑαυτὸν μαστιγώσας, καὶ κακὰ καὶ Στωϊκὰ ῥάκη ἐνδύς· ἀλλὰ τότε οὐκ εἶπε τοῦτο τέλος χαριέστερον· ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν τῷ τῶν Ἐπικουρείων βίῳ γενόμενος αὖθις παρὰ τῇ Καλυψοῖ, ὅτε αὐτῷ ὑπῆρχεν ἐν ἀργίᾳ τε βιοτεύειν, καὶ τρυφᾶν, καὶ βινεῖν τὴν Ἄτλαντος θυγατέρα, καὶ κινεῖν πάσας τὰς λείας κινήσεις, οὐδέποτε εἶπε τοῦτο τὸ τέλος χαριέστερον, ἀλλὰ τὸν τῶν παρασίτων βίον. ἐκαλοῦντο δὲ δαιτυμόνες οἱ παράσιτοι τότε. πῶς οὖν λέγει; πάλιν γὰρ ἄξιον ἀναμνησθῆναι τῶν ἐπῶν. οὐδὲ γὰρ οἷόν τε ἀκούειν αὐτῶν, μὴ πολλάκις νομέρων·

Δαιτυμόνες καθήμενοι ἑξείης. καί·

— — — παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρειῶν — — — —

11. *Ὅτε μὴν Ἐπίκουρος σφόδρα ἀναισχύντως ὑφελόμενος τὸ τῆς παρασιτικῆς τέλος, τῆς κατ' αὐτὸν εὐδαιμονίας τέλος αὐτὸ ποιεῖ. καὶ ὅτι κλοπὴ τὸ πρᾶγμά ἐστι, καὶ οὐδὲν Ἐπικούρῳ μέλει τὸ ἡδύ, ἀλλὰ τῷ παρασίτῳ, οὕτω μάθοις ἄν. ἔγωγε ἡγοῦμαι τὸ ἡδὺ πρῶτον μὲν τὸ τῆς σαρκὸς ἀόχλητον, ἔπειτα τὸ μὴ θορύβου καὶ ταραχῆς τὴν ψυχὴν ἐμπεπλῆσθαι. τούτων τοίνυν ὁ μὲν παράσιτος ἑκατέρων τυγχάνει· ὁ δὲ Ἐπικούρειος οὐδὲ θατέρου. ὁ γὰρ ζητῶν περὶ σχήματος γῆς, καὶ κόσμων ἀπειρίας, καὶ μεγέθους ἡλίου, καὶ ἀποστημάτων, καὶ πρώτων στοιχείων, καὶ περὶ τῶν θεῶν, εἴτε εἰσὶν, εἴτε οὐκ εἰσὶ, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ τέλους ἀεὶ πολεμῶν, καὶ διαφερόμενος πρός τινας, οὐ μόνον ἐν ἀνθρωπίναις, ἀλλὰ καὶ ἐν κοσμικαῖς ἐστιν ὀχλήσεσιν. ὁ δὲ παράσιτος, πάντα καλῶς ἔχειν οἰόμενος, καὶ πεπιστευκὼς μὴ ἄλλως ταῦτα ἔχειν ἄμεινον, ἢ ἔχει, μετὰ πολλῆς ἀδείας καὶ γαλήνης, οὐδενὸς αὐτῷ τοιούτου παρενοχλοῦντος, ἐσθίει, καὶ κοιμᾶται ὕπτιος, ἀφεικὼς τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς ἐπὶ τῆς σχεδίας ἀποπλέων οἴκαδε.*

12. *Καὶ μὴν οὐχὶ κατὰ ταῦτα μόνον οὐδὲν προσήκει τὸ ἡδὺ τῷ Ἐπικούρῳ, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνα. ὁ γὰρ Ἐπίκουρος οὗτος, ὅστις ποτέ ἐστιν ὁ σοφὸς, ἤτοι φαγεῖν ἔχει, ἢ οὔ. εἰ μὲν οὐκ ἔχει, οὐχ ὅπως ἡδέως οὐ ζήσεται, ἀλλ' οὐδὲ ζήσεται· εἰ δὲ ἔχει, εἴτε παρ' ἑαυτοῦ, εἴτε παρὰ ἄλλου· εἰ μὲν οὖν παρ' ἄλλου τὸ*

φαγεῖν ἔχει, παρώικτός ἐστι, καὶ οὐχ ὡς λέγει· εἰ δὲ παρ' ἑαυτοῦ, οὐχ ἡδέως ζήσεται.

ΤΥΧ. Πῶς οὐχ ἡδέως;

ΠΑΡ. Εἰ γὰρ ἔχει τὸ φαγεῖν παρ' ἑαυτοῦ, πολλά σοι, ὦ Τυχιάδη, τῷ τοιούτῳ βίῳ παρακολουθεῖν ἀνάγκη· καὶ ἄθρει, πόσα. δεῖ τὸν μέλλοντα βιώσεσθαι καθ' ἡδονὴν τὰς ἐγγινομένας ὀρέξεις ἅπάσας ἀνακληροῦν. ἢ τί φῄς;

ΤΥΧ. Κἀμοὶ δοκεῖ.

ΠΑΡ. Θὐκοῦν τῷ μὲν σιγνὰ κεκτημένῳ ἔσως τοῦτο παρέχει. τῷ δὲ ὀλίγα καὶ μηδέν, οὐκέτι· ὥστε πένης οὐκ ἂν σοφὸς γένοιτο, οὐδὲ ἐφικνοῖτο τοῦ τέλους· λέγω δὲ τοῦ ἡδέος. ἀλλ' οὐδὲ μὴν ὁ πλούσιος, ὃ παρὰ τῆς οὐσίας ἀφθόνως ταῖς ἐπιθυμίαις χορηγῶν, ἀπολαύσεται τοῦδε ἐφικέσθαι. τί δήποτε; ὅτι πᾶσα ἀνάγκη τὸν ἀναλίσκοντα τὰ ἑαυτοῦ πολλαῖς περιπίπτειν ἀηδίαις, νοῦτο μὲν τῷ μαγείρῳ κακῶς ἀκουόσαντι τὸ ὄψον μαχόμενον, ἢ, εἰ μὴ μάχοιτο, φιλῦλα παρὰ τοῦτο ἐσθίοντα τὰ ὄψα, καὶ τοῦ ἡδέος ὑστερεῖν· τοῦτο δὲ τῷ οἰκονομοῦντι τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν, εἰ μὴ καλῶς οἰκονομοίη, μαχόμενον. ἢ οὐχ οὕτω;

ΤΥΧ. Νὴ Δία, κἀμοὶ δοκεῖ.

ΠΑΡ. Τῷ μὲν οὖν Ἐπικούρῳ πάντα ξυμβαίνειν ἐλπὸς, ὥστε οὐδέποτε τεύξεται τοῦ τέλους· τῷ δὲ παρασίτῳ οὔτε μάγειρός ἐστιν, ὃ χαλεπήνῃ, οὔτε ἀγρὸς, οὔτε οἰκονόμος, οὔτε ἀργύρια, ὑπὲρ ὧν ἀπολλυμένων ἀχθεσθείη, καὶ πάντα ἔχει, ὥστε καὶ φάγοι καὶ πίοι, μόνος οὗτος ὑπὸ μηδενὸς, ὧν ἐκεῖνος, ἀνάγκῃ ἐνοχλούμενος. 13. Ἀλλ' ὅτι μὲν τέχνη ἐστὶν ἡ πα-

ρασιτική, καὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἱκανῶς δέδεικται. λοιπόν, ὅτι καὶ ἀρίστη δεικτέον, καὶ τοῦτο οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ πρῶτον μέν, ὅτι κοινῇ πασῶν διαφέρει τῶν τεχνῶν· εἶτα ὅτι καὶ ἰδίᾳ ἑκάστης. κοινῇ μὲν οὖν πασῶν οὕτω διαφέρει. πάσης γὰρ τέχνης ἀνάγκη προσάγειν μάθησιν, πόνον, φόβον, πληγάς, ἅπερ οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἀπεύξαιτο. ταύτην δὲ τὴν τέχνην, ὡς ἔοικε, μόνην ἔξεστι μαθεῖν ἄνευ πόνου. τίς γὰρ ἀπὸ δείπνου ποτὲ ἀπῆλθε κλαίων, ὥςπερ τινὰς ἀπὸ τῶν διδασκάλων ὁρῶμεν; τίς δ' ἐπὶ δεῖπνον ἀπιὼν, ἄφθη σκυθρωπός, ὥςπερ οἱ εἰς διδασκαλεῖα φοιτῶντες; καὶ μὴν ὁ μὲν παράσιτος ἑκὼν αὐτὸς ἐπὶ δεῖπνον ἔρχεται, μάλιστα ἐπιθυμῶν τῆς τέχνης· οἱ δὲ τοὺς ἄλλας τέχνας μανθάνοντες, μισοῦσιν αὐτάς, ὥστε ἔνιοι δι' αὐτὰς ἀποδιδράσκουσι. τί δὲ οὐ κἀκεῖνο ἐννοῆσαί σε δεῖ, ὅτι καὶ τοὺς ἐν ἐκείναις τισὶ τέχναις προκόπτοντας, οἱ πατέρες καὶ μητέρες τούτοις τιμῶσι μάλιστα, εἰς καθ' ἡμέραν καὶ τὸν παράσιτον; Καλῶς, νὴ Δία, ἔγραψεν ὁ παῖς, λέγοντες, δότε αὐτῷ φαγεῖν· οὐκ ἔγραψεν ὀρθῶς, μὴ δότε. οὕτω τὸ πρᾶγμα καὶ ἔντιμον, καὶ ἐν τιμωρίᾳ μέγα φαίνεται. 14. Καὶ μὴν αἱ ἄλλαι τέχναι τὸ ὕστερον τοῦτο ἔχουσι μετὰ τὸ μαθεῖν, καὶ τοὺς καρποὺς ἡδέως ἀπολαμβάνουσι. πολλὴ γὰρ, καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτό. ἡ δὲ παρασιτικὴ μόνη τῶν ἄλλων εὐθὺς ἀπολαύει τῆς τέχνης ἐν αὐτῷ τῷ μανθάνειν, καὶ ἅμα τε ἄρχεται, καὶ ἐν τῷ τέλει ἐστίν. αἱ μέντοι τῶν ἄλλων τεχνῶν οὐ τινές, ἀλλὰ πᾶσαι ἐπὶ μόνην τὴν τροφὴν γεγόνασιν· ὁ δὲ παράσιτος εὐθὺς ἔχει τὴν τροφὴν

ἅμα τῷ ἄρξασθαι τῆς τέχνης. ἢ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι ὁ μὲν γεωργὸς γεωργεῖ, οὐ τοῦ γεωργεῖν ἕνεκα, καὶ ὁ τέκτων τεκταίνεται, οὐ τοῦ τεκταίνεσθαι ἕνεκα· ὁ δὲ παράσιτος, οὐχ ἕτερον μέντοι διώκει, ἀλλὰ τὸ αὐτό καὶ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ, καὶ οὗ ἕνεκα γίγνεται; 15. Καὶ μὴν ἐκεῖνά γε οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἐπίσταται, ὅτι οἱ μὲν τὰς λοιπὰς τέχνας ἐργαζόμενοι τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ταλαιπωροῦσι, μίαν δὲ ἢ δύο μόνας τοῦ μηνὸς ἡμέρας ἱερὰς ἄγουσι. καὶ αἱ πόλεις δέ, τὰς μὲν δι' ἔτους, τὰς δὲ ἐμμήνους ἑορτὰς διατελοῦσι, καὶ εὐφραίνεσθαι λέγονται τότε. ὁ δὲ παράσιτος τοῦ μηνὸς τὰς τριάκονθ' ἡμέρας ἱερὰς ἄγει· πᾶσαι γὰρ δοκοῦσιν αὐτῷ εἶναι τῶν θεῶν. 16. Ἔτι οἱ μὲν βουλόμενοι τὰς ἄλλας τέχνας κατορθοῦν, ὀλιγοσιτίαις καὶ ὀλιγοποσίαις χρῶνται, καθάπερ οἱ νοσοῦντες. πολυποσίαις δὲ καὶ πολυσιτίαις οὐκ ἔστιν εὐφραινόμενον μανθάνειν. 17. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι χωρὶς ὀργάνων οὐδαμῶς τῷ κεκτημένῳ ὑπηρετεῖν δύνανται· οὔτε γὰρ αὐλεῖν ἔνι χωρὶς αὐλῶν, οὔτε ψάλλειν ἄνευ λύρας, οὔτε ἱππεύειν χωρὶς ἵππου. αὕτη δὲ οὕτως ἐστὶν ἀγαθή, καὶ οὐ βαρεῖα τῷ τεχνίτῃ, ὥστε καὶ ὑπάρχει μηδὲν ἔχοντι ὅπλον χρῆσθαι αὐτῇ. 18. Καὶ, ὡς ἔοικε, τὰς ἄλλας τέχνας μανθάνομεν μισθὸν διδόντες, ταύτην δὲ λαμβάνοντες. 19. Ἔτι τῶν μὲν ἄλλων τεχνῶν εἰσι διδάσκαλοί τινες, τῆς δὲ παρασιτικῆς οὐδείς, ἀλλ' ὥσπερ ἡ ποιητικὴ, κατὰ Σωκράτην, καὶ αὕτη τινὶ μοίρᾳ παραγίγνεται. 20. Κἀκεῖνο δὲ σκόπει, ὅτι τὰς μὲν ἄλλας τέχνας ὁδεύοντες, ἢ πλέοντες, οὐ δυνάμεθα διαπράττεσθαι· αὐτὴ δέ ἐστι χρῆσθαι καὶ ἐν ὁδῷ, καὶ πλέοντι.

TYX. Πάνυ μὲν οὖν.

21. *ΠΑΡ. Καὶ μέντοι, ὦ Τυχιάδη, αἱ μὲν ἄλλαι τέχναι δοκοῦσί μοι ταύτης ἐπιθυμεῖν, αὕτη δὲ οὐδεμιᾶς ἑτέρας.*

TYX. Τί δε οὐχ οἱ τὰ ἀλλότρια λαμβονοντες ἀδικεῖν σοι δοκοῦσι;

ΠΑΡ. Πῶς γὰρ οὔ;

TYX. Πῶς οὖν ὁ παράσιτος τὰ ἀλλότρια λαμβάνων, οὐκ ἀδικεῖ μόνος;

22. *ΠΑΡ. Οὐκ ἔχω λέγειν. Καὶ μην τῶν ἄλλων τεχνῶν αἱ ἀρχαὶ φαῦλαί τινες καὶ εὐτελεῖς εἰσι, τῆς δὲ παρασιτικῆς ἡ ἀρχὴ πάνυ γενναία τις. τὸ γὰρ θρυλλούμενον τοῦτο τῆς φιλίας ὄνομα, οὐκ ἄλλο τι εὕροις, ἢ ἀρχὴν παρασιτικῆς.*

TYX. Πῶς λέγεις;

ΠΑΡ. Ὅτι οὐδεὶς ἐχθρὸν, ἢ ἀγνῶτα ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐδὲ συνήθη μετρίως, ἐπὶ δεῖπνον καλεῖ, ἀλλὰ δεῖ πρότερόν, οἶμαι, τοῦτον γενέσθαι φίλον, ἵνα κοινωνήσῃ σπονδῶν, καὶ τραπέζης, καὶ τῶν τῆς τέχνης ταύτης μυστηρίων. ἐγὼ γοῦν πολλάκις ἤκουσά τινων λεγόντων, ποταπὸς δὲ οὗτος ὁ φίλος, ὅστις οὐ βέβρωκεν οὐδὲ πέπωκε μεθ' ἡμῶν; ὡς δηλονότι τὸν συμπίνοντα καὶ συνεσθίοντα μόνον πιστὸν ἡγουμένων φίλον. 23. Ὅτι γε μὴν ἡ βασιλικωτάτη τῶν τεχνῶν ἐστιν αὕτη, μάθοις ἂν καὶ ἐκ τοῦδε οὐκ ἥκιστα. τὰς μὲν γὰρ λοιπὰς τέχνας οὐ μόνον κακοπαθοῦντες, καὶ ἱδροῦντες, ἀλλὰ, νὴ Δία, καθήμενοι καὶ ἑστῶτες ἐργάζονται, ὥσπερ ἀμέλει δοῦλοι τῶν τεχνῶν. ὁ δὲ παράσιτος μεταχειρίζεται τὴν αὐτοῦ

τέχνην, ὡς βασιλεὺς κατακείμενος. 23. Ἐκεῖνα μὲν γὰρ τί δεῖ λέγειν περὶ τῆς εὐδαιμονίας αὐτοῦ, ὅτι δὴ μόνος κατὰ τὸν σοφὸν Ὅμηρον οὔτε φυτεύει χερσὶ φυτόν, οὔτε ἀροῖ, ἀλλὰ τὰ ἄσπαρτα, καὶ τὰ ἀνήροτα πάντα νέμεται; 25. Καὶ μὴν ῥήτορά τε, καὶ γεωμέτρην, καὶ χαλκέα οὐδὲν κωλύει τὴν ἑαυτοῦ τέχνην ἐργάζεσθαι, ἐάν τε πονηρὸς, ἐάν τε καὶ μωρὸς ᾖ, παρασιτεῖν δὲ οὐδεὶς δύναται ἢ μωρὸς ὢν, ἢ πονηρός.

ΤΥΧ. Παπαί. οἷον χρῆμα ἀποφαίνῃ τὴν παρασιτικήν· ὥστε καὶ αὐτὸς ἤδη βούλεσθαι δοκῶ μοι παράσιτος εἶναι ἀντὶ τούτου ὅς εἰμι.

26. ΠΑΡ. Ὡς μὲν τοίνυν κοινῇ πάντων διαφέρει, δεδεῖχθαί μοι δοκῶ. φέρε δὴ ὡς καὶ κατ' ἰδίαν ἑκάστης διαφέρει, σκοπῶμεν. τὸ μὲν δὴ ταῖς βαναύσοις τέχναις παραβάλλειν αὐτὴν, ἀνόητόν ἐστι· καὶ μᾶλλόν πως καθαιροῦντος τὸ ἄξίωμα τῆς τέχνης. ὅτι γε μὴν τῶν μεγίστων καὶ καλλίστων τεχνῶν διαφέρει, δεικτέον. ὡμολόγηται γὰρ δὴ πρὸς πάντων, τήν τε ῥητορικὴν, καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὡς διὰ γενναιότητα καὶ ἐπιστήμας ἀποφαίνονταί τινες. ἐπειδὰν γοῦν καὶ τούτων ἀποδείξαιμι τὴν παρασιτικὴν πολὺ κρατοῦσαν, σχολῇ δηλονότι τῶν ἄλλων τεχνῶν δόξει προφερεστάτη, καθάπερ ἡ Ναυσικάα τῶν θεραπαινίδων. 27. Κοινῇ μὲν οὖν ἀμφοῖν διαφέρει, καὶ τῆς ῥητορικῆς, καὶ τῆς φιλοσοφίας, πρῶτον κατὰ τὴν ὑπόστασιν. ἡ μὲν γὰρ ὑφέστηκεν, αἱ δὲ οὔ. οὔτε γὰρ καὶ τὴν ῥητορικὴν ἕν τι καὶ τὸ αὐτὸ νομίζομεν, ἀλλ' οἱ μὲν τέχνην, οἱ δὲ τοὐναντίον, ἀτεχνίαν, ἄλλοι δὲ κακοτεχνίαν,

ἄλλοι δὲ ἄλλο τι. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν φιλοσοφίαν κατὰ τὰ αὐτὰ, καὶ ὡσαύτως ἔχουσαν. ἑτέρως μὲν γὰρ Ἐπικούρῳ δοκεῖ τὰ πράγματα ἔχειν, ἑτέρως δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς Στοᾶς, ἑτέρως δὲ τοῖς ἀπὸ τῆς Ἀκαδημίας, ἑτέρως δὲ τοῖς ἀπὸ τοῦ Περιπάτου, καὶ ἁπλῶς ἄλλος ἄλλην ἀξιοῖ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι. καὶ μέχρι γε νῦν, οὔτε οἱ αὐτοὶ γνώμης κρατοῦσιν, οὔτε αὐτῶν ἡ τέχνη μία φαίνεται. ἐξ ὧν δηλονότι τεκμαίρεσθαι καταλείπεται. ἀρχὴν γάρ φημι μήτε εἶναι τέχνην, ἧς οὐκ ἔστιν ὑπόστασις. ἐπεὶ τί δήποτε; ἀριθμητικὴ μὲν μία ἐστὶ καὶ ἡ αὐτὴ, καὶ δὶς δύο παρά γε ἡμῖν, καὶ παρὰ Πέρσαις, τέσσαρά ἐστι, καὶ συμφωνεῖ ταῦτα καὶ παρὰ Ἕλλησι καὶ βαρβάροις· φιλοσοφίας δὲ πολλὰς καὶ διαφόρους ὁρῶμεν, καὶ οὔτε τὰς ἀρχὰς οὔτε τὰ τέλη σύμφωνα πασῶν.

ΤΤΧ. Ἀληθῆ λέγεις. μίαν μὲν γὰρ τὴν φιλοσοφίαν εἶναι λέγουσιν· αὐτοὶ δὲ αὐτὰς ποιοῦσι πολλάς.

28. ΠΑΡ. Καὶ μὴν καὶ τὰς μὲν ἄλλας τέχνας, εἰ καί τι κατὰ ταύτας ἀσύμφωνον εἴη, καὶ παρέλθοι τις συγγνώμης ἀξιώσας, ἐπεὶ μέσαι τε δοκοῦσι, καὶ αἱ καταλήψεις αὐτῶν οὐκ εἰσὶν ἀμετάπτωτοι, προσδεκτέος ἂν εἴη. φιλοσοφίαν δὲ τίς ὡς ἀναγκαίαν ἀνάσχοιτο μὴ μίαν εἶναι, καὶ μηδὲ σύμφωνον αὐτὴν ἑαυτῇ μᾶλλον τῶν ὀργάνων; μία μὲν οὐκ ἔστι φιλοσοφία, ἐπειδὴ ὁρῶ καὶ ἄπειρον οὖσαν. πολλαὶ δὲ οὐ δύνανται εἶναι· ἐπειδήπερ ἡ φιλοσοφία μία.

29. Ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τῆς ὑποστάσεως τῆς ῥητορικῆς ταῦτα φαίη τις ἄν. τὸ γὰρ περὶ ἑνὸς προκειμένου ταὐτὰ μὴ λέγειν ἅπαντας, ἀλλὰ μάχην εἶναι

φορᾶς ἀντιδόξου, ἀπόδειξις μεγίστη τοῦ μηδὲ τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῦτο, οὗ μία κατάληψις οὐκ ἔστιν. τὸ γὰρ ζητεῖν τὸ, τί μᾶλλον αὐτῶν ἐστι, καὶ τὸ μηδέποτε ὁμολογεῖν μίαν εἶναι, τοῦτο αὐτὴν ἀναιρεῖ τοῦ ζητουμένου τὴν οὐσίαν. 30. Ἡ μέντοι παρασιτικὴ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ ἐν βαρβάροις μία ἐστὶ, καὶ πανὰ ταὐτὰ, καὶ ὡσαύτως. καὶ οὐκ ἂν εἴποι τις ἄλλως μὲν τοῦσδε, ἑτέρως τοῦσδε, παρασιτεῖν. οὐδὲ εἰσὶν ὡς ἔοικεν ἐν παρασίτοις τενὲς, οἷον Στωϊκοὶ, ἢ Ἐπικούρειοι, δόγματα ἔχοντες διάφορα, ἀλλὰ πᾶσι πρὸς ἅπαντας ὁμολογία τίς ἐστι, καὶ συμφωνία τῶν ἔργων, καὶ τοῦ τέλους. ὥςτε ἔμοιγε δοκεῖ ἡ παρασιτικὴ κινδυνεύειν, κατά γε τοῦτο, καὶ σοφία εἶναι.

31. ΤΤΧ. Πάνυ μοι δοκεῖς ἱκανῶς ταῦτα εἰρηκέναι. ὡς δὲ καὶ τὰ ἄλλα χείρων ἐστὶν ἡ φιλοσοφία τῆς σῆς τέχνης, πῶς ἀποδεικνύεις;

ΠΑΡ. Οὐκοῦν ἀνάγκη πρῶτον εἰπεῖν, ὅτι φιλοσοφίας μὲν οὐδέ ποτε ἠράσθη παράσιτος, παρασιτικῆς δὲ πάμπολλοι ἐπιθυμήσαντες μνημονεύονται φιλόσοφοι, καὶ μέχρι γε νῦν ἐρῶσι.

ΤΤΧ. Καὶ τίνας ἂν ἔχοις εἰπεῖν φιλοσόφους, παρασιτεῖν σπουδάσαντας;

ΠΑΡ. Οὓς τινας μέντοι, ὦ Τυχιάδη, καὶ σὺ γιγνώσκων, ὑπερίνῃ ἀγνοεῖν μοι δοκεῖς, ὃς κατὰ τενὸς αὐτοῖς αἰσχύνης ἐντεῦθεν γιγνομένης, οὐχὶ τιμῇς.

ΤΤΧ. Οὔ, μὰ τὸν Δί', ὦ Σίμων, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἀπορῶ οὓς τινας καὶ εὕροις εἰπεῖν.

ΠΑΡ. Ὦ γενναῖε, σύ μοι δοκεῖς ἀνήκοος εἶναι

καὶ τῶν ἀναγραφέντων τοὺς ἐπείνων βίους, ἐπεὶ πάντως ἂν καὶ ἐπιγνῶναι οὕς τινας λέγω, δύναιο.

ΤΥΧ. Καὶ μέντοι, νὴ τὸν Ἡρακλέα, ποθῶ δὴ ἀκούειν τίνες εἰσίν.

ΠΑΡ. Ἐγώ σοι δείξω, καὶ καταλήξεις αὐτοὺς ὄντας οὐχὶ τοὺς φαύλους, ἀλλ' οὓς ἐγὼ δοκῶ, τοὺς ἀρίστους, καὶ οὓς ἥκιστα οἶει. 32. Αἰσχίνης μέντοι ὁ Σωκρατικὸς οὗτος, ὁ τοὺς μακρούς καὶ ἀστείους διαλόγους γράψας, ἦκέ ποτε εἰς Σικελίαν κομίζων αὐτούς, ὅπως, εἰ δύναιτο, δι' αὐτῶν γνωσθῆναι Διονυσίῳ τῷ τυράννῳ· καὶ τὸν Μιλησίδην ἐναγνοὺς, καὶ δόξας εὐδοκιμηκέναι, λοιπὸν ἐκάθητο ἐν Σικελίᾳ παρασιτῶν Διονυσίῳ, καὶ ταῖς Σωκράτους διατριβαῖς ἐρρῶσθαι φράσας. 33. Τί δὲ καὶ Ἀρίστιππος ὁ Κυρηναῖος οὐχὶ τῶν δοκίμων φαίνεταί σοι φιλοσόφων;

ΤΥΧ. Καὶ πάνυ.

ΠΑΡ. Καὶ οὗτος μέντοι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διέτριβεν ἐν Συρακούσαις παρασιτῶν Διονυσίῳ. πάντων γοῦν ἀμέλει τῶν παρασίτων αὐτὸς εὐδοκιμεῖ παρ' αὐτῷ· καὶ γὰρ ἦν πλέον τι τῶν ἄλλων πρὸς τὴν τέχνην εὐφυής· ὥστε τοὺς ὀψοποιοὺς δσημέραι ἔπεμπε παρὰ τοῦτον ὁ Διονύσιος, ὡς παρ' αὐτοῦ μαθησομένους. οὗτος μέντοι δοκεῖ καὶ κοσμῆσαι τὴν τέχνην ἀξίως. 34. Ὁ δὲ Πλάτων ὑμῶν ὁ γενναιότατος, καὶ αὐτὸς μὲν ἦκεν εἰς Σικελίαν ἐπὶ τοῦτο, καὶ ὀλίγας παρασιτήσας ἡμέρας τῷ τυράννῳ, τοῦ παρασιτεῖν ὑπὸ ἀφυΐας ἐξέπεσε, καὶ πάλιν Ἀθήναζε ἀφικόμενος, καὶ φιλοπονήσας, καὶ παρασκευάσας

ἑαυτὸν, αὖθις δευτέρῳ στόλῳ ἐπέπλευσε τῇ Σικελίᾳ καὶ δειπνήσας πάλιν ὀλίγας ἡμέρας, ὑπὸ ἀμαθίας ἐξέπεσε· καὶ αὕτη ἡ συμφορὰ Πλάτωνι περὶ Σικελίαν, ὁμοία δοκεῖ γενέσθαι τῇ Νικίου.

ΤΥΧ. Καὶ τίς, ὦ Σίμων, περὶ τούτου λέγει;

35. ΠΑΡ. Πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι, Ἀριστόξενος δὲ ὁ μουσικὸς, πολλοῦ λόγου ἄξιος, καὶ αὐτὸς δὲ παράσιτος Νηλέως ἦν. Εὐριπίδης μὲν γὰρ ὅτι Ἀρχελάῳ μέχρι τοῦ θανάτου παρεσίτει, καὶ Ἀνάξαρχος Ἀλεξάνδρῳ, πάντως ἐπίστασαι. 36. Καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τῆς παρασιτικῆς ἤρξατο μόνον, ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν. 37. Φιλοσόφους μὲν οὖν, ὥσπερ ἦν, παρασιτίᾳ σπουδάσαντας ἔδειξα, παράσιτον δὲ οὐδεὶς ἔχει φράσαι φιλοσοφεῖν ἐθελήσαντα. 38. Καὶ μέντοι εἰ ἔστιν εὔδαιμον τὸ μὴ πεινῆν, μηδὲ διψῆν, μηδὲ ῥιγοῦν, ταῦτα οὐδενὶ ἄλλῳ ὑπάρχει, ἢ παρασίτῳ. ὥστε φιλοσόφους μὲν ἄν τις πολλοὺς καὶ ῥιγοῦντας καὶ πεινῶντας εὕροι, παράσιτον δὲ οὔ. ἢ οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, ἀλλὰ δυστυχής τις, ἢ πτωχὸς ἄνθρωπος, ἢ φιλοσόφῳ ὅμοιος.

39. ΤΥΧ. Ἱκανῶς ταῦτά γε. ὅτι δὲ καὶ κατὰ πολλὰ διαφέρει φιλοσοφίας, καὶ ῥητορικῆς ἡ παρασιτικὴ, πῶς ἐπιδεικνύεις;

ΠΑΡ. Εἰσὶν, ὦ βέλτιστε, καιροὶ τοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου, ὁ μέν τις εἰρήνης, οἶμαι, ὁδ' αὖ πολέμου. ἐν δὴ τούτοις πᾶσα ἀνάγκη φανερὰς γίνεσθαι τὰς τέχνας, καὶ τοὺς ἔχοντας ταύτας ὁποῖοί τινές εἰσι. πρότερον δὲ, εἰ δοκεῖ, σκοπώμεθα τὸν τοῦ πολέμου ἄνδρα, καὶ τίνες ἂν εἶεν μάλιστα χρησιμώτατοι τε ἕκαστος αὐτῷ, καὶ κοινῇ τῇ πόλει.

ΤΤΧ. Ὡς οὐ μέτριον ἀγῶνα καταγγέλλεις τῶν ἀνδρῶν· καὶ ἔγωγε πάλαι γελῶ κατ' ἐμαυτὸν, ἐννοῶν ποῖος ἂν εἴη συμβαλλόμενος παρασίτῳ φιλόσοφος.

40. ΠΑΡ. Ἵνα τοίνυν μὴ πάνυ θαυμάζῃς, μηδὲ τὸ πρᾶγμά σοι δοκῇ χλεύης ἄξιον, φέρε προτυπωσώμεθα παρ' ἡμῖν αὐτοῖς; ἠγγέλθαι μὲν αἰφνίδιον εἰς τὴν χώραν ἐμβεβληκέναι πολεμίους, εἶναι δὲ ἀνάγκην ἐπεξιέναι, καὶ μὴ περιορᾶν ἔξω δῃουμένην τὴν γῆν· τὸν στρατηγὸν δὲ παραγγέλλειν ἅπαντας εἰς τὸν κατάλογον τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, καὶ δὴ χωρεῖν τοὺς ἄλλους, ἐν δὲ δὴ τούτοις, φιλοσόφους τινάς, καὶ ῥήτορας, καὶ παρασίτους. πρῶτον τοίνυν ἀποδύσωμεν αὐτοὺς, ἀνάγκη γὰρ τοὺς μέλλοντας ὁπλίζεσθαι, γυμνοῦσθαι πρότερον. θεῶ δὴ τοὺς ἄνδρας, ὦ γενναῖε, καθ' ἕκαστον, καὶ δοκίμαζε τὰ σώματα. τοὺς μὲν τοίνυν αὐτῶν ὑπὸ ἐνδείας ἴδοις ἂν λεπτοὺς καὶ ὠχροὺς πεφρικότας, ὥσπερ ἤδη τραυματίας παρειμένους. ἀγῶνα μὲν γὰρ, καὶ μάχην σταδιαίαν, καὶ ὠθισμὸν, καὶ κόνιν, καὶ τραύματα, μὴ γελοῖον ᾖ λέγειν, δύνασθαι φέρειν ἀνθρώπους ὥσπερ ἐκείνους τινὸς δεομένους ἀναλήψεως; 41. Ἄθρει δὲ πάλιν μεταβὰς τὸν παράσιτον, ὁποῖός τις φαίνεται. ἆρ' οὐχ ὁ μὲν τὸ σῶμα πρῶτον πολὺς, καὶ τὸ χρῶμα ἡδὺς, οὐ μέλας δὲ, οὐδὲ λευκὸς, (τὸ μὲν γὰρ γυναικὶ, τὸ δὲ δούλῳ προσέοικεν) ἔπειτα θυμοειδὴς, δεινὸν βλέπων, ὁποῖον ἡμεῖς, μέγα καὶ ὕφαιμον. οὐ γὰρ καλὸν δεδοικότα καὶ θῆλυν ὀφθαλμὸν εἰς πόλεμον φέρειν. ἆρ' οὐχ ὁ τοιοῦτος καλὸς μὲν γένοιτ' ἂν, καὶ ζῶν ὁπλίτης, καλὸς δὲ καὶ εἰ ἀποθάνοι καλῶς; 42. Ἀλλὰ τί

δεῖ ταῦτα ἐκπλήττειν ἔχοντας αὐτῶν παραδείγματα; ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, ἐν πολέμῳ τῶν πώποτε ῥητόρων, ἢ φιλοσόφων, οἱ μὲν οὐδὲ ὅλως ὑπέμειναν ἔξω τοῦ τείχους προελθεῖν. εἰ δέ τις καὶ ἀναγκασθεὶς παρετάξατο, φημὶ τοῦτον λιπόντα τὴν τάξιν ὑποστρέφειν.

ΤΥΧ. Ὡς θαυμάσια πάντα, καὶ οὐδὲν ὑπισχνῇ μετριον· λέγε δὲ ὅμως.

ΠΑΡ. Τῶν μὲν τοίνυν ῥητόρων Ἰσοκράτης οὐχ ὅπως εἰς πόλεμον ἐξῆλθέ ποτε, ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ δικαστήριον ἀνέβη, διὰ δειλίαν, οἶμαι, ὅτι οὐδὲ τὴν φωνὴν διὰ τοῦτο εἶχε. τί ἔτι; οὐχὶ Δημάδης μὲν, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Φιλοκράτης, ὑπὸ δέους εὐθὺς τῇ καταγγελίᾳ τοῦ Φιλίππου πολέμου, τὴν πόλιν προὔδοσαν καὶ σφᾶς αὐτοὺς τῷ Φιλίππῳ, καὶ διετέλεσαν Ἀθήνησιν ἀεὶ τὰ ἐκείνου πολιτευόμενοι, ὡς εἴγε τις καὶ ἄλλος Ἀθηναῖος κατ' αὐτὰ ἐπολέμει, κἀκεῖνος ἐν αὐτοῖς ἦν φίλος. ὁ δ' Ὑπερίδης δὲ, καὶ Δημοσθένης, καὶ Λυκοῦργος, οἵ γε δοκοῦντες ἀνδρειότεροι, κἂν ταῖς ἐκκλησίαις ἀεὶ θορυβοῦντες καὶ λοιδορούμενοι τῷ Φιλίππῳ, τί ποτε ἀπειργάσαντο γενναῖον ἐν τῷ πρὸς αὐτὸν πολέμῳ; καὶ Ὑπερίδης μὲν καὶ Λυκοῦργος οὐδ' ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως ἐτόλμησαν μικρὸν ἔξω παρακύψαι τῶν πυλῶν, ἀλλ' ἐντειχίδιοι ἐκάθηντο, παρ' αὐτοῖς ἤδη πολιορκούμενοι, γνωμίδια καὶ προβουλευμάτια συντιθέντες. ὁ δὲ δὴ κορυφαῖος αὐτῶν, ὁ ταυτὶ λέγων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις συνεχῶς· „Φίλιππος γὰρ ὁ Μακεδόνων ἄρθρος, ὅθεν οὐδὲ ἀνδράποδον πρίαιτό τίς ποτε," τολμήσας προελθεῖν εἰς τὴν Βοιωτίαν, πρὶν ἢ ξυμμίξαι τὰ στρατόπεδα,

καὶ ξυμβαλεῖν εἰς χεῖρας, ῥίψας τὴν ἀσπίδα ἔφευγεν. ἢ οὐδέπω ταῦτα πρότερον διήκουσας αὐδενός, πάνυ γνώριμα ὄντα, οὐχ ὅπως Ἀθηναίοις, ἀλλὰ Θρᾳξὶ καὶ Σκύθαις, ὅθεν ἐκεῖνο τὸ κάθαρμα ἦκε.

43. ΤΥΧ. Ἐπίσταμαι ταῦτα. ἀλλ' οὗτοι μὲν ῥήτορες, καὶ λόγους λέγειν ἠσκηκότες, ἀρετὴν δὲ οὔ. τί δὲ περὶ τῶν φιλοσόφων λέγεις; οὐ γὰρ δὴ τούτους ἔχεις ὥσπερ ἐκείνους αἰτιᾶσθαι.

ΠΑΡ. Οὗτοι πάλιν, ὦ Τυχιάδη, οἱ περὶ τῆς ἀνδρίας δεδημέραι διαλεγόμενοι, καὶ κατατρίβοντες τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνομα, πολλῷ μᾶλλον τῶν ῥητόρων φανοῦνται δειλότεροι, καὶ μαλακώτεροι. σκόπει δὴ οὕτω. πρῶτον μέν, οὐκ ἔστιν ὅστις εἰπεῖν ἔχοι φιλόσοφον ἐν πολέμῳ τετελευτηκότα. ἤτοι γὰρ οὐδὲ ὅλως ἐστρατεύσαντο, ἢ εἴπερ ἐστρατεύσαντο, πάντες ἔφυγον. Ἀντισθένης μὲν οὖν, καὶ Διογένης, καὶ Κράτης, καὶ Ζήνων, καὶ Πλάτων, καὶ Αἰσχίνης, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ πᾶς οὗτος ὁ ὅμιλος, οὐδὲ εἶδον παράταξιν· μόνος δὲ τολμήσας ἐξελθεῖν εἰς τὴν ἐν τῇ πόλει μάχην ὁ σοφὸς αὐτῶν Σωκράτης, φεύγων ἐκεῖθεν ἀπὸ τῆς Πάρνηθος, εἰς τὴν Ταυρέου παλαίστραν κατέφυγε· πολὺ γὰρ αὐτῷ ἀστειότερον ἐδόκει μετὰ τῶν μειρακυλλίων καθεζόμενον ἁρπάζειν, καὶ σοφισμάτια προβάλλειν τοῖς ἐντυγχάνουσιν, ἢ ἀνδρὶ Σπαρτιάτῃ μάχεσθαι.

ΤΥΧ. Ὦ γενναῖε, ταῦτα μὲν ἤδη καὶ παρ' ἄλλων ἐπυθόμην, οὐ, μὰ Δία, σκώπτειν αὐτοὺς καὶ ὀνειδίζειν βουλομένων· ὥστε οὐδέν τι μοι δοκεῖς χαριζόμενος τῇ σεαυτοῦ τέχνῃ καταψεύδεσθαι τῶν

ἀνδρῶν. 44. Ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἤδη φέρε καὶ σὺ τὸν παράσιτον ὁποῖός τίς ἐστιν ἐν πολέμῳ, καὶ λέγε, καὶ εἰ ὅλως λέγεται παράσιτός τις γενέσθαι τῶν παλαιῶν;

ΠΑΡ. Καὶ μήν, ὦ φιλότης, οὐδεὶς ἀνήκοος Ὁμήρου, οὐδ' ἂν πάμπαν ἰδιώτης τύχῃ, ὅστις οὐκ ἐπίσταται παρ' αὐτῷ τοὺς ἀρίστους τῶν ἡρώων παρασίτους ὄντας. — Ὅ, τε γὰρ Νέστωρ ἐκεῖνος, οὗ ἀπὸ τῆς γλώττης ὥσπερ μέλι ὁ λόγος ἀπέῤῥει, αὐτοῦ τοῦ βασιλέως παράσιτος ἦν, καὶ οὔτε τὸν Ἀχιλλέα, ὥσπερ ἐδόκει τε καὶ ἦν τὸ σῶμα γενναιότατος, καὶ δικαιότατος, οὔτε τὸν Διομήδην, οὔτε τὸν Αἴαντα ὁ Ἀγαμέμνων οὕτως ἐπαινεῖ τε καὶ θαυμάζει, ὥσπερ τὸν Νέστορα. οὐδὲ γὰρ δέκα Αἴαντας εὔχεται γενέσθαι αὑτῷ, οὔτε δέκα Ἀχιλλέας· πάλαι δ' ἂν ἑαλωκέναι τὴν Τροίαν, εἰ τοιούτους ὁποῖος ἦν οὗτος ὁ παράσιτος, καίπερ γέρων ὤν, στρατιώτας εἶχε δέκα. καὶ τὸν Ἰδομενέα τὸν τοῦ Διὸς ἔγγονον, παράσιτον Ἀγαμέμνονος ὁμοίως λέγει.

45. ΤΤΧ. Ταῦτα μὲν καὶ αὐτὸς ἐπίσταμαι· οὔπω γε μὴν δοκῶ μοι γιγνώσκειν πῶς δὴ τὼ ἄνδρε τῷ Ἀγαμέμνονι παράσιτοι ἦσαν.

ΠΑΡ. Ἀναμνήσθητι, ὦ γενναῖε, τῶν ἐπῶν ἐκείνων, ὧνπερ αὐτὸς ὁ Ἀγαμέμνων πρὸς τὸν Ἰδομενέα λέγει.

ΤΤΧ. Ποίων;

ΠΑΡ. — Σὸν δὲ πλέον δέπας αἰεὶ
Ἕστηχ' ὥσπερ ἐμοὶ, πιέειν ὅτε θυμὸς ἀνώγοι.
Ἦθα γὰρ τὸ αἰεὶ πλέον δέπας εἴρηκεν, οὐχ ὅτι

τὸ ποτήριον διὰ παντος πλῆρες εἱστήκει τῷ Ἰδομενεῖ, καὶ μαχομένῳ καὶ καθεύδοντι, ἀλλ' ὅτι αὐτῷ δι' ὅλου τοῦ βίου μόνῳ συνδειπνεῖν ὑπῆρχε τῷ βασιλεῖ, [ἀλλ'] οὐχ ὥσπερ τοῖς λοιποῖς στρατιώταις πρὸς ἡμέρας τινὰς προσκαλουμένοις. τὸν μὲν γὰρ Αἴαντα, ἐπεὶ καλῶς ἐμονομάχησε τῷ Ἕκτορι, εἰς Ἀγαμέμνονα δεῖον ἄγον, φησὶ, κατὰ τιμὴν ἀξιωθέντα ὀψὲ τοῦ παρὰ τῷ βασιλεῖ δείπνου· ὁ δὲ Ἰδομενεὺς, καὶ ὁ Νέστωρ, δεημέραι συνεδείπνουν τῷ βασιλεῖ, ὡς αὐτός φησι. Νέστωρ δὲ παράσιτός μοι δοκεῖ τῶν βασιλέων μάλιστα τεχνίτης καὶ ἀγαθὸς γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ Ἀγαμέμνονος ἄρξασθαι τῆς τέχνης, ἀλλὰ ἄνωθεν ἐπὶ Καινέως καὶ Ἐξαδίου· δοκεῖ δὲ οὐδὲ ἀναπαύσασθαι παρασιτῶν, εἰ μὴ [καὶ] Ἀγαμέμνων ἀπέθανε.

ΤΤΧ. Οὗτοσὶ μὲν γενναῖος ὁ παράσιτος. εἰ δὲ καὶ ἄλλους τινὰς οἶσθα, πειρῶ λέγειν.

46. ΠΑΡ. Τί οὖν, ὦ Τυχιάδη, οὐχὶ καὶ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλλέως παράσιτος ἦν, καὶ ταῦτα οὐδενὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων φαυλότερος, οὔτε τὴν ψυχὴν, οὔτε τὸ σῶμα, νεανίας ὤν; ἐγὼ γὰρ οὐδ' αὐτοῦ μοι δοκῶ τοῦ Ἀχιλλέως τεκμαίρεσθαι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ χείρω εἶναι· τόν τε γὰρ Ἕκτορα ῥήξαντα τὰς πύλας, καὶ παρὰ ταῖς ναυσὶν εἴσω μαχόμενον, οὗτος ἐξέωσε, καὶ τὴν Πρωτεσιλάου ναῦν ἤδη καιομένην ἔσβεσε. καίτοι ἐπεβάτευον αὐτῆς οὐχ οἱ φαυλότατοι, ἀλλ' οἱ τοῦ Τελαμῶνος Αἴας τε καὶ Τεῦκρος, ὁ μὲν ὁπλίτης ἀγαθὸς, ὁ δὲ τοξότης. καὶ πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε τῶν βαρβάρων, ἐν δὲ δὴ τούτοις καὶ Σαρπηδόνα τὸν τοῦ Διὸς υἱόν, ὁ παράσιτος τοῦ Ἀχιλλέως. καὶ ἀπέ-

θανε δὲ οὐχὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοίως, ἀλλ' αὐτὸν μὲν Ἕκτορα Ἀχιλλεὺς ἀπέκτεινεν, εἰς ἕνα, καὶ αὐτὸν Ἀχιλλέα Πάρις· τὸν δὲ παράσιτον θεὸς καὶ δύο ἄνθρωποι. καὶ τελευτῶν δὲ φωνὰς ἀφῆκεν, οὐχ οἵας ὁ γενναιότατος Ἕκτωρ, καὶ προσπίπτων τὸν Ἀχιλλέα, καὶ ἱκετεύων ὅπως ὁ νεκρὸς αὐτοῦ τοῖς οἰκείοις ἀποδοθῇ, ἀλλ' οἵας εἰκὸς ἀφεῖναι παράσιτον.

ΤΥΧ. Τίνας δὴ ταύτας;

ΠΑΡ. Τοιοῦτοι δ' εἶπέρ μοι εἰκοσιν ἀντεβόλησαν,

Πάντες ἂν αὐτόθ' ὄλοντο, ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ δαμέντες.

47. ΤΥΧ. Ταῦτα μὲν ἱκανά. ὅτι δὲ μὴ φίλος, ἀλλὰ παράσιτος ἦν ὁ Πάτροκλος τοῦ Ἀχιλλέως, πειρῶ λέγειν.

ΠΑΡ. Αὐτόν, ὦ Τυχιάδη, τὸν Πάτροκλον ὅτι παράσιτος ἦν, λέγοντά σοι παρέξομαι.

ΤΥΧ. Θαυμαστὰ λέγεις.

ΠΑΡ. Ἄκουε τοίνυν αὐτῶν τῶν ἐπῶν·

Μὴ ἐμὰ σῶν ἀπόνευθε τιθήμεναι ὀστέ', Ἀχιλλεῦ,

Ἀλλ' ὁμοῦ ὡς ἐτράφημεν ἐν ὑμετέροισι δόμοισι.

καὶ πάλιν ἀποβάς,

Καὶ νῦν με δεξάμενος, φησι, ὁ Πηλεὺς

Ἔτρεφεν ἐνδυκέως, καὶ σὸν θεράποντ' ὀνόμηνε,

τοιοῦτόν τι παράσιτον εἶχεν. εἰ μὲν τοίνυν φίλον ἐβούλετο τὸν Πάτροκλον λέγειν, οὐκ ἂν αὐτὸν ὠνόμαζε θεράποντα· ἐλεύθερος γὰρ ἦν ὁ Πάτροκλος. τίνας τοίνυν λέγει θεράποντας, εἰ μήτε τοὺς δούλους, μήτε τοὺς φίλους; τοὺς παρασίτους δηλονότι· ἢ καὶ τὸν Μηριόνην τοῦ Ἰδομενέως καὶ αὐτὸν θεράποντα ὠνόμαζε· οὕτως, οἶμαι, καλουμένων τότε τῶν παρα-

σίτων. σκόπει δὲ ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὸν μὲν Ἰδομενέα, Διὸς ὄντα υἱόν, οὐκ ἀξιοῖ λέγειν ἀτάλαντον Ἄρηϊ, Μηριόνην δὲ τὸν παράσιτον αὐτοῦ. 48. Τί δέ; οὐχὶ καὶ Ἀριστογείτων δημοτικὸς ὢν, καὶ πένης, ὥσπερ Θουκυδίδης φησὶ, παράσιτος ἦν Ἁρμοδίου; τί δέ; οὐχὶ καὶ ἐραστής; ἐπιεικῶς γὰρ οἱ παράσιτοι καὶ ἐρασταὶ τῶν τρεφόντων εἰσίν. οὗτος τοίνυν πάλιν ὁ παράσιτος τὴν Ἀθηναίων πόλιν τυραννουμένην εἰς ἐλευθερίαν ἀφείλετο· καὶ νῦν ἕστηκε χαλκοῦς ἐν τῇ ἀγορᾷ μετὰ τῶν παιδικῶν. οὗτοι μὲν δὴ, τοιοίδε ὄντες μάλα ἀγαθοὶ, παράσιτοι ἦσαν. 49. Σὺ δὲ δὴ ποῖόν τινα εἰκάζεις ἐν πολέμῳ τὸν παράσιτον; οὐχὶ πρῶτον μὲν ὁ τοιοῦτος ἀριστοποιησάμενος ἔξεισιν ἐπὶ τὴν παράταξιν, καθάπερ καὶ ὁ Ὀδυσσεὺς ἄξιοῖ; οὐ γὰρ, ἀλλ' ὃν ἐν πολέμῳ μάχεσθαί φησιν ἑστιάσει, καὶ εὐθὺς ἅμα ἕω μάχεσθαι δέοι· καὶ ὃν ἄλλοι στρατιῶται χρόνον ὑπὸ δέους, ὁ μέν τις ἀκριβῶς ἁρμόζει τὸ κράνος, ὁ δὲ θωράκιον ἐνδύεται, ὁ δὲ αὐτὸ τὸ δεινὸν ὑποπτεύων τοῦ πολέμου, τρέμει, οὗτος δὲ ἐσθίει τότε μάλα φαιδρῷ τῷ προσώπῳ, καὶ μετὰ τὴν ἔξοδον εὐθὺς ἐν πρώτοις διαγωνίζεται· ὁ δὲ τρέφων αὐτὸν ὄπισθεν ὑποτέτακται τῷ παρασίτῳ, κἀκεῖνος αὐτὸν ὥσπερ ὁ Αἴας τὸν Τεῦκρον ὑπὸ τῷ σάκει καλύπτει, καὶ τῶν βελῶν ἀφιεμένων, γυμνώσας ἑαυτὸν, τοῦτον σκέπει. βούλεται γὰρ ἐκεῖνον μάλλον σώζειν, ἢ ἑαυτόν. 50. Εἰ δέ δή τις πέσοι παράσιτος ἐν τῷ πολέμῳ, οὐκ ἂν ἐπ' αὐτῷ δήπου οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης αἰσχυνθείη, μεγάλῳ τε ὄντι νεκρῷ, καὶ ὥσπερ ἐν συμποσίῳ καλῶς κατα-

κειμένῳ· ὡς ἄξιόν γε φιλοσόφου νεκρὸν ἰδεῖν τούτῳ παρακείμενον, ξηρόν, ῥυπῶντα, μακρὸν πωγώνιον ἔχοντα, προτεθνηκότα τῆς μάχης, ἄσθενῆ ἄνθρωπον. τίς οὐκ ἂν καταφρονήσειε ταύτης τῆς πόλεως, τοὺς ὑπασπιστὰς αὐτῆς οὕτω κακοδαίμονας ὁρῶν; τίς δὲ οὐκ ἂν εἰκάσαι χλωροὺς καὶ κομήτας ὁρῶν ἀνθρωπίσκους κειμένους, τὴν πόλιν ἄποροῦσαν συμμάχων, τοὺς ἐν τῇ εἰρκτῇ κακούργους ἐπιλῦσαι τῷ πολέμῳ; τοιοῦτοι μὲν ἐν πολέμῳ πρὸς ῥήτορας καὶ φιλοσόφους εἰσὶν οἱ παράσιτοι. 51. Ἐν εἰρήνῃ δὲ τοσοῦτόν μοι δοκεῖ καὶ διαφέρειν παρασιτικὴ φιλοσοφίας, ὅσον αὐτὴ ἡ εἰρήνη πολέμου. καὶ πρῶτον, εἰ δοκεῖ, σκοπῶμεν τὰ τῆς εἰρήνης χωρία.

ΤΥΧ. Οὔπω ξυνίημι ὅ,τι τοῦτό πως βούλεται. σκοπῶμεν δὲ ὅμως.

ΠΑΡ. Οὐκοῦν ἀγορὰν, καὶ δικαστήρια, καὶ παλαίστρας, καὶ γυμνάσια, καὶ κυνηγέσια, καὶ συμπόσια ἔγωγε φαίην ἂν πόλεως χωρία;

ΤΥΧ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΠΑΡ. Ὁ τοίνυν παράσιτος εἰς ἀγορὰν μὲν καὶ δικαστήρια οὐ πάρεισιν, ὅτι, οἶμαι, τοῖς συκοφάνταις πάντα τὰ χωρία ταῦτα μᾶλλον προσήκει, καὶ ὅτι οὐδὲν μέτριόν ἐστι τῶν ἐν τούτοις γιγνομένων· τὰς δὲ παλαίστρας, καὶ τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ συμπόσια διώκει, καὶ κοσμεῖ μόνος οὗτος. ἐπεὶ τίς ἐν παλαίστρᾳ φιλόσοφος, ἢ ῥήτωρ ἀποδὺς, ἄξιος συγκριθῆναι παρασίτου τῷ σώματι; ἢ τίς ἐν γυμνασίῳ τούτων ὀφθεὶς, οὐκ αἰσχύνη μᾶλλον τοῦ χωρίου ἐστί; καὶ μὴν ἐν ἐρημίᾳ τούτων οὐδεὶς ἂν ὑποσταίη

θηρίον ὁμόσε ἰών· ὁ δὲ παρασιτος αὐτά τε ἐπιόντα μένει, καὶ δέχεται ῥᾳδίως, μεμελετηκὼς αὐτῶν ἐν τοῖς δείπνοις καταφρονεῖν· καὶ οὔτ' ἔλαφος, οὔτε σῦς αὐτὸν ἐκπλήττει πεφρικώς, ἀλλὰ κἂν ἐπ' αὐτὸν ὁ σῦς τὸν ὀδόντα θήγῃ, καὶ ὁ παράσιτος ἐπὶ τὸν σῦν ἀντιθήγει. τοὺς μὲν γὰρ λαγὼς διώκει μᾶλλον τῶν κυνῶν. ἐν δὲ δὴ συμποσίῳ, τίς ἂν καὶ ἀμμιλλήσαιτο παρασίτῳ, ἤτοι παίζοντι, ἢ ἐσθίοντι; τίς δ' ἂν μᾶλλον εὐφράναι τοὺς συμπότας; πότερόν ποτε οὗτος ᾄδων καὶ σκώπτων, ἢ ἄνθρωπος μὴ γελῶν, ἐν τριβωνίῳ κείμενος, εἰς τὴν γῆν ὁρῶν, ὥςπερ ἐπὶ πένθος, οὐχὶ συμπόσιον ἦκων; καὶ ἔμοιγε δοκεῖ, ἐν συμποσίῳ φιλόσοφος τοιοῦτόν ἐστιν, οἷον ἐν βαλανείῳ κύων. 52. Φέρε δὴ ταῦτα ἀφέντες, ἐπ' αὐτὸν ἤδη βαδίζωμεν τὸν βίον τοῦ παρασίτου, σκοποῦντες ἅμα, καὶ παραβάλλοντες ἐκείνῳ. πρῶτον τοίνυν ἴδοι τις ἂν τὸν μὲν παράσιτον ἀεὶ δόξης καταφρονοῦντα, καὶ οὐδὲν μέλον αὐτῷ, ὧν οἱ ἄνθρωποι οἴονται. περὶ ῥήτορας δὲ καὶ φιλοσόφους εὕροι τις ἂν, οὐ τινὰς, ἀλλὰ πάντας, ὑπὸ τύφου καὶ δόξης τριβέντας. καὶ οὐ δόξης μόνον, ἀλλὰ καὶ ὃ τούτου αἴσχιόν ἐστιν, ὑπ' ἀργυρίου. καὶ ὁ μὲν παράσιτος οὕτως ἔχει πρὸς ἀργύριον, ὡς οὐκ ἄν τις οὐδὲ πρὸς τὰς ἐν τοῖς αἰγιαλοῖς ψηφίδας ἀμελῶς ἔχοι, καὶ οὐδὲν αὐτῷ δοκεῖ διαφέρειν τὸ χρυσίον τοῦ πυρός. οἵ γε μὴν ῥήτορες, καὶ ὃ δεινότερόν ἐστι, καὶ οἱ φιλοσοφεῖν φάσκοντες, πρὸς αὐτὰ οὕτω διάκεινται κακοδαιμόνως, ὥστε τῶν μάλιστα νῦν εὐδοκιμούντων φιλοσόφων (περὶ μὲν γὰρ τῶν ῥητόρων τί δεῖ λέγειν;) ὁ μὲν δικάζων δίκην δώ-

ροις ἐπ' αὐτῷ ἐάλω· ἄλλος δὲ μισθὸν σοφιστεύων εἰςπράττεται τοὺς μανθάνοντας. ὁ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ συνεῖναι ὁμοίως μισθὸν αἰτεῖ, καὶ οὐκ αἰσχύνεται. ἔτι πρεσβύτης ἀνὴρ διὰ τοῦτο ἀποδημεῖ, καὶ μισθοφορεῖ, καθάπερ Ἰνδὸς ἢ Σκύθης αἰχμάλωτος· καὶ οὐδὲ αὐτὸ τὸ ὄνομα αἰσχύνεται, [ὅτι μισθὸς,] ὃ λαμβάνει. 53. Εὕροις δ' ἂν οὐ μόνον ταῦτα περὶ τούτους, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πάθη· οἷον λύπας, καὶ ὀργάς, καὶ φθόνους, καὶ παντοίας ἐπιθυμίας. ὅ γε μὴν παράσιτος ἔξω τούτων ἐστὶν ἁπάντων· οὔτε γὰρ ὀργίζεται δι' ἀνεξικακίαν, καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὅτῳ ὀργισθείη. καὶ εἰ ἀγαναχτήσειε δέ ποτε, ἡ ὀργὴ αὐτοῦ χαλεπὸν μέν, οὐδὲ σκυθρωπὸν οὐδὲν ἀπεργάζεται, μᾶλλον δὲ γέλωτα, καὶ εὐφραίνει τοὺς ξυνόντας. λυπεῖταί γε μὴν ἥκιστα πάντων, τοῦτο τῆς τέχνης παρασκευαζούσης αὐτῷ, καὶ χαριζομένης, μὴ ἔχειν ὑπὲρ ὅτου λυπηθείη. οὔτε γὰρ χρήματά ἐστιν αὐτῷ, οὔτε οἰκός, οὔτε οἰκέτης, οὔτε γυνὴ, οὔτε παῖδες, ὧν διαφθειρομένων πάντως ἀνάγκη ἐστὶ λυπεῖσθαι τὸν ἔχοντα αὐτά, [ἐπεὶ ταῦτα ἀπόλλυνται] ἐπιθυμεῖ δὲ οὔτε δόξης, οὔτε χρημάτων, ἀλλ' οὐδὲ ὡραίου τινός.

54. ΤΥΧ. Ἀλλ', ὦ Σίμων, εἰκός γε ἐνδεία τροφῆς λυπηθῆναι αὐτόν.

ΠΑΡ. Ἀγνοεῖς, ὦ Τυχιάδη, ὅτι ἐξ ἀρχῆς οὐδὲ παράσιτός ἐστιν οὗτος, ὅστις ἀπορεῖ τροφῆς. οὐδὲ γὰρ ἀνδρεῖος ἀποφία ἀνδρίας ἐστὶν ἀνδρεῖος, οὐδὲ φρόνιμος ἀποφία φρενῶν ἐστι φρόνιμος· ἄλλως γε οὔτε παράσιτος ἂν εἴη. πρόκειται δὲ ἡμῖν περὶ πα-

ρασίτου ζητεῖν ὄντος, οὐχὶ μὴ ὄντος. εἰ δὲ μὴ ὁ ἀνδρεῖος ἄλλως ἢ πλουσίᾳ ἀνδρειότητος, καὶ ὁ φρόνιμος παρουσίᾳ φρονήσεως, καὶ ὁ παράσιτος δὲ παρουσίᾳ τοῦ παρασιτεῖν παράσιτος ἔσται. ὡς εἴγε τοῦτο μὴ ὑπάρχει αὐτῷ, περὶ ἄλλου τινός, καὶ οὐχὶ παρασίτου, ζητήσομεν.

ΤΥΧ. Οὐκοῦν οὐδέποτε ἀπορήσει παράσιτος τροφῆς;

ΠΑΡ. Ἔοικεν· ὥστε οὔτ' ἐπὶ τούτῳ, οὔτ' ἐπ' ἄλλῳ ἐστὶν ὅτῳ λυπηθείη ἄν. 55. Καὶ μὴν καὶ πάντες ἐμοῦ φιλόσοφοι, καὶ ῥήτορες φοβοῦνται μάλιστα· τοὺς γέ τοι πλείστους αὐτῶν εὕροι τις ἂν μετὰ ξύλου προϊόντας· οὐκ ἂν δή που, εἰ μὴ ἐφοβοῦντο, ὡπλισμένους, καὶ τὰς θύρας δὲ μάλα ἐῤῥωμένως ἀποκλείοντας, μή τις ἄρα νύκτωρ ἐπιβουλεύσειεν αὐτοῖς δεδιότας. ὁ δὲ τὴν θύραν τοῦ δωματίου προστίθησιν· εἰκῇ καὶ τοῦτο, ὡς μὴ ὑπὸ ἀνέμου ἀνοιχθείη. γενομένου δὲ ψόφου νύκτωρ, οὐδέν τι μᾶλλον θορυβεῖται, ἢ μὴ γενομένου· καὶ δι' ἐρημίας δὲ ἀπιὼν, ἄνευ ξίφους ὁδεύει, φοβεῖται γὰρ οὐδὲν οὐδαμοῦ. φιλοσόφους δὲ πολλάκις εἶδον ἐγὼ, οὐθενὸς ὄντος δεινοῦ, τόξα ἐνεσκευασμένους. ξύλα μὲν γὰρ ἔχουσι, καὶ εἰς βαλανεῖον ἀπιόντες, καὶ ἐπ' ἄριστον. 56. Παρασίτου μέντοι οὐδεὶς ἔχοι κατηγορῆσαι μοιχείαν, ἢ βίαν, ἢ ἁρπαγὴν, ἢ ἄλλο τι ἀδίκημα ἁπλῶς· ἐπεὶ ὅ γε τοιοῦτος οὐκ ἂν εἴη παράσιτος, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκεῖνος ἀδικεῖ. ὥστ' εἰ μοιχεύσας τύχοι, ἅμα τῷ ἀδικήματι καὶ τοὔνομα μεταλαμβάνει τοῦ ἀδικήματος. ὥσπερ δὲ ὁ κακὸς, οὐ τὸ ἀγαθὸς ἀλλὰ

φαῦλος εἶναι λαμβάνει, οὕτως, οἶμαι, ὁ παράσιτος, ἐάν τι ἀδικῇ, αὐτὸ μὲν τοῦτο ὅπερ ἐστὶν, ἀποβάλλει, ἀναλαμβάνει δὲ ὃ ἀδικεῖ. ἀδικήματα δὲ τοιαῦτα ῥητόρων καὶ φιλοσόφων ἄφθονα οὐ μόνον ἴσμεν αὐτοῖς γεγονότα καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ κἂν τοῖς βιβλίοις ἀπολελειμμένα ὑπομνήματα ἔχομεν, ὧν ἠδίκησαν. ἀπολογία μὲν γὰρ Σωκράτους ἐστὶ, καὶ Αἰσχίνου, καὶ Ὑπερίδου, καὶ Δημοσθένους, καὶ τῶν πλείστων σχεδόν τι ῥητόρων, καὶ σοφῶν· παρασίτου δὲ οὐκ ἔστιν ἀπολογία, οὐδ' ἔχει τις εἰπεῖν δίκην πρὸς παράσιτόν τινι γεγραμμένην.

57. ΤΤΧ. Ἀλλὰ, νὴ Δία, ὁ μὲν βίος τοῦ παρασίτου κρείττων ἐστὶ τοῦ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν φιλοσόφων· ὁ δὲ θάνατος φαυλότερος;

ΠΑΡ. Πάνυ μὲν οὖν τοὐναντίον παραπολὺ εὐδαιμονέστερος. φιλοσόφους μὲν γὰρ ἴσμεν ἅπαντας, ἢ τοὺς πλείστους, κακοὺς κακῶς ἀποθανόντας, τοὺς μὲν ἐκ καταδίκης ἁλωκότας ἐπὶ τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασι, φαρμάκῳ· τοὺς δὲ καταπρησθέντας τὸ σῶμα ἅπαν· τοὺς δὲ ἀπὸ δυσουρίας φθινήσαντας, τοὺς δὲ φυγόντας. παρασίτου δὲ θάνατον οὐδεὶς ἔχει τοιοῦτον εἰπεῖν, ἀλλὰ τὸν εὐδαιμονέστατον, φαγόντος καὶ πιόντος. εἰ δέ τις καὶ δοκεῖ βιαίῳ τετελευτηκέναι θανάτῳ, ἀπεπτήσας ἀπέθανε.

58. ΤΤΧ. Ταῦτα μὲν ἱκανῶς διημίλληταί σοι τὰ πρὸς τοὺς φιλοσόφους ὑπὲρ τοῦ παρασίτου. λοιπὸν δὲ εἰ καλὸν καὶ λυσιτελές ἐστι τὸ κτῆμα τοῦτο τῷ τρέφοντι, πειρῶ λέγειν. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκοῦσιν ὥσπερ εὐεργετοῦντες καὶ χαριζόμενοι τρέ-

φειν αὐτοὺς οἱ πλούσιοι, καὶ εἶναι τοῦτο αἰσχύνην τῷ τρεφομένῳ.

ΠΑΡ. Ὡς ἠλίθιά γέ σοι, ὦ Τυχιάδη, ταῦτα, εἰ μὴ δύνασαι γιγνώσκειν ὅτι πλούσιος ἀνὴρ, εἰ καὶ τὸ Γύγου χρυσίον ἔχει, μόνος ἐσθίων, πένης ἐστὶ, καὶ προϊὼν ἄνευ παρασίτου, πτωχὸς δοκεῖ, καὶ ὥσπερ στρατιώτης χωρὶς ὅπλων ἀτιμότερος, καὶ ἐσθὴς ἄνευ πορφύρας, καὶ ἵππος ἄνευ φαλάρων, οὕτω καὶ πλούσιος ἄνευ παρασίτου ταπεινός τις καὶ εὐτελὴς φαίνεται. καὶ μὴν ὁ μὲν πλούσιος κοσμεῖται ὑπ' αὐτοῦ· τὸν δὲ παράσιτον πλούσιος οὐδέποτε κοσμεῖ. 59. Ἄλλως τε οὐδὲ ὄνειδος αὐτῷ ἐστιν, ὡς σὺ φῂς, τὸ παρασιτεῖν ἐκείνῳ δηλονότι, ὡς κρείττονι χείρονα. ὅπως γε μὴν τῷ πλουσίῳ τοῦτο λυσιτελές ἐστι, τὸ τρέφειν τὸν παράσιτον, ὤγε μετὰ τὸ κοσμεῖσθαι ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἀσφάλεια πολλὴ ἐκ τῆς τούτου δορυφορίας ὑπάρχει. οὔτε γὰρ μάχῃ ῥᾳδίως ἄν τις ἐπιχειρήσαι τῷ πλουσίῳ, τοῦτον ὁρῶν παρεστῶτα· ἀλλ' οὐδ' ἂν ἀποθάνοι φαρμάκῳ οὐδεὶς, ἔχων παράσιτον. τίς γὰρ ἂν τολμήσειεν ἐπιβουλεῦσαι τινὶ, τούτου προεσθίοντος καὶ προπίνοντος; ὥστε ὁ πλούσιος οὐχὶ κοσμεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων ὑπὸ τοῦ παρασίτου σώζεται. οὕτω μὲν ὁ παράσιτος διὰ φιλοστοργίαν πάντα κίνδυνον ὑπομένει, καὶ οὐκ ἂν παραχωρήσειε τῷ πλουσίῳ φαγεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν αἱρεῖται συμφαγών.

60. ΤΥΧ. Πάντα μοι δοκεῖς, ὦ Σίμων, διεξελθεῖν, ὑστερήσας οὐδὲν τῆς σεαυτοῦ τέχνης, οὐχ, ὥσπερ αὐτὸς ἔφασκες, ἀμελέτητος ὤν, ἀλλ' ὥσπερ ἄν

τις ὑπὸ τῶν μεγίστων γεγυμνασμένος, λοιπόν, εἰ μὴ αἴσχιον αὐτὸ τὸ ὄνομά ἐστι τῆς παρασιτικῆς, ἐθέλω μαθεῖν.

ΠΑΡ. Ὅρα δὴ τὴν ἀπόκρισιν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγεσθαι δοκῇ, καὶ πειρῶ πάλιν αὐτὸς ἀποκρίνασθαι πρὸς τὸ ἐρωτώμενον ἢ ἄριστα οἶει. φέρε γάρ, τὸν σῖτον οἱ παλαιοὶ τί καλοῦσι;

ΤΤΧ. Τροφήν.

ΠΑΡ. Τί δὲ τὸ σιτεῖσθαι, οὐχὶ τὸ ἐσθίειν;

ΤΤΧ. Ναί.

ΠΑΡ Οὐκοῦν καθαμολόγηται τὸ παρασιτεῖν ὅτι οὐκ ἄλλο ἐστί;

ΤΤΧ. Τοῦτο γάρ, ὦ Σίμων, ἐστὶν, ὃ αἰσχρὸν φαίνεται.

ΠΑΡ. Φέρε δὴ πάλιν ἀπόκριναί μοι, πότερόν σοι δοκεῖ διαφέρειν, καὶ προκειμένων ἀμφοῖν, πρότερον ἂν αὐτὸς ἕλοιο, ἆρά γε τὸ πλεῖν, ἢ τὸ παραπλεῖν;

ΤΤΧ. Τὸ παραπλεῖν ἔγωγε.

ΠΑΡ. Τί δὲ, τὸ τρέχειν, ἢ τὸ παρατρέχειν;

ΤΤΧ. Τὸ παρατρέχειν.

ΠΑΡ. Τί δὲ, τὸ ἱππεύειν, ἢ τὸ παριππεύειν;

ΤΤΧ. Τὸ παριππεύειν.

ΠΑΡ. Τί δὲ, τὸ ἀκοντίζειν, ἢ τὸ παρακοντίζειν;

ΤΤΧ. Τὸ παρακοντίζειν.

ΠΑΡ. Οὐκοῦν ὁμοίως ἔθ' ἕλοιο καὶ τοῦ ἐσθίειν μᾶλλον τὸ παρασιτεῖν;

ΤΤΧ. Ὁμολογεῖν ἀνάγκη· καί σοι λοιπόν, ὥσπερ οἱ παῖδες, ἀφίξομαι καὶ ἕως καὶ μετ' ἄριστον,

μαθησομενος τὴν τέχνην· σὺ δέ με αὐτὴν δίκαιος διδάσκειν ἀφθόνως, ἐπεὶ καὶ πρῶτος μαθητής σοι γίγνομαι. φασὶ δὲ καὶ τὰς μητέρας μᾶλλον τὰ πρῶτα φιλεῖν τῶν τέκνων.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ
Η ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ.

ARGVMENTVM.

Diversa iuvenum Graecorum in Gymnasiis exercitia quum Anacharsis furori similia et nulli bono esse; praemia victoriae vero quum adeo ridicula et gloriam inde natam, quod multis coram percutiantur, quum nullius sibi videri pretii dixisset, absonumque esse, tot iuvenum tantos ferre labores, quum unus modo vincere posset; Solon eum docet, exercitia ea, ut summa bona civitati concilientur, instituta esse. Quia omnis vis civitatis posita sit in civibus, Athenienses maxime curare, ut cives, quantum ad animos, fiant boni, quantum ad corpora, validi; primam quidem, inquit, educationem puerorum permittimus matribus et paedagogis, at postquam intelligentiores facti sunt, et corpora ad labores magis idonea, omni cura id agimus, ut bonos reddamus meliores, et malos faciamus bonos. Animos emendamus musica etc. (*c. 21 — 23.*) *corpora exercemus in gymnasiis diversis rationibus, ut singulis tempestatibus assuefiant, ut iuvenes ad*

pericula fiant animosi, corporibus non parcant, et ista robusta ac patientia reddant, malis minus obnoxia, et hostibus graviora. Corpora sic exercitata gaudent bono habitu; carne exuberantiore absumta saniora sunt, et longius durant in laboribus. — Exponit Solon speciatim quoque, quid quodque certaminum ad illa conferat, et reliquarum in gymnasiis rerum, oleae, arenae, luti, pulveris etc. usum. Sic, ait, et caveri, ne in pace cives de rebus turpibus aemulentur, et prae otio ad iniurias vertantur, et sic cives hostibus terribiles fieri. — At Anacharsis nondum persuasus certamina illa pro ludo potius otiosorum iuvenum habet, quam pro utili praeparatione ad proelia; contra hostes opus esse vera exercitatione in armis; quam non habentes in inutilibus consumant iuvenum vires. Respondet Solon, exercitata sic corpora multo melius armis uti; quemvis civem habere et exercere arma, quamvis in pace ea gestare lege vetitum sit: atque non consumi iuvenum vires laboribus, sed eo maiores fieri, quo magis exerceantur. Ceterum in magnis Graecorum ludis certare non armatos, sed nudos, ut gloriae cupidi gymnasia ament et bono habitu esse studeant; qui pro hac gloria tantopere laborent, multo maiora pro patria perfecturos esse, eamque ob causam omni modo gloriae amorem apud iuvenes excitari; at in certaminibus armatorum optimos iuvenes inutiliter esse perituros. Sub finem commemorat etiam Laconum certamina, eodem tendentia, et puerorum flagellationem, quo magis patientes reddantur; quae etiam Anacharsidi crudelis et inutilis videtur.

ΑΝΑΧΑΡΣΙΣ ΚΑΙ ΣΟΛΩΝ.

1. ΑΝΑΧ. Ταῦτα δὲ ὑμῖν, ὦ Σόλων, τίνος ἕνεκα οἱ νέοι ποιοῦσιν; οἱ μὲν αὐτῶν περιπλεκόμενοι, ἀλ-

λήλους ὑποσκελίζουσιν, οἱ δὲ ἄγχουσι καὶ λυγίζουσι, καὶ ἐν τῷ πηλῷ συναναφύρονται καλινδούμενοι, ὥσπερ σύες. καίτοι κατ' ἀρχὰς εὐθὺς ἀποδυσάμενοι (ἑώρων γὰρ) λίπα τε ἠλείψαντο, καὶ κατέψησε μάλα εἰρηνικῶς ἄτερος τὸν ἕτερον ἐν τῷ μέρει. μετὰ δὲ οὐκ οἶδ' ὅ,τι παθόντες, ὠθοῦσί τε ἀλλήλους συννενευκότες, καὶ τὰ μέτωπα συναράττουσιν, ὥσπερ οἱ κριοί. καὶ ἦν ἰδοὺ ἀράμενος ἐκεινοσὶ τὸν ἕτερον ἐκ τοῖν σκελοῖν, ἀφῆκεν εἰς τὸ ἔδαφος· εἶτ' ἐπικαταπεσὼν, ἀνακύπτειν οὐκ ἐᾷ, συνωθῶν κάτω ἐς τὸν πηλόν· τέλος δὲ ἤδη περιπλέξας αὐτῷ τὰ σκέλη κατὰ τὴν γαστέρα, τὸν πῆχυν ὑποβαλὼν τῷ λαιμῷ, ἄγχει ἄθλιον· ὁ δὲ παρακροτεῖ ἐς τὸν ὦμον, ἱκετεύων, οἶμαι, ὡς μὴ τέλεον ἀποπνιγείη. καὶ οὐδὲ τοῦ ἐλαίου ἕνεκα φείδονται, μὴ μολύνεσθαι, ἀλλ' ἀφανίσαντες τὸ χρίσμα, καὶ τοῦ βορβόρου ἀναπλησθέντες, ἐν ἱδρῶτι ἅμα πολλῷ, γέλωτα ἐμοὶ γοῦν παρέχουσιν, ὥσπερ οἱ ἐγχέλυες ἐκ τῶν χειρῶν διολισθαίνοντες. 2. Ἕτεροι δὲ ἐν τῷ αἰθρίῳ τῆς αὐλῆς τὸ αὐτὸ τοῦτο δρῶσιν· οὐκ ἐν πηλῷ οὗτοί γε, ἀλλὰ ψάμμον ταύτην βαθεῖαν ὑποβαλλόμενοι ἐν τῷ ὀρύγματι πάττουσίν τε ἀλλήλους, καὶ αὐτοὶ ἑκόντες ἐπαμῶνται τὴν κόνιν ἀλεκτρυόνων δίκην, ὡς ἀφυκτότεροι εἶεν ἐν ταῖς συμπλοκαῖς, οἶμαι, τῆς ψάμμου τὸν ὄλισθον ἀφαιρούσης, καὶ βεβαιοτέραν ἐν ξηρῷ παρεχούσης τὴν ἀντίληψιν. 3. Οἱ δὲ ὀρθοστάδην κεκονιμένοι καὶ αὐτοὶ παίουσιν ἀλλήλους προσπεσόντες, καὶ λακτίζουσιν. οὕτοσὶ γοῦν καὶ τοὺς ὀδόντας ἔοικεν ἀποπτύσειν ὁ κακοδαίμων· οὕτως αἵματος

αὐτοῦ καὶ ψάμμου ἀναπέπλησται τὸ στόμα, πὺξ ὡς δρῇς παταχθέντος ἐς τὴν γνάθον. ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἄρχων οὗτοσὶ διίστησιν αὐτοὺς, καὶ λύει τὴν μάχην. τεκμαίρομαι γὰρ τῇ πορφυρίδι τῶν ἀρχόντων τινὰ τοῦτον εἶναι. 4. Ὁ δὲ καὶ ἐποτρύνει, καὶ τὸν πατάξαντα ἐπαινεῖ· ἄλλοι δὲ ἀλλαχόθι πάντες ἐγκονοῦσι, καὶ ἀναπηδῶσιν, ὥσπερ θέοντες, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μένοντες, καὶ ἐς τὸ ἄνω συναλλόμενοι, λακτίζουσι τὸν ἀέρα. 5. Ταῦτα οὖν ἐθέλω εἰδέναι, τίνος ἀγαθοῦ ἂν εἴη ποιεῖν· ὡς ἔμοιγε μανίᾳ μᾶλλον ἐοικέναι δοκεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἔστιν ὅστις ἂν ῥᾳδίως μεταπείσειέ με ὡς οὐ παραπαίουσιν οἱ ταῦτα δρῶντες.

6. ΣΟΛ. Καὶ εἰκότως, ὦ Ἀνάχαρσι, τοιαῦτά σοι τὰ γιγνόμενα φαίνεται. ξένα γε ὄντα, καὶ πάμπολυ τῶν Σκυθικῶν ἐθῶν ἀπᾴδοντα, καθάπερ καὶ ὑμῖν πολλὰ εἰκὸς εἶναι μαθήματα, καὶ ἐπιτηδεύματα, σοῖς Ἕλλησιν ἡμῖν ἀλλόκοτα εἶναι δόξαντα ἄν, εἴ τις ἡμῶν ὥσπερ σὺ νῦν ἐπισταίη αὐτοῖς. πλὴν ἀλλὰ θάῤῥει, ὦ γαθέ· οὐ γὰρ μανία τὰ γιγνόμενά ἐστιν, οὐδ' ἐφ' ὕβρει οὗτοι παίουσιν ἀλλήλους, καὶ κυλίουσιν ἐν τῷ πηλῷ, ἢ ἐπιπάττουσι τὴν κόνιν· ἀλλ' ἔχει τινὰ χρείαν οὐκ ἀτερπῆ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀκμὴν οὐ μικρὰν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ἢν γοῦν ἐνδιατρίψῃς, ὥσπερ οἶμαί σε ποιήσειν, τῇ Ἑλλάδι, οὐκ εἰς μακρὰν εἷς καὶ αὐτὸς ἔσῃ τῶν πεπηλωμένων, ἢ κεκονιμένων. οὕτω σοι τὸ πρᾶγμα ἡδύ τε ἅμα καὶ λυσιτελὲς εἶναι δόξει.

ΑΝΑΧ. Ἄπαγε, ὦ Σόλων. ὑμῖν ταῦτα γένοιτο τὰ ὠφέλιμα, καὶ τερπνά· ἐμὲ δὲ εἴ τις ὑμῶν τοιοῦτό

τι διαθείη, εἴσεται, ὡς οὐ μάτην διεζώσμεθα τὸν ἀκινάκην. 7. Ἀτὰρ εἰπέ μοι, τί ὄνομα ἔθεσθε τοῖς γιγνομένοις; ἢ τί φῶμεν ποιεῖν αὐτούς;

ΣΟΛ. Ὁ μὲν χῶρος αὐτὸς, ὦ Ἀνάχαρσι, γυμνάσιον ὑφ' ἡμῶν ὀνομάζεται, καὶ ἔστιν ἱερὸν Ἀπόλλωνος τοῦ Λυκίου· καὶ τὸ ἄγαλμα δὲ αὐτοῦ ὁρᾷς, τὸν ἐπὶ τῇ στήλῃ κεκλιμένον, τῇ ἀριστερᾷ μὲν τὸ τόξον ἔχοντα· ἡ δεξιὰ δὲ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἀνακεκλασμένη, ὥσπερ ἐκ καμάτου μακροῦ ἀναπαυόμενον δείκνυσι τὸν θεόν. 8. Τῶν γυμνασμάτων δὲ τούτων, τὸ μὲν ἐν τῷ πηλῷ ἐκείνῳ πάλη καλεῖται, οἶδ' ἐν τῇ κόνει παλαίουσι καὶ αὐτοί. τὸ δὲ παίειν ἀλλήλους ὀρθοστάδην παγκρατιάζειν λέγομεν. καὶ ἄλλα δὲ ἡμῖν ἐστι γυμνάσια τοιαῦτα πυγμῆς, καὶ δίσκου, καὶ τοῦ ὑπεράλλεσθαι, ὧν ἁπάντων ἀγῶνας προτίθεμεν. καὶ ὁ κρατήσας ἄριστος εἶναι δοκεῖ τῶν καθ' αὑτὸν, καὶ ἀναιρεῖται τὰ ἆθλα.

9. ΑΝΑΧ. Τὰ δὲ ἆθλα τίνα ὑμῖν ταῦτά ἐστιν;

ΣΟΛ. Ὀλυμπιάσι μὲν στέφανος ἐκ κοτίνου, Ἰσθμοῖ δὲ ἐκ πίτυος, ἐν Νεμέᾳ δὲ σελίνων πεπλεγμένος· Πυθοῖ δὲ μῆλα τῶν ἱερῶν τοῦ θεοῦ· παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Παναθηναίοις τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ τῆς μορίας. τί ἐγέλασας, ὦ Ἀνάχαρσι; ἢ διότι μικρά σοι ταῦτα εἶναι δοκεῖ;

ΑΝΑΧ. Οὔκ· ἀλλὰ πάνσεμνα, ὦ Σόλων, κατέλεξας τὰ ἆθλα, καὶ ἄξια τοῖς τε διαθεῖσιν αὐτὰ φιλοτιμεῖσθαι ἐπὶ τῇ μεγαλοδωρεᾷ, καὶ τοῖς ἀγωνισταῖς αὐτοῖς ὑπερεσπουδακέναι περὶ τὴν ἀναίρεσιν τῶν τηλικούτων, ὥστε μήλων ἕνεκα, καὶ σελίνων, το-

σκῦτα προπονεῖν καὶ κινδυνεύειν, ἀγχομένους πρὸς ἀλλήλων, καὶ κατακλωμένους, ὡς οὐκ ἐνὸν ἀπραγμόνως εὐπορῆσαι μήλων ὅτῳ ἐπιθυμία, ἢ σελίνῳ ἐστεφανῶσθαι, ἢ πίτυϊ, μήτε πηλῷ καταχριόμενον τὸ πρόσωπον, μήτε λακτιζόμενον ἐς τὴν γαστέρα ὑπὸ τῶν ἀνταγωνιστῶν.

10. ΣΟΛ. Ἀλλ', ὦ ἄριστε, οὐκ ἐς ψιλὰ τὰ διδόμενα ἡμεῖς ἀποβλέπομεν. ταῦτα μὲν γάρ ἐστι σημεῖα τῆς νίκης, καὶ γνωρίσματα, οἵ τινες οἱ κρατήσαντες· ἡ δὲ παρακολουθοῦσα τούτοις δόξα, τοῦ παντὸς ἀξία τοῖς νενικηκόσιν· ὑπὲρ ἧς καὶ λακτίζεσθαι καλῶς ἔχει τοῖς θηρωμένοις τὴν εὔκλειαν ἐκ τῶν πόνων. οὐ γὰρ ἀπονητὶ προσγένοιτο ἂν αὕτη· ἀλλὰ χρὴ τὸν ὀρεγόμενον αὐτῆς, πολλὰ τὰ δυσχερῆ ἀνασχόμενον ἐν τῇ ἀρχῇ, τότ' ἤδη τὸ λυσιτελὲς, καὶ ἡδὺ τέλος ἐκ τῶν καμάτων περιμένειν.

ΑΝΑΧ. Τοῦτο φῄς, ὦ Σόλων, τὸ τέλος ἡδὺ καὶ λυσιτελὲς, ὅτι πάντες αὐτοὺς ὄψονται ἐστεφανωμένους, καὶ ἐπὶ τῇ νίκῃ ἐπαινέσονται, πολὺ πρότερον οἰκτείραντες ἐπὶ ταῖς πληγαῖς· οἱ δὲ εὐδαιμονήσουσιν, ἀντὶ τῶν πόνων μῆλα καὶ σέλινα ἔχοντες.

ΣΟΛ. Ἄπειρος εἶ, φημὶ, τῶν ἡμετέρων ἔτι· μετὰ μικρὸν δὲ ἄλλα σοι δόξει περὶ αὐτῶν, ἐπειδὰν ἐς τὰς πανηγύρεις ἀπιὼν, ὁρᾷς τοσοῦτον πλῆθος ἀνθρώπων συλλεγόμενον ἐπὶ τὴν θέαν τῶν τοιούτων, καὶ θέατρα μυρίανδρα συμπληρούμενα, καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς ἐπαινουμένους, τὸν δὲ καὶ νικήσαντα αὐτῶν ἰσόθεον νομιζόμενον.

11. ΑΝΑΧ. Αὐτὸ τοῦτο, ὦ Σόλων, καὶ τὸ εἶ-

κτιστόν ἐστιν, εἰ μὴ ἐπ' ὀλίγων ταῦτα πάσχουσιν, ἀλλὰ ἐν τοσούτοις θεαταῖς καὶ μάρτυσι τῆς ὕβρεως, οἳ δηλαδὴ εὐδαιμονίσουσιν αὐτοὺς, αἵματι ῥαινομένους ὁρῶντες, ἢ ἀγχομένους πρὸς τῶν ἀντιπάλων. ταῦτα γὰρ τὰ εὐδαιμονέστατα πρόσεστι τῇ νίκῃ αὐτῶν. παρ' ἡμῖν δὲ τοῖς Σκύθαις, ἤν τις, ὦ Σόλων, ἢ πατάξῃ τινὰ τῶν πολιτῶν, ἢ ἀνατρέψῃ προσπεσών, ἢ θοιμάτιον περιῤῥήξῃ, μεγάλας οἱ πρεσβύται τὰς ζημίας ἐπάγουσι, κἂν ἐπ' ὀλίγων τῶν μαρτύρων τοῦτο πάθῃ τις· οὔτι γε ἐν τηλικούτοις θεάτροις, οἷα σὺ διηγῇ τὸ Ἰσθμοῖ, καὶ τὸ ἐν Ὀλυμπίᾳ. οὐ μὴν ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀγωνιστὰς, οἰκτείρειν μοι ἔπεισιν, ὧν πάσχουσι· τῶν δὲ θεατῶν, οὓς φῂς ἅπανταχόθεν τοὺς ἀρίστους παραγίγνεσθαι ἐς τὰς πανηγύρεις, καὶ πάνυ θαυμάζω, εἰ τἀναγκαῖα παρέντες, σχολάζουσιν ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνό πω δύναμαι κατανοῆσαι, ὅτι τοῦτο τερπνὸν αὐτοῖς, ὁρᾶν παιομένους γε, καὶ διαπληκτιζομένους ἀνθρώπους, καὶ πρὸς τὴν γῆν ἀραττομένους, καὶ συντριβομένους ὑπ' ἀλλήλων.

12. ΣΟΛ. Εἰ καιρὸς ἦν, ὦ Ἀνάχαρσι, Ὀλυμπίων, ἢ Ἰσθμίων, ἢ Παναθηναίων, αὐτὸ ἄν σε τὸ γιγνόμενον ἐδίδαξεν, ὡς οὐ μάτην ἐσπουδάκαμεν ἐπὶ τούτοις. οὐ γὰρ οὕτω λέγων ἄν τις προσβιβάσειέ σε τῇ ἡδονῇ τῶν ἐκεῖ δρωμένων, ὡς εἰ καθεζόμενος αὐτὸς ἐν μέσοις τοῖς θεαταῖς, βλέποις ἀρετὰς ἀνδρῶν, καὶ κάλλη σωμάτων, καὶ εὐεξίας θαυμαστὰς, καὶ ἐμπειρίας δεινὰς, καὶ ἰσχὺν ἄμαχον, καὶ τόλμαν, καὶ φιλοτιμίαν, καὶ γνώμας ἀηττήτους, καὶ σπουδὴν ἄληκτον

ὑπὲρ τῆς νίκης. εὖ γὰρ δὴ οἶδα, ὡς οὐκ ἂν ἐπαίσω ἐπαινῶν, καὶ ἐπιβοῶν, καὶ ἐπικροτῶν.

13. ΑΝΑΧ. Νὴ Δί', ὦ Σόλων, καὶ ἐπιγελῶν γε προσέτι καὶ ἐπιχλευάζων. ἅπαντα γὰρ ὁπόσα κατηριθμήσω ἐκεῖνα, τὰς ἀρετάς, καὶ τὰς εὐεξίας, καὶ τὰ κάλλη, καὶ τόλμαν, ὁρῶ οὐδενὸς μεγάλου ἕνεκα παραπολλυμένας ὑμῖν, οὔτε πατρίδος κιδυνευούσης, οὔτε χώρας πορθουμένης, οὔτε φίλων ἢ οἰκείων πρὸς ὕβριν ἀπαγομένων. ὥστε τοσούτῳ γελοιότεροι ἂν εἶεν, ἄριστοι μέν, ὡς φῂς, ὄντες, μάτην δὲ τοσαῦτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ αἰσχύνοντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῇ ψάμμῳ, καὶ τοῖς ὑπωπίοις, ὡς μήλου καὶ κοτίνου ἐγκρατεῖς γένοιντο νικήσαντες. ἡδὺ γάρ μοι ἀεὶ μεμνῆσθαι τῶν ἄθλων, τοιούτων ὄντων. ἀτὰρ εἰπέ μοι, πάντες αὐτὰ λαμβάνουσιν οἱ ἀγωνισταί;

ΣΟΛ. Οὐδαμῶς, ἀλλὰ εἷς ἐξ ἁπάντων, ὃ κρατήσας αὐτῶν.

ΑΝΑΧ. Εἶτ', ὦ Σόλων, ἐπὶ τῷ ἀδήλῳ καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι, καὶ ταῦτ' εἰδότες, ὅτι ὁ μὲν νικῶν εἷς ἔσται πάντως, οἱ δὲ ἡττώμενοι πάμπολλοι μάτην ἆθλιοι πληγάς, οἱ δὲ καὶ τραύματα λαμβάνοντες;

14. ΣΟΛ. Ἔοικας, ὦ Ἀνάχαρσι, μηδέπω ἐννενοηκέναι πολιτείας ὀρθῆς πέρι μηδέν· οὐ γὰρ ἂν τὰ κάλλιστα τῶν ἐθῶν ἐν ψόγῳ ἐτίθεσο. ἦν δέ σοι μελήσῃ ποτὲ εἰδέναι ὅπως ἂν τὰ κάλλιστα οἰκηθείη πόλις, καὶ ὅπως ἂν ἄριστοι γένοιντο οἱ πολῖται αὐτῆς, ἐπαινέσῃ τότε καὶ τὰς ἀσκήσεις ταύτας, καὶ τὴν

φιλοτιμίαν, ἣν φιλοτιμούμεθα πρὸς αὐτὰς, καὶ εἴσῃ ὅτι πολὺ τὸ χρήσιμον ἔχουσιν, ἐγκαταμεμιγμένον τοῖς πόνοις, εἰ καὶ νῦν μάτην σπουδάζεσθαι δοκοῦσι.

ΑΝΑΧ. Καὶ μὴν, ὦ Σόλων, κατ' οὐδὲν ἄλλο ἀπὸ τῆς Σκυθίας ἦκω παρ' ὑμᾶς, τοσαύτην μὲν γῆν διοδεύσας, μέγαν δὲ τὸν Εὔξεινον, καὶ δυσχείμερον, περαιωθεὶς, ἢ ὅπως νόμους τε τοὺς Ἑλλήνων ἐκμάθοιμι, καὶ ἔθη παρ' ὑμῖν κατανοήσαιμι, καὶ πολιτείαν τὴν ἀρίστην ἐκμελετήσαιμι. διὸ καὶ σὲ μάλιστα φίλον ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων καὶ ξένον προειλόμην κατὰ κλέος, ἐπείπερ ἤκουον νόμων τε τινῶν ξυγγραφέα εἶναί σε, καὶ ἐθῶν τῶν ἀρίστων εὑρετὴν, καὶ ἐπιτηδευμάτων ὠφελίμων εἰσηγητὴν, καὶ ὅλως πολιτείας τινὸς συναρμοστήν· ὥστε οὐκ ἂν φθάνοις διδάσκων με, καὶ μαθητὴν ποιούμενος, ὡς ἔγωγε ἡδέως ἂν ἀσιτός, σοι, καὶ ἄποτος παρακαθεζόμενος, ἐς ὅσον ἂν αὐτὸς διαρκοίης λέγων, κεχηνὼς ἐπακούοιμι περὶ πολιτείας τι καὶ νόμων διεξιόντος.

15. *ΣΟΛ.* Τὰ μὲν πάντα οὐ ῥᾴδιον, ὦ ἑταῖρε, διελθεῖν ἐν βραχεῖ· ἀλλὰ κατὰ μέρη ἐπιὼν, εἴσῃ ἕκαστα, οἷα μὲν περὶ θεῶν, οἷα δὲ περὶ γονέων, ἢ περὶ γάμων, ἢ τῶν ἄλλων δοκεῖ ἡμῖν. ἃ δὲ περὶ τῶν νέων γιγνώσκομεν, καὶ ὅπως αὐτοῖς χρώμεθα, ἐπειδὰν πρῶτον ἄρξωνται συνιέναι τε τοῦ βελτίονος, καὶ τῷ σώματι ἀνδρίζεσθαι, καὶ ὑφίστασθαι τοὺς πόνους· ταῦτα ἤδη σοι διέξειμι, ὡς μάθοις οὗ τινος χάριν τὰς ἀσκήσεις ταύτας προτεθείκαμεν αὐτοῖς, καὶ διαπονεῖν τὸ σῶμα καταναγκάζομεν, οὐ μόνον ἕνεκα τῶν ἀγώνων, ὅπως τὰ ἆθλα δύναιντο ἀναιρεῖσθαι

ἐπ᾽ ἐκεῖνα μὲν γὰρ ὀλίγοι πάνυ ἐξ ἁπάντων χωροῦσιν, ἀλλὰ μεῖζόν τι ἅπάυῃ τῇ πόλει ἀγαθὸν ἐκ τούτου καὶ αὐτοῖς ἐκείνοις προσκτώμενοι. κοινὸς γάρ τις ἀγὼν ἅλλος ἅπασι τοῖς ἀγαθοῖς πολίταις πρόκειται, καὶ στέφανος οὐ πίτυος, οὐδὲ κοτίνου, ἢ σελίνων, ἀλλ᾽ ὃς ἐν αὐτῷ συλλαβὼν ἔχει τὴν ἀνθρώπων εὐδαιμονίαν. οἷον ἐλευθερίαν λέγω αὐτοῦ τε ἑκάστου ἰδίᾳ, καὶ κοινῇ τῆς πατρίδος, καὶ πλοῦτον, καὶ δόξαν, καὶ ἑορτῶν πατρίων ἀπόλαυσιν, καὶ οἰκείων, σωτηρίαν· καὶ συνόλως τὰ κάλλιστα, ὧν ἄν τις εὔξαιτο γενέσθαι οἷ παρὰ τῶν θεῶν. ταῦτα πάντα τῷ στεφάνῳ, ὃν φημι, συναναπέπλεκται, καὶ ἐκ τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου περιγίγνεται· ἐφ᾽ οἷς αἱ ἀσκήσεις αὗται, καὶ οἱ πόνοι ἄγουσιν.

16. *ΑΝΑΧ.* Εἶτα, ὦ θαυμάσιε Σόλων, τοιαῦτά μοι καὶ τηλικαῦτα ἔχων ἆθλα διεξιέναι, μῆλα καὶ σέλινα διηγοῦ, καὶ θαλλὸν ἐλαίας ἀγρίας, καὶ πίτυν;

ΣΟΛ. Καὶ μήν, ὦ Ἀνάχαρσι, οὐδ᾽ ἐκεῖνά σοι ἔτι δόξει μικρὰ εἶναι, ὁπόταν ἃ λέγω καταμάθῃς· ἀπὸ γάρ τοι τῆς αὐτῆς γνώμης γίγνεται, καὶ μέρη πάντα ταῦτά ἐστι μικρὰ τοῦ μείζονος ἐκείνου ἀγῶνος, καὶ τοῦ στεφάνου, οὗ κατέλεξα τοῦ πανευδαίμονος. ὁ δὲ λόγος, οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ὑπερβὰς τὴν τάξιν, ἐκείνων προτέρων ἐπεμνήσθη, τῶν Ἰσθμοῖ γιγνομένων, καὶ Ὀλυμπιάσι, καὶ ἐν Νεμέᾳ. πλὴν ἀλλὰ νὼ, (σχολὴν γὰρ ἄγομεν, καὶ σὺ, ὡς φῂς, προθυμῇ ἀκούειν) ἀναδραμούμεθα ῥᾳδίως πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸν κοινὸν ἀγῶνα, δι᾽ οὗ φημι πάντα ταῦτα ἐπιτηδεύεσθαι.

ΑΝΑΧ. Ἄμεινον, ὦ Σόλων, οὕτω· καθ' ὁδὸν γὰρ ἂν ἡμῖν ὁ λόγος μᾶλλον προχωροίη, καὶ τάχ' ἂν ἴσως ἀπὸ τούτων πεισθείην, μηδ' ἐκείνων ἔτι καταγελᾶν, εἴ τινα ἴδοιμι σεμνυνόμενον κοτίνῳ, ἢ σελίνῳ ἐστεφανωμένον. ἀλλ' εἰ δοκεῖ, ἐς τὸ σύσκιον ἐκεῖσε ἀπελθόντες, καθίσωμεν ἐπὶ τῶν θάκων, ὡς μὴ ἐνοχλοῖεν ἡμῖν ἐπικεκραγότες τοῖς παλαίουσιν· ἄλλως τε (εἰρήσεται γὰρ) οὐδὲ τὸν ἥλιον ἔτι ῥᾳδίως ἀνέχομαι, ὀξὺν καὶ φλογώδη ἐμπίπτοντα γυμνῇ τῇ κεφαλῇ. τὸν γὰρ πῖλόν μοι ἀφελεῖν οἴκοθεν ἔδοξεν, ὡς μὴ μόνος ἐν ὑμῖν ξενίζοιμι τῷ σχήματι. ἡ δὲ ὥρα τοῦ ἔτους, ὅτιπερ τὸ πυρωδέστατόν ἐστι τοῦ ἀστέρος (ὃν ὑμεῖς κύνα φατὲ) πάντα καταφλέγοντος, καὶ τὸν ἀέρα ξηρὸν καὶ διακαῆ τιθέντος, ὅ,τε ἥλιος κατὰ μεσημβρίαν ἤδη ὑπὲρ κεφαλῆς ἐπικείμενος, φλογμὸν τοῦτον οὐ φορητὸν ἐπάγει τοῖς σώμασιν. ὥστε καί σου θαυμάζω ὅπως γηραιὸς ἤδη ἄνθρωπος, οὔτε ἰδίεις πρὸς τὸ θάλπος, ὥσπερ ἐγὼ, οὔτε ὅλως ἐνοχλουμένῳ ἔοικας, οὐδὲ περιβλέπεις σύσκιόν τι, ἔνθα ὑποδύσῃ, ἀλλὰ δέχῃ τὸν ἥλιον εὐμαρῶς.

ΣΟΛ. Οἱ μάταιοι γὰρ οὗτοι πόνοι, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ αἱ συνεχεῖς ἐν τῷ πηλῷ κυβιστήσεις, καὶ αἱ ὑπαίθριοι ἐν τῇ ψάμμῳ ταλαιπωρίαι, τοῦτο ἡμῖν τὸ ἀμυντήριον παρέχουσι πρὸς τὰς τοῦ ἡλίου βολάς. καὶ οὐκ ἔτι πίλου δεόμεθα, ὃς τὴν ἀκτῖνα κωλύσει καθικνεῖσθαι τῆς κεφαλῆς. ἀπίωμεν δ' οὖν. 17. Καὶ ὅπως μὴ, καθάπερ νόμοις, προσέξῃς οἷς ἂν λέγω πρὸς σὲ, ὡς ἐξάπαντος πιστεύειν αὐτοῖς, ἀλλ' ἔνθα ἄν σοι μὴ ὀρθῶς τι λέγεσθαι δοκῇ, ἀντιλέγειν εὐθὺς, καὶ

διευθύνειν τὸν λόγον. δυοῖν γὰρ θατέρου πάντως οὐκ ἂν ἁμάρτοιμεν, ἢ σὲ βεβαίως πεισθῆναι ἐκχέαντα ὁπόσα οἴει ἀντιλεκτέα εἶναι, ἢ ἐμὲ ἀναδιδαχθῆναι ὡς οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκω περὶ αὐτῶν. καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἄν σοι ἡ πόλις ἡ Ἀθηναίων οὐκ ἂν φθάνοι χάριν ὁμολογοῦσα. ὅσα γὰρ ἂν ἐμὲ παιδεύσῃς, καὶ μεταπείσῃς πρὸς τὸ βέλτιον, ἐκείνην τὰ μέγιστα ἔσῃ ὠφεληκώς. οὐδὲν γὰρ ἂν ἀποκρυφαίμην αὐτήν, ἀλλ' εὐθὺς εἰς τὸ μέσον καταθήσω φέρων, καὶ καταστὰς ἐν τῇ πνυκὶ, ἐρῶ πρὸς ἅπαντας, Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐγὼ μὲν ὑμῖν ἔγραψα τοὺς νόμους, οἵους ἂν ᾤμην ὠφελιμωτάτους ἔσεσθαι τῇ πόλει· ὁ δὲ ξένος οὑτοσὶ (δείξας σὲ, ὦ Ἀνάχαρσι) Σκύθης μέν ἐστι· σοφὸς δὲ ὢν, μετεπαίδευσέ με, καὶ ἄλλα βελτίω μαθήματα καὶ ἐπιτηδεύματα ἐδιδάξατο· ὥστε εὐεργέτης ὑμῶν ὁ ἀνὴρ ἀναγεγράφθω, καὶ χαλκοῦν αὐτὸν ἀναστήσατε παρὰ τοὺς ἐπωνύμους ἐν πόλει παρὰ τὴν Ἀθηνᾶν. καὶ εὖ ἴσθι ὡς οὐκ αἰσχυνοῖτο ἡ Ἀθηναίων πόλις, παρὰ βαρβάρου καὶ ξένου τὰ συμφέροντα ἐκμανθάνοντες.

18. ΑΝΑΧ. Τοῦτο ἐκεῖνο ἦν ἄρα, ὃ ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἤκουον τῶν Ἀθηναίων, ὡς εἴητε εἴρωνες ἐν τοῖς λόγοις. ἐπεὶ πόθεν ἂν ἐγὼ, νομὰς καὶ πλάνης ἄνθρωπος, ἐφ' ἁμάξης βεβιωκώς, ἄλλοτε ἄλλην γῆν ἀμείβων, πόλιν δὲ οὔτε οἰκήσας πώποτε, οὔτε ἄλλοτε ἢ νῦν ἑωρακώς, περὶ πολιτείας διεξίοιμι, καὶ διδάσκοιμι αὐτόχθονας ἄνδρας, πόλιν ταύτην ἀρχαιοτάτην τοσούτοις ἤδη χρόνοις ἐν εὐνομίᾳ κατῳκηκότας; καὶ μάλιστα σὲ, ὦ Σόλων, ᾧ τοῦτο, ὡς φασὶν.

ἐξ ἀρχῆς καὶ μάθημα ἐγένετο, ἐπίστασθαι ὅπως ἂν ἄριστα πόλις οἰκοῖτο, καὶ οἷς τισι νόμοις χρωμένη, εὐδαιμονήσειε. πλὴν ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὡς νομοθέτῃ πειστέον σοι· καὶ ἀντερῶ, ἤν τι μοι δοκῇ μὴ ὀρθῶς λέγεσθαι, ὡς βεβαιότερον μάθοιμι. καὶ ἰδοὺ γὰρ ἤδη ἐκφυγόντες τὸν ἥλιον, ἐν τῷ συνηρεφεῖ ἐσμεν· καὶ καθέδρα μάλα ἡδεῖα καὶ εὔκαιρος, ἐπὶ ψυχροῦ τοῦ λίθου. λέγε οὖν τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς, καθότι τοὺς νέους παραλαβόντες, ἐκ παίδων εὐθὺς διαπονεῖτε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄριστοι ἄνδρες ἀποβαίνουσιν ἐκ τοῦ πηλοῦ, καὶ τῶν ἀσκημάτων τούτων, καὶ τί ἡ κόνις, καὶ τὰ κυβιστήματα συντελεῖ πρὸς ἀρετὴν αὐτοῖς; τοῦτο γὰρ δὴ μάλιστα ἐξ ἀρχῆς εὐθὺς ἐπόθουν ἀκοῦσαι· τὰ δ' ἄλλα εἰς ὕστερον διδάξῃ με κατὰ καιρὸν ἕκαστον ἐν τῷ μέρει. ἐκεῖνου μέντοι, ὦ Σόλων, μέμνησό μοι παρὰ τὴν ῥῆσιν, ὅτι πρὸς ἄνδρα βάρβαρον ἐρεῖς. λέγω δὲ, ὡς μὴ περιπλέκῃς, μηδὲ ἀπομηκύνῃς τοὺς λόγους. δέδια γὰρ μὴ ἐπιλανθάνωμαι τῶν πρώτων, εἰ τὰ μετὰ ταῦτα πολλὰ ἐπιῤῥέῃ.

19. ΣΟΛ. Σὺ τοῦτο, ὦ Ἀνάχαρσι, ταμιεύσῃ ἄμεινον, ἔνθα ἂν σοι δοκῇ μὴ πάνυ σαφὴς ὁ λόγος εἶναι, ἢ πόῤῥω ποι ἀποπλανᾶσθαι εἰκῇ ᾖέων. ἐρήσῃ γὰρ μεταξὺ ὅ,τι ἂν ἐθέλῃς, καὶ διακόψῃς αὐτοῦ τὸ μῆκος. ἢν μέντοι μὴ ἐξαγώνια, μηδὲ πόῤῥω τοῦ σκοποῦ τὰ λεγόμενα ᾖ, κωλύσει οὐδὲν, οἶμαι, εἰ καὶ μακρὰ λέγοιτο. ἐπεὶ καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου, ἥπερ τὰς φονικὰς ἡμῖν δίκας δικάζει, πάτριον οὕτω ποιεῖν. ὁπόταν γὰρ ἀνελθοῦσα εἰς τὸν πάγον συγκαθέζηται φόνου, ἢ τραύματος ἐκ προνοίας, ἢ

πυρκαϊᾶς δικάσοντες, ἀποδίδοται λόγος ἑκατέρῳ τῶν κρινομένων· καὶ λέγουσιν ἐν τῷ μέρει, ὁ μὲν διώκων, ὁ δὲ φεύγων, ἢ αὐτοὶ, ἢ ῥήτορας ἀναβιβάζονται τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ αὐτῶν. οἱ δὲ ἐς τ' ἂν μὲν περὶ τοῦ πράγματος λέγωσιν, ἀνέχεται ἡ βουλὴ, καθ' ἡσυχίαν ἀκούουσα· ἢν δέ τις ἢ φροίμιον εἴπῃ πρὸ τοῦ λόγου, ὡς εὐνουστέρους ἀπεργάσαιτο αὐτοὺς, ἢ οἶκτον, ἢ δείνωσιν ἔξωθεν ἐπάγοι τῷ πράγματι, (οἷα πολλὰ ῥητόρων παῖδες ἐπὶ τοὺς δικαστὰς μηχανῶνται) παρελθὼν ὁ κῆρυξ κατεσιώπησεν εὐθὺς, οὐκ ἐῶν λῆρεῖν πρὸς τὴν βουλὴν, καὶ περιστεῖλαι τὸ πρᾶγμα ἐν τοῖς λόγοις, ὡς γυμνὰ τὰ γεγενημένα οἱ Ἀρεοπαγῖται βλέποιεν. ὥστε καὶ σὲ, ὦ Ἀνάχαρσι, Ἀρεοπαγίτην ἐν τῷ παρόντι ποιοῦμαι ἔγωγε, χρὴ κατὰ τὸν τῆς βουλῆς μου νόμον ἄκουε, καὶ σιωπᾷν κέλευε, ἢν αἴσθῃ καταῤῥητορευόμενος· ἄχρι δ' ἂν οἰκεῖα τῷ πράγματι λέγηται, ἐξέστω ἀπομηκύνειν. οὐδὲ γὰρ ὑφ' ἡλίῳ ἔτι ποιησόμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἄχθεσθαι εἰ ἀποτείνοιτο ἡ ῥῆσις· ἀλλὰ ἥ τε σκιὰ πυκνὴ, καὶ ἡμεῖς σχολὴν ἄγομεν.

ΑΝΑΧ. Εὐγνώμονά σοι ταῦτα, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε ἤδη χάριν οὐ μικρὰν οἶδά σοι καὶ ἐπὶ τούτοις, ὅτι πάρεργον τοῦ λόγου καὶ τὰ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ γιγνόμενα ἐδιδάξω με, θαυμάσια ὡς ἀληθῶς, καὶ ἀγαθῶν βουλευτῶν ἔργα, πρὸς ἀλήθειαν οἰσόντων τὴν ψῆφον. ἐπὶ τούτοις οὖν ἤδη λέγε, καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης ἐγὼ, (τοῦτο γὰρ ἔθου με) κατὰ σχῆμα τῆς βουλῆς ἀκούσομαί σου.

20. ΣΟΛ. Οὐκοῦν διὰ βραχέων προακοῦσαι χρὴ

σε, ἃ περὶ πόλεως καὶ πολιτῶν ἡμῖν δοκεῖ. πόλιν γὰρ ἡμεῖς οὐ τὰ οἰκοδομήματα ἡγούμεθα εἶναι, οἷον τείχη, καὶ ἱερά, καὶ νεωροίκους, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὥσπερ σῶμά τι ἑδραῖον, καὶ ἀκίνητον ὑπάρχειν ἐς ὑποδοχὴν καὶ ἀσφάλειαν τῶν πολιτευομένων, τὸ δὲ πῶν κῦρος ἐν τοῖς πολίταις τιθέμεθα. τούτους γὰρ εἶναι τοὺς ἀναπληροῦντας, καὶ διατάττοντας, καὶ ἐπιτελοῦντας ἕκαστα, καὶ φυλάττοντας· οἷόν τι ἐκ ἡμῖν ἑκάστῳ ἐστὶν ἡ ψυχή. τοῦτο δὴ τοίνυν κατανοήσαντες, ἐπιμελούμεθα μὲν, ὡς ὁρᾷς, καὶ τοῦ σώματος τῆς πόλεως, κατακοσμοῦντες αὐτό, ὡς κάλλιστον ἡμῖν ᾖ, ἔνδοθέν τε οἰκοδομήμασι κατεσκευασμένον, καὶ ταῖς ἔκτοσθεν ταύταις περιβολαῖς, ἐς τὸ ἀσφαλέστατον περιπεφραγμένον. μάλιστα δὲ καὶ ἐξάπαντος τοῦτο προνοοῦμεν, ὅπως οἱ πολῖται ἀγαθοὶ μὲν τὰς ψυχὰς, ἰσχυροὶ δὲ τὰ σώματα γίγνοιντο. τοὺς γὰρ τοιούτους σφίσι τε αὐτοῖς καλῶς χρήσεσθαι ἐν εἰρήνῃ συμπολιτευομένους, καὶ ἐκ πολέμου σώσειν τὴν πόλιν, καὶ ἐλευθέραν καὶ εὐδαίμονα διαφυλάξειν. τὴν μὲν δὴ πρώτην ἀνατροφὴν αὐτῶν μητράσι, καὶ τίτθαις, καὶ παιδαγωγοῖς ἐπιτρέπομεν ὑπὸ παιδείαις ἐλευθερίοις ἄγειν τε καὶ τρέφειν αὐτούς. ἐπειδὴν δὲ συνετοὶ ἤδη γίγνωνται τῶν καλῶς ἐχόντων, καὶ αἰδοῦς, καὶ ἐρύθημα, καὶ φόβος, καὶ ἐπιθυμία τῶν ἀρίστων ἀναφύηται αὐτοῖς, καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ σώματα ἀξιόχρεα δοκῇ πρὸς τοὺς πόνους, παγιώτερα γιγνόμενα, καὶ πρὸς τὸ ἰσχυρότερον συνιστάμενα, τηνικαῦτα ἤδη παραλαβόντες αὐτοὺς διδάσκομεν, ἄλλα μὲν τῆς ψυχῆς μαθήματα καὶ γυμνάσια προτιθέν-

τες, ἄλλως δὲ πρὸς τοὺς πόνους καὶ τὰ σώματα ἐθίζοντες. οὐ γὰρ ἱκανὸν ἡμῖν ἔδοξε τὸ μόνον φῦναι ὡς ἔφυ ἕκαστος, ἤτοι κατὰ τὸ σῶμα, ἢ κατὰ τὴν ψυχήν, ἀλλὰ καὶ παιδεύσεως καὶ μαθημάτων ἐπ' αὐτοὺς δεόμεθα, ὑφ' ὧν τά τε εὐφυῶς διακείμενα βελτίω παρακολὺ γίγνοιτο ἄν, καὶ τὰ φαύλως ἔχοντα μετακοσμοῖτο πρὸς τὸ βέλτιον. καὶ τὸ παράδειγμα ἡμῖν παρὰ τῶν γεωργῶν, οἳ τὰ φυτὰ, μέχρι μὲν πρόσγεια καὶ νηπιά ἐστι, σπείρουσι, καὶ περιφράττουσιν, ὡς μὴ βλάπτοιντο ὑπὸ τῶν πνευμάτων· ἐπειδὰν δὲ ἤδη παχύνηται τὸ ἔρνος, τηνικαῦτα περιτέμνουσί τε τὰ περιττὰ, καὶ παραδιδόντες αὐτὰ τοῖς ἀνέμοις δονεῖν καὶ διασαλεύειν, καρπιμώτερα ἐξεργάζονται. 21. Τὴν μὲν τοίνυν ψυχὴν μουσικῇ τὸ πρῶτον καὶ ἀριθμητικῇ ἀναῤῥιπίζομεν, καὶ γράμματα γράψασθαι, καὶ τορῶς αὐτὰ ἐπιλέξασθαι διδάσκομεν· προϊοῦσι δὲ ἤδη, σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας, καὶ ἔργα παλαιὰ καὶ λόγους ὠφελίμους ἐν μέτροις κατακοσμήσαντες, ὡς μᾶλλον μνημονεύοιεν, ῥαψῳδοῦμεν αὐτοῖς. οἱ δὲ καὶ ἀκούοντες ἀριστείας τινὰς, καὶ πράξεις ἀοιδίμους, ὀρέγονται κατὰ μικρὸν, καὶ πρὸς μίμησιν ἐπεγείρονται, ὡς καὶ αὐτοὶ ᾄδοιντο, καὶ θαυμάζοιντο ὑπὸ τῶν ὕστερον· οἷα πολλὰ Ἡσίοδός τε ἡμῖν, καὶ Ὅμηρος ἐποίησαν. ἐπειδὰν δὲ πλησιάσωσι πρὸς τὴν πολιτείαν, καὶ δέῃ αὐτοὺς ἤδη μεταχειρίζεσθαι τὰ κοινά . . . . . καίτοι ἔξω τοῦ ἀγῶνος ἴσως ταῦτα· οὐ γὰρ ὅπως τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἀσκοῦμεν, ἐξ ἀρχῆς προὔκειτο εἰπεῖν, ἀλλὰ διότι τοῖς τοιούτοις πόνοις καταγυμνάζειν αὐτοὺς ἀξιοῦ-

μεν· ὥστε αὐτὸς ἐμαυτῷ σιωπᾶν προστάττω, οὐ περιμείνας τὸν κήρυκα, οὐδὲ τὸν Ἀρεοπαγίτην σὲ, ὃς ὑπ' αἰδοῦς, οἶμαι, ἀνέχῃ ληροῦντα ἤδη τοσαῦτα ἐξὼ τοῦ πράγματος.

ΑΝΑΧ. Εἰπέ μοι, ὦ Σόλων, πρὸς δὲ δὴ τοὺς τὰ ἀναγκαιότατα μὴ λέγοντας ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ἀλλὰ ἀποσιωπῶντας, οὐδὲν τῇ βουλῇ πρόστιμον ἐπινενόηται;

ΣΟΛ. Τί τοῦτο ἤρου με; οὐδέπω γὰρ δῆλον.

ΑΝΑΧ. Ὅτι τὰ κάλλιστα, καὶ ἐμοὶ ἀκοῦσαι ἥδιστα παρεὶς τὰ περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ ἧττον ἀναγκαῖα λέγειν διανοῇ, γυμνάσια, καὶ διαπονήσεις τῶν σωμάτων.

ΣΟΛ. Μέμνημαι γὰρ, ὦ γενναῖε, τῶν ἀπ' ἀρχῆς προῤῥήσεων, καὶ ἀποπλανᾶν οὐ βούλομαι τὸν λόγον, μή σου ἐπιταράξῃ τὴν μνήμην ἐπιῤῥέων. πλὴν ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐρῶ διὰ βραχέων, ὡς οἷόν τε. τὸ γὰρ ἀκριβὲς τῆς περὶ αὐτῶν διασκέψεως ἑτέρου ἂν εἴη λόγου. 22. Ῥυθμίζομεν οὖν τὰς γνώμας αὐτῶν, νόμους τε τοὺς κοινοὺς ἐκδιδάσκοντες, οἳ δημοσίᾳ πᾶσι πρόκεινται ἀναγινώσκειν μεγάλοις γράμμασιν [ἅμα] ἀναγεγραμμένοι, κελεύοντες ἅτε χρὴ ποιεῖν, καὶ ὧν ἀπέχεσθαι· καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν συνουσίαις, παρ' ὧν λέγειν τὰ δέοντα ἐκμανθάνουσι, καὶ πράττειν τὰ δίκαια, καὶ ἐκ τοῦ ἴσου ἀλλήλοις συμπολιτεύεσθαι, καὶ μὴ ἐφίεσθαι τῶν αἰσχρῶν, καὶ ὀρέγεσθαι τῶν καλῶν, βίαιον δὲ μηδὲν ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι σοφισταὶ καὶ φιλόσοφοι πρὸς ἡμῶν ὀνομάζονται. καὶ μέντοι καὶ ἐς τὸ θέατρον συνάγοντες αὐτοὺς

δημοσίᾳ παιδεύομεν ὑπὸ κωμῳδίαις, καὶ τραγῳδίαις, ἀρετάς τε ἀνδρῶν παλαιῶν, καὶ κακίας θεωμένους, ὧν τῶν μὲν ἀποτρέποιντο, ἐπ' ἐκεῖνα δὲ σπεύδοιεν· τοῖς δέ γε κωμῳδοῖς καὶ ἀποσκώπτειν καὶ λοιδορεῖσθαι ἐφιέμεν ἐς τοὺς πολίτας, οὓς ἂν αἰσχρὰ καὶ ἀνάξια τῆς πόλεως ἐπιτηδεύοντας αἴσθωνται, αὐτῶν τε ἐκείνων χάριν, ἀμείνους γὰρ οὕτω γίγνονται ὀνειδιζόμενοι, καὶ τῶν πολλῶν, ὡς φεύγοιεν τὸν ἐπὶ τοῖς ὁμοίοις ἔλεγχον.

23. ΑΝΑΧ. Εἶδον, ὦ Σόλων, οὓς φῂς, τοὺς τραγῳδοὺς, καὶ κωμῳδούς; εἶγε ἐκεῖνοί εἰσιν· ὑποδήματα μὲν βαρέα, καὶ ὑψηλὰ ὑποδεδεμένοι, χρυσαῖς δὲ ταινίαις τὴν ἐσθῆτα πεποικιλμένοι, κράνη δὲ ἐπικείμενοι παμμεγέθη, κεχηνότα παμμεγέθες, αὐτοὶ δὲ ἔνδοθεν μεγάλα τε ἐκεκράγεσαν, καὶ διέβαινον οὐκ οἶδ' ὅπως ἀσφαλῶς ἐν τοῖς ὑποδήμασι. διεγύσω δὲ, οἶμαι, τότε ἡ πόλις ἑώρταζεν. οἱ δὲ κωμῳδοὶ, βραχύτεροι μὲν ἐκείνων, καὶ πεζοὶ καὶ ἀνθρωπινώτεροι, καὶ ἧττον ἐβόων, κρᾶνη δὲ πολὺ γελοιότερα, καὶ τὸ θέατρον γοῦν ἅπαν ἐγέλα ἐπ' αὐτοῖς. ἐκείνων δὲ τῶν ὑψηλῶν, σκυθρωποὶ ἅπαντες ἦκουον, ἀλιτείροντες, οἶμαι, αὐτοὺς, πέδας τηλικαύτας ἐπισυρομένους.

ΣΟΛ. Οὐκ ἐκείνους; ὦ γαθὲ, ἄλιτρον, ἀλλὰ ποιητὴς ἴσως ἀρχαίαν τινὰ συμφορὰν ἐπεδείκνυτο τοῖς θεαταῖς, καὶ ῥήσεις οἰκτρὰς ἐτραγῴδει πρὸς τὸ θέατρον, ὑφ' ὧν ἐς δάκρυα κατεσπῶντο οἱ ἀκούοντες. οἰκὸς δέ σε καὶ αὐλοῦντας ἑωρακέναι τινὰς [illegible] καὶ ἄλλους συνῳδοντας, ἐν κύκλῳ συνεστῶτας. κυτὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ἀχρεῖα ἄσματα καὶ αὐλήμα-

τα. τούτοις δ' οὖν ἅπασι, καὶ τοῖς τοιούτοις παιζαθηγόμενοι τὰς ψυχὰς, ἀμείνους ἡμῖν γίγνονται. 24. Τὰ δὲ δὴ σώματα, ὅπερ μάλιστα ἐπόθεις ἀκοῦσαι, ὧδε κατάγυμνάζομεν. ἀποδύσαντες αὐτὰ, ὡς ἔφην, οὐκέτι ἁπαλὰ καὶ τέλεον ἀσυμπαγῆ ὄντα, πρῶτον μὲν ἐθίζειν ἀξιοῦμεν πρὸς τὸν ἀέρα, συνοικειοῦντες αὐτὰ ταῖς ὥραις ἑκάσταις, ὡς μήτε θάλπος δυσχεραίνειν, μήτε πρὸς κρύος ἀπαγορεύειν· ἔπειτα δὲ χριόμεν ἐλαίῳ, καὶ καταμαλάττομεν, ὡς εὐτονώτερα γίγνοιντο. ἄτοπον γὰρ, εἰ τὰ μὲν σκύτη νομίζομεν ὑπὸ τῷ ἐλαίῳ μαλαττόμενα, δυσραγέστερα καὶ πολλῷ διαρκέστερα γίγνεσθαι, νεκρά γε ἤδη ὄντα· τὸ δ' ἔτι ζωῆς μετέχον σῶμα μὴ ἂν ἄμεινον ἡγοίμεθα ὑπὸ τοῦ ἐλαίου διατεθήσεσθαι. τοιντεῦθεν ποικίλα τὰ γυμνάσια ἐπινοήσαντες, καὶ διδασκάλους ἑκάστων ἐπιστήσαντες, τὸν μέν τινα πυκτεύειν, τὸν δὲ παγκρατιάζειν διδάσκομεν, ὡς τούς τε πόνους καρτερεῖν ἐθίζοιντο, καὶ ὁμόσε χωρεῖν ταῖς πληγαῖς, μηδὲ ἀποτρέποιντο δέει τῶν τραυμάτων. τοῦτο δὲ ἡμῖν δύο τὰ ὠφελιμώτατα ἐξεργάζεται ἐν αὐτοῖς, θυμοειδεῖς τε παρασκευάζον ἐς τοὺς κινδύνους, καὶ τῶν σωμάτων ἀφειδεῖν, καὶ προσέτι ἐῤῥῶσθαι καὶ καρτεροὺς εἶναι. ὅσοι δὲ αὐτῶν κάτω συννενευκότες παλαίουσι, καταπίπτειν τε ἀσφαλῶς μανθάνουσι, καὶ ἀνίστασθαι εὐμαρῶς, καὶ ὠθισμοὺς, καὶ περιπλοκὰς, καὶ λυγισμοὺς, καὶ ἄγχεσθαι δύνασθαι, καὶ ἐς ὕψος ἀναβαστάσαι τὸν ἀντίπαλον, οὐκ' ἀχρεῖα οὐδὲ οὗτοι ἐκμελετῶντες, ἀλλὰ ἓν μὲν τὸ πρῶτον καὶ μέγιστον ἀναμφιβόλως κτώμενοι. δυσπαθέστερα γὰρ, καὶ

καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς διαπονούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἔμπειροι γὰρ δὴ ἐκ τούτου καθίστανται, εἴ ποτε ἀφίκοιντο εἰς χρείαν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος συμπλακεὶς, καταῤῥίψει τε θᾶττον ὑποσκελίσας, καὶ καταπεσὼν εἶσται ὡς ῥᾷστα ἐξανίστασθαι. πάντα γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα ποριζόμεθα τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς οὕτως ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὰν πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ σώματα καταμαλάξαντες καὶ διαπονήσαντες, ἐῤῥωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξεργασώμεθα, καὶ κοῦφα, καὶ εὔτονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀνταγωνισταῖς. 25. Ἐννοεῖς γάρ, οἶμαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἵους εἰκὸς σὺν ὅπλοις ἔσεσθαι τοὺς καὶ γυμνοὺς ἂν φόβον τοῖς δυσμενέσιν ἐμποιήσοντας, οὐ πολυσαρκίαν ἀργὸν, καὶ λευκὴν, ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρότητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα γυναικῶν σώματα ὑπὸ σκιᾷ μεμαρασμένα, τρέμοντα, ἱδρῶτί τε εὐθὺς πολλῷ ῥεόμενα, καὶ ἀσθμαίνοντα ὑπὸ τῷ κράνει, καὶ μάλιστα ἦν καὶ ὁ ἥλιος, ὥσπερ νῦν, τὸ μεσημβρινὸν ἐπιφλέγῃ. οἷς τί ἄν τις χρήσαιτο διψῶσι, καὶ τὸν κονιορτὸν οὐκ ἀνεχομένοις, καὶ εἰ αἷμα ἴδοιεν, εὐθὺς ταραττομένοις, καὶ προαποθνήσκουσι, πρὶν ἐντὸς βέλους γενέσθαι, καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις. οὗτοι δὲ ἡμῖν ὑπέρυθροι ἐς τὸ μελάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεχρωσμένοι, καὶ ἐῤῥενωμένοι, πολὺ τὸ ἔμψυχον, καὶ θερμὸν, καὶ ἀνδρώδες ἐπιφαίνοντες, τοσαύτης εὐεξίας ἀπολαύοντες, οὔτε ῥίγει,

καὶ κατεσκληκότες, οὔτε περιπληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμμετρον περιγεγραμμένοι, τὸ μὲν ἀχρεῖον τῶν σαρκῶν, καὶ περιττὸν, τοῖς ἱδρῶσιν ἐξαναλωκότες· ὃ δὲ ἰσχὺν καὶ τόνον παρεῖχεν, ἀμιγὲς τοῦ φαύλου περιλελειμμένον, ἐῤῥωμένως φυλάττοντες. ὅπερ γὰρ δὴ οἱ λικμῶντες τὸν πυρὸν, τοῦτο ἡμῖν καὶ τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὴν μὲν ἄχνην καὶ τοὺς ἀθέρας ἀποφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὸν καρπὸν διευκρινοῦντα, καὶ προσωρεύοντα.

26. Καὶ διὰ τοῦτο ὑγιαίνειν τε ἀνάγκη, καὶ ἐπιμήκιστον διαρκεῖν ἐν τοῖς καμάτοις. ὀψέ τε ἂν ἰδίειν ὁ τοιοῦτος ἄρξαιτο, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀσθενῶν φανείη· ὥςπερ ἂν, εἰ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι ἐς πυρὸν αὐτὸν, καὶ ἐς τὴν καλάμην αὐτοῦ, καὶ ἐς τὴν ἄχνην· (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν λικμῶντα ἐπάνειμι) θᾶττον ἂν, οἶμαι, παραπολὺ ἡ καλάμη ἀναφλεγείη. ὁ δὲ πυρὸς κατ' ὀλίγον, οὔτε φλογὸς μεγάλης ἀνισταμένης, οὔτε ὑπὸ μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὑποτυφόμενος, χρόνῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν κατακαυθείη. οὐ τοίνυν οὐδὲ νόσος, οὐδὲ πάματος, ἐς τοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα, ῥᾳδίως ἐλέγξειεν ἄν, οὐδ' ἐπικρατήσειεν εὐμαρῶς. τὰ ἔνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκεύασται αὐτῷ, καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πέφρακται πρὸς αὐτά, ὡς μὴ παριέναι ἐς τὸ εἴσω, μηδὲ παραδέχεσθαι μήτε ἥλιον αὐτὸν, μήτε κρύος ἐπὶ λύμῃ τοῦ σώματος. πρός τε τὸ ἐνδιδοῦν ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἅτε ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένον, καὶ ἐς τὴν ἀναγκαίαν χρείαν ἀποκείμενον, ἀποπληροῖ εὐθὺς ἐπάρδον τῇ ἀκμῇ, καὶ ἀκαμάτους

ἐπιπλεῖστον παρέχεται. τὸ γὰρ προπονῆσαι πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, οὐκ ἀνάλωσιν τῆς ἰσχύος, ἀλλ' ἐπίδοσιν ἐργάζεται, καὶ ἀναῤῥιπιζομένη πλείων γίγνεται. 27. Καὶ μὴν καὶ δρομικοὺς εἶναι ἀσκοῦμεν αὐτοὺς ἐς μῆκός τε διαρκεῖν ἐθίζοντες, καὶ ἐς τὸ ἐν βραχεῖ ὠκύτατον ἐπικουφίζοντες. καὶ ὁ δρόμος οὐ πρὸς τὸ στεῤῥὸν, καὶ ἀντίτυπον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ, ἔνθα οὔτε βεβαίως ἀπερεῖσαι τὴν βάσιν, οὔτε ἐπιστηρίξαι ῥᾴδιον, ὑποσυρομένου πρὸς τὸ ὑπεῖκον τοῦ ποδός: ἀλλὰ καὶ ὑπεράλλεσθαι τάφρον εἰ δέοι, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμπόδιον, καὶ πρὸς τοῦτο ἀσκοῦνται ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίδας χειροπλήθεις ἐν ταῖν χεροῖν ἔχοντες. εἶτα περὶ ἀκοντίου βολῆς ἐς μῆκος ἁμιλλῶνται. εἶδες δὲ καὶ ἄλλο τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, περιφερές, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικός, ὄχανον οὐκ ἐχούσῃ, οὐδὲ τελαμῶνας. καὶ ἐπειράθης γε αὐτοῦ, κειμένου ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἐδόκει σοι βαρὺ, καὶ δύσληπτον ὑπὸ λειότητος. ἐκεῖνο τοίνυν ἄνω τε ἀναῤῥιπτοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐς τὸ πόῤῥω, φιλοτιμούμενοι, ὅστις ἐπιμήκιστον ἐξέλθοι, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπερβάλοιτο. καὶ ὁ πόνος οὗτος ὤμους τε αὐτῶν κρατύνει, καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. 28. Ὁ πηλὸς δὲ καὶ ἡ κόνις, ἅπερ σοι γελοιότερα ἐξ ἀρχῆς ἔδοξεν, ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτου ἕνεκα ὑποβέβληνται. πρῶτον μέν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ κραταιὸν ἡ πτῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα, καὶ τὸν ὄλισθον ἀνάγκη πλείω γίγνεσθαι, ἱδρούντων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ ταῖς ἐγκέλυσιν εἴκαζες, οὐκ ἀχρεῖον, οὐδὲ γελοῖον ὄν·

ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα συντε-
λεῖ, ὁπόταν οὕτως ἐχόντων ἀλλήλων ἀναγκάζωνται
ἐγκρατῶς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ συνέχειν διολισθαί-
νοντας. αἴρεσθαί τε ἐν πηλῷ ἱδρωκότα μετ' ἐλαίου
ἐκπεσεῖν καὶ διαῤῥυῆναι τῶν χειρῶν σπουδάζοντα,
μὴ μικρὸν εἶναι νόμιζε. καὶ ταῦτα πάντα, ὥσπερ
ἔφην ἔμπροσθεν, ἐς τοὺς πολέμους καὶ χρήσιμα, εἰ
δέοι φίλον τραυθέντα ῥᾳδίως ἀράμενον ὑπεξενεγκεῖν,
ἢ καὶ πολέμιον συναρπάσαντα ἥκειν μετὧρον νομί-
ζοντα. καὶ διὰ τοῦτο ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦμεν, τὰ
χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ
εὐκολώτερον φέροιεν. 29. Τὴν μέντοι κόνιν τοὐ-
ναντίον χρησίμην οἰόμεθα εἶναι; ὡς μὴ διολισθάνοιεν
συμπλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶ-
σι συνέχειν τὸ διαδιδράσκον ὑπὸ γλισχρότητος, ἐθί-
ζονται καὶ ἐκφεύγειν αὐτοὶ ληφθέντες ἐκ τῶν χει-
ρῶν· καὶ ταῦτα ἐν ἀφῦκτον ἔχόμενοι. καὶ μὴν καὶ
τὸν ἱδρῶτα συνέχειν δοκεῖ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεό-
μενον ἐπιπαττομένη, καὶ ἐπικολῦ διαρκεῖν ποιεῖ τὴν
δύναμιν· καὶ κώλυμα γίγνεται μὴ βλάπτεσθαι ὑπὸ
τῶν ἀνέμων, ἀραιοῖς τότε καὶ ἀνεῳγόσι τοῖς σώμασιν
ἐμπιπτόντων. ἄλλως τε καὶ τὸν ῥύπον ἀποσμᾷ,
καὶ στιλπνότερον ποιεῖ τὸν ἄνδρα. κἀγὼ ἥδέως
ἂν παραστησάμενος πλησίον τῶν τε λευκῶν τινα
ἐκείνων, καὶ ὑπὸ σκιᾷ διεθιητημένων, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ
τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ γυμναζομένων, ἀποπλύναι τὴν
κόνιν καὶ τὸν πηλὸν, ἐροίμην ἄν σε ποτέρῳ ἀνδροῖος
εὔξαιο γενέσθαι; οἶδα γὰρ ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν ἐκ
πρώτης προσόψεως, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ τῶν ἔργων πειρα-

οὐ γὰρ καλάμη καὶ ἀθέρες ὑμεῖς ἐστε, ὡς τάχιστα ἐνδιδόναι πρὸς τὰς πληγάς, ἀλλά ὀψέ ποτε ἄν, καὶ μόλις κατατεμνόμενοι βαθέσι τοῖς τραύμασιν, αἷμα ὀλίγον ὑποδείξετε. τοιαῦτα γὰρ φῄς, εἰ μὴ πάνυ παρήκουσα τοῦ παραδείγματος. 32. Ἢ τὰς πανοπλίας ἐκείνας τότε ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν κωμῳδῶν τε, καὶ τραγῳδῶν. καὶ ἢν προτεθῇ ὑμῖν ἔξοδος, ἐκεῖνα τὰ κράνη περιθήσεσθε τὰ κεχηνότα, ὡς φοβερώτεροι εἴητε τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐτοὺς, καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα δηλαδή· φεύγουσί τε γάρ, ἢν δέῃ, κοῦφα, καὶ ἢν διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσται, ὑμῶν οὕτω μεγάλα διαβαινόντων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ὅρα μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδιὰ ἄλλως, καὶ διατριβαὶ ἀργοῦσι καὶ ῥᾳθυμεῖν ἐθέλουσι τοῖς νεανισκοις. εἰ δὲ βούλεσθε πάντως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες εἶναι, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις. καὶ ἡ ἄμιλλα οὐ πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς δυσμενεῖς ἔσται, μετὰ κινδύνων μελετῶσι τὴν ἀρετήν. ὥστε ἀφέντας τὴν κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκετε αὐτοὺς τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κοῦφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἄνεμον, ἀλλ' ἔστω λόγχη βαρεῖα, μετὰ συρισμοῦ ἐλιττομένη, καὶ λίθος χειροπληθὴς, καὶ σάγαρις, καὶ γέῤῥον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ, καὶ κράνος. 33. Ὡς δὲ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος εὐμενείᾳ σώζεσθαί μοι δοκεῖτε, οἳ μηδέπω ἀπολώλατε ὑπὸ τινῶν ὀλίγων ψιλῶν ἐπιπεσόντων. ἰδοὺ γέ τοι ἢν σπασάμενος τὸ μικρὸν

καρτερώτερα τὰ σώματα γίγνονται αὐτοῖς διαπονούμενα. ἕτερον δὲ οὐδὲ αὐτὸ μικρόν. ἔμπειροι γὰρ δὴ ἐκ τούτου καθίστανται, εἴ ποτε ἀφίκοιντο εἰς χρείαν τῶν μαθημάτων τούτων ἐν ὅπλοις. δῆλον γὰρ ὅτι καὶ πολεμίῳ ἀνδρὶ ὅ τοιοῦτος συμπλακεὶς, καταῤῥίψει τε θᾶττον ὑποσκελίσας, καὶ καταπεσὼν εἴσεται ὡς ῥᾷστα ἐξανίστασθαι. πάντα γὰρ ταῦτα, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ἀγῶνα πορίζόμεθα τὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ ἡγούμεθα πολὺ ἀμείνοσι χρήσασθαι τοῖς οὕτως ἀσκηθεῖσιν, ἐπειδὰν πρότερον αὐτῶν γυμνὰ τὰ σώματα καταμαλάξαντες καὶ διαπονήσαντες, ἐῤῥωμενέστερα καὶ ἀλκιμώτερα ἐξεργασώμεθα, καὶ κοῦφα, καὶ εὔτονα, καὶ τὰ αὐτὰ βαρέα τοῖς ἀνταγωνισταῖς. 25. Ἐννοεῖς γὰρ, οἶμαι, τὸ μετὰ τοῦτο, οἵους εἰκὸς σὺν ὅπλοις ἔσεσθαι τοὺς καὶ γυμνοὺς ἂν φόβον τοῖς δυσμενέσιν ἐμποιήσοντας, οὐ πολυσαρκίαν ἀργὸν, καὶ λευκὴν, ἢ ἀσαρκίαν μετὰ ὠχρότητος ἐπιδεικνυμένους, οἷα γυναικῶν σώματα ὑπὸ σκιᾷ μεμαρασμένα, τρέμοντα, ἱδρῶτί τε εὐθὺς πολλῷ ῥεόμενα, καὶ ἀσθμαίνοντα ὑπὸ τῷ κράνει, καὶ μάλιστα ἦν καὶ ὁ ἥλιος, ὥσπερ νῦν, τὸ μεσημβρινὸν ἐπιφλέγῃ. οἷς τί ἄν τις χρήσαιτο διψῶσι, καὶ τὸν κονιορτὸν οὐκ ἀνεχομένοις, καὶ εἰ αἷμα ἴδοιεν, εὐθὺς ταραττομένοις, καὶ προαποθνήσκουσι, πρὶν ἐντὸς βέλους γενέσθαι, καὶ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τοῖς πολεμίοις. οὗτοι δὲ ἡμῖν ὑπέρυθροι ἐς τὸ μελάντερον ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεχρωσμένοι, καὶ ἀῤῥενωποὶ, πολὺ τὸ ἔμψυχον, καὶ θερμὸν, καὶ ἀνδρῶδες ἐπιφαίνοντες, τοσαύτης εὐεξίας ἀπολαύοντες, οὔτε ῥιγοῦ,

καὶ κατεσκληκότες, οὔτε περιπληθεῖς ἐς βάρος, ἀλλὰ ἐς τὸ σύμμετρον περιγεγραμμένοι, τὸ μὲν ἀχρεῖον τῶν σαρκῶν, καὶ περιττὸν, τοῖς ἱδρῶσιν ἐξαναλωκότες· ὃ δὲ ἰσχὺν καὶ τόνον παρεῖχεν, ἀμιγὲς τοῦ φαύλου περιλελειμμένον, ἐῤῥωμένως φυλάττοντες. ὅπερ γὰρ δὴ οἱ λικμῶντες τὸν πυρὸν, τοῦτο ἡμῖν καὶ τὰ γυμνάσια ἐργάζεται ἐν τοῖς σώμασι, τὴν μὲν ἄχνην καὶ τοὺς ἀθέρας ἀποφυσῶντα, καθαρὸν δὲ τὸν καρπὸν διευκρινοῦντα, καὶ προσωρεύοντα.

26. Καὶ διὰ τοῦτο ὑγιαίνειν τε ἀνάγκη, καὶ ἐπιμήκιστον διαρκεῖν ἐν τοῖς καμάτοις. ὀψέ τε ἂν ἰδίειν ὁ τοιοῦτος ἄρξαιτο, καὶ ὀλιγάκις ἂν ἀσθενῶν φανείη· ὥςπερ ἄν, εἰ πῦρ τις φέρων, ἅμα ἐμβάλοι ἐς πυρὸν αὐτὸν, καὶ ἐς τὴν καλάμην αὐτοῦ, καὶ ἐς τὴν ἄχνην· (αὖθις γὰρ ἐπὶ τὸν λικμῶντα ἐπάνειμι) θᾶττον ἂν, οἶμαι, παραπολὺ ἡ καλάμη ἀναφλεγείη. ὁ δὲ πυρὸς κατ' ὀλίγον, οὔτε φλογὸς μεγάλης ἀνισταμένης, οὔτε ὑπὸ μιᾷ τῇ ὁρμῇ, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ὑποτυφόμενος, χρόνῳ ὕστερον καὶ αὐτὸς ἂν κατακαυθείη. οὐ τοίνυν οὐδὲ νόσος, οὐδὲ πάματος, ἐς τοιοῦτο σῶμα ἐμπεσόντα, ῥᾳδίως ἐλέγξειεν ἄν, οὐδ' ἐπικρατήσειεν εὐμαρῶς. τὰ ἔνδοθεν γὰρ εὖ παρεσκεύασται αὐτῷ, καὶ τὰ ἔξω μάλα καρτερῶς πέφρακται πρὸς αὐτὰ, ὡς μὴ παριέναι ἐς τὸ εἴσω, μηδὲ παραδέχεσθαι μήτε ἥλιον αὐτὸν, μήτε κρύος ἐπὶ λύμῃ τοῦ σώματος. πρός τε τὸ ἐνδιδοῦν ἐν τοῖς πόνοις, πολὺ τὸ θερμὸν τὸ ἔνδοθεν ἐπιῤῥέον, ἅτε ἐκ πολλοῦ προπαρεσκευασμένον, καὶ ἐς τὴν ἀναγκαίαν χρείαν ἀποκείμενον, ἀποπληροῖ εὐθὺς ἐπάρδον τῇ ἀκμῇ, καὶ ἀκαμάτους

ἐπιπλεῖστον παρέχεται. τὸ γὰρ προπονῆσαι πολλὰ, καὶ προκαμεῖν, οὐκ ἀνάλωσιν τῆς ἰσχύος, ἀλλ' ἐπίδοσιν ἐργάζεται, καὶ ἀναῤῥιπιζομένη πλείων γίγνεται. 27. Καὶ μὴν καὶ δρομικοὺς εἶναι ἀσκοῦμεν αὐτοὺς ἐς μῆκός τε διαρκεῖν ἐθίζοντες, καὶ ἐς τὸ ἐν βραχεῖ ὠκύτατον ἐπικουφίζοντες. καὶ ὁ δρόμος οὐ πρὸς τὸ στεῤῥὸν, καὶ ἀντίτυπον, ἀλλὰ ἐν ψάμμῳ βαθείᾳ, ἔνθα οὔτε βεβαίως ἀπερεῖσαι τὴν βάσιν, οὔτε ἐπιστηρίξαι ῥᾴδιον, ὑποσυρομένου πρὸς τὸ ὑπεῖκον τοῦ ποδός: ἀλλὰ καὶ ὑπεράλλεσθαι τάφρον εἰ δέοι, ἢ εἴ τι ἄλλο ἐμπόδιον, καὶ πρὸς τοῦτο ἀσκοῦνται ἡμῖν ἔτι, καὶ μολυβδίδας χειροπλήθεις ἐν ταῖν χεροῖν ἔχοντες. εἶτα περὶ ἀκοντίου βολῆς ἐς μῆκος ἁμιλλῶνται. εἶδες δὲ καὶ ἄλλο τι ἐν τῷ γυμνασίῳ χαλκοῦν, περιφερές, ἀσπίδι μικρᾷ ἐοικὸς, ὄχανον οὐκ ἐχούσῃ, οὐδὲ τελαμῶνας: καὶ ἐπειράθης γε αὐτοῦ, κειμένου ἐν τῷ μέσῳ· καὶ ἐδόκει σοι βαρὺ, καὶ δύσληπτον ὑπὸ λειότητος: ἐκεῖνο τοίνυν ἄνω τε ἀναῤῥιπτοῦσιν εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐς τὸ πόῤῥω, φιλοτιμούμενοι, ὅστις ἐπιμήκιστον ἐξέλθοι, καὶ τοὺς ἄλλους ὑπερβάλοιτο: καὶ ὁ πόνος οὗτος ὤμους τε αὐτῶν κρατύνει; καὶ τόνον τοῖς ἄκροις ἐντίθησιν. 28. Ὁ πηλὸς δὲ καὶ ἡ κόνις, ἅπερ σοι γελοιότερα ἐξ ἀρχῆς ἔδοξεν, ἄκουσον, ὦ θαυμάσιε, ὅτου ἕνεκα ὑποβέβληνται: πρῶτον μέν, ὡς μὴ ἐπὶ τὸ κραταιὸν ἡ πτῶσις αὐτοῖς γίγνοιτο, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μαλακὸν ἀσφαλῶς πίπτοιεν. ἔπειτα, καὶ τὸν ὄλισθον ἀνάγκη πλείω γίγνεσθαι, ἱδρούντων ἐν τῷ πηλῷ, ὃ σὺ ταῖς ἐγχέλυσιν εἴκαζες, οὐκ ἀχρεῖον, οὐδὲ γελοῖον ὄν·

ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἐς ἰσχὺν καὶ τόνον οὐκ ὀλίγα συντελεῖ, ὁπόταν οὕτως ἐχόντων ἀλλήλων ἀναγκάζωνται ἐγκρατῶς ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ συνέχειν διολισθαίνοντας. αἴρεσθαί τε ἐν πηλῷ ἱδρωκότα μετ' ἐλαίου, ἐκπεσεῖν καὶ διαῤῥυῆναι τῶν χειρῶν σπουδάζοντα, μὴ μικρὸν εἶναι νόμιζε. καὶ ταῦτα πάντα, ὥςπερ ἔφην ἔμπροσθεν, ἐς τοὺς πολέμους καὶ χρήσιμα, εἰ δέοι φίλον τρωθέντα ῥᾳδίως ἀράμενον ὑπεξενεγκεῖν, ἢ καὶ πολέμιον συναρπάσαντα ἥκειν μετέωρον κομίζοντα. καὶ διὰ τοῦτο ἐς ὑπερβολὴν ἀσκοῦμεν, τὰ χαλεπώτερα προτιθέντες, ὡς τὰ μικρότερα μακρῷ εὐκολώτερον φέροιεν. 29. Τὴν μέντοι κόνιν τοὐναντίον χρησίμην οἰόμεθα εἶναι, ὡς μὴ διολισθάνοιεν συμπλεκόμενοι. ἐπειδὰν γὰρ ἐν τῷ πηλῷ ἀσκηθῶσι συνέχειν τὸ διαδιδράσκον ὑπὸ γλισχρότητος, ἐθίζονται καὶ ἐκφεύγειν αὐτοὶ ληφθέντες ἐκ τῶν χειρῶν· καὶ ταῦτα ἐν ἀφύκτῳ ἐχόμενοι. καὶ μὴν καὶ τὸν ἱδρῶτα συνέχειν δοκεῖ ἡ κόνις, ἀθρόον ἐκχεόμενον ἐπιπαττομένη, καὶ ἐπιπολὺ διαρκεῖν ποιεῖ τὴν δύναμιν; καὶ κώλυμα γίγνεται μὴ βλάπτεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνέμων, ἀραιοῖς τότε καὶ ἀνεῳγόσι τοῖς σώμασιν ἐμπιπτόντων. ἄλλως τε καὶ τὸν ῥύπον ἀποσμᾷ, καὶ στιλπνότερον ποιεῖ τὸν ἄνδρα. καὶ ἔγωγε ἡδέως ἂν παραστησάμενος πλησίον τῶν τε λευκῶν τινα ἐκείνων, καὶ ὑπὸ σκιᾷ δεδιῃτημένων, καὶ ὃν ἂν ἕλῃ τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ γυμναζομένων, ἀποπλύναι τὴν κόνιν καὶ τὸν πηλὸν, ἐροίμην ἄν σε ποτέρῳ ἂν ὅμοιος εὔξαιο γενέσθαι; οἶδα γὰρ ὡς αὐτίκα ἕλοιο ἂν ἐκ πρώτης προςόψεως, εἰ καὶ μὴ ἐπὶ τῶν ἔργων πειρα-

θείης ἑκατέρου, συνεστηκὼς καὶ συγκεκροτημένος εἶναι μᾶλλον, ἢ θρύπτεσθαι, καὶ διαῤῥεῖν, καὶ λευκὸν εἶναι ἀπορίᾳ καὶ φυγῇ εἰς τὰ εἴσω τοῦ αἵματος. 30. Ταῦτ' ἐστιν, ὦ Ἀναχαρσι, ἃ τοὺς νέους ἡμεῖς ἀσκοῦμεν, οἰόμενοι φάλαγας ἡμῖν τῆς πόλεως ἀγαθὰς γενέσθαι, καὶ ἐν ἐλευθερίᾳ βιώσεσθαι δι' αὐτούς· κρατοῦντες μὲν τῶν δυσμενῶν εἰ ἐπίοιεν φοβεροὶ δὲ τοῖς περιοίκοις ὄντες, ὡς ὑποπτήσσειν τε, καὶ ὑποτελεῖν ἡμῖν τοὺς πλείστους αὐτῶν. ἐν εἰρήνῃ τε αὖ πολὺ ἀμείνοσιν αὐτοῖς χρώμεθα, περὶ μηδὲν τῶν αἰσχρῶν φιλοτιμουμένοις, μηδ' ὑπ' ἀργίας ἐς ὕβριν τρεπομένοις, ἀλλὰ περὶ τὰ τοιαῦτα διατρίβουσι, καὶ ἀσχόλοις οὖσιν ἐν αὐτοῖς. καὶ ὅπερ ἔφην τὸ κοινὸν ἀγαθὸν, καὶ τὴν ἄκραν πόλεως εὐδαιμονίαν, τοῦτ' ἐστι [λέγειν], ὁπόταν ἔς τε εἰρήνην, καὶ ἐς πόλεμον τὰ ἄριστα παρεσκευασμένη φαίνοιτο ἡ νεότης, περὶ τὰ κάλλιστα ἡμῖν σπουδάζοντες.

31. ΑΝΑΧ. Οὐκοῦν, ὦ Σόλων, ἤν ποτε ὑμῖν ἐπίωσιν οἱ πολέμιοι, χρισάμενοι τῷ ἐλαίῳ, καὶ κονισάμενοι, πρόϊτε καὶ αὐτοὶ, πὺξ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτοὺς προβεβλημένοι· κἀκεῖνοι δηλαδὴ ὑποπτήσσουσιν ὑμᾶς, καὶ φεύγουσι δεδιότες, μὴ σφίσι κεχηνόσι, πάσσητε τὴν ψάμμον ἐς τὸ στόμα, ἢ περιπηδήσαντες, ὡς κατὰ νώτου γένησθε, περιπλέξητε αὐτοῖς τὰ σκέλη περὶ τὴν γαστέρα, καὶ διάγχητε, ὑπὸ τὸ κράνος ὑποβαλόντες τὸν πῆχυν. καὶ νὴ Δί', οἱ μὲν τοξεύσουσι δηλονότι, καὶ ἀκοντιοῦσιν, ὑμῶν δὲ, ὥσπερ ἀνδριάντων, οὐ καθίξεται τὰ βέλη, κεχρωσμένων πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ πολὺ τὸ αἷμα πεπορισμένων.

οὐ γὰρ καλάμη καὶ ἀθέρες ὑμεῖς ἐστε, ὡς τάχιστα ἐνδιδόναι πρὸς τὰς πληγὰς, ἀλλά ὀψέ ποτε ἄν, καὶ μόλις κατατεμνόμενοι βαθέσι τοῖς τραύμασιν, αἷμα ὀλίγον ὑποδείξετε. τοιαῦτα γὰρ φῂς, εἰ μὴ πάνυ παρήκουσα τοῦ παραδείγματος. 32. Ἢ τὰς πανοπλίας ἐκείνας τότε ἀναλήψεσθε, τὰς τῶν κωμῳδῶν τε, καὶ τραγῳδῶν. καὶ ἢν προτεθῇ ὑμῖν ἔξοδος, ἐκεῖνα τὰ κράνη περιθήσεσθε τὰ κεχηνότα, ὡς φοβερώτεροι εἴητε τοῖς ἐναντίοις, μορμολυττόμενοι αὐτοὺς, καὶ ὑποδήσεσθε τὰ ὑψηλὰ ἐκεῖνα δηλαδή· φεύγουσί τε γὰρ, ἢν δέῃ, κοῦφα, καὶ ἢν διώκητε, ἄφυκτα τοῖς πολεμίοις ἔσται, ὑμῶν οὕτω μεγάλα διαβαινόντων ἐπ' αὐτούς. ἀλλ' ὅρα μὴ ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ κομψὰ λῆρος ᾖ, καὶ παιδιὰ ἄλλως, καὶ διατριβαὶ ἀργοῦσι καὶ ῥαθυμεῖν ἐθέλουσι τοῖς νεανισκοις. εἰ δὲ βούλεσθε πάντως ἐλεύθεροι καὶ εὐδαίμονες εἶναι, ἄλλων ὑμῖν γυμνασίων δεήσει, καὶ ἀσκήσεως ἀληθινῆς τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις. καὶ ἡ ἄμιλλα οὐ πρὸς ἀλλήλους μετὰ παιδιᾶς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς δυσμενεῖς ἔσται, μετὰ κινδύνων μελετῶσι τὴν ἀρετήν. ὥστε ἀφέντας τὴν κόνιν καὶ τὸ ἔλαιον, διδάσκετε αὐτοὺς τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, μὴ κοῦφα διδόντες τὰ ἀκόντια, καὶ οἷα διαφέρεσθαι πρὸς τὸν ἄνεμον, ἀλλ' ἔστω λόγχη βαρεῖα, μετὰ συρισμοῦ ἐλιττομένη, καὶ λίθος χειροπληθὴς, καὶ σάγαρις, καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ θώραξ, καὶ κράνος. 33. Ὡς δὲ νῦν ἔχετε, θεῶν τινος εὐμενείᾳ σώζεσθαί μοι δοκεῖτε, οἳ μηδέπω ἀπολώλατε ὑπὸ τινῶν ὀλίγων ψιλῶν ἐπιπεσόντων. ἰδοὺ γέ τοι ἦν σπασάμενος τὸ μικρὸν

τοῦτο ξιφίδιον τὸ παρὰ τὴν ζώνην, μόνος ἐπιστὰς τοῖς νέοις ὑμῶν ἅπασιν, αὐτοβοεὶ ἂν ἔλοιμι τὸ γυμνάσιον, φυγόντων ἐκείνων, καὶ οὐδενὸς ἀντιβλέπειν τῷ σιδήρῳ τολμῶντος· ἀλλὰ περὶ τοὺς ἀνδριάντας ἂν περιῳστάμενοι, καὶ περὶ τοὺς κίονας καταχρυπτόμενοι, γέλωτα ἂν μοι παράσχοιεν, δακρύοντες οἱ πολλοὶ, καὶ τρέμοντες. καὶ τόϊ ἂν ἴδοις οὐκ ἔτι ἐρυθριῶντας αὐτοὺς τὰ σώματα, οἷοι γοῦν εἰσιν, ἀλλὰ ὠχροὶ ἅπαντες αὐτίκα γένοιντ' ἂν, ὑπὸ τοῦ δέους μεταβαφέντες. οὕτως ὑμᾶς ἡ εἰρήνη διατέθεικε βαθεῖα οὖσα, ὡς μὴ ἂν ῥᾳδίως ἀνασχέσθαι λόφον ἕνα κράνους πολεμίου ἰδόντας.

34. ΣΟΛ. Οὐ ταῦτα ἔφασαν, ὦ Ἀναχαρσι, Θρᾳκῶν τε ὅσοι μετ' Εὐμόλπου ἐφ' ἡμᾶς ἐστράτευσαν, καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν, αἳ μετὰ Ἱππολύτης ἐλάσασαι ἐπὶ τὴν πόλιν, οὐδὲ ἄλλοι ὅστις ἡμῶν ἐν ὅπλοις ἐπειράθησαν. ἡμεῖς γάρ, ὦ μακάριε, οὐκ ἐπειδήπερ οὕτω γυμνὰ τὰ σώματα ἐκπονοῦμεν τῶν νέων, διὰ τοῦτο καὶ ἄνοπλα ἐξάγομεν ἐπὶ τοὺς κινδύνους· ἀλλ' ἐπειδὰν καθ' αὑτοὺς ἄριστα γένωνται, ἀσκοῦνται τὸ μετὰ τοῦτο ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ πολὺ ἄμεινον χρήσαιντ' ἂν αὐτοῖς, οὕτω διακείμενοι.

ΑΝΑΧ. Καὶ ποῦ τοῦτο ὑμῖν ἐστι τὸ γυμνάσιον τὸ ἐν τοῖς ὅπλοις; οὐ γὰρ εἶδον ἔγωγε ἐν τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδέν, ἅπασαν αὐτὴν ἐν κύκλῳ περιελθών.

ΣΟΛ. Ἀλλὰ ἴδοις ἄν, ὦ Ἀνάχαρσι, ἐπιπλέον ἡμῖν συνδιατρίψας, καὶ ὅπλα ἑκάστῳ μάλα πολλὰ, οἷς χρώμεθα ὁπόταν ἀναγκαῖον ᾖ, καὶ λόφους, καὶ φάλαρα, καὶ ἵππους, καὶ ἱππέας σχεδὸν τὸ τέταρτον

τῶν πολιτῶν. τὸ μεντοι ὁπλοφορεῖν ἐᾷ, καὶ ἀκινάκην παρεζῶσθαι, περιττὸν ἐν εἰρήνῃ οἰόμεθα εἶναι. καὶ πρόσιμόν γ' ἐστιν, ὅστις ἐν ἄστει σιδηροφορεῖ μηδὲν δίον, ἢ ὅπλα ἐξενέγκοι εἰς τὸ δημόσιον. ὑμεῖς δὲ συγγνωστοὶ, ἐν ὅπλοις ἀεὶ βιοῦντες. τό τε γὰρ ἐν ἀφράκτῳ οἰκεῖν, ῥᾴδιον εἰς ἐπιβουλήν· καὶ οἱ πόλεμοι μᾶλλα πολλοὶ, καὶ ἄδηλον ὁπόταν τις ἐπιστὰς, κοιμώμενον κατασπάσας ἀπὸ τῆς ἁμάξης, φονεύσειεν, ἢ τι πρὸς ἀλλήλους ἀπιστία ἀνθαιρέτως, καὶ μὴ ἐν νόμῳ ξυμπολιτεύεσθαι, ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸν σίδηρον ποιεῖ, ὡς πλησίον εἶναι ἐμμνοῦντα εἴ τις βιάζοιτο.

35. ΑΝΑΧ. Εἶτα, ὦ Σόλων, σιδηροφορεῖν μὲν οὐδενὸς ἀναγκαίου ἕνεκα περιττὸν ὑμῖν δοκεῖ, καὶ τῶν ὅπλων φείδεσθε, ὡς μὴ διὰ χειρὸς ὄντα φθείροιτο· ἀλλὰ φυλάττετε ἀποκείμενα, ὡς χρησόμενοι τότε, τῆς χρείας ἐπιστάσης· τὰ δὲ σώματα τῶν νέων, οὐδενὸς δεινοῦ ἐπείγοντος, καταπονεῖτε παίοντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἱδρώτων καταναλίσκοντες, οὐ ταμιευόμενοι πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τὰς ἀλκὰς αὐτῶν, ἀλλ' εἰκῇ ἐν τῷ πηλῷ καὶ τῇ κόνει ἐγκέοντες.

ΣΟΛ. Ἕρμαιος, ὦ Ἀνάχαρσι, τοῖον δή τι δυμήμεως πέρι ἔννοεῖν, ὡς οἴνῳ ἢ ὕδατι, ἢ ἄλλῳ τῶν ὑγρῶν ὁμοίαν αὐτὴν οὖσαν· δείδιας οὖν μὴ ὥσπερ ἐξ ἀγγείου κεραμεοῦ λάθῃ διαῤῥυεῖσα ἐν τοῖς πόνοις, κἄπειτα ἡμῖν κενὸν καὶ ξηρὸν σῶμα καταλιποῦσα, ὑπό μηδενὸς ἔνδοθεν ἀναπληρούμενον. τὸ δὲ οὐχ οἵτω ἔχει σοι· ἀλλ' ὅσῳ τις ἂν αὐτὴν ἐξαντλῇ τοῖς πόνοις, τοσῷδε μᾶλλον ἐπιῤῥεῖ, κατὰ τὸν τῆς Ὕδρας μῦθον, ὃν τινα ἤκουσας, ἀντὶ μιᾶς κεφαλῆς τμηθείσης.

δὺ ἀεὶ ἄλλοι ἀνεφύοντο. ἦν δὲ ἀγύμναστος ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἄτονος ἦ, μηδὲ διαρκῆ τὴν ὕλην ἔχῃ ὑποβεβλημένην, τότε ὑπὸ τῶν καμάτων βλάπτοιτο ἄν, καὶ καταμαραίνοιτο, οἷόν τι ἐπὶ πυρὸς καὶ λύχνου γίγνεται. ὑπὸ γὰρ τῷ αὐτῷ φυσήματι, τὸ μὲν πῦρ ἀνακαύσειας ἄν, καὶ μεῖζον ποιήσειας ἐν βραχεῖ, παραθήγων τῷ πνεύματι· καὶ τὸ τοῦ λύχνου φῶς ἀποσβέσειας οὐκ ἔχον ἀποχρῶσαν τῆς ὕλης τὴν χορηγίαν, ὡς διαρκῆ εἶναι πρὸς τὸ ἀντιπνέον. οὐ γὰρ ἀπ' ἰσχυρᾶς οἶμαι τῆς ῥίζης ἀνεφύετο.

36. *ΑΝΑΧ.* Ταυτὶ γάρ, ὦ Σόλων, οὐ πάνυ συνίημι. λεπτότερα γὰρ ἢ κατ' ἐμὲ εἴρηκας, ἀκριβοῦς τινος φροντίδος, καὶ διανοίας ὀξυδορκυίας δεόμενα. ἐκεῖνο δέ μοι πάντως εἰπέ, τίνος ἕνεκα οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς Ὀλυμπιάσι, καὶ Ἰσθμοῖ, καὶ Πυθοῖ, καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅπότε πολλοὶ, ὡς φῂς, συνίασιν ὀψόμενοι τοὺς νέους ἀγωνισομένους, οὐδέ ποτε ἐν ὅπλοις ποιεῖσθε τὴν ἅμιλλαν, ἀλλὰ γυμνοὺς ἐς τὸ μέσον παραγαγόντες, λακτιζομένους καὶ παιομένους ἐπιδείκνυτε, καὶ νικήσασι μῆλα καὶ κότινον δίδοτε; ἄξιον γὰρ εἰδέναι τοῦτό νε, οὗ τινος ἕνεκα τοῦτο ποιεῖτε.

ΣΟΛ. Ἡγούμεθα γὰρ, ὦ Ἀνάχαρσι, τὴν ἐς τὰ γυμνάσια προθυμίαν οὕτως ἂν πλείω ἐγγενέσθαι αὐτοῖς, εἰ τοὺς ἀριστεύοντας ἐν τούτοις ἴδοιεν τιμωμένους, καὶ ἀνακηρυττομένους ἐν μέσοις τοῖς Ἕλλησι, καὶ διὰ τοῦτο ὡς ἐς τοσούτους ἀποδυσάμενοι, εὐεξίας τε ἐπιμελοῦνται, ὡς μὴ αἰσχύνοιντο γυμνωθέντες, καὶ ἀξιονικότατον ἕκαστος αὑτὸν ἀπεργάζε-

ται. καὶ τὰ ἆθλα, ὥσπερ ἔμπροσθεν εἶπον, οὐ μικρὰ, ὁ ἔπαινος ὁ παρὰ τῶν θεατῶν, καὶ τὸ ἐπισημότατον γενέσθαι, καὶ δεικνυσθαι τῷ δακτύλῳ, ἄριστον εἶναι τῶν καθ' ἑαυτὸν δοκοῦντα. τοιγάρτοι πολλοὶ τῶν θεατῶν, οἷς καθ' ἡλικίαν ἔτι ἡ ἄσκησις, ἁπίασιν οὐ μετρίως ἐκ τῶν τοιούτων ἀρετῆς καὶ πόνων ἐρασθέντες· ὡς εἴ γέ τις, ὦ Ἀνάχαρσι, τὸν τῆς εὐκλείας ἔρωτα ἐκβάλοι ἐκ τοῦ βίου, τί ἂν ἔτι ἀγαθὸν ἡμῖν γένοιτο; ἢ τίς ἄν τι λαμπρὸν ἐργάσασθαι ἐπιθυμήσειε; νῦν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων εἰκάζειν παρέχοιεν ἄν σοι, ὁποῖοι ἐν πολέμοις ὑπὲρ πατρίδος, καὶ παίδων, καὶ γυναικῶν, καὶ ἱερῶν γένοιντ' ἂν, ὅπλα ἔχοντες, οἱ κοτίνου πέρι καὶ μήλων γυμνοὶ τοσαύτην προθυμίαν ἐς τὸ νικᾶν εἰσφερόμενοι. 37. Καίτοι τί ἂν πάθοις, εἰ θεάσαιο καὶ ὀρτύγων καὶ ἀλεκτρυόνων ἀγῶνας παρ' ἡμῖν, καὶ σπουδὴν ἐπὶ τούτοις οὐ μικράν; ἢ γελάσῃ δηλονότι, καὶ μάλιστα ἢν μάθῃς ὡς ὑπὸ νόμῳ αὐτὸ δρῶμεν, καὶ προστέτακται πᾶσι τοῖς ἐν ἡλικίᾳ παρεῖναι, καὶ ὁρᾶν τὰ ὄρνεα διαπυκτεύοντα μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀπαγορεύσεως; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο γελοῖον. ὑποδύεται γάρ τις ἠρέμα ταῖς ψυχαῖς ὁρμὴ ἐς τοὺς κινδύνους, ὡς μὴ ἀγεννέστεροι καὶ ἀτολμότεροι φαίνοιντο τῶν ἀλεκτρυόνων, μηδὲ προαπαγορεύοιεν ὑπὸ τραυμάτων, ἢ καμάτων, ἢ του ἄλλου δυσχεροῦς. τὸ δὲ δὴ ἐν ὅπλοις πειρᾶσθαι αὐτῶν, καὶ ὁρᾶν τιτρωσκομένους, ἄπαγε· θηριῶδες γάρ, καὶ δεινῶς σκαιὸν, καὶ προσέτι γε ἀλυσιτελὲς ἀποσφάττειν τοὺς ἀρίστους, καὶ οἷς ἄν τις ἄμεινον χρήσαιτο κατὰ τῶν δυσμενῶν. 38. Ἐπεὶ

δὲ φῂς, ὦ Ἀνάχαρσι, καὶ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα ἐπελεύσεσθαι, μέμνησο ἤν ποτε καὶ ἐς Λακεδαίμονα ἔλθῃς, μὴ καταγελάσαι μηδὲ ἐκείνων, μηδὲ οἴεσθαι μάτην πονεῖν αὐτοὺς, ὁπόταν ἢ σφαίρας πέρι ἐν τῷ θεάτρῳ συμπεσόντες, παίσωσιν ἀλλήλους, ἢ ἐς χωρίον ἐξελθόντες, ὕδατι περιγεγραμμένον, ἐς φάλαγγα διαστάντες, τὰ πολεμίων ἀλλήλους ἐργάζωνται, γυμνοὶ καὶ αὐτοὶ, ἄχρις ἂν ἐκβάλωσι τοῦ περιγράμματος τὸ ἕτερον σύνταγμα οἱ ἕτεροι, τοὺς κατὰ Λυκοῦργον οἱ καθ' Ἡρακλέα, ἢ ἔμπαλιν, συνωθοῦντες ἐς τὸ ὕδωρ, (τὸ γὰρ ἀπὸ τούτου εἰρήνη λοιπὸν) καὶ οὐδεὶς ἂν ἔτι παίσειε. μάλιστα δὲ ἦν ὁρᾷς μαστιγουμένους αὐτοὺς ἐπὶ τῷ βωμῷ, καὶ αἵματι ῥεομένους, πατέρας δὲ καὶ μητέρας παρεστώσας, οὐχ ὅπως ἀνιωμένας ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ καὶ ἀπειλούσας, ἢν μὴ ἀντέχοιεν πρὸς τὰς πληγὰς, καὶ ἱκετευούσας ἐπιμήκιστον διαρκέσαι πρὸς τὸν πόνον, καὶ ἐγκαρτερῆσαι τοῖς δεινοῖς. πολλοὶ γοῦν καὶ ἐναπέθανον τῷ ἀγῶνι, μὴ ἀξιώσαντες ἀπαγορεῦσαι ζῶντες ἔτι, ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν οἰκείων, μηδὲ εἶξαι τοῖς σώμασιν· ἐὸν καὶ τοὺς ἀνδριάντας ὄψει τιμωμένους δημοσίᾳ, ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἀναστηθέντας. ὅταν τοίνυν ὁρᾷς κἀκεῖνα, μήτε μαίνεσθαι ὑπολάβῃς αὐτοὺς, μήτε εἴπῃς, ὡς οὐδεμιᾶς ἕνεκα αἰτίας ἀναγκαίας ταλαιπωροῦσι, μήτε τυράννου βιαζομένου, μήτε πολεμίων διατιθέντων. εἴποι γὰρ ἄν σοι καὶ ὑπὲρ ἐκείνων Λυκοῦργος ὁ νομοθέτης αὐτῶν πολλὰ τὰ εὔλογα, καὶ ἃ συνιδὼν κολάζει αὐτοὺς, οὐκ ἐχθρὸς ὤν, οὐδὲ ὑπὸ μίσους αὐτὸ δρῶν, οὐδὲ τὴν νεολαίαν τῆς πόλεως ἐκπῆ πω-

ραναλίσκῳν, ἀλλὰ καρτερικωτάτους, καὶ πάντὸς δεινοῦ κρείττονας ἀξιῶν εἶναι τοὺς σώζειν μέλλοντας τὴν πατρίδα. καίτοι κἂν μὴ ὁ Λυκοῦργος εἴπῃ, ἐννοεῖς, οἶμαι, καὶ αὐτὸς, ὡς οὐκ ἄν ποτε ληφθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐν πολέμῳ, ἀπόῤῥητόν τι ἐξείποι τῆς Σπάρτης, αἰκιζομένων τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καταγελᾶν αὐτῶν, μαστιγοῖτο ἄν, ἐμιλλώμενος πρὸς τὸν παίοντα, ὡς πρότερος ἀπαγορεύσειεν.

39. ΑΝΑΧ. Ὁ Λυκοῦργος δὲ καὶ αὐτος, ὦ Σόλων, ἐμαστιγοῦτο ἐφ' ἡλικίας, ἢ ἐκπρόθεσμος ὢν ἤδη τοῦ ἀγῶνος, ἀσφαλῶς τὰ τοιαῦτα ἐνεανιεύσατο.

ΣΟΛ. Πρεσβύτης ἤδη ὢν ἔγραψε τοὺς νόμους αὐτοῖς Κρήτηθεν ἀφικόμενος· ὑποδεδημήκει δὲ παρὰ τοὺς Κρῆτας, ὅτι ἤκουσεν εὐνομωτάτους εἶναι, Μίνωος, τοῦ Διὸς, νομοθετήσαντος ἐν αὐτοῖς.

ΑΝΑΧ. Τί οὖν οὐ καὶ σὺ, ὦ Σόλων, ἐμιμήσω Λυκοῦργον, καὶ μαστιγοῖς τοὺς νέους; καλὰ γὰρ καὶ ταῦτα, καὶ ἄξια ὑμῶν ἐστιν.

ΣΟΛ. Ὅτι ἡμῖν ἱκανὰ, ὦ Ἀνάχαρσι, ταῦτα τὰ γυμνάσια, οἰκεῖα ὄντα· ζηλοῦν δὲ τὰ ξενικὰ οὐ πάνυ ἀξιοῦμεν.

ΑΝΑΧ. Οὐκ· ἀλλὰ συνίης, οἶμαι, οἷόν τι ἐστὶ μαστιγοῦσθαι γυμνὸν, ἄνω τὰς χεῖρας ἐπαίροντα, μηδενὸς ἕνεκα ὠφελίμου, ἢ αὐτῷ ἑκάστῳ, ἢ κοινῇ τῇ πόλει. ὡς ἔγωγε ἤν ποτε ἐπιδημήσω τῇ Σπάρτῃ, καθ' ὃν καιρὸν ταῦτα δρῶσι, δρκῶ μοι τάχιστα καταλυσθήσεσθαι δημοσίᾳ πρὸς αὐτῶν, ἐπιγελῶν ἑκάστοις, ὁπόταν ὁρῶ τυπτομένους καθάπερ κλέπτας, ἢ λωποδύτας, ἢ τι ἄλλο τοιοῦτον ἐργασαμέ

νους. ἀτεχνῶς γὰρ ἑλλεβόρου δεῖσθαί μοι δοκεῖ ἡ πόλις αὐτῶν, οὕτω καταγέλαστα ὑφ' ἑαυτῆς πάσχουσα.

40. ΣΟΛ. Μὴ ἐρήμην, ὦ γενναῖε, μηδὲ τῶν ἀνδρῶν ἀπόντων, μόνος αὐτὸς λέγων, οἷου κρατεῖν. ἔσται γάρ τις ὃ καὶ ὑπὲρ ἐκείνων σοι τὰ εἰκότα ἀντερῶν ἐν Σπάρτῃ. πλὴν ἀλλ', ἐπείπερ ἐγὼ τὰ ἡμέτερά σοι διεξελήλυθα, σὺ δὲ οὐ πάνυ ἀρεσκομένῳ αὐτοῖς ἔοικας, οὐκ ἄδικα αἰτήσειν ἔοικα παρὰ σοῦ, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει διεξέλθῃς πρὸς μὲ, ὃν τρόπον ὑμεῖς οἱ Σκύθαι διασκεῖτε τοὺς νέους τοὺς παρ' ὑμῖν, καὶ οἷς τισι γυμνασίοις ἀνατρέφετε, καὶ ὅπως ὑμῖν ἄνδρες ἀγαθοὶ γίγνονται.

ΑΝΑΧ. Δικαιότατα μὲν οὖν, ὦ Σόλων, καὶ ἔγωγε διηγήσομαι τὰ Σκυθῶν νόμιμα, οὐ σεμνὰ ἴσως, οὐδὲ καθ' ὑμᾶς, οἴγε οὐδὲ κατὰ κόρρης παταχθῆναι τολμήσαιμεν ἂν μίαν πληγήν· δειλοὶ γάρ ἐσμεν· ἀλλὰ εἰρήσεταί γε ὁποῖα ἂν εἴη. ἐς αὔριον μέντοι, εἰ δοκεῖ, ὑπερβαλώμεθα τὴν συνουσίαν, ὡς ἅ τε αὐτὸς ἔφης, ἔτι μᾶλλον ἐννοήσαιμι καθ' ἡσυχίαν, ἅ τι χρὴ εἰπεῖν, συναγάγοιμι τῇ μνήμῃ ἐπελθών· τὸ δὲ νῦν ἔχον, ἀπίωμεν ἐπὶ τούτοις, ἑσπέρα γὰρ ἤδη.

ΠΕΡΙ ΠΕΝΘΟΥΣ.

ARGVMENTVM.

Narratur primo vulgaris opinio. de hominum et mortem conditione et fatis; deinde ritus ad

mortuos et funera pertinentes describuntur, et qualia lamentari soleant superstites; denique, quoniam mortuorum sors melior atque alia sit, quam homines opinentur, omnes illos ritus et praecipue lamentationes illas supervacaneas esse et ridiculas, docetur.

1. Ἄξιόν γε παρατηρεῖν τὰ ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, καὶ λεγόμενα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν παραμυθουμένων δῆθεν αὐτοὺς αὖθις λεγόμενα, καὶ ὡς ἄφόρητα ἡγοῦνται τὰ συμβαίνοντα σφίσι τε αὐτοῖς οἱ ὀδυρόμενοι, καὶ ἐκείνοις οὓς ὀδύρονται, οὐ, μὰ τὸν Πλούτωνα, καὶ Περσεφόνην, κατ' οὐδὲν ἐπιστάμενοι σαφῶς, οὔτ' εἰ πονηρὰ ταῦτα καὶ λύπης ἄξια, οὔτ' εἰ τοὐναντίον ἡδίω καὶ βελτίω τοῖς παθοῦσι, νόμῳ δὲ καὶ συνηθείᾳ τὴν λύπην ἐπιτρέποντες. ἐπειδὰν τοίνυν ἀποθάνῃ τις, οὕτω ποιοῦσι. — μᾶλλον δὲ πρότερον εἰπεῖν βούλομαι ἃς τινας περὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου δόξας ἔχουσιν. οὕτω γὰρ ἔσται φανερὸν, οὗ τινος ἕνεκα τὰ περιττὰ ἐκεῖνα ἐπιτηδεύουσιν. 2. Ὁ μὲν δὴ πολὺς ὅμιλος, οὓς ἰδιώτας οἱ σοφοὶ καλοῦσιν, Ὁμήρῳ τε καὶ Ἡσιόδῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις μυθοποιοῖς περὶ τούτων πειθόμενοι, καὶ νόμον θέμενοι τὴν ποίησιν αὐτῶν, τόπον τινὰ ὑπὸ τῇ γῇ βαθὺν, Ἅδην ὑπειλήφασι, μέγαν δὲ καὶ πολύχωρον τοῦτον εἶναι, καὶ ζοφερὸν καὶ ἀνήλιον, οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτοῖς φωτίζεσθαι δοκοῦντα, πρὸς τὸ καὶ καθορᾶν τῶν ἐνόντων ἕκαστον. βασιλεύειν δὲ τοῦ χάσματος ἀδελφὸν τοῦ Διὸς, Πλούτωνα κεκλημένον (ὡς μοι τῶν τὰ τοιαῦτα δεινῶν τις ἔλεγε) διὰ τὸ πλουτεῖν τοῖς νεκροῖς τῇ προσηγορίᾳ τετιμημένον,

τοῦτον δὲ τὸν Πλούτωνα τὴν παρ' αὐτῷ πολιτείαν, καὶ τὸν κάτω βίον καταστήσασθαι τοιοῦτον. κεκληρῶσθαι μὲν γὰρ αὐτὸν ἄρχειν τῶν ἀποθανόντων· καταδεξάμενον δὲ αὐτοὺς, καὶ παραλαβόντα, κατέχειν δεσμοῖς ἀφύκτοις, οὐδενὶ τὸ παράπαν τῆς ἀνύδου ὑφιέμενον, πλὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος πάνυ ὀλίγων ἐπὶ μεγίσταις αἰτίαις. 3. Περιῤῥεῖσθαι δὲ τὴν χώραν αὐτοῦ ποταμοῖς μεγάλοις τε καὶ φοβεροῖς, καὶ ἐκ μόνων τῶν ὀνομάτων· Κωκυτοὶ γὰρ, καὶ Πυριφλεγέθοντες, καὶ τὰ τοιαῦτα κέκληνται. τὸ δὲ μέγιστον, ἡ Ἀχερουσία λίμνη πρόκειται, πρώτη δεχομένη τοὺς ἀπαντῶντας, ἣν οὐκ ἔνι διαπλεῦσαι, ἢ παρελθεῖν, ἄνευ τοῦ πορθμέως· βαθεῖά τε γὰρ περάσαι τοῖς ποσὶ, καὶ διανήξασθαι πολλή· καὶ ὅλως, οὐκ ἂν αὐτὴν διαπταίη οὐδὲ τὰ νεκρὰ τῶν ὀρνέων. 4. Πρὸς δὲ αὐτῇ τῇ καθόδῳ καὶ πύλῃ ἀδαμαντίνῃ ἀδελφιδοῦς τοῦ βασιλέως, Αἰακός, ἵστηκε, τὴν φρουρὰν ἐπιτεταμμένος, καὶ παρ' αὐτῷ, κύων τρικέφαλος, μάλα κάρχαρος, τοὺς μὲν ἀφικνουμένους φίλιόν τι καὶ εἰρηνικὸν προσβλέπων, τοὺς δὲ πειρῶντας ἀποδιδράσκειν ὑλακτῶν, καὶ τοῖ χάσματι δεδιττόμενος. 5. Περαιωθέντας δὲ τὴν λίμνην ἐς τὸ εἴσω, λειμὼν ὑποδέχεται μέγας, τῷ ἀσφοδέλῳ κατάφυτος, καὶ ποτὸν, μνήμης πολέμιον. Λήθης γοῦν διὰ τοῦτο ὠνόμασται. ταῦτα γὰρ ἀμέλει διηγήσαντο τοῖς πάλαι ἐκεῖθεν ἀφιγμένοι Ἄλκηστίς τε, καὶ Πρωτεσίλαος οἱ Θετταλοὶ, καὶ Θησεὺς ὁ τοῦ Αἰγέως, καὶ ὁ τοῦ Ὁμήρου Ὀδυσσεὺς, μάλα σεμνοὶ καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, ἐμοὶ δοκεῖν, οὐ πιόντες τῆς πηγῆς,

οὐ γὰρ ἂν ἐμέμνητο αὐτῶν. 6. Ὁ μὲν οὖν Πλούτων, ὡς ἐκεῖνοι ἔφασαν, καὶ ἡ Περσεφόνη, δυναστεύουσι, καὶ τὴν τῶν ὅλων δεσποτείαν ἔχουσιν· ὑπηρετοῦσι δ' αὐτοῖς, καὶ τὴν ἀρχὴν συνδιαπράττουσιν, ὄχλος πολὺς, Ἐρινύες τε, καὶ Ποιναὶ, καὶ φόβοι, καὶ ὁ Ἑρμῆς· οὗτος μέν γε οὐκ ἀεὶ συμπαρών. 7. Ὕπαρχοι δὲ, καὶ σατράπαι, καὶ δικασταὶ κάθηνται δύο, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς, Κρῆτες ὄντες, καὶ υἱοὶ τοῦ Διός. οὗτοι δὲ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τῶν ἀνδρῶν, καὶ δικαίους, καὶ κατ' ἀρετὴν βεβιωκότας, ἐπειδὰν συναλισθῶσι πολλοὶ, καθάπερ εἰς ἀποικίαν τινὰ, πέμπουσιν ἐς τὸ Ἠλύσιον πεδίον, τῷ ἀρίστῳ βίῳ συνεσομένους. 8. Ἂν δέ τινας τῶν πονηρῶν λάβωσι, ταῖς Ἐρινύσι παραδόντες, ἐς τὸν τῶν ἀσεβῶν χῶρον ἐκπέμπουσι, κατὰ λόγον τῆς ἀδικίας κολασθησομένους. ἔνθα δή τί τῶν κακῶν οὐ πάσχουσι, στρεβλούμενοί τε καὶ καιόμενοι, καὶ ὑπὸ γυπῶν ἐσθιόμενοι, καὶ τροχῷ συμφερόμενοι, καὶ λίθους ἀναχυλίοντες; ὁ μὲν γὰρ Τάνταλος, ἐπ' αὐτῇ τῇ λίμνῃ αὖος ἕστηκε, κινδυνεύων ὑπὸ τοῦ δίψους ὃ κακοδαίμων ἀποθανεῖν. 9. Οἱ δὲ τοῦ μέσου βίου, πολλοὶ ὄντες οὗτοι, ἐν τῷ λειμῶνι πλανῶνται ἄνευ τῶν σωμάτων, σκιαὶ γενόμενοι, καὶ ὑπὸ τῇ ἀφῇ καθάπερ καπνὸς ἀφανιζόμενοι. τρέφονται δὲ ἄρα ταῖς παρ' ἡμῖν χοαῖς, καὶ τοῖς καθαγιζομένοις ἐπὶ τῶν τάφων· ὡς εἴ τῳ μὴ εἴη καταλελειμμένος ὑπὲρ γῆς φίλος, ἢ συγγενὴς, ἄσιτος οὗτος νεκρὸς, καὶ λιμώττων ἐν αὐταῖς πολιτεύεται. 10. Ταῦτα οὕτως ἰσχυρῶς πεμελήλυθε τοὺς πολλοὺς, ὥστε ἐπειδάν τις ἀποθά-

ῃ τῶν οἰκείων, πρῶτα μεν φέροντες ὀβολὸν, ἐς τὸ στόμα κατέθηκαν αὐτῷ, μισθὸν τῷ πορθμεῖ τῆς ναυτιλίας γενησόμενον· οὐ πρότερον ἐξετάσαντες ὁποῖον τὸ νόμισμα νομίζεται, καὶ εἰ διαχωρεῖ παρὰ τοῖς κάτω, καὶ εἰ δύναται παρ' ἐκείνους Ἀττικὸς, ἢ Μακεδονικὸς, ἢ Αἰγιναῖος ὀβολός· οὐδ', ὅτι πολὺ κάλλιον ἦν, μὴ ἔχειν τὰ πορθμία καταβαλεῖν. οὕτω γὰρ ἂν, οὐ παραδεξαμένου τοῦ πορθμέως, ἀναπόμπιμοι πάλιν ἐς τὸν βίον ἀφικνοῦντο. 11. Μετὰ ταῦτα δὲ, λούσαντες αὐτοὺς, ὡς οὐχ ἱκανῆς τῆς κάτω λίμνης λουτρὸν εἶναι τοῖς ἐκεῖ, καὶ μύρῳ τῷ καλλίστῳ χρίσαντες τὸ σῶμα πρὸς δυσωδίαν ἤδη βιαζόμενον, καὶ στεφανώσαντες τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι, προτίθενται, λαμπρῶς ἀμφιέσαντες, ἵνα μὴ ῥιγῷεν δηλονότι παρὰ τὴν ὁδὸν, μηδὲ γυμνοὶ βλέποιντο τῷ Κερβέρῳ. 12. Οἰμωγαὶ δὲ ἐπὶ τούτοις, καὶ κωκυτὸς γυναικῶν, καὶ παρὰ πάντων δάκρυα, καὶ στέρνα τυπτόμενα, καὶ σπαραττομένη κόμη, καὶ φοινισσόμεναι παρειαί. καί που καὶ ἐσθὴς καταῤῥήγνυται, καὶ κόνις ἐπὶ τῇ κεφαλῇ πάσσεται, καὶ οἱ ζῶντες οἰκτρότεροι τοῦ νεκροῦ. οἱ μὲν γὰρ χαμαὶ καλινδοῦνται πολλάκις, καὶ τὰς κεφαλὰς ἀράττουσι πρὸς τὸ ἔδαφος. ὁ δὲ εὐσχήμων καὶ καλὸς, καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἐστεφανωμένος, ὑψηλὸς πρόκειται, καὶ μετέωρος, ὥσπερ ἐς πομπὴν κεκοσμημένος. 13. Εἶθ' ἡ μήτηρ, καὶ, νὴ Δί', ὁ πατὴρ, ἐκ μέσων τῶν συγγενῶν προελθὼν, καὶ περιχυθεὶς αὐτῷ, (προκείσθω γάρ τις νέος, καὶ καλὸς, ἵνα καὶ ἀκμαιότερον ἐπ' αὐτῷ τὸ δρᾶμα ᾖ) φωνὰς ἀλλοκότους καὶ ματαίας

ἀφίησι, πρὸς ἃς ὁ νεκρὸς αὐτὸς ἀποκρίναιτ' ἄν, εἰ λάβοι φωνήν. φήσει γὰρ ὁ πατήρ, γοερόν τι φθεγγόμενος, καὶ παρατείνων ἕκαστον τῶν ὀνομάτων, Τέκνον ἥδιστον, οἴχῃ μοι, καὶ τέθνηκας, καὶ πρὸ ὥρας ἀνηρπάσθης, μόνον ἐμὲ ἔτι τὸν ἄθλιον καταλιπών, οὐ γαμήσας, οὐ παιδοποιησάμενος, οὐ στρατευσάμενος, οὐ γεωργήσας, οὐκ εἰς γῆρας ἐλθών, οὐ κωμάσῃ πάλιν, οὐδ' ἐρασθήσῃ, τέκνον, οὐδ' ἐν συμποσίῳ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν μεθυσθήσῃ. 14. Ταῦτα δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα φήσει, οἰόμενος τὸν υἱὸν δεῖσθαι μὲν ἔτι τούτων, καὶ ἐπιθυμεῖν καὶ μετὰ τὴν τελευτήν, οὐ δύνασθαι δὲ μετέχειν αὐτῶν. καίτοι τί ταῦτα φημί; πόσοι γὰρ καὶ ἵππους, καὶ παλλακίδας, οἱ δὲ καὶ οἰνοχόους ἐπικατέσφαξαν, καὶ ἐσθῆτα, καὶ τὸν ἄλλον κόσμον συγκατέφλεξαν, ἢ συγκατώρυξαν, ὡς χρησομένοις ἐκεῖ, καὶ ἀπολαύσουσιν αὐτῶν κάτω; 15. Ὁ δὲ οὖν πρεσβύτης ὁ πενθῶν οὑτωσὶ πάντα ταῦτα ὁπόσα εἴρηκε, καὶ ἔτι τούτων πλείονα, οὔτε τοῦ παιδὸς εἵνεκα τραγῳδεῖν ἔοικεν· οἶδε γὰρ οὐκ ἀκουσόμενον, οὐδ', ἂν μεῖζον ἐμβοήσῃ τοῦ Στέντορος· οὔτε μὴν αὐτοῦ, φρονεῖν γὰρ οὕτω, καὶ γινώσκειν ἱκανὸν ἦν καὶ ἄνευ τῆς βοῆς. οὐδεὶς γὰρ δὴ πρὸς ἑαυτὸν δεῖται βοᾶν. λοιπὸν οὖν ἐστιν αὐτὸν τῶν παρόντων ἕνεκα ταῦτα ληρεῖν, οὔθ' ὅ,τι πέπονθεν αὐτῷ ὁ παῖς εἰδότα, οὔθ' ὅποι κεχώρηκε, μᾶλλον δὲ οὔτε τὸν βίον αὐτοῦ ἐξετάσαντα ὁποῖός ἐστιν· οὐ γὰρ ἂν τὴν ἐξ αὐτοῦ μετάστασιν ὤις τι τῶν δεινῶν ἐδυσχέραινεν. 16. Εἴποι δ' ἂν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς, παραιτησάμενος τὸν Αἰα-

πάτερ, οὐκ οἶδεν πολὺ ἀληθέστερα, καὶ γελοιότ
ἐκείνων ἑρεῖν; ἀλλὰ ὦρα μὴ τόδε σε ἀνιᾷ, καὶ δε
νοῇ τὸν παρ' ἡμῖν ζόφον καὶ τὸ πολὺ σκότος, κἢτ
δέδιας μή σοι ἀποπνιγῶ καταχλεισθεὶς ἐν τῷ μνή
ματι; χρὴ δὲ πρὸς ταῦτα λογίζεσθαι ὅτι τῶν ὀφθαλ
μῶν διασαπέντων, ἢ καὶ, νὴ Δία, κατέντων μετ' ὀλί
γον, εἴγε κακῦσαί με διεγνώκατε, οὔτε σκότος, οὔτε
φῶς ὄψιν δυνησόμεθα καὶ ταῦτα μὲν ἴσως μέτρια.
19. Τί δὲ με ὁ κωκυτὸς ὑμῶν ὀνίνησι, καὶ ἡ πρὸς
τὸν αὐλὸν αὕτη στρογγυλία; τί δὲ ὁ ὑπὲρ τοίχου λίθος
περὶ τὸν θρῆνον ἀμετρία; ἢ τί ὑμῖν δύναται τὸν ἄχρατον
ἐστεφανωμένος; ἢ νομίζετε κατακοιμίσειν αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς,
ἐπιχεῖν; ἴδου δέδεσθαι· τί μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν
καὶ μέχρι τοῦ ἄδου δέδεσθαι αὐτὸν ὁρᾶτε, οἶμαι, ὡς τὸ μὲν σο-
στιμώτατον τῶν παρεσκευασμένων ὁ κακοδαίμων παρα-
λαβών, ἄνω εἰς τὸν οὐρανὸν ὁρᾷ· τὸ δὲ κατιλειπόμενον, ἢ κόπις,
ἀνήσας τοὺς κάτω. ἔχρῃζον, ἐκτὸς εἰ μὴ τὴν ὑποδὸν ἡμᾶς σιτεῖσθαι πε-
πιστεύκατε. οὐκ οὕτως ἄσοφός ἐστιν ὁ Πλούτωνος ἄρχη, οὐδὲ ἄκαρπος ἡ
τοῦ Πλούτωνος ἄσοφός ἐστιν ὁ Πλούτωνος ἄρχη, οὐδὲ ἄκαρπος ἡ
σοφόδειλος, ἵνα παρ' ὑμῶν τὰ σιτία μεταστελλώμε-
θα. ὥστε μοι, νὴ τὴν Δήμητρα, ἐφ' ὑμῖν ἔσται, ἢν βούλησθε, καὶ
ἐποιεῖτε καὶ ἐλέγετε, παμμέγεθες ἐπῆλθεν ἀνάκλαυμα, καὶ τὸ ἔρια, οἷς μου
διεκώλυσε δὲ ἡ ὀδύνη, τέλος θανάτου
γόνυς ἐπεσφίγξατε.
20. Ὦ ἆρα μὴν εὐκόλως, τέλος θανάτου
πρὸς Διὸς δὲ, ἂν λέγῃ ταῦτα ὁ νεκρὸς ἐπ
ἀνακλίνας αὐτὸν ἐπ' ἐγκώπιος, οὐκ ἂν οἰ

καιότατα ἂν αὐτὸν εἰπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι καὶ βοῶσι, καὶ μεταστειλάμενοί τινα θρήνων σοφιστὴν, πολλὰς συνειληχότα παλαιὰς συμφορὰς, τούτῳ συναγωνιστῇ, καὶ χορηγῷ τῆς ἀνοίας καταχρῶνται, ἵπποι ἂν ἐκεῖνος ἐξάρχῃ, πρὸς τὸ μέλος ἐπαιάζοντες. 21. Καὶ μέχρι μὲν θρήνων, ὁ αὐτὸς ἅπασι νόμος τῆς ἀβελτηρίας· τὰ δ' ἀπὸ τούτων, διελόμενοι κατὰ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίει, ὁ δὲ Σκύθης κατισθίει, ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος. οὗτος μέντοι (λέγω δὲ ἰδὼν) ξηράνας τὸν νεκρὸν, σύνδειπνον καὶ συμπότην ἐποιήσατο, πολλάκις δὲ καὶ δεομένῳ χρημάτων ἀνδρὶ Αἰγυπτίῳ, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, ἐνέχυρον ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ ἐν καιρῷ γενόμενος. 22. Χώματα μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, πῶς οὐ περιττὰ, καὶ παιδιαῖς προσεοικότα; 23. Καίτοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσαν, καὶ λόγους ἐπιταφίους εἶπον ἐπὶ τῶν μνημάτων, ὥσπερ συναγορεύοντες, ἢ μαρτυροῦντες παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. 24. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ πάρεισιν οἱ προσήκοντες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τοῦ τετελευτηκότος, καὶ πείθουσι γεύσασθαι ὡς οὐκ ἀηδῶς, μὰ Δί', οὐδ' αὐτοὺς ἀναγκαζομένους, ἀλλ' ἤδη ὑπὸ λιμοῦ τριῶν ἐξῆς ἡμερῶν ἀπηυδηκότας. καὶ μέχρι μέν τινος, ὦ οὗτος, ὀδυρόμεθα; ἔασον ἀναπαύσασθαι τοὺς τοῦ μακαρίτου δαίμονας· εἰ δὲ καὶ τὸ παράπαν κλαίειν διέγνωκας, αὐτοῦ τε τούτου ἕνεκα χρὴ μὴ ἀπύσιτον εἶναι, ἵνα καὶ διαρκέσῃς πρὸς τοῦ

πένθους τὸ μέγεθος. τότε δὴ τότε πρὸς ἅπάντων ῥαψῳδοῦνται δύο τοῦ Ὁμήρου στίχοι·

Καὶ γάρ τ' ἠΰκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ,

Γαστέρι δ' οὔπως ἐστὶ νέκυν πενθῆσαι Ἀχαιούς.

οἱ δὲ ἅπτονται μὲν, αἰσχυνόμενοι δὲ τὰ πρῶτα, καὶ δειδιότες, εἰ φανοῦνται μετὰ τὴν τελευτὴν τῶν φιλτάτων τοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμένοντες. ταῦτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα εὕροι τις ἂν ἐπιτηρῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, διὰ τὸ τοὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

ΡΗΤΟΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

ARGVMENTVM.

Dum fingit, se iuveni viam ostensurum, qua celerrime et sine molestia rhetor et sophista fieri possit, mores rhetorum sui aevi, quorum praecipue unum ante oculos habuisse videtur, acerbissime perstringit. Rhetoricen fingit in summo monte sedentem, pulcherrimam, omnis generis divitiis, gloria, vi et laudibus ornatam; ad hanc duas esse vias, alteram asperrimam, ab Hesiodo iam descriptam, qua pauci alii et ipse ivissent; alteram commodissimam amoenissimamque, qua ire nunc iubeat. Ad principium prioris virum strenuum robu

stumque se ducem oblaturum, molestias et pericula, antiqua exempla, multos annos et magnos sumtus narrantem. Ab quo homine insolente ad alterius viae principium transeundum esse, atque ducem eius, hominem delicatissimum eumque arrogantissimum. Qui (ipse enim loquens inducitur) quemque uno die rhetorem fieri posse docet, vel si ne litteras quidem scribere didicerit; si modo afferat inscitiam, confidentiam, audacium, impudentiam, ingentem clamorem etc. haec esse maxime necessaria; vestitus sit luxuriose; habeat multos pedissequos et semper librum; in promtu ei sint XV vel XX nomina attica, (ut ὄττυ etc.) verba peregrina, obsoleta, novaque; legat non antiquos, sed declamationes recentiorum, ex quibus in tempore quid depromat; si dicendum ei sit, dicat, quicquid in mentem veniat, sine ullo ordine, saepe tamen rerum ab Atheniensibus olim praeclare gestarum mentione facta; caveat, ne praeparatus videatur; amici parati sint plaudentes, et in tempore labanti auxilio venientes; supra modum se laudet, alios dicentes derideat. Privatim seelera omnia turpissimaque peragere decretum ei sit, quo fiat impudentior etc. Quae bene facientem, si vel infimae sit originis et perditissimus, subito rhetorem et sophistam clarum futurum, infamis ille, vita sua narrata, probat.

1. Ἐρωτᾷς, ὦ μειράκιον, ὅπως ἂν ῥήτωρ γένοιο, καὶ τὸ σεμνότατον τοῦτο καὶ πάνδημον ὄνομα, σοφιστὴς αὐτὸς εἶναι δόξῃς. ἀβίωτα γὰρ εἶναί σοι φῂς, εἰ μὴ τοιαύτην τινὰ τὴν δύναμιν περιβάλλοιο ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἄμαχον εἶναι, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ θαυμάζεσθαι πρὸς ἁπάντων, καὶ ἀποβλέπεσθαι, περισπούδαστον ἄκουσμα τοῖς Ἕλλησι δοκοῦντα.

καὶ δὴ τὰς ἐπὶ τοῦτο ἀγούσας ὁδοὺς, αἵ τινές ποτέ εἰσιν, ἐθέλεις, ἐκμαθεῖν. ἀλλὰ οὐδεὶς φθόνος, ὦ παῖ· καὶ μάλιστα ὁπότε νέος τις αὐτὸς ὢν ὀρεγόμενος τῶν ἀρίστων, οὐκ εἰδὼς ὅθεν ἂν ταῦτα ἐκπαρίσαιτο, ἱερόν τι χρῆμα τὴν συμβουλὴν οὖσαν, καθάπερ νῦν σὺ, τοῦτο αἰτοίη προσελθών. ὥστε ἄκουε τό γε ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάνυ θαῤῥῶν, ὡς τάχιστα δεινὸς ἀνὴρ ἔσῃ γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι αὐτὰ, ἢν τὸ μετὰ τοῦτο ἐθελήσῃς αὐτὸς ἐμμένειν οἷς ἂν ἀκούσῃς παρ' ἡμῶν, καὶ φιλοπόνως αὐτὰ μελετᾷν, καὶ προθύμως ἀνύειν τὴν ὁδὸν, ἕστ' ἂν ἀφίκῃ πρὸς τὸ τέρμα. 2. Τὸ μὲν οὖν θήραμα οὐ σμικρὸν, οὐδὲ ὀλίγης τῆς σπουδῆς δεόμενον· ἀλλ' ἐφ' ὅτῳ καὶ πονῆσαι πολλὰ, καὶ ἀγρυπνῆσαι, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑπομεῖναι ἄξιον. σκόπει γοῦν ὁπόσοι τέως μηδὲν ὄντες, ἔνδοξοι, καὶ πλούσιοι, καὶ, νὴ Δί', εὐγενέστατοι ἴδοξαν ἀπὸ τῶν λόγων. 3. Ὅμως δὲ μὴ δέδιθι, μηδὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἐλπιζομένων ἀποδυσπετήσῃς, μυρίους τινὰς τοὺς πόνους προπονήσειν οἰηθείς. οὐ γάρ σε τραχεῖάν τινα, οὐδὲ ὄρθιον, καὶ ἑδρῶτος μεστὴν ἡμεῖς γε ἄξομεν, ὡς ἐκ μέσης αὐτῆς ἀναστρέψαι καμόντα. ἐπεὶ οὐδὲν ἂν διαφέροιμεν τῶν ἄλλων, ὅσοι τὴν συνήθη ἐκείνην ἡγοῦνται, μακρὰν, καὶ ἀνάντη, καὶ καματηρὰν, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπεγνωσμένην. ἀλλὰ τόγε παρ' ἡμῶν ἐξαίρετον τῆς συμβουλῆς τοῦτ' ἐστιν, ὅτι ἡδίστην τε ἅμα καὶ ἐπιτομωτάτην, καὶ ἱππήλατον, καὶ κατάντη, σὺν πολλῇ τῇ θυμηδίᾳ καὶ τρυφῇ, διὰ λειμώνων εὐανθῶν καὶ σκιᾶς ἀκριβοῦς, σχολῇ καὶ βάδην ἰόντων, ἀνιδρωτὶ

ἐπιστήσῃ τῇ ἄκρᾳ, καὶ ἀγρεύσεις, οὐ καμὼν, καὶ, νὴ Δί', εὐωχήσῃ κατακείμενος, ἐκείνους, ὁπόσοι τὴν ἑτέραν ἑτράποντο, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἐπισκοπῶν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς ἀνόδου, ἔτι κατὰ δυςβάτων καὶ ὀλισθηρῶν τῶν χρημνῶν μόλις ἀνέρποντας, ἀποκυλιομένους ἐπὶ κεφαλὴν ἐνίοτε, καὶ πολλὰ τραύματα λαμβάνοντας περὶ τραχείαις ταῖς πέτραις· σὺ δὲ πρὸ πολλοῦ ἄνω ἐστεφανωμένος, εὐδαιμονέστατος ἔσῃ ἅπαντα ἐν βραχεῖ, ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ παρὰ τῆς ῥητορικῆς μονονουχὶ καθεύδων λαβών. 4. Ἡ μὲν δὴ ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη· ἀλλὰ πρὸς Φιλίου [Διὸς,] μὴ ἀπιστήσῃς, εἰ ῥᾷστά τε ἅμα καὶ ἥδιστά σοι ταῦτα ἐπιδείξειν φαμέν. εἰ γὰρ Ἡσίοδος μὲν ὀλίγα φύλλα ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος λαβὼν, αὐτίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη, καὶ ἤδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κάτοχος ἐκ Μουσῶν γενόμενος· ῥήτορα δὲ, ὃ πολὺ ἔνερθε τῆς ποιητικῆς μεγαληγορίας ἐστὶν, ἐν βραχεῖ καταστῆναι ἀδύνατον, εἴ τις ἐκμάθοι τὴν ταχίστην ὁδόν; 5. Ὡς ἔγωγε καὶ διηγήσασθαί σοι βούλομαι Σιδωνίου τινὸς ἐμπόρου ἐπίνοιαν, δι' ἀπιστίαν ἀτελῆ γενομένην, καὶ τῷ ἀκούσαντι ἀνόνητον. ἦρχε μὲν γὰρ ἤδη Ἀλέξανδρος Περσῶν, μετὰ τὴν ἐν Ἀρβήλοις μάχην, Δαρεῖον καθῃρηκώς. ἔδει δὲ παντὸς τῆς ἀρχῆς διαθεῖν τοὺς γραμματοφόρους, τὰ ἐπιτάγματα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομίζοντας· ἐκ Περσῶν δὲ πολλὴ ἐς Αἴγυπτον ἐγίγνετο ἡ ὁδός· ἐκπερᾶσαι γὰρ ἔδει τὰ ὄρη, εἶτα διὰ τῆς Βαβυλωνίας ἐς τὴν Ἀραβίαν ἐλθεῖν· εἶτα ἐρήμην πολλὴν ἐλάσαντας, ἀφικέσθαι ποτὲ μόλις ἐς Αἴγυπτον, εἴκοσι μηκίστους

ἀνθρὶ εὐζώνῳ σταθμοὺς τούτους διανύσαντας. ἤχθε-
το οὖν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τούτῳ, διότι Αἰγυπτίους τι
παρακινεῖν ἤκουων, οὐκ εἶχε διαταχέων ἐκπέμπειν
τοῖς σατράπαις τὰ δοκοῦντα οἱ περὶ αὐτῶν. τότε
δὴ ὁ Σιδώνιος ἔμπορος, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ βασιλεῦ,
ὑπισχνοῦμαι δείξειν ὁδὸν, οὐ πολλὴν ἐκ Περσῶν ἐς
Αἴγυπτον· εἰ γάρ τις ὑπερβαίη τὰ ὄρη ταῦτα, ὑπερ-
βαίη δ' ἂν τριταῖος, αὐτίκα μάλα ἐν Αἰγύπτῳ οὗτός
ἐστι· καὶ εἶχεν οὕτω· πλὴν ὅγε Ἀλέξανδρος οὐκ ἐπί-
στευσεν, ἀλλὰ γόητα εἶναι τὸν ἔμπορον ᾤετο. οὕτω
τὸ παράδοξον τῆς ὑποσχέσεως ἄπιστον ἐδόκει τοῖς
πολλοῖς. 6. Ἀλλὰ μὴ σύ γε πάθῃς τὸ αὐτό· εἴσῃ
γὰρ πειράμενος ὡς οὐδέν σε κωλύσει ῥήτορα δοκεῖν
μιᾶς οὐδ' ὅλης ἡμέρας, ὑπερπετασθέντα τὸ ὄρος ἐκ
Περσῶν ἐς Αἴγυπτον. ἐθέλω δέ σοι πρῶτον, ὥσπερ ὁ
Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα γραψάμενος τῷ λόγῳ, ἑκατέ-
ραν ἐπιδεῖξαι τὴν ὁδὸν, (δύο γάρ ἐστον, αἳ πρὸς τὴν
ῥητορικὴν ἄγετον) ἧς ἐρᾷν οὐ μετρίως μοι δοκεῖς.
καὶ δῆτα, ἡ μὲν ἐφ' ὑψηλοῦ καθήσθω, πάνυ καλὴ,
καὶ εὐπρόσωπος, τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας ἔχουσα ἐν
τῇ δεξιᾷ παντοίοις καρποῖς ὑπερβρύον· ἐπὶ θατέρᾳ
δέ μοι δόκει τὸν πλοῦτον παρεστῶτα ὁρᾷν, χρυσοῦν
ὅλον ὄντα, καὶ ἐπέραστον. καὶ ἡ δόξα δὲ, καὶ ἡ
ἰσχὺς παρέστωσαν, καὶ οἱ ἔπαινοι περὶ πᾶσαν αὐτὴν,
ἔρωσι μικροῖς ἐοικότες, πολλοὶ ἀπανταχόθεν περι-
πλεκέσθωσαν ἐκπετόμενοι. εἴ που τὸν Νεῖλον εἶδες
γραφῇ μεμιμημένον, αὐτὸν μὲν κείμενον ἐπὶ κροκο-
δείλου τινὸς ἢ ἱπποποτάμου, οἷον οἱ πολλοὶ γράφου-
σιν ἐν αὐτῷ· μικρὰ δέ τινα παιδία παρ' αὐτὸν

καιότατα ἂν αὐτὸν εἰπεῖν; ἀλλ' ὅμως οἱ μάταιοι καὶ βοῶσι, καὶ μεταστειλάμενοί τινα θρήνων σοφιστὴν, πολλὰς συνειληχότα παλαιὰς συμφορὰς, τούτῳ συναγωνιστῇ, καὶ χορηγῷ τῆς ἀνοίας καταχρῶνται, ἕποι ἂν ἐκεῖνος ἐξάρχῃ, πρὸς τὸ μέλος ἐπαιάζοντες. 21. Καὶ μέχρι μὲν θρήνων, ὁ αὐτὸς ἅπασι νόμος τῆς ἀβελτηρίας· τὸ δ' ἀπὸ τούτων, διελόμενοι κατὰ ἔθνη τὰς ταφὰς, ὁ μὲν Ἕλλην ἔκαυσεν, ὁ δὲ Πέρσης ἔθαψεν, ὁ δὲ Ἰνδὸς ὑάλῳ περιχρίει, ὁ δὲ Σκύθης κατεσθίει, ταριχεύει δὲ ὁ Αἰγύπτιος. οὗτος μέντοι (λέγω δὲ ἰδὼν) ξηράνας τὸν νεκρὸν, σύνδειπνον καὶ συμπότην ἐποιήσατο, πολλάκις δὲ καὶ δεομένῳ χρημάτων ἀνδρὶ Αἰγυπτίῳ, ἔλυσε τὴν ἀπορίαν, ἐνέχυρον ἢ ὁ ἀδελφὸς ἢ ὁ πατὴρ ἐν καιρῷ γενόμενος. 22. Χώματα μὲν γὰρ, καὶ πυραμίδες, καὶ στῆλαι, καὶ ἐπιγράμματα, πρὸς ὀλίγον διαρκοῦντα, πῶς οὐ περιττὰ, καὶ παιδιαῖς προσεοικότα; 23. Καίτοι καὶ ἀγῶνας ἔνιοι διέθεσαν, καὶ λόγους ἐπιταφίους εἶπον ἐπὶ τῶν μνημάτων, ὥσπερ συναγορεύοντες, ἢ μαρτυροῦντες παρὰ τοῖς κάτω δικασταῖς τῷ νεκρῷ. 24. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις τὸ περίδειπνον, καὶ πάρεισιν οἱ προσήκοντες, καὶ τοὺς γονέας παραμυθοῦνται τοῦ τετελευτηκότος, καὶ πείθουσι γεύσασθαι ὡς οὐκ ἀηδῶς, μὰ Δί', οὐδ' αὐτοὺς ἀναγκαζομένους, ἀλλ' ἤδη ὑπὸ λιμοῦ τριῶν ἓξ ἡμερῶν ἀπηυδηκότας. καὶ μέχρι μέν τινος, ὦ οὗτος, ὀδυρόμεθα; ἔασον ἀναπαύσασθαι τοὺς τοῦ μακαρίτου δαίμονας· εἰ δὲ καὶ τὸ παράπαν κλάειν διέγνωκας, αὐτοῦ τε τούτου ἕνεκα χρὴ μὴ ἀπύσιτον εἶναι, ἵνα καὶ διαρκέσῃς πρὸς τοῦ

πένθους τὸ μέγεθος. τότε δὴ τότε πρὸς ἁπάντων ῥαψῳδοῦνται δύο τοῦ Ὁμήρου στίχοι·

Καὶ γάρ τ' ἠΰκομος Νιόβη ἐμνήσατο σίτου. καὶ,

Ἀστέρι δ' οὔπως ἐστὶ νέκυν πενθῆσαι Ἀχαιούς.

οἱ δὲ ἅπτονται μέν, αἰσχυνόμενοι δὲ τὰ πρῶτα, καὶ δεδιότες, εἰ φανοῦνται μετὰ τὴν τελευτὴν τῶν φιλτάτων τοῖς ἀνθρωπίνοις πάθεσιν ἐμμένοντες. ταῦτα, καὶ πολὺ τούτων γελοιότερα εὕροι τις ἂν ἐπιτηρῶν ἐν τοῖς πένθεσι γιγνόμενα, διὰ τὸ τοὺς πολλοὺς τὸ μέγιστον τῶν κακῶν τὸν θάνατον οἴεσθαι.

ΡΗΤΟΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

ARGVMENTVM.

Dum fingit, se iuveni viam ostensurum, qua celerrime et sine molestia rhetor et sophista fieri possit, mores rhetorum sui aevi, quorum praecipue unum ante oculos habuisse videtur, acerbissime perstringit. Rhetoricen fingit in summo monte sedentem, pulcherrimam, omnis generis divitiis, gloria, vi et laudibus ornatam; ad hanc duas esse vias, alteram asperrimam, ab Hesiodo iam descriptam, qua pauci alii et ipse ivissent; alteram commodissimam amoenissimamque, qua ire nunc iubeat. Ad principium prioris virum strenuum robu

stumque se ducem oblaturum, molestias et pericula, antiqua exempla, multos annos et magnos sumtus narrantem. Ab quo homine insolente ad alterius viae principium transeundum esse, atque ducem eius, hominem delicatissimum eumque arrogantissimum. Qui (ipse enim loquens inducitur) quemque uno die rhetorem fieri posse docet, vel si ne litteras quidem scribere didicerit; si modo afferat inscitiam, confidentiam, audaciam, impudentiam, ingentem clamorem etc. haec esse maxime necessaria; vestitus sit luxuriose; habeat multos pedissequos et semper librum; in promtu ei sint XV vel XX nomina attica, (ut ἄττα etc.) verba peregrina, obsoleta, novaque; legat non antiquos, sed declamationes recentiorum, ex quibus in tempore quid depromat; si dicendum ei sit, dicat, quicquid in mentem veniat, sine ullo ordine, saepe tamen rerum ab Atheniensibus olim praeclare gestarum mentione facta; caveat, ne praeparatus videatur; amici parati sint plaudentes, et in tempore labanti auxilio venientes; supra modum se laudet, alios dicentes derideat. Privatim scelera omnia turpissimaque peragere decretum ei sit, quo fiat impudentior etc. Quae bene facientem, si vel infimae sit originis et perditissimus, subito rhetorem et sophistam clarum futurum, infamis ille, vita sua narrata, probat.

1. Ἐρωτᾷς, ὦ μειράκιον, ὅπως ἂν ῥήτωρ γένοιο, καὶ τὸ σεμνότατον τοῦτο καὶ πάνδημον ὄνομα, σοφιστὴς αὐτὸς εἶναι δόξῃς. ἀβίωτα γάρ εἶναί σοι φῂς, εἰ μὴ τοιαύτην τινὰ τὴν δύναμιν περιβάλλοιο ἐν τοῖς λόγοις, ὡς ἄμαχον εἶναι, καὶ ἀνυπόστατον, καὶ θαυμάζεσθαι πρὸς ἁπάντων, καὶ ἀποβλέπεσθαι, περισπούδαστον ἄκουσμα τοῖς Ἕλλησι δοκοῦντα.

καὶ δὴ τὰς ἐπὶ τοῦτο ἀγούσας ὁδοὺς, αἵ τινές ποτέ εἰσιν, ἐθέλεις, ἐκμαθεῖν. ἀλλὰ οὐδεὶς φθόνος, ὦ παῖ· καὶ μάλιστα ὁπότε νέος τις αὐτὸς ὢν ὀρεγόμενος τῶν ἀρίστων, οὐκ εἰδὼς ὅθεν ἂν ταῦτα ἐκπαρίσαιτο, ἱερόν τι χρῆμα τὴν συμβουλὴν οὖσαν, καθάπερ νῦν σὺ, τοῦτο αἰτοίη προσελθών. ὥστε ἄκουε τό γε ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάνυ θαῤῥῶν, ὡς τάχιστα δεινὸς ἀνὴρ ἔσῃ γνῶναί τε τὰ δέοντα, καὶ ἑρμηνεῦσαι αὐτὰ, ἢν τὸ μετὰ τοῦτο ἐθελήσῃς αὐτὸς ἐμμένειν οἷς ἂν ἀκούσῃς παρ' ἡμῶν, καὶ φιλοπόνως αὐτὰ μελετᾷν, καὶ προθύμως ἀνύειν τὴν ὁδὸν, ἕως ἂν ἀφίκῃ πρὸς τὸ τέρμα. 2. Τὸ μὲν οὖν θήραμα οὐ σμικρὸν, οὐδὲ ὀλίγης τῆς σπουδῆς δεόμενον· ἀλλ' ἐφ' ὅτῳ καὶ πονῆσαι πολλὰ, καὶ ἀγρυπνῆσαι, καὶ πᾶν ὁτιοῦν ὑπομεῖναι ἄξιον. σκόπει γοῦν ὁπόσοι τέως μηδὲν ὄντες, ἔνδοξοι, καὶ πλούσιοι, καὶ, νὴ Δί', εὐγενέστατοι ἔδοξαν ἀπὸ τῶν λόγων. 3. Ὅμως δὲ μὴ δέδιθι, μηδὲ πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἐλπιζομένων ἀποδυσπετήσῃς, μυρίους τινὰς τοὺς πόνους προπονήσειν οἰηθείς. οὐ γάρ σε τραχεῖάν τινα, οὐδὲ ὄρθιον, καὶ ἰδρῶτος μεστὴν ἡμεῖς γε ἄξομεν, ὡς ἐκ μέσης αὐτῆς ἀναστρέψαι καμόντα. ἐπεὶ οὐδὲν ἂν διαφέρομεν τῶν ἄλλων, ὅσοι τὴν συνήθη ἐκείνην ἡγοῦνται, μακρὰν, καὶ ἀνάντη, καὶ καματηρὰν, καὶ ὡς τὸ πολὺ ἀπεγνωσμένην. ἀλλὰ τόγε παρ' ἡμῶν ἐξαίρετον τῆς συμβουλῆς τοῦτ' ἐστιν, ὅτι ἡδίστην τε ἅμα καὶ ἐπιτομωτάτην, καὶ ἱππήλατον, καὶ κατάντη, σὺν πολλῇ τῇ θυμηδίᾳ καὶ τρυφῇ, διὰ λειμώνων εὐανθῶν καὶ σκιᾶς ἀκριβοῦς, σχολῇ καὶ βάδην ἰοῦσιν, ἀνυδρατὶ

ἐπιστήσῃ τῇ ἄκρᾳ, καὶ ἀγρεύσεις, οὐ καμὼν, καὶ, νὴ Δί', εὐωχήσῃ κατακείμενος, ἐκείνους, ὁπόσοι τὴν ἑτέραν ἐτράποντο, ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ ἐπισκοπῶν ἐν τῇ ὑπωρείᾳ τῆς ἀνόδου, ἔτι κατὰ δυσβάτων καὶ ὀλισθηρῶν τῶν χρημνῶν μόλις ἀνέρποντας, ἀποκυλιομένους ἐπὶ κεφαλὴν ἐνίοτε, καὶ πολλὰ τραύματα λαμβάνοντας περὶ τραχείαις ταῖς πέτραις· σὺ δὲ πρὸ πολλοῦ ἄνω ἐστεφανωμένος, εὐδαιμονέστατος ἔσῃ ἅπαντα ἐν βραχεῖ, ὅσα ἐστὶν ἀγαθὰ παρὰ τῆς ῥητορικῆς μονονουχὶ καθεύδων λαβών. 4. Ἡ μὲν δὴ ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη· ἀλλὰ πρὸς Φιλίου [Διὸς,] μὴ ἀπιστήσῃς, εἰ ῥᾷστά τε ἅμα καὶ ἥδιστά σοι ταῦτα ἐπιδείξειν φαμέν. εἰ γὰρ Ἡσίοδος μὲν ὀλίγα φύλλα ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος λαβὼν, αὐτίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη, καὶ ᾖδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κάτοχος ἐκ Μουσῶν γενόμενος· ῥήτορα δὲ, ὃ πολὺ ἔνερθε τῆς ποιητικῆς μεγαληγορίας ἐστὶν, ἐν βραχεῖ καταστῆναι ἀδύνατον, εἴ τις ἐκμάθοι τὴν ταχίστην ὁδόν; 5. Ὡς ἔγωγε καὶ διηγήσασθαί σοι βούλομαι Σιδωνίου τινὸς ἐμπόρου ἐπίνοιαν, δι' ἀπιστίαν ἀτελῆ γενομένην, καὶ τῷ ἀκούσαντι ἀνόνητον. ἦρχε μὲν γὰρ ἤδη Ἀλέξανδρος Περσῶν, μετὰ τὴν ἐν Ἀρβήλοις μάχην, Δαρεῖον καθῃρηκώς. ἔδει δὲ παντάχοσε τῆς ἀρχῆς διαθεῖν τοὺς γραμματοφόρους, τὰ ἐπιτάγματα τοῦ Ἀλεξάνδρου κομίζοντας· ἐκ Περσῶν δὲ πολλὴ ἐς Αἴγυπτον ἐγίγνετο ἡ ὁδός· ἐκπεριΐέναι γὰρ ἔδει τὰ ὄρη, εἶτα διὰ τῆς Βαβυλωνίας ἐς τὴν Ἀραβίαν ἐλθεῖν· εἶτα ἐρήμην πολλὴν ἐλάσαντας, ἀφικέσθαι ποτὲ μόλις ἐς Αἴγυπτον, εἴκοσι μηκίστους

ἀνδρὶ εὐζώνῳ σταθμοὺς τούτους διανύσαντας. ἤχθε-
το οὖν Ἀλέξανδρος ἐπὶ τούτῳ, διότι Αἰγυπτίους τι
παρακινεῖν ἤκουων, οὐκ εἶχε διαταχέων ἐκπέμπειν
τοῖς ματρώπαις τὰ δοκοῦντα οἱ περὶ αὐτῶν. τότε
δὴ ὁ Σιδώνιος ἔμπορος, Ἐγώ σοι, ἔφη, ὦ βασιλεῦ,
ὑπισχνοῦμαι δείξειν ὁδὸν, οὐ πολλὴν ἐκ Περσῶν ἐς
Αἴγυπτον· εἰ γάρ τις ὑπερβαίη τὰ ὄρη ταῦτα, ὑπερ-
βαίη δ' ἂν τριταῖος, αὐτίκα μάλα ἐν Αἰγύπτῳ οὗτός
ἐστι· καὶ εἶχεν οὕτω· πλὴν ὅγε Ἀλέξανδρος οὐκ ἐπί-
στευσεν, ἀλλὰ γόητα εἶναι τὸν ἔμπορον ᾤετο. οὕτω
τὸ παράδοξον τῆς ὑποσχέσεως ἄπιστον ἐδόκει τοῖς
πολλοῖς. 6. Ἀλλὰ μὴ σύ γε πάθῃς τὸ αὐτό· εἴσῃ
γὰρ πειρώμενος ὡς οὐδέν σε κωλύσει ῥήτορα δοκεῖν
μιᾶς οὐδ' ὅλης ἡμέρας, ὑπερπετασθέντα τὸ ὄρος ἐκ
Περσῶν ἐς Αἴγυπτον. ἐθέλω δέ σοι πρῶτον, ὥςπερ ὁ
Κέβης ἐκεῖνος, εἰκόνα γραψάμενος τῷ λόγῳ, ἑκατέ-
ραν ἐπιδεῖξαι τὴν ὁδὸν, (δύο γάρ ἐστον, αἳ πρὸς τὴν
ῥητορικὴν ἄγετον) ἧς ἐρᾷν οὐ μετρίως μοι δοκεῖς.
καὶ δῆτα, ἡ μὲν ἐφ' ὑψηλοῦ καθήσθω, πάνυ καλὴ,
καὶ εὐπρόσωπος, τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας ἔχουσα ἐν
τῇ δεξιᾷ παντοίοις καρποῖς ὑπερβρύον· ἐπὶ θατέρᾳ
δέ μοι δόκει τὸν πλοῦτον παρεστῶτα ὁρᾶν, χρυσοῦν
ὅλον ὄντα, καὶ ἐπέραστον. καὶ ἡ δόξα δὲ, καὶ ἡ
ἰσχὺς παρέστωσαν, καὶ οἱ ἔπαινοι περὶ πᾶσαν αὐτὴν,
ἔρωσι μικροῖς ἐοικότες, πολλοὶ ἁπανταχόθεν περι-
πλεκέσθωσαν ἐκπετόμενοι. εἴ που τῶν Νείλου εἴδες
γραφῇ μεμιμημένον, αὐτὸν μὲν κείμενον ἐπὶ κροκο-
δείλου τινὸς ἢ ἱπποποτάμου, οἷον οἱ πολλοὶ γράφου-
σιν ἐν αὐτῷ· μικρὰ δέ τινα παιδία παρ' αὐτὸν

παίζοντα (πήχεις αὐτοὺς οἱ Αἰγύπτιοι καλοῦσι) τοιοῦτοι καὶ περὶ τὴν ῥητορικὴν οἱ ἔπαινοι. πρόσει δὴ σὺ, ὁ ἐραστὴς, ἐπιθυμῶν δηλαδὴ ὅτι τάχιστα γενέσθαι ἐπὶ τῆς ἄκρας, ὡς γαμήσειάς τε αὐτὴν ἀνελθὼν, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἔχοις, τὸν πλοῦτον, τὴν δόξαν, τοὺς ἐπαίνους. νόμῳ γὰρ ἅπαντα γίγνεται τοῦ γεγαμηκότος. 7. Εἶτα ἐπειδὰν πλησιάσῃς τῷ ὄρει, τὸ μὲν πρῶτον ἀπογιγνώσκεις τὴν ἄνοδον· καὶ τὸ πρᾶγμα ὅμοιόν σοι εἶναι δοκεῖ, οἷα ἡ Ἄορνος ἐφάνη τοῖς Μακεδόσιν, ἀπόξυρον αὐτὴν ἅπανταχόθεν ἰδοῦσιν, ἀτεχνῶς οὐδὲ ὀρνέοις ὑπερπτῆναι ῥᾳδίαν, Διονύσου τινός, ἢ Ἡρακλέους, εἰ μέλλοι καθαιρεθήσεσθαι, δεομένην. ταῦτά σοι δοκεῖ τὸ πρῶτον· εἶτα μετ' ὀλίγον ὁρᾷς δύο τινὰς ὁδούς· μᾶλλον δὲ ἡ μὲν ἀτραπός ἐστι στενὴ, καὶ ἀκανθώδης, καὶ τραχεῖα, πολὺ τὸ δίψος ἐμφαίνουσα, καὶ ἱδρῶτα. καὶ ἔφθη γὰρ ἤδη Ἡσίοδος, εὖ μάλα ὑποδείξας αὐτὴν, ὥστε οὐδὲν ἐμοῦ δεήσῃ· ἡ ἑτέρα δὲ πλατεῖα, καὶ ἀνθηρὰ, καὶ εὔυδρος, τοιαύτη, οἵαν μικρῷ πρόσθεν εἶπον, ἵνα μὴ καὶ τὰ αὐτὰ λέγων πολλάκις, ἐπέχω σε ἤδη ῥήτορα εἶναι δυνάμενον. 8. Πλὴν τό γε τοσοῦτον προσθήσειν μοι δοκῶ, ὅτι ἡ μὲν τραχεῖα ἐκείνη, καὶ ἀνάντης, οὐ πολλὰ ἔχνη τῶν ὁδοιπόρων εἶχεν· εἰ δέ τινα, πάνυ παλαιά· καὶ ἔγωγε κατ' ἐκείνην ἄθλιος ἀνῆλθον, τοσαῦτα καμὼν, οὐδὲν δέον· ἡ ἑτέρα δὲ ἅτε ὁμαλὴ οὖσα, καὶ ἀγκύλον οὐδὲν ἔχουσα, πόῤῥωθέν μοι ἐφάνη, οἷά ἐστιν, οὐχ ὁδεύσαντι αὐτῷ. οὐ γὰρ ἑώρων νέος ἔτι ὤν, τὸ βέλτιον· ἀλλὰ τὸν ποιητὴν ἐκεῖνον ἀλη-

θεῖν ὦμην, λέγοντα, ἐκ τῶν πόνων φύεσθαι τὰ ἀγαθά. τὸ δ' οὐκ εἶχεν οὕτως. ἀπονητὶ γοῦν ὁρῶ τοὺς πολλοὺς μειζόνων ἀξιουμένους, εὐμοιρίᾳ τῆς αἱρέσεως τῆς τῶν λόγων καὶ ὁδῶν. ἐπὶ δ' οὖν τὴν ἀρχὴν ἀφικόμενος, εὖ οἶδα ὅτι ἀπορήσεις, καὶ ἤδη ἀπορεῖς, ὁποτέραν τραπητέον. ὅ, τι οὖν ποιήσας ἤδη, ῥᾴστα ἐπὶ τὸ ἀκρότατον ἀναβήσῃ, καὶ εὐδαιμονήσεις, καὶ γαμήσεις, καὶ θαυμαστὸς πᾶσι δόξεις, ἐγώ σοι φράσω· ἱκανὸν γὰρ τὸ ἑαυτὸν ἐξαπατηθῆναι, καὶ πονῆσαι. σοὶ δὲ ἄσπορα καὶ ἀνήροτα φυέσθω πάντα, καθάπερ ἐπὶ τοῦ Κρόνου.

9. Εὐθὺς οὖν πρόσεισί σοι καρτερός τις ἀνὴρ, ὑπόσκληρος, ἀνδρώδης τὸ βάδισμα, πολὺν τὸν ἥλιον ἐπὶ τοῦ σώματος δεικνὺς, ἀῤῥενωπὸς τὸ βλέμμα, ἐγρηγορὼς, τῆς τραχείας ἐκείνης ὁδοῦ ἡγεμὼν, λήρους τινὰς ὁ μάταιος διεξιὼν πρὸς σὲ, ἕπεσθαί οἱ παρακελευόμενος, ὑποδεικνὺς τὰ Δημοσθένους ἴχνη, καὶ Πλάτωνος, καὶ ἄλλων τινῶν, μεγάλα μὲν, καὶ ὑπὲρ τοὺς νῦν, ἀμαυρὰ δὲ ἤδη, καὶ ἀσαφῆ τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ φήσει εὐδαίμονί σε ἔσεσθαι, καὶ νόμῳ γαμήσειν τὴν ῥητορικὴν, εἰ κατὰ τούτων ὁδεύσειας, ὥσπερ οἱ ἐπὶ τῶν κάλων βαίνοντες. εἰ δὲ κἂν μικρόν τι παραβαίης, ἢ ἔξω τῆς εὐθείας, ἢ ἐπὶ θάτερα μᾶλλον κλιθείης τῇ βάσει, ἐκπεσεῖσθαί σε τῆς ὀρθῆς ὁδοῦ, καὶ ἀγούσης ἐπὶ τὸν γάμον. εἶτά σε κελεύσει ζηλοῦν ἐκείνους τοὺς ἀρχαίους ἄνδρας, ἕωλα παραδείγματα παρατιθεὶς τῶν λόγων, οὐ ῥᾴδια μιμεῖσθαι, οἷα τὰ τῆς παλαιᾶς ἐργασίας ἐστὶ, Ἰσηγορίου, καὶ τῶν ἀμφὶ

Κράτητα, καὶ Νησιώτην, ἀπεσφιγμένα, καὶ νευρώδη, καὶ σκληρὰ, καὶ ἀκριβῶς ἀποτεταμένα ταῖς γραμμαῖς· πόνον δὲ καὶ ἀγρυπνίαν, καὶ ὑδατοποσίαν, καὶ τὸ λιπαρὲς, ἀναγκαῖα ταῦτα, καὶ ἀπαραίτητα φήσει. ἀδύνατον γὰρ εἶναι ἄνευ τούτων διανῦσαι τὴν ὁδόν. ὃ δὲ πάντων ἀνιαρότατον, ὅτι σοι καὶ τὸν χρόνον πάμπολυν ὑπογράψει τῆς ὁδοιπορίας, ἔτη πολλὰ, οὐ κατὰ ἡμέρας, οὐ κατὰ τριακάδας, ἀλλὰ κατὰ Ὀλυμπιάδας ὅλας ἀριθμῶν, ὡς προαποκαμεῖν τὸν ἀκούοντα, καὶ ἀπαγορεῦσαι, πολλὰ χαίρειν φράσαντα τῇ ἐλπιζομένῃ ἐκείνῃ εὐδαιμονίᾳ· πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ μισθοὺς ὀλίγους ἀπαιτεῖ τῶν τοιούτων πόνων· ἀλλὰ οὐκ ἂν ἡγήσαιτό σοι, εἰ μὴ μεγάλα πρότερον λάθοι. 10. Ὁ μὲν ταῦτα φήσει ἁλαζὼν, καὶ ἀρχαῖος ὡς ἀληθῶς, καὶ Κρονικὸς ἄνθρωπος, νεκροὺς εἰς μίμησιν παλαιοὺς προτιθεὶς, καὶ ἀνορύττειν ἀξιῶν λόγους πάλαι κατορωρυγμένους, ὧν τι μέγιστον ἀγαθὸν, μαχαιροποιοῦ υἱὸν, καὶ ἄλλον Ἀτρομήτου τινὸς γραμματιστοῦ, ζηλοῦν ἀξιῶν, καὶ ταῦτα ἐν εἰρήνῃ, μήτε Φιλίππου ἐπιόντος, μήτε Ἀλεξάνδρου ἐπιτάττοντος, ὅπου τὰ ἐκείνων ἴσως ἐδόκει χρήσιμα· οὐκ εἰδὼς ὁποῖα νῦν κεκαινοτόμηται, ταχεῖα καὶ ἀπράγμων, καὶ ἐς τὸ εὐθὺ τῆς ῥητορικῆς ὁδός. σὺ δὲ μήτε πείθεσθαι, μήτε προσέχειν αὐτῷ, μή σε ἐκταραχῇλίσῃ που παραλαβὼν, ἢ τὸ τελευταῖον, προγηράσαι τοῖς πόνοις παρασκευάσῃ. ἀλλὰ εἰ πάντως ἐρᾷς, καὶ τάχιστα ἐθέλεις τῇ ῥητορικῇ συνεῖναι, ἀκμάζων ἔτι; ὡς καὶ σπουδάζοιο πρὸς αὐτῆς, ἴθι

τῷ μὲν δασεῖ τούτῳ, καὶ περαν τοῦ μετρίου ἀνδρικῷ, μαχρὰ χαίρειν λέγε, ἀναβαίνειν αὐτὸν καὶ ἄλλους, ὁπόσους ἂν ἐξαπατᾷν δύνηται, ἀνάγειν, καταλιπὼν ἀσθμαίνοντα καὶ πολλῷ ἱδρῶτι συνόντα. 11. Σὺ δὲ πρὸς τὴν ἑτέραν ἐλθὼν, εὑρήσεις πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους, ἐν τούτοις δὲ καὶ πάνσοφόν τινα, καὶ πάγκαλον ἄνδρα, διασεσαλευμένον τὸ βάδισμα, ἐπικεκλασμένον τὸν αὐχένα, γυναικεῖον τὸ βλέμμα, μελιχρὸν τὸ φώνημα, μύρων ἀποπνέοντα, τῷ δακτύλῳ ἄκρῳ τὴν κεφαλὴν κνώμενον. ὀλίγας μὲν ἔτι, οὔλας δὲ καὶ ὑακινθίνας τὰς τρίχας εὐθετίζοντα, πάναβρόν τινα Σαρδανάπαλον, ἢ Κινύραν, ἢ αὐτὸν Ἀγάθωνα, τὸν τῆς τραγῳδίας ἐπέραστον ἐκεῖνον ποιητήν. λέγω δὲ ὡς ἀπὸ τούτων γνωρίζοις αὐτὸν, μηδέ σε οὕτω θεσπέσιον χρῆμα, καὶ φίλον Ἀφροδίτῃ καὶ Χάρισι, διαλάθοι. καίτοι τί φημι; κἂν εἰ μύοντι γάρ σοι προσελθὼν εἴποι τι, τὸ Τμήττιον ἐκεῖνο ἀνοίξας στόμα, καὶ τὴν συνήθη φωνὴν ἀφίῃ, μάθοις ἂν ὡς οὐχὶ τῶν καθ' ἡμᾶς τίς ἐστιν, οἳ ἀρούρης καρπὸν ἔδομεν, ἀλλά τι ξένον φάσμα δρόσῳ ἢ ἀμβροσίᾳ τρεφόμενον. τούτῳ τοίνυν προσελθὼν καὶ παραδοὺς σεαυτὸν, αὐτίκα μάλα ῥήτωρ ἔσῃ, καὶ περίβλεπτος, καὶ, ὡς ὀνομάζει αὐτὸς, βασιλεὺς ἐν τοῖς λόγοις ἀπονητὶ καταστήσῃ, τὰ τέθριππα ἐλαύνων τοῦ λόγου. διδάξεται γάρ σε παραλαβὼν τὰ πρῶτα μὲν ἐκεῖνα. 12. Μᾶλλον δὲ αὐτὸς εἰπάτω πρὸς σέ. γελοῖον γὰρ ὑπὲρ τοιούτου ῥήτορος ἐμὲ ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, φαῦλον ὑποκριτὴν ἴσως τῶν τοιούτων

καὶ τηλικούτων, μὴ καὶ συντρίψω που πεσὼν τὸν ἥρωα, ὃν ὑποκρίνομαι. φαίη ἂν τοιγαροῦν πρὸς σὲ ᾠδέ πως, ἐπισπασάμενος ὁπόσον ἔτι λοιπὸν τῆς κόμης, καὶ ὑπομειδιάσας τὸ γλαφυρὸν ἐκεῖνο, καὶ ἁπαλὸν, οἷον εἴωθεν, Αὐτοθαίδα τὴν κωμικὴν, ἢ Μαλθάκην, ἢ Γλυκέραν τινὰ μιμησάμενος τῷ προσηνεῖ τοῦ φθέγματος. ἄγροικον γὰρ τὸ ἀρρενωπὸν, καὶ οὐ πρὸς ἅβρου καὶ ἐρασμίου ῥήτορος. φήσει δ' οὖν πάνυ μετριάζων ὑπὲρ ἑαυτοῦ· 13. μῶν σε, ὦ γαθὲ, ὁ Πύθιος ἔπεμψε πρὸς μὲ, ῥητόρων τὸν ἄριστον προσειπών, ὥσπερ ὅτε Χαιρεφῶν ἤρετο αὐτὸν, ἔδειξεν αὐτῷ ὅστις ἦν ὁ σοφώτατος ἐν τοῖς τότε; εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλὰ κατὰ κλέος αὐτὸς ἦκεις ἀκούων ἁπάντων ὑπερπεπληγμένων τὰ ἡμέτερα, καὶ ὑμνούντων, καὶ τεθηπότων, καὶ ὑποπεπτηχότων, αὐτίκα μάλα εἶσῃ πρὸς οἷόν τινα δαιμόνιον ἄνδρα ἥξεις. προσδοκήσεις δὲ μηδὲν τοιοῦτον ὄψεσθαι, οἷον τῷδε ἢ τῷδε παραβαλεῖν, ἀλλ' εἴ τις ἢ Τιτυὸς, ἢ Ὦτος, ἢ Ἐφιάλτης, ὑπὲρ ἐκείνους πάνυ φανεῖταί σοι τὸ πρᾶγμα ὑπερφυὲς, καὶ τεράστιον. ἐπεὶ τούς γε ἄλλους τυσοῦτον ὑπερφωνοῦντα εὑρήσεις, ὁπόσον ἡ σάλπιγξ τοὺς αὐλοὺς, καὶ οἱ τέττιγες τὰς μελίττας, καὶ οἱ χοροὶ τοὺς ἐνδιδόντας. 14. Ἐπεὶ δὲ καὶ ῥήτωρ αὐτὸς ἐθέλεις γενέσθαι, καὶ τοῦτο οὐκ ἂν παρ' ἄλλου ῥᾷον μάθοις, ἔπου μόνον, ὦ μέλημα, οἷς ἂν εἴπω, καὶ ζήλου πάντα, καὶ τοὺς νόμους, οἷς ἂν ἐπιτάξω χρῆσθαι, ἀκριβῶς μοι παραφύλαττε. μᾶλλον δὲ ἤδη προχώρει, μηδὲν ὀκνήσας, μηδὲ πτοηθεὶς, εἰ μὴ προετελέσθης ἐκεῖνα τὰ

πρὸ τῆς ῥητορικῆς, ὁπόσα ἡ ἄλλη προπαιδεία τοῖς ἀνοήτοις καὶ ματαίοις μετὰ πολλοῦ καμάτου ὁδοποιεῖ· οὐδὲν γὰρ αὐτῶν δεήσῃ. ἀλλ' ἀνίπτοις τοῖς ποσὶν (ἡ παροιμία φησὶν) ἔμβαινε, οὐ μεῖον ἔξων διὰ τοῦτο, οὐδ' ἂν τὸ κοινότατον, μηδὲ γράφειν τὰ γράμματα εἰδῇς. ἄλλο γάρ τι παρὰ πάντα ταῦτα ὁ ῥήτωρ. 15. Λέξω δὲ πρῶτον μὲν ὁπόσα χρὴ αὐτόν σε οἴκοθεν ἔχοντα ἥκειν ἐφόδια πρὸς τὴν πορείαν, καὶ ὅπως ἐπισιτίσασθαι, ὡς ἂν τάχιστα διανύσαι δυνηθείης. ἔπειτα καὶ αὐτός, ἃ μὲν προϊόντι ἐπιδεικνὺς κατὰ τὴν ὁδὸν, ἃ δὲ καὶ παραινῶν, πρὶν ἥλιον δῦναι, ῥήτορά σε ὑπὲρ τοὺς πάντας ἀποφανῶ, οἷος αὐτός εἰμι, ἀναμφιλέκτως τὰ πρῶτα, καὶ μέσα, καὶ τελευταῖα τῶν λέγειν ἐπιχειρούντων [ἔχων]. νόμιζε τοίνυν τὸ μέγιστον μὲν τὴν ἀμαθίαν, εἶτα θράσος· ἐπὶ τούτῳ καὶ τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν. αἰδῶ δὲ, ἢ ἐπιείκειαν, ἢ μετριότητα, ἢ ἐρύθημα, οἴκοι ἀπόλιπε. ἄχρεῖα γὰρ, καὶ ὑπεναντία τῷ πράγματι. ἀλλὰ μὴν καὶ βοὴν ὅτι μεγίστην, καὶ μέλος ἀναίσχυντον, καὶ βάδισμα, οἷον τὸ ἐμόν. ταῦτα δὲ ἀναγκαῖα πάνυ, καὶ μόνα ἐστὶν ὅτε ἱκανά. ἡ ἐσθὴς δὲ ἔστω εὐανθὴς, καὶ λευκὴ, ἔργον τῆς Ταραντίνης ἐργασίας, ὡς διαφαίνεσθαι τὸ σῶμα· καὶ ἡ κρηπὶς Ἀττικὴ καὶ γυναικεῖα, τὸ πολυσχιδές· ἡ ἐμβὰς Σικυωνία, πίλοις τοῖς λευκοῖς ἐπιπρέπουσα, καὶ ἀκόλουθοι πολλοὶ, καὶ βιβλίον ἀεὶ, ταῦτα μὲν αὐτὸν χρὴ συντελεῖν. 16. Τὰ δ' ἄλλα καθ' ὁδὸν ἤδη προϊὼν, ὅρα καὶ ἄκουε. καὶ δὴ

σοι τοὺς νόμους δίειμι, οἷς χρώμενόν σε ἡ Ῥητορικὴ γνωριεῖ καὶ προσήσεται, οὐδὲ ἀποστραφήσεται καὶ σκορακιεῖ, καθάπερ ἀτέλεστόν τινα καὶ κατάσκοπον τῶν ἀποῤῥήτων. [ἀλλὰ] σχήματος μὲν τὸ πρῶτον ἐπιμεληθῆναι χρὴ μάλιστα, καὶ εὐμόρφου τῆς ἀναβολῆς, ἔπειτα δὲ πεντεκαίδεκά που, ἢ εὖ μάλα γε τῶν εἴκοσιν Ἀττικὰ ὀνόματα ἐκλέξας ποθὲν, καὶ ταῦτα ἀκριβῶς ἐκμελετήσας, πρόχειρα ἐπ' ἄκρας τῆς γλώττης ἔχε, τὸ ἄττα, καὶ κἄτα, καὶ μῶν, καὶ ἀμηχέπη, καὶ λῶστε, καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐν ἅπαντι λόγῳ, καθάπερ τι ἥδυσμα ἐπίπαττε αὐτῶν. μελέτω δὲ μηδὲν τῶν ἄλλων, ἐὰν ἁνθῇσια τούτοις, καὶ ἀσύμφυλα καὶ ἀπῳδά. ἡ πορφύρα μόνον ἔστω καλὴ, καὶ εὐανθὴς, κἂν σισύρα τῶν παχειῶν τὸ ἱμάτιον ᾖ. 17. Μετιὰ δὲ ἀπόῤῥητα καὶ ξένα ῥήματα, καὶ σπανιάκις ὑπὸ τῶν πάλαι εἰρημένα. καὶ ταῦτα ξυμφορήσας ἀποτόξευε προχειριζόμενος ἐς τοὺς προσομιλοῦντας. οὕτω γὰρ σε ὁ λεὼς ὁ πολὺς ἀποβλέψονται. καὶ θαυμαστὸν ὑπολήψονται, καὶ τὴν παιδείαν ὑπὲρ αὐτοὺς, εἰ ἀποστιλεγγίσασθαι μὲν τὸ ἀποξύσασθαι λέγοις, τὸ δὲ ἡλίῳ θέρεσθαι, ἠλιοθερεῖσθαι, τὸν ἀῤῥαβῶνα δὲ προτίμιον, τὸν ὄρθρον δὲ ἀκροκνεφές. ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὸς ποίει καινὰ καὶ ἀλλόκοτα ὀνόματα, καὶ ὀνοματοθέτει τὸν μὲν ἑρμηνεῦσαι δεινὸν, εὔλεξιν καλῶν, τὸν συνετὸν, σοφόνουν, τὸν ὀρχηστὴν δὲ χειρίσοφον. ἂν σολοικίσῃς δὲ, ἢ βαρβαρίσῃς, ἔστω φάρμακον, ἡ ἀναισχυντία· καὶ πρόχειρον εὐθὺς ὄνομα, οὔτε ὄντος τινὸς οὔτε γενησόμενον πο-

τὲ, ἢ ποιητοῦ, ἢ συγγραφέως, ὃς οὕτω λέγειν ἐδοκίμαζε σοφὸς ἀνὴρ, καὶ τὴν φωνὴν ἐς τὸ ἄκρότατον ἐπηκριβωμένος. ἀλλὰ καὶ ἀναγίγνωσκε τὰ παλαιὰ μὲν μὴ σύ γε, μηδ' εἴ τι ὁ λῆρος Ἰσοκράτης, ἢ ὁ χαρίτων ἄμοιρος Δημοσθένης, ἢ ὁ ψυχρὸς Πλάτων, ἀλλὰ τοὺς τῶν πρὸ ἡμῶν ὀλίγον λόγους, καὶ ὃς φασι ταύτας μελέτας, ὡς ἔχῃς ἀπ' ἐκείνων ἐπισιτισάμενος ἐν καιρῷ καταχρῆσθαι, καθάπερ ἐκ ταμιείου προαιρῶν. 18. Ἐπειδὰν δὲ καὶ δέῃ λέγειν, καὶ οἱ παρόντες ὑποβάλωσι τινὰς ὑποθέσεις, καὶ ἀφορμὰς τῶν λόγων, ἅπαντα μὲν, ὁπόσα ἂν ᾖ δυσχερῆ, λεγέσθω, καὶ ἐκφαυλιζέσθω, ὡς οὐδὲν ὅλως ἀνδρῶδες αὐτῶν ἐλομένων· καὶ μὴ μελλήσας, λέγε ὅ,τι ἂν ἐπί σε ῥῆμα γλῶτταν ἔλθῃ, μηδὲν ἐκείνων ἐπιμεληθείς, ὡς τὸ πρῶτον, ὥσπερ οὖν καὶ ἔστι πρῶτον, ἐρεῖς ἐν καιρῷ προφήκοντι, καὶ τὸ δεύτερον μετὰ τοῦτο, καὶ τὸ τρίτον μετ' ἐκεῖνο· ἀλλὰ τὸ πρῶτον ἐμπεσὸν, πρῶτον λεγέσθω, καὶ ἢν οὕτω τύχῃ, περὶ τῷ μετώπῳ μὲν ἡ κνημὶς, περὶ τῇ κνήμῃ δὲ ἡ κόρυς. πλὴν ἀλλ' ἔπειγε, καὶ σύνειρε, καὶ μὴ σιώπα μόνον. κἂν περὶ ὑβριστοῦ τινος, ἢ μοιχοῦ λέγῃς Ἀθήνῃσι, τὰ ἐν Ἰνδοῖς, καὶ τὰ ἐν Ἐκβατάνοις λεγέσθω. ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ Μαραθὼν, καὶ ὁ Κυνάιγειρος, ὧν οὐκ ἄν τι ἄνευ γένοιτο. καὶ ἀεὶ ὁ Ἄθως πλείσθω, καὶ ὁ Ἑλλήσποντος πεζευέσθω, καὶ ὁ ἥλιος ὑπὸ τῶν Περσικῶν βελῶν σκεπέσθω, καὶ Ξέρξης φευγέτω, καὶ ὁ Λεωνίδας θαυμαζέσθω, καὶ τὰ Ὀθρυάδου γράμματα ἀναγιγνωσκέσθω, καὶ ἡ Σαλαμὶς, καὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, καὶ αἱ Πλαταιαὶ,

πολλὰ ταῦτα καὶ πυκνά· καὶ ἐπίπαστα τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα ὀνόματα ἐπιπολαζέτω, καὶ ἐπανθείτω, καὶ συνεχὲς τὸ ἄττα καὶ τὸ δήπουθεν, κἂν μηδαμοῦ αὐτῶν δέῃ· καλὰ γάρ ἐστι καὶ εἰκῇ λεγόμενα. 19. Ἢν δέ ποτε καὶ ᾄσαι καιρὸς εἶναι δοκῇ, πάντα ᾄδέσθω, καὶ μέλος γινέσθω. κἂν ποτε ἀπορήσῃς πράγματος ᾠδικοῦ, τοὺς ἄνδρας τοὺς δικαστὰς ὀνομάσας ἐμμελῶς, πεπληρωκέναι οἷον τὴν ἁρμονίαν. τὸ δὲ οἴμοι τῶν κακῶν, πολλάκις· καὶ ὁ μηρὸς παταισσέσθω, καὶ λαρύγγιζε, καὶ ἐπιχρέμπτου τοῖς λεγομένοις, καὶ βάδιζε μεταφέρων τὴν πυγήν. καὶ ἢν μέν σε μὴ ἐπαινῶσιν, ἀγανάκτει, καὶ λοιδορεῖ αὐτοῖς· ἢν δὲ ὀρθοὶ ἑστήκωσιν, ὑπὸ τῆς αἰσχύνης ἤδη πρὸς τὴν ἔξοδον ἕτοιμοι, καθέζεσθαι κέλευε, καὶ ὅλως, τυραννὶς τὸ πρᾶγμα ἔστω. 20. Ὅπως δὲ καὶ τὸ πλῆθος θαυμάζωσι τῶν λόγων, ἀπὸ τῶν Ἰλιακῶν ἀρξάμενος, ἢ καὶ, νὴ Δία, ἀπὸ τῶν Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας γάμων, ἢν δοκῇ, καταβίβαζε τὸν λόγον ἐπὶ τὰ νῦν καθεστῶτα. οἱ μὲν γὰρ συνιέντες, ὀλίγοι, οἳ μάλιστα μὲν σιωπήσονται ὑπὸ εὐγνωμοσύνης· ἢν δὲ καὶ λέγωσί τι, ὑπὸ φθόνου αὐτὸ δόξουσι δρᾷν· οἱ πολλοὶ δὲ καὶ σχῆμα, καὶ φωνὴν, καὶ βάδισμα, καὶ περίπατον, καὶ μέλος, καὶ κρηπῖδα, καὶ τὸ ἄττα σου ἐκεῖνο θαυμάσονται, καὶ τὸν ἱδρῶτα ὁρῶντες, καὶ τὸ ἆσθμα, οὐχ ἕξουσιν ὅπως ἀπιστήσουσι μὴ οὐχὶ πάνδεινόν τινα ἐν τοῖς λόγοις ἀγωνιστὴν εἶναί σε. ἄλλως τε καὶ τὸ ταχὺ τοῦτο, οὐ σμικρὰν ἔχει τὴν ἀπολογίαν, καὶ θαῦμα παρὰ τοῖς πολλοῖς· ὥστε ὅρα μήποτε γρά-

ψῃς, ἢ σκεψάμενος παρέλθῃς. ἔλεγχος γὰρ σαφὴς ταῦτά γε. 21. Οἱ φίλοι δὲ πηδάτωσαν ἀεὶ, καὶ μισθὸν τῶν δείπνων ἀποτινέτωσαν, εἴ ποτε αἴσθοιντό σε καταπεσούμενον, χεῖρα ὀρέγοντες, καὶ παρέχοντες εὑρεῖν τὸ λεχθησόμενον ἐν τοῖς μεταξὺ τῶν ἐπαίνων διαλείμμασι. καὶ γὰρ αὖ καὶ τοῦδε μελέτω σοι τὸν χορὸν ἔχειν οἰκεῖον, καὶ συνᾴδοντα. ταῦτα μέν σοι τὰ ἐν τοῖς λόγοις. μετὰ ταῦτα δὲ προϊόντα σε δορυφορείτωσαν, ἐγκεκαλυμμένον αὐτὸν, καὶ περὶ ὧν ἔφης μεταξὺ διαλαμβάνοντα. καὶ ἢν τις ἐντύχῃ, θαυμάσια ὑπὲρ σαυτοῦ λέγε, καὶ ὑπερεπαίνει, καὶ ἐπαχθὴς γίγνου αὐτῷ. τί γὰρ ὁ Παιανιεὺς πρὸς ἐμέ; καὶ, πρὸς ἕνα ἴσως μοι τῶν παλαιῶν ὁ ἀγών; καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὃ δὲ μέγιστον, καὶ πρὸς τὸ εὐδοκιμεῖν ἀναγκαιότατον, ὀλίγου δεῖν παρέλιπον, ἁπάντων καταγέλα τῶν λεγόντων. καὶ ἢν μέν τις καλῶς εἴπῃ, ἀλλότρια, καὶ οὐχ ἑαυτοῦ δεικνύειν δοκείτω· ἢν δὲ μετρίως ἐνεχθῇ, πάντα ἔστω ἐπιλήψιμα. καὶ ἐν ταῖς ἀκροάσεσι μετὰ πάντας εἶσιέναι χρή, ἐπίσημον γάρ· καὶ σιωπησάντων ἁπάντων, ξένον τινὰ ἔπαινον ἐπειπεῖν, τὰς ἀκοὰς τῶν παρόντων ἐπιστρέφοντα, καὶ ἐνοχλήσοντα, ὡς ναυτιᾷν ἅπαντας ἐπὶ τῷ φορτικῷ τῶν ὀνομάτων, καὶ ἐπιφράττεσθαι τὰ ὦτα. ἐπισείσῃς δὲ μὴ πολλάκις τὴν χεῖρα, εὐτελὲς γάρ, μηδ' ἀναστῇς, πλὴν ἅπαξ γε ἢ δὶς τὸ πλεῖστον· ὑπομειδία δὲ τὰ πολλὰ, καὶ δῆλος γίγνου μὴ ἀρεσκόμενος τοῖς λεγομένοις. ἀμφιλαφεῖς δὲ αἱ ἀφορμαὶ τῶν μέμψεων τοῖς συκοφαντικοῖς τὰ ὦτα. τὰ δὲ ἄλλα, χρὴ θαῤῥεῖν· ἡ τύλ-

μα γὰρ, καὶ ἡ ἀναισχυντία, καὶ τὸ ψεῦσμα πρόχειρον, καὶ ὅρκος ἐπ' ἄκροις ἀεὶ τοῖς χείλεσι, καὶ φθόνος πρὸς ἅπαντας, καὶ μῖσος, καὶ βλασφημία, καὶ διαβολαὶ πιθαναὶ, ταῦτά σε ἀοίδιμον ἐν βραχεῖ καὶ περίβλεπτον ἀποφανεῖ. τοιαῦτα μὲν τὰ φανερὰ καὶ τὰ ἔξω. 23. Ἰδίᾳ δὲ πάντα πράγματα ποιεῖν σοι δεδόχθω, κυβεύειν, μεθύσκεσθαι, λαγνεύειν, μοιχεύειν, ἢ αὐχεῖν γε, κἂν μὴ ποιήσῃς, καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν, καὶ γραμμάτια ὑποδεικνύναι ὑπὸ γυναικῶν δῆθεν γραφέντα· καλὸς γὰρ εἶναι θέλε, καί σοι μελέτω ὑπὸ τῶν γυναικῶν σποιδάζεσθαι δοκεῖν· ἐς τὴν ῥητορικὴν γὰρ καὶ τοῦτο ἀνοίσουσιν οἱ πολλοὶ, ὡς διὰ τοῦτό σου καὶ ἄχρι τῆς γυναικωνίτιδος εὐδοκιμοῦντος· καὶ τὸ δεῖνα δὲ μὴ αἰδεσθῇς, κἂν πρὸς ἀνδρῶν ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ ἐμπεσθαι δοκοίης· καὶ ταῦτα γενειήτης, ἢ καὶ, νὴ Δία, φαλακρὸς ἤδη ὤν. ἀλλ' ἔστωσαν οἱ καὶ ἐπὶ τούτῳ συνόντες· ἢν δὲ μὴ ὦσιν, οἱ οἰκέται ἱκανοί. πολλὰ γὰρ καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου πρὸς τὴν ῥητορικὴν χρήσιμα παραγίγνεται. πλείων ἡ ἀναισχυντία, καὶ θρύεσος· ὁρᾷς ὡς λαλίστεραι αἱ γυναῖκες, καὶ λοιδοροῦνται περισσῶς, καὶ ὑπὲρ τοὺς ἄνδρας; εἰ δή τι ὅμοια πάσχοις, καὶ ταυτίγε διοίσεις τῶν ἄλλων· καὶ μὴν καὶ πιττοῦσθαι χρὴ μάλιστα μὲν τὰ πάντα· εἰ δὲ μή, πάντως ἐκεῖνα. καὶ αὐτὸ δέ σοι τὸ στόμα πρὸς ἅπαντα ἡδέως κεχηνέτω, καὶ ἡ γλῶττα ὑπηρετείτω καὶ πρὸς τοὺς λόγους, καὶ πρὸς τὰ ἄλλα, ὁπόσα ἂν δύνηται. δύναται δὲ οὐ σολοικίζειν μόνον, οὐδὲ βαρβαρίζειν. οὐδὲ λῆρεῖν, ἢ ἐπιορκεῖν, ἢ λοι-

δορεῖσθαι, ἢ διαβάλλειν, καὶ ψεύδεσθαι, ἀλλὰ καὶ νύκτωρ τι ἄλλο ὑποτελεῖς· καὶ μάλιστα ἢν πρὸς οὕτω πολλοὺς τοὺς ἔρωτας μὴ διαρκέσῃς. πάντα αὐτή γε ἐπιστάσθω, καὶ γονιμωτέρα γιγνέσθω, καὶ μηδὲν ἀποστρεφέσθω. 24. Ἢν ταῦτα, ὦ παῖ, καλῶς ἐκμάθῃς, (δύνασαι δέ· οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς βαρὺ) θαῤῥῶν ἐπαγγέλλομαι οὐκ εἰς μακράν σε ἄριστον ῥήτορα, καὶ ἡμῖν ὅμοιον ἀποτελεσθήσεσθαι. τὸ μετὰ τοῦτο δὲ οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν, ὅσα ἐν βραχεῖ παρέσται σοι τὰ ἀγαθὰ παρὰ τῆς Ῥητορικῆς. ὁρᾷς γὰρ ἐμὲ, ὃς πατρὸς μὲν ἀφανοῦς, καὶ οὐδὲ καθαρῶς ἐλευθέρου ἐγενόμην, ὑπὲρ Ξόϊν καὶ Θμοῦϊν δεδουλευκότος, μητρὸς δὲ ἀκεστρίας, ἐπ' ἀμφοδίου τινός· αὐτὸς δὲ τὴν ὥραν οὐ παντάπασιν ἀδόκιμος εἶναι δόξας, τὸ μὲν πρῶτον ἐπὶ ψιλῷ τῷ τρέφεσθαι συνῆν τινι κακοδαίμονι, καὶ γλίσχρῳ ἐραστῇ. ἐπεὶ δὲ τὴν ὁδὸν ταύτην ῥᾴστην οὖσαν κατεῖδον, καὶ διεκπεράσας, ἐπὶ τῷ ἄκρῳ ἐγενόμην, (ὑπῆρχε γάρ μοι, ὦ φίλη Ἀδράστεια, πάντα ἐκεῖνα, ἃ προεῖπον ἐφόδια, τὸ θρᾶσος, ἡ ἀμαθία, ἡ ἀναισχυντία) πρῶτον μὲν οὐκ ἔτι Ποθεινὸς ὀνομάζομαι, ἀλλ' ἤδη τοῖς Διὸς καὶ Λήδας παισὶν ὁμώνυμος γεγένημαι· ἔπειτα δὲ γραῖ συνοικήσας, τὸ πρῶτον μὲν ἐγαστριζόμην πρὸς αὐτῆς, ἐρᾷν προςποιούμενος γυναικὸς ἑβδομηκοντούτιδος, τέτταρας ἔτι λοιποὺς ὀδόντας ἐχούσης, χρυσίῳ καὶ τούτους ἐνδεδεμένους. πλὴν ἀλλά γε διὰ τὴν πενίαν ὑφιστάμην τὸν ἆθλον, καὶ τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα τὰ ἐκ τῆς σοροῦ φιλήματα, ὑπερήδιστά μοι ἐποίει ὁ λιμός. εἶτα ὀλίγου δεῖν, κληρονόμος ὢν

εἶχεν ἁπάντων κατέστην, εἰ μὴ καταρατός τις οἰκέτης ἐμήνυσεν, ὡς φάρμακον εἴην ἐπ' αὐτὴν ἐωνημένος. 25. Ἐξωσθεὶς δὲ ἐπὶ κεφαλήν, ὅμως οὐδὲ τότε ἠπόρησα τῶν ἀναγκαίων, ἀλλὰ καὶ ῥήτωρ δοκῶ, κἂν ταῖς δίκαις ἐξετάζομαι, προδιδοὺς τὰ πολλά, καὶ τοὺς δικαστὰς τοῖς ἀνοήτοις καθυπισχνούμενος. καὶ ἡττῶμαι μὲν τὰ πλεῖστα· οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι· τούτοις γὰρ ἐπὶ τοὺς δυστυχεῖς χρῶμαι τοῖς δελέασιν. ἀλλὰ καὶ τὸ μισεῖσθαι πρὸς ἁπάντων, καὶ ἐπίσημον εἶναί με ἐπὶ τῇ μοχθηρίᾳ τοῦ τρόπου, καὶ πολὺ πρότερον τῶν λόγων, καὶ τὸ δείκνυσθαι τῷ δακτύλῳ τοῦτον ἐκεῖνον τὸν ἀκρότατον ἐν πάσῃ κακίᾳ λεγόμενον, οὐ μικρὸν ἔμοιγε δοκεῖ. ταῦτά σοι παραινῶ, νὴ τὴν πάνδημον, πολὺ πρότερον ἐμαυτῷ παραινέσας, καὶ χάριν ἐμαυτῷ οὐ μικρὰν ἐπισπασάμενος. 26. Εἶεν· ὁ μὲν γεννάδας εἰπὼν ταῦτα πεπαύσεται· σὺ δὲ ἦν πεισθῇς τοῖς εἰρημένοις, καὶ δὴ παρεῖναι νόμιζε οἷπερ ἐξαρχῆς ἐπόθεις ἐλθεῖν· καὶ οὐδέν σε κωλύσει ἑπόμενον τῷ νόμῳ ἔν τε τοῖς δικαστηρίοις κρατεῖν, καὶ ἐν τοῖς πλήθεσιν εὐδοκιμεῖν, καὶ ἐπέραστον εἶναι, καὶ γαμεῖν οὐ γραῦν τινα τῶν κωμικῶν, καθάπερ ὁ νομοθέτης καὶ διδάσκαλος, ἀλλὰ καλλίστην γυναῖκα τὴν Ῥητορικήν, ὡς τὸ τοῦ Πλάτωνος ἐκεῖνο πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνοντα φέρεσθαι, σοὶ μᾶλλον πρέπειν περὶ σεαυτοῦ εἰπεῖν, ἢ ἐκείνῳ περὶ τοῦ Διός· ἐγὼ δὲ (ἀγεννὴς γὰρ καὶ δειλός εἰμι) ἐκστήσομαι ὑμῖν τῆς ὁδοῦ, καὶ παύσομαι τῇ τορικῇ ἐπιπολάζων, ἀσύμβολος ὢν πρὸς αὐτὴν

τὰ ὑμέτερα. μᾶλλον δὲ ἤδη πέπαυμαι. ὥςτε ἀκουτὶ ἀναχηρύττεσθε, καὶ θαυμάζεσθε, μόνον τοῦτο μεμνημένοι, ὅτι μὴ τῷ τάχει ἡμῶν κεκρατήκατε, ὠκύτεροι φανέντες, ἀλλὰ τῷ ῥᾴστην καὶ πρανῆ τραπέσθαι τὴν ὁδόν.

ΦΙΛΟΨΕΥΔΗΣ ΑΠΙΣΤΩΝ.

ARGVMENTVM.

Si homines utilitatis, inquit Lucianus, poetae suavitatis causa, totae adeo urbes, ut videantur augustiores, mentiantur, id excusari posse; at si viri alioqui prudentes sapientesque praeter ullam necessitatem mendacia fingant, iisque delectentur, tum se non intelligere, cui bono hoc faciant et quid eos ad mentiendi libidinem alliciat. Deinde narrat amico, se Eucratem, philosophum celeberrimum, aegrotantem visum ivisse, ibique ab philosophis sectarum suarum principibus, Cleodemo Peripatetico, Dinomacho Stoico, Ione Platonico, Arignoto Pythagoreo, et Eucrate ipso tot mendacia absurdissima audivisse, ut tandem prae taedio discedere coactus fuerit. Quae dum repetit Lucianus (c. 7 — 38.) ridet, ut solet, philosophorum vanitatem ineptiasque. Narraverant autem isti remedium, quod nunc vocant sympatheticum, ab Libye auditum; curationem et alia miraculosa a Babylonio per car-

mina facta; narraverant de Hyperboreo volante, per aquas ignesque ingrediente, amatam iuveni cuidam per incantationes adducente; de Syro e Palaestina, daemones expellente; de statuis alia lapidea, alia aenea, circumeuntibus aliaque miracula multa edentibus; narrabatur ab Eucrate Hecate in silva cum canibus et Orcus visus; eundem viderat Cleodemus, ibique de morte proxima vicini cuiusdam certior factus erat; ab Antigono medico, resurrectio hominis, post XX dies; ab Eucrate accessus uxoris mortuae ob sandalium non crematum; ab Arignoto exactio sua daemonis ex domo ob illum inhabitabili per formulas aegyptias. Denique ab Eucrate portentosa de Aegyptio, Pancrate, oraculum ab Memnonis statua sibi dictum, et vires annuli sui referebantur.

ΤΥΧΙΑΔΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΚΛΕΙΣ.

1. ΤΥΧ. Ἔχεις μοι, ὦ Φιλόκλεις, εἰπεῖν, τί ποτε ἄρα τοῦτό ἐστιν, ὃ τοὺς πολλοὺς εἰς ἐπιθυμίαν τοῦ ψεύδεσθαι προάγεται, ὡς αὐτούς τε χαίρειν μηδὲν ὑγιὲς λέγοντας, καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα διεξιοῦσι μάλιστα προσέχειν τὸν νοῦν;

ΦΙΛ. Πολλά, ὦ Τυχιάδη, ἐστὶν, ἃ τοὺς ἀνθρώπους ἐνίους ἀναγκάζει τὰ ψευδῆ λέγειν, ἐς τὸ χρήσιμον ἀποβλέποντας.

ΤΥΧ. Οὐδὲν πρὸς ἔπος ταῦτα, φασὲν, οὐδὲ περὶ τούτων ἠρόμην, ὁπόσοι τῆς χρείας ἕνεκα ψεύδονται. συγγνώμης τοίγαροῦν οὗτοί γε μᾶλλον καὶ ἐπαίνου τινὲς αὐτῶν ἄξιοι, ὁπόσοι ἢ πολεμίους ἐξηπάτησαν, ἢ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῷ ταιούτῳ φαρμάκῳ

ἐχρήσαντο ἐν τοῖς δεινοῖς, οἷα πολλὰ καὶ Ὀδυσσεὺς ἐποίει, τήν τε αὑτοῦ ψυχὴν ἀρνύμενος, καὶ τὸν φύστον τῶν ἑταίρων. ἀλλὰ περὶ ἐκείνων, ὦ ἄριστε, φημὶ, οἳ αὐτὸ ἄνευ τῆς χρείας τὸ ψεῦδος περὶ πολλοῦ τῆς ἀληθείας τίθενται, ἡδόμενοι τῷ πράγματι, καὶ ἐνδιατρίβοντες ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει ἀναγκαίᾳ. τούτους οὖν ἐθέλω εἰδέναι, τίνος ἀγαθοῦ τοῦτο ποιοῦσιν.

2. ΦΙΛ. Ἦ που κατανενόηκας ἤδη τινὰς τοιαύτους, οἷς ἔμφυτος ἔρως οὗτός ἐστι πρὸς τὸ ψεῦδος;

ΤΤΧ. Καὶ μάλα πολλοί εἰσιν οἱ τοιοῦτοι.

ΦΙΛ. Τί δ' οὖν ἄλλο, ἢ ἄνοιαν χρὴ αἰτίαν εἶναι αὐτοῖς φάναι τοῦ μὴ ἀληθῆ λέγειν, εἴ γε τὸ χείριστον ἀντὶ τοῦ βελτίστου προαιροῦνται;

ΤΤΧ. Οὐδὲν τοῦτο· ἐπεὶ πολλοὺς ἂν ἐγώ σοι δείξαιμι, συνετοὺς τἆλλα, καὶ τὴν γνώμην θαυμαστούς, οὐκ οἶδ' ὅπως ἑαλωκότας τούτῳ τῷ κακῷ, καὶ φιλοψευδεῖς ὄντας, ὡς ἀνήσθαί με, εἰ τοιοῦτοι ἄνδρες ἄριστοι τὰ πάντα, ὅμως χαίρουσιν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ἐξαπατῶντες. ἐκείνους μὲν γὰρ τοὺς παλαιοὺς πρὸ ἐμοῦ σε χρὴ εἰδέναι, τὸν Ἡρόδοτον, καὶ Κτησίαν τὸν Κνίδιον, καὶ πρὸ τούτων, τοὺς ποιητάς, καὶ τὸν Ὅμηρον αὐτόν, ἀοιδίμους ἄνδρας, ἐγγράφῳ τῷ ψεύσματι κεχρημένους, ὡς μὴ μόνον ἐξαπατᾶν τοὺς τότε ἀκούοντας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ μέχρις ἡμῶν διϊκνεῖσθαι τὸ ψεῦδος, ἐκ διαδοχῆς ἐν καλλίστοις ἔπεσι καὶ μέτροις φυλαττόμενον. ἐμοὶ γοῦν πολλάκις αἰδεῖσθαι ὑπὲρ

αὐτῶν ἔπεισιν, ὁπόταν Οὐρανοῦ τομὴν, καὶ Προμηθέως δεσμὰ διηγῶνται, καὶ Γιγάντων ἐπανάστασιν, καὶ τὴν ἐν Ἅιδου πᾶσαν τραγῳδίαν, καὶ ὡς δι' ἔρωτα ὁ Ζεὺς ταῦρος ἢ κύκνος ἐγένετο, καὶ ὡς ἐκ γυναικός τις ἐς ὄρνεον ἢ ἐς ἄρκτον μετέπεσεν· ἔτι δὲ Πηγάσους, καὶ Χιμαίρας, καὶ Γοργόνας, καὶ Κύκλωπας, καὶ ὅσα τοιαῦτα, πάνυ ἀλλόκοτα, καὶ τεράστια μυθίδια, παίδων ψυχὰς κηλεῖν δυνάμενα, ἔτι τὴν Μορμὼ, καὶ τὴν Λάμιαν δεδιότων 3. Καίτοι τὰ μὲν τῶν ποιητῶν ἴσως μέτρια. τὸ δὲ καὶ πόλεις ἤδη, καὶ ἔθνη πολλὰ, κοινῇ καὶ δημοσίᾳ ψεύδεσθαι, πῶς οὐ γελοῖον; εἰ Κρῆτες μὲν τοῦ Διὸς τάφον δεικνύοντες οὐκ αἰσχύνονται, Ἀθηναῖοι δὲ τὸν Ἐριχθόνιον ἐκ τῆς γῆς ἀναδοθῆναί φασι, καὶ τοὺς πρώτους ἀνθρώπους ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀναφῦναι, καθάπερ τὰ λάχανα· πολὺ σεμνότερον οὗτοι τῶν Θηβαίων, οἳ ἐξ ὄφεως ὀδόντων Σπαρτούς τινας ἀναβεβλαστηκέναι διηγοῦνται. ὃς δ' ἂν οὖν ταῦτα, καταγέλαστα ὄντα, μὴ οἴηται ἀληθῆ εἶναι, ἀλλ' ἐμφρόνως ἂν ἐξετάζων ταῦτα, Κοροίβου τινὸς, ἢ Μαργίτου νομίζοι τὸ πείθεσθαι, ἢ Τριπτόλεμον ἐλάσαι διὰ τοῦ ἀέρος ἐπὶ δρακόντων ὑποπτέρων, ἢ Πάνα ἥκειν ἐξ Ἀρκαδίας σύμμαχον ἐς Μαραθῶνα, ἢ Ὠρείθυιαν ὑπὸ τοῦ Βορέου ἁναρπασθῆναι, ἀσεβὴς οὗτός γε, καὶ ἀνόητος αὐτοῖς ἔδοξεν, οὕτω προδήλοις καὶ ἀληθέσι πράγμασιν ἀπιστῶν· ἐς τοσοῦτον ἐπικρατεῖ τὸ ψεῦδος.

4. ΦΙΛ. Ἀλλ' οἱ μὲν ποιηταὶ, ὦ Τυχιάδη, καὶ αἱ πόλεις δὲ συγγνώμης τυγχάνοιεν ἄν. οἱ μὲν τὸ

ἐκ τοῦ μύθου τερπνὸν ἐπαγωγότατον ὄν, ἐγκαταμιγνύντες τῇ γραφῇ, οὗπερ μάλιστα δέονται πρὸς τοὺς ἀκροατάς· Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Θηβαῖοι, καὶ εἴ τινες ἄλλοι, σεμνοτέρας ἀποφαίνονται τὰς πατρίδας ἐκ τῶν τοιούτων. εἰ γοῦν τις ἀφέλοι τὰ μυθώδη ταῦτα ἐκ τῆς Ἑλλάδος, οὐδὲν ἂν κωλύσῃ λιμῷ τοὺς περιηγητὰς αὐτῶν διαφθαρῆναι, μηδὲ ἅμισθὶ τῶν ξένων τὰληθὲς ἀκούειν ἐθελησάντων. οἱ δὲ μηδὲ μιᾶς ἕνεκα τοιαύτης αἰτίας ὅμως χαίροντες τῷ ψεύσματι, παγγέλοιοι εἰκότως δοκοῖεν ἄν.

5. ΤΥΧ. Εὖ λέγεις. ἐγὼ γὰρ παρὰ Εὐκράτους ἦκω σοι τοῦ πάνυ, πολλὰ τὰ ἄπιστα καὶ μυθώδη ἀκούσας· μᾶλλον δὲ μεταξὺ λεγομένων ἀπιὼν ᾠχόμην, οὐ φέρων τοῦ πράγματος τὴν ὑπερβολήν, ἀλλά με ὥσπερ αἱ Ἐριννύες ἐξήλασαν, πολλὰ παράστια καὶ ἀλλόκοτα διεξιόντος.

ΦΙΛ. Καίτοι, ὦ Τυχιάδη, ἀξιόπιστος ὁ Εὐκράτης ἐστὶ, καὶ οὐδεὶς ἂν οὐδὲ πιστεύσειεν, ὡς ἐκεῖνος, οὕτω βαθὺν πώγωνα καθειμένος, ἐξηκοντούτης ἀνὴρ, ἔτι καὶ φιλοσοφίᾳ ξυνὼν τὰ πολλὰ, ὑπομείνειεν ἂν καὶ ἄλλου τινὸς ψευδομένου ἀκοῦσαι παρὼν, οὐχ ὅπως αὐτός τι τολμῆσαι τοιοῦτον.

ΤΡΧ. Οὐ γὰρ οἶσθα, ὦ ἑταῖρε, οἷα μὲν εἶπεν, ὅπως δὲ αὐτὰ ἐπιστώσατο, ὡς δὲ καὶ ἐπώμνυτο τοῖς πλείστοις, παραστησάμενος τὰ παιδία, ὥστε με καὶ ἀποβλέποντα ἐς αὐτὸν, ποικίλα ἐννοεῖν, ἄρτι μὲν ὡς μεμήνοι, καὶ ἔξω εἴη τοῦ καθεστηκότος· ἄρτι δὲ ὡς γόης ὢν, ἄρα τοσοῦτον

χρόνον ἐλελήθει με ὑπὸ τῇ λεοντῇ γελοῖόν τινα μῦθηκον περιστέλλων· οὕτως ἄτοπα διηγεῖτο.

ΦΙΛ. Τίνα ταῦτα πρὸς τῆς Ἑστίας, ὦ Τυχιάδη; ἐθέλω γὰρ εἰδέναι ἥν τινα τὴν ἀλαζονείαν ὑπὸ τηλικούτῳ τῷ πώγωνι ἔσκεπεν.

6. ΤΥΧ. Εἴωθα μὲν καὶ ἄλλοτε, ὦ Φιλόκλεις, φοιτᾶν πρὸς αὐτόν, εἴ ποτε πολλὴν τὴν σχολὴν ἄγοιμι· τήμερον δὲ Λεοντίχῳ συγγενέσθαι δεόμενος, (ἑταῖρος δέ μοι, ὡς οἶσθα) ἀκούσας παρὰ τοῦ παιδὸς, ὡς παρ' Εὐκράτην ἔωθεν ἀπέλθοι, νοσοῦντα ἐπισκεψόμενος, ἀμφοῖν ἕνεκα, ὡς καὶ τῷ Λεοντίχῳ συγγενοίμην, κἀκεῖνον ἴδοιμι, (ἠγνοήκειν γὰρ ὡς νοσοίη) παραγίγνομαι πρὸς αὐτάν· εὑρίσκω δὲ αὐτόθι τὸν μὲν Λεόντιχον οὐκ ἔτι, (ἐφθάκει γὰρ ὡς ἔφασκον, ὀλίγον προεξεληλυθὼς) ἄλλους δὲ συχνοὺς, ἐν οἷς Κλεόδημός τε ἦν ὁ ἐκ τοῦ Περιπάτου, καὶ Δεινομαχος ὁ Στωϊκὸς, καὶ Ἴων· οἶσθα τὸν ἐπὶ τοῖς Πλάτωνος λόγοις θαυμάζεσθαι ἀξιοῦντα, ὡς μόνον ἀκριβῶς κατανενοηκότα τὴν γνώμην τοῦ ἀνδρὸς, καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποφητεῦσαι δυνάμενον. ὁρᾷς οἵους ἄνδρας σοι φημὶ, πανσόφους, καὶ παναρέτους, ὅ, τι περ τὸ κεφάλαιον αὐτῶ ἐξ ἑκάστης προσῳδίας, αἰδεσίμους ἅπαντας, καὶ μονονουχὶ φοβεροὺς τὴν πρόσοψιν. ἔτι καὶ ὁ ἰατρὸς Ἀντίγονος παρῆν, κατὰ χρείαν, οἶμαι, τῆς νόσου ἐπικληθείς, καὶ φίλον ἐδόκει ἤδη ἔχειν ὁ Εὐκράτης, καὶ τὸ νόσημα τῶν συντρόφων ἦν. τὸ ῥεῦμα γὰρ ἐς τοὺς πόδας αὖθις αὐτῷ κατεληλύθει. καθέζεσθαι οὖν με παρ' αὐτὸν ἐπὶ τῇ κλίνῃ ὁ Εὐκράτης ἐκέλευεν, ἠρέμα ἐγκλίνας τῇ φωνῇ ἐς τὸ ἀσθενικὸν, ὁπότε εἶδέ με, καίτοι

βοῶντος αὐτοῦ καὶ διατεινομένου τὶ μεταξὺ εἰσιὼν ἐπήκουον· κἀγὼ, μάλα πεφυλαγμένως, μὴ ψαύσαιμι τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ἀπολογησάμενος τὰ συνήθη ταῦτα, ὡς ἀγνοήσαιμι νοσοῦντα, καὶ ὡς ἐπεὶ ἔμαθον, δρομαῖος ἦλθοιμι, ἐκαθεζόμην πλησίον. 7. Οἱ μὲν δὴ ἐτύγχανον ἤδη ὑπὲρ τοῦ νοσήματος τὰ μὲν ἤδη προειρηκότες, τὰ δὲ καὶ τότε διεξιόντες, ἔτι δὲ καὶ θεραπείας τινὰς ἕκαστος ὑποβάλλοντες. ὁ γοῦν Κλεόδημος, εἰ τοίνυν, φησὶ, τῇ ἀριστερᾷ τις ἀνελόμενος χαμόθεν τὸν ὀδόντα τῆς μυγάλης, οὕτω φονευθεῖσης, ὡς προεῖπον, ἐνθήσειεν εἰς δέρμα λέοντος, ἄρτι ἀποδαρέντος, εἶναι περιάψειε περὶ τὰ σκέλη, αὐτίκα παύεται τὸ ἄλγημα. οὐκ εἰς λέοντος, ἔφη ὁ Δεινόμαχος, ἐγὼ ἤκουσα, ἐλάφου δὲ θηλείας, ἔτι παρθένου καὶ ἀβιάτου· καὶ τὸ πρᾶγμα οὕτω πιθανώτερον· ὠκὺ γὰρ ἡ ἔλαφος, καὶ ἔρρωται μάλιστα ἐκ τῶν ποδῶν· καὶ ὁ λέων ἄλκιμος μὲν, καὶ τὸ λίπος αὐτοῦ, καὶ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ, καὶ αἱ τρίχες ἐκ τοῦ πώγωνος αἱ ὀρθαὶ, μεγάλα δύναιντο, εἴ τις ἐπίσταιτο αὐτοῖς χρῆσθαι μετὰ τῆς οἰκείας ἐπῳδῆς ἑκάστῳ. ποδῶν δὲ ἴασιν ἥκιστα ἐπαγγέλλεται. καὶ αὐτὸς, ἦδ' ὃς ὁ Κλεόδημος, οὕτω πάλαι ἐγίγνωσκον ἐλάφου χρῆναι τὸ δέρμα εἶναι, διότι ὠκὺ ἔλαφος. ἔναγχος δὲ Λίβυς ἀνὴρ σοφὸς τὰ τοιαῦτα, μετεδίδαξέ με εἰπὼν ὠκυτέρους εἶναι τῶν ἐλάφων τοὺς λέοντας. ἀμέλει, ἔφη, καὶ αἱροῦσιν αὐτὰς διώκοντες. ἐπῄνεσαν οἱ παρόντες, ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Λίβυος. 8. Ἐγὼ δὲ, οἴεσθε γάρ, ἔφην, ἐπῳδαῖς τισι τὰ τοιαῦτα πυΰεσθαι, ἢ τοῖς ἔξωθεν

παραρτήμασι, τοῦ κακοῦ ἔνδον διατρίβοντος; ἐγέλασαν ἐπὶ τῷ λόγῳ μου, καὶ δῆλοι ἦσαν κατεγνωκότες μου πολλὴν τὴν ἄνοιαν, ἐπεὶ μὴ ἐπισταίμην τὰ προδηλότατα, καὶ περὶ ὧν ἂν οὐδεὶς φρονῶν ἀντείποι, μὴ οὐχὶ οὕτως ἔχειν. ὁ μέντοι ἰατρὸς Ἀντίγονος ἐδόκει μοι ἥσθῆναι τῇ ἐρωτήσει μου· πάλαι γὰρ ἠμελεῖτο, οἶμαι, βοηθεῖν ἀξιῶν τῷ Εὐκράτει μετὰ τῆς τέχνης, οἴνου τε παραγγέλλων ἀπέχεσθαι, καὶ λάχανα σιτεῖσθαι, καὶ ὅλως ὑφαιρεῖν τοῦ τόνου. ὁ γοῦν Κλεόδημος, ὑπομειδιῶν ἅμα, Τί λέγεις, ἔφη, ὦ Τυχιάδη; ἄπιστον εἶναί σοι δοκεῖ τὰ ἐκ τῶν τοιούτων γίγνεσθαί τινας ὠφελείας ἐς τὰ νοσήματα; ἔμοιγε, ἦν δ' ἐγώ· εἰ μὴ πάνυ τὴν ῥῖνα κορύζης μεστὸς εἴην, ὡς πιστεύειν τὰ ἔξω καὶ μηδὲν κοινωνοῦντα τοῖς ἔνδοθεν ἐπεγείρουσι τὰ νοσήματα μετὰ ῥηματίων, ὡς φατέ, καὶ γοητείας τινὸς ἐνεργεῖν, καὶ τὴν ἴασιν ἐπιπέμπειν προσαρτώμενα. τὸ δ' οὐκ ἂν γένοιτο, οὐδ' ἦν ἐς τοῦ Νεμείου λέοντος τὸ δέρμα ἐνδήσῃ τις ἑκκαίδεκα ὅλας μυγαλᾶς. ἐγὼ γοῦν αὐτὸν τὸν λέοντα εἶδον πολλάκις χωλεύοντα ὑπ' ἀλγηδόνων, ἐν ὁλοκλήρῳ τῷ αὑτοῦ δέρματι. 9. Πάνυ γάρ ἰδιώτης, ἔφη ὁ Δεινόμαχος, εἶ, καὶ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἐμέλησέ σοι ἐκμαθεῖν, ὅν τινα τρόπον ὠφελεῖ τοῖς νοσήμασι προσφερόμενα. κἀμοὶ δοκεῖς, οὐδὲ τὰ προφανέστατα ἂν παραδέξασθαι ταῦτα, τῶν ἐκ περιόδου πυρετῶν τὰς ἀποπομπάς, καὶ τῶν ἑρπετῶν τὰς καταθέλξεις, καὶ βουβώνων ἰάσεις, καὶ τἄλλα ὁπόσα καὶ αἱ γραῦες ἤδη ποιοῦσιν. εἰ δὲ ἐκεῖνα γίγνεται ἅπαντα, τί δή ποτε οὐχὶ ταῦτα οἰήσῃ

γίγνεσθαι ὑπὸ τῶν ὁμοίων; ἀπέραντα, ἦν δ' ἐγώ, ξυμπεραίνῃ, ὦ Δεινόμαχε, καὶ ἥλῳ, φασὶν, ἐκκρούεις τὸν ἦλον. οὐδὲ γὰρ ἃ φῂς, ταῦτα δῆλα μετὰ τοιαύτης δυνάμεως γιγνόμενα. ἦν γοῦν μὴ πείσῃς, πρότερον, ἐπάγων τὸν λόγον, διότι φύσιν ἔχει γίγνεσθαι, τοῦ τε πυρετοῦ καὶ τοῦ οἰδήματος δεδιότος ἢ ὄνομα θεσπέσιον, ἢ ῥῆσιν βαρβαρικὴν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ βουβῶνος δραπετεύοντος, ἔτι σοι γραῶν μῦθοι τὰ λεγόμενά ἐστι. 10. Σὺ μοι δοκεῖς, ἦδ' ὃς ὁ Δεινόμαχος, τὰ τοιαῦτα λέγων, οὐδὲ θεοὺς εἶναι πιστεύειν, εἴγε μὴ οἴει τὰς ἰάσεις οἷόν τε εἶναι ὑπὸ ἱερῶν ὀνομάτων γίγνεσθαι. τοῦτο μὲν, ἦν δ' ἐγὼ, μὴ λέγε, ὦ ἄριστε· κωλύει γὰρ οὐδὲν, καὶ θεῶν ὄντων, ὅμως τὰ τοιαῦτα ψευδῆ εἶναι. ἐγὼ δὲ καὶ θεοὺς σέβω, καὶ ἰάσεις αὐτῶν ὁρῶ, καὶ ἃ εὖ ποιοῦσι τοὺς κάμνοντας, ὑπὸ φαρμάκων καὶ ἰατρικῆς, ἀνιστάντες. ὁ γοῦν Ἀσκληπιὸς αὐτὸς, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, πία φάρμακα πάσσοντες, ἐθεράπευον τοὺς νοσοῦντας, οὐ λέοντας καὶ μυγάλας περιάπτοντες. Ἔα τοῦτον, ἔφη ὁ Ἴων, ἐγὼ δὲ ὑμῖν θαυμάσιόν τι διηγήσομαι. ἦν μὲν ἐγὼ μειράκιον ἔτι, ἀμφὶ τὰ τέτταρα καὶ δέκα ἔτη σχεδόν· ἦκε δέ τις ἀγγέλλων τῷ πατρὶ, Μίδαν τὸν ἀμπελουργὸν, ἐρῶμένον ἑς τὰ ἄλλα οἰκέτην, καὶ ἐργατικὸν, ἀμφὶ πλήθουσαν ἀγορὴν, ὑπὸ ἐχίδνης δηχθέντα, κεῖσθαι ἤδη σεσηπότα τὸ σκέλος. ἀναδοῦντι γὰρ αὐτῷ τὰ κλήματα, καὶ ταῖς χάραξι περιπλέκοντι, προσερπύσαν τὸ θηρίον, δακεῖν κατὰ τὸν μέγαν δάκτυλον, καὶ τὸ μὲν φθάσαι, καὶ καταδῦναι αὖ-

θις ἐς τὸν φωλεὸν, τὸν δὲ οἰμώζειν, ἀπολλύμενον ὑπ' ἀλγηδόνων. ταῦτά τε οὖν ἀπηγγέλλετο, καὶ τὸν Μίδαν ἑωρῶμεν αὐτὸν ἐπὶ σκίμποδος ὑπὸ τῶν ὁμοδούλων προςκομιζόμενον, ὅλον ᾠδηκότα, πελιδνὸν, μυδῶντα τὴν ἐπιφάνειαν, ὀλίγον ἔτι ἐμπνέοντα. λελυπημένῳ δὴ τῷ πατρὶ, τῶν φίλων τις παρὼν, Θάῤῥει, ἔφη, ἐγὼ γάρ σοι ἄνδρα Βαβυλώνιον τῶν Χαλδαίων, ὥς φασιν, αὐτίκα μέτειμι, ὃς ἰάσεται τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἵνα μὴ διατρίβω λέγων, ἧκεν ὁ Βαβυλώνιος, καὶ ἀνέστησε τὸν Μίδαν, ἐπῳδῇ τινι ἐξελάσας τὸν ἰὸν ἐκ τοῦ σώματος, ἔτι καὶ προςαναρτήσας τῷ ποδὶ τεθνηκυίας παρθένου λίθον ἀπὸ τῆς στήλης ἐκκόψας. καὶ τοῦτο μὲν ἴσως μέτριον, καίτοι ὁ Μίδας αὐτὸς ἀράμενος τὸν σκίμποδα, ἐφ' οὗ ἐκεκόμιστο, ᾤχετο ἐς τὸν ἀγρὸν ἀπιών. τοσοῦτον ἡ ἐπῳδὴ ἐδυνήθη, καὶ ὁ στηλίτης ἐκεῖνος λίθος.

12. Ὁ δὲ καὶ ἄλλα ἐποίησε θεσπέσια ὡς ἀληθῶς. ἐς τὸν ἀγρὸν γὰρ ἐλθὼν ἕωθεν, ἐπειπὼν ἱερατικά τινα ἐκ βίβλου παλαιᾶς ὀνόματα ἑπτὰ, θείῳ καὶ δᾳδὶ καθαγνίσας τὸν τόπον, περιελθὼν ἐς τρὶς, ἐξήλασεν ὅσα ἦν ἑρπετὰ ἐντὸς τῶν ὅρων. ἧκον οὖν ὥςπερ ἑλκόμενοι πρὸς τὴν ἐπῳδὴν ὄφεις πολλοὶ, καὶ ἀσπίδες, καὶ ἔχιδναι, καὶ κεράσται, καὶ ἀκοντίαι, φρῦνοί τε, καὶ φύσαλοι· ἐλείπετο δὲ εἷς δράκων παλαιὸς, ὑπὸ γήρως, οἶμαι, ἐξερπύσαι μὴ δυνάμενος, παρακούσας τοῦ προςτάγματος· ὁ δὲ μάγος, οὐκ ἔφη παρεῖναι ἅπαντας, ἀλλ' ἕνα τινὰ τῶν ὄφεων τὸν νεώτατον χειροτονήσας, πρεσβευτὴν ἔπεμ-

ἐπὶ τὸν δράκοντα, καὶ μετὰ μικρὸν ἧκε κἀκεῖ-

χος. ἐπεὶ δὲ συνηλίσθησαν, ἐνεφύσησε μὲν αὐτὰ ὁ Βαβυλώνιος, τὰ δὲ αὐτίκα μάλα κατεκαύθη ἅπαντα ὑπὸ τῷ φυσήματι, ἡμεῖς δὲ ἐθαυμάζομεν. 13. Εἰπέ μοι, ὦ Ἴων, ἦν δ' ἐγὼ, ὁ ἔφις, ὁ πρεσβυτὴς ὁ νέος, ἆρα καὶ ἐχειραγώγει τὸν δράκοντα ἤδη, ὡς φῂς, γεγηρακότα, ἢ σκίπωνα ἔχων ἐκεῖνος, ἐπεστηρίζετο; σὺ μὲν παίζεις, ἔφη ὁ Κλεόδημος, ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπιστότερος ὢν σου πάλαι τὰ τοιαῦτα, (ᾤμην γὰρ οὐδενὶ λόγῳ δυνατὸν γίγνεσθαι ἂν αὐτὰ πιστεῦσαι,) ὅμως ὅτε τὸ πρῶτον εἶδον πετόμενον τὸν ξένον τὸν βάρβαρον, (ἐξ Ὑπερβορέων δὲ ἦν, ὡς ἔφασκεν) ἐπίστευσα, καὶ ἐνικήθην, ἐπιπολὺ ἀντισχών. τί γὰρ ἔδει ποιεῖν, αὐτὸν ὁρῶντα διὰ τοῦ ἀέρος φερόμενον, ἡμέρας οὔσης, καὶ ἐφ' ὕδατος βαδίζοντα, καὶ διὰ πυρὸς διεξιόντα, καὶ σχολῇ, καὶ βάθην; σὺ ταῦτα, ἦν δ' ἐγὼ, εἶδες; τὸν Ὑπερβόρεον ἄνδρα πετόμενον, ἢ ἐπὶ τοῦ ὕδατος βεβηκότα; καὶ μάλα, ἦδ' ὅς, ὑποδεδεμένον γε καρβατίνας, οἷα μάλιστα ἐκεῖνοι ὑποδοῦνται. τὰ μὲν γὰρ σμικρὰ ταῦτα, τί χρὴ καὶ λέγειν, ὅσα ἐπεδείκνυτο, ἔρωτας ἐπιπέμπων, καὶ δαίμονας ἀνάγων, καὶ νεκροὺς ἐώλους ἀνακαλῶν, καὶ τὴν Ἑκάτην αὐτὴν ἐναργῆ παριστὰς, καὶ τὴν Σελήνην καταπῶν. 14. Ἐγὼ γοῦν διηγήσομαι ὑμῖν ἃ εἶδον γενόμενα ὑπ' αὐτοῦ ἐν Γλαυκίου τοῦ Ἀλεξικλέους. ἄρτι γὰρ ὁ Γλαυκίας, τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος, παραλαβὼν τὴν οὐσίαν, ἠράσθη Χρυσίδος τῆς Δημαινέτου θυγατρός. ἐμοὶ δὲ διδασκάλῳ ἐχρῆτο πρὸς τοὺς λόγους· καὶ εἴ γε μὴ ὁ ἔρως ἐκεῖνος ἀπησχό-

λησεν αὐτὸν, ἅπαντα ἂν ἤδη τὰ τοῦ Περιπάτου ἠπίστατο· ὃς καὶ ὀκτωκαιδεκαέτης ὢν, ἀνέλυε, καὶ τὴν φυσικὴν ἀκρόασιν μετεληλύθει εἰς τέλος· ἀμηχανῶν δὲ ὅμως τῷ ἔρωτι, μηνύει μοι τὸ πᾶν. ἐγὼ δὲ ὥςπερ εἰκὸς ἦν, διδάσκαλον ὄντα, τὸν Ὑπερβόρεον ἐκεῖνον μάγον ἄγω πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ μναῖς τέσσαρσι μὲν τὸ παραυτίκα· (ἔδει γὰρ προτελέσαι τι πρὸς τὰς θυσίας) ἑκκαίδεκα δὲ εἰ τύχοι τῆς Χρυσίδος. ὁ δὲ αὐξομένην τηρήσας τὴν σελήνην, (τότε γὰρ ὡς ἐπιτοπολὺ τὰ τοιαῦτα τελεσιουργεῖται) βόθρον τε ὀρυξάμενος ἐν αἰθρίῳ τινὶ τῆς οἰκίας, περὶ μέσας νύκτας ἀνεκάλεσεν ἡμῖν πρῶτον μὲν τὸν Ἀναξικλέα τὸν πατέρα τοῦ Γλαυκίου, πρὸ ἑπτὰ μηνῶν τεθνεῶτα· ἠγανάκτει δὲ ὁ γέρων ἐπὶ τῷ ἔρωτι, καὶ ὠργίζετο, τὰ τελευταῖα δὲ ὅμως ἐφῆκεν αὐτῷ ἐρᾷν. μετὰ δὲ τὴν Ἑκάτην τε ἀνήγαγεν ἐπαγομένην τὸν Κέρβερον, καὶ τὴν Σελήνην κατέσπασε, πολήμορφόν τι θέαμα, καὶ ἄλλοτε ἄλλοῖόν τι φανταζόμενον. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον γυναικείαν μορφὴν ἐπεδείκνυτο, εἶτα βοῦς ἐγένετο πάγκαλος, εἶτα σκύλαξ ἐφαίνετο· τέλος δ' οὖν ὁ Ὑπερβόρεος ἐκ πηλοῦ ἐρώτιόν τι ἀναπλάσας, Ἄπιθι, ἔφη, καὶ ἄγε Χρυσίδα. καὶ ὁ μὲν πηλὸς ἐξέπτατο, καὶ μετὰ μικρὸν δὲ ἐπεύτη κόπτουσα τὴν θύραν ἐκείνη, καὶ εἰσελθοῦσα περιβάλλει τὸν Γλαυκίαν, ὡς ἂν ἐμμανέστατα ἐρῶσα, καὶ συνῆν ἄχρι δὴ ἀλεκτρυόνων ἠκούσαμεν ᾀδόντων. τότε δὴ ἥτε σελήνη ἀνέπτατο ἐς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἡ Ἑκάτη ἔδυ κατὰ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἄλλα φάσματα ἠφανίσθη, καὶ τὴν Χρυσίδα ἐξεπέμψαμεν

περὶ αὐτό που σχεδὸν τὸ λυκαυγές. 15. Εἰ ταῦτα εἶδες, ὦ Τυχιάδη, οὐκ ὂν ἔτι ἠπίστησας εἶναι πολλὰ ἐν ταῖς ἐπῳδαῖς χρήσιμα. εὖ λέγεις, ἦν δ' ἐγὼ, ἐπίστευον γὰρ ἂν εἴγε εἶδον αὐτὰ, νῦν δὲ συγγνώμη, οἶμαι, εἰ μὴ τὰ ὅμοια ὑμῖν ὀξυδερκεῖν ἔχω· πλὴν ἀλλ' οἶδα γὰρ τὴν Χρυσίδα ἣν λέγεις, ἐραστὴν γυναῖκα καὶ πρόχειρον· οὐχ ὁρῶ δὲ τίνος ἕνεκα ἐδεήθητε ἐπ' αὐτὴν τοῦ πηλίνου πρεσβευτοῦ, καὶ μάγου τοῦ ἐξ Ὑπερβορέων, καὶ σελήνης αὐτῆς, ἣν εἴκοσι δραχμῶν ἀγαγεῖν ἐς Ὑπερβορέους δυνατὸν ἦν. πάνυ γὰρ ἐνδίδωσι πρὸς ταύτην τὴν ἐπῳδὴν ἡ γυνὴ, καὶ τὸ ἐναντίον τοῖς φάσμασι πέπονθεν. ἐκεῖνα μὲν γὰρ ἣν ψόφον ἀκούσῃ χαλκοῦ, ἢ σιδήρου, πέφευγε. καὶ ταῦτα γὰρ ὑμεῖς φατε. αὐτὴ δὲ ἂν ἀργύριόν που ψοφῇ, ἔρχεται πρὸς τὸν ἦχον· ἄλλως τε καὶ θαυμάζω αὐτοῦ τοῦ μάγου, εἰ δυνάμενος αὐτὸς ἐρασθῆναι πρὸς τῶν πλουσιωτάτων γυναικῶν, καὶ τάλαντα ὅλα παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, ὁ δὲ τεττάρων μνῶν, πάνυ σμικρολόγος ὤν, Γλαυκίαν ἐπέραστον ἐργάζεται. γελοῖα ποιεῖς, ἔφη ὁ Ἴων, ἀπιστῶν ἅπασιν. 16. Ἐγὼ γοῦν ἡδέως ἂν ἐροίμην σε τί περὶ τούτων φῂς, ὅσοι τοὺς δαιμονῶντας ἀπαλλάττουσι τῶν δεινῶν, οὕτω σαφῶς ἐξᾴδοντες καὶ τὰ φάσματα. καὶ ταῦτα οὐκ ἐμὲ χρὴ λέγειν, ἀλλὰ πάντες ἴσασι τὸν Σύρον τὸν ἐκ τῆς Παλαιστίνης, τὸν ἐπὶ τούτων σοφιστὴν, ὅσους παραλαβὼν καταπίπτοντας πρὸς τὴν σελήνην, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ διαστρέφοντας, καὶ ἀφροῦ πιμπλαμένους τὸ στόμα, ὅμως ἀνίστησι καὶ ἀποπέμπει ἀρτίους, ἐπὶ μισθῷ

μεγάλῳ ἀπαλλάξας τῶν δεινῶν. ἐπειδὰν γὰρ ἐπιστῇ πειμένοις, καὶ ἔρηται ὅθεν εἰςεληλύθασιν εἰς τὸ σῶμα, ὁ μὲν νοσῶν αὐτὸς σιωπᾷ, ὁ δαίμων δὲ ἀποκρίνεται ἑλληνίζων, ἢ βαρβαρίζων, ἢ ὅθεν ἂν αὐτὸς ἦ, ὅπως τε καὶ ὅθεν ἐπῆλθεν ἐς τὸν ἄνθρωπον· ὁ δὲ ὅρκους ἐπάγων, εἰ δὲ μὴ πεισθείη, καὶ ἀπειλῶν, ἐξελαύνει τὸν δαίμονα. ἔγωγ' οὖν καὶ εἶδον ἐξιόντα μέλανα, καὶ καπνώδη τὴν χροιάν. οὐ μέγα, ἦν δ' ἐγὼ, τὰ τοιαῦτά σε θρύπτειν, ὦ Ἴων, ὥγε καὶ αἱ ἰδέαι αὗται φαίνονται, ἃς ὁ πατὴρ ὑμῶν Πλάτων δείκνυσιν, ἀμαυρόν τι θέαμα, ὡς πρὸς ἡμᾶς τοὺς ἀμβλυόττοντας. 17. Μόνος γὰρ Ἴων, ἔφη ὁ Εὐκράτης, τὰ τοιαῦτα εἶδεν; οὐχὶ δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ δαίμοσιν ἐντετυχήκεσαν, οἱ μὲν νύκτωρ, οἱ δὲ μεθ' ἡμέραν; ἐγὼ δὲ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ μυριάκις ἤδη τὰ τοιαῦτα τεθέαμαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐταραττόμην πρὸς αὐτά, νῦν δὲ ὑπὸ τοῦ ἔθους, οὐδέν τι παράλογον ὁρᾷν μοι δοκῶ, καὶ νῦν μάλιστα, ἐξ οὗ μοι τὸν δακτύλιον ὁ Ἄραψ ἔδωκε, σιδήρου τοῦ ἐκ τῶν σταυρῶν πεποιημένον, καὶ τὴν ἐπῳδὴν ἐδίδαξε τὴν πολυώνυμον, ἐκτὸς εἰ μὴ κἀμοὶ ἀπιστήσεις, ὦ Τυχιάδη. καὶ πῶς ἄν, ἦν δ' ἐγὼ, ἀπιστήσαιμι Εὐκράτει τῷ Δείνωνος, σοφῷ ἀνδρὶ μάλιστα, καὶ ἐλευθερίως τὰ δοκοῦντά οἱ λέγοντι οἴκοι παρ' αὐτῷ μετ' ἐξουσίας; 18. Τὸ γοῦν περὶ τοῦ ἀνδριάντος, ἦδ' ὃς ὁ Εὐκράτης, ἅπασι τοῖς ἐπὶ τῆς οἰκίας, ὅσαι νύκτες φαινόμενον, καὶ παισὶ, καὶ νεανίαις, καὶ γέρουσι, τοῦτο οὐ παρ' ἐμοῦ μόνου ἀκούσειας ἄν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων ἁπάντων. ποῖον, ἦν

δ' ἐγώ, ἀνδριάντος; Οὐχ ἑώρακας, ἔφη, εἰσιὼν ἐν τῇ αὐλῇ ἑστηκότα παγκάλον ἀνδριάντα, Δημητρίου ἔργον τοῦ ἀνθρωποποιοῦ; μῶν τὸν δισκεύοντα, ἦν δ' ἐγώ, φῄς, τὸν ἐπικεκυφότα κατὰ τὸ σχῆμα τῆς ἀφέσεως, ἀπεστραμμένον εἰς τὴν δισκοφόρον, ἠρέμα ὀκλάζοντα τῷ ἑτέρῳ, ἐοικότα ξυνανιστησομένῳ μετὰ τῆς βολῆς; οὐκ ἐκεῖνον, ἦδ' ὅς, ἐπεὶ τῶν Μύρωνος ἔργων ἓν καὶ τοῦτό ἐστιν ὁ δισκοβόλος, ὃν λέγεις· οὐδὲ τὸν παρ' αὐτόν, φημι, τὸν διαδούμενον τὴν κεφαλὴν τῇ ταινίᾳ τὸν καλόν· Πολυκλείτου γὰρ τοῦτο ἔργον. ἀλλὰ τοὺς μὲν ἐπὶ τὰ δεξιὰ εἰσιόντων, ἆφες, ἐν οἷς καὶ τὰ Κριτίου τοῦ Νησιώτου πλάσματα ἵστηκεν, οἱ τυραννοκτόνοι. σὺ δὲ εἴ τινα παρὰ τὸ ὕδωρ τὸ ἐπιῤῥέον εἶδες προχάστορα, φαλαντίαν, ἡμίγυμνον τὴν ἀναβολήν, ἠνεμωμένον τοῦ πώγωνος τὰς τρίχας ἑνίας, ἐπίσημον τὰς φλέβας, αὐτοανθρώπῳ ὅμοιον, ἐκεῖνον λέγω, Πέλιχος ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς εἶναι δοκεῖ, Νὴ Δί', ἦν δ' ἐγώ, εἶδόν τινα ἐπὶ τὰ δεξιὰ τοῦ Κρόνου, ταινίας καὶ στεφάνους ξηροὺς ἔχοντα, κεχρυσωμένον πετάλοις τὸ στῆθος. ἐγὼ δὲ, ὁ Εὐκράτης ἔφη, ἐκεῖνα ἐχρύσωσα, ὁπότε μ' ἰάσατο διὰ τρίτης ὑπὸ τοῦ ἠπιάλου ἀπολλύμενον. ἦν γὰρ καὶ ἰατρὸς, ἦν δ' ἐγὼ, ὁ βέλτιστος οὗτος Πέλιχος; ἔστι, καὶ μὴ σκῶπτε, ἦδ' ὅς ὁ Εὐκράτης· ἢ σε οὐκ εἰς μακρὰν μέτεισιν ὁ ἀνήρ· οἶδα ἐγὼ ὅσον δύναται οὗτος ὁ ὑπὸ σοῦ γελώμενος ἀνδριάς· ἢ οὐ νομίζεις τοῦ αὐτοῦ εἶναι καὶ ἐπιπέμπειν ἠπιάλους, οἷς ἂν ἐθέλοι, εἴγε καὶ ἀποπέμπειν δυνατὸν αὐτῷ; ἴλεως, ἦν

δ' ἐγὼ, ἔστω ὁ ἀνδριὰς, καὶ ἥπιος, οὕτως ἀνδρεῖος ὤν. τί δ' οὖν καὶ ἄλλο ποιοῦντα ὁρᾶτε αὐτὸν ἅπαντες οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ; ἐπειδὰν τάχιστα, ἔφη, νὺξ γένηται, ὁ δὲ καταβὰς ἀπὸ τῆς βάσεως, ἐφ' ᾗ ἕστηκε, περίεισιν ἐν κύκλῳ τὴν οἰκίαν, καὶ πάντες ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ, ἐνίοτε καὶ ᾄδοντι· καὶ οὐκ ἔστιν ὅντινα ἠδίκησεν, ἐκτρέπεσθαι γὰρ χρὴ μόνον· ὁ δὲ παρέρχεται, μηδὲν ἐνοχλήσας τοὺς ἰδόντας· καὶ μὴν καὶ λούεται τὰ πολλὰ, καὶ παίζει δι' ὅλης νυκτὸς, ὥστε ἀκούειν τοῦ ὕδατος ψοφοῦντος. ὅρα τοίνυν, ἦν δ' ἐγὼ, μὴ οὐχὶ Πέλιχος ὁ ἀνδριὰς, ἀλλὰ Τάλως ὁ Κρὴς ὁ τοῦ Μίνωος ᾖ. καὶ γὰρ ἐκεῖνος χαλκοῦς τις ἦν, τῆς Κρήτης περίπολος. εἰ δὲ μὴ χαλκοῦ, ὦ Εὔκρατες, ἀλλὰ ξύλου ἐπεποίητο, οὐδὲν αὐτὸν ἐκώλυεν οὐ Δημητρίου ἔργον εἶναι, ἀλλὰ τῶν Δαιδάλου τεχνημάτων. δραπετεύει γοῦν, ὡς φῂς, ἀπὸ τῆς βάσεως καὶ οὗτος. 20. Ὅρα, ἔφη, ὦ Τυχιάδη, μή σοι μεταμελήσῃ τοῦ σκώμματος ὕστερον. οἶδα ἐγὼ, οἷα ἔπαθεν ὁ τοὺς ὀβελοὺς ὑφελόμενος, οὓς κατὰ τὴν νουμηνίαν ἑκάστην τίθεμεν αὐτῷ. πάνδεινα ἐχρῆν, ὁ Ἴων ἔφη, ἱερόσυλόν γε ὄντα. πῶς οὖν αὐτὸν ἠμύναντο, ὦ Εὔκρατες; ἐθέλω γὰρ ἀκοῦσαι, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα οὑτοσὶ Τυχιάδης ἀπιστήσει. πολλοὶ, ἦ δ' ὅς, ἔκειντο ὀβολοὶ πρὸς τοῖν ποδοῖν αὐτοῦ, καὶ ἄλλα νομίσματα ἔνια ἀργυρᾶ πρὸς τὸν μηρὸν, κηρῷ κεκολλημένα, καὶ πέταλα ἐξ ἀργύρου, εὐχαί τινος, ἢ μισθὸς ἐπὶ τῇ ἰάσει, ὅπόσοι δι' αὐτὸν ἐπαύσαντο πυρετῷ ἐχόμενοι. ἦν δὲ ἡμῖν Λίβυς τις οἰκέτης, κατάρατος, ἐπ-

ποκόμος. οὗτος ἐπεχείρησε νυκτὸς ὑφελέσθαι πάντα ἐκεῖνα, καὶ ὑφείλετο κιταβεβηκότα ἤδη τηρήσας τὸν ἀνδριάντα. ἐπεὶ δὲ ἐπανελθὼν τάχιστα ἔγνω περιεσυλημένος ὁ Πέλιχος, ὅρα ὅπως ἠμύνατο, καὶ κατεφώρασε τὸν Λίβυν. δι' ὅλης γὰρ τῆς νυκτὸς περιῄει ἐν κύκλῳ τὴν αὐλὴν ἄθλιος, ἐξελθεῖν οὐ δυνάμενος, ὥσπερ ἐς Λαβύρινθον ἐμπεσών, ἄχρι δὴ κατελήφθη ἔχων τὰ φώρια, γενομένης τῆς ἡμέρας. καὶ τότε μὲν πληγὰς οὐκ ὀλίγας ἔλαβεν ἁλούς· οὐ πολὺν δὲ ἐπιβιοὺς χρόνον, κακὸς κακῶς ἀπέθανε, μαστιγούμενος, ὡς ἔλεγε, κατὰ τὴν νύκτα ἑκάστην, ὥστε καὶ μώλωπας ἐς τὴν ἐπιοῦσαν φαίνεσθαι αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σώματος. πρὸς ταῦτα, ὦ Τυχιάδη, καὶ τὸν Πέλιχον σκῶπτε, κἀμέ, ὥσπερ τὸν Μίνωος ἡλικιώτην, παραπαίειν ἤδη δόκει. ἀλλ', ὦ Εὔκρατες, ἦν δ' ἐγώ, ἔστ' ἂν ὁ χαλκὸς μὲν χαλκὸς, τὸ δὲ ἔργον Δημήτριος ὁ Ἀλωπεκῆθεν εἰργασμένος ᾖ, οὐ θεοποιός τις, ἀλλ' ἀνθρωποποιὸς ὤν, οὔποτε φοβήσομαι τὸν ἀνδριάντα Πελίχου, ὃν οὐδὲ ζῶντα πάνυ ἐδεδίειν, ἀπειλοῦντά μοι.

21. Ἐπὶ τούτοις Ἀντίγονος ὁ ἰατρὸς εἶπε· κἀμοὶ, ὦ Εὔκρατες, Ἱπποκράτης ἐστὶ χαλκοῦς, ὅσον πηχυαῖος τὸ μέγεθος, ὃς μόνον ἐπειδὰν ἡ θρυαλλὶς ἀποσβῇ, περίεισι τὴν οἰκίαν ὅλην ἐν κύκλῳ ψοφῶν, καὶ τὰς πυξίδας ἀνατρέπων, καὶ τὰ φάρμακα συγχέων, καὶ τὴν θύραν περιτρέπων, καὶ μάλιστα ἐπειδὰν τὴν θυσίαν ὑπερβαλώμεθα, ἣν κατὰ τὸ ἔτος ἕκαστον αὐτῷ θύομεν. ἄξιοῖ γὰρ, ἦν δ' ἐγὼ, καὶ Ἱπποκράτης ἤδη ὁ ἰατρὸς θύεσθαι αὐτῷ, καὶ ἀγα-

ναχτεῖ, ἢν μὴ κατὰ καιρὸν ἐφ' ἱερῶν τελείων ἑστιαθῇ; ὃν ἔδει ἀγαπᾷν, εἴ τις ἐναγίσειεν αὐτῷ, ἢ μελίκρατον ἐπισπείσειεν, ἢ στεφανώσειε τὴν κεφαλήν. 22. Ἄκουε τοίνυν, ἔφη ὁ Εὐκράτης, τοῦτο μὲν καὶ ἐπὶ μαρτύρων, ὃ πρὸ ἐτῶν πέντε εἶδον. ἐτύγχανε μὲν ἀμφὶ τρυγητὸν τὸ ἔτος ὄν· ἐγὼ δὲ ἀμφὶ τὸν ἀγρὸν μεσούσης τῆς ἡμέρας τρυγῶντας ἀφεὶς τοὺς ἐργάτας, καὶ ἐμαυτὸν εἰς τὴν ὕλην ἀπῄειν, μεταξὺ φροντίζων τι, καὶ ἀσχοπούμενος. ἐπεὶ δ' ἐν τῷ συνηρεφεῖ ἦν, τὸ μὲν πρῶτον ὑλαγμὸς ἐγένετο κυνῶν· κἀγὼ εἶχαζον Μνάσωνα τὸν υἱόν, ὥσπερ εἰώθει, παίζειν καὶ κυνηγετεῖν εἰς τὸ λάσιον μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν παρελθόντα. τὸ δ' οὐκ εἶχεν οὕτως, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον σεισμοῦ τινος γενομένου, καὶ βοῆς οἷον ἐκβροντῆς, γυναῖκα ὁρῶ προϊοῦσαν φοβερὰν, ἡμισταδιαίαν σχεδὸν τὸ ὕψος· εἶχε δὲ καὶ δᾷδα ἐν τῇ ἀριστερᾷ, καὶ ξίφος ἐν τῇ δεξιᾷ, ὅσον εἰκοσάπηχυ· καὶ τὰ μὲν ἔνερθεν ὀφιόπους ἦν, τὰ δὲ ἄνω γοργόνι ἐμφερὴς τὸ βλέμμα, φημὶ, καὶ τὸ φρικῶδες τῆς προσόψεως, καὶ ἀντὶ τῆς κόμης τοὺς δράκοντας βοστρυχηδὸν περιέκειτο, εἱλουμένους περὶ τὸν αὐχένα καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων ἐνίους ἐσπειραμένους. ὁρᾶτε, ἔφη, ὅπως ἔφριξα, ὦ φίλοι, μεταξὺ διηγούμενος; καὶ ἅμα λέγων, ἐδείκνυεν ὁ Εὐκράτης τὰς ἐπὶ τοῦ πήχεος τρίχας πᾶσιν, ὀρθὰς ὑπὸ τοῦ φόβου. 23. Οἱ μὲν οὖν ἀμφὶ τὸν Ἴωνα, καὶ τὸν Δεινόμαχον, καὶ τὸν Κλεόδημον, κεχηνότες ἀτενὲς, προσεῖχον αὐτῷ γέροντες ἄνδρες, ἑλκόμενοι τῆς ῥινὸς, ῥῆμα προσκυνοῦντες οὕτως ἀπίθανον Κολοσσὸν ἡμισταδι-

αίαν γυναῖκα, γιγάντειόν τι μορμολύκειον. ἐγὼ δὲ ἐνενόουν μεταξὺ οἷοι ὄντες αὐτοὶ νέοις τε ὁμιλοῦσιν ἐπὶ σοφίᾳ, καὶ ὑπὸ πολλῶν θαυμάζονται, μόνῃ τῇ πολιᾷ καὶ τῷ πώγωνι διαφέροντες τῶν βρεφῶν· τὰ δ' ἄλλα καὶ αὐτῶν ἐκείνων εὐαγωγότεροι πρὸς τὸ ψεῦδος. 24. Ὁ γοῦν Δεινόμαχος, εἰπέ μοι, ἔφη, ὦ Εὔκρατες, οἱ κύνες δὲ τῆς θεοῦ πηλίκοι τὸ μέγεθος ἦσαν; ἐλεφάντων, ἦδ' ὅς, ὑψηλότεροι τῶν Ἰνδικῶν, καὶ μέλανες [καὶ] αὐτοὶ, καὶ λάσιοι, πινα-ρᾷ καὶ αὐχμώσῃ τῇ λάχνῃ. ἐγὼ μὲν οὖν ἰδὼν ἔστην, ἀναστρέψας ἅμα τὴν σφραγῖδα, ἣν μοι ὁ Ἄραψ ἔδωκεν, εἰς τὸ εἴσω τοῦ δακτύλου. ἡ Ἑκάτη δὲ πατάξασα τῷ δρακοντείῳ ποδὶ τοὔδαφος, ἐποίησε χάσμα παμμέγεθες, ἡλίκον ταρτάρειον τὸ μέγεθος· εἶτα ὤχετο μετ' ὀλίγον ἀλλομένη ἐς τὸ αὐτό· ἐγὼ δὲ θαρσήσας ἐπέκυψα, λαβόμενος δένδρου τινὸς πλησίον πεφυκότος, ὡς μὴ σκοτοδινιάσας ἐμπέσοιμι ἐπὶ κεφαλήν· εἶτα ἑώρων τὰ ἐν Ἅιδου ἅπαντα, τὸν Πυριφλεγέθοντα, τὴν λίμνην, τὸν Κέρβερον, τοὺς νεκρούς, ὥστε γνωρίζειν ἐνίους αὐτῶν. τὸν γοῦν πατέρα εἶδον ἀκριβῶς αὐτὰ ἐκεῖνα ἔτι ἀμπεχόμενον, ἐν οἷς αὐτὸν κατεθάψαμεν. τί δὲ ἔπραττον, ὁ Ἴων ἔφη, ὦ Εὔκρατες, αἱ ψυχαί; τί ἄλλο, ἦδ' ὅς, ἢ κατὰ φῦλα καὶ φρήτρας μετὰ τῶν φίλων καὶ συγγενῶν διατρίβουσιν ἐπὶ τοῦ ἀσφοδέλου κατακείμενοι; ἀντιλεγέτωσαν οὖν ἔτι, ἦδ' ὅς ὁ Ἴων, οἱ ἀμφὶ τὸν Ἐπίκουρον τῷ ἱερῷ Πλάτωνι, καὶ τῷ περὶ τῶν ψυχῶν λόγῳ. σὺ δὲ μὴ καὶ τὸν Σωκράτην αὐτὸν, καὶ τὸν Πλάτωνα εἶδες ἐν τοῖς νεκροῖς;

καὶ τὴν ἐσθῆτα ᾗ ζῶσα ἔχαιρεν. ἐβδόμῃ δὲ μετὰ τὴν τελευτὴν ἡμέρᾳ, ἐγὼ μὲν ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς κλίνης, ὥσπερ νῦν, ἐκείμην παραμυθούμενος τὸ γε πένθος· ἀνεγίγνωσκον γὰρ τὸ περὶ ψυχῆς τοῦ Πλάτωνος βιβλίον ἐφ' ἡσυχίας. ἐπεισέρχεται δὲ μεταξὺ ἡ Δημαινέτη αὐτὴ ἐκείνη, καὶ καθέζεται πλησίον, ὥσπερ νῦν Εὐκρατίδης οὗτοσὶ, δείξας τὸν νεώτερον τῶν υἱέων· ὁ δὲ αὐτίκα ἔφριξε μάλα παιδικῶς, καὶ πάλαι ἤδη ὠχρὸς ἦν πρὸς τὴν διήγησιν. ἐγὼ δὲ, ἦδ' ὃς ὁ Εὐκράτης, ὡς εἶδον, περιπλακεὶς αὐτῇ ἐδάκρυον ἀνακωκύσας· ἡ δὲ οὐκ εἴα βοᾶν, ἀλλ' ἠτιᾶτό με ὅτι τὰ ἄλλα πάντα χαρισάμενος αὐτῇ, θάτερον τοῖν σανδάλοιν χρυσοῖν ὄντοιν, οὐ κατακαύσαιμι. εἶναι δὲ αὐτὸ, ἔφασκε, παραπεσὸν ὑπὸ τῇ κιβωτῷ, καὶ διὰ τοῦτο ἡμεῖς οὐχ εὑρόντες, θάτερον μόνον ἐκαύσαμεν. ἔτι δὲ ἡμῶν διαλεγομένων, κατάρατόν τι κυνίδιον ὑπὸ τῇ κλίνῃ ὂν, Μελιταῖον, ὑλάκτησεν· ἡ δὲ ἠφανίσθη πρὸς τὴν ὑλακήν. τὸ μέντοι σανδάλιον εὑρέθη ὑπὸ τῇ κιβωτῷ· καὶ κατεκαύθη ὕστερον. 28. Ἔτι ἀπιστεῖν τούτοις, ὦ Τυχιάδη, ἄξιον, ἐναργέσιν οὖσι, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἑκάστην φαινομένοις; μὰ Δί', ἦν δ' ἐγώ· ἐπεὶ σανδάλῳ γε χρυσῷ ἐς τὰς πυγὰς, ὥσπερ τὰ παιδία, παίεσθαι ἄξιοι ἂν εἶεν οἱ ἀπιστοῦντες, καὶ οὕτως ἀναισχυντοῦντες πρὸς τὴν ἀλήθειαν. 29. Ἐπὶ τούτοις, ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος εἰσῆλθεν, ὁ κομήτης, ὁ σεμνὸς ἀπὸ τοῦ προσώπου, οἶσθα τὸν ἀοίδιμον ἐπὶ τῇ σοφίᾳ, τὸν ἱερὸν ὑπονομαζόμενον. κἀγὼ μὲν, ὡς εἶδον αὐτὸν, ἀνέ-

πνευσα, τοῦτ' ἐκεῖνο ἥκειν μοι νομίσας, πέλεκύν τινα κατὰ τῶν ψευσμάτων. ἐπιστομιεῖ γὰρ αὐτοὺς, ἔλεγον, ὁ σοφὸς ἀνὴρ, οὕτω τεράστια διεξιόντας· καὶ τὸ τοῦ λόγου, θεὸν ἀπὸ μηχανῆς ἐπεισκληθῆναί μοι τοῦτον ὤμην ἀπὸ τῆς τύχης. ὁ δὲ ἐπεὶ ἐκαθέζετο, ὑπεκστάντος αὐτῷ τοῦ Κλεοδήμου, πρῶτα μὲν περὶ τῆς νόσου ἤρετο· καὶ ὡς ῥᾷον ἤδη ἔχειν ἤκουσε παρὰ τοῦ Εὐκράτους, Τί δὲ, ἔφη, πρὸς ἀλλήλους ἐφιλοσοφεῖτε; μεταξὺ γὰρ εἰσιὼν ἐπήκουσα. καί μοι δοκεῖτε εἰς καλὸν διατεθήσεσθαι τὴν διατριβήν. τί δ' ἄλλο, εἶπεν ὁ Εὐκράτης, ἢ τουτονὶ τὸν ἀδαμάντινον πείθομεν (δείξας ἐμὲ) ἡγεῖσθαι δαίμονάς τινας εἶναι, καὶ φαντάσματα, καὶ νεκρῶν ψυχὰς περιπολεῖν ὑπὲρ γῆς, καὶ φαίνεσθαι οἷς ἂν ἐθέλωσιν; ἐγὼ μὲν οὖν ἠρυθρίασα, καὶ κάτω ἔνευσα αἰδεσθεὶς τὸν Ἀρίγνωτον. ὁ δὲ, ὅρα, ἔφη, ὦ Εὔκρατες, μὴ τοῦτο φησὶ Τυχιάδης, τὰς τῶν βιαίως ἀποθανόντων μόνας ψυχὰς περινοστεῖν, οἷον εἴ τις ἀπήγξατο, ἢ ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν, ἢ ἀνεσκολοπίσθη, ἢ ἄλλῳ γέ τῳ τρόπῳ τοιούτῳ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ βίου, τὰς δὲ τῶν κατὰ μοῖραν ἀποθανόντων οὐκέτι; ἦν γὰρ τοῦτο λέγῃ, οὐ πάνυ ἀπόβλητα φήσει. μὰ Δί', ἦδ' ὃς ὁ Δεινόμαχος, ἀλλ' οὐδὲ ὅλως εἶναι τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ συνεστῶτα δρᾶσθαι οἴεται. ΧΘ. Πῶς λέγεις, ἦδ' ὃς ὁ Ἀρίγνωτος, θριμὺ ἀπιδὼν εἰς ἐμέ. οὐδέν σοι τούτων γίγνεσθαι δοκεῖ, καὶ ταῦτα πάντων, ὡς εἰπεῖν, ὁρώντων; ἀπολελόγησθε, ἦν δ' ἐγὼ, ὑπὲρ ἐμοῦ, εἰ μὴ πιστεύω, διότι μηδὲ ὁρῶ μόνος τῶν ἄλλων· εἰ δὲ ἑώρων, καὶ ἐπίστευον

ἂν δηλαδὴ ὥσπερ ὑμεῖς. ἀλλὰ, ἦδ' ὅς, ἦν ποτε ἐς Κόρινθον ἔλθῃς, ἐροῦ ἔνθα ἐστὶν ἡ Εὐβατίδου οἰκία, καὶ ἐπειδάν σοι δειχθῇ παρὰ τὸ Κράνειον, παρελθὼν ἐς ταύτην λέγε πρὸς τὸν θυρωρὸν Τίβιον', ὡς ἐθέλοις ἰδεῖν ὅθεν τὸν δαίμονα ὁ Πυθαγορικὸς Ἀρίγνωτος ἀνορύξας ἀπήλασε, καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν οἰκεῖσθαι τὴν οἰκίαν ἐποίησε. 31. Τί δὲ τοῦτο ἦν, ὦ Ἀρίγνωτε; ἤρετο ὁ Ἐνκράτης. ἀοίκητος ἦν, ἦδ' ὅς, ἐκ πολλοῦ ὑπὸ δεισιδαιμόνων. εἰ δέ τις οἰκήσειεν, εὐθὺς ἐκπλαγεὶς ἔφευγεν, ἐκθειαζόμενος ὑπό τινος φοβεροῦ καὶ ταραχώδους φάσματος. συνέπιπτεν οὖν ἤδη, καὶ ἡ στέγη κατέῤῥει. καὶ ὅλως οὐδεὶς ἦν ὁ θαῤῥήσων παρελθεῖν εἰς αὐτήν. ἐγὼ δὲ ἐπὶ ταῦτα ἥκουσα, τὰς βίβλους λαβών, (εἰσὶ δέ μοι Αἰγύπτιαι μάλα πολλαὶ περὶ τῶν τοιούτων) ἦα ἐς τὴν οἰκίαν περὶ πρῶτον ὕπνον, ἀποτρέποντος φοῦ ξένου, καὶ μόνον οὐκ ἐπιλαμβανομένου, ἐπεὶ ἔμαθεν οἷ βαδίζοιμι, εἰς προῦπτον κακὸν, ὡς ἔφετο. ἐγὼ δὲ λύχνον λαβὼν, μόνος εἰσέρχομαι. καὶ ἐν τῷ μεγίστῳ οἰκήματι καταθεὶς τὸ φῶς, ἀνεγίγνωσκον ἡσυχῇ, χαμαὶ καθεζόμενος. ἐφίσταται δὲ ὁ δαίμων, ἐπὶ τινὶ τῶν πολλῶν ἥξειν νομίζων, καὶ δεδίξεσθαι κἀμὲ ἐλπίζων, ὥσπερ τοὺς ἄλλους, αὐχμηρὸς, καὶ κομήτης, καὶ μελάντερος τοῦ ζόφου. καὶ ὁ μὲν ἐπιστὰς ἐπειρᾶτό μου πανταχόθεν προσβάλλων, εἴ ποθεν κρατήσειε, καὶ ἄρτι μὲν σὺς, ἄρτι δὲ ταῦρος γιγνόμενος, ἢ λέων. ἐγὼ δὲ προχειρισάμενος τὴν φρικωδεστάτην ἐπῳδήσιν, αἰγυπτιάζων τῇ φωνῇ, συνήλασα κατιδὼν αὐτὸν εἰς τινὰ

γωνίαν σκοτεινοῦ οἰκήματος. ἰδὼν δὲ αὐτόν, οἷ κατέδυ, τὸ λοιπὸν ἀνεπαυόμην. ἔωθεν δὲ πάντων ἀπεγνωκότων, καὶ νεκρὸν εὑρήσειν με οἰομένων, καθάπερ τοὺς ἄλλους, προελθὼν ἀπροσδόκητος ἅπασι, πρόσειμι τῷ Εὐβατίδῃ, εὐαγγελιζόμενος αὐτῷ, ὅτι καθαρὰν αὐτῷ καὶ ἀδείμαντον ἤδη ἕξει τὴν οἰκίαν οἰκεῖν. καὶ παραλαβὼν αὐτόν τε, καὶ τῶν ἄλλων πολλοὺς, (εἵποντο γὰρ τοῦ παραδόξου ἕνεκα) ἐκέλευον ἄγαγὼν ἐπὶ τὸν τόπον, οὗ καταδεδυκότα τὸν δαίμονα ἑωράκειν, σκάπτειν, λαβόντας δικέλλας καὶ σκαφεῖα· καὶ ἐπειδὴ ἐποίησαν, εὑρέθη ὡς ἐπ' ὀργυιὰν κατορωρυγμένος τις νεκρὸς ἕωλος, μόνα τὰ ὀστᾶ κατὰ σχῆμα συγκείμενος. ἐκεῖνον μὲν οὖν ἐθάψαμεν ἀνορύξαντες, ἡ οἰκία δὲ τὸ ἀπ' ἐκείνου ἐπαύσατο ἐνοχλουμένη ὑπὸ τῶν φασμάτων. 32. Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀρίγνωτος, ἀνὴρ δαιμόνιος τὴν σοφίαν, καὶ ἅπασιν αἰδέσιμος, οὐδεὶς ἦν ἔτι τῶν παρόντων, ὃς οὐχὶ κατεγίγνωσκέ μου πολλὴν τὴν ἄνοιαν, τοῖς τοιούτοις ἀπιστοῦντος, καὶ ταῦτα Ἀριγνώτου λέγοντος. ἐγὼ δὲ ὅμως οὐδὲν τρέσας οὔτε τὴν κόμην, οὔτε τὴν δόξαν τὴν περὶ αὐτοῦ, Τί τοῦτ', ἔφην, ὦ Ἀρίγνωτε, καὶ σὺ τοιοῦτος ἦσθα, ἡ μόνη ἐλπὶς τῆς ἀληθείας, καπνοῦ μεστὸς καὶ ἐνδιαλμάτων; τὸ γοῦν τοῦ λόγου ἐκεῖνο, Ἄνθρακες ἡμῖν ὁ θησαυρὸς πέφηνας. σὺ δὲ, ἦδ' ὃς ὁ Ἀρίγνωτος, εἰ μήτε ἐμοὶ πιστεύεις λέγοντι, μήτε Δεινομάχῳ, ἢ Κλεοδήμῳ τούτῳ, μήτε αὐτῷ Εὐκράτει, φέρε, εἰπέ, τίνα περὶ τῶν τοιούτων ἀξιοπιστότερον ἢγῇ τἀναντία ἡμῖν λέγοντα,

νὴ Δί', ἦν δ' ἐγώ, μάλα θαυμαστὸν ἄνδρα τὸν Ἀβδηράθεν ἐκεῖνον Δημόκριτον, ὃς οὕτως ἄρα ἐπέπειστο μηδὲν οἷόν τε εἶναι συστῆναι τοιοῦτον· ὥσγε, ἐπειδὴ καθείρξας ἑαυτὸν ἐς μνῆμα ἔξω πυλῶν, ἐνταῦθα διετέλει γράφων καὶ συντάττων, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν· καί τινες τῶν νεανίσκων, ἐρεσχελεῖν βουλόμενοι αὐτόν, καὶ δειματοῦν, στειλάμενοι νεκρικῶς ἐσθῆτι μελαίνῃ, καὶ προσωπείοις ἐς τὰ κρανέα μεμιμημένοις περιστάντες αὐτὸν, περιεχόρευον ὑπὸ πυκνῇ τῇ βάσει ἀναπηδῶντες· ὁ δὲ οὔτε ἔδεισε τὴν προσποίησιν αὐτῶν, οὔτε ἅλως ἀνέβλεψε πρὸς αὐτούς· ἀλλὰ μεταξὺ γράφων, Παύσασθε, ἔφη, παίζοντες· οὕτω βεβαίως ἐπίστευε μηδὲν εἶναι τὰς ψυχὰς ἔτι, ἔξω γενομένας τῶν σωμάτων. τοῦτο φῄς, ἦδ' ὃς ὁ Εὐκράτης, ἀνάητόν τινα ἄνδρα καὶ τὸν Δημόκριτον γενέσθαι, εἴ γε οὕτως ἐγίγνωσκεν. 33. Ἐγὼ δὲ ὑμῖν καὶ ἄλλο διηγήσομαι, αὐτὸς παθὼν, οὐ παρ' ἄλλου ἀκούσας. τάχα γὰρ ἂν καὶ σὺ, ὦ Τυχιάδη, ἀκούων, προσβιβασθείης πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ διηγήματος. Ὁπότε γὰρ ἐν Αἰγύπτῳ διῆγον, ἔτι νέος ὤν, ὑπό τοῦ πατρὸς ἐπὶ παιδείας προφάσει ἀποσταλείς, ἐπεθύμησα ἐς Κοπτὸν ἀναπλεύσας, ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Μέμνονα ἐλθών, ἀκοῦσαι τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο ἠχοῦντα, πρὸς ἀνίσχοντα τὸν ἥλιον. ἐκείνου μὲν οὖν ἤκουσα, οὐ κατὰ τὸ κοινὸν τοῖς πολλοῖς ἄσημόν τινα φωνὴν, ἀλλά μοι καὶ ἔχρησεν ὁ Μέμνων αὐτὸς, ἀνοίξας τὸ στόμα ἐν ἔπεσιν ἑπτά. καὶ εἴ γε μὴ περιττὸν ἦν, ἃ ἂν ὑμῖν εἶπον τὰ ἔπη 34. Κατὰ δὲ τὸν ἀνά-

πλουν ἔτυχεν ἡμῖν συμπλέων Μεμφίτης ἀνὴρ τῶν ἱερῶν γραμματέων, θαυμασιος τὴν σοφίαν, καὶ τὴν παιδείαν πᾶσαν εἰδὼς τὴν Αἰγύπτιον. ἐλέγετο δὲ τρία καὶ εἴκοσιν ἔτη ἐν τοῖς ἀδύτοις ὑπόγειος ᾠκηκέναι, μαγεύειν παιδευόμενος ὑπὸ τῆς Ἴσιδος. Παγκράτην, ἔφη, λέγεις, ὁ Ἀρίγνωτος, ἐμὸν διδάσκαλον, ἱερὸν ἄνδρα ἐξευρημένον, ἐν ὀθονίοις, νοήμονα, καθαρῶς ἑλληνίζοντα, ἐπιμήκη, σιμὸν, πρόχειλον, ὑπόλεπτον τὰ σκέλη. αὐτὸν, ἦδ' ὅς, ἐκεῖνον τὸν Παγκράτην· καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἠγνόουν ὅστις ἦν· ἐπεὶ δὲ ἑώρων αὐτὸν, εἴποτε ὁρμίσαιμεν τὸ πλοῖον, ἄλλα τε πολλὰ τεράστια ἐργαζόμενον, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ κροκοδείλων ὀχούμενον, καὶ συννέοντα τοῖς θηρίοις, τὰ δὲ ὑποπτήσσοντα, καὶ σαίνοντα ταῖς οὐραῖς, ἔγνων ἱερόν τινα ἄνθρωπον ὄντα, καὶ κατὰ μικρὸν φιλοφρονούμενος, ἔλαθον ἑταῖρος αὐτῷ, καὶ συνήθης γενόμενος. ὥστε πάντων ἐκοινώνει μοι τῶν ἀπορρήτων· καὶ τέλος πείθει με, τοὺς μὲν οἰκέτας ἅπαντας ἐν τῇ Μέμφιδι καταλιπεῖν, αὐτὸν δὲ μόνον ἀκολουθεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ γὰρ ἀπορήσειν ἡμᾶς τῶν διακονησομένων. καὶ τὸ μετὰ τοῦτο οὕτω διήγομεν. 35. Ἐπειδὴ δὲ ἔλθοιμεν εἴς τι καταγώγιον, λαβὼν ἂν ὁ ἀνὴρ τὸν μοχλὸν τῆς θύρας, ἢ τὸ κόρηθρον, ἢ καὶ τὸ ὕπερον, περιβαλὼν ἱματίοις, ἐπειπών τινα ἐπῳδὴν ἐποίει βαδίζειν, τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἄνθρωπον εἶναι δοκοῦντα· τὸ δὲ ἀπελθὸν ὕδωρ τε ἀπήντλει, καὶ ὤψωνει, καὶ ἐσκεύαζε, καὶ ἐς πάντα δεξιῶς ὑπηρέτει καὶ διηκονεῖτο ἡμῖν. εἶτα δὲ ἐπειδὴ ἅλις

παραδῶ τῷ προφήτῃ, καλῶς ἂν ἔχειν ἡγησάμην ἐν παρέπλῳ πειραθῆναι τοῦ χρηστηρίου, καί τι περὶ μελλόντων συμβουλεύσασθαι τῷ θεῷ. 39. Ταῦτα ἔτι τοῦ Εὐκράτους λέγοντος, ἰδὼν οἱ τὸ πρᾶγμα προχωρήσειν ἔμελλε, καὶ ὡς οὐ περὶ μικρῶς ἐνήρχετο τῆς περὶ τὰ χρηστήρια τραγῳδίας, οὐ δοκεῖν οἰηθεὶς δεῖν μόνος ἀντιλέγειν ἅπασιν, ἀπολιπὼν αὐτὸν ἔτι διαπλέοντα ἐξ Αἰγύπτου εἰς τὴν Μαλλὸν, (καὶ γὰρ συνίην ὅτι μοι ἄχθονται παρόντι, καθάπερ ἀντισοφιστῇ τῶν ψευσμάτων) Ἀλλ' ἐγὼ ἄπειμι, ἔφην, Λεόντιχον ἐπιζητήσων· δέομαι γὰρ αὐτῷ τι συγγενέσθαι. ὑμεῖς δὲ ἐπεὶ οὐχ ἱκανὰ ἡγεῖσθε τὰ ἀνθρώπινα εἶναι, καὶ αὐτοὺς ἤδη τοὺς θεοὺς καλεῖτε συνεπιλήψομένους ὑμῖν τῶν μυθολογουμένων· καὶ ἅμα λέγων, ἐξήειν. οἱ δὲ ἄσμενοι ἐλευθερίας λαβόμενοι, εἱστίων, ὡς τὸ εἰκὸς, αὐτοὺς, καὶ ἐνεφοροῦντο τῶν ψευσμάτων. τοιαῦτά σοι, ὦ Φιλόκλεις, παρὰ Εὐκράτει ἀκούσας ἦκω, νὴ τὸν Δία, ὥσπερ οἱ τοῦ γλεύκους πιόντες, ἐμπεφυσημένος τὴν γαστέρα, ἐμέτου δεόμενος. ἡδέως δ' ἄν ποθεν ἐπὶ πολλῷ ἐπριάμην ληθεδανύν τι φάρμακον, ὧν ἤκουσα, ὡς μή τι κακὸν ἐργάσηταί με ἡ μνήμη αὐτῶν ἐνοικουροῦσα. τέρατα γοῦν, καὶ δαίμονας, καὶ Ἑκάτας ὁρᾶν μοι δοκῶ.

40. ΦΙΛ. Καὶ αὐτὸς, ὦ Τυχιάδη, τοιοῦτόν τι ἀπέλαυσα τῆς διηγήσεως. φασί γέ τοι μὴ μόνον λυττᾶν, καὶ τὸ ὕδωρ φοβεῖσθαι, ὁπόσους ἂν οἱ λυττῶντες κύνες δάκωσιν, ἀλλὰ κἂν τινα ὁ δηχθεὶς ἄνθρωπος δάκῃ, ἴσα τῷ κυνὶ δύναται τὸ δῆγμα· καὶ

τὰ αὐτὰ κἀκεῖνος φοβεῖται. καὶ σὺ τοίνυν ἔοικας αὐτὸς ἐν Εὐκράτους δηχθεὶς ὑπὸ πολλῶν ψευσμάτων, μεταδεδωκέναι κἀμοὶ τοῦ δήγματος. οὕτω δαιμόνων μοι τὴν ψυχὴν ἐνέπλησας.

ΤΥΧ. Ἀλλὰ θαῤῥῶμεν, ὦ φιλότης, μέγα τῶν τοιούτων ἀλεξιφάρμακον ἔχοντες τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸν ἐπὶ πᾶσι λόγον ὀρθόν. ᾧ χρωμένους ἡμᾶς, οὐδὲν οὐ μὴ ταράξῃ τῶν κενῶν καὶ ματαίων τούτων ψευσμάτων.

ΙΠΠΙΑΣ Η ΒΑΛΑΝΕΙΟΝ.

ARGVMENTVM.

Laudat Lucianus et balneum elegans, recens constructum, et artificem Hippiam, tum ob eruditionem summam, tum ob artem, qua illud aedificarit.

1. Τῶν σοφῶν ἐκεινους μάλιστα ἔγωγε φημι δεῖν ἐπαινεῖν, ὁπόσοι μὴ λόγους μόνον δεξιοὺς παρέσχοντο ὑπὲρ τῶν πραγμάτων ἑκάστων, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ὁμοίοις τὰς τῶν λόγων ὑποσχέσεις ἐπιστώσαντο. καὶ γὰρ τῶν ἰατρῶν ὅγε νοῦν ἔχων οὐ τοὺς ἄριστα ὑπὲρ τῆς τέχνης εἰπεῖν δυναμένους μεταστελεῖται νοσῶν, ἀλλὰ τοὺς πράξαι τι κατ' αὐτὴν μεμελετηκότας. ἀμείνων δὲ καὶ μουσικὸς, οἶμαι, τοῦ διακρίνειν ῥυθμοὺς καὶ ἁρμονίας ἐπισταμένου,

ὁ καὶ ψάλαι καὶ κιθαρίσαι αὐτὸς δυνάμενος. τί γὰρ ἄν σοι τῶν στρατηγῶν λέγοιμι τοὺς εἰκότως ἀρίστους κριθέντας, ὅτι οὐ τάττειν μόνον καὶ παραινεῖν ἦσαν ἀγαθοὶ, ἀλλὰ καὶ προμάχεσθαι τῶν ἄλλων, καὶ χειρὸς ἔργα ἐπιδείκνυσθαι; οἷον τῶν μὲν πάλαι Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλλέα, τῶν πάνυ δὲ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Ἡρῴδην ἴσμεν γεγονότας. 2. Πρὸς τί δὴ ταῦτ' ἔφην; οὐ γὰρ ἄλλως ἐπορίαν ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, ἐπεμνήσθην αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν μηχανικῶν ἐκείνους ἄξιον θαυμάζειν, ὁπόσοι ἐπὶ τῇ θεωρίᾳ λαμπροὶ γενόμενοι, καὶ μνημόσυνα ὁμοῦ τῆς τέχνης, καὶ πράγματα τοῖς μετ' αὐτοὺς κατέλιπον. ἐπεὶ οἵ γε τοῖς λόγοις μόνοις ἐγγεγυμνασμένοι, σοφισταὶ ἂν εἰκότως μᾶλλον, ἢ σοφοὶ καλοῖντο. τοιοῦτον ἀκούομεν τὸν Ἀρχιμήδην γενέσθαι, καὶ τὸν Κνίδιον Σώστρατον· τὸν μὲν Πτολεμαῖον χειρωσάμενον, καὶ τὴν Μέμφιν, ἄνευ πολιορκίας, ἀποστροφῇ καὶ διαιρέσει τοῦ ποταμοῦ· τὸν δὲ τὰς τῶν πολεμίων τριήρεις καταφλέξαντα τῇ τέχνῃ. καὶ Θαλῆς δὲ ὁ Μιλήσιος πρὸ αὐτῶν, ὑποσχόμενος Κροίσῳ ἄβροχον διαβιβάσειν τὸν στρατὸν, ἐπινοίᾳ κατόπιν τοῦ στρατοπέδου μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἅλυν περιήγαγεν, οὐ μηχανικὸς αὐτὸς γενόμενος, σοφὸς δὲ καὶ ἐπινοῆσαι, καὶ συνεῖναι πιθανώτατος. τὸ μὲν γὰρ τοῦ Ἐπειοῦ πάνυ ἀρχαῖον, ὃς οὐ μόνον τεχνήσασθαι τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν ἵππον, ἀλλὰ καὶ συγκαταβῆναι αὐτοῖς ἐς αὐτὸν λέγεται. 3. Ἐν δὴ τούτοις καὶ Ἱππίου τουτουὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς, μεμνῆσθαι ἄξιον ἀνδρός, λόγοις μὲν παρ' ὃν τινα βούλει

τῶν πρὸ αὐτοῦ γεγυμνασμένου, καὶ συνεῖναί τε ὀξέως, καὶ ἑρμηνεῦσαι σαφεστάτου, τὰ δὲ ἔργα πολὺ τῶν λόγων ἀμείνω παρεχομένου, καὶ τὴν τῆς τέχνης ὑπόσχεσιν ἐποπληροῦντος, οὐκ ἐν τοιαύταις μὲν ὑποσχέσεσιν, ἐν αἷς οἱ πρὸ αὐτοῦ γενέσθαι ηὐτύχησαν, κατὰ δὲ τὸν γεωμετρικὸν λόγον, ἐπὶ τῆς δοθείσης, φασὶν, εὐθείας τὸ τρίγωνον ἀκριβῶς συνισταμένου. καίτοι τῶν γε ἄλλων ἕκαστος ἕν τι τῆς ἐπιστήμης ἔργον ἐποτεμόμενος, ἐν ἐκείνῳ εὐδοκιμήσας, εἶναί τις ὅμως ἔδοξεν. ὁ δὲ μηχανικῶν τε ὢν τὰ πρῶτα, καὶ γεωμετρικῶν, ἔτι δὲ ἁρμονικῶν, καὶ μουσικῶν φαίνεται· καὶ ὅμως ἕκαστον τούτων οὕτως ἐντελῶς δείκνυσιν, ὡς ἓν αὐτὸ μόνον ἐπιστάμενος. τὴν μὲν γὰρ περὶ ἀστίνων καὶ ἀνακλάσεων, καὶ κατόπτρων θεωρίαν, ἔτι δὲ καὶ ἀστρονομίαν, ἐν ᾗ παῖδας τοὺς πρὸ αὐτοῦ ἀπέφηνεν, οὐκ ὀλίγου χρόνου ἂν εἴη ἔπαινεῖν. 4. Ἃ δὲ ἔναγχος ἰδὼν αὐτοῦ τῶν ἔργων κατεπλάγην, οὐκ ὀκνήσω εἰπεῖν. κοινὴ μὲν γὰρ ἡ ὑπόθεσις, καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς βίῳ πάνυ πολλὴ, βαλανείου κατασκευή· περίνοια δὲ, καὶ ἐν τῷ κοινῷ τούτῳ σύνεσις θαυμαστή. Τόπος μὲν ἦν οὐκ ἐπίπεδος, ἀλλὰ πάνυ προσάντης, καὶ ὄρθιος, ὃν παραλαβὼν κατὰ θάτερα εἰς ὑπερβολὴν ταπεινὸν, ἰσόπεδον θατέρῳ ἀπέφηνε, κρηπῖδα μὲν βεβαιοτάτην ἅπαντι τῷ ἔργῳ βαλλόμενος, καὶ θεμελίων θέσει τὴν τῶν ἐπιτιθεμένων ἀσφάλειαν ἐμπεδωσάμενος, ὕψεσι δὲ πάνυ ἀποτόμοις, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν συνεχομένοις τὸ ὅλον κρατυνάμενος· τὰ δὲ ἐποικοδομηθέντα τῷ τε τοῦ τόπου μεγέθει σύμ

μετρα, καὶ τῷ εὐλόγῳ τῆς κατασκευῆς ἁρμοδιώτατα, καὶ τὸν τῶν φώτων λόγον φυλάττοντα. 5. Πυλὼν μὲν ὑψηλὸς, ἀναβάσεις πλατείας ἔχων, ὕπτιος μᾶλλον ἢ ὄρθιος πρὸς τὴν τῶν ἀνιόντων εὐμάρειαν. εἰσιόντα δὲ τοῦτον ἐκδέχεται κοινὸς οἶκος εὐμεγέθης, ἱκανὴν ἔχων ἀκολούθοις καὶ ὑπηρέταις διατριβήν, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τῶν ἐς τρυφὴν παρεσκευασμένων οἰκημάτων. βαλανείῳ δ' οὖν καὶ ταῦτα πρεπωδέστατα, χαρίεσσαι, καὶ φωτὶ πολλῷ καταλαμπόμεναι ὑποχωρήσεις· εἶτ' ἐχόμενος αὐτῶν οἶκος, περιττὸς μὲν ὡς πρὸς τὸ λουτρὸν, ἀναγκαῖος δὲ ὡς πρὸς τὴν τῶν εὐδαιμονεστέρων ὑποδοχήν. μετὰ δὲ τοῦτον ἑκατέρωθεν διαρκεῖς τοῖς ἀποδυομένοις ἀποθέσεις, καὶ μέσος οἶκος ὕψει τε ὑψηλότατος, καὶ φωτὶ φαιδρότατος, ψυχροῦ ὕδατος ἔχων τρεῖς κολυμβήθρας, Λακαίνῃ λίθῳ κεκοσμημένος, καὶ εἰκόνες ἐν αὐτῷ λίθου λευκοῦ τῆς ἀρχαίας ἐργασίας, ἡ μὲν Ὑγείας, ἡ δὲ Ἀσκληπιοῦ. 6. Εἰσελθόντας δὲ ὑποδέχεται ἠρέμα χλιαινόμενος οἶκος, οὐκ ἀπηνεῖ τῇ θέρμῃ προαπαντῶν, ἐπιμήκης, ἀμφιστρόγγυλος, μεθ' ὃν ἐν δεξιᾷ οἶκος, εὖ μάλα φαιδρὸς, ἀλείψασθαι προσηνῶς παρεχόμενος, ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἔχων, Φρυγίῳ λίθῳ κεκαλλωπισμένας, τοὺς ἀπὸ παλαίστρας εἰσιόντας δεχόμενος. εἶτ' ἐπὶ τούτῳ ἄλλος οἶκος, οἴκων ἁπάντων κάλλιστος, στῆναί τε καὶ ἐγκαθέζεσθαι προσηνέστατος, καὶ ἐμβραδῦναι αβλέστατος, καὶ ἐγκυλίσασθαι ὠφελιμώτατος, Φρυγίου καὶ αὐτὸς εἰς ὀροφὴν ἄκραν ἀποστίλβων. ἐξῆς δὲ ὁ θερμὸς ὑποδέχεται διάδρομος, Νομάδι λίθῳ διακε

κολλημένος. ὁ δὲ ἔνδον οἶκος κάλλιστος, φωτός τε πολλοῦ ἀνάμεστος, καὶ ὡς πορφύρᾳ διηνθισμένος. 7. Τρεῖς καὶ οὗτος θερμὰς πύελους παρέχεται. λουσαμένῳ δὲ, ἔνεστί σοι μὴ τὴν διὰ τῶν αὐτῶν οἴκων αὖθις ἐπανιέναι, ἀλλὰ ταχεῖαν τὴν ἐπὶ τὸ ψυχρὸν, δι' ἠρέμα θερμοῦ οἰκήματος, καὶ ταῦτα πάντα ὑπὸ φωτὶ μεγάλῳ, καὶ πολλῇ τῇ ἔνδον ἡμέρᾳ· ὕψη πρὸς τούτοις ἀνάλογα, καὶ πλάτη τοῖς μήκεσι σύμμετρα, καὶ πανταχοῦ πολλὴ Χάρις καὶ Ἀφροδίτη ἐπανθεῖ, κατὰ γὰρ τὸν καλὸν Πίνδαρον, Ἀρχομένου ἔργου, πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές, τοῦτο δ' ἂν εἴη ἐκ τῆς αὐγῆς μάλιστα, καὶ τοῦ φέγγους, καὶ τῶν φωταγωγῶν μεμηχανημένον. ὁ γὰρ σοφὸς ὡς ἀληθῶς Ἱππίας τὸν μὲν ψυχροδόχον οἶκον, εἰς βορρᾶν προκεχωρηκότα ἐποίησεν, οὐκ ἄμοιρον οὐδὲ τοῦ μεσημβρικοῦ ἀέρος· τοὺς δὲ πυλλοῦ τοῦ θάλπους δεομένους, νότῳ, καὶ εὔρῳ, καὶ ζεφύρῳ ὑπέθηκε. 8. Τί ἂν σοι [τὸ] ἐπὶ τούτῳ λέγοιμι παλαίστρας, καὶ τὰς καινὰς τῶν ἱματιοφυλακούντων κατασκευὰς, ταχεῖαν τὴν ἐπὶ τὸ λουτρὸν, καὶ μὴ διὰ μακροῦ τὴν ὁδὸν ἐχούσας, τοῦ χρησίμου τε καὶ ἀβλαβοῦς ἕνεκα; καὶ μή με ὑπολάβῃ τις μικρὸν ἔργον προθέμενον, κοσμεῖν τῷ λόγῳ προαιρεῖσθαι. τὸ γὰρ ἐν τοῖς κοινοῖς, καινὰ ἐπινοῆσαι κάλλους δείγματα, οὐ μικρᾶς σοφίας ἔγωγε τίθεμαι, οἷον καὶ τόδε τὸ ἔργον ὁ θαυμάσιος ἡμῖν Ἱππίας ἐπεδείξατο, πάσας ἔχον τὰς βαλανείου ἀρετὰς, τὸ χρήσιμον, τὸ εὔκαιρον, τὸ εὐφεγγὲς, τὸ σύμμετρον, τὸ τῷ τόπῳ ἡρμοσμένον, τὸ τὴν χρείαν ἀσφα-

λῆ παρεχόμενον καὶ προσετι τῇ ἄλλῃ περινοίᾳ κεκοσμημένον, ἀφόδων μὲν ἀναγκαίων δυσὶν ἀναχωρήσεσιν, ἐξόδοις τε πολλαῖς τεθυρωμένον· ὡρῶν δὲ διττὰς δηλώσεις, τὴν μὲν δι' ὕδατος καὶ μυκήματος, τὴν δὲ δι' ἡλίου ἐπιδεικνύμενον. ταῦτα ἰδόντα μὴ ἀποδοῦναι τὸν πρέποντα ἔπαινον τῷ ἔργῳ, οὐκ ἀνῃήτου μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀχαρίστου, μᾶλλον δὲ βασκάνου μοι εἶναι ἔδοξεν. ἐγὼ μὲν οὖν εἰς δύναμιν καὶ τὸ ἔργον, καὶ τὸν τεχνίτην, καὶ δημιουργὸν ἠμειψάμην τῷ λόγῳ. εἰ δὲ θεὸς παράσχοι καὶ λούσασθαί ποτε, πολλοὺς οἶδα καὶ ἄλλους ἔξων τοὺς κοινωνήσοντάς μοι τῶν ἐπαίνων.

ΠΡΟΣΑΛΑΛΙΑ Ἢ ΔΙΟΝΤΣΟΣ.

ARGVMENTVM.

Invitat Lucianus senex (fortasse in urbe, ubi iam olim aliquid praelegerat) ad denuo audiendas praelectiones suas, et rogat, ne illas contemnant. Sicut enim olim Indi a Baccho eiusque exercitu, quem prius derisissent, victi essent, sic se etiam contemtores victurum esse, si modo saepius se audire voluissent.

1. Ὅτε ὁ Διόνυσος ἐπ' Ἰνδοὺς στρατιὰν ἤλασε, κωλύει γάρ οὐδέν, οἶμαι, καὶ μῦθον ὑμῖν διηγή-

σασθαι Βακχικὸν) φασὶν οὕτω καταφρονῆσαι αὐτοῦ τὰ πρῶτα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐκεῖ, ὥστε καταγελᾶν ἐπιόντος, μᾶλλον δὲ ἐλεεῖν τὴν τόλμαν, ὡς αὐτίκα μάλα συμπατηθησομένου ὑπὸ τῶν ἐλεφάντων, εἰ ἀντιτάξαιτο. ἦκουον γὰρ, οἶμαι, τῶν σκοπῶν ἀλλόκοτα ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ ἀγγελλόντων, ὡς ἡ μὲν φάλαγξ αὐτῷ καὶ οἱ λόχοι γυναῖκες εἶεν ἔκφρονες καὶ μεμηνυῖαι, κιττῷ ἐστεμμέναι, νεβρίδας ἐνημμέναι, δόρατά τινα μικρὰ ἔχουσαι, ἀσίδηρα, κιττοποίητα καὶ ταῦτα, καί τινα πελτάρια κοῦφα, βομβοῦντα, εἴ τις μόνον προσάψαιτο, (ἄσπισι γὰρ εἴκαζον. καὶ τὰ τύμπανα) ὀλίγους δέ τινας ἀγροίκους νεανίσκους ἐνεῖναι γυμνοὺς, κόρδακα ὀρχουμένους, οὐρὰς ἔχοντας, κεράστας, οἷα τοῖς ἄρτι γεννηθεῖσιν ἐρίφοις ὑποφύεται 2. Καὶ τὸν μὲν στρατηλάτην αὐτῶν, ἐφ' ἅρματος ὀχεῖσθαι παρδάλεων ὑπεζευγμένων, ἀγένειον ἀκριβῶς, οὐδ' ἐπ' ὀλίγον χνοῶντα τὴν παρειὰν, κερασφόρον, βοτρύοις ἐστεφανωμένον, μίτρᾳ τὴν κόμην ἀναδεδεμένον, ἐν πορφυρίδι, καὶ χρυσῇ ἐμβάδι. ὑποστρατηγεῖν δὲ δύο, ἕνα μέν τινα βραχὺν πρεσβύτην, ὑπόπαχυν, προγάστορα. ῥινόσιμον, ὦτα μεγάλα ὄρθια ἔχοντα, ὑπότρομον, νάρθηκι ἐπερειδόμενον, ἐπ' ὄνου τὰ πολλὰ ἱππεύοντα, ἐν κροκωτῷ, καὶ τοῦτον πάνυ πιθανόν τινα συνταγματάρχην αὐτοῦ. ἕτερον δὲ τεράστιον ἄνθρωπον, τράγῳ τὰ νέρθεν ἐοικότα, κομήτην τὰ σκέλη, κέρατα ἔχοντα, βαθυπώγωνα, ὀργίλον καὶ θυμικὸν, θατέρᾳ μὲν σύριγγα φέροντα, τῇ δεξιᾷ δὲ ῥάβδον κυμπύλην ἐπηρμένον, καὶ

λομαι αὐτοῖς, ὅτι ἦν καὶ τῶν ὡς πρότερόν ποτε τὴν τελετὴν ἐθελήσουσιν ἐπιδεῖν πολῖται, καὶ ἀναμνησθῶσιν οἱ παλαιοὶ στρατιῶται νόμων ποτῶν τῶν τότε καιρῶν, καὶ μὴ καταφρονήσουσι τῶν Σατύρων καὶ Σειληνῶν, πίωσι δὲ ἐς κόρον τοῦ κρατῆρος τούτου, ἐκβακχεύσειν καὶ αὐτοὺς, καὶ πολλάκις μεθ' ἡμῶν ἐρεῖν τὸ, εὖ οἶ. 6. Οὗτοι μὲν οὖν (ἔλεύθερον γὰρ ἀκοὴ) ποιούντων ὅ, τι καὶ φίλον. ἐγὼ δὲ, ἐπειδήπερ ἔτι ἐν Ἰνδοῖς ἐσμεν, ἐθέλω καὶ ἄλλα ὑμῖν διηγήσασθαί τι τῶν ἐκεῖθεν, οὐκ ἀπροσδιόνυσον οὐδ' αὐτὸ, οὐδ' ὧν ποιοῦμεν ἀλλότριον. Ἐν Ἰνδοῖς τοῖς Μαχλαίοις, οἳ τὰ λαιὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ἢ κατὰ ῥοῦν αὐτοῦ βλέπεις, ἐπινεμόμενοι, μέχρι πρὸς τὸν Ὠκεανὸν καθήκουσι· παρὰ τούτοις ἄλσος ἐστὶν ἐν περιφράκτῳ, οὐ πάνυ μεγάλῳ χωρίῳ, συνηρεφεῖ δέ. κιττὸς γὰρ πολὺς, καὶ ἄμπελοι, σύσκιον αὐτὸ ἀκριβῶς ποιοῦσιν. ἐνταῦθα πηγαί εἰσι τρεῖς καλλίστου καὶ διειδεστάτου ὕδατος, ἡ μὲν Σατύρου, ἡ δὲ Πανός, ἡ δὲ Σειληνοῦ. καὶ εἰσέρχονται εἰς αὐτὸ οἱ Ἰνδοὶ ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἑορτάζοντες τῷ θεῷ· καὶ πίνουσι τῶν πηγῶν οὐχ ἁπασῶν ἅπαντες, ἀλλὰ καθ' ἡλικίαν, τὰ μὲν μειράκια τῆς τῶν Σατύρων· οἱ ἄνδρες δὲ τῆς Πανικῆς· τῆς δὲ τοῦ Σειληνοῦ οἱ κατ' ἐμέ. 7. Ἃ μὲν οὖν πάσχουσιν οἱ παῖδες ἐπειδὰν πίωσιν, ἢ οἷα οἱ ἄνδρες τολμῶσι κατεχόμενοι τῷ Πανὶ, μακρὸν ἂν εἴη λέγειν. ἃ δ' οἱ γέροντες ποιοῦσιν, ὅταν μεθυσθῶσι τοῦ ὕδατος, οὐκ ἀλλότριον εἰπεῖν· ἐπειδὰν πίῃ ὁ γέρων, καὶ κατάσχῃ ὁ Σειληνὸς, αὐτίκα ἐπιπολὺ ἄφωνός ἐστι,

καὶ καρηβαροῦντι καὶ βεβαπτισμένῳ ἔοικεν, εἶτα ἄφνω φωνή τε λαμπρὰ, καὶ φθέγμα τορὸν, καὶ πνεῦμα λιγυρὸν ἐγγίνεται αὐτῷ, καὶ λαλίστατος ἐξ ἀφωνοτάτου ἐστίν. οὐδ' ἂν ἐπιστομίσας παύσειας αὐτὸν μὴ οὐχὶ συνεχῆ λαλεῖν, καὶ ῥήσεις μακρὰς συνείρειν. συνετὰ μέντοι πάντα καὶ κόσμια, καὶ κατὰ τὸν Ὁμήρου ἐκεῖνον ῥήτορα, νιφάδεσσι γὰρ ἐοικότα χειμερίῃσι διεξέρχονται. οὐδ' ἀποχρήσει σοι κύκνοις κατὰ τὴν ἡλικίαν εἰκάσαι αὐτοὺς, ἀλλὰ τεττιγῶδές τι πυκνὸν καὶ ἐπίτροχον συνάπτουσιν ἄχρι βαθείας ἑσπέρας. τοὐντεῦθεν δὲ ἤδη ἀφεθείσης αὐτοῖς τῆς μέθης σιωπῶσι, καὶ πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἀνατρέχουσι. τὸ μέτοι παραδοξότατον οὐδέπω εἶπον. ἦν γὰρ ἀτελῆ ὁ γέρων μεταξὺ καταλίπῃ ὃν διεξήει τὸν λόγον, δύντος ἡλίου κωλυθεὶς ἐπὶ πέρας αὐτὸν ἐπεξελθεῖν, ἐς νέωτα πιὼν αὖθις ἐκεῖνα συνάπτει, ἃ πέρυσι λέγοντα ἡ μέθη αὐτὸν κατέλιπε. 8. Ταῦτά μοι κατὰ τὸν Μῶμον εἰς ἐμαυτὸν ἀπεσκώφθω, καὶ, μὰ τὸν Δία, οὐκ ἂν ἔτι ἐπαγάγοιμι τὸ ἐπιμύθιον. ὁρᾶτε γὰρ ἤδη καθότι τῷ μύθῳ ἔοικα. ὥστε ἦν μέν τι παραπαίωμεν, ἡ μέθη αἰτία· εἰ δὲ πινυτὰ δόξειε τὰ λεγόμενα, ὁ Σειληνὸς ἄρα ἦν ἵλεως.

ΠΡΟΣΛΑΛΙΑ Η ΗΡΑΚΛΗΣ.

ARGVMENTVM.

Sese excusaturus, quod, iam senex, denuo scripta sua multis coram praelegere incipiat, describit imaginem Herculis gallici, senis quidem, sed qui arma in manibus gestans, catena quoque ex lingua perforata pendente multos homines, auribus vinctos et libenter sequentes trahat, quia et Galli eloquentiam solummodo in senectute maturam esse arbitrentur.

1. Τὸν Ἡρακλέα οἱ Κελτοὶ Ὄγμιον ὀνομάζουσι φωνῇ τῇ ἐπιχωρίῳ· τὸ δὲ εἶδος τοῦ θεοῦ, πάνυ ἀλλόκοτον γράφουσι. γέρων ἐστὶν αὐτοῖς ἐς τὸ ἔσχατον, ἀναφαλαντίας, πολιὸς ἐκριβῶς, ὅσαι λοιπαὶ τῶν τριχῶν, φυσὸς τὸ δέρμα, καὶ διακεκαυμένος ἐς τὸ μελάντατον, οἷοί εἰσιν οἱ θαλαττουργοὶ γέροντες· μᾶλλον δὲ Χάρωνα, ἢ Ἰαπετόν τινα τῶν ὑποταρταρίων, καὶ πάντα μᾶλλον ἢ Ἡρακλέα εἶναι ἂν εἰκάσειας. ἀλλὰ καὶ τοιοῦτος ὢν, ἔχει ὅμως τὴν σκευὴν τὴν Ἡρακλέους. καὶ γὰρ τὴν διφθέραν ἐνῆπται τὴν τοῦ λέοντος, καὶ τὸ ῥόπαλον ἔχει ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ τὸν γωρυτὸν παρήρτηται, καὶ τὸ τόξον ἐντεταμένον ἡ ἀριστερὰ προδείκνυσι, καὶ ὅλως Η-

ρακλῆς ἐστι ταῦτά γε. 2. Ὤιμην οὖν ἐφ' ὕβρει τῶν Ἑλληνίων θεῶν τοιαῦτα παρανομεῖν τοὺς Κελτοὺς ἐς τὴν μορφὴν τὴν τοῦ Ἡρακλέους, ἀμυνομένους αὐτὸν τῇ τοιαύτῃ γραφῇ, ὅτι τὴν χώραν ποτὲ αὐτῶν ἐπῆλθε λείαν ἐλαύνων, ὁπότε τὰς Γηρυόνου ἀγέλας ζητῶν, κατέδραμε τὰ πολλὰ τῶν ἑσπερίων γενῶν. 3. Καίτοι τὸ παραδοξότατον οὐδέπω ἔφην τῆς εἰκόνος. ὁ γὰρ δὴ γέρων Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνθρώπων πάμπολύ τι πλῆθος ἕλκει ἐκ τῶν ὤτων ἅπαντας δεδεμένους. τὰ δεσμὰ δέ εἰσι σειραὶ λεπταὶ χρυσοῦ καὶ ἠλέκτρου εἰργασμέναι, ὅρμοις ἐοικυῖαι τοῖς καλλίστοις. καὶ ὅμως ἀφ' οὕτως ἀσθενῶν ἀγόμενοι, οὔτε δρασμὸν βουλεύουσι, δυνάμενοι ἂν εὐμαρῶς, οὔτε ὅλοις ἀντιτείνουσιν, ἢ τοῖς ποσὶν ἀντερείδουσι, πρὸς τὸ ἐναντίον τῆς ἀγωγῆς ἐξυπτιάζοντες, ἀλλὰ φαιδροὶ ἕπονται καὶ μεγηθότες, καὶ τὸν ἄγοντα ἐπαινοῦντες ἐπειγόμενοι ἅπαντες, καὶ τῷ φθάνειν ἐθέλειν τὸν δεσμὸν ἐπιχαλῶντες, ἐοικότες ἀχθεσθησομένοις, εἰ λυθήσονται. ὃ δὲ πάντων ἀτοπώτατον εἶναί μοι ἔδοξεν, οὐκ ὀκνήσω καὶ τοῦτο εἰπεῖν. οὐ γὰρ ἔχων ὁ ζωγράφος ὅθεν ἐξάψει ταῖς σειραῖς τὰς τῶν δεσμῶν ἀρχάς, ἅτε τῆς δεξιᾶς μὲν ἤδη τὸ ῥόπαλον, τῆς λαιᾶς δὲ τὸ τόξον ἐχούσης, τρυπήσας τοῦ θεοῦ τὴν γλῶτταν ἄκραν, ἐξ ἐκείνης ἕλκομένους αὐτοὺς ἐποίησε, καὶ ἐπέστραπταί γε εἰς τοὺς ἀγομένους μειδιῶν. 4. Ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἐπὶ πολὺ εἱστήκειν ὁρῶν, καὶ θαυμάζων, καὶ ἀπορῶν, καὶ ἀγανακτῶν· Κελτὸς δέ τις παρεστὼς οὐκ ἀπαίδευτος τὰ ἡμέτερα, ὡς ἔδειξεν, ἀκριβῶς Ἑλλάδα φωνὴν ἀφιείς, φιλόσοφος, οἶμαι, τὰ ἐπιχώρια, Ἐγώ

σοι, ἔφη, ὦ ξένε, λύσω τῆς γραφῆς τὸ αἴνιγμα, πάνυ γὰρ ταραττομένῳ ἔοικας πρὸς αὐτήν. τὸν λόγον ἡμεῖς οἱ Κελτοὶ, οὐχ ὥσπερ ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες, Ἑρμῆν οἰόμεθα εἶναι, ἀλλ' Ἡρακλεῖ αὐτὸν εἰκάζομεν, ὅτι παραπολὺ τοῦ Ἑρμοῦ ἰσχυρότερος οὗτος. εἰ δὲ γέρων πεποίηται, μὴ θαυμάσῃς· μόνος γὰρ ὁ λόγος ἐν γήρᾳ φιλεῖ ἐντελῆ ἐπιδείκνυσθαι τὴν ἀκμήν, εἴγε ἀληθῆ ὑμῶν οἱ ποιηταὶ λέγουσιν,

Ὅττι μὲν αἱ τῶν ὁπλοτέρων φρένες ἠερέθονται·
Τὸ δὲ γῆρας
Ἔχει τι λέξαι τῶν νέων σοφώτερον.

οὕτω γέ τοι καὶ τοῦ Νέστορος ὑμῖν ἀποῤῥεῖ ἐκ τῆς γλώττης τὸ μέλι, καὶ οἱ ἀγορηταὶ τῶν Τρώων τὴν ὄπα τὴν λειριόεσσαν ἀφιᾶσιν εὐανθῆ τινα. λείρια γὰρ καλεῖται, εἴγε μέμνημαι, τὰ ἄνθη. 5. Ὥστε εἰ τῶν ὠτων ἐκδεδεμένους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὴν γλῶτταν ὁ γέρων οὗτος Ἡρακλῆς ὁ λόγος ἕλκει, μηδὲ τοῦτο θαυμάσῃς, εἰδὼς τὴν τῶν ὠτων καὶ γλώττης συγγένειαν· οὐδ' ὕβρις εἰς αὐτὸν, εἰ ταύτῃ τετρύπηται· μέμνημαι γοῦν, ἔφη, καὶ κωμικῶν τινων ἰαμβείων, παρ' ὑμῶν μαθὼν,

Τοῖς γὰρ λάλοις
Ἐξ ἄκρου ἡ γλῶττα πᾶσίν ἐστι τετρυπημένη.

6. Τὸ δ' ὅλον καὶ αὐτὸν ἡμεῖς τὸν Ἡρακλέα λόγῳ τὰ πάντα ἡγούμεθα ἐξεργάσασθαι, σοφὸν γενόμενον, καὶ πειθοῖ τὰ πλεῖστα βιάσασθαι. καὶ τά γε βέλη αὐτοῦ οἱ λόγοι εἰσὶν, οἶμαι, ὀξεῖς, καὶ εὔστοχοι, καὶ ταχεῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τιτρώσκοντες· πτερόεντα γοῦν τὰ ἔπη καὶ ὑμεῖς φατε εἶναι. τοσαῦτα

μὲν ὁ Κελτός. 7. Ἐμοὶ δὲ ἡνίκα περὶ τῆς δεῦρο παρόδου ταύτης ἐσκοπούμην πρὸς ἐμαυτόν, εἴ μοι καλῶς ἔχοι, τηλικῷδε ὄντι καὶ πάλαι τῶν ἐπιδείξεων πεπαυμένῳ, αὖθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ψῆφον διδόναι τοσούτοις δικασταῖς, κατὰ καιρὸν ἐπῆλθεν ἀναμνησθῆναι τῆς εἰκόνος. τέως μὲν γὰρ ἐδεδίειν, μή τινι ὑμῶν δόξαιμι κομιδῇ μειρακιώδη ταῦτα ποιεῖν, καὶ παρ' ἡλικίαν νεανιεύεσθαι· κἄτά τις Ὁμηρικὸς νεανίσκος ἐπιπλήξει μοι, εἰπὼν τό,

Σὴ δὲ βίη λέλυται. καὶ,

Χαλεπὸν γῆρας κατείληφέ σε,

Ἠπεδανὸς δὲ νύτοι θεράπων, βραδέες δέ τοι ἵπποι·

ἐς τοὺς πόσας τοῦτο ἀποσκώπτων. ἀλλ' ὅταν ἀναμνησθῶ τοῦ γέροντος ἐκείνου Ἡρακλέους, πάντα ποιεῖν προάγομαι, καὶ οὐκ αἰδοῦμαι τοιαῦτα τολμῶν, ἡλικιώτης ὢν τῆς εἰκόνος. 8. Ὥστε ἰσχὺς μὲν καὶ τάχος, καὶ κάλλος, καὶ ὅσα τοῦ σώματος ἀγαθά, χαιρέτω, καὶ ὁ ἔρως ὁ σός, ὦ Τήϊε ποιητά, ἐσιδών με ὑποπόλιον γένειον, χρυσοφαέννων εἰ βούλεται πτερύγων, ἢ ἀετοῖς παραπετέσθω, καὶ ὁ Ἱπποκλείδης οὐ φροντιεῖ. τῷ λόγῳ δὲ νῦν ἂν μάλιστα ἀνηβᾷν, καὶ ἀνθεῖν, καὶ ἀκμάζειν καθ' ὥραν εἴη, καὶ ἕλκειν τῶν ὤτων, ὅσους ἂν πλείστους δύνηται, καὶ τοξεύειν πολλάκις, ὡς οὐδέν γε δέος, μὴ κενωθεὶς λάθοι ὁ γωρυτὸς αὐτῷ. ὁρᾷς ὅπως παραμυθοῦμαι τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ γῆρας τὸ ἐμαυτοῦ. καὶ διὰ τοῦτο ἐτόλμησα, πάλαι νενεωλκημένον τὸ ἀκάτιον κατασπάσας, καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων ἐπισκευάσας, αὖθις ἀφεῖναι ἐς μέσον τὸ πέλαγος. εἴη

δ', ὦ θεοὶ, καὶ τὰ παρ' ὑμῶν ἐμπνεῦσαι δεξιὰ, ὡς νῦν γε μάλιστα πλησιστίου τε, καὶ ἐσθλοῦ, καὶ ἑταίρου ἀνέμου δεόμεθα, ἵνα, εἰ ἄξιοι φανοίμεθα, καὶ ἡμῖν τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἐπιφθέγξηταί τις,

Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΥ Η ΤΩΝ ΚΥΚΝΩΝ.

ARGVMENTVM.

Quum fama de Luciani eloquentia iam esset magna, auditores ut illi credere nolint, monet, ne forte, sicut ipse, quum poetis credens sperasset, se ad Eridanum electrum ex populis destillans et cygnos canoros visurum esse, fallantur.

1. Ἤλεκτρου πέρι καὶ ὑμᾶς δηλαδὴ ὁ μῦθος πέπεικεν, αἰγείρους ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ ποταμῷ δακρύειν αὐτό, θρηνούσας τὸν Φαέθοντα, καὶ ἀδελφάς γε εἶναι τὰς αἰγείρους ἐκείνας τοῦ Φαέθοντος, εἶτα ὀδυρομένας τὸ μειράκιον, ἄλλαγῆναι ἐς τὰ δένδρα, καὶ ἀποστάζειν ἔτι αὐτῶν δάκρυον, δῆθεν τὸ ἤλεκτρον. τοιαῦτα γὰρ ἀμέλει καὶ αὐτὸς ἀκούων τῶν ποιητῶν ᾀδόντων ἤλπιζον, εἴ ποτε γενοίμην ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, ὑπελθὼν μίαν τῶν αἰγείρων, ἐκπετάσας τὸ προκόλπιον, ὑποδέξεσθαι τῶν δακρύων ὀλίγα, ὡς ἤλεκτρον ἔχοιμι. 2. Καὶ δὴ οὐ πρὸ πολλοῦ, κατ' ἄλλο μέντοι χρέος, ἦκον δὲ ὅμως ἐς τὰ χωρία ἐκεῖνα, καὶ ἔδει γὰρ ἀναπλεῖν κατὰ τὸν Ἠριδανὸν,

οὔτ' αἰγείρους εἶδον, πάνυ περισκοπῶν, οὔτε τὸ ἤλεκτρον, ἀλλ' οὐδὲ τοὔνομα τοῦ Φαέθοντος ᾔδεσαν οἱ ἐπιχώριοι. ἀναζητοῦντος γοῦν ἐμοῦ καὶ διαπυνθανομένου, πότε δὲ ἐπὶ τὰς αἰγείρους ἀφιξόμεθα, τὰς τὸ ἤλεκτρον ἐκδιδούσας; ἐγέλων οἱ ναῦται, καὶ ἠξίουν σαφέστερον λέγειν ὅ, τι καὶ θέλοιμι· κἀγὼ τὸν μῦθον διηγούμην αὐτοῖς, Φαέθοντα γενέσθαι Ἡλίου παῖδα, καὶ τοῦτον ἐς ἡλικίαν ἐλθόντα, αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς ἐλάσαι τὸ ἅρμα, ὡς ποιήσειε καὶ αὐτὸς μίαν ἡμέραν· τὸν δὲ δοῦναι, τὸν δὲ ἀπολέσθαι ἐκδιφρευθέντα· καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πενθούσας ἐνταῦθά που, ἔφην, παρ' ἡμῖν, ἵναπερ καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τῷ Ἠριδανῷ, αἰγείρους γενέσθαι, καὶ δακρύειν ἐπ' αὐτῷ τὸ ἤλεκτρον. 3. Τίς ταῦτά σοι, ἔφασκον, διηγήσατο ἀπατεὼν καὶ ψευδολόγος ἄνθρωπος; ἡμεῖς δὲ οὔτε ἡνίοχόν τινα ἐκπιπτοντα εἴδομεν, οὔτε τὰς αἰγείρους, ἃς φῄς, ἔχομεν. εἰ δὲ ἦν τι τοιοῦτον, οἴει ἡμᾶς δυοῖν ὀβολοῖν ἕνεκα ἐρέττειν ἂν, ἢ ἕλκειν τὰ πλοῖα πρὸς ἐναντίον τὸ ὕδωρ, οἷς ἐξῆν πλουτεῖν, ἀναλέγοντας τῶν αἰγείρων τὰ δάκρυα; τοῦτο λεχθὲν οὐ μετρίως μου καθίκετο· καὶ ἐσιώπησα διαισχυνθεὶς, ὅτι παιδίου τινὸς ὡς ἀληθῶς ἔργον ἐπεπόνθειν, πιστεύσας τοῖς ποιηταῖς ἀπίθανα οὕτω ψευδομένοις, ὡς μηδὲν ὑγιὲς ἀρέσκεσθαι αὐτοῖς. μιᾶς μὲν δὴ ταύτης ἐλπίδος οὐ μικρᾶς ἐψευσμένος ἠνιώμην, καθάπερ ἐκ τῶν χειρῶν τὸ ἤλεκτρον ἀπολωλεκώς· ὅςγε ἤδη ἀνέπλαττον ὅσα καὶ οἷα χρήσομαι αὐτῷ. 4. Ἐκεῖνο δὲ καὶ πάνυ ἀληθῶς ᾤμην εὑρήσειν παρ' αὐτοῖς, κύκνους πολλοὺς ᾄδοντας ἐπὶ ταῖς ὄχθαις τοῦ πο-

ταμοῦ. καὶ αὖθις ἠρώτων τοὺς ναύτας, (ἀνεπλέομεν γὰρ ἔτι) Ἀλλ' οἵ γε κύκνοι, πηνίκα ἡμῖν τὸ λιγυρὸν ἐκεῖνο ᾄδουσιν ἐφεστῶτες τῷ ποταμῷ, ἔνθεν καὶ ἔνθεν; φασὶ γοῦν Ἀπόλλωνος παρέδρους αὐτοὺς ὄντας, ᾠδικοὺς ἀνθρώπους, ἐνταῦθά που ἐς τὰ ὄρνεα μεταπεσεῖν, καὶ διὰ τοῦτο ᾄδειν ἔτι, οὐκ ἐκλαθομένους τῆς μουσικῆς. 5. Οἱ δὲ σὺν γέλωτι, Σὺ, ἔφησαν, ὦ ἄνθρωπε, οὐ παύσῃ τήμερον καταψευδόμενος τῆς χώρας ἡμῶν, καὶ τοῦ ποταμοῦ; ἡμεῖς δὲ ἀεὶ πλέοντες, καὶ σχεδὸν ἐκ παίδων ἐργαζόμενοι ἐν τῷ Ἠριδανῷ, ὀλίγους μὲν κύκνους ἐνίοτε ὁρῶμεν ἐν τοῖς ἕλεσι τοῦ ποταμοῦ, καὶ κρώζουσιν οὗτοι πάνυ ἄμουσον καὶ ἀσθενές, ὡς τοὺς κύρακας ἢ τοὺς κολοιοὺς Σειρῆνας μὲν εἶναι πρὸς αὐτούς· ᾀδόντων δὲ ἡδύ, καὶ οἷον σὺ φῂς, οὐδὲ ὄναρ ἤκηκόαμεν, ὥστε θαυμάζομεν πόθεν ταῦτα εἰς ὑμᾶς ἀφίκετο περὶ ἡμῶν. 6. Πολλὰ τοιαῦτα ἐξαπατηθῆναι ἔνι, πιστεύοντας τοῖς πρὸς τὸ μεῖζον ἕκαστα ἐξηγουμένοις. ὥστε κἀγὼ νῦν δέδια ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, μὴ ὑμεῖς ἄρτι ἀφιγμένοι, καὶ τοῦτο πρῶτον ἀκροασάμενοι ἡμῶν, ἤλεκτρά τινα καὶ κύκνους ἐλπίσαντες εὑρήσειν παρ' ἡμῖν, ἔπειτα μετ' ὀλίγον ἀπέλθητε καταγελῶντες τῶν ὑποσχομένων ὑμῖν, τοιαῦτα πολλὰ κειμήλια ἐνεῖναι τοῖς λόγοις. ἀλλὰ μαρτύρομαι, ὡς ἐμοῦ τοιαῦτα μεγαλαυχουμένου περὶ τῶν ἐμῶν οὔτε ὑμεῖς, οὔτε ἄλλος πω ἀκήκοεν, οὐδ' ἂν ἀκούσειέ ποτε. ἄλλοις μὲν γὰρ οὐκ ὀλίγοις ἐντύχοις ἂν Ἠριδανοῖς τισι, καὶ οἷς οὐκ ἤλεκτρον, ἀλλὰ χρυσὸς αὐτὸς ἀποστάζει τῶν λόγων, πολὺ τῶν κύκνων τῶν ποιητικῶν λιγυροτέροις. τὸ δὲ ἐμὸν ὦ

ρᾶτε ἤδη ὁποῖον ἁπλοϊκὸν καὶ ἄμουσον, οὐδέ τις ᾠδὴ πρόσεστιν. ὥστε ὅρα μὴ τοιοῦτό τι πάθῃς μείζω περὶ ἡμῶν ἐλπίσας, οἷόν τι πάσχουσιν οἱ τὰ ἐν τῷ ὕδατι ὁρῶντες· οἰόμενοι γὰρ τηλικαῦτα εἶναι αὐτὰ οἷα διεφαίνετο αὐτοῖς ἄνωθεν, εὐρυνομένης τῆς σκιᾶς πρὸς τὴν αὐγήν, ἐπειδὰν ἀναστρέψωσι, πολλῷ μικρότερα εὑρίσκοντες, ἀνιῶνται. ἤδη οὖν σοι προλέγω, ἐκχέας τὸ ὕδωρ, καὶ ἀποκαλύψας τιμή, μηδὲν μέγα προσδοκήσῃς ἀνιμήσασθαι, ἢ σαυτὸν αἰτιάσῃ τῆς ἐλπίδος.

ΜΥΑΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ.

ARGVMENTVM.

Parvus hic liber, quem Wieland, pro oratione extemporali habet, deinde expolita, laudat formam, ingenium et mores muscae, pro cognitione rerum naturalium illius aevi satis ingeniose.

1. Ἡ μυῖα ἔστι μὲν οὐ τὸ σμικρότατον τῶν ὀρνέων, ὅσον ἐμπίσι, καὶ κώνωψι, καὶ τοῖς ἔτι λεπτοτέροις παραβάλλειν· ἀλλὰ τοσοῦτον ἐκείνων μεγέθει προὔχει, ὅσον αὐτὴ μελίττης ἀπολείπεται. ἐπτέρωται δὲ οὐ κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις, ὡς τοῖς μὲν ἀτανταχόθεν κομᾷν τοῦ σώματος, τοῖς δὲ ὠκυπτέροις χρῆσθαι· ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀκρίδας, καὶ τέττιγας, καὶ μελίττας, ἔστι μὲν ὑμενόπτερος, τοσοῦτον ἀπαλώτερα ἔχουσα τὰ πτερὰ, ὅσον τῆς Ἑλληνικῆς εὐθῆτος ἡ Ἰνδικὴ λεπτοτέρα, καὶ μαλακω-

τέρα· καὶ μὴν διήνθισται κατὰ τοὺς ταῶνας, εἴ τις ἀτενὲς βλέποι ἐς αὐτὴν, ὁπόταν ἐκπετάσασα πρὸς τὸν ἥλιον, πτερύσσηται. 2. Ἡ δὲ πτῆσις οὔτε κατὰ τὰς νυκτερίδας αἱρεσίᾳ συνεχεῖ τῶν πτερῶν, οὔτε κατὰ τὰς ἀκρίδας μετὰ πηδήματος, οὔτε ὡς οἱ σφῆκες μετὰ ῥοιζήματος, ἀλλ' εὐκαμπὴς πρὸς ὃ, τι ἂν μέρος ὁρμήσῃ τοῦ ἀέρος. καὶ μὴν κἀκεῖνο πρόσεστιν αὐτῇ, τὸ μὴ καθ' ἡσυχίαν, ἀλλὰ μετ' ᾠδῆς πέτεσθαι, οὐκ ἀπηνῶς οἷα κωνώπων, καὶ ἐμπίδων, οὐδὲ τὸ βαρύβρομον τῶν μελιττῶν, ἢ τῶν σφηκῶν τὸ φοβερὸν, καὶ ἀπειλητικὸν ἐνδεικνυμένης· ἀλλὰ τοσοῦτόν ἐστι λιγυρωτέρα, ὅσον σάλπιγγος καὶ κυμβάλων αὐλοὶ μελιχρότεροι 3. Τὸ δὲ ἄλλο σῶμα· ἡ μὲν κεφαλὴ λεπτότατα τῷ αὐχένι συνέχεται, καὶ ἔστιν εὐπεριάγωγος, οὐ συμπεφυκυῖα ὥσπερ ἡ τῶν ἀκρίδων· ὀφθαλμοὶ δὲ προπαγεῖς, πολὺ τοῦ κέρατος ἔχοντες· στέρνον εὐπαγὲς, καὶ ἐκπεφύκασιν αὐτῇ οἱ πόδες, οὐ κατὰ τοὺς σφῆκας πάνυ ἐσφιγμένοι. ἡ γαστὴρ δὲ ὠχύρωται καὶ αὐτὴ, καὶ θώρακι ἔοικε, ζώνας πλατείας καὶ φολίδας ἔχουσα. ἀμύνεται μέντοι οὐ κατὰ τὸ ὀρρόπυγιον, ὡς σφὴξ, καὶ μέλιττα, ἀλλὰ τῷ στόματι, καὶ τῇ προβοσκίδι, ἣν κατὰ τὰ αὐτὰ τοῖς ἐλέφασι καὶ αὕτη ἔχουσα προνομεύει τε καὶ ἐπιλαμβάνεται, καὶ προσφῦσα κατέχει, κοτυληδόνι κατὰ τὸ ἄκρον ἐοικυῖα. ἐκ δὲ αὐτῆς ὀδοὺς προκύπτει, ᾗ κεντοῦσα πένει τοῦ αἵματος· πίνει μὲν γὰρ καὶ γάλακτος, ἡδὺ δὲ αὐτῇ καὶ τὸ αἷμα, οὐ μετὰ μεγάλης ὀδύνης τῶν κεντουμένων. ἑξάπους δὲ οὖσα, τοῖς μὲν τέσσαρσι βαδίζει μόνοις, τοῖν δὲ προσθίοιν δυσὶ καὶ ὅσα χερσὶ χρῆται. ἴδοις

ἂν οὖν αὐτὴν ἐπὶ τεττάρων βεβηκυῖαν, ἔχουσάν τι ἐν τοῖν χεροῖν μετέωρον ἑδώδιμον ἀνθρωπίνως πάνυ, καὶ καθ' ἡμᾶς. 4. Γίγνεται δὲ οὐκ εὐθὺς τοιαύτη, ἀλλὰ σκώληξ τὸ πρῶτον ἤτοι ἐξ ἀνθράπων, ἢ ἄλλων ζώων ἀποθανόντων· εἶτα κατ' ὀλίγον πόδας τε ἐκφέρει, καὶ φύει τὰ πτερὰ, καὶ ἐξ ἑρπετοῦ ὄρνεον γίγνεται, καὶ κυοφορεῖ δὲ, καὶ ἀποτίκτει σκώληκα μικρὸν, τὴν μυῖαν ὕστερον. σύντροφος δὲ ἀνθρώποις ὑπάρχουσα, καὶ ὁμοδίαιτος, καὶ ὁμοτράπεζος ἁπάντων γεύεται πλὴν ἐλαίου. θάνατος γὰρ αὐτῇ τοῦτο πιεῖν· καὶ μέντοι ὠκύμορος οὖσα, (πάνυ γὰρ ἐς στενὸν ὁ βίος αὐτῆς συμμεμέτρηται) τῷ φωτὶ χαίρει μάλιστα, κἂν τούτῳ πολιτεύεται. νυκτὸς δὲ εἰρήνην ἄγει, καὶ οὔτε πέτεται, οὔτε ᾄδει, ἀλλ' ὑπέπτηχε, καὶ ἀτρεμεῖ. 5. Σύνεσιν δὲ οὐ μικρὰν αὐτῆς εἰπεῖν ἔχω, ὁπόταν τὸν ἐπίβουλον καὶ πολέμιον αὐτῇ τὸν ἀράχνην διαδιδράσκῃ· λοχῶντά τε γὰρ ἐπιτηρεῖ, καὶ ἀντίον αὐτῷ ὁρᾷ, ἐκκλίνουσα τὴν ὁρμὴν ὡς μὴ ἁλίσκοιτο σαγηνευθεῖσα, καὶ περιπεσοῦσα ταῖς τοῦ θηρίου πλεκτάναις. τὴν μὲν γὰρ ἀνδρίαν καὶ τὴν ἀλκὴν αὐτῆς, οὐχ ἡμᾶς χρὴ λέγειν, ἀλλ' ὁ μεγαλοφωνότατος τῶν ποιητῶν Ὅμηρος· τὸν γὰρ ἄριστον τῶν ἡρώων ἐπαινέσαι ζητῶν, οὐ λέοντι, ἢ παρδάλει, ἢ ὑὶ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ εἰκάζει, ἀλλὰ τῷ θάρσει τῆς μυίας, καὶ τῷ ἀτρέστῳ, καὶ λιπαρεῖ τῆς ἐπιχειρήσεως· οὐδὲ γὰρ θράσος, ἀλλὰ θάρσος φησὶν αὐτῇ προσεῖναι. καὶ γὰρ εἰργομένη, φησὶν, ὅμως οὐκ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐφίεται τοῦ δήγματος. οὕτω δὲ

πάνυ ἐπαινεῖ καὶ ἀσπάζεται τὴν μυῖαν, ὥστε οὐχ ἅπαξ, οὐδ' ἐν ὀλίγοις μέμνηται αὐτῆς, ἀλλα πολλάκις, οὕτω κοσμεῖ τὰ ἔπη μνημονευομένη. ἄρτι μὲν γὰρ τὴν ἀγελαίαν πτῆσιν αὐτῆς ἐπὶ τὸ γάλα διέρχεται, ἄρτι δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ὁπότε τοῦ Μενέλεω τὸ βέλος ἀποκρούεται, ὡς μὴ ἐπὶ τὰ καιριώτατα ἐμπέσοι, εἰκάζων μητρὶ κηδομένῃ κοιμωμένου αὐτῇ τοῦ βρέφους, τὴν μυῖαν αὖθις ἐπεισάγει τῷ παραδείγματι. καὶ μὴν καὶ ἐπιθέτῳ καλλίστῳ αὐτὰς ἐκόσμησεν, ἀδινὰς προσειπών, καὶ τὴν ἀγέλην αὐτῶν ἔθνη καλῶν. 6. Οὕτω δὲ ἰσχυρά ἐστιν, ὥσθ' ὁπόταν τι δάκνῃ, τιτρώσκει οὐκ ἀνθρώπου δέρμα μόνον, ἀλλὰ καὶ βοός, καὶ ἵππου, καὶ ἐλέφαντα λυπεῖ ἐς τὰς ῥυτίδας αὐτοῦ παρεισδυομένη, καὶ τῇ αὐτῆς προνομαίᾳ κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους ἀμύσσουσα. μίξεως δὲ καὶ Ἀφροδισίων, καὶ γάμων πολλή τις αὐταῖς ἡ ἐλευθερία· καὶ ὃ ἄῤῥην οὐ κατὰ τοὺς ἀλεκτρυόνας ἐπιβὰς εὐθὺς ἀπεπήδησεν, ἀλλ' ἐποχεῖται τῇ θηλείᾳ ἐπιπολύ· κἀκείνη φέρει τὸν νυμφίον, καὶ συμπέτονται τὴν ἐναέριον ἐκείνην μίξιν τῇ πτήσει μὴ διαφθείρουσαι. ἀποτμηθεῖσα δὲ τὴν κεφαλὴν μυῖα, ἐπιπολὺ ζῇ τῷ ἄλλῳ σώματι, καὶ ἔμπνους ἐστίν. 7. Ὃ δὲ μέγιστον ἐν τῇ φύσει αὐτῶν ὑπάρχει, τοῦτο δὴ βούλομαι εἰπεῖν. καί μοι δοκεῖ ὁ Πλάτων μόνον αὐτὸ παριδεῖν ἐν τῷ περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας αὐτοῦ λόγῳ. ἀποθανοῦσα γὰρ μυῖα τέφρας ἐπιχυθείσης ἀνίσταται, καὶ παλιγγενεσία τις αὐτῇ, καὶ βίος ἄλλος ἐξ ὑπαρχῆς γίγνεται· ὡς ἀκριβῶς πεπεῖσθαι πάντας, ὅτι κἀκείνων ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχὴ, ἧγε καὶ ἐπανέρχε-

ται πάλιν, καὶ γνωρίζει, καὶ ἐπανίστησι τὸ σῶμα, καὶ πέτεσθαι τὴν μυῖαν ποιεῖ· καὶ ἐπαληθεύει τὸν περὶ Ἑρμοτίμου τοῦ Κλαζομενίου μῦθον, ὅτι πολλάκις ἀφεῖσα αὐτὸν ἡ ψυχὴ ἀπεδήμει καθ' ἑαυτήν· εἶτα ἐπανελθοῦσα ἐπλήρου αὖθις τὸ σῶμα, καὶ ἀνίστα τὸν Ἑρμότιμον. 8. Ἀργὸς δὲ αὐτὴ καὶ ἄνετος οὖσα, τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων πονούμενα καρποῦται, καὶ πλήρης αὐτῇ πανταχοῦ τράπεζα. καὶ γὰρ αἶγες αὐτῇ ἀμέλγονται, καὶ ἡ μέλιττα οὐχ ἥκιστα μυίαις ἢ ἀνθρώποις ἐργάζεται, καὶ οἱ ὀψοποιοὶ ταύτῃ τὰ ὄψα ἡδύνουσι, καὶ βασιλέων αὐτῶν προγεύεται, καὶ ταῖς τραπέζαις ἐμπεριπατοῦσα συνεστιᾶται αὐτοῖς, καὶ συναπολαύει πάντων. 9. Νεοττιὰν δὲ ἢ καλιὰν οὐχ ἑνὶ τόπῳ κατεστήσατο, ἀλλὰ πλάνητα τὴν πτῆσιν κατὰ τοὺς Σκύθας ἐπανῃρημένη, ὅπου ἂν τύχῃ ὑπὸ τῆς νυκτὸς καταληφθεῖσα, ἐκεῖ καὶ ἑστίαν καὶ εὐνὴν ποιεῖται. ὑπὸ σκότῳ μέντοι, ὡς ἔφην, οὐδὲν ἐργάζεται, οὔτε ἄξιοῖ λανθάνειν τι πράττουσα, οὐδὲ ἡγεῖταί τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ὃ ἐν φωτὶ δρώμενον αἰσχυνεῖ αὐτήν. 10. Φησὶ δὲ ὁ μῦθος καὶ ἄνθρωπόν τινα Μυῖαν τὸ ἀρχαῖον γενέσθαι πάνυ καλὴν, λάλον μέντοι γε καὶ στωμύλην, καὶ ᾠδικὴν, καὶ ἀντεράσθῆναί γε τῇ Σελήνῃ κατὰ τὸ αὐτὸ ἀμφοτέρας τοῦ Ἐνδυμίωνος· εἶτ' ἐπειδὴ κοιμώμενον τὸ μειράκιον συνεχῶς ἐπήγειρεν ἐρεσχελοῦσα, καὶ ᾄδουσα, καὶ κωμάζουσα ἐπ' αὐτὸν, τὸν μὲν ἀγανακτῆσαι, τὴν δὲ Σελήνην ὀργισθεῖσαν, εἰς τοῦτο τὴν Μυῖαν μεταβαλεῖν· καὶ διὰ τοῦτο πᾶσι νῦν τοῖς κοιμωμένοις αὐτὴν τοῦ ὕπνου φθονεῖν, μεμνημένην ἔτι τοῦ Ἐνδυμίωνος.

καὶ μάλιστα τοῖς νέοις, καὶ απαλοῖς· καὶ τὸ δῆγμα δὲ αὐτὸ, καὶ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιθυμία, οὐκ ἀγριότητος, ἀλλ᾽ ἔρωτός ἐστι σημεῖον καὶ φιλανθρωπίας. ὡς γὰρ δυνατὸν ἀπολαύει, καὶ τοῦ κάλλους τι ἀπανθίζεται. 11. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς καὶ γυνή τις ὁμώνυμος αὐτῇ, ποιήτρια, πάνυ καλὴ καὶ σοφή· καὶ ἄλλη ἑταῖρα τῶν Ἀττικῶν ἐπιφανὴς, περὶ ἧς καὶ ὁ κωμικὸς ποιητὴς ἔφη, Ἡ Μυῖα ἔδακνεν αὐτὸν ἄχρι τῆς καρδίας· οὕτως οὐδὲ ἡ κωμικὴ χάρις ἀπηξίωσεν, οὐδὲ ἀπέκλεισε τῆς σκηνῆς τὸ τῆς μυίας ὄνομα, οὐδ᾽ οἱ γονεῖς ἠδοῦντο τὰς θυγατέρας οὕτω καλοῦντες. ἡ μὲν οὖν τραγῳδία καὶ σὺν μεγάλῳ ἐπαίνῳ μέμνηται τῆς μυίας, ὡς ἐν τούτοις,

Δεινόν γε τὴν μὲν μυῖαν ἀλκίμῳ σθένει
Πηδᾶν ἐπ᾽ ἀνδρῶν σώματ᾽, ὡς πλησθῇ φόνου·
Ἄνδρας δ᾽ ὁπλίτας πολέμιον ταρβεῖν δόρυ.

πολλὰ ἂν εἶχον εἰπεῖν καὶ περὶ Μυίας τῆς Πυθαγορικῆς, εἰ μὴ γνώριμος ἦν ἅπασιν ἡ κατ᾽ αὐτὴν ἱστορία. 12. Γίγνονται δὲ καὶ μέγισταί τινες μυῖαι, ἃς στρατιώτιδας οἱ πολλοὶ καλοῦσιν, οἱ δὲ κύνας, τραχύταται τὸν βόμβον, καὶ τὴν πτῆσιν ὠκύταται. αἶγε καὶ μακροβιώτατοί εἰσι, καὶ τοῦ χειμῶνος ὅλου ἄσιτοι διακαρτεροῦσιν, ὑπεπτηχυῖαι τοῖς ὀρόφοις μάλιστα. ἐφ᾽ ὧν κἀκεῖνο θαυμάζειν ἄξιον, ὅτι ἀμφότερα καὶ τὰ θηλειῶν καὶ τὰ ἀῤῥένων ὁρῶσι, βαίνοντες ἐν τῷ μέρει, κατὰ τὸν Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης παῖδα τὸν μικτὸν τὴν φύσιν, καὶ διττὸν τὸ κάλλος. πολλὰ δ᾽ ἔτι ἔχων εἰπεῖν καταπαύσω τὸν λόγον, μὴ καὶ δόξω κατὰ τὴν παροιμίαν, Ἐλέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖν

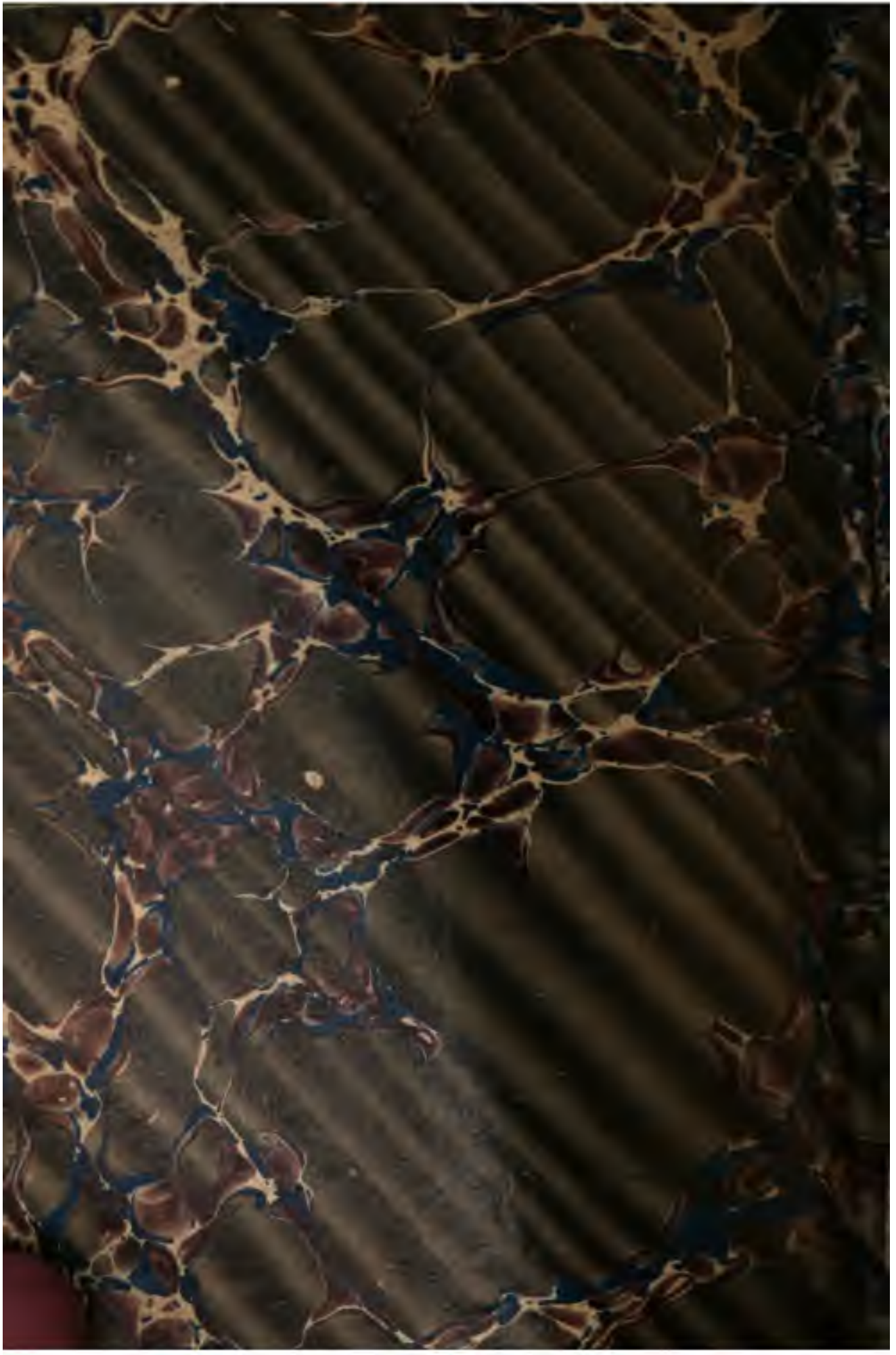

JAN 24 '83